הארץ

1.50 ש"ח יום ו' כ"ד באלול תשמ"ז, 18 בספטמבר 1987 VOL.68/20790 SEPTEMBER 18 1987

השקט הרועם שאחרי הסערה

הגלים שמאז הסערה חלפה. יוזמת השלום של פרשת לא היתה בפני יותר מאשר סערה בכוס של מים. תעלול פרסומת די שקוף של צללי ביטוי, שנבנה על הבטחון הכן שלנו לפתרון כלשהו. אך האם בכך נסתיימה הפרשה? האם לא בא מקרה זה להוכיח לנו שוב שהגיעה העת שממשלת ישראל תטול את היוזמה לידיה? דווקא עכשיו דרושה הצהרה של הממשלה על נכונותה לניהול מ"מ לשלום עם הבר הירדני — פלסטיני, וקריאה לשיתופם של גורמים פלסטינים ייצוגיים, המבודדים במדינת ישראל והשול־לים את הטרור במסגרת ועידה בינ"ל. הקפאון במצב הנוכחי, כמו המצב עצמו. זה הזמן לשינוי.

שינוי — מפלגת המרכז

150,000 פקידים מאיימים בחופשה מאורגנת מיום א'

– בגלל הסחבת במו"מ השכר ● השיחות עשויות להתחדש במוצ"ש

מאת יהודית ויינקלר, כתבת "הארץ"

150 אלף פקידים בשירות הציבורי מאיימים לצאת החל מיום א' הקרוב לחופשה מאורגנת עד אחרי ראש השנה ובכך להשבית הלכה למעשה את הרשויות המקומיות, את המוסדות הציבוריים לרבות מוסדות ארגוניים של ההסתדרות, ואת המוסדות להשכלה גבוהה. ההחלטה נתקבלה על רקע הסחבת במשא ומתן על הסכם השכר וביצועה מותנה בחתימת ההסכם עד אור יום א'.

במקביל חזר ונפגש אתמול הלל חורש, הממונה על השכר באוצר וחיים הברפלד, יו"ר האגף לאיגוד

(סוף בעמוד 9)

חיפוי מסוק־קרב מנע מהמחבלים להתקרב לחיילים שמפקדיהם נפלו

ההיתקלות ליד הר־דב היתה בשעה שבע בערב, אך פעולות החילוץ והסריקות נמשכו עד אור ראשון בשל חוסר הוודאות לגבי גורל המפקדים, שהוגדרו כנעדרים עד למציאת גופותיהם

מאת דן סגיר ומנחם הורוביץ, כתבי "הארץ"

קשר רצוף בין מסוק קרב של חיל האוויר, שריחף מעל אזור ההתקלות עם המחבלים בהר דב בליל יום רביעי, לבין החיילים שמפקדיהם נהרגו וחבריהם נפצעו. וכן חיפוי רצוף שנתן אותו מסוק לחיילים, מנע את חיסולם ע"י הכוח העודף של המחבלים ואיפשר בסופו של דבר את חילוצם מן המצר. כך עולה מהתחקירים שנערכים בצה"ל לניתוח התקרית שבה נהרגו שלושה חיילים ונפצעו ארבעה, ומדברים שאמר אתמול מפקד חיל האוויר

הוצא האלוף עמוס לפידות. משיחזור האירועים עולה שזמן קצר ביותר לאחר הגעת הכוח לשטח פתוח המחבלים, שארבו לכוח, במטח אש שפגעה במפקד המוביל בראש ובעקבותיו במפקד המחלקה ובמקלען ושלושתם נהרגו. קשר המפקד הצליח ליצור קשר אלחוט עם מסוק קרב וטייס המסוק העביר את האינפורמציה על האירוע לרמות הממונות ופקודות והנחיות לקשר וזה לחבריו השוכבים תחת אש המחבלים. נוכחות רצופה של המסוק וירי שלו לכיוון המחבלים מנע בעדם מלהתקרב ולשטוף באש את החיילים שבמבצר.

בשלב זה לא היה ידוע לחיילים ולכוחות המתארגנים לחילוץ מה גורלם של מפקדי הכוח, למרות שאלו שכבו מטרים ספורים מהחיי־לים, זאת בגלל החשיכה ותנאי השטח הקשים. רק לאחר זמן מה הגיע במסוק מפקד בכיר שירד אל החיילים ובסריקה זהירה שביצע עימם מצא את שלושת ההרוגים. החיל בפעולות לפינוי הפצועים וההרוגים. במקביל הוזלו מסוקי קרב של חיל האוויר להאיר את השטח על מנת להקל על החיפוי של מסוקי הקרב והמסוקים שהביאו את כוחות החילוץ והפינוי של הנפגעים. יחידת חילוץ שהוכנסה לשטח ביצעה את הסריקות אחר המחבלים שנסוגו בהשאירם מתבל פצוע, חומרי חבלה וכרוזים שהעידו על השתייכות האירגונית שלהם.

פעלו בסדר גמור

אחד הדברים שמקשים על ביצוע תחקיר מדויק של נסיבות ההתקלות היא העובדה שמפקדי הכוח נהרגו. מן התחקירים עד עתה עולה שהחיי־לים שלא נפגעו, ובביהם הקשר, פעלו בסדר גמור בנסיבות הקשות שניקלעו אליהם. הם טיפלו בחבר יהם הפצועים, יצרו קשר עם הדרגים שמעליהם, באמצעות

(סוף בעמוד 9)

מיפקדת מחבלים ליד צידון: לפני ואחרי ההפצצה

אמש נמסרו לפירסום תצלומים אלה, המציגים את מיבנה מיפקדת המחבלים מדרום לצידון לפני ואחרי הריסתו, בהפצצת חיל האוויר לפני כשבועיים, ב־5 בספטמבר. מפקד חיל האוויר אלוף עמוס לפידות דחה אתמול את הביקורת כאילו בהפצצה זו נפגעו אזרחים שלא לצורך, והסביר: המבנה שהותקף נמצא מבודד בתוך פרדס. לא היתה סיבה לחשוד שהיו שם אזרחים. תגרה מכך, היה לנו מידע על המבנה כי הוא תפוס, בלול ע"י אירגוני המחבלים וכי בסביבתו נמצאים רק מחבלים. המטרה הותקפה בהגדרה מדוייקת. באזור יחסית מבודד, ואם היו אזרחים שנפגעו שם, זה היה באותן מקרי הבודדים שלא נפגעו רבים. ראה כתבה בעמוד 2. (צילום: דובר צה"ל)

שמיר, פרס, המר וקולק נפגשים היום ל"וועידת פיסגה" על השבת

ישקלו הקמת ועדה שתגבש פתרון מעשי בתוך פרק זמן קצר וינסו לגבש הודעה משותפת ● המשטרה פרסמה נוסח אזהרה חריף לקראת הפגנות החרדים ● הקרנות סרטים – גם הערב

מאת נדב שרגאי, סופר "הארץ" בירושלים

ועידת פסגה בנושא השבת צפויה היום בצהרים בירושלים. ראש הממשלה יצחק שמיר, ממלא מקומו שמעון פרס, שר הדתות זבו לון המר וראש עיריית ירושלים טדי קולק יוועדו יחדיו וינסו לגבש הודעה משותפת. אחת האפשרויות שתבחנה היא הקמת ועדה, שבה יוצגו להוגים רחבים. תפקיד הוועדה יהיה לגבש פתרון מעשי לבעיות בירושלים, בתוך פרק זמן קצר. אתמול אמר השר המר ל"קול ישראל", כי יתכן ויהיה צורך להכריז על הקמת הוועדה לסטטוס קוו בעניני דת ומדינה, וזאת כל עוד לא נמצא פתרון אחר לבעיות. אם אכן תועלה בפגישה הצעה כזאת, יתנגד לה ככל הנראה ראש עיריית ירושלים טדי קולק.

משטרת ירושלים הבהירה אתמול לראשי העדה החרדית, כי תנקוט

(סוף בעמוד 9)

ערפאת קרא מסמך של עמירב מ"חרות" על האוטונומיה – וביקש לפוגשו

עמירב דחה ההזמנה, שהועברה אליו באמצעות דוד איש שלום ● נועד ביוזמתו ל־3 פגישות עם סרי נוסייבה ופייסל חוסייני, המוחזק עתה במעצר מינהלי בחשד שהיה פעיל אש"ף בגדה

מאת עקיבא אלדר, סופר המדיני של "הארץ"

מנהיג אש"ף יאסר ערפאת הזמין את חבר מרכז חרות משה עמירב לפגישה עמו בתוניס, בצד פגישתו עם אנשי השמאל.

עמירב דחה את ההזמנה, שהוע־ברה אליו באמצעות דוד איש שלום. קודם לכך שלוש פגישות ביזמת עמירב עם סרי נוסייבה ופייסל חו־סייני, המוחזק עתה במעצר מינהלי בחשד שהיה פעיל במסגרת אש"ף בשטחים.

במסגרת זו בחן עמירב גיבוש תבנית על עתיד הגדה. עמירב הציג לזום מסמך מפורט, שהופיץ באחרונה בין קבוצת שרים וח"כים בחרות וגם ראש הממשלה.

הצעה לשלטון עצמי

המסמך מפרט הצעה לשלטון עצמי של תושבי השטחים תוך הרחבת הסמכויות המעוגנות בעקרונות האוטונומיה על פי הסכם קמפ דייוויד.

המסמך תורגם לערבית והגיע לידי ערפאת, אשר ביקש כאמור להיפגש עם עמירב בידיעה שהוא נמנה עם אנשי חרות.

בריון שהתקיים השבוע במועדון "היקב" הרצה עמירב על עקרונות הצעתו.

משה עמירב שימש בעבר יו"ר התאחדות הסטודנטים הארצית, חבר רשות השידור וראש המינהל לב־טיחות בדרכים.

ראש הממשלה וח"כ דן מרידור שהוזהו על תכניתו של עמירב וב־בעיה, סירבו לתת לו את ברכתם.

בליכוד מגיבים בביטול

גורמים בכירים בליכוד הגיבו בביטול על היוזמה ואמרו, כי היא משרתת את מטרותיו של... השואף לקבל לגיטימציה... מהשמאל הקיצוני... באישים כמו עוזר...

משה עמירב "מבט" כי פייר לו לצאת לזור

משה עמירב

עורך הדין של נקש מציע: ה... זמנית לצרפת – רק לצ...

אם יורשע יוחזר כדי לרצות את עונשו בכלא בארץ ● גורם מ... את הסעיף בחוק המאפשר הסגרה זמנית משום שהתנאי הבסי... בארץ ● עו"ד רוט: אפשר להסתייע בעובדה שנקש בי...

מאת גדעון אלון

פרקליטו של ויליאם נקש, עו"ד הלנר רוט, מציע לי... לממשלה פתרון בשי...

ארה"ב לכדה חוטף מ... לבנוני בלב הים הו...

וואשינגטון (עי"ת, לבנתי. המ־ בוקש בהקשר לחטיפתו של מטוס נוסעים ירדני בשנת 1985, נתפס בים על ידי סוכני ביון אמריקאים – על כך הודיע אמש משרד המש־ פטים האמריקאי.

בהודעה צויין כי המדובר הוא בפואד יונס, אשר אירגן ככל הנראה את חטיפתו של מטוס הנוס־ עים בביירות. הוא נעצר ביום א' על סיפון ספינה בב־ ים התיכון. יונס, שהוא כוו... לספינה של נופ... קאית ואתמול ... והואשם שם ב... בקשירת קשר... מטוס.

עורך את זה...

שוק ההון

בנק ישראל בלם ירידה

מאת יהודה שרוני

מחזור המסחר במניות ובאופציות בבורסה המשיך לרדת, והסתכם אתמול ב־8.5 מיליון שקל.

באגרות החוב צמודות המדד היו עליות קלות, בעוד שבבנקאיות נרשמו היצעים שנבלמו לאחר התערבותו של בנק ישראל במהלך המסחר.

גורבאצ'וב: איך ניתן לדבר על זכויות אדם עם נברשות של כלי־נשק מעל לראש בחלל

ארה"ב וברית־המ קרובות להסכם על פירוק טילים

שולץ ושווארדנזה אמורים להסכים על חיסולם של 1438 ראשי נפץ סובייטיים וכ־450 ראשי נפץ אמריקאיים ● גורבצ'וב סבור כי קיימת אפשרות להגיע לחתימת הסכם השנה ● התקדמות בשיחות תסלול הדרך לוועידת פיסגה בין רייגן לגורבצ'וב כבר בנובמבר

מאת צבי בראל, שליח "הארץ" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל"הארץ"). שר החוץ האמריקאי ושר החוץ הסובייטי החליטו להמשיך את שיחותיהם על פירוק הטילים לטווח קצר ובינוני אף מעבר למה שתוכנן, ובכך רואים משקיפים בוואשינגטון סימן לפריצת דרך שעשויה להביא לחתימת הסכם בנושא זה.

ג'ורג' שולץ האדוארד שווארדנזה היו אמורים לסיים ולסכם את שיחותיהם על חיסולם של 1438 ראשי נפץ סובייטיים וכ־450 ראשי נפץ אמריקאיים אתמול בצהריים לפי שעון ואשינגטון, אך זמן קצר אחרי השעה שתים־עשרה הזמין שולץ סנוודיהם לחדר הדיונים והזכרו צ'ארלס רדמן הר־דיע לעתונאים כי "השרים החליטו כי עדיין נותרה עבודה רבה לפניהם ומכיוון שהדיונים מאד פרודוקטיביים הם החליטו כי ראוי להמשיכם".

(סוף בעמוד 9)

הודעה משותפת: הסכמנו גם לקיים מו"מ מקיף על הניסויים הגרעיניים

ואשינגטון (עי"ת). ארה"ב וברית־המ הודיעו אמש, כי הגיעו ביניהן להסכם לפתוח לפני ה־1 בספטמבר במו"מ מקיף לגבי ניסויים גרעיניים. ההודעה נמסרה במשותף על ידי דובר הסטייט דיפרטמנט צ'ארלס רדמן ועל ידי דובר משרד החוץ הסובייטי, גנאדי גראסימוב.

ישראלים הוזמנו למיפגש של דיפלומטים מברית־המ וארה"ב

בכינוס בוואשינגטון על המזה"ת הנפתח היום ישתתפו השגריר דובינין ומרפי ● מישראל הוזמנו יועצו של פרס, נמרוד נוביק, והציר עודד ערן ● המפגש ישמש גם כהכנה לקראת פגישת פרס־ שווארדנזה בשבוע הבא ● המשלחת הקונסולרית מברית־המ תעזוב תוך שבועיים

מאת עקיבא אלדר, סופר המדיני של "הארץ"

יועצו המדיני של שר החוץ ד"ר נמרוד נוביק ישתתף בסוף השבוע בדיון ראשון מסוגו עם דיפלומטים סובייטיים ואמריקאים בכירים. נוביק והציר בשגרירות ישראל בארה"ב ד"ר עודד ערן הוזמנו לדיון הנפתח היום בהשתתפות שגריר ברית־המ בוואשינגטון יורי דובינין הממונה על עניני המזרח התיכון בשגרירות, עוזר שר החוץ האמריקאי לעניני המזרח התיכון ריצ'רד מרפי, הממונה על מחלקת המזה"ת במועצה לבטחון לאומי הגרס אוקלי ופקידים בכירים מהסי־איי־אי. בין המשתתפים יהיה

(סוף בעמוד 9)

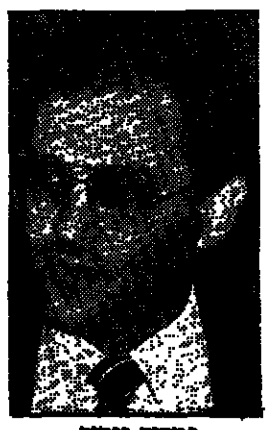

נמרוד נוביק

ריצ'ארד מרפי

יורי דובינין

השקעה
דירה בטוחה!

אלפי קוני דירות בחברת אלרם יאמרו לך שקניית דירה היתה החלטה נבונה ובטוחה לכספם. קבלו גם אתם החלטה בטוחה–ובחרו דירה באחד הפרוייקטים שלנו.

הרצליה הצעירה
גני הרצליה
קוטג'ים עם מרתף ודירות 5, 4 חדרים, פנטהאוזים בגדלים שונים.
בואו לבקר באתר הבניה בימים א,ג, ו' 10.00-13.00
ביום ה' 16.30-18.30 ובשבת 11.00-14.00
טלפון באתר 052-574517
הנחה לתשלום במזומן

ראשון לציון
נווה הדרים
החלה מכירת דירות בבנין 204 א'
◆ דירות 4 חדרים 125 מ"ר
החל מ-126,200 ש"ח (כולל מע"מ ומונח מלא) - $78,850
◆ דירות 5 חדרים 146 מ"ר
החל מ-151,350 ש"ח (כולל מע"מ ומונח מלא) - $94,600
◆ דירות 5 חדרים 150 מ"ר
החל מ-163,950 ש"ח (כולל מע"מ ומונח מלא) - $102,500
נמשכת מכירת קוטג'ים אחרונים 5 חדרים 170 מ"ר
בנוי על מגרש 250 מ"ר
כמו כן נמשכת מכירת שטחים מסחריים במרכז המסחרי.
בואו לבקר באתר הבניה
בימים א,ג,ה,ו בשעות 9.00-13.00
בימים ב,ד בשעות 14.00-18.00
ובשבת 11.00-14.00
טלפון באתר 03-959556

רמת השרון
רחי' ההגנה (כ"ס בנובמבר)
במקום המרכזי ביותר ברמת השרון מוצעות דירות 4, 5 חדרים ודירות גג.
בסטנדרט בניה גבוה.
פרטים ומכירה במשרדי אלרם בת"א.
הנחה לתשלום במזומן

בת-ים
נאות ימים
בקרו בדירה לדוגמא.
דירות בנות 3, 3½ ו-4½ חדרים בבניינים מצופים אבן עם מעליות.

נוה אלרם
דירות 4, 3½ חדרים ודירות גג
בבניינים בני 7, 6, 5 קומות עם מעליות.
הבניינים מצופים באבן.
הפרוייקט נמצא ברחוב בית שמאי, רחו' המלכים ובפינת הרחובות שמואל הנגיד - עבודת.

אלרם
בית טוב מביא טוב!
אלרם - משרד ראשי - שד' רוטשילד 133 ת"א (ליד כיכר הבימה) טל. 03-203341
פתוח בימים א'-ה' 8.30-18.00, ו' 8.30-13.00

סוף שבוע עם הארץ

עמ' ב' 1:

ישו אלוהים — יואל מרקוס

תחיית המת המדומה — א. שוויצר

מי מפחד מערפאת — זאב שיף

ימי פומפיי הראשונים — גדעון סאמט

עמ' ב' 2

מקורות מדיניים — עקיבא אלדר

אנשים ושטחים — אודי ניר

הקשר האמריקאי — צבי בראל

עמ' ב' 3

איידס: שלושה קולות בחשיכה — רומן פריסטר

בין שתי ערים — רן כסלו

גר זאב עם כבש? — נדב שרגאי

גאולת קרקע 1987 — גדעון אלון

עמ' ב' 4

יוחנן פאולוס: דיוקן — ניוזוויק

מלחמת האזרחים הארוכה ביותר — להימונד

נדודי הילטון — שפיגל

עמ' ב' 5

חריקות — זאב יפת

כספת

עמ' ב' 7–6:

תרבות וספרות

עמ' ב' 8:

הטלוויזיה של השבוע — הדה בושס

וורדמיל
המלה האחרונה בעיבוד תמלילים

שיחת היום / גדעון אלון

עם: משה קול, מחותמי מגילת העצמאות
על: ההחלטה להעמיד את מגילת העצמאות במוקד ארועי שנת ה־40

יש אישים המפרים שוב ושוב את עקרונות מגילת העצמאות

אתה שמח על ההחלטה?
אני חושב שזו החלטה נכונה ואני מברך את שר החינוך שהחליט להקדיש לנושא זה את שנת ה־40. אבל החלטתו מוכיחה שמגילת העצמאות עדיין לא נמצאת בתודעת העם ובעיקר הנוער איננו מכיר את תוכנה. יש מדינות כגון ארה"ב שבהן לומדים את תוכן המגילה בבתיה"ס. הילדים נדרשים לדעת אותה בעל־פה. אצלנו, לצערי הרב, התעלמו ממגילת העצמאות במשך 40 שנה.

האם כשחתמתם על המגילה ב־14 במאי 1948 האמנתם שהיא תהווה מסמך משפטי מחייב?
אני חשבתי שזה יהיה מסמך מחייב גם מבחינה משפטית ואפשר יהיה להגיש תביעות משפטיות נגד מפירי המגילה. אבל לצערי במשך שנים רבות לא הצלחנו לגייס רוב בכנסת שיתן למגילת העצמאות תוקף חוקי ולכן אנו עדים למצב בו רבים מפרים את העקרונות הכלולים במגילה ולא מקיימים את מה שכתוב בה.

אתה מתכוון בעיקר לקטע המבטיח שמדינת ישראל "תבטיח חופש דת ומצפון"?
בהחלט. במגילה נאמר במפורש שהמדינה תבטיח לקיים שוויון זכויות לכל אזרחיה, אבל כיום אפילו לא כל היהודים במדינה שווים, שלא לדבר על האזרחים

הערבים. אפילו ליהודים קונסרבטיביים ורפורמים אין זכויות שוות. הרבנים שלהם, שהיו מנהיגים ציוניים מפוארים בארה"ב, בהגיעם ארצה, לא נהנו מזכויות שוות. אתן לך שתי דוגמאות: הרב אבא הלל סילבר שלחם על הקמת המדינה והרב סטפן וייז שהיה מראשי יהדות אמריקה. כשהם עלו ארצה לא ניתנו להם שום זכויות, למרות שלפני כאם כולם הללו אותם ואחרי מותם הקימו על שמם ישובים ורחובות. האם אין זה פרדוקס? אגב, גם כיום יש רבנים בחו"ל העומדים לצידה של ישראל, אבל כשהם מגיירים מישהו, פוסקים הרבנים האורתודוכסים בארץ שהגיור שלהם איננו תקף. זה דבר חמור מאד.

גם הקטע במגילה המבטיח שוויון זכויות לאזרחים הערביים בארץ עדיין לא הוגשם.
בוודאי. כששמעתי לפני זמן מה שהממשלה החליטה לתת שוויון זכויות לערבים, עכשיו 40 שנה אחרי הקמת המדינה, ממש התביישתי.

מה דעתך על ההחלטה ל־הזמנות הנשיא, ראש הממשלה ואישי ציבור על מגילת ההודות עם מגילת העצמאות?
זה רעיון יפה, אבל כאחד ממתי מעט האנשים שחתמו על מגילת העצמאות שעדיין חיים, אני רוצה לשאול: האם כל המכובדים שהוזמנו לחתום על מגילת ההודות עם מגילת העצמאות מודים עם תוכנה, או שלחתימתם יש רק משמעות סמלית? למיטב ידיעתי בין המוזמנים יש כאלה המפרים שוב ושוב את העקרונות הכלולים במגילה בחיי יום יום.

אילו היית מתבקש עתה לחתום על מגילת העצמאות, היית משנה קטעים מסויימים בתוכנה?
לא. כאדם וכיהודי אני חושב שזהו מסמך מכובד מבחינה הומניסטית, יהודית ולאומית. ראוי שמגילת העצמאות תשמש לא רק חומר לימוד בבתיה"ס, שזהו דבר חשוב כשלעצמו. אלא שהיא גם תחייב את הפוליטיקאים ואנשי הציבור. מגילת העצמאות איננה רק מסמך של המדינה; היא משקפת את התחייבותה כלפי העולם היהודי והערבי.

שרי החוץ של ארה"ב וברה"מ, ג'ורג' שולץ (מימין) ואדוארד שוורדנדזה, אתמול בשיחותיהם בוואשינגטון. (תצלום איי־פי)

אלוף מרדכי סירב להזיז מכוניתו מפני שהשוטר לא פנה אליו בנימוס

אלוף פיקוד דרום: לא ביצעתי כלל עבירת תנועה בת"א והשוטר פנה אלי מלכתחילה בגסות, בצעקות בנוכחות עשרות אנשים, ניבל את פיו גם לאחר שהובהר לו שמדובר באלוף בצה"ל • השוטר: האלוף התנהג בצורה מזלזלת ומעליבה ואיים להתלונן בפני בכירים כדי שיטפלו בי

מאת ראובן שפירא

אלוף פיקוד הדרום יצחק מרדכי היה מעורב לפני כמה שבועות בתקרית חמורה עם שוטר סיור ממשטרת תל אביב שביקש לרשום לו דו"ח על הפרעה לתנועה. בעקבות תלונת האלוף בקשר לתקרית וטענות נגדיות של השוטר, מנהג במשטרת מחוז תל אביב קצין בודק להוקר את נסיבות התקרית. בפרשה עודכנו גורמים בכירים ביותר במשטרה ועתה ממתינים לתוצאות החקירה של הקצין הבודק.

האלוף יצחק מרדכי הגיע סמוך לחצות הלילה במכונית השרד שלו לרחוב אצ"ל בשכונת התקווה. הוא היה לבוש בבגדים אזרחיים. איתו במכונית היה נהגו שהיה לבוש במדים. האלוף ישב במכונית ליד הנהג. המכונית נראתה לשוטר סיור שעבר במקום כחונה בחנייה כפולה. שוטר הסיור בדרגת רס"ל שהיה בתפקיד באזור סבר שמכונית האלוף מפריעה לתנועה. הוא ניגש למכונית והורה לאלוף להזיז אותה מהמקום. האלוף התרשם שהשוטר אינו מדבר אליו בנימוס ולא הזיז את המכונית.

סירב להוראות

בין השניים התפתחו חילופי דברים קשים, שלגביהם יש גירסאות סותרות של האלוף והשוטר. השוטר דרש מהאלוף לתת לו את רשיונותיו ולהזדהות בפניו. האלוף סרב. (לפי אחת הגירסאות הוא שאל את השוטר אם הוא אינו מזהה אותו השוטר השיב שאינו יודע מי הוא). האלוף שהרגיש נפגע מהתנהגותו של השוטר כלפיו עמד בסרובו להזדהות ולמסור את רשיונותיו. הוא אמר לשוטר שאם הוא רוצה הוא יכול לרשום את מספר המכונית ולהסתפק בכך לצורך רישום דו"ח התנועה.

השוטר לא ויתר ודרש בתקיפות מהאלוף את מסמכיו. לטענת השוטר התנהג אלוף פיקוד הדרום במהלך חילופי הדברים ביניהם בצורה חצופה, פוגעת, מזלזלת ומעליבה, ואיים להתלונן על השוטר בפני קציני משטרה בכירים וביניהם מפקד המחוז ניצב גבי עמיד (שהוא קצין בכיר בצה"ל במילואים) ש"יטפלו" בשוטר.

לאחר חילופי דברים בטונים גבוהים עזב האלוף במכוניתו את מקום התקרית.

הוא מיהר להתלונן בתחנת המשטרה הסמוכה על התקרית וטען שהשוטר לא התנהג כלפיו כיאות והשמיע התבטאויות פוגעות ומזלזלות כלפיו וכלפי מפקדיו במשטרה. על פי תלונתו של האלוף מרדכי הוא כלל לא חנה בחנייה כפולה לא היה במצב נסיעה, וטענת השוטר בעניין זה הן שקריות. לטענתו השוטר פנה אליו מלכתחילה בגסות, בצעקות רמות בנוכחות עשרות אנשים, ניבל את פיו, לא היה מוכן לשמוע אותו, וגם לאחר שהובהר לו שמדובר באלוף בצה"ל הוא המשיך להתנהג בצורה בוטה ושחצנית.

כאשר שאל אותו האלוף מרדכי אם הוא היה מדבר בצורה כזאת גם למפקד המחוז שלו ולמפכ"ל המשטרה, השיב לו השוטר, לטענתו, בהתבטאות גסה ומזלזלת כלפי קציני המשטרה הבכירים.

במהלך חקירת הקצין הבודק כבר נגבו עדויות מפורטות מהאלוף, מהשוטר המעורב בתקרית ומעדי ראיה.

מלשכת דוברות המשטרה במחוז תל אביב נמסר בתגובה על הפרשה: "על רקע כוונתו של שוטר להגיש דו"ח נגד אלוף פיקוד הדרום בגין חנייה כפולה ברחוב אצ"ל בשכונת התקווה, כשהיה האלוף בלבוש אזרחי, התפתח דין ודברים בין השוטר לבין האלוף. האלוף סרב להזדהות בפני השוטר. בימים אלה נבדקת תלונת האלוף בגין אופן התבטאותו של השוטר. סיום הבדיקה מתעכב בשל לוח הזמנים העמוס של האלוף ונהגו".

מפקד חיל אויר הפורש האלוף עמוס לפידות בפגישה עם כתבים צבאיים לרגל סיום תפקידו:

חלק מהכספים שהשתחררו מהלביא יופנו להשלמת פערים תקציביים משנים קודמות

דוחה ביקורת כאילו נפגעו אזרחים שלא לצורך בהתקפת חיל האוויר לפני שבועיים

מאת דן מגיד

"לא כל הכסף שישתחרר מהפסקת הלביא יופנה לפיתוח אמצעים חדשים, חלק ממנו ילך להשלמת פערים תקציביים משנים קודמות וחיזוק הכוח הקיים". זאת אמר אתמול מפקד חיל אויר הפורש האלוף עמוס לפידות בפגישה עם כתבים צבאיים לרגל סיום תפקידו כמפקד החיל ופרישתו מהצבא.

לדברי לפידות חיל האוויר עוסק עתה בהכנת תוכנית החלופות כחלק מהתוכנית הרב שנתית של הצבא. אולם גיבוש תוכנית ממשית ומפורטת יקח זמן. לדבריו לא היה ניתן לעשות זאת קודם לכן בצורה מפורטת משום שלא ידעו מה תהיה ההחלטה וכן מה יהיו פרטיה, כגון איזה סכומים יקבלו או הצורך לספק תעסוקה ופרוייקטים לתעשייה האווירית.

בניין מבודד בפרדס

בפגישה הוצג בפני הכתבים סרטון שצולם בעת התקיפה האחרונה של מטוסי חיל האוויר מדרום לצידון בלבנון שהיתה לפני שבועיים ואשר בעקבותיה נשמעה ביקורת כאילו נפגעו אזרחים שלא לצורך. בסרט ניתן לראות שהמבנה שהותקף נמצא מבודד בתוך פרדס. על כך אומר האלוף לפידות: "לא היתה סיבה לחשוד שהיו שם אזרחים. אני חושב שכל הידיעות שפורסמו אחר כך על פגיעות באזרחים היו מופרזות לחלוטין. המטרה, מבנה גדול ששימש כמפקדת מחבלים, היתה מבודדת לגמרי בתוך אזור פרדסים. אנחנו ידענו את הפרטים על המבנה ושהוא תפוס כולו ע"י אירגוני המחבלים וגם מסביב לפרדס היו ממוקמים רק מחבלים. על כל פנים המטרה הותקפה בצורה מדויקת באור יום, מבודד ואם היו אזרחים שנפגעו שם, זה היה באופן מקרי ובוודאי שלא נפגעו רבים".

המבצע הארוך ביותר

לסיכום 4 שנות שירותו כמפקד החיל מציין לפידות את תקיפת מפקדות המחבלים בתוניס כמבצע ההתקפי הארוך ביותר שבוצע אי פעם, ועמד על השינויים שעבר על החיל בתקופה זו שאופיינה בקיצוצים רבים, אף בכוח האדם של חיל האוויר.

לדבריו כיוון התפתחותו של חיל האוויר כמשתלב בשדה הקרב העתידי צריך להיות תוך שימת דגש על הפעלת חיל האוויר כמערכת לחימה מתקדמת ומשולבת ופיתוח יכולת לשליטה ובקרה ברמה גבוהה ובזמן אמיתי על הכוחות. מערכת הלחימה האווירית צריכה להיות בעתיד אינטגרטיבית ולא רק כמו שמתבססת על רמת התיפעול האישי של הטייסים. בצורה כזו יוכל החיל להפעיל את היתרון האינדבידואלי מעבר לתרומה האישית והכושר הטכנולוגי.

עיראק תקפה מטרות באיראן וספגה מיד אש תותחים

דובאי (עד"ו ועג"צ). מטוסים עיראקיים יצאו אתמול לפעולות תקיפה נוספות ופגעו במיתקני נפט ובבתי־זיקוק איראניים. אתמול לפנות בוקר הותקפה גם מיכלית נפט ליד חופי איראן. זו ההתקפה השניה על מיכלית תוך פחות מ־24 שעות. דובר עיראקי מסר כי המטוסים פגעו ביעדים זמן קצר לאחר חצות הלילה וחזרו בשלום לבסיסם שבמרכז איראן.

בתגובה לכך הפגיזה ארטילריה איראנית מטרות כלכליות עיראקיות.

רדיו טהרן מסר, כי התותחנים האיראנים פתחו באש, שעות מספר לאחר שמטוסים עיראקיים פגעו בשדות נפט בדרום־מערב איראן ובמפעלים תעשייתיים בקירבת העיר איספהאן. עיראק הודיעה כי עשרות מבין מטוסיה פגעו בשני שדות נפט בדרום־מערב איראן ובשני בתי־זיקוק ומיתקנים צבאיים בקירבת העיר איספהאן שבמרכז המדינה.

בהודעה מבגדד נאמר עוד כי מפציצי ירוט עיראקיים תקפו אוניה בקירבת חופי איראן בצפון המפרץ. היתה זו ההתקפה השניה תוך יומיים, שהתנהלה על השיט האיראני על ידי חיל האויר העיראקי.

כזכור חידשה עיראק ביום שלישי את התקפותיה על מיתקנים בעלי חשיבות כלכלית באיראן לאחר שהתלוננה על ארטילריה איראנית שהפגיזה את עיר הנמל הדרומית בצרה. האיראנים הכחישו את האשמה שהועלתה על ידי בגדד. בהודעה צבאית עיראקית שפורסמה אתמול, נאמר כי עיראק תמשיך בהשמדת מיתקנים כלכליים איראניים, המממנים את מאמץ המלחמה של איראן.

"חיל האוויר העיראקי ישמיד גם את נתיבי אספקת הנפט של איראן, שבהם משתמשת טהרן כדי להאריך את המלחמה ולהמשיך בתוקפנות נגד מולדתנו", מציינת ההודעה.

טהראן הודיעה כי פועלים נהרגו בהתקפות העיראקיות שנערכו אתמול על בתי־זיקוק באיספהאן ובאגג'ארי, בחבל חוזיסטאן.

ערך את העמוד: בועז שפירא

יפי להרחיק מהכביש נהגים שחיי אדם אינם יקרים להם

על פני תחנות
ללא חניה חולפים
זמנם מוגבל לאנוכיות
שאינה מתפשרת
ואני אותם לא אדע

בשל אמונתי בעקרונותי
אני שאוהב להיות מושמץ
יודע להוקיר
את מותקה ציפורי
שידע באומץ לב מוסרי
לומר אמת ולשלם את המחיר
על זה ייאמר
ציוץ הציפור – ערב ומתוק

החברה מגבהאר

אורנה גמרקין

אמש במופע / רפי קינן

סיביר בירושלים

להקת הפולקלור אומסק מבריה"מ. בבנייני האומה ירושלים.

הגיעה רבותי, הגיעה זמה תורגת סיביר שעשתה להקת הפולקלור אומסק מבריה"מ. אמש בבנייני האומה, הלהיבו חבריה את הקהל בשירה, בנגינה, בריקודים, בתלבושות ססגוניות והרבה הומור.

תוכניתם של כ־50 חברי הלהקה בעה הליטת תמיכון מדייק פרי נסיון של יותר מ־30 שנה, מהמרגש למשעשע ומהאומנותי לבידורי. המרגש בתוכנית היה בעיקר שירת המקהלה של אומסק, שכל אחד מחבריה הוא גם סולן בעל קול אדיר. להט ואיפוק, שמחה ועצב – הם הביעו כל זאת בהרמוניות ובקולות נפלאים בעלי הצבעים הרוסיים הייחודיים, ביחידים, בצמדים, בשלישיות ועד למקהלה כולה. יותר מכל היתה שירת האקפלה של בנות הלהקה אומנות מזוקקת.

הרקדנים והרקדניות, כולם בוגרי אקדמיות למחול וזה בולט בביצועיהם מהצעד הפשוט ועד לדילוגים והפירואטות האקרובטיים ביותר. לכל ריקוד יש עלילה והיא נסכה ברוך כלל על גורדנת הבנות ותנועות הבנים. הכל מתנהל בחיוך ובמעשי קונדס. כאן הפולקלור מסוגנן מאוד ורחוק מהארגנה אך ההנאה למראהו רבה.

הלהקה גם זיכתה אותנו ב"הבאנו שלום עליכם" ו"הבה נגילה", שכמותם טרם שמענו כאן וזכתה למחיאות כפיים סוערות. מעניין מי לימד אותם את השירים האלה בסיביר.

להקה מעולה, מומלץ מאוד לבוא, לראות ולשמוע.

מה מתבשל?

קראו החודש
ב- מזון ומטבח
כתב העת לענייני מזון, ארוח ותזונה.

עכשיו! ניתן להשיג את "מזון ומטבח" גם בקיוסקים ובחנויות העיתונים.
המחיר: 2.80 ש"ח בלבד

קראו החודש: ★ מתכוני קידה לסוכות ★ המהדורינה: החיקוי השיג את המקור ★ לאכול בעיניים - ושמי ביקור מפריס ★ בישול בשר - עקרונות צליה ואפיית בשר ★ ממתיקים בעלי החסדי עוף ותוצתי ★ לאכול טוב בבית מלון ★ על טעם ועל ריח: הרוזמרין הרפואי ★ מוצרים חדשים ★ ועוד ועוד...

הפצה ע"י: "יד" - חברה להפצה
מזון ומטבח מקבוצת דפי זהב, טל. למנויים: 03-7532345

פלשתינאי נורה ונפצע בקפריסין

לימסול (עד"ו). פלשתינאי, המחזיק בדרכון ברזילאי, התאושש אתמול בבית חולים בלימסול, לאחר שנורה דרך החלון האחורי של מכונית, כנראה בנסיון לרצוח אותו, מסרה המשטרה.

באסאם אל עפיפי, 36, נפצע ביום רביעי בלילה בכתפו, אך מצבו איננו קריטי. המכונית הסתלקה במהירות לאחר הירי ומצאה מקלט בנמל השומר של לימסול, בטרם הזעיק אמבולנס.

עפיפי מאושפז בבית החולים תחת שמירה של המשטרה. מקורות במשטרה אמרו כי נראה שעקבו אחריו מאז הגיע בראשית ספטמבר לקפריסין.

...יחה צבאית ...מקהיר

...ן מגיר

...ת ישראלית שבה ... לאחר שקיימה ...שות דיונים עם ... שותפים הנוגעים ...בות בתחום הצבאי.

...בות ...בע"מ ...למל הזהב ...שושים ...אית 24 ...ובאכילה ...ומטואר ...וריקו 51 ...רמב"ם

ראיתי שמעתי

אמיר— משרה משרון | רייגן— ברכות לשלום | סינופולי— ינצח בטוקיו

שמיר ושגריר רומניה: הפגישה הרשמית

ראש הממשלה ושגריר רומניה החדש בישראל נועדו אתמול לפגישת היכרות רשמית, שהיתה למעשה הפגישה השביעית ביניהם במהלך החודש החולף. השגריר, קונסטנטין ביטוליאנו, השתתף בפגישותיו של יצחק שמיר בבוקרשט עם הנשיא ניקולאי צ'אושסקו וראש הממשלה קונסטנטין דאסקאלסקו, וכן נלווה השבוע אל השליח המיוחד, קונסטנטין מיטאה, לשתי השיחות שניהל עם ראש הממשלה בירושלים.

השגריר הרומני הגיע לארץ לפני שלושה שבועות והוא מחזיק בתואר דוקטור לכלכלה. שמיר הבטיח לו שהודות לעובדה שבישראל חיים מאות אלפי יהודים יוצאי רומניה, הוא ימצא בה אהדה רבה לארצו – "דבר שאי אפשר למודדו בכסף".

הבשורה הראשונה של השגריר החדש היתה שבעקבות שיחותיו של שמיר בבוקרשט, תגיע בקרוב לישראל משלחת כלכלית רמת דרג לשיחות על הידוק הקשרים הכלכליים בין שתי המדינות.

א. לם

שרון מינה את אמיר למלא מקומו בנגב

לפני כחודשיים עבר בכנסת חוק הנגב שבעקבותיו החליט למנות את השר אריאל שרון ואת השר גד יעקבי כיושבי ראש מועצת הנגב. שרון, כאיש שחובותיו מרובים, החליט למנות לתפקיד ממלא מקום קבוע. להפתעת כל הנוגעים בדבר, החליט שרון למנות דווקא את ח"כ ראובן אמיר מהמערך, ולא מישהו מאנשי שלומו. לדבריו, ראוי אמיר לתפקיד בזכות פעלו בעבר כראש עיריית דימונה וכמי שהעביר את חוק הנגב בכנסת. אמיר, מצידו, קיבל בשמחה את התפקיד וציין ששרון נהג בהגינות נכונה ונתנה לעצמו תדמית של מנהיג כלל לאומי. כזכור, מינה שרון בתחילת השבוע את השר שחל מהמערך למלא את מקומו במשרד התעשיה והמסחר בתקופת שהותו בחו"ל.

ברכות ראשונות לראש השנה

נשיא ארה"ב רונלד רייגן, ושר החוץ, ג'ורג' שולץ, הזדרזו לשלוח לראש הממשלה מברקי ברכה לרגל ראש השנה. כותב הנשיא: "בהביטנו אחורנית לשנה שחלפה, אנחנו יכולים להיות אסירי תודה על ההתקדמות שהושגה לקראת מטרותינו המשותפות – שלום ושגשוג. אנו מצפים להישגים נוספים בשנה שלפנינו ואני משוכנע שהיא טומנת בחובה הישגים נוספים."

שולץ רומז במברקו לציפיותיו משמיר באשר לקידום יוזמת השלום עם ירדן. הוא כותב: "זהו הזמן לתת דעתנו על השנה החולפת ולצפות בתקווה לקראת שנה חדשה של שלום, אושר ושגשוג. אני מצפה להמשך הקשרים בינינו, כשנטפל בהזדמנויות ובאתגרים הטמונים בשנה החדשה. אני משוכנע כי השותפות בינינו למען השלום והשגשוג תתחזק עוד יותר."

א. לם

זכריה דרוקר חוזר לישראל

הקבלן זכריה דרוקר עומד להגיע לקראת החגים לביקור בישראל. בואו של דרוקר גרם הפתעה בענף הבנייה ובקרב ידידיו, שכן דרוקר, שהיה בעבר הקבלן הפרטי הגדול ביותר בישראל, נמנע בשנים האחרונות מלחזור לארץ. מעריכים ששובו קשור למכירת השליטה בחברה הנושאת את שמו לקבוצת משקיעים אמריקאיים, ובכך יחזור דרוקר ויעמוד בראש החברה.

אריה לביא

מבצע "מטרה" ליהדות המצוקה

ארבעה גברים נחושים בדעתם סיימו אתמול מסע מפרך, במסגרתו הלכו ברגל במשך 96 שעות מרחק של 200 ק"מ, ורכבו על אופנים 150 ק"מ. ובנוסף לכך גם הספיקו לטפס ולגלוש ממצוק המצדה. כל זאת עשו דורון מאירי, בני אסייאג, דוד קדר ואיתן איינשטיין כהזדהות עם יהדות המצוקה במדינות ערב. למבצעם קראו "מטרה".

הארבעה יצאו מתל־אביב ביום ראשון, ועד שובם אמש לכיכר דיזנגוף בתל־אביב, הספיקו לעבור דרך ירושלים, מצדה, מדבר יהודה ודימונה, כאשר ב־96 השעות ישנו לא יותר מ־5 שעות בסך הכל.

את הלילה שאחרי עשו הארבעה במלון קילטון תל אביב כאורחי מנהלו, קלמנט הפיר.

נגנים מכל העולם לטובת יוניצ"ף

"התזמורת הפילהרמונית של העולם", בה משתתפים נגנים מתוך 110 תזמורות פילהרמוניות ב־58 מדינות, תקיים בחודש דצמבר שני קונצרטים בטוקיו לטובת יוניצ"ף (קרן הילד הבין־לאומית). רווחי הקונצרטים, המוערכים בכ־130,000 דולר, יוקדשו לתוכנית חיסונים של יוניצ"ף ב־118 מדינות. על התזמורת ינצח ג'וזפה סינופולי והקונצרטים יועברו בשידור ישיר ברדיו ובטלוויזיה ברחבי העולם.

"התזמורת הפילהרמונית של העולם" נוסדה בשנת 1985 וקיימה את הקונצרט הראשון שלה בשטוקהולם לטובת יוניצ"ף. בשנה שעברה ניגנה בניצוחו של לורין מאזל, בריו דה ז'נרו שבברזיל לטובת הצלב האדום הבין־לאומי.

א. פי

בעריכת עידית רוזנבלום

אל על

	מכסי'	מינימום		מכסי'	מכבי	הטמפרטורות אתמול
אמסטרדם	13	16	גשם	4	17	
אתונה	20	33		25	37	
בוקרשט	16			18	27	
...ייל				10	19	
					20	
					26	
					17	
					30	
					30	
					26	
					24	
					21	

יד הרב מימון — מוסד הרב קוק

מזמין את הציבור

לטכס פתיחת אולם לימודים
ע"ש ד"ר לשם כבוד
רנה מלכה צימנד ע"ה

ב"ספריית הרב מימון לתורה וליהדות"
ליד מוסד הרב קוק
שכונת מימון, ירושלים
שיתקיים אי"ה ביום ב' ה' תשרי תשמ"ח, (28/9/87)
בשעה 4:30 אחה"צ

הנהלת יד הרב מימון

אוטובוסים יעמדו לרשות המוזמנים בתל־אביב,
תחנת הרכבת צפון, רח' ארלוזורוב, בשעה 15.30 אחה"צ

משרד הבריאות יבחן מזון משומר מחשש לחומר מסרטן

לאחר שבבדיקת 21 סוגי פטמות ומוצצים נפסלו 15 סוגים לשימוש, משום שכללו ניטרוזמינים החשודים כמחוללי סרטן ● משרד הבריאות: מלאי הפטמות והמוצצים בבתי מרקחת וברשתות השיווק המוכרים מותר לשימוש

מאת עדנה אירידור
סופרת "הארץ"

משרד הבריאות החליט לבדוק מוצרי מזון, בעיקר משומרים ומ־עושנים, רובם מיובאים, אם אין בהם ניטרוזמינים, החשודים כמחוללי סרטן. על כך מסר אתמול דובר משרד הבריאות.

ההחלטה לבדוק את מוצרי המזון התקבלה עם סיום בדיקה של 21 סוגי פטמות ומוצצים. 15 מהסוגים שנבדקו נפסלו לשימוש, לאחר שלא עמדו בדרישות התקן. שישה סוגים אושרו לשימוש. הסוגים שנפסלו נתפסו בחלקם עוד בנמלים, והוחזרו לחו"ל.

ד"ר יוסף מרזוק, מנהל היחידה לביקורת ותקנים של המשרד, הד־גיש, כי כל ממצאי הבדיקות הועברו למכון התקנים. הוא הדגיש, כי כל מלאי הפטמות והמוצצים הנמצא בבתי מרקחת וברשתות השיווק כשיר ומותר לשימוש. הציבור מוזהר מפני שימוש במוצצים שנר־כשו במקומות לא מוכרים, מחשש שלא עברו בדיקות, כפי שמחייב המשרד.

המשרד עוסק בימים אלו בסריקות של נקודות מכירה לא מוכרות, כדי למנוע את המכירה הבלתי מבוקרת. כמו כן, הוא ממליץ על שימוש במוצצים ופטמות העשויים מסיליקון, כיוון שאלו שנבדקו על ידיו, נמצאו נקיים מכל חומרים מסרטנים.

ההחלטה לבדוק את המוצצים, הפטמות ומוצרי המזון התקבלה בעיקבות ממצאי בדיקות מוקדמות שערך ד"ר גדי חסיד, מהמחלקה לאקולוגיה רפואית בבי"ס לרפואה בירושלים, ששלח דגימות של מוצרים אלו לבדיקה בחו"ל, ושם נקבע כי הם מכילים חומרים מסרטנים.

לצרכי הבדיקות רכש משרד הבריאות מתקן מיוחד, בהשקעה של 50 אלף דולרים.

הבהרה

שר הרווחה זבולון המר לא הזכיר כלל יחסים הומוסכסואליים, כאשר אמר בדיון שהתקיים בכנסת על "פריצת השבת", כי "ברפואה הוכח שהמגע הרוחני של הגוף נפגע כשמפרים אורחות חיים. כך יכול לקרות גם למערכת החיסונית של האומה אם פוגעים ביסודות שהגנו עליה דורות רבים." רמיזה למחלת האיידס איננה בהכרח התייחסות להומוסכסואלים.

הרופא הערבי שפוטר מהדסה יעתור לבי"ד לעבודה

מאת סופר "הארץ"

ד"ר אחמד טיבי, הגניקולוג שפוטר מבית החולים "הדסה" בעיקבות התנגשות אלימה בינו לבין איש הביטחון בשער בית החו־לים, יפנה בתחילת השבוע הבא לבית הדין לעבודה, בדרישה שיוציא לאלתר צו מניעה זמני נגד הנהלת ביה"ח, בעניין פיטוריו.

ד"ר טיבי אמר אמש, כי ההסתדרות הרפואית הביעה הסכמה להיותם לעתירתו נגד הנהלת ביה"ח, ולהיחשב כשותפה לעותרים.

לדבריו, החליט לפתוח במאבק משפטי נגד הנהלת "הדסה", משום שהיא משהה את תשובתה על מכתבים שנשלחו אליה מאת פרקליטו ומאת נציג ההסתדרות הרפואית ב"הדסה", בהם היא נדרשת לערוך דיון משמעתי מוסדר בעניינו, בטענה שהליך הפיטורין היה בלתי תקין.

בתצהירי לבג"צ:

המשטרה מסרבת לגלות בפומבי שיטות החקירה בפרשת איזראלוב

מאת ראובן שפירא

המשטרה חוששת מגילוי פומבי בבית המשפט של שיטות ואמצעי חקירה שהופעלו על ידה כנראה בבית המעצר המחוזי באבו כביר, במהלך חקירתה ומעצרה של גיתית איזראלוב, הנאשמת ברצח בעלה יוסף — כך מסתבר מתצהיר שהו־גש לבג"צ.

נראה, כי המשטרה חוששת לחשוף אפילו בבית המשפט, אמצעים טכניים מתוחכמים חסויים שבהם השתמשה בבית המעצר בעת שסוכנת משטרתית, מיכל חן, "נשתלה" בתא המעצר של גיתית איזראלוב כדי לדובבה ולהקליטה במכשיר הקלטה סמוי. דברים אלה משתמעים מתעודת חיסיון חתומה בידי שר המשטרה שהגישה פרקלי־טות המדינה לבג"צ בתשובתה לעתירה שהגישה לבג"צ הסוכנת מיכל חן.

מיכל חן טוענת באמצעות פרקליטה, עו"ד אילן קריסה, כי המשטרה לא קיימה את ההסכם איתה שלפיו אם תקליט בסתר את גיתית איזראלוב "בתא המעצר" ייסגרו תיקים על עבירות מירמה שהיו תלויים נגד מיכל חן.

המשטרה, שסרבה לסגור את התיקים נגד מיכל חן, טוענת שהיא לא עמדה בתנאי ההסכם וכי סוכם שהתיקים נגדה ייסגרו רק אם תביא ראיות מפלילות נגד איזראלוב.

חשיפת שיטות עבודה

העתירה של מיכל חן לבג"צ היא נגד היועץ המשפטי לממשלה ונגד מפכ"ל המשטרה והיא אמורה להיות נדונה ב־21 בספטמבר. בתצהיר התשובה שהוגש לבג"צ מטעם מפכ"ל המשטרה ושר המשטרה נאמר בין השאר כי "ישנו חומר נוסף אשר ממנו מתברר באופן חד משמעי שהעותרת (מיכל חן) הביאה לידיעתה של איזראלוב את עובדת היותה של העותרת סוכנת מטעם המשטרה ואת העובדה שהיא מקליטה את שיחותיה עמה". המשטרה מסרבת להציג את "החומר הנוסף" שעליו היא מבססת את טענתה זו וצרפה לתצהיר התשובה לבג"צ "תעודה בדבר ראיות חסויות מטעמי אינטרס ציבורי חשוב". התעודה בידי שר המשטרה חיים בר לב. בתעודה נאמר בין השאר: "כל פרט או מידע שיש בהם כדי ללמד על יסוד אילו ידיעות הגיע צוות החקירה שחקר את איזראלוב למסקנה שהעותרת הביאה לידיעתה של איזראלוב את עובדת היותה סו־כנת מטעם המשטרה ושהיא מקליטה את שיחותיה עמה — הינם חסויים. גילוי כל פרט או מידע כאמור או מסירתם יש בהם כדי לפגוע בעניין ציבורי חשוב באשר הם עלולים לחשוף שיטות עבודה ודרכי פעולה של המשטרה ולפגוע ביעילות פעולותיה".

ערכה את העמוד: עדה ארושפיז

אחד ממוקדי הבערת הצמיגים אתמול בגדה — צילום: ירון קמינסקי ("חדשות")

חקירת נסיבות מותו של הילד מבלאטה הועברה לטיפול מצ"ח

מאת אודי ניר,
סופר "הארץ" בשטחים

ראשי המערכת הצבאית בשטחים הורו למשטרה הצבאית החוקרת לנהל חקירה סביב נסיבות מותו של הילד בן ה־12 ממחנה הפליטים בלאטה ביום שלישי. גופתו של הילד חסן מוחמד אישתאווי, הובאה לבית חולים בשכם בסביבות השעה 1.30 בצהריים, ושם נקבע מותו. בבדיקה פתולוגית שנערכה אחר־כך בגופתו נמצא פצע ירייה, אך לא אותר קליע. לפיכך הוחלט למסור את המשך החקירה לידי המשטרה הצבאית החוקרת, שתבדוק, כדברי מקורות צבאיים, קשר אפשרי בין תקריות ירי במחנה לבין מותו של הילד. ביום שלישי נאלצו חיילי צה"ל בבלאטה לפתוח באש שלוש פעמים, עקב התנגשויות בינהם לבין תושבים מתפרעים מהמחנה.

שביתות מסחר ברמאללה ושכם ביום השנה לסאברה ושאתילה

בכמה מקומות הובערו צמיגים, הונחו מחסומי אבנים והונפו דגלי פלשתין ● בהתנגשות עם תלמידי המכללה האסלמית מחברון השתמש צה"ל בגז מדמיע וירויות באוויר

יום השנה החמישי לטבח במח־נות הפליטים סברא ושאתילה עבר אתמול בשקט יחסי בגדה המערבית. הפרות סדר בקנה מידה גדול לא התקיימו אמנם, אך בערים רמאללה ושכם התקיימה שביתת מסחר כמעט מלאה. בכמה מקומות אחרים הובערו צמיגים, הונחו מחסומי אבנים על כבישים צדדיים, והונפו דגלי פלשתין.

מכונית הריתוך שנפגעה

רק במקום אחד היתה התנ־גשות ממשית בין חיילי צה"ל לבין תושבים מהנודע: כמה ועולי פנים מהמכללה האיסלאמית בחברון תקפו באבנים מכונית צבאית, וכוח של צה"ל שהוזעק למקום פיזר את המתפרעים ביר־יות באוויר ובגז מדמיע. ברמאללה נרגמה באבנים מכונית פרטית ישראלית ושמשותיה נופצו.

ברמאללה היו אתמול כל החנויות סגורות. שלשום חולקו בעיר כרוזים שקראו לבעלי העסקים לשבות מעבודה. בשכם הוצבה בבוקר בכיכר המרכזית בעיר מכונת ריתוך גדולה, וקצין מהמינהל האזרחי במקום שיכנע בעזרתה את בעלי בתי העסק לפתוח את שערי חנויותיהם. בעזרת רמקול, הוזהרו אנשי המינהל האזרחי את בעלי החנויות כי אם לא יפתחו את שעריהן, החיילים ילחימו את מנעולי החנויות.

ב"קסבה" של שכם נכתבו סיס־מאות רבות בזכות הארגונים הפלשתיניים, וקריאות להשבתת המסחר. כל החנויות ב"קסבה" היו סגורות, והסימטאות היו ריקות מאדם.

במחנה הפליטים בלאטה שבפאתי העיר נמשך העוצר זה היום השלישי ברציפות. חיילי צה"ל חסמו את הכניסות למחנה, ואסרו על תנועת כלי רכב בקטע הכביש הראשי ירושלים־שכם, המשיק למחנה.

עוכבה הפצת עיתונים

עיתוני מזרח־ירושלים עוכבו אתמול במינהל האזרחי, והפצתם בערי הגדה הותרה רק בשעות הצהריים. נמצא כי העיתונים לא הגישו לבדיקת הצנזורה כמה מהמאמרים שפירסמו בעניין יום השנה לטבח בסברא ושאתילה.

אתמול נמסר על עוד שלושה צעירים מאיזור שכם, שנעצרו במעצר מינהלי בחתימת אלוף פיקוד המרכז, עמרם מיצנע. שניים מהם, החשודים בהפרת הסדר הציבורי, ייעצרו לששה חצי שנה. השלישי נעצר רק לשלושה חודשים. הוא חשוד בתיכנון להבעת הפרות סדר, לדברי מקורות צבאיים.

מנכ"ל משרד המסחר והתעשיה:

לצימצום הסחר עם דרא"פ השלכות קשות על התעשיה

מאת דן סגיר
וסוכנויות הידיעות

"להחלטת הקבינט על היחסים עם דרום אפריקה עלולות להיות השלכות קשות על התעשיה הישר־אלית בשל אבדן שוק יצוא טוב," אמר מנכ"ל משרד התעשיה והמסחר, יורם בליזובסקי. בלי־זובסקי, שהיה חבר בוועדה הבין משרדית שגיבשה את ההמלצות לצימצום הקשרים עם דרום אפריקה מבקר את החלקים בהחלטת הקבינט שעוסקים בצימצום קשרי הסחר בין שתי המדינות. לדבריו, התנגד לכך גם בעת דיוני הוועדה, וכן גם השר שרון התנגד לצימצום קשרי המסחר.

בשנת 1986 היצוא הישראלי לדרום אפריקה היה בסך 64 מיליון דולר, לא כולל יצוא בטחוני חסוי, היבוא משם היה בשווי של כמאתיים אלף דולר. מוצרי היצוא האזרחי כוללים כימיקאלים, דשנים, מוצרי פלאסטיק, מתכת, מכונות ומוצרי חשמל. עיקר היבוא משם הוא חומרי גלם, בעיקר פחם ופלדה. לדברי בליזובסקי, ההחלטה לצמצם יבוא חומרי גלם מדרום אפריקה (בהודעת הקבינט מצוינים ברזל ופלדה, אך לא מוזכרים פחם וחומרי גלם אחרים), עלולה להביא לייקור חומרי הגלם הבסיסיים שייקנו במ־קומות אחרים בתנאים פחות טובים והדבר יגרור ייקור המוצרים הישראליים.

עסקים כרגיל

בניגוד לדבריו של מנכ"ל התעשיה והמסחר, האווירה בחוגים כלכליים הקשורים למסחר עם דרום אפריקה היא שהעסקים יימשכו כרגיל. בחוגים אלה מסתמכים על ההחלטה הקודמת של הממשלה שלא לפגוע בחוזים ארוכי טווח, ואפילו אם תהיה פגיעה בסחר הממשלתי בטווח הארוך, זו לא תשפיע על המיגזר העסקי הפרטי, משום שבישראל, בניגוד לארה"ב, לא מופעל כל לחץ ציבורי או אחר על חברות פרטיות וציבוריות הסוחרות עם דרום אפריקה.

ראשי הקהילה היהודית בדרום אפריקה מתחו ביקורת מאופקת על ישראל בעקבות הודעת הקבינט על סנקציות נגד משטר האפרטהייד בפריטוריה.

גינוי יהודי מתחשב

אסיפת הנציגים היהודיים בדרום אפריקה המאחדת כ־200 ארגונים יהודיים במדינה והפדרציה הציונית הדרום אפריקאית פירסמו הודעה משותפת, שבה הם מודיעים על התנגדות לסנקציות. ההודעה קובעת כי הצעדים שעליהם החליטה ממשלת ישראל "מצמצמים את האפשרות ליצור תנאים שי־אפשרו התקדמות לקראת חברה חו־פשית וצודקת, שבה כל אדם יוכל להגשים את שאיפותיו הלגיטי־מיות". ההודעה מצביעה על העובדה שישראל היתה נתונה בלחץ כבד מצד ארה"ב והוסיפה כי ישראל חייבת להגן על האינטרסים שלה.

הציר היהודי מטעם המפלגה הפדרלית הפרוגרסיווית, הארי שוואריץ, הביע את אכזבתו מהחלטת ישראל, בציינו שסנקציות לא ישיגו את המטרה המיוחלת ועלולות להזיק לתהליך השינוי בדרך שלום המתרחש עתה בדרום־אפריקה. "ישראל עצמה יודעת יפה מה יכולה להיות המשמעות של סנקציות מאחר שגם היא היתה קרבן לצעדי חרם מסחריים", אמר שוואריץ.

ממשלת דרום אפריקה עדיין לא הגיבה רשמית על ההחלטה הישראלית.

השגריר מקווה

שגריר ישראל בדרום אפריקה, דוד אריאל, אמר אמש, כי שלטונות דרא"פ אמרו בעבר שהם אינם מאמינים בצעדי־תגמול, והוא מקווה, שינהגו כך גם הפעם לגבי הצעדים שנקטה ישראל.

השגריר, שרואיין ביומן גלי צה"ל, ציין כי טרם נתקבלה תגובה רשמית של השלטונות, אך גם לגבי מדינות אחרות בהזדמנויות דומות לא נקטה דרא"פ צעדי־נגד.

לגבי התגובה של הקהילה היהו־דית אמר: אנשי הקהילה קשורים בצורה עמוקה לכלכלה של דרום אפריקה ולעתים גם לעסקים משות־פים עם ישראל, הם סבורים שהדבר אינו לברכה. "זו יהדות הקשורה מאד לישראל, שעמדה בכל מיני מצבים בעבר, ואני מקווה, שתעמוד גם הפעם, אם יהיו קשיים מסוימים ליישב את הנאמנות לדרום אפריקה עם ההכרה היהודית והאהבה לישראל", אמר אריאל.

הואשם בהעלבת חיילים שמנעו ממנו להתפלל בשטח קבר יוסף

"גם נאצים קיבלו פקודות, אני מבקש מכם למסור למפקדים שלכם שקיבלתם הוראות נאציות"

מאת נורית אמיתי
סופרת "הארץ"

מתנחל ממושב יצהר שבשומרון, שקרא לעבר חיילים ששמרו במקום ושמנעו ממנו להתפלל בשטח קבר יוסף, כי הם קיבלו "הוראות נאציות", הואשם בבימ"ש השלום בכפר סבא בהעלבת עובד ציבור ובהפרעה לעובד ציבור.

האיש, יואל נוימן ממושב יצהר, לא הופיע לדיון, שהיה אמור להתקיים היום, המשפט נדחה ל־18 באוקטובר.

נוימן מואשם, כי הגיע במאי השנה עם עוד כמה אנשים לקבר יוסף, שהוכרז כשטח סגור. בכניסה למקום הוצב מחסום של צה"ל וחיילים אסרו על נוימן וחבריו את הכניסה למקום.

בתגובה, עלב נוימן בחיילים ובמפקדיהם, ואמר להם: "גם נאצים קיבלו פקודות והוראות. אני מבקש מכם למסור למפקדים שלכם שקיבלתם הוראות נאציות... למנוע מיהודים להכנס פה לאתר הקודש. בושה וחרפה".

בכתב האישום נטען, כי נוימן הסית, והתווכח עם החיילים שעמדו במקום באשר להוראות שקיבלו. "בעשותו כך, הפריע לחיילים, שהינם עובדי ציבור במילוי תפקיד", נאמר בכתב האישום.

לפני פחות משנה הגיש נוימן, יחד עם עוד שלושה מתנחלים, קובלנה פלילית פרטית על תקיפתם לכאורה, על ידי שלושה קציני צבא, ביום הכיפורים אשתקד.

בקובלנה ציינו הארבעה, כי הקצינים התקיפום בעת שניסו להגיע לקבר יוסף. שופט בימ"ש השלום בפתח תקווה, שלי טימן, שבפניו נדונה הקובלנה, הורה למחוק אותה, כיוון שלא ניתנה עליה הסכמת היועץ המשפטי לממשלה, כנדרש בחוק.

הפרקליט הצבאי הראשי, עו"ד אילן שיף, טען אז, כי הקובלים שהו במקום התקרית שלא כדין, והפריעו לחיילים במילוי תפקידם, על פי הוראות הממונים עליהם.

בוא ותראה איך פועלים טוב יותר

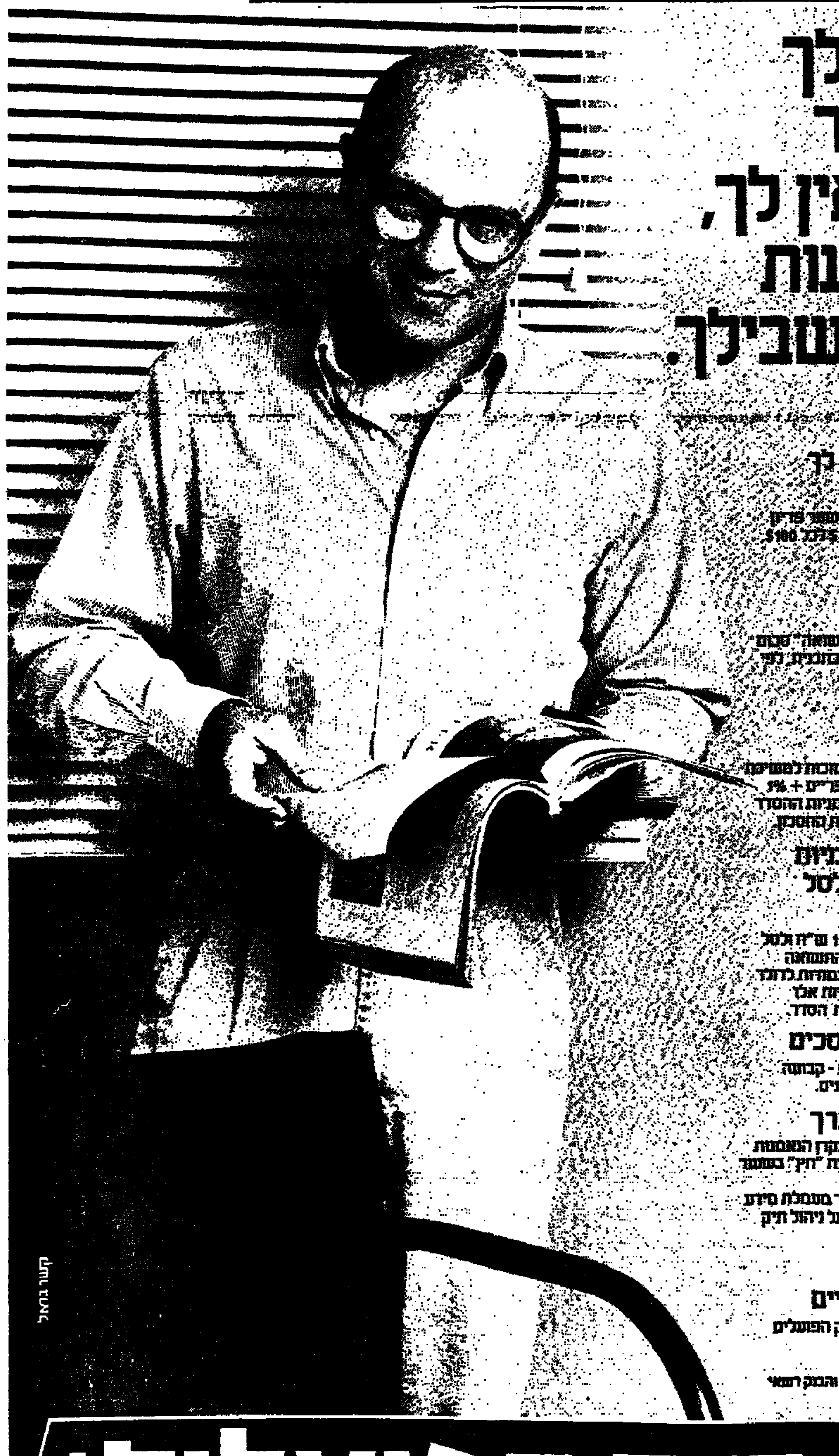

גם אם יש לך מניות הסדר וגם אם ...אין לך, יש לנו הצעות מעניינות בשבילך.

■ עד $117 לכל $100 שיש לך במניות ההסדר
בתכנית החסכון "ממון תשואה" תהנה מתשר פריון מוגדל על המניות שברשותך, בין $117-$114 לכל $100 (לפי אורך תקופת החסכון (5-2 שנים))

■ הבנק מפקיד כסף שלו בתכנית שלך
הבנק יפקיד על חשבונו בתכנית "ממון תשואה" סכום של עד 45 ש"ח על כל 956 ש"ח שתפקיד בתכנית, לפי אורך תקופת החסכון.

■ משיכת יתר מועדפת בגובה סכום החסכון
בתכניות החסכון של בנק הפועלים תהנה מזכות למשיכת יתר בגובה סכום החסכון ובריבית נמוכה (פריים + 3% לחודש), למשך כל תקופת החסכון. בעלי מניות ההסדר יהנו מזכות זו כבר מעכשיו, עוד לפני תחילת החסכון.

■ שער הצמדה עדיף בתכניות החסכון הצמודות לדולר ולסל המטבעות
כספך יוצמד לדולר לפי שער עדיף של 1.52 ש"ח ולסל המטבעות לפי שער עדיף של 1.62 ש"ח. התשואה הכוללת מגיעה ל־8.4% לשנה בתכניות הצמודות לדולר ול־7% לשנה בתכניות הצמודות לסל. תכניות אלו מתאימות במיוחד לאלו שאינם בעלי מניות הסדר.

■ הלוואות משופרות לחוסכים
הלוואות ל־4 עד 12 חודש בריבית מועדפת - קבועה ומשתנה, למצטרפים למסלולי חסכון מגוונים.

■ קרנות נאמנות וניירות ערך
החודש תוכל לרכוש תעודות השתתפות בקרן הנאמנות "קשת" - ללא שעור הוספה ובקרן הנאמנות "תיק" בשעור הוספה מופחת של 0.2% בלבד.
■ פטור מעמלת יעוץ בניירות ערך ■ פטור מעמלת מידע מפורט על ניירות ערך ■ עמלה מופחתת על ניהול תיק השקעות בחברת "פועלים".

■ 24 מוקדי יעוץ מיוחדים לחברות ולמשקיעים פרטיים
לפרטים מלאים היכנס עוד היום לסניף בנק הפועלים הקרוב אליך.

■ תכניות אלו מוגבלות לתקופה מוגבלת בלבד והבנק רשאי לשנותן או להפסיקן בכל עת.

בנק הפועלים בע"מ

שערי המניות 17.9.87

בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה

שם המניה		השער אתמול	המחזור ש"ח ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב%	הביקוש/היצע ש"ח ע"נ
אתנה ש		22350				
הטפחות 0.1		1866	1304	-21	-1.1	-1982
הטפחות א 0.5		1249	687	-21	-1.7	-1106
כללי לא בהסדר	בה	17934	42	-300	-1.7	-100
בנק צפאור 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק צפאור 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
ט.ב.ב. 0.5		9800	2025	-80	-0.9	-669

בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה

שם המניה		השער אתמול	המחזור	השינוי	%	ביקוש/היצע
אידיבי רג 100.0		102152	221	+153	+0.2	+9
אידיבי ב 100.0		102198	27	-102	-0.1	-27
אידיבי בב א		630000	11	+20000	+3.3	+29
אגוד 0.1		76246	98	+616	+0.8	+305
דיסקונט ב		129710	19	+210	+0.2	+190
דיסקונט א		129520	702	-480	-0.4	-768
דיסקונט שה ב	שב	15150				
המזרחי ש		41750	386	-200	-0.5	-325
המזרחי ב		41750	11	-50	-0.1	-11
הפועלים מבב		95000	.8	-4998	-5	-108
הפועלים ש		68820	2862	+100	+0.2	+3012
הפועלים ב		68950	206	+100	+0.2	+5
כללי א 1.0		176400	2	+600	+0.3	+2
כללי שה 7		8438		+30	+0.4	+50
כלל 0.1		43800	1139	-179	-0.4	-2955
כלל שה 11		16380	60			+140
כיבוץ הסדר 1.0	שב	58270				
כיבוץ הסדר 5.0	שב	29500				

בנקים למשכנתאות

שם המניה		השער אתמול	המחזור	השינוי	%	ביקוש/היצע
אדנים 0.1		27728	14	-772	-2.7	-15
לאומישכנ ש	בה	10100	51	+101	+1	+145
לאומישכנ ב	שב	10049				
כרמל ש		6300	70			
כרמל שה 1		4158	55			-15
בנין ב' 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
פת מסכ ש		2595	605	-104	-3.9	-572
משכן ב ש		3758	170	+48	+1.3	+2711
עצמאות 0.1	שב	20000				
טפחות מבב ש		21800	5			-3
טפחות רג ש		20220	125	+180	+0.9	+108
טפחות שה 1		9905	100			
טפחות שה 2		5125	200			
יעמר 1.0	בה	3454	132	+34	+1	+57
יעמר 5.0		2730	590			-334
מרכז 1.0		8250	42			+3

מוסדות מימון

שם המניה		השער אתמול	המחזור	השינוי	%	ביקוש/היצע
כלמון אס		940	1912	-19	-2	-5334
החקלאות מבכ א	לב	199041				-2
החקלאות מבכ ג	לב	191000				
לאומי תעש' א ש		14200	24	-300	-2.1	-71
פתוח תעש' מבב	לב	180400				
פת תעש' בב ג	לב	456000				
פת תעש' בב גג	לב	382544				
פת תעש' בב גגג	לב	280000				
פת תעש' בב ד	לב	294800				
פת תעש' בב דד	לב	68207				
כרם קבלנים 5.0		1125	2080	+45	+4.2	+5111
תיירות בב	לב	217000				
כלל ליסינג א0.1		24201	5			-3
כלל ליסינג ב0.5		21551	25			+25
כלל ליסינג אגח	שב	18501				
אילון		145.5	5220	+2.5	+1.8	+5240

ביטוח

שם המניה		השער אתמול	המחזור	השינוי	%	ביקוש/היצע
איתן		147.5	2000	+4.5	+3.2	+9000
אריס 0.1	בה	1160	102	+37	+3.3	+1153
אריס א 0.5		833	1117	+23	+2.8	+722
בטוח משנה 0.1		465	800	-8	-1.7	-1202
בטוח משנה 0.5		227	5820			-1057
הדר 1.0		212	11398	-3	-1.4	-13072
הדר 5.0		174	21120	-6	-3.5	-23993
הדר אפ סד 2		194	3500	-6	-5	-10958
הפניקס 0.1		685	2477			-677
הפניקס 0.5		562	1753			-21
המגשר-הראל 1.0		5800	65			-65
המגשר-הראל 5.0		4670	250	-58	-1.1	-250
מנורה 1.0	שב	2180				
מנורה 5.0	שב	1655				
סהר ג 1.0		411	3286	-5	-1.2	-5281
סקורסט 0.1		1250	300			-278
צור ש		307	3072			+3215
ציון החזקות 1.0	שב	6110				
ציון החזקות 5.0	שב	1846				

מסחר

שם המניה		השער אתמול	המחזור	השינוי	%	ביקוש/היצע
אינגר באגא 1 ש		1108	1194	+89	+8.7	+1103
אינגר באגא 5 ש		530	2051	+8	+1.5	+1274
מאיר עזרא 1.0		1060	5559	-20	-1.9	-8387
מאיר עזרא אפ		678	3241	-21	-3	-2694
כלל אפ 4		389	6645			+2428
כלל אגח 2		169	87			+87
קרימסל 1.0		830	541	+10	+1.2	+926
רפק 0.1		20802	2	+981	+4.7	+16
רפק 0.5		18863	35			
שופרסל א 2.0		13400	592			+67

שירותים

שם המניה		השער אתמול	המחזור	השינוי	%	ביקוש/היצע
אמדוא		403	12665			+1780
ספנות הספקה 0.1		865	1167	+33	+4	+1095
ספנות הספקה 0.5		342	14142			-6628
קופר 0.1		1286	2863	-2	-0.2	-705
קופר 1.0		330	13076	-5	-1.5	-18046
מתפ' עיבוד 0.1		2405	170	-15	-0.6	-411
מתפ' עיבוד 0.5		1300	1237			

מלונות ושירותי תיירות

שם המניה		השער אתמול	המחזור	השינוי	%	ביקוש/היצע
גלי זוהר 1.0	לב	4010				
גלי זוהר 5.0	לב	2849				
מלונות דן 1.0		1550	389			
מלונות דן 5.0		1297		-3	-0.2	-131
חוף האלמוג 1.0		7600	92			-66
כנס סר 1 ש		3001	50	-65	-2.1	-50
מלונות הירדן		2820	200	+102	+3.8	+324

מחשבים ושירותי מחשבים

שם המניה		השער אתמול	המחזור	השינוי	%	ביקוש/היצע
איכות מחשבים		855	1376			
ת.י.ל.ן. 1.0		447	8043			-6467
יעגא 1.0	בה	6732	53	-68	-1	-98
מ.ל.ל. 1.0		14400	20	-200	-1.4	-15
מ.ל.ל. 5.0		3885	159	-150	-3.7	-241
ניקוב מחשבים 1		1338	1000			
ניקוב מחש' 5	בה	500	3105	+10	+2	+2692
ניקוב אפ סד 2		1590	377			-464
תים מחשבים 1.0		700	4629			

נדל"ן, בינוי ופיתוח

שם המניה		השער אתמול	המחזור	השינוי	%	ביקוש/היצע
אזורן 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
אזורן 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
אזורים אפ			—	הפסקת	מסחר	—
אזורים אגח			—	הפסקת	מסחר	—
אילון 1.0		395	2707			-615
אל-רוב 1.0		350	2138	-5	-1.4	-1988
אפריקה אפ		35201	9			-1
ארזים	תב	4689	50	+354	+8.2	+250
אילדן 0.1		3800	291			-91
אילדן 0.5		2969	479	-30	-1	-1043
בינוביץ 1.0		3165	194	-50	-1.6	-258
בינוביץ 5.0		2620	269			+31
דנקנר 1.0		6565	31	+65	+1	+14
דרטר 0.1		188	2378	+8	+4.4	+2756
דרטר 0.5		140	2000			
הכשלול 1.0		1080	139			
הכשלול 5.0	תב	629	1167	-70	-10	-1104
ת.ל.ב. 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
ת.ל.ב. 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
חבה לירושלים		298	10398	+3	+1	+19249
ירושלים אפ		126.5	18646			-23696
גבים 0.1		5130	270			+8
גבים 0.5		4180	156	-20	-0.5	-231
ישפרו 0.1		3668	740	-2	-0.1	-265
ישראלום 1.0		1280	335			-25
ישרס 10.0		22000	112	-300	-1.4	-121
כנן פיתוח 1.0		10900	40	-100	-0.9	-73
לומיר 1.0		5200	79			
לומיר 5.0	תב	2130	773	+117	+5.8	+1694
מ.ת.ב. 1.0	לב	383				
מ.ת.ב. אפ 2	לב	268				
מ.ת.ב. אגח	לב	115.5				-3809
מאגרי בניה 1.0	לב	666				-44
מישגאל 5.0		320	1151	+6	+1.9	+961
מישגאל אפ		155	11350	+1.5	+1	+2013
מנרב 5.0		1800	464			
מרלו 1.0		900	2635	-10	-1.1	-1185
לוינשטין 1.0		477	202			
לוינשטין 5.0	תב	201	19555	+11	+5.8	+23579
ליפשיץ 1.0		472	5529	-14	-2.9	-6229
ליפשיץ 5.0		339	27700	-5	-1.5	-35368
ליפשיץ אפ 1		221	41539			+1424
ליפשיץ אגח		108	115775	-2	-1.8	-172507
נאות אביב 0.5		4570	181			-71
נכסי אזורים		344	11500	-12	-3.4	-21650
סהר החזקות 1.0		950	630	+14	+1.5	+472
סולי 1.0	לב	6500				+280
סולי 5.0	לב	4828				+300
עמר השלע סד 1 ש		445	2615			-4300
קיסריה 0.1		3650	100	-50	-1.4	-100
קיסריה 0.5		1637	729	-11	-0.7	-229

שם המניה		השער אתמול	המחזור	השינוי	%	ביקוש/היצע
רובנך 1.0		425	6500			+5300
רובנך 5.0		230	1000			-1000
רובנך אפ	שב	1296				
רובנך אג"ח		129	765			+10765
אפריקה 1.0		47318	83	-358	-0.8	-71

חקלאות

שם המניה		השער אתמול	המחזור	השינוי	%	ביקוש/היצע
מטעי הדר 0.1		5160	185	-145	-4.5	-185
מטעי הדר 0.5		2950	200			-200
מהדרין 0.1		6650	101			-101
מהדרין אפ		4250	65			
נכסי הדרים 1.0		1900	400	-40	-2.1	-1336
פ"אור 0.5		2500	20			

מזון וטבק

שם המניה		השער אתמול	המחזור	השינוי	%	ביקוש/היצע
אסם		2255	2361	+5	+0.2	+357
גולדפרוסט 1.0		2250	705	-19	-0.8	-299
גולדפרוסט 5.0		1386	917	+66	+5	+2034
דובק מב ש		6080	117			-117
דובק מב ב		6080	50	-170	-2.7	-50
עלכל 1.0		585	261	-1	-0.2	-139
עלכל 5.0	שב	580				
עלכל אגח	שב	106				
מספר בירה 1.0		34300	30	-500	-1.4	-18
מספר בירה 5.0		29000	59	-100	-0.3	-59
יכור 1.0		1255	1	+25	+2	+149
יכור א 5.0		780	782			-480
יכור אפ 2		580	1			-1
מן 1.0		699	2000	+20	+3	+2432
מן 5.0		410	307	+5	+1.2	+693
סנפרוסט 1.0		17950	34			+66
עסיס ב 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
אבגל שקל 1		2980	148			
שמן מבב א		2150	190			-114

טכסטיל והלבשה

שם המניה		השער אתמול	המחזור	השינוי	%	ביקוש/היצע
אורגד סר 1 ש		645	1960	-30	-4.4	-2525
אורגד אפ		407	2350			+2350
אורגד אגח	בה	110.5	902	+1	+0.9	+998
אופיס 1.0	בה	770	1110	-10	-1.3	-1370
אופנת ברוך 1.0	תב	540	250	+30	+5.9	+1056
אופנת ברוך 5.0		370	2048			-2352
אפ א		389				
ארגמן רג ש		13800	46			
דלתא-גליל 1.0		2800	1275	+40	+1.5	+1104
דלתא-גליל א 5.0		2360	308			-8
מגזרות מאוחד 1		1590	35			
מגזרות מאוחד 5		890				
וישלנד 1.0		345	1189	-11	-3.1	-975
וישלנד 5.0	תב	270	750	-15	-5.3	-650
ודיגון 1.0		5750	218	+100	+1.8	+48
זיקית 1.0		2350	504			-165
זיקית 5.0		1865	1452			-452
זיקית אפ		1110	160			-160
טופר		363	4510	-7	-1.9	-4001
טופר אפ		220	2941			+3474
להדיה 0.1		3501	206			
להדיה 0.4		2650	608	-80	-2.9	-785
ליגת 1.0		502	3750			-482
מקס 0.1	תב	6150	532	-785	-11.3	-710
מקס 0.5		3600	280	-100	-2.7	-451
עיט 1.0		510	3121			-2131
עיט 5.0		290	3767	+11	+3.9	+30080
עיט אפ		270	4028			
עיט אגח	שב	124.5				
עמק מרינה 1 ש'	תב	326	6928	-23	-6.6	-11882
עמק אפ		205	6751	-3	-1.4	-2161
פולגת א 0.5	תב	11500	78	-999	-8	-171
פרגוד		820	400	-18	-2.2	-1427
גיבור ספורט		12700	12			-1
תעש רוגוזין 1.0		2610	22	-90	-3.3	-18

שף רנאמנות
בלהה
כלל
ניהול תיקי השקעות וניהול קרנות נאמנות בע"מ

מתכת ומוצריה

שם המניה		השער אתמול	המחזור	השינוי	%	ביקוש/היצע
אורדן 0.1		10200	559	-202	-1.9	-1218
אורדן 0.5		8960				
אלומות 1.0		7700	40			-40
אלומות 5.0		6200	11			
כבלים ש		411	12183			-8313
התכוף 1.0		710	263	-5	-0.7	-263
התכוף 5.0	תב	[illegible]	1070	-82	-7.1	-1869
התכוף אגח		[illegible]				
זיקה 1.0		3760	40	+9	+0.2	+9.9
זיקה 5.0		1725	15	-52	-2.9	-260
קופסאות פח 5.0		4150	1037	+50	+1.2	+2060
כבלי ציון 1.0		3267	670			-584
כבלי ציון 5.0		1455	1871	-30	-2	-4447
כבלי ציון אפ		680	3846			-2091
מרגן 1.0	לב	675				-85
קרמר 1.0		300	4518	+10	+3.5	+4626
קרמר 5.0		186	6037	-3	-1.6	-7118
מושגן 0.1		39600	16			
מושגן 0.5		15650	204	-800	-4.9	-220
מקף פלדה 1.0		5260	2727			+624
קינג 1.0		1010	66	-10	-1	-66
קינג 5.0		589	651	-10	-1.7	-151
קליל 1.0		2420	520	+70	+3	+1267
קליל 5.0		2178	750	+10	+0.5	+250
קליל אפ		1202	1210	+12	+1	+60
קליל אגח		117	1303			
שלדות 5.0	בה	8800	107	-100	-1.1	-98
תעשיות לביש 1.0		1003		+12	+1.2	+100
תעשיות לביש 5.0		630	319	+10	+1.6	+681
אלביט 3.0		482000	8			-5

חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה

שם המניה		השער אתמול	המחזור	השינוי	%	ביקוש/היצע
אלקו 0.1	תב	7999	29	+500	+6.7	+35
אלקו 0.25 ש		4600	294	+135	+3	+471
אלקו 0.25 ב		4500	152	-210	-4.5	-152
אלקטרה 0.1		2369	847	-30	-1.3	-570
אלקטרה א 0.5		1735	2366	-45	-2.5	-3688
אופ 5		1345	1500	-30	-2.2	-1455
אגח 3		174	8780			+11574
אריה 1.0		23900	35	+100	+0.4	+58
כלל תעש אלק'		2489	1100	-41	-1.6	-1997
מסקורניקס 1.0		1611	2176	-10	-0.6	-2614
מסקורניקס 5.0		1271	4418	-15	-1.2	-6548
פיבקונטר 1.0		680	1294	-20	-2.9	-2108
פיבקונטר 5.0		500	1660	-5	-1	-1617
ציקלון 1.0		2110	316	-15	-0.7	-261
ציקלון 5.0		1095				
קבוטשין אי"ל 1.		7400	30	-95	-1.3	-30
קבוטשין אי"ל 5.		3485	125	-80	-2.2	-125
ת.א.ת. 1.0		1331	188	-29	-2.1	-188
ת.א.ת. 5.0		710	2472			+328
ת.א.ת. אפ 1		17800	35	-700	-3.8	-52
תדיאה		840	2270			-1170

מוצרי בניה

שם המניה		השער אתמול	המחזור	השינוי	%	ביקוש/היצע
א.ב. תעשיות 1.		194.5	44438	-1.5	-0.8	-99379
א.ב. אפ		726	52	-7	-1	-552
א.ב. אגח		135.5	3000			-3000
אקרשטיין 1.0		621	1023			
אקרשטיין 5.0		408	1847	-2	-0.5	-1847
אקרשטיין אפ		623	1000	-2	-0.3	-1000
אקרשטיין אגח		133.5	49700	-1	-0.7	-49700
אבים בולוס		167	14988	-8	-4.6	-59926
בולוס אפ		112	18368	-2.5	-2.2	-63758
בר-כהן 1.0		1400	270	+100	+7.7	+382
בר-כהן 5.0	תב	830	256	+75	+9.9	+1236
כרומאגנט 1.0		8740				
כרומאגנט 5.0		3950	65	-30	-0.8	-65
מ.ל.ם. 1.0		1105	1848	-30	-2.6	-1848
מ.ל.ם. 5.0		721	100	-15	-2	-400
מפעל השק בזמש		645	2052			
מוזאיקה ולפמן 1	לב	22045				
מוזאיקה ולפמן 5	שב	14300				

כימיה, גומי ופלסטיק

שם המניה		השער אתמול	המחזור	השינוי	%	ביקוש/היצע
אבן 5.0		2000	2311			-1196
אליאנס ב		2250	190	+30	+1.4	+125
גל תעשיות 1.0		840		+35	+4.4	+150
גל תעשיות 5.0		587	1600	-10	-1.7	-1600
גל אפ		387	7700	-8	-2	-6900
גל אגח		104.5	57400			+10040
דשנים 0.1		3678	86	+68	+1.9	+284
דשנים 0.5		1762	1128	+50	+2.9	+687
חיפה כימ' 10.0		1045	2915			
ליפסקי 1.0	תב	2639	582	-260	-9	-1582
מקסימה 1.0		7900	48			-48
מקסימה 5.0		5747	112			
סנו 1.0		26300	13	-500	-1.9	-23
סנו 5.0		21600	10	-95	-0.4	-7
פריקלאס		580	2488	-14	-2.4	-4608
פריקלאס אפ'		205	2973			
קים כימיקל 1.0		5219	92	+219	+4.4	+92
קים אפ		2770	275			-275
קים אגח		105	3450	-4	-3.7	-3450
ת"א 5.0		4372	182			
פרוטרום 10.0	בה	50100	115	+1508	+3.1	+105
תרז א 5.0		9355	62			+38

עץ, נייר ודפוס

שם המניה		השער אתמול	המחזור	השינוי	%	ביקוש/היצע
כתר		245	9000	-1	-0.4	-8407

שם המניה		השער אתמול	המחזור	השינוי	%	ביקוש/היצע
דפרון 1.0		8850	49	-300	-3.3	-49
דפרון 5.0	שב	5970				
תבג 1.0		9850	302			-302
יאה 1.0	תב	1840	435	+90	+5.1	+1085
לבדי אשקלון 1	בה	653	1000	-7	-1.1	-135
מולט ב 0.5		55580				
סקטורייה 1.0		3230	90	-21	-0.7	-25
רים 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
רים 0.4			—	הפסקת	מסחר	—
תעל ב 0.2		20340	149			-62

תעשיות שונות

שם המניה		השער אתמול	המחזור	השינוי	%	ביקוש/היצע
אבידן 1.0		404		-8	-1.9	-2777
אבידן 5.0		185	8190			+3893
המישה יד		3381	539			
הגנפלק 1.0		1760	778	+16	+0.9	+691
הגנפלק 5.0		1280	582			-201

השקעות בתעשיה

שם המניה		השער אתמול	המחזור	השינוי	%	ביקוש/היצע
מר בכ' ש		9050	792.4			
תעשיות אפ			—	הפסקת	מסחר	—
תעשיות אגח			—	הפסקת	מסחר	—

חברות השקעה

שם המניה		השער אתמול	המחזור	השינוי	%	ביקוש/היצע
אמיש ש		7800	62			
אינקונה 0.1		67.5	12506	+2.5	+3.9	+52994
אלגר ש		1460	1450			-1000
אפיק 1.0	לב	388				
אפיק 5.0	לב	249				
בתלת 1.0		1290	781			-1021
בתלת אפ		956	234			-274
בתלת אגח		106	10400	+1	+1	+30980
דנבאר 1.0		709	156			-156
דנבאר 5.0		505	705	-5	-1	-705
חברה לישראל 5.0		5150	1841			-790
חלפסן 0.1		121000				
חלפסן 1.0 ש		24400	8	-100	-0.4	-4
אמפא א 0.5		24780	20	-1060	-4.1	-68
פועלים השק ש			—	הפסקת	מסחר	—
דיסקונט השק אפ		1520	5045			-1010
דיסקונט השק אגח		114	34230			-34230
מרדר השק ש		56730	71			
מר השקאגח	שב	13261				
חירון 1.0	בה	2225	245	+60	+2.8	+464
חירון 5.0		1486	316			-216
יצוא ש		11500	352	-500	-4.2	-370
ירדן א 0.1		1700	120	+40	+2.4	+539
כלל 50.0			—	הפסקת	מסחר	—
מגור 0.1	תב	476	550	-30	-5.9	-1015
מגור א 0.5		402	1000			+1000
מגור אפ		215	1049			
אגח 1		121.5	999			-273
פז השק ש		3050	202	-100	-3.2	-675
פכה א 0.1		9000	25			-25
פכה 0.5		6900	314	-50	-0.7	-502
פריון ב 2.5		16780	301			-6
קרדן 1.0		105	8345			
קרדן 5.0	תב	73	8886	+4.5	+6.6	+39000
קרדן אפ		55.5	36165			
קרדן אגח		101	33768			-5080

נסחרות במט"ח

שם המניה		השער אתמול	המחזור	השינוי	%	ביקוש/היצע
ביית ם		215		-5	-2.5	-400

רשימה מקבילה

מסחר שירותים מלונאות מחשבים

שם המניה		השער אתמול	המחזור	השינוי	%	ביקוש/היצע
הראל 1.0		1480	180	-35	-2.3	-121
יסקל		316	4793	+6	+1.9	+5695
קונטרסים 0.1	לב	1075				
קונטרסים 0.5	לב	575				-714
קשל 1.0		739	308			
תבל		318	1700			-500
גני הדר		170	10841	+0.5	+0.3	+8316
גני הדר אפ 1		127.5	1000			-1460
החויה הישראלית	תב	106.5	37019	+9.5	+9.8	+27850
דמה מיכון 1.0	תב	7540	34	-660	-8.1	-84
כלל מחשבים 1.0		8848	37	+340	+4	+125
מסוב מחשבים 1.0		400	2088	+9	+2.3	+1945
מסוב אפ		290	600	+16	+5.8	+1365
רשף	תב	815	1850	-55	-6.3	-2925

נדל"ן בינוי חקלאות

שם המניה		השער אתמול	המחזור	השינוי	%	ביקוש/היצע
אבנונים 1.0	תב	1685	300	-187	-10	-800
בן-יקר גת 1.0	תב	4404	215	-570	-7.8	-295
דודקו 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
דודקו 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
עדך 5.0		2880	654	+20	+1	+334
רסקו מבנל			—	הפסקת	מסחר	—
רסקו רג			—	הפסקת	מסחר	—
שגיר 5.0		1910	1690	-69	-3.5	-1784
שגיר אפ		788	120	+29	+3.8	+764

תעשיה

שם המניה		השער אתמול	המחזור	השינוי	%	ביקוש/היצע
מים גליק	לב	487				
אינקמן 5.0	לב	1700				
מתכת מהם 1.0		97	1241	-2	-2	-1157
אלקל	תב	195	6153	+17	+9.6	+10117
אלקל אפ 2		77	35167	+9	+13.2	+105328
דקסטר 1.0	שב	2470				
נקה כימיקל 1.0		6565	2			-2
ת.ג.ל. 1.0	שב	2250				
ת.ג.ל. 5.0		2308	50	-80	-3.4	-100
טלן		640	2578			-2672
פז תן		480	515	-1	-0.2	-515
מאגרי טכנולוגיה		150	6849			

השקעה

שם המניה		השער אתמול	המחזור	השינוי	%	ביקוש/היצע
אמישר בנ'		1377	512	-73	-5	-1527.1
ישום החזקות		211	56617			-84910
ישום אגח-אפ		133.5	41000			+25750
לנדקו 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
לנדקו 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
עין השק ב 0.1		2980		-70	-2.4	-67
עין השק ג 0.5		1750	60	+71	+4.2	+60

חיפושי נפט

שם המניה		השער אתמול	המחזור	השינוי	%	ביקוש/היצע
דלק נפט 1	בה	4480	68	-120	-2.6	-81
דלק נפט 5		2710	355			-559
דלק חיפ' אפ 2		1935	160			
פז חיפושי נפט		29000	148	-1000	-3.3	-216
יו.א.ל 5.0	בה	691	31519	-77	-10	-58589
מ.נ.נ. 1.0	בה	6352	46	-64	-1	-29
מ.נ.נ. 5.0		3243	270	-40	-1.2	-516
מראויל ב 0.3		6900				
נפטא ש		2804000	4	+40000	+1.5	+5

משתנים

שם נייר ערך	סה"כ מחזור	שער קנוי נקודות	שער מרב נקודות	שינוי יומי כלל %	מס' עסקאות
בנק בינלאומי 85	693.0	8923.00	8945.00		3
התנה ש	160150	290.00	290.00	-68	4
כלל סחר	314850	470.00	470.00	-1.47	15
שופרסל-ב 10.0	18360	11376.00	11291.00	-.50	8
דלק 1 ש	3431.0	2810.00	2810.00		6
אפריקה 1.0	383.0	4731.00	4731.00	-.75	7
אזורים 1.0	8800.0	1247.00	1247.00	-1.75	14
נכסים ובנין	1117.0	3583.00	3592.00	-1.51	5
הכשרת הישוב ש	131.0	72730.00	72750.00	-.35	9
כלל בולן	3661.0	785.00	785.00	-.51	1
עלית	268.0	17784.00	17829.00		4
פלנות ג 4	4173.0	1126.00	1128.00	-.53	5
קומפוזיט פז 1.0	1966.0	4537.00	4537.00		4
אלון 3.0	18.0	354776.00	351377.00	-2.50	3
כבע ש	1827.0	13101.00	13101.00	-1.25	11
ים המלח	2840.0	2985.00	2970.00	-.50	
פטרוכימים 10.0	227140	874.00	874.00	-.46	15
מפעלי נייר 10.0	51.0	391033.00	391033.00	-.25	13
מרכזית ב 0.1	60.0	14853.00	14853.00	-.50	1
כלל תעש' 1.0	24000.0	253.00	253.00	-1.17	5
אזיבי פתוח 2.0	1279.0	10293.00	10267.00	-1.25	6
אלון ש	5983.0	1240.00	1240.00	.24	6
חברה לישראל 1.0	6608.0	5378.00	5378.00	.50	21
דיסקונט השק ש	8165.0	2845.00	2857.00	-1.01	19
כלל 10.0	5480.0	1397.00	1397.00	-1.48	8

שערי מטבע בינבנקאיים

אתמול, צהריים, 17.9.1987 באירופה

מסירה מידית (ספוט)

$ ארצות הברית	ליו שטרלינג	1.6450/1.6460
מרקים גרמניים	ליגנ ארה"ב	1.8150/1.8160
פלורינים הולנדיים		2.0430/2.0440
פרנקים שוויצריים		1.5065/1.5075
פרנקים בלגיים		37.6850/37.7150
פרנקים צרפתיים		6.0600/6.0640
לירטות איטלקיות		1310.50/1311.50
ינים יפאניים		143.77/143.87
$ ארצות הברית	ליש"ח	1.2688/1.2693

שער הזהב $ 458.80 ארה"ב אונקיה לונדון פיקסינג

מסירה עתידית (פורוורד)

	ל"ש/$	פ"ש/$	מ"ג/$
1 ח'	1.6420/1.6431	1.5017/1.5030	1.8097/1.8110
3 ח'	1.6356/1.6370	1.4919/1.4932	1.7992/1.8004
6 ח'	1.6275/1.6290	1.4781/1.4796	1.7837/1.7852

הנתונים נמסרו על-ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ

גלגל הבורסה / יהודה שרוני

נמשכת השחיקה במניות

שבוע המסחר בבורסה הסתיים אתמול בהמשך מגמת שחיקת שערי המניות החופשיות, שאפיינה את השבוע כולו. מחזור המסחר במניות החופשיות הסתכם ב-8.5 מיליוני שקלים, מתחת מהיקף המחזורים בשבוע שעבר. הירידה במחזורים מצביעה על חוסר עניין מצד הציבור הרחב. הגופים המוסדיים ובעיקר קרנות הנאמנות המשיכו גם אתמול בתפקידם הפאסיבי, כלומר בקליטת ההיצעים שהוזרמו לניירות הערך השונים. עקב כך היו תנודות השערים במניות הכבדות מתונות בדרך כלל, בעוד התנודות במניות דלות הסחירות "והמסוכנות" היו חריפות הרבה יותר. כך למשל, בעוד מדד המניות הכללי ללא בנקים ירד בסיכום השבועי ב-3.42 אחוזים, ירד מדד מניות "הרשימה המקבילה" ב-6.39 אחוזים. סיבות לחוסר ההתעניינות בשוק אינן חסרות, ואין זה המקום לפרטן. יחד עם זאת היתה אתמול תמימות דעים כי המפנה בשוק המניות החופשיות הוא שאלה של זמן, ולא מן הנמנע כי הדבר יהיה עוד לפני פגרת ראש השנה.

מדד		שינוי יומי ב%
מדד מניות כללי	129.99	−0.28
כללי ללא בנקים	142.20	−0.52
מדד אג"ח כללי	117.59	+0.10
אג"ח צמוד מדד	117.14	+0.08
אג"ח צמוד מט"ח	118.70	+0.27

בנק ישראל רוכש בנקאיות

בנק ישראל התערב אתמול במהלך המסחר בבורסה, וקלט חלק מההיצעים שהוזרמו לבנקאיות שבהסדר. היקף הפעילות בבנקאיות המשיך לגדול, והסתכם ב-4.1 מיליון שקל.

	תשואה שנתית דולרית ב%
בל"ל 0.1	12.50
הפועלים ש	12.65
אי.די.בי. רג	11.82
דיסקונט א	12.49
המזרחי ש	12.51

שבוע התבהרה לישראל

בכל המניות המוחזות עם קונצרן החברה לישראל היתה השבוע פעילות יוצאת דופן. המחזור הגדול שהיה אתמול בתעיית החברה לישראל 1, שלוה בעליית שער של 0.5 אחוז, הוא רק דוגמה לכך. הפעילות מתבצעת על רקע השיפור הצפוי בתוצאות העסקיות. ניסיון העבר מלמד כי עם פרסום הדו"חות יש בדרך כלל עלייה בשערי המניות, והמשקיעים חייבים לקחת זאת בחשבון.

ומניות כלל יורדות לעומת זאת

אם מניות קבוצת אייזנברג עמדו השבוע במרכז העניינים, ננטשו מניות קונצרן כלל על ידי המשקיעים, תוך כדי ירידות שערים. ירידות השערים נגרמו בעטיין של מכירות של גופים מוסדיים הסבורים כי מניות הקונצרן נסחרות בערכן המלא. הדו"חות הכספיים של חלק גדול מחברות כלל מאששות הנחה זו.

פעילות חריגה בישום

במניות ישום, הנסחרות במסגרת "הרשימה המקבילה", היתה אתמול פעילות חריגה, הקשורה לעסקה בדבר זכויות שהיה אתמול. ניירות הערך נסחרו ללא שינוי במחזור מסחר גדול. המוסבר בכך שחלק מן המשקיעים ביקשו לרכוש את הזכויות, ותוך כדי כך למכור "שורט" את המניה. מי שביצע זאת יצא מאוזן בסופו של דבר מכיוון שמחיר הזכות בתוספת מחיר המימוש היה זהה בסופו של דבר למחיר המניה בבורסה.

בשוק האג"ח, התאוששות מדד

הפעילות בשוק איגרות החוב הושפעה השבוע מפרסום מדד המחירים לצרכן. בתחילת השבוע היו בדרך כלל ירידות, אך עם פרסום המדד המפתיע היה תיקון קל בתשואות. בגלילות קצרי המועד לא היו תנודות חריגות בתשואות.

היחידה	ימים לפדיון	שער	תשואה חודשית
947	5	99.81	14.50
957	12	99.55	14.65
1017	19	99.29	14.65
1027	26	99.04	14.50
1037	33	98.78	14.60
1047	40	98.51	14.65
1117	47	98.25	14.70
1127	54	97.99	14.70

הודעות בורסה

● כלל תעשיות הרוויחה במחצית הראשונה של השנה 8.7 מיליוני שקלים לעומת רווח של 853 אלף שקלים במחצית השנה הקודמת.

● אוורים הרוויחה במחצית הראשונה של 1987 712 אלף שקלים לעומת רווח של 1.46 מיליון שקלים במחצית השנה הקודמת.

● רים הפסידה במחצית הראשונה של 1987 333 אלף שקלים לעומת הפסד של 626 אלף שקלים במחצית השנה הקודמת.

הזמנה להגיש הצעות לרכישת בית

1. מוזמנות בזה הצעות לרכישת בית מגורים הנמצא ברחוב הירקון 204 תל-אביב (מול מלון הילטון) הידוע כחלקה 9 גוש 6901. שטח המגרש 414 מ"ר.
2. הבית מכיל 8 דירות מושכרות בשכירות שאינה מוגנת. 4 דירות מושכרות בשכירות מוגנת.
3. ההצעה היא לרכישת הבית בשלמותו.
4. הצעות לרכישת הבית יש להגיש בכתב לא יאוחר מיום 1.12.87 שעה 13.00 במשרד עו"ד אשר גולדין, רח' הפלמ"ח 2 גבעת שמואל.
5. על ההצעה להיות נקובה בשקלים כאשר הסכום צמוד לשער דולר ארה"ב היציג.
6. המחיר המינימלי המבוקש: $700,000.- דולר ארה"ב.
7. ביקור בבנין ופרטים נוספים ניתן לקבל אצל מר משה ליבל טל. 03-232749.
8. המוכר אינו מתחייב לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

עו"ד א. גולדין

שערי קרנות הנאמנות

הקרן	מחיר יחידה	מחיר פדיון	השינוי נקודות	השינוי היומי אחוזים
אב	5846.28	5827.41	-10.92	-0.19
אבוקה	567.85	556.75	-1.13	-0.20
אגנה	257.60	252.65	1.18	0.47
אייר	1711.61	1677.99	-0.24	-0.01
אודם	2878.20	2857.86	-13.34	-0.46
אופיר	1958.67	1944.59	3.75	0.19
אור	438.98	435.19	0.26	0.06
אוריון	149.04	146.11	0.23	0.16
אורלי	281.84	279.89	-0.42	-0.15
אורן	829.92	813.67	-0.46	-0.06
אייל	3988.57	3911.86	1.97	0.05
איריס	5669.65	5445.30	-105.59	-1.90
איתן	766.21	751.01	-0.79	-0.11
אלון	616.40	603.74	1.19	0.20
אלמה	679.23	665.97	-0.60	-0.09
אנליסט	104.80	102.37	-0.14	-0.14
ארז	397.58	389.86	-1.95	-0.50
אש	194.57	190.28	-1.04	-0.54
אשל	184.67	181.08	0.58	0.32
אתרוג	255.57	253.17	-0.19	-0.07
בדולח	2733.26	2714.54	-3.12	-0.11
ברוש	581.60	570.36	-1.62	-0.28
ברק	585.16	573.76	-1.89	-0.33
ברקת	309.55	307.39	0.11	0.04
גביש	1589.52	1578.30	-2.78	-0.18
גבע	1121.19	1104.59	0.15	0.01
גורן	447.40	438.98	-0.54	-0.12
גיא	10273.09	10120.86	-6.13	-0.06
גיל	3463.47	3399.60	-1.66	-0.05
גלית	628.40	620.74	0.01	0.00
דוכיפן	427.88	423.70	-2.83	-0.66
דוכיפת	530.08	519.69	-1.25	-0.24
דולב	249.06	243.96	-0.11	-0.05
דורון	1515.69	1486.29	-1.37	-0.09
דותן	262.66	262.66	-0.02	-0.01
דליה	601.13	591.11	-0.21	-0.04
דגנה	383.03	375.92	-1.09	-0.29
דקל	483.32	474.08	-4.58	-0.96
הדס	440.94	436.82	-2.10	-0.48
הדר	546.60	537.40	0.07	0.01
זהבית	2823.14	2754.42	17.67	0.65
זוהר	21176.24	20863.40	-100.47	-0.48
זיו	19627.92	19337.94	-0.27	-0.00
זמיר	582.19	570.86	-3.42	-0.60
חוחית	165.05	161.43	-0.07	-0.04
חליפין	136.78	136.39	0.06	0.04
חלמיש	212.38	210.90	0.04	0.02
חץ	145.61	145.32	-0.09	-0.06
טופז	1483.46	1469.92	0.35	0.02
טל	6305.64	6230.21	-0.81	-0.01
יובל	447.26	438.71	-0.56	-0.13
יהלום	2676.09	2657.61	-8.98	-0.34
יסודות	425.03	421.38	-1.35	-0.32
יערה	443.24	433.80	0.32	0.07
כוכב	393.23	385.61	-1.94	-0.50
כחל	138.73	136.01	-0.09	-0.07
כלנית	661.20	650.23	-0.25	-0.04
כספית	260.38	257.84	0.14	0.05
כרמל	156.01	152.84	0.32	0.21
כתר	1249.32	1225.14	2.95	0.24
לחם	4914.54	4823.38	0.44	0.01
למשקיע	123750.16	121767.08	98.57	0.08
לפיד	468.87	459.68	-1.24	-0.27
לקט	1866.49	1828.89	-0.85	-0.05
לשם	351.03	348.56	-0.29	-0.08
מכמר	1312.59	1287.36	0.57	0.04
מכמת	3826.32	3790.68	-0.14	-0.00
מגד	261.65	257.84	0.38	0.15
מגוון	3791.99	3756.91	-2.85	-0.08
מגל	410.95	407.29	-0.48	-0.12
מור	2124.02	2093.20	-10.66	-0.51
מורן	956.11	946.83	-3.10	-0.33
מגה	27599.49	27157.61	-108.99	-0.40
מיתר	1008.84	989.39	-0.19	-0.02
מעוף	4969.24	4875.78	-11.27	-0.23
מעיין	769.36	754.72	0.03	0.00
מקשה	358.98	355.57	0.27	0.08
מרגלית	1554.08	1543.01	-5.36	-0.35
מרגנית	121.66	121.22	0.05	0.04
מרום	1309.31	1283.91	-0.09	-0.01
נגוה	29468.76	29032.81	-8.98	-0.03
נמיר	359.46	356.93	-2.00	-0.56
נטף	541.37	530.39	0.02	0.00
נילי	7175.97	7070.01	-23.29	-0.33
סביון	696.20	684.29	-1.69	-0.25
סגולה	137.84	136.79	-0.21	-0.15
סלע	351.39	348.85	0.48	0.14
סנונית	518.17	508.00	0.20	0.04
סער	422.54	414.73	-0.96	-0.23
ספיר	181.74	181.27	0.13	0.07
עופר	412.04	404.31	-1.28	-0.32
עירית	897.60	891.52	-3.63	-0.41
עירן	491.20	484.33	-0.46	-0.09
ענבר	1273.93	1263.32	-0.61	-0.05
ענת	2810.06	2787.36	-7.88	-0.28
עפרוני	484.60	473.94	-0.10	-0.02
ערמון	137.85	135.27	0.21	0.16
פלא	1767.80	1755.30	-3.63	-0.21
צבר	586.45	574.93	0.35	0.06
צופית	523.59	513.31	-0.87	-0.17
צוק	123.47	122.98	0.02	0.02
צמיר	1081.88	1073.09	0.15	0.01
צביה	568.10	559.98	-1.21	-0.22
צמרת	1884.86	1871.91	1.55	0.08
קלע	2458.44	2452.25	-7.25	-0.29
קשת	100.45	100.17	0.00	0.00
רונית	20520.06	20350.30	-10.94	-0.05
רימון	129.85	129.61	0.03	0.02
רקפת	835.42	821.69	0.63	0.08
רשף	423.45	414.71	0.50	0.12
שבים	437.94	429.48	-0.32	-0.07
שהם	341.31	337.91	0.14	0.04
שירה	479.01	475.76	-0.64	-0.13
שמיר	390.94	388.07	-0.04	-0.01
שנהב	917.72	904.61	-5.41	-0.59
שקע	1027.82	1002.93	-10.49	-1.04
שקד	184.59	180.97	0.73	0.41
תאנה	278.87	276.35	-1.11	-0.40
תדהר	626.87	623.75	-4.07	-0.65
תירוש	530.38	524.15	0.11	0.02
תנופה	102.49	101.85	-0.03	-0.03
תפוז	234.29	229.90	0.55	0.24
תמר	194.00	192.64	-0.26	-0.13
תרשיש	1451.58	1441.02	-1.87	-0.13
תשורה	521.93	520.09	-0.61	-0.12

שערי אגרות החוב

3% מלווה מדינה (הצמדה 100%)

סדרה	שער	שינוי
3601	40162	-91
3602	37032	-85
3603	34434	-81
3604	31277	+381
3605	29112	+360
3606	27421	+348
3607	25149	-27
3608	23785	-27
3609	22642	-27
3610	20808	-95
3611	20100	-94
3612	19515	-94
3613	18198	+8
3614	17510	-25
3615	16375	+19
3616	15044	+5
3617	14411	+7
3618	13650	+6
3619	12530	+6
3620	11868	-5
3621	11285	-4
3622	10130	-73
3623	9512	-71
3624	8956	-68
3625	8173	-52
3626	7560	-49
3627	7012	-46
3628	6473	+32
3629	6188	+32
3630	5850	+50
3631	5356	-19
3632	5043	-18
3633	4764	-17
3634	4214	+8
3635	3985	+7
3636	3839	+8
3637	3602	+2
3638	3354	+2
3639	3071	+2
3640	2526	+1
3641	2253	+1
3642	2005	+6
3643	1740	+5
3644	1537	-21
3645	1386	-19
3701	1187	+35
3702	881.8	+4.1
3703	797	+0.5
3704	682.8	+0.3

סדרה	שער	שינוי
3751	360.5	-4
3752	142	-4.1
3753	136.3	-4
8901	138.5	-1.5
3902	128.1	-1.2
3903	127.2	-1.1
3904	125.1	-1.2
3754	126.9	-0.8
3755	122.2	-0.9
3756	118	-0.8
3757	115.7	-0.8
3758	113.5	-0.1
3759	113.2	-0.1
3760	111.6	-0.2
3761	109.1	-0.2
3762	109.4	-0.1
3763	106	-0.1
3764	103.7	— —
3765	101.2	— —
3766	100	— —
3791	106.4	-1.6
3792	104.5	-1.6
3826	126.3	-0.4
3827	123.9	-0.4
3828	119.6	-0.4
3829	117.4	-0.5
3830	115.1	+0.1
3831	114.8	+0.1
3832	113.2	+0.1
3833	110.6	— —
3834	110.9	+0.1

4.25% שגיא

סדרה	שער	שינוי
4101	378.4	+0.6
4102	149.4	+0.1
4103	143.4	— —
4104	138.9	— —
4301	138.9	— —
4302	134.9	+0.1
4303	134	+0.1
4304	131.9	+0.1
4105	114.8	— —
4106	115	+0.1
4107	111.5	+0.1
4108	109.6	+0.1
4109	106.6	+0.2
4110	105.4	+0.2
4201	132.5	+0.2
4204	123.3	+0.2
4205	121	+0.2
4206	118.4	+0.1
4207	118.1	+0.1
4208	116.5	+0.1

סדרה	שער	שינוי
4209	113.9	— —
4210	114.1	+0.1
4211	110.6	— —
4212	108.8	+0.2
4213	106.2	+0.2
3501	192910	+100
3502	189910	+100
3503	169610	— —
3504	167900	— —
3505	162999	— —
3521	161100	— —
3522	155500	— —
3523	149000	— —
3524	146400	— —
3525	144000	— —
3526	143500	— —
3527	140500	— —
3528	136955	— —
3529	137600	— —
3530	134140	— —
3531	133600	+90
3532	129950	— —
3533	138100	— —
3534	122550	+1100
3535	128720	+70
3536	128700	+91
3537	128640	+140
3538	121068	+68
3539	120930	+330
3540	121000	+600
3541	116920	+420
3542	116950	+1800
3543	110850	+550
3544	110800	— —
3545	107900	— —
3546	107900	+1000
3547	107750	+800
3548	107250	— —
3549	100486	-914
3550	101750	+910
3551	100560	— —
3552	95110	+840
3553	92400	+100
3554	92770	+570
3555	92770	+570
3556	88540	+440
3557	88650	+200
3558	88000	+200
3559	84700	— —
3560	81300	— —
3561	80000	— —
3571	79770	— —
3572	80600	— —
3573	80200	— —
3574	75840	— —
3575	76071	+2141

סדרה	שער	שינוי
3576	75925	+2152
3579	70220	+2082
3577	73481	-790
3578	67916	-736
3580	64979	+660
3581	61707	+631
3582	57002	+606
3583	51762	-520
3584	49252	-514
3585	46734	-506
3586	42753	+301
3588	42718	+309
3589	39009	+282
3587	42842	+338
3591	39075	+518
3592	39043	+319
3593	38994	+319
3590	38983	+484
3595	37188	+477
3594	37272	+372

5% מלווה פיתוח (ברירה כפולה)

סדרה	שער	שינוי
2001	159310	+310
2002	159000	+1200
2003	154000	+1200
2004	152800	+400
2005	145500	+400
2006	144800	+400
2007	140400	+400
2008	142000	-250
2009	142400	+400
2010	141300	— —
2011	138700	+400
2012	139600	+400
2013	138300	+400
2014	135400	+800
2015	136100	— —
2016	135744	— —
2017	134020	+335
2018	133200	+300
2019	131300	— —
2020	127600	+400
2021	128700	+350
2022	128550	+350
2023	120800	+906
2024	116700	+400
2025	116500	+400
2026	117200	+400
2027	112300	+300
2028	112200	+400
2029	107300	+800
2030	106400	+400
2031	103700	+400
2032	103300	+400
2033	98688	+400

סדרה	שער	שינוי
2034	103400	— —
2035	89000	— —
2036	89550	+150
2037	86000	— —
2038	83100	+300
2039	88500	— —
2040	82000	+300
2041	77100	— —
2051	77600	+200
2052	73800	— —
2053	74726	+196
2055	69135	+189
2054	72725	+23
2056	67556	+25
2057	79069	+2292
2059	74475	+2180
2058	62340	+21
2060	57696	+19
2061	42255	+91
2062	38600	+85
2063	36851	+83

רמון

סדרה	שער	שינוי
7006	198.4	+0.2
7007	185.6	-0.6
7008	176.4	-0.6
7009	177.9	+1.4
7010	170.2	+3.5
7011	161.5	+3.9
7012	155.9	+3.8
7013	144.3	+0.2
7014	126	— —
7015	105.3	+0.1
7016	107.9	+0.1
7017	107.3	+0.1
7018	107.1	+0.1
7019	107.5	+0.1
7020	107.3	+0.1
7021	106.4	+0.2
7201	104.9	+0.1

גלבוע

סדרה	שער	שינוי
6101	13728	+7
6102	8217	+4
6103	7405	+4
6104	6874	+4
6105	6516	+3
6106	6231	+3
6107	6001	+5
6108	4276	-41
6109	4069	-40
6110	3999	-40
6111	3357	+2
6112	3256	+1
6113	2202	+3
6151	865.4	-9.8
6152	828.8	-9.5

סדרה	שער	שינוי
6153	737.6	+5.9
6154	726	+5.8
6155	474.5	+0.5
6156	378.2	+0.2
6157	284.9	+1.5
6158	270.2	+1.4
6159	226.4	-2.5
6160	212.8	+0.1
6161	205.4	+0.1
6162	187.8	-1.5
6163	172.9	+0.1
6164	166.4	— —
6165	136	+0.2
6166	149.2	+0.1
6167	146.2	— —
6168	144.2	+0.1
6169	134.9	-0.4
6170	128.3	+1.4
6171	90.9	— —
6172	89.8	+0.1
6801	95.8	— —

ארמון

סדרה	שער	שינוי
2508	118	— —

צמודות זהב

סדרה	שער	שינוי
5 יהד	126.5	+1

100% מט"ח

סדרה	שער	שינוי
אל אוס	1379	— —
אלבים	217	— —
אלתא	1223	— —
אלסינט	2242	+12
מאיסקס	979	— —
תורד 84	100.8	— —
תורד 85	391	— —
הכ הים	244.5	+2
דים הם	204	— —
כור	176	+2
כלל	469.7	— —
כלצמ ד	198	— —
כלצמ ב	276	— —
כלצמ י	316	— —
רד	126	+0.4
סול מנ	174.7	— —
תיעוש	226	-0.2

פורד/מט"ח

סדרה	שער	שינוי
ב.ל.ת.	141.5	+0.9
דים הם	155.5	— —
כור	144	-1.2
כלל	186	-0.2
כב דים	148.2	— —
משא מ	142	+0.9
משא מ	138.8	+0.3
משא מ	127.2	+0.8
לאומי	133.4	— —

שערי מטבע חוץ

17.9.87

המטבע	בנק לאומי מזומנים קניה	בנק לאומי מזומנים מכירה	בנק לאומי העברות והמחאות קניה	בנק לאומי העברות והמחאות מכירה	בנק הפועלים מזומנים קניה	בנק הפועלים מזומנים מכירה	בנק הפועלים העברות והמחאות קניה	בנק הפועלים העברות והמחאות מכירה	בנק דיסקונט מזומנים קניה	בנק דיסקונט מזומנים מכירה	בנק דיסקונט העברות והמחאות קניה	בנק דיסקונט העברות והמחאות מכירה	שער יציג	השינוי היומי
1 דולר	1.55	1.62	1.5871	1.6069	1.56	1.63	1.5901	1.6099	1.56	1.63	1.5906	1.6100	1.5984	0.0014
1 לירש"ט	2.54	2.66	2.6116	2.6442	2.57	2.69	2.6128	2.6454	2.57	2.69	2.6180	2.6510	2.6286	0.0010
1 מארק גרמני	0.85	0.89	0.8728	0.8836	0.86	0.90	0.8761	0.8870	0.86	0.90	0.8763	0.8873	0.8795	-0.0021
1 פרנק צרפתי	0.25	0.27	0.2620	0.2653	0.25	0.27	0.2623	0.2656	0.25	0.27	0.2622	0.2655	0.2637	-0.0006
1 גולדן הולנדי	0.76	0.79	0.7767	0.7863	0.76	0.80	0.7776	0.7873	0.76	0.80	0.7785	0.7883	0.7816	-0.0020
1 פרנק שווייצרי	1.03	1.07	1.0514	1.0645	1.04	1.09	1.0558	1.0690	1.03	1.09	1.0558	1.0690	1.0596	-0.0042
1 כתר שוודי	0.24	0.25	0.2488	0.2519	0.24	0.26	0.2490	0.2521	0.24	0.26	0.2492	0.2523	0.2503	-0.0002
1 כתר נורבגי	0.23	0.24	0.2379	0.2408	0.23	0.25	0.2386	0.2416	0.23	0.25	0.2387	0.2417	0.2398	-0.0007
1 כתר דני	0.22	0.23	0.2268	0.2296	0.22	0.23	0.2276	0.2305	0.22	0.23	0.2276	0.2304	0.2286	-0.0003
1 מרק פיני	0.35	0.37	0.3605	0.3650	0.35	0.37	0.3614	0.3659	0.35	0.38	0.3612	0.3658	0.3633	-0.0003
1 דולר קנדי	1.18	1.23	1.2065	1.2215	1.19	1.24	1.2069	1.2219	1.18	1.24	1.2074	1.2226	1.2144	0.0013
1 דולר אוסטרלי	1.09	1.20	1.1649	1.1795	1.12	1.21	1.1631	1.1777	1.13	1.21	1.1657	1.1803	1.1715	-0.0003
1 ראנד דרא"פ	0.50	0.60	0.7742	0.7838	0.46	0.78	0.7743	0.7840	0.49	0.69	0.7746	0.7843	0.7787	-0.0017
10 פרנק בלגיים	–	–	0.4211	0.4264	–	–	0.4217	0.4270	–	–	0.4220	0.4273	0.4239	-0.0010
10 שילינג אוסטריים	1.21	1.27	1.2417	1.2572	1.22	1.28	1.2432	1.2587	1.22	1.28	1.2445	1.2602	1.2500	-0.0021
1000 לירות איטלקיות	1.18	1.24	1.2101	1.2252	1.19	1.26	1.2135	1.2287	1.19	1.27	1.2137	1.2289	1.2178	-0.0034
100 ינים יפאניים	1.08	1.13	1.1037	1.1175	1.09	1.14	1.1065	1.1203	1.08	1.14	1.1063	1.1202	1.1108	0.0006

לה פן יכריז על תמיכתו בישראל ויגנה תמיכת אנשי שמאל באש"ף

שטראסבורג, 17 (ע"צ). במסיבת עיתונאים שמנהיג החזית הלאומית בצרפת, ז'אן מרי לה פן, עומד לקיים ביום ו' הוא "יגנה את זוועות השואה, יצהיר על תמיכתו ביחס שוה כלפי בני כל הדתות, כולל היהודים, ויכריז שוב על תמיכתו בישראל" — זאת אמר היום ציר מאירלנד הצפונית, ג'ון טיילה, חבר בגוש הנציגים הימניים שבפרלמנט האירופי.

הוא הוסיף ואמר כי לה פן יגנה את "המשחק הכפול" של הסוציאליסטים הצרפתים, המצהירים על תמיכתם בישראל, שעה שכמה מהם תומכים בגלוי באש"ף.

שר המסחר והתעשייה, אריאל שרון, המבקר עתה בשטראסבורג, אמר ביום ו' בשיחה עם יו"ר בית-הנבחרים האירופי, לורד פלאמב, כי הוא מזועזע מהצהרותיו של לה פן. דברי מנהיג החזית הלאומית שתאי הגאזים לא היו אלא "פרט קטן" בתולדות מלחמת העולם השניה גונו היום על ידי אישים נוספים.

דרושים דיון בפרלמנט האירופי

הסוציאליסט הצרפתי ז'אן פייר קוט, שנתמך על ידי הקומוניסט האיטלקי, ג'ובאני צרבטי, הסוציאליסט הפורטוגזי, אנטוניו מארטינס, דרשו שהפרלמנט האירופי יקיים דיון על "ההצהרה המבישה" של לה פן. בלונדון מיחה ועד שליחי הקהילות היהודיות נגד הכוונה לשתף את מנהיג החזית הלאומית בצרפת בפגישה שתיערך לרגל קונגרס המפלגה השמרנית בחודש הבא בבלקפול.

דובר של ועד שליחי הקהילות היהודיות אמר כי הזמנה זו אינה מוצדקת כלל וכלל. הוא תיאר את לה פן כ"גזען שהורשע בעבר על ידי בית-משפט צרפתי באשמת השמעת הצהרות אנטישמיות". כמה חברי בית-הנבחרים הבריטי מהשמרנים ומפלגת העבודה פנו בימים האחרונים לשר הפנים הבריטי בתביעה שימנע את כניסתו לבריטניה של יו"ר החזית הלאומית.

ארגון צרפתי לזכויות אדם הודיע ביום ה' כי הגיש תביעה אזרחית נגד לה פן, בשל הכרזתו כי תאי הגאזים של הנאצים היו רק "פרט שולי" בתולדות מלחמת העולם השניה.

זהרו ניקה, סגן יו"ר הליגה הבינלאומית נגד גזענות ואנטישמיות, אמר למכתב ווייטר כי ארגונו הגיש את התביעה נגד לה פן.

לה פן, מנהיג החזית הלאומית המתנגדת למהגרים, הוא חבר באסיפה הלאומית, אך חסינותו הפרלמנטרית אינה מגינה עליו מפני תביעות אזרחיות. מבקרים מוסווים.

"לא ראיתי את תאי הגאזים בעצמי. לא עשיתי מחקר מיוחד של שאלה זו, אך אני סבור שזה פרט קטן בתולדות מלחמת העולם השניה", אמר.

פיליפ סובאניאק, מנהיג של החזית הלאומית במזרח צרפת, הודיע היום כי הוא מתפטר בעקבות הערות אלה וקרא ללה פן לעשות כמוהו.

בשיחה עם מראיין, ציין סובאניאק "אין כל אפשרות להצדיק את הערותיו של לה פן".

ביום ה' בערב עמדו אנשי שמאל, סטודנטים ואיגודים מקצועיים להשתתף בהפגנה בחזית האסיפה הלאומית, מתוך היענות לקריאת איחוד הסטודנטים היהודיים, כדי למחות על דברי לה פן.

עוד נמסר כי הליגה לזכויות האדם שוקלת גם את האפשרות להגיש תביעה פלילית נגד לה פן, הטוענה הסתה וסינונו בזכר בפרלמנט האירופי ויתכן גם כזכר באסיפה הלאומית הצרפתית.

האפיפיור יוחנן פאולוס משוחח עם קלינט איסטווד, השחקן שהוא גם ראש העיר כרמל שבקליפורניה, אתמול, בנמל התעופה במונטריי. משמאל: האב מדאוס א. שובמורה, הבישוף של מונטריי. (צילום: אי-פי).

האפיפיור הבהיר לבישופים בארה"ב: הרסן עדיין בידי

"תורות מסתייגות בעניין גירושין, הפלות וההומוסכסואליות לא יזכו למעמד שווה של תורות הכנסיה האמיתית" ● התעלם מקריאת הרב אלפרד וולף לקיים יחסים דיפלומאטיים מלאים עם ישראל ומקריאת נציג הדת המוסלמית "לאפשר לבני ארצו של ישו להגשים את זכותם האלוהית להגדרה עצמית"

מאת בני לנדאו
סופר "הארץ" בקליפורניה

לוס אנג'לס (מיוחד ל"הארץ") במפגש משותף שנערך שלשום בין נציגי ארבע הדתות הארצבריות לבין האפיפיור, יוחנן פאולוס השני, קרא הרב אלפרד וולף לוותיקאן להכיר בישראל "בכלל יחסים דיפלומטיים מלאים והחלפת שגרירים" ולסייע לה למען "שלום המבוסס על גבולות בטוחים". הוא ביקש מהאפיפיור לסייע לבני העם היהודי "במאבקנו המתמשך נגד האנטישמיות וללחום לצידנו" למען חופש האמונה ולהגשמת זכותם של יהודי בריה"מ להגר ממנה.

האפיפיור, שקרא את דבריו מן הכתב, הדגיש אמנם את החוב שחבה הכנסיה הקאתולית למורשת הדת היהודית, אך התעלם מהפנייה להכרה דיפלומטית. הוא גם לא שעה לקריאתו של נציג הדת המוסלמית, ד"ר מאהר האטוט, לאפשר לבני ארצו של ישו "להגשים את זכותם האלוהית להגדרה עצמית". בתשובתו קרא האפיפיור לבני ארבע הדתות — יהדות, מוסלמית, הינדו והבודהיזם — לפעול במשותף למען שלום וצדק.

הוא לא התייחס לפגישתו עם קודש ואלוהיהם שבגללה החליטו כמה מראשי המוסדות היהודיים בעיר להחרים את המפגש הבינדתי עם האפיפיור. את מקומם של הרבנים שלא הגיעו תפסו בשמחה רבה נציגים יהודים אחרים שדעותיהם, כך טענו, תופסות את דעת "הרוב בקהילה היהודית".

מיזם קאתולים טובים

שעות אחדות קודם לכן נפגש האפיפיור עם כ־300 בישופים אמריקאים, האזין לדיווחיהם על גילוי ההסתייגות הגוברים בקרב בני הקהילה מדוקטרינת המוסר הקשיחה של הוותיקאן וקבע כי בני הדת הסוברים כי הם "קאתולים טובים" אף אם אינם ממלאים אחר חוקי הכנסיה בכל הקשור לגירושין, הפלות מלאכותיות, אמצעי מניעה וההומוסקסואליות, טועים "טעות מרה".

בנאום שנועד כאן להבהיר האפיפיור לבישופים האמריקאים כי הרסן עדיין בידיו, כי סולם הפיקוד של הכנסיה הקאתולית הוא מאונך, לא מאוזן וכי "תורות מסתייגות לא תזכנה למעמד שווה לזה של תורת הכנסיה האמיתית".

רדיו טהראן:
איראן אישרה הצעת חוק לספק לסוריה מיליון טון נפט חינם

טהראן (עתי"ם מזרח). רדיו טהראן מסר כי הפרלמנט האיראני אישר הצעת חוק לספק לסוריה מיליון טונות נפט גולמי איראני בחינם.

סוריה ואיראן חתמו על הסכם במאי '87 שלפיו תקבל סוריה מאיראן מיליון טונות נפט חינם כתרומה למאמץ הצבאי הסורי נגד ישראל, ומיליוני טונות תרכוש סוריה לפי מחירי אופ"ק.

מבנים מהמאה ה־14 נחשפו באזור הגטו היהודי הישן בכיכר בורנה בפרנקפורט

עיריית פרנקפורט: השרידים יישמרו במוזיאון ● מתנגדי התכנית: אין זה אלא אליבי להרס הגיטו העתיק

מאת דניאל דגן
סופר "הארץ" באירופה

בון (מיוחד ל"הארץ"). בכיכר בורנה שבפרנקפורט, שבה היה בעבר הגטו היהודי, נתגלו יסודות של מיבנים נוספים בעלי ערך היסטורי. הארכיאולוג פרופ' מאייר ארנדט, העוסק בבדיקת השרידים, אמר שמדובר במיבנים מן המאה הארבע עשרה.

בכיכר החל בהכנות להקמת מרכז של שירותים עירוניים שונים, ובניית תחבורה, השמאל והימים מרכזי. קבוצות שונות בעיר הגיעו לאחרונה בדרישה להפסיק את הבנייה, ולשמור את שרידי הגטו באופן מלא.

בשלב הנוכחי מתנהלות עבודות עפר, שאחת ממטרותיהן היא לחשוף שרידים בעלי ערך הסטורי. העירייה אומרת, שהשרידים האלה ישולבו במוזיאון שיוקם בלב המרכז הזה. מתנגדי התוכנית אומרים, שמדובר ב"אליבי" שתכליתו להצדיק את הריסת הגטו.

בינתיים נכשלה בפרלמנט האירופי בשטראסבורג יוזמה של קבוצת צירים מסיעות שונות לקרוא לעיריית פרנקפורט להפסיק את הבנייה בכיכר בורנה. ואולם 63 חברי פרלמנט חתמו על הצהרה הקוראת לשמר את הגטו במלואו, ולגנוז את כל תכניות הבנייה. בין החותמות חברת הפרלמנט הצרפתיה סימון וייל, שהיתה בעבר יושבת הראש של הבית.

פלצור העניק עיטורי חסיד אומות העולם ל־40 פולנים

נציגות ישראל בוואראשה מתכננת גם קונצרט גאלה של התזמורת הפילהרמונית הישראלית ב־9 בנובמבר

מאת אליהו ההבי

קופנהאגן. ראש נציגות ישראל בוואראשה, מרדכי פלצור, העניק אתמול ל־40 ראשי משפחה פולניים עיטור "חסיד אומות עולם". בטכס השתתפו נציגי הממשלה ומרבית כלי התקשורת הממלכתית של פולין.

רדיו ווארשה ציין כי עד כה זכו כ־1500 פולנים באות הכבוד של "יד ושם" ואזרחי פולין זכו יותר מבני כל עם אחר באות זה.

עד כה הוענקו כ־6000 אותות "חסיד אומות עולם".

בנציגות ישראל בווארשה נעשות הכנות לקונצרט-גאלה של התזמורת הפילהרמונית הישראלית שיתקיים ב־9 נובמבר. השגריר פלצור מסר לסופר "הארץ" כי הקונצרט יתקיים בגדול אולמות וארשה. אולם הקונצרטים בו נערכים אירועים בינלאומיים, הוא מהווה חלק מ"ארמון התרבות" שבריה"מ בנתה בשנות החמישים במרכז ווארשה.

פועלים בלבנון הפגינו נגד עליית מחירים:
"אסור לחלות, אסור ללמוד ולחפש בית, מותר רק למות"

עליית המחירים הגיעה באוגוסט ל־43.6% ● בצידון מוכרים דלק בקיצוב על פי צבע המכוניות ● עיתוני לבנון ישבתו שלושה ימים במחאה על רצח העורך הראשי של השבועון "א־שירעא"

ביירות (ע"צ). מאז המחסור בדלק בלבנון, קיים שוק שחור בביירות, ואילו בצידון שבדרום לבנון מוכרים דלק בקיצוב, על פי צבע המכוניות.

הארגון הנאצרי העממי, השולט בעיר זו, החליט ביום רביעי לחלק דלק בימים מסוימים למכוניות בצבע מסוים, כדי לצמצם את התורים ליד תחנות הדלק.

הבעלים המאושרים של מכוניות ירוקות יכלו, איפוא, למלא את מיכליהם ביום רביעי, ואילו ביום חמישי מוכרים דלק למכוניות כחולות. ימי ששי מוקדשים למכוניות צהובות, ימי שני למכוניות ורודות וימי שלישי למכוניות בצבע בז'. בהודעה לא הוזכר גורלם של בעלי מכוניות בצבעים אחרים.

הקונפדרציה הכללית של הפועלים בלבנון כינסה אתמול אסיפות של חבריה בשני חלקי ביירות כדי למחות נגד עליית המחירים שהגיעה ל־43.6 אחוזים בחודש אוגוסט, ומאז תחילת השנה — 245 אחוזים.

חברי האיגודים המקצועיים הניפו כרזות, שבאחת מהן תבעו לבטל את הסודיות הבנקאית. בכרזה אחרת היה כתוב: "אסור לחלות, אסור ללמוד, אסור למצוא בית, מותר רק למות".

עתוני לבנון החליטו לשבות. העתונים היומיים והשבועונים לא יופיעו בימי ששי, שבת וראשון, וגם החברות להפצת עתונים יקיימו את השביתה.

בעקבות פסיקת בתי משפט אמריקאים
תשמיש קדושה מוזהב מהמאה ה־18 הוחזר למוזיאון בוגוטה

לאחר שהוברח לארה"ב על ידי סוחרי עתיקות

בוגוטה (ע"ד). תשמיש קדושה מהמאה ה־18, עשוי זהב ומשובץ יהלומים ואבני-חן, הוחזר לקולומביה לאחר שהוברח שלא כחוק לארה"ב, מסר דובר של מוזיאון בבוגוטה.

"הקבקן הקדוש" של המנזר המלכותי על שם [illegible] הזהב של בוגוטה בחודש הבא.

יצירת אמנות זו, שגובהה 62 ס"מ, עשויה מ־135 אונקיות זהב ומקושטת ב־750 יהלומים גדולים, ברקת (אמרלד), אבני אודם (רובי), אחלמה (אמטיסט), פטדה (טופז) ופנינים.

שווי החפץ נאמד ביותר ממליון דולר.

קולומביה התירה למוזיאון האמנות סן אנטוניו בטקסס להציג [illegible] בהשבתה, מסרה דוברת המוזיאון בבוגוטה, מריון זאמורה.

נזירות במנזר בטוניה, מצפון לבוגוטה, שנקלעו לקשיים כספיים, מכרו ב־1978 את היצירה לסוחר עתיקות קולומביאני, בתנאי שהיא תישאר במדינה. היא החליפה מספר פעמים ידיים וב־1983 הוצעה למכירה [illegible] סן אנטוניו, ושם הודיע האוצר לשלטונות המכס האמריקאים [illegible] מסמכי היבוא שהוגשו יחד עם היצירה, היו מזויפים, ולכן יש להחזיר את המסמך לקולומביה. בית המשפט האמריקאי העליון דחה באפריל השנה ערעור על פסיקה זו.

ערכה את העמוד: עדה אושפיז

חדש! בלעדי
עוד קול
זה עתה יצאה לאור
בת חדשה למשפחת קול
לרחל'ה ורוני קול
ברכות מקול הלב
מכולנו
החברים בקול המפרסם

אוניברסיטת תל-אביב TEL AVIV UNIVERSITY
ל.ה.ב. לימודי הכשרה בניהול T.E.C. TOP EXECUTIVE COURSE
מבוא למערכות מידע ולמיקרו מחשבים למנהלים
קורס המקנה למנהלים מושגי יסוד בעיבוד נתונים במיקרו מחשבים ובמערכות מידע.
כולל תרגול מעשי בכיתות מיקרו מחשבים
ולמידת קטעים מחבילת תוכנה FRAMEWORK

פרטים והרשמה: מזכירות ל.ה.ב טלפונים: 414005, 415123, 417122, 426985, 420794, 420375.

עובדי התעשיה האווירית נאבקים
למען מטוס הלביא
פאר היצירה והקידמה הטכנולוגית של ישראל
מטוס הלביא נועד להבטיח את עליונותו האווירית של צה"ל.
בוני מטוס הלביא זכו לתהילה ולפרס ישראל.
אנו נאבקים
על זכותם של כל העובדים להמשיך בייצור מערכות טיס
פרי פיתוח טכנולוגי שנרכש במסגרת ייצור הלביא.
אנו מאשימים את הממשלה באי קיום החלטותיה:-
★ לשמר את כושרה הטכנולוגי והיצרני של התעשיה האווירית בתחומי המחקר, הפיתוח, הייצור וההשבחה של כלי טיס ואמצעי לחימה.
★ תמשך הבדיקה עם שלטונות ארה"ב בדבר השתתפותה של ישראל בפיתוח הדגם הבא של מטוס ה־F16 ואפשרות השתתפותה בנתח הייצור.
★ יעשה מאמץ מיידי להגדיל את נתח הייצור של ה־F16 בתעשיה האווירית כחלק מתכנית ההצטיידות של צה"ל.
במקום לקיים החלטות אלה
לוחץ שר הביטחון לפטר
מייד 5000 עובדים.
אילו פעל שר הביטחון ברוח החלטות הממשלה, לא היה צורך לפטר עובדים מיומנים שכל אחד מהם מהווה חלק מכושר הפיתוח והייצור של הלביא.
על כך אנו נאבקים. על כך יצאנו לרחוב.
במאבקנו למען הלביא אנו מגינים על אחד ממפעלי הפאר של מדינת ישראל מפני פגיעה והרס.
בברכת שנה טובה
מועצת עובדי התעשיה האווירית

פדיון מניות הבנקים שבהסדר מתקרב
מה לעשות?
בחודש אוקטובר מגיעות לפדיון מניות הבנקים החסומות שבהסדר. אתה מתלבט כיצד להשקיע את הכסף, במה לבחור מבין כל האלטרנטיבות להשקעה וכיצד לקבל את התשואה הטובה ביותר על כספך - בשנים הבאות.
אל תחליט ללא קבלת ייעוץ!
יועצי ההשקעות של בטוחה מקבוצת כלל ישראל, יעניקו לך מנסיונם הרב בתחום שהם מומחים בו.
פנה אל אחד מסניפי בטוחה - בטלפון או בכתב - ונרכיב יחד את תוכנית ההשקעה המתאימה במיוחד לך, ללא כל התחייבות מצידך.
שם ומשפחה: ______ טלפון בעבודה: ______
כתובת: ______ טלפון בבית: ______
נחוץ לך ייעוץ בבטוחה!
בטוחה ניירות ערך והשקעות בע"מ מקבוצת כלל
תל-אביב: רח' קרל נטר 8, טל. 03-201821. תל-אביב: רמת-אביב ג', רח' בית צורי 15, טל. 416306, 03-425398
ירושלים: מרכז "כללי", רח' יפו 97, 347, טל. 246881-2, 02-227161. חיפה: שד' הדניה 7, טל. 04-373707
רמת-גן: כופר הישוב, רח' קריניצי 7, טל. 727809, 03-739668. רמת-השרון: רח' אוסישקין 56, טל. 03-480115
רחובות: רח' הרצל 190, טל. 475577, 08-472279. נתניה: סמילנסקי 4, (בית רבנות), טל. 615734, 615767, 053-615770

סניפי סופר קו־אופ הפתוחים מחר, מוצ"ש!

תל־אביב
שובע
לב־אביב
דיזינגוף סנטר
בת־ים
מגדל נחום
נאות רחל
חולון
ויצמן
ר"ג־גבעתיים
ויצמן
ירדן

פתח תקוה
חפץ חיים
כפר סבא
מרכז
גבעת סביון
סביון חדש
נתניה
אזורים
מרכז
לב נתניה
רחובות

חדרה
שפע
מערב יבנה
רמלה
אשדוד ישן
ראשון לציון
נוה כרמית
מצפה רמון
ערד
אופקים

אשראי שמח לתשמ"ח
בקו־אופ קונים כבר היום
את קניות ראש השנה
ומשלמים בעוד חודשיים
ב־2 בנובמבר 87

לבעלי כרטיסי אשראי ישראכרט ויזה וקו־אופ והב

בסניפי סופר קו־אופ על כל קניה מעל 50 ש"ח
בסניפי היפר קו־אופ וקו־אופ רעננה מעל 100 ש"ח.

סופר קו־אופ של רשת הריבוע הכחול

קו אופ קו אופ קו אופ קו אופ

=== ברחבי המדינה ===

נערים היכו תלמידים ומורה בבית הספר האזורי בכברי

איימו על יתר התלמידים והמורים שלא יפנו למשטרה

(ע). ארבעה נערים בני 15, מהעיירה שלומי שבגליל המערבי, נעצרו אתמול על ידי המשטרה, כחשודים בהתפרצות לבית הספר האיזורי בכברי, ובהכאת תלמיד ומורה מבית הספר. הארבעה שאינם מתלמידי המוסד, נכנסו שלשום לשטח בית הספר ותוך כדי שוטטות בחצר, תקפו מספר מהתלמידים שהיו במקום בטענה, כי אחד מהם מנסה "להתחיל" עם אחותו של אחד התוקפים.

לאחר שהפליאו את מכותיהם באותו תלמיד, עזבו את המקום. אתמול הופיעו הארבעה פעם נוספת כשהם מצויידים במקלות וכשר־שראות ברזל. הם תקפו את אחד התלמידים והיכו אותו וכן את אחד המורים שנזעק לעזרתו של התלמיד. הארבעה איימו על יתר התלמידים והמורים שלא יפנו למשטרה.

אולם אחד המורים שהבחין במעשה, הזעיק את המשטרה למקום. אשר עצרה שלושה מן החשודים ואת הרביעי שנמלט, לכדה מאוחר יותר.

בקילומטר ה־54 בכביש הערבה:

בעל ואשה נפצעו קשה כשמשאית עצרה־פתע ומכונית נמחצה מאחור

מאת איתן רבין
כתב "הארץ"

בתאונת דרכים שאירעה אתמול אחר הצהריים בכביש הערבה, נפצעו קשה בעל ואישה. בנם בן השנה נפצע באורח קל. התאונה אירעה בקילומטר ה־54 בכביש הערבה, כאשר רכב שכור שנסע אחר משאית מסוג סמיטריילר לא הספיק לבלום כאשר המשאית נעצרה. כתוצאה מכך חדרה המכונית אל מתחת למשאית ונוסעי המכונית נפצעו.

כוחות משטרה שהגיעו למקום, חילצו את הנהג ואשתו מהמכונית והם הועברו לבית החולים יוספטל באילת. מהמשטרה נמסר כי סיבת התאונה היא אי שמירת מרחק.

ילד שרכב על אופניו במרכז עזה, נפגע על ידי מכונית פרטית. הפצוע הועבר לבית החולים שיפא בעזה.

סופרת "הארץ" בשרון מוסרת:

צעיר שהיה מעורב בתאונת דרכים עם נפגעים בנתניה ונמלט ממקום התאונה, נעצר אתמול ל־4 ימים. הצעיר, עמוס סמיה, נסע לטענת המשטרה, בג'יפ שנהגו התנגש במונית בצומת שדרות בנ־ימין איתמר בן אבי בנתניה. נהג הג'יפ נפצע קשה ושני נוסעי המונית, נהג ונוסעת, נפצעו באורח בינוני. סמיה נמלט, לטענת בא כח המשטרה, ממקום התאונה ונלכד מאוחר יותר. הוא נחשד בכך שהיה מעורב בתאונת פגע וברח בג'יפ שככל הנראה היה גנוב. חצה את הצומת באור אדום וסיכן חיי אנשים נוספים.

גורית בהנא סופרת "הארץ" בחיפה מוסרת: 8 חודשי מאסר בפועל, ושלילת רשיון נהיגה ל־15 שנה, נגזרו אתמול על יוסף גניים מסכנין שהורשע בגרימת מותו של ילד תוך כדי נהיגה רשלנית.

התאונה אירעה לפני כשנה בקר־ית ים. הנאשם עצר את מכוניתו כדי לאסוף נוסעת במכוניתו וכשהחל לנסוע פגע בילד גלעד חי־דיטוב בן 7, שעמד על הכביש סמוך לשפת המדרכה.

שופטת בית המשפט התעבורה רחל חזה, נענתה לפניית התובעת דליה חזק, להחמיר בעונשו של הנאשם בעקבות גל תאונות הדרכים בשבועות האחרונים.

מידות גדולות לגבר

Herta

הרטה יצרני ביגוד במידות גדולות לגבר
חנות המפעל: אחד־העם 26 ת"א
טלפון: 03-652085

הנשיא בטקס אזכרה ב"גולני"

"חטיבת גולני ידועה כמספר 1 בצה"ל ומייצגת חתך נאמן של עם ישראל"

(ע). נשיא המדינה, הרמטכ"ל, אלוף פיקוד הצפון, אלופי צה"ל ומאות בני משפחות שכולות וידידים השתתפו אתמול אחה"צ בטקס האזכרה השנתי לחללי חטיבת "גולני", שהתקיים באתר ההנצחה בצומת "גולני".

נשיא המדינה חיים הרצוג אמר בטקס, כי חטיבת גולני ידועה כמספר 1 בצה"ל והיא מייצגת חתך נאמן של עם ישראל. בו חברו בני עיר כפר ויוצאי כל העדות. "אין ניחומים למשפחות, אך חובה עלינו להיות ראויים לקרבנם לזכור את מסירות הנפש ולשאוף לאחוות ולשלום". הנשיא שיבח את לוחמי החטיבה ואמר כי מורשת גולני היא תעודת כבוד לצה"ל ולמדינה, ובגבורתם איפשרו את תקומת המדינה.

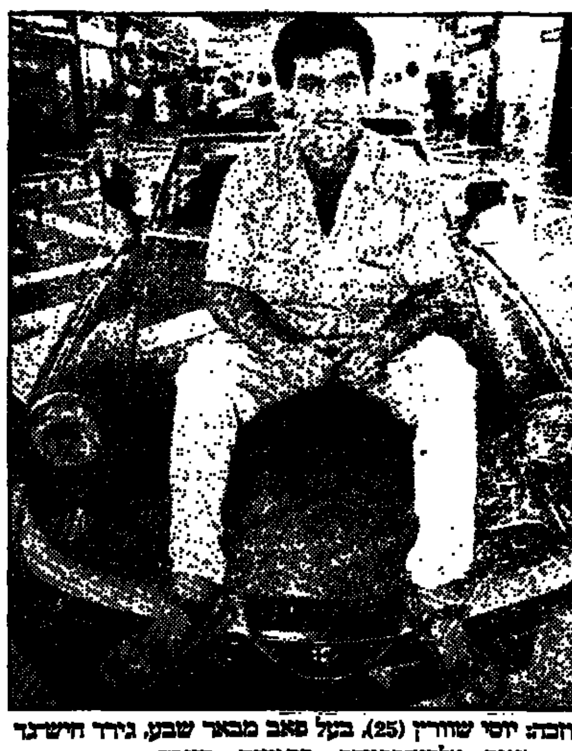

גידר הזהב: יוסי שורין (25), בעל סאב מבאר שבע, גידר חישינד הזהב במכונית אלפארומיאו. בתמונה: הזוכה על מכוניתו.

בהפגנת עובדי התעשיה האווירית

נחשפה "החלופה ללביא": משרוקיות מפחי הלביא

(ע). סוף סוף יש חלופה ללביא הודיעו בהתרגשות אנשי התעשייה האווירית שהפגינו אתמול אחר הצהריים מול בית מפלגת העבודה ברחוב הירקון בתל־אביב. ה"חלופה" התגלתה כמשרוקית קטנה בעלת עצמה אדירה המיוצרת כולה בתעשייה האווירית.

כחמש מאות מפגינים השתתפו אתמול בהפגנה מול בית מפלגת העבודה כאשר בידיהם שלטים ומשרוקיות. שני "הממציאים" של החלופה, יצחק רבינו ואברהם אלישע, מסרו כי המשרוקית מיוצרת מפח שיועד במקורו לייצור הלביא. בנייתה ארכה כחמש דקות בלבד, בעלות של כחצי שקל וניתן לזכות ממנה לרווח גדול מאוד.

למפגינים נגרמה אכזבה כשהתברר להם שאתמול כלל לא התכנסה ישיבה של צמרת מפלגת העבודה הנערכת כמדי יום חמישי. אולם, בשל נסיעתו של מזכ"ל המפלגה עוזי ברעם לחו"ל, בוטלה הישיבה כך שלמפגינים לא נותר אלא לשרוק במשרוקיות אל מול הבית הריק, כשמולם ניצבים כוחות משטרה גדולים שנותרו הפעם חסרי עבודה.

בין המפגינים לכוחות המשטרה ומשמר הגבול בתל־אביב כבר נקשרו יחסים מיוחדים. למרות התנגשות האלימה שאירעה ביום ראשון בבית ההסתדרות, נוצרו אפילו קשרי חברות. מפקד מרחב הירקון במשטרת תל־אביב, ניצב משנה אריה ביבי, כבר מכיר באופן אישי רבים מאנשי התעשייה האווירית.

במספר חברות כלכליות החלו לנצל את ההפגנות ואת הכיסוי התקשורתי הרב בהן, ותלו מודעות פרסומת גדולות במקום ההפגנות, במגמה שיונצחו על ידי הצלמים.

א. קרן, כתב "הארץ", מוסר כי עובדי התעשייה האווירית החליטו שלא לקיים היום את ההפגנה המתוכננת בראשון לציון לאור בקשת ראש העירייה. מועצת עובדי התעשייה האווירית, החליטה להקים מגבית לכיסוי הוצאות פעולותיה במסגרת המאבק לביטול ההחלטה על פרוייקט הלביא. כל עובד יתבקש לתרום יום עבודה למטרה זו.

נדחה ערעור 2 צעירים שרצחו אשה בת 67:

"פגיעה בזקנים חסרי אונים — אובדן צלם אנוש"

(ע). "פגיעה בזקנים שהם חסרי אונים, מצביעה על אובדן צלם אנוש. מעשים אלה מגלמים את החייתיות שבאדם," קבע בית המשפט העליון בשעה שדחה ערעורם של שני צעירים שרצחו אשה בת 67 כאשר שדדוה.

המדובר בשלושה צעירים שחדרו בלילה לביתה של קשישה ערירית בת 67, שהתגוררה סמוך לביתם של השלושה. אחד הצעירים, אילן אהרוני, כיסה את פניה בשמיכה, חברו, אורי טח, הלם במקל על ראשה עד שאיבדה הכרתה ובעזרת פלייר משך שני צמידים שהיו על ידה. השותף השלישי למעשה, חיים אהרוני, ערך חיפוש בדירה אחרי כסף ותכשיטים. הם עזבוה לנפשה כשהיא מחוסרת הכרה ונמלטו עם השלל. הקשישה נפטרה כעבור שבוע, בבית חולים.

הנאשם שהיכה על ראשה של האשה אורי טח, הורשע ברצח ונידון למאסר עולם. שני חבריו הורשעו על פי עסקת טעון ונידונו ל־15 ו־18 שנות מאסר. שני אלה ערערו לבית המשפט העליון על חומרת העונש.

השופטים: משה בייסקי, שושנה נתניהו ואליהו וינוגרד קבעו בפסק דינם: "מדובר בפשע חמור ביותר שלצערנו נעשה נפרץ במקומותינו ויש למצות הדין עם עבריינים, הן בשל חומרתו והן בשל רגשי הסלידה שהוא מעורר בלב כל שומע".

בפסק הדין נאמר כי האשה היתה עניה והציפיה למצוא בביתה רכוש בעל ערך, שאפה לאפס. "בכל זאת נתנו המערערים פורקן ליצריהם בהשתמשם באלימות כזו בשל בצע כסף, כלפי אשה הנמה את שנתה."

תלמידה בת 16 בבאר שבע הודתה: אני עוסקת בזנות

סיפרה על מחירי אורגיות ושירות חודשי

מאת איתן רבין סופר "הארץ"

"ידענו שהיא "פרפרית" עוד שלמדה בכיתה ס', אך אף אחד לא שיער שהיא עוסקת בזנות". כך אמרו אתמול ל"הארץ" חברותיה לספסל הלימודים של הנערה בת ה־16.5 מבאר שבע, שנלכדה במבצע משותף של המשטרה והמקומון "שבע". הנערה מסרה תחילה את שמותיהן של חברותיה למקצוע, אולם מחקירת המשטרה התברר כי אין לנערות אלו כל קשר לזנות. "כעת אני בטוח שמדובר רק בנערה הזאת ולא ברשת של זונות, כפי שחשבנו בתחילה", אמר מפקד משטרת באר שבע, סנ"צ איתן רצון.

חשיפת הפרשה בכתבה שהופיע במקומון הבאר השבעי הפכה אתמול לשיחת העיר. מנהלת בית הספר שבו לומדת הנערה, קיבלה פרטים חלקיים על הפרשה והשירות לנערה במצוקה מתכוון להסתייע ביועצת פסיכולוגית, כדי להחליט על המשך שיקום הנערה. אולם ספק רב אם בית הספר יאות לקבל על עצמו את המשימה בין כתלי בית הספר, כאשר חלק גדול מהתלמידים יודעים את זהותה של הנערה. "ראינו אותה פעמים רבות כשהיא עולה לכל מיני מכוניות, בבוקר ובהפסקות הגדולות והתפלאנו מנין יש לה כל כך הרבה כסף", סיפרו בנות כיתתה של הנערה.

"לא עבדה ברשת אלא בעצמאית"

מפקד תחנת באר שבע הכחיש אתמול את הפרטים בכתבה שפורסמה לפיהם הנערה היתה קשורה לרשת של נערות העוסקות בזנות. הנערה אמנם מסרה שמות של שתי תלמידות שכביכול היו שותפותיה, אך לאחר תיחקור נשבעה הנערה כי "לשתי הבנות אין כל קשר לזנות וכי הן עודן בתולות".

בידי כתבי העיתון קלטת ובה דיאלוג ארוך בין צעיר לבין הנערה. בשפה רהוטה ובטוחת בעצמה ניהלה התלמידה שיחה ערה והשפה פרטים רבים על עיסוקה ועיסוק חברותיה. להלן חלקים מהשיחה: "יש לי עוד כמה חברים נשואים, יש אפשרות לאורגיה"? "כן, אבל אני לא משתתפת. כמה בחורות אתה צריך?" "כמה זה עולה?" "לכל בחורה צריך לשלם 50 שקל. אם תהיו חמישה גברים, תתחלקו בזה, במחיר הזה אפשר עד ארבע שעות". "יקר". "זה המחיר. תלך לתל־ברוך אם אתה לא רוצה". "טוב בואי נסע". "תגידי, ההורים לא חושדים?" "עשיתי את זה מתחת לאף של אבא שלי, עם השותף שלי". "כמה את מרוויחה?" "אני עושה שלושת אלפים בחודש, לפעמים אני מגיעה לארבעת אלפים, יש לי שלושה לקוחות קבועים כבר שנה, הם משלמים לי חמש מאות כל אחד לחודש, באים אלי פעם בשבוע לשלוש שעות".

מהמשטרה נמסר כי לנערה נפתח תיק פלילי על הסרדה ולאחר התייעצות עם הגורמים הנוגעים בדבר הוכנסה קצינת המבחן המחוזית לתמונה. בחד קירתה הודתה כי מזה זמן רב שהיא עוסקת בזנות ואת הכסף היא מבזבזת על בילויים, בגדים וספרי לימוד. לשאלת החוקר אם היא נותנת כסף גם להוריה, השיבה: "השתגעת? אתמול לקחתי מאבי ארבעים שקל כדי שלא יחשוד". מבירור פרטים אודות הנערה עולה כי היא בת להורים מודשים, אקדמאים, יוצאי מזרח אירופה.

ערך את העמוד: חיים בל

רפאלה ודון שראל

חובקים בן
אח **לנטלי**
נכד
ליהודית וצבי שראל
להלגה ויוהנס פרומר פרומר

תל־אביב, בי"ח אסותא, 14.9.1987

לחברת טית בית

ברכות להנהלת דוד הפחם
המשך תנופה והצלחה

ספקי הדוד
אנזל אמרניה
מקבוצת אנזל

המכון לחקר לדוקים יהודי־ערבי

מזמינכם ליום עיון בנושא:

שירות לאומי לערבים — בעד ונגד

שיתקיים ביום א' 20.9.87
בין השעות 16.00־20.00 במלון מוריה,
רח' קרן היסוד 39 ירושלים.

רב־שיח בהשתתפות:
ח"כ רפאל איתן
עמוס גלבוע
שמואל טולדאנו
עו"ד אליקים העצני
אחמד אבו עצבה.

מנחה — עו"ד אורי שטנדל.

למידע נוסף טל' 02-699381

הכניסה חופשית

וקסיגריפ — Vaxigrip

חיסון נגד שפעת

לשלשת הנגיפים
לחורף 1987/88
המאושר על־ידי משרד הבריאות
החיסון ארוז במזרק עם מחט
מוכן להזרקה
להשיג בבתי־המרקחת
המחיר לצרכן 9.22 ש"ח
כולל מע"מ

לחברת נוה בת"א

דרוש:
מהנדס בכיר
לתאום ופיקוח על פרוייקט באזור ת"א.
לפחות 5 שנות נסיון
סודיות מובטחת
נא לפנות בכתב לת.ד. 33616 מיקוד 61336.

נאות הכבר — גלרית עולם נסתר

ואריג — חברת התעופה הברזילאית

דרום אמריקה לעומק

סדרת הרצאות רקע בליווי שקופיות עם צוות מומחי נאות הכבר

בחודש ספטמבר נקיים בבית ציוני אמריקה בתל־אביב סדרה של הרצאות עיוניות על תחומי רקע שונים הקשורים ביבשת דרום אמריקה. בהרצאות אלה נתעמק בתחומים ספציפיים החל בתרבויות עתיקות ונופים וכלה בתחומי דת, פולקלור, כלכלה וחברה.

גאוגרפיה ונופים בדרום אמריקה
מוצ"ש 5.9, שעה 20:00, מרצה: גילי הסקין.

תרבויות עתיקות בדרום אמריקה
הרצאת מבוא לתקופה הפרה־קולומביאנית
יום ב' 14.9, שעה 19:00, מרצה באנגלית: בר־יפה.

פולקלור ומיתולוגיה בארצות האנדים
יום ד' 16.9, שעה 20:00, מרצה: נחום מגד.

אימפרית האינקא
ארכיטקטורה, כיבוש ושלטון בצל פולחן השמש.
מוצ"ש 19.9, שעה 20:00, מרצה: מוש סביר.

מיסטיקה וכישוף בברזיל
הכתות האפרו־ברזילאיות לצד הכנסיה הקתולית.
מוצ"ש 26.9, שעה 20:00, מרצה: דורי גורן.

מוסיקה בדרום אמריקה
מוטיבים מוסיקליים בין ברזיל לאנדים.
יום ג' 29.9, שעה 20:00, מרצה: דובי לס.

אמריקה הלטינית היום
תסיסה חברתית ואלימות פוליטית בצד פריחה תרבותית.
יום ד' 30.9, שעה 21:00, מרצה: דורי גורן.

הכניסה חופשית — הקהל מוזמן

אוניברסיטת תל־אביב

משרד העבודה והרווחה — משרד החינוך והתרבות
המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית

בית הספר להנדסאים
ע"ש יוסף ורבקה מאירהוף

החטיבה העל־תיכונית

הרשמה מאוחרת לקראת
שנת הלימודים תשמ"ח
שתפתח ביום א' 18.10.87

למגמות:
* תעשיה וניהול — לימודי יום
* מיכשור ובקרה — לימודי יום
* מחשבים — לימודי יום וערב
* מכונות — לימודי יום וערב
* אלקטרוניקה — לימודי יום וערב
* קדם הנדסאים — לימודי יום וערב
* הנדסאים להוראה — לימודי ערב
* קורס קדם אקדמי להנדסאי אלקטרוניקה — לימודי ערב

פטור משכר לימוד בשנה הראשונה לחייל משוחרר משרות חובה הנרשם תוך שנה מיום שחרורו.

פרטים והרשמה במזכירות בית הספר להנדסאים, ע"ש מאירהוף, רח' האוניברסיטה 30 רמת אביב.

ללימודי יום — בכל ימות השבוע, בין השעות 9.00–12.00, טלפון 417364.

ללימודי ערב — בימים א', ב', ד', ה' בין השעות 17.00–19.30, טלפון 420922.

"אל דנטה: זוהי הנקודה שבה הפסטה בדיוק מוכנה."
כפי שרנטו, השף שלנו, מכין את הפסטה מעשה־בית שלו. תוכלו לגלות גם את מומחיותו בהכנת דגים בסגנון הצפון־איטלקי האמיתי.
מדי־ערב (מלבד שישי), 19:00–23:00 בולנטינו.

מוסיקה
מגזין על צלילים ואנשים

הופיע גליון מס' 6 מיוחד מאהלר

לראשונה: זובין מהטה במאמר מיוחד על מאהלר

מאהלר שלי / **זובין מהטה** • מאהלר והאלמוות / **אנרי לואי דה גראנז'** • לשיר מאהלר / **מירה זכאי** • ברנשטיין על מאהלר / **פטר ע. גרדניץ** • יהודותו של מאהלר / **אנדרה הייוז** • מאהלר ופרויד / **אבנר פלק** • אלמה מאהלר בארץ־ישראל / **נתן דונביץ** • מאהלר בהקלטות היסטוריות / **רם עברון** • הקלטות מאהלר בדורנו / **חנוך רון** • מאהלר בקולנוע / **נחמן אינגבר** • הרומאן שלי עם מאהלר / **עמוס רגב** • התרשמות ספרותית / **גבריאל פרייל** • שלטון האמרגנים / **כרמית גיא** • אני מנגן באז / **דני קרפל** • על אי בודד, והפעם עם יוסי יזראלי / **יוסי שיפמן**

מתקשה להשיג? התקשר 03-615538

במלאת 40 שנה לקיומו "במחנה" נפתחה בבית תיאטרון "הבימה" תערוכת תצלומים רטרוספקטיבית, "צלם צבאי", ובה מבחר צילומיהם של צלמי "במחנה", לאורך כל שנות קיומו, מאז 1948. 25 צלמים נוטלים חלק בתערוכה. בתמונה: שר הביטחון יצחק רבין ועורך "במחנה" אורי פריאור סוקרים את התצלומים בפתיחת התערוכה. (צילום: עודי קרן)

שמיר לא יצפה בלהק אומסק כהזדהות עם אסיר ציון מגריק

סיבה נוספת: אין מאפשרים ללהקות מישראל להופיע בפני יהודים בברית המועצות

(ע) "לא ייתכן שבארצנו תופיע להקה יצוגית רוסית, בה בשעה שברוסיה יהודים אינם רשאים ללמוד עברית ולעלות לישראל". דברים אלו אמר יולי אדלשטיין, אסיר ציון לשעבר, בהפגנת מחאה שנערכה בכניסה מול "בנייני האומה" בירושלים, בעת הופעת להקת הבלט הרוסית "אומסק" אמש.

יחד עם אדלשטיין הפגינו עוד אסירי ציון לשעבר, נציגי ארגון הסטודנטים העולמי וגו"ס ואנשי המרכז למען יהדות בריה"מ. המפגינים עמדו ברחבה, ונשאו כרזות עליהן היו רשומים שמות אסירי ציון בבריה"מ. הצופים שבאו לאולם, נקראו שלא לצפות בהופעתה של הלהקה הרוסית. "ברגע שאתם נכנסים לאולם, אינכם מזדהים עם מאבקם של יהודי בריה"מ הנלחמים לעלות לארץ", אמרו המפגינים.

בעיר אומסק, ממנה באה הלהקה, ישב עד לפני מספר ימים אסיר ציון אלכסיי מגריק במחנה כפיה, תוך שהוא סובל מהתעללויות קשות מצד השלטונות הרוסיים.

דוברו של ראש הממשלה יוסי אחימאיר, אמר אתמול בראיון ל"קול ישראל", כי שמיר לא יצפה בהופעת הלהקה כאות הזדהות עם אסיר ציון אלכסיי מגריק. וגם מהסיבה שאין מאפשרים ללהקות מישראל להופיע בפני יהודים בברית המועצות.

אוצר בית דין של הרב קרליץ "יחלק" (בתשלום) בבתי הכנסת גם את יבולי שנת השמיטה

היבולים — מכרמי הזיתים של כחצי תריסר מושבים דתיים ★ נציג החקלאים בעמותת אוצר בית דין: הכנסות בית הדין מיועדות לכיסוי ההוצאות בלבד, גם של החקלאים

מאת אברים צור
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

אוצר בית דין של הרב נסים קרליץ יתחיל בחודש הבא בקליטת עשרות טונות מיבולי שנת השמיטה של כרמי הזיתים של כחצי תריסר מושבים דתיים. אוצר בית הדין קלט כבר מחקלאים אלה כ־2000 טונות ענבי יין וכ־70 טונות ענבי מאכל.

אוצר בית הדין [illegible] נרשם כעמותה הפועלת ללא מטרות רווח בחודש הקודם, על ידי הרב נסים קרליץ ושבעה רבנים נוספים, שאינם רואים בעין יפה את הפתרון המסורתי של "היתר מכירה", על פי פסיקת הרב קוק זצ"ל, לבעיית השיווק של תוצרת חקלאית ישראלית בשנת שמיטה.

לעמותה קשורים, בינם השיבובים מבוא חורון, שלעבים, גמזו, מתתיה, יסודות, כוכב השחר וכן חקלאי פרטי אחד ממושב [illegible]. אחד מחבריה הוא מרכז המשק של מושב מבוא חורון, שלום שמעון, ולדבריו, "היתר המכירה" של הרב קוק (שבמסגרתו נמכרים בשנת שמיטה כל האדמות והיבולים לגוי, המותר בשיווק התוצרת) היתה רק "הוראת שעה", עד שיימצא פיתרון טוב יותר לבעיה.

הפיתרון האוטונומי הטוב

"הקמת אוצר בית דין על ידי הרב קרליץ הוא הפיתרון האוטונומי והטוב ביותר לבעיה", טוען שמעון. אוצר [illegible] (ובהפסד) "הקדש־משמרת (מסורתית) הוא "מחלק" (אך לא מוכר) את התוצרת החקלאית של היישובים השיים למחיר במחירי עלות.

שלישיית־מבחנה בבי"ח הקריה: 9 קילו, ביחד

אחרי 6 שנות עקרות

מאת עדנה איזהר
סופרת "הארץ"

בבית חולים הקריה בתל־אביב נולדה אתמול שלישיית מבחנה במשקל־שיא של 9 ק"ג. בן במשקל 3,190 ק"ג ושתי בנות במשקל 2,915 ו־2,920 ק"ג. האם המאושרת היא בת 31 שעברה במשך שש שנים טיפולים כנגד עקרות, כולל ניתוחים לניקוי חצוצרות.

בבית החולים נמסר, כי מאז הוקמה היחידה להפריה חוץ גופית הושגו 26 הריונות — חלקן הושגו בסיוע של תכשיר חדש "בוסרליך", שניטל כספרי לאף. הספריי שבוצע נועד לעכב בבלוטת יותרת המוח הפרשת הורמון שגורם לביוץ מוקדם.

ביוץ במקום דיקור

טיפול זה מצמצם את הסכנה לביוץ מוקדם ומאפשר לשלב יותר ביציות בתהליך ההפריה.

מספר "הארץ" מוסיף: ביחידה להפריה חוץ־גופית בביה"ח הקריה נתקבלה שלשום בקשה מיוחדת, מצד בעלה של אחת המטופלות: להמיר את התואר "דיקור", לפעולה של הוצאת הביציות מהרחם, בביטוי פחות מרתיע, כמו "חילוץ" או "ביצוץ". מאחר וחלק מהצלחת התהליך כולו נזקף לזכות רגיעתן הנפשית של המטופלות, הבטיחו לשקול את הבקשה בחיוב.

ביטוח בריאות חינם לסטודנטים — 8 חודשים — ב"מכבי"

מאת סופרת "הארץ"

קופ"ח "מכבי" מציעה לכל סטודנט שיצטרף לשורותיה שמונה חודשי ביטוח בריאות חינם. סטודנט המבקש להצטרף לקופה ישלם תמורת ארבעה חודשי ביטוח רפואי סך של 60 שקלים ויהנה מביטוח בריאות במשך שנה שלמה, 1.11.87 ועד 31.11.88.

* המבצע מיועד לסטודנטים שעדיין אינם חברים ב"מכבי", ושילמדו בשנת הלימודים תשמ"ח בתוכנית לימודים מלאה בכל אחד מהמוסדות להשכלה גבוהה בארץ, והוא מתבצע ללא קשר למצבו המשפחתי או לדתו הכנסתו של הסטודנט.

מנהל לשעבר מואשם בהונאת משרד החינוך

(ע) יהודה רוזנברג (48) מכפר־סבא, שהיה מנהל אולפנת אמנה לבנות בעיר, מואשם בהוצאת כספים רבים במרמה ממשרד [illegible] שעות הוראה [illegible] הוצאו במרמה ממשרד החינוך יותר מ־610 אלף שקלים חדשים.

אשת אסיר נגוע באיידס וילדיה נמצאו בריאים

17 אסירים נושאי נוגדני איידס כלואים בבתי הסוהר בישראל

(ע) אשת אסיר אב לשלושה, שבעלה נושא בגופו נוגדני איידס, נבדקה יחד עם ילדיה בתחנה לאיתור מחלת האיידס במרכז הרפואי רמב"ם בחיפה. ממצאי הבדיקה קבעו באורח חד־משמעי, כי האשה וילדיה בני שנה עד 7 שנים, אינם נגועים בנגיף האיידס.

אשת האסיר נתקפה לפני כשבועיים בחרדה, לאחר שנודע לה באקראי כי הבעל, אסיר בכלא רמלה, נושא בגופו את נגיפי האיידס. האשה התלוננה על כך ששירות בתי הסוהר לא מצא לנכון לדווח לה באופן רשמי על מחלת בעלה. דובר שירות בתי הסוהר שמעון מלכה אמר בתגובה, שהשירות אינו נוהג לדווח לבני משפחה ולאחרים על מחלות ועניינים אישיים של אסירים, מחמת סודיות רפואית וצינעת הפרט.

בבתי הסוהר בישראל מצויים היום 17 אסירים הנושאים נוגדני איידס והם פזורים בבתי הסוהר השונים. משירות בתי הסוהר נמסר, כי אין כל כוונה לבודד אסירים אלו במיכלאה אחת.

"הגשש החיוור" תובע את "החצי השני" מ"עלית"

(ע) שלישיית הגשש החיוור הגישה תביעה משפטית על סך של יותר מרבע מיליון שקלים נגד חברת "עלית", בשל אי תשלום חוב. טרם הוגש כתב הגנה.

כתב התביעה הוגש בסדר דין מקוצר על ידי חבר "הגשש החיוור בע"מ", ובן ישעיהו לוי, גבריאל בנאי וישראל פוליאקוב, על סך של 265,3205 שקלים.

ב"כ התובעים, עו"ד ד. אבולעפיה, טוען, כי ב־2.12.85 נחתם בין הגששים לבין חברת "עלית" הסכם על מתן שירותי פירסומת של הלהקה ל"עלית". החברה התחייבה, לטענת התביעה, לשלם לתובעים 285.000 דולרים, בארבעה תשלומים שווים, מאפריל 1986 עד אוקטובר 1987.

בכתב התביעה צויין, כי התשלומים הראשון והשני שולמו על ידי עלית, ובתוספת מע"מ, אך באיחור, ו"לא לפני שהנתבעת ניסתה להתכחש להתחייבויותיה". ב"כ הגששים טוען, שהנתבעת הבהירה, תוך דרישות חוזרות ונישנות שלהם, כי אין בכוונתה לשלם את המחצית הנותרת של ההתחייבות, דהיינו פעמיים 71,250 דולר.

לפיכך, דורשים הגששים תשלום יתרת החוב, בתוספת ריבית והוצאות המשפט.

החברה להגנת הטבע פתחה במסע הסברה:

"יש זכות קיום לנחשים — והם גם מועילים"

מאת מנחם הורוביץ סופר "הארץ" בגליל

החברה להגנת הטבע פתחה במסע הסברה בצפון, לאחר שמדי יום נמצאים עשרות נחשים מתים בכבישי הגולן. נהגים, הרואים בנחשים אויב, עושים כל מאמץ כדי לדרוס אותם.

לטענת החברה להגנת הטבע אין כל סיבה הגיונית לדבר. מבין הנחשים שברמת הגולן רק מין אחד הוא ארסי — הצפע. שאר הנחשים הם חצי ארסיים, או שאינם ארסיים כלל ואינם מסוכנים, כי אם להפך — הם מועילים מאוד בחיסול העכברים והמכרסמים למיניהם.

החברה להגנת הטבע אומרת, כי גם בצפע אין כל סיבה לפגוע, משום שהוא מהווה חלק מהמערכת הטבעית. פגיעה יתר בו ובנחשים אחרים תביא רק להזדחת למכרסמים למיניהם, ולעליית מספרם.

חב' "דרוקר" תקים קניון האחים רויכמן בחדרה

מאת אריה לביא
סופר "הארץ"

חברת הבניה דרוקר, בניהולו של של הקבלן זכריה דרוקר, תבנה את הקניון של האחים רויכמן בחדרה. זאת, על פי החלטתו של יעקב רויכמן העומד בראש הקבוצה, על אף לחצים כבדים שהפעיל קונצרן סולל בונה למסור לידיו את העבודות.

רק לפני ימים אחדים בוצעה העיסקה, שבמסגרתה מכרה סולל בונה את חברת דרוקר למשקיעים מארה"ב, דבר שסלל את הדרך להחזרתו של זכריה דרוקר לניהול המלא של החברה. העובדה שבניית הקניון, הנחשבת לעבודה בהיקף נרחב בימים אלה, נמסרה לדרוקר, גרמה לעצבנות רבה בקרב ראשי קונצרן סולל בונה.

פורמלית, החליטה חברת רויכמן למסור לדרוקר את בניית השלד לקניון המתוכנן בחדרה בהיקף של 6.5 מיליון שקל. אולם למעשה, קיימת כוונה למסור לחברת דרוקר גם עבודות נוספות במסגרת הפרוייקט, בו יושקעו כ־25 מיליון דולר.

השתלת כבד לצעירה מישראל בארה"ב בשיתוף רופא מחיפה

(ע) דליה ברזילי (24) מחדרה עברה אתמול ניתוח השתלת כבד בפיטסבורג בארה"ב. היא שוהה כעת ביחידה לטיפול נמרץ, ומצבה הוגדר כ"יציב".

רופאה האישי, ד"ר יגאל קם מבית החולים רמב"ם בחיפה, היה בין צוות המנתחים.

בעלה של ברזילי, דורון, סיפר בשיחה טלפונית לבני משפחתו בארץ, דקות ספורות לאחר הניתוח, כי ד"ר קם אמר לו שהניתוח עבר ללא תקלות, ונמשך שמונה שעות בלבד, שהוא זמן קצר יחסית בניתוחי השתלות כבד. ד"ר קם הביע תקווה, כי גופה של ברזילי לא ידחה את הכבד החדש שהושתל בו.

בני הזוג ברזילי טסו לארה"ב בסוף חודש אוגוסט, לאחר שמצבה הרפואי של האשה הדרדר, ובארץ לא נמצא לה תורם. הטיסה והניתוח התאפשרו לאחר שעובדי חברת החשמל, מקום עבודתו של דורון, אספו 175,000 דולר למימונם.

בבתם הפעוטה של בני הזוג, ליאת בת השנתיים שנותרה בארץ, מטפלים כל העת יותגן מדר ורעייתו, מחדרה.

תושב קריית גת מואשם באונס שלושת אחייניו

השלושה הם בני 10, 11, ו־13

מאת איתן רבין
סופר הארץ

בקשה למעצר עד תום ההליכים הגישה אתמול לביהמ"ש המחוזי בבאר שבע נגד תושב קריית גת בן 30, שהאשם בביצוע מעשי סדום בשלושת אחייניו, בני 10, 11, ו־13. השופט נעתר לבקשת הסניגור, ודחה את הדיון לשבוע הבא.

בכתב האישום, שהוגש על ידי עו"ד אלן לואיס מפרקליטות מחוז הדרום, נאמר, כי הנאשם, ששמו נאסר לפירסום, אנס במרוצת השנים 86־87 את שלושת בני אחיו הקטינים, וביצע בהם מעשי סדום.

המקרה המזעזע נחשף לפני כשבועיים, בעת שאם הקטינים נחקרה במשטרת קריית גת בעניין אחר. באותה הזדמנות סיפרה האם לחוקר, כי גיסה נוהג מזה זמן רב לאנוס את שלושת ילדיה.

החוקרים לא האמינו לדבריה, אך מיהרו להזמין חוקרת עבירות מוסר בילדים, והיא בחקירתה שמעה מפי הקטינים על מעללי הדוד.

מכתב האישום עולה, כי הקורבן הראשון היה הבן האמצעי (11), שאולץ במשך למעלה משנה לקיים יחסי מין עם הדוד האלים. אולם הדוד לא הסתפק בו, ואנס גם את שני אחיו בארבע החודשים האחרונים השנה.

הסניגור, עו"ד יעקב דיין, ביקש אתמול לדחות את הדיון עד ללמידת חומר הראיות שבידי המשטרה.

מנהל עבודה הוכה כשהעיר על העדרות

(ע) פועל אלים הבחית אגרוף, ועקר שתיים משיניו של מנהל העבודה שלו, שהעיר לו על כך שהוא מרבה לעזוב את מקום עבודתו ליד פס ייצור.

הנאשם, צעיר בן 17 תושב כפר שלם, העובד במפעל לייצור במפרץ חיפה, הובא אתמול בפני שופט השלום החיפאי רפאל הרמנסקי, שציווה על הארכת מעצרו בחמישה ימים.

ב"כ משטרת זבולון, רס"ר פיליפ חדיק, טען בבית המשפט, כי בשעת העבודה היכה החשוד את מנהל העבודה, שהוא "אדם קשיש וחלש". התקיפה אירעה לאחר שמנהל העבודה העיר לחשוד, שהוא נוטש את פס הייצור, וגורם לשיבושים בעבודה.

עורך את העמוד: חיים מל

קיצור התורים לרופאים מקצועיים בקופ"ח הכללית

שרותי קופ"ח הכללית נערכים לקיצור התורים לרופאים במקצועות:
• פנימית • כירורגיה כללית • אורטופדיה • נשים • אורולוגיה • עיניים • עור • א.א.ג.

רופאים במקצועות אלה יקבלו את חברי קופ"ח עם הפניית רופא המשפחה במרפאות המקצועיות (וגם ע"י רופאים עצמאיים הקשורים לקופת חולים).

4

רשימה רביעית בסדרה
המאמץ ימשך ויתמיד

	עיר	מקצועות	שם המרפאה
1.	יפו	אורטופדיה, עיניים, נשים, א.א.ג, כירורגיה,	באמצעות כל מרפאות הקהילה
2.	יפו	עור, אורולוגיה, פנימית	באמצעות כל מרפאות הקהילה
3.	חולון	אורטופדיה, עיניים, נשים, א.א.ג, כירורגיה,	באמצעות כל מרפאות הקהילה
4.	חולון	עור, אורולוגיה, פנימית	באמצעות כל מרפאות הקהילה
5.	בת-ים	אורטופדיה, עיניים, נשים, א.א.ג, כירורגיה,	באמצעות כל מרפאות הקהילה
6.	בת-ים	עור, אורולוגיה, פנימית	באמצעות כל מרפאות הקהילה
7.	נתניה	כירורגיה, אורטופדיה, אורולוגיה, נשים, א.א.ג	באמצעות כל מרפאות הקהילה
8.	אילת	עיניים, נשים, פנימית, כירורגיה,	באמצעות כל מרפאות הקהילה
9.	אילת	אורטופדיה, עור, א.א.ג	באמצעות כל מרפאות הקהילה
10.	טבריה	אורולוגיה, אורטופדיה, עיניים, כירורגיה,	באמצעות כל מרפאות הקהילה
11.	טבריה	נשים, עור, א.א.ג	באמצעות כל מרפאות הקהילה
12.	רחובות	א.א.ג, עור, כירורגיה	באמצעות כל מרפאות הקהילה
13.	קרית שמונה	אורטופדיה, אורולוגיה, כירורגיה, נשים	באמצעות כל מרפאות הקהילה
14.	שדרות	פנימית, נשים, אורטופדיה, א.א.ג	באמצעות כל מרפאות הקהילה

רשימות 1+2+3

	עיר	מקצועות	שם המרפאה
15.	אפקים	עיניים, נשים, א.א.ג, פנימית, עור	מרפאה מקצועית
16.	אשדוד	נשים, כירורגיה, עור, עיניים	באמצעות כל מרפאות הקהילה
17.	אשקלון	נשים, עיניים, עור, א.א.ג	באמצעות כל מרפאות הקהילה
18.	באר-שבע	נשים, פנימית, אורטופדיה, א.א.ג	מרפאה ט', יא', מצדה
19.	באר-שבע	אורטופדיה	באמצעות כל מרפאות הקהילה
20.	בית-שאן	א.א.ג, נשים	באמצעות כל מרפאות הקהילה
21.	הוד-השרון	א.א.ג, כירורגיה, אורולוגיה	באמצעות כל מרפאות הקהילה
22.	הרצליה	עור, עיניים, אורטופדיה, נשים, א.א.ג, כירורגיה	באמצעות כל מרפאות הקהילה
23.	חדרה	כירורגיה, אורולוגיה, נשים, א.א.ג, אורטופדיה	באמצעות כל מרפאות הקהילה
24.	יבנה	נשים, עור, עיניים	באמצעות כל מרפאות הקהילה
25.	כפר-סבא	עור, עיניים, אורטופדיה, נשים, א.א.ג, כירורגיה	באמצעות כל מרפאות הקהילה
26.	לוד	פנימית, כירורגיה, נשים, עיניים, א.א.ג	באמצעות כל מרפאות הקהילה
27.	מגדל העמק	אורולוגיה	באמצעות כל מרפאות הקהילה
28.	נהריה	נשים, כירורגיה, עור, א.א.ג	באמצעות כל מרפאות הקהילה
29.	נס-ציונה	נשים, עור	באמצעות כל מרפאות הקהילה
30.	נצרת-עילית	א.א.ג, נשים, אורולוגיה, עור	באמצעות כל מרפאות הקהילה
31.	עכו	נשים, כירורגיה, עור, א.א.ג	באמצעות כל מרפאות הקהילה
32.	צפת	כירורגיה, נשים, עיניים-אורתית	באמצעות כל מרפאות הקהילה
33.	קרית-גת	א.א.ג, כירורגיה, עיניים - מקצועית	באמצעות כל מרפאות הקהילה
34.	קרית-גת	נשים, פנימית - מקצועית	באמצעות כל מרפאות הקהילה
35.	קרית-חיים	א.א.ג, עיניים, כירורגיה, עור	באמצעות כל מרפאות הקהילה
36.	קרית-מלאכי	עיניים, עור	באמצעות כל מרפאות הקהילה
37.	רמלה	פנימית, כירורגיה, נשים, א.א.ג	באמצעות כל מרפאות הקהילה
38.	רמת-גן	כירורגיה, א.א.ג, אורולוגיה	באמצעות כל מרפאות הקהילה
39.	רמת-השרון	עור, עיניים, אורטופדיה, נשים, א.א.ג, כירורגיה	באמצעות כל מרפאות הקהילה
40.	רעננה	עור, עיניים, אורטופדיה, נשים, א.א.ג, כירורגיה	באמצעות כל מרפאות הקהילה
41.	ראשל"צ	כירורגיה, נשים, אורולוגיה, עיניים, עור, א.א.ג	באמצעות כל מרפאות הקהילה
42.	דימונה	נשים, פנימית, אורטופדיה, א.א.ג, כירורגיה	באמצעות כל מרפאות הקהילה
43.	חיפה	כירורגיה, עיניים, עור, א.א.ג, נשים	באמצעות כל מרפאות הקהילה
44.	ירוחם	נשים, א.א.ג, פנימית, אורטופדיה, עור	באמצעות כל מרפאות הקהילה
45.	ירושלים	נשים, פנימית, כירורגיה, א.א.ג, עור	באמצעות כל מרפאות הקהילה
46.	נתיבות	נשים, א.א.ג, אורטופדיה, פנימית	באמצעות כל מרפאות הקהילה
47.	עוד	אורטופדיה, נשים, עיניים	באמצעות כל מרפאות הקהילה
48.	פתח-תקוה	פנימית, א.א.ג, כירורגיה, אורולוגיה	באמצעות כל מרפאות הקהילה
49.	תל-אביב	אורולוגיה, אורטופדיה, פנימית	באמצעות כל מרפאות הקהילה
50.	תל-אביב	נשים, עיניים, א.א.ג, עור	באמצעות כל מרפאות הקהילה
51.	קצרין	נשים	מרכז בריאות

גזור ושמור

עוד יותר בריאות!

קופת חולים

יופי של שבוע בריאות במלון מצפה הימים...

* חוות הבריאות של מלון מצפה הימים תעניק לך שבוע של הרזיה בריאות ויופי.

תוכנית דיאטה בפיקוח רפואי צמוד
* התאריך הקרוב 27.9–2.10
* התאריך הנוסף 18.10 –23.10

אוכל צמחוני

שפע פעילויות מגוונות
* התעמלות * יוגה * רפלקסולוגיה * פלדנקרייז
* מסג' * קוסמטיקה * אמבטיות צמחים * מניקור * פדיקור
* טיול קבוצתי ממונע בליווי מדריך מוסמך

במקום: בריכת שחיה, סאונה, ג'קוזי וחדר כושר
חדרים מרווחים וידאו וטלויזיה בכל חדר

מבצע מיוחד שלא במסגרת שבוע הבריאות בין התאריכים 4.10–6.10 הנחה 20%

פרטים בטלפון: 06-937013/4

בואו לעשות עסקים על המים! המרינה של טבריה

חברת "מרינה כנרת בע"מ" (מקבוצת "גני־הדר" בע"מ) מודיעה על פתיחת ההרשמה להשכרת שטחי עסקים במרינה של טבריה.
הפרוייקט בנוי על הכנרת בטיילת של טבריה במבנה דו קומתי סגור וממוזג.

לפרטים והרשמה:
טבריה (עד שעה 16:00): 06/792846-7-8
תל-אביב (עד שעה 15:00): 03/652229 ,658785

רק בדיסקונט חודש חסכון חינם

עד 30.9.87 בלבד

מבצע בלעדי לדיסקונט:
■ קח הלוואה לחסכון — ללא ריבית.
■ קבל רווח של שני מדדים.

אם יש בידך מניות בנקאיות העומדות להיפדות בסוף אוקטובר, או שתקבל סכום חד־פעמי בסוף אוקטובר, או אם יש לך סכום פנוי להשקעה במסגרות שונות, יש לדיסקונט הצעה טובה בשבילך.

קח הלוואה לחסכון—
דיסקונט ילווה לך, ללא ריבית, את הסכום הדרוש כדי להצטרף לתוכנית החסכון "יתרון רב תשואה" ל־26 חודש, המבטיחה הצמדה מלאה למדד בתוספת ריבית שנתית צמודה ומצטברת.

הלוואה ללא ריבית...
תוכנית החסכון תפתח על שמך מיד, אך חשבון העו"ש שלך יחוייב רק ב־30 באוקטובר. על חודש ההלוואה לא תשלם ריבית כלל!

קבל רווח של שני מדדים...
אם תצטרף לתוכנית עד סוף החודש, תהנה משני מדדים — ספטמבר ואוקטובר (הצפוי להיות גבוה יחסית). הכספים שתקבל בסוף אוקטובר מפדיון המניות או ממקורות אחרים, ישמשו להחזר ההלוואה שהושקעה בחסכון.

יש לך מזומן? – יש לך רווח כפול
אם יש לך כסף מזומן להשקעה — קח את ההלוואה ללא ריבית שדיסקונט מציע לך, פתח תוכנית "יתרון רב תשואה" ואת המזומן תשקיע בפקדון שקלי לחודש. כך יהיה לך רווח כפול: 2 מדדים בחסכון ועוד ריבית על הפקדון השקלי. כשתפדה את הפקדון — תחזיר את ההלוואה, ללא ריבית.

רווח כפול — קרוב אליך — בדיסקונט.

יותר קרוב אליך בנק דיסקונט

صكنا من الأصل

ספורט

בעריכת יחזאל ארזי

מכבי ניצח למרות 41 נק' של מרצ'ולניס
109—107 על ז'לגיריס עם סיכוי לחצי הגמר

בין־יבשתי

מאת שליח "הארץ"

מילאנו (מיוחד ל"ספורט הארץ"). מכבי ת"א גבר אתמול אחר הצהריים על אלופת בריה"מ ז'לגיריס קובנה 107—109 (53—61), במישחק שהוערך על ידי המומחים כטוב בטורניר עד כה.

הפתיחה המצויינת של מכבי היא זו שהביאה את הנצחון. בדקה ה־3 הוליך מכבי 15—2, בדקה ה־6, 24—6. בדקות אלה שיחק מכבי טוב מאוד ונראה היה שהנצחון יבוא בקלות. אבל זה לא היה בדיוק כך. לאט לאט חזרה ז'לגיריס לתמונה ובניצוחו של שרונאס מרצ'ולניס חזרה לתמונה. בהפסקה הוביל מכבי 53—61.

שש נקודות של מרצ'ולניס בפתיחת המחצית השניה הביאו לצימצום התוצאה וזו גם היתה פחות או יותר תבנית המישחק עד לסיום. עשר שניות לסיום הוליך מכבי 103—109. אך אז נעשתה עבירה על בראזיס וניתנו לו שלוש זריקות עונשין. את 2 הנקודות הראשונות הוא קלע. את הזריקה השלישית הוא זרק ללוח הסל. מרצ'ולניס קלט את הריבאונד וקלע סל נוסף. התוצאה 107—109. שלוש שניות לסיום איבד ליפין כדור, בראזיס ניסה לזרוק מבחוץ והחטיא. מכבי ניצחה.

קווין מגי היה אתמול טוב מאוד. לקן בארלו לעומתו היו דקות טובות לצד דקות בהם לא הורגש. ווילי סימס שיחק בחלקים מהמישחק כרכז ועשה זאת בצורה הטובה ביותר. בז'לגיריס היה הרכז מרצ'ולניס מצויין. 41 הנקודות שלו אומרות הכל.

ההפסד הזה הוציא את האלופה הסובייטית מהתמונה מאחר ותוצאה במישחק הראשון 90—109 ע"י מנסה־ליבאנו. למכבי נותר סיכוי טוב להעפיל לחצי הגמר אבל הוא תלוי גם בתוצאות של מישחקים אחרים בבית ב'. הערב יהיו המכבים חופשיים. מישחקי הדירוג יערכו במוצאי־שבת וביום א'.

● למכבי קלעו: מגי 29, בארלו 24, סימס 21, ג'מצ'י 13, דניאל 12, קורנליוס 8, ארואסטי 4.

● לז'לגיריס קלעו: מרצ'ולניס 41, קורטינאיטיס 29, בראז'ראוסקאס 14, בראזיס 10, קראפיקאס 7, חומיצ'יוס 4 לאקזרואסקאס 2.

● שפטו: קוסלבה (צ'כיה) וליטן (שוויץ). 1,000 צופים.

בארלו חותם

קן בארלו יחתום ככל הנראה היום על הסכם על פיו ישחק בינתיים עם מכבי תל־אביב עד המחזור השישי בליגה. במכבי עדיין לא ויתרו על מייק בראון, אך כדי שלא ישארו בלי שחקן זר עם פתיחת הליגה, הם מעדיפים לחתום בינתיים על הסכם עם בארלו. יתכן שבארלו ימשיך עד לסיום העונה, הכל לפי התפתחות העניינים. בארלו עצמו אמר אתמול שהוא מעוניין לשחק במכבי היות והסיכויים שלו להתקבל לאן.בי.אי. קטנים.

רובינסון חוזר הביתה וסטן מאיו למכבי ר"ג

כדורסל

מאת סופר "ספורט הארץ"

הפועל חולון תופיע בהרכב חסר בטורניר ע"ש יגאל אלון שיחל הערב בכפר־תבור. שחקני החיזוק קן אורזאנג' וג'ו דאוסון, לא ישחקו קרוב לוודאי בגלל פציעות. אורזאנג' נפגע בברכו במהלך הטורניר בפולין וכינתיים לא החלים לגמרי. אתמול הוא אמנם התאמן עם הקבוצה אך זה היה אימון קל והוא אינו כשיר לגמרי. דאוסון עיקם את קרסולו ואתמול נעדר מהאימונים. בחולון מעדיפים לא לסכן אותם שבוע לפני פתיחת הליגה. רודי ג'קסון, שנבחן בימים האחרונים במכבי רמת־גן, יחזק את הקבוצה בטורניר.

● הרל רובינסון לא ישחק במכבי נתניה. לאחר תקופה ארוכה של אימונים התשכנעו בנתניה שרובינסון של העונה חלש בהרבה מזה שהכרנו בתקופה ששיחק בבית"ר ת"א. לפני ימים הודיעו מנהלי נתניה לרובינסון שהם אינם מעוניינים בשירותיו. בקבוצה נמצאים כרגע למבחנים שני שחקנים — קרלוס ייטס וג'ים סטק. לאחר מישחקי האימון שתערוך הקבוצה בסוף השבוע יחליטו בנתניה מי מהם יישאר.

● סטן מאיו שעזב את מכבי ר"ג לפני פחות משבוע, ישחק בכל זאת בקבוצה. כמה ימים אחרי עזיבתו המסתורית, הוא התקשר לאנשי רמת־גן וביקש לחזור. מאחר שבקבוצה לא היו מרוצים מיכולתו של רודי ג'קסון שנבחן בקבוצה בימים האחרונים, הוחלט להחזיר את מאיו לארץ.

טורניר אלון הערב בכפר־תבור

הערב יפתח באולם בכפר תבור, הטורניר ע"ש יגאל אלון. במישחק הראשון(19:00) יתמודדו הפועל תל־אביב והפועל ירושלים. במישחק השני ישחקו הפועל חולון והפועל גליל־עליון.

מישחק הגמר והמישחק על המקום השלישי יהיו במוצאי־שבת.

ליגה אנגלית

המובילה ק.פ. ריינג'רס יוצאת מחר לאוכספורד

לונדון (שרות "ספורט הארץ"). המובילה הנאה של הליגה האנגלית, קווינס־פארק ריינג'רס (19 נק'), יוצאת מחר למישחק חוץ באוכספורד (5 נק'), קבוצתו הקודמת של מנהלה ג'ים סמית. השניה בדירוג, טוטנהאם (14 נק'), תתארח אצל ווסטהאם (6 נק') בדרבי לונדוני. האלופה אברטון (9 נק'), מארחת את מנצ'סטר יונייטד (13 נק').

* יתר המישחקים במחזור השמיני: ארסנל — ווימבלדון, צ'ארלטון — לוטון, צ'לסי — נוריץ', קובנטרי — נוטינגהאם, דרבי — שפילד ונסדיי, ווטפורד — פורטסמות.

המישחק בין ניוקאסל יונייטד וליוורפול, יתקיים ביום ראשון ויוקרן בשידור חי בטלוויזיה.

אליצור נתניה היום בהולנד נגד כרונינגן

דן־הלדר (שרות "ספורט הארץ"). קבוצת אליצור נתניה, תיפתח היום אחה"צ (16:45), את מישחקיה בטורניר הבינלאומי כאן, כאשר תתמודד נגד הקבוצה ההולנדית כרונינגן. במוצאי־שבת ישחקו כדורסלני אליצור נגד אלופת הולנד דן־בוס.

ליגה סקוטית

המוליכה סלטיק מול השניה אברדין

גלאזגו (שרות "ספורט הארץ"). במוקד המחזור השמיני המיפגש בין הראשונה סלטיק והשניה אברדין, שתיהן עם 11 נקודות. ריינג'רס של אבי כהן תשחק במאתרוול.

* יתר המישחקים: דאנדי — הארטס, דאנפרמלין — מורטון, היברניאן — פאלקירק, סנט מירן — דאנדי יונייטד.

ליגה צרפתית

משחק חוץ למובילה

פאריס (שרות "ספורט הארץ"). המובילה מונאקו (15 נק'), יוצאת למישחק חוץ בטולון (10 נק') במחזור ה־11 מחר. האלופה בורדו (11 נק') מארחת את קאן (10 נק').

* יתר המישחקים: סנט אטיין — טולוז, ראסינג פאריס — אוקזר, נאנט — להואור, ניס — לאנס, מץ — מארסיי, ליל — ניור, ברסט — מונפלייה, לאוואל — פאריס סן־ז'רמן.

היום ההכרעה בליגה לכדורמים

המישחק המרכזי בליגה הלאומית בכדורמים שיתקיים ביום היום, יכריע את גורל האליפות לשנה זו. האלופה, הפועל גבעת־חיים, יתמודד מול הפועל קרית טבעון. לשתי הקבוצות 36 נקודות אבל יחס השערים של גבעת חיים טוב בהרבה. לגבעת חיים יספיק איפוא תיקו על מנת להגן על תוארו.

טניס

הפסד לנערים נגד ארגנטינה באליפות העולם

פרייבורג, מערב־גרמניה (שרות "ספורט הארץ"). נבחרת הנערים של ישראל בטניס נוצחה כאן 3—0 ע"י ארגנטינה בסיבוב הראשון של בית הגמר באליפות העולם לנוער עד 16.

מרטין סורוגריים ניצח את אוהד ויינברג 6—3, 6—3. ארנולד סטריצו גבר על יובל הירש 6—1, 6—3 ובזוגות ניצחו הארגנטינאים את ויינברג וניר דקל 6—2, 6—3.

ישראל תשחק עתה נגד יפאן בבית על המקומות 9־16.

לקנוט וניסטרום הודחו בז'נווה

ז'נווה (שרות "ספורט הארץ"). אלוף אשתקד והמדורג שלישי הצרפתי לקנוט מצרפת. הודח כאן אתמול בסיבוב השני של טורניר "הפרס הגדול". לקנוט נוצח ע"י הוראסיו דה לה פניה מארגנטינה 7—6, 4—6, 2—6.

גם המדורג שני, יואכים ניסטרום משוודיה, נוצח בסיבוב השני 6—3, 3—6, 2—6 ע"י קלאודיו מזאודי משוייץ.

נשיא הוועד האולימפי הבינלאומי, חואן אנטוניו סאמאראנץ', מחזיק בידיו את ההזמנה הרשמית למישחקי סאול שנשלחה אתמול ל־167 המדינות החברות. מצדדיו חברי הוועדה המארגנת מדרום קוריאה (צילום איי־פי)

ג'ונסון 10.10 קוסטדינובה 2.07

קליארי, סרדיניה (איי־פי). השיאן העולמי בריצת 100 מ', בן ג'ונסון מקנדה, ניצח בתחרות כאן ב־10.10 שניות.

הבולגריה סטפקה קוסטדינובה קפצה לגובה 2.07 מ', שני ס"מ פחות מהשיא העולמי שהציבה ברומא. לארי מיירקס קפץ למרחק 8.46 מ'. סעיד אוויטה בחר לרוץ 800 מ' וניצח בזמן בינוני של 1:47.20 ד'.

בתחרות שהיתה בלוזאן סיים האלוף העולמי, בילי קונצ'לה מקניה, במקום העשירי בריצת 800 מ' ב־1:47.62 ד'. המנצח היה הבריטי טום מקין ב־1:44.45 ד'.

מחר מחזור 3 בליגה הלאומית

מרכוס: מכבי תל אביב חייב ללחום כמו לוד

טבלת הליגה הלאומית

	קבוצה	שערים	נקודות
.1	בית"ר ת"א	1—6	6
.2	מכ. נתניה	0—2	6
.3	באר־שבע	0—2	4
.4	מכבי ת"א	4—5	4
.5	מכבי פ"ת	1—2	4
.6	צפ. חולון	1—1	3
.7	כפר־סבא	2—1	3
.8	הפועל ת"א	0—0	2
.9	בית"ר ים	5—4	1
.10	שמשון ת"א	2—1	1
.11	בני־יהודה	1—0	1
—.	מכבי חיפה	1—0	1
.13	הפועל לוד	5—1	1
.14	הפועל פ"ת	2—0	0

התוצאות שלהם במחזור הקודם

- ● בית"ר ים — מכ. ת"א 3—3
- ● שמ. ת"א — הפ. ת"א 0—0
- ● מכ. חיפה — ב. יהודה 0—0
- ● באר־שבע — כפר־סבא 0—2
- ● בי. ת"א — הפו. לוד 0—4
- ● מ. נתניה — הפו. פ"ת 0—1
- ● מכ. פ"ת — צפ. חולון 0—1

התחזית שלהם

מאת משה הר געש

הפועל תל־אביב — בית"ר ירושלים
(בלומפילד: 15.30)

● אורי מלמיליאן, בית"ר ירושלים: הפועל תל־אביב ממר קם אמנם בתחתית, אך במאזן נקודה יותר מאשר לנו. בהרכבו שחקנים מצויינים והוא תמיד היווה אתגר לבית"ר ירושלים.

● אלי כהן, הפועל ת"א: בית"ר יתקל בקבוצה חזקה עם הגנה טובה. הגיע הזמן שהפועל תל־אביב ישלים עם העובדה שהוא משחק ללא משה סיני ויתגבר על חסרונו. אני מסתפק בתיקו.

בית"ר תל־אביב — צפרירים חולון
(רמת־גן: 14.30)

● מאיר יחזקאל, בית"ר ת"א: בכושר הנוכחי אין כל סיבה שלא ננצח. בית"ר ת"א טוב יותר ויהנה ממימדי המגרש שיהיו בעוכרי החולונים. כל תוצאה מלבד ניצחון יהיה רווח נקי לחולון.

● אמיר ליברמן, צפרירים חולון: אנחנו לא פחות טובים מבית"ר. ההפסד בשבת אינו אומר שאנו לא בכושר טוב. כדאי שבית"ר יקח זאת בחשבון. יש לנו סיכוי לנצח לא פחות מאשר להם. גם באיצטדיון בר"ג.

מכבי תל־אביב — הפועל לוד
(רמת־גן: 16.30)

● בני רגב, יו"ר הפועל לוד: אנחנו מתכוננים למישחק בהתאם לאפשרויותינו. גם בעונה שעברה לא צברנו נקודות רבות במישחקים הראשונים. לא להפסיד בחוץ זה תמיד טוב.

● משה מרכוס, שוער מכבי: הפועל לוד יבוא לסגור את המישחק אחרי התבוסה לבית"ר 4—0 וילחם בחירוק שיניים. כדי להצליח עלינו להשתמש בנשק של לוד. אם נילחם כמוהם ננצח.

מכבי נתניה — הפועל באר־שבע
(נתניה: 15.30)

● שלום תקוה, מכבי נתניה: אנחנו הולכים לנצח. כי המישחק במגרש שלנו ויש לנו את כל היתרונות. תיקו יהיה כמעט כמו הפסד עבורנו, כי חייבים לנצח אם רוצים לרוץ קדימה.

● אפרים דוידי, באר־שבע: תמיד הלך לנו במגרש בנתניה ואין לנו כל כוונה לחזור לבאר־שבע בידיים ריקות. הגיע הזמן שלא נסתפק בקטן ונלך על גדול, למרות ההרכב הצעיר.

הפועל כפר־סבא — שמשון תל־אביב
(כפר־סבא: 15.30)

● אודי שמיר, כפר־סבא: אנחנו לא זוכרים מתי ניצחנו את שמשון לפחות בעשור האחרון. כנראה יש לנו בעיה פסיכולוגית מולם. נצטרך להתגבר עליה, כי פחות מניצחון לא יספיק לנו.

● עמי מוסל, יו"ר שמשון: עבורנו תחל העונה רק מחר. כאשר ארבעה שחקנים חוזרים להרכב. לא נהיה מרוצים בפחות מניצחון, כי שמשון לא יכול להישאר עם נקודה לאחר 3 מחזורים.

מכבי פתח־תקוה — מכבי חיפה
(פתח־תקוה: ר' 15.00)

● יעקב אלזבל, מכבי פ"ת: זה המבחן האמיתי של הצעירים שלנו. מעניין איך יתפקדו מול יריב מעולה כמכבי חיפה. אם נצליח נוכל לנצח גם קבוצות אחרות ונתמודד בצמרת.

● זאהי ארמלי, מכבי חיפה: אמנם במישחק האחרון נגד בני־יהודה הקבוצה לא תיפקדה כל כך טוב. אך העונה צריך זמן בצמרת. ניצחון בפתח תקוה ישנה את כל התמונה החיפאית.

בני־יהודה — הפועל פתח־תקוה
(וינטר: ר' 15.00)

● יעקב אסייאג, שוער בני־יהודה: אנחנו חייבים להתחיל סוף סוף את העונה, הגיע הזמן שננצח, פחות מנצחון רע עבורנו, כי זה מישחק ביתי. חייבים לנצח כדי להשתחרר מלחץ.

● רוני ג'דבי, שוער פ"ת: בטבלה בני יהודה כמה מקומות מעלינו, אבל אם אנחנו רוצים להתחיל לרוץ קדימה, חייבים לנצח, מפני שאחרי שני הפסדים רצופים רק ניצחון יכול לעזור לנו.

ירושלים השואפת ללאומית מול מכבי יפו שירדה ממנה

ליגה ארצית

מאת אילן פיש

מגרש ימק"א בבירה יארח מחר את המכוי מבין מישחקי המחזור השלישי בליגה הארצית. המוליך הפועל ירושלים, היחיד שצבר את כל הנקודות, יארח את היורד מהליגה הלאומית, מכבי יפו, שגילה עד כה יכולת פושרת. הירושלמים יבקשו לצבור שלוש נקודות נוספות, אך שחקני יפו לא יוותרו ויתנסו לזכות בנצחון בכורה.

מפגש מעניין נוסף יהיה בינטר, בין שתי קבוצות עם ארבע נקודות — הכח רמת־גן והפועל חדרה, שהגישו בשבוע שעבר בנצחון 5—1 על הפועל טבריה. גם להפועל חיפה ולמכבי יבנה ארבע נקודות ושניהם ישחקו בביתם. הפועל חיפה עם הפועל ר"ג ומכבי יבנה יארח את האחרון בטבלה הפועל עכו, שלא זכה עדיין בנקודות.

קבוצה נוספת ללא נקודות, מכבי שעריים תתארח היום ב־15.00 אצל מכבי רמת־עמידר. גם הפועל בת־ים והפועל יהוד ישחקו היום (15.30), במגרש צפרירים חולון. המשחק האחרון במחזור השלישי יהיה בטבריה בין הפועל המקומי לבית"ר נתניה. השעה הראשית למישחקים 15.30.

טבלת הליגה הארצית

	קבוצה	משחקים	שערים	נקודות
.1	הפועל ים	2	1—3	6
.2	הפועל חדרה	2	2—6	4
.3	הפועל חיפה	2	2—3	4
.4	מכבי יבנה	2	1—2	4
—.	הכח רמת־גן	2	1—2	4
.6	הפועל ר"ג	2	2—2	3
.7	הפו. בת־ים	2	1—1	3
.8	הפו. טבריה	2	5—2	3
.9	הפועל יהוד	2	3—3	2
.10	מכבי יפו	2	0—0	2
.11	רמת־עמידר	2	3—2	1
.12	ב. נתניה	2	2—1	1
.13	מכ. שעריים	2	4—2	0
.14	הפועל עכו	2	3—1	0

בונדסליגה

האלופה באיירן מול המוליכה ברמן

פרנקפורט (שרות "ספורט הארץ"). המישחק המרכזי במחזור התשיעי יהיה מחר במינכן: שם תארח האלופה באיירן (10 נק') את המובילה וורדר ברמן (14 נק').

* יתר המישחקים: המבורג — פרנקפורט, מאנהיים — קלן, איירדינגן — קייזרסלאוטרן, האמבורג — בוכום, דורטמונד — שאלקה, לוורקוזן — האנובר, נירנברג — מנשנגלאדבך, שטוטגארט — קארלסרוה.

יקירנו

יצחק כספי

איננו

ההלויה תתקיים היום יום שישי כד' באלול תשמ"ז 18.9.87 בשעה 12.30 בבית הקברות הישן (רח' הנצח) של רמת־השרון.

האבלים:
מרים כספי
רות ויוסף עמיר
עמי ורחלי כספי
דיתה ויחזקאל אליעז

השבעה בבית עמיר ברחוב אלוף דוד 191 רמת־גן.

לדיתה אליעז

משתתפים בצערך על מות אביך

יצחק כספי ז"ל

הוצאת שוקן בע"מ
העובדים וההנהלה

לעמי כספי

אתך באבלך עם מות

אביך ז"ל

בית אורבוט

יקירתנו

שושנה לוין (לבית אריאב)

איננה

ההלויה תתקיים היום, יום ו' 18.9.87 בשעה 11.00 לפני הצהרים בבית העלמין "הדרום" בגבול חולון־בת־ים. נפגשים בשער בית העלמין.

השבעה בבית בנה רח' השושנה 4 ת"א

המתאבלים: בניה: עידו לוין ומשפחתו
יורם לוין ומשפחתו

לספיר דב ומשפחתו

רגשי השתתפותנו הכנים באבלכם על מות

האב ז"ל

כי יתן ולא תוסיפו דאבה עוד

השותפים
ועובדי המשרד

משתתפים בצער המשפחה ובצער המכון לפריון העבודה והיצור על מותו של

יהושע רוטנשטרייך ז"ל

צוות שטיר
ההנהלה והעובדים

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתו הפתאומית של בעלי אבינו וסבנו האהוב והיקר

מרדכי נוימרק
בן יעקב ומרים ז"ל

מצ'נסטוחוב — פולין

ההלויה תצא היום יום שישי כד' אלול תשמ"ז 18.9.87 בשעה 11.00 לפני הצהרים מבית ההלויות העירוני רחוב דפנה 5 תל־אביב לבית העלמין בנחלת יצחק.

אבלים:
אשתו: בתיה
בנו וכלתו: יעקב ומינה
בנו וכלתו: עודד וחגית
בתו: מירית
נכדיו וכל בני המשפחה

יושבים שבעה בבית המנוח רחוב ישעיהו 15 רמת גן.

בצער רב וביגון קודר
אנו מודיעים על פטירתו של
מייסד מפעלנו ומנהלנו היקר

מרדכי נוימרק

שרות בע"מ
ההנהלה והעובדים

רונופול בע"מ
ההנהלה והעובדים

לחברנו חיים ומשפחת כמיל

אתכם באבלכם הכבד על נפילת יקירכם

אורן כמיל

בית צנורות צריפין

ביום שני, כ"ו אלול תשמ"ז 21.9.87
נעלה לקברו של אהובנו

אברשה
אבני רוזנטל ז"ל

לגילוי המצבה והתייחדות עם זכרו
בשעה 15.00 בבית העלמין בקרית שאול

רעיתו: זהבה
בנו וכלתו: גיורא ואטי
בתו: צילי
נכדיו: אפרת, נירית ועמית
וכל בני המשפחה

הג'רוסלם פוסט

התאחדות עולי בריטניה — האיגוד הארצי של עתונאי ישראל

ביום השלושים למותו של חברנו היקר

מרק סגל ז"ל

תיעוד אזכרה

ביום ראשון, 20 בספטמבר, 1987 בשעה 6.00 אחה"צ
בבית סוקולוב, רחוב קפלן 4, תל אביב

גילוי המצבה יתקיים בו ביום בשעה 4.00 אחה"צ
בבית העלמין קרית שאול

במלאות שלושים לפטירת ראש משפחתנו היקר

מהנדס משה ריזה ז"ל

נעלה לקברו לאזכרה וגילוי מצבה ביום שני כ"ז באלול תשמ"ז, 21.9.87 בשעה 16.00 בבית העלמין בכפר סמיר חיפה.

נפגשים ליד השער הראשי.

אשתו — מימי
בנותיו — איילת ולימור
בני המשפחה
ועובדי מבני פלס בע"מ

ארה"ב ובריה"מ קרובות

(סוף מעמוד 1)

בדרך דומה תאר גם הדובר הסובייטי גנאדי גראסימוב את השי-חות. המנהיג הסובייטי מיכאיל גור-באצ'וב צוטט אתמול כמי שאמר שקיימת אפשרות להגיע לחתימת הסכם על חיסול הטילים לטווח בינוני (בין 500 ל-5000 ק"מ) עוד לפני סוף השנה. אם אמנם יגיעו שולץ ושוואדרנדזה לסיכום בוואשינגטון תיתכן, כך צופים, ועידת פיסגה בין רייגן לגורבאצ'וב כבר בחודש נובמבר.

הדיונים בין המשלחות מתנהלים בשתי רמות. ברמה הראשונה מקיי-מים 11 חברי צוות אמריקאי בר-אשות שולץ דיונים עם עמיתיהם הסובייטיים על חיסול הטילים לטווח בינוני, וקבוצות עבודה סובייטיות ואמריקאיות מקיימות במקביל דיונים מקבילים על זכויות האדם, המפרץ הפרסי המזרח התי-כון, עניינים בילאטראליים והטילים הבאליסטיים הבין-יבשתיים.

שולץ מרחיק אנשי וייגברגר

הרכב קבוצות העבודה היה אתמול נושא למחלוקת קשה בין הפנטגון למחלקת המדינה. שולץ באופן מכוון סרב לשתף נציגים בכירים מן הפנטגון בקבוצת הדיון הראשית בשל חילוקי הדעות העקרוניים בינו לבין כספר וייינברגר בשאלת פירוק הנשק. ויינברגר נוקט עמדה נוקשה וקיצונית, ושולץ מבקש לגלות גמישות רבה יותר. אך גם בקבוצת העבודה המישנית איפשר שולץ רק השתתפות מצומצמת לאנשי הפנטגון. ולדברי מקורות, הוא הודיע להם את הפספלים האחרונים ולא איפשר להם לשבת ממש ליד השולחן.

גם את יועצו של הנשיא רייגן לנושא הפיקוח על הנשק הגרעיני, אדוארד רוני, ביקש שולץ שלא לכלול בדיון הראשי, אך השניים נתקלו אחד בשני במעלית. רוני שאל את שולץ מדוע אין הוא מכליל אותו, ואז הודיע לו שולץ כי הוא יוכל להשתתף. שולץ עומד על כך שהוא יהיה המביא והמוציא בשי-חות, אלה מבלי לקבל תכתיבים מאיש.

גורבאצ'וב: נבו'שות נשק מעל

מוסקווה (ע"ת). מנהיג בריה"מ מי-כאיל גורבאצ'וב קרא אתמול לגיבוש חוקים חדשים שיבטיחו את הדו־קיום בזירה הבינ־לאומית. כמשקל־נגד לאיום הגרעיני.

במאמר שהתפרסם אתמול בב-טאון המפלגה הקומוניסטית הסובי-טית "פראבדה" תוקף גורבאצ'וב את מימשל רייגן על רקע הנאמה שבגלה המערב לזכויות האדם. "כדי הול מסע למען זכויות האדם אינו עולה בקנה אחד עם האיום להפעיל נשק של השמדה המונית", מצטט מנהיג בריה"מ ומוסיף: "אנו סבורים שאין זה מתקבל על הדעת לדבר על זכויות האדם וחרויותיו שעה שמתכוונים לתלות נבדשות של כלי נשק משוגים מעל לראשו בחלל".

גורבאצ'וב מתייחס באופטימיות לחתימת חוזה בין מעצמות העל על סילוק הטילים הגרעיניים לטווח בינוני עד סוף שנה זו ומציין שזה תימת חוזה מעין זה תסלול את הדרך להסכם על צימצום הנשק האסטרטגי, שיחותם עד אמצע 1988.

רייגן שותף לאופטימיות

פילדלפיה (ע"צ). הבית הלבן הו-דיע אתמול כי ארה"ב שותפה לאו-פטימיות שהביע מנהיג בריה"מ, מי-כאיל גורבאצ'וב, בעיתונות הסובייטית, בהקשר למו"מ המתנהל לגבי הטילים הגרעיניים לטווח בינוני, ולגבי הדיונים האסטרטגי.

פרקליטו של נקש

(סוף מעמוד 1)

כדי למנוע עימותים משפטיים בלתי רצויים בין ביה"ד הרבני בירושלים לבין משרד המשפטים, בעקבות הביקורת החריפה שהטיחו שלשום בא כח היועץ המשפטי נגד ביה"ד הרבני, המעכב זה כמה חודשים את החלטתו בעניין הבקשה לביטול צו עיכוב היציאה מהארץ שהוצא בזמנו נגד נקש.

עו"ד רוט ממליץ בפני חריש לפעול עפ"י סעיף 11(ט) לחוק ההסגרה המאפשר ביצועה של הסגרה זמנית מישראל למדינה מבקשת ההסגרה. עו"ד רוט מציע שעל בסיס סעיף זה בחוק יוסגר נקש לצרפת לצורך העמדתו לדין ובתום משפטו, אם ייצא חייב, יוחזר ארצה כדי לרצות את עונשו בכלא בארץ.

עבירות גם בארץ

אולם גורם משפטי בכיר אמר אמש כי ספק אם ניתן יהיה להפעיל את הסעיף בחוק המאפשר הסגרה זמנית, משום שהתנאי הבסיסי להפעלתו הוא שהאישום יתבסס על עבירה שבוצעה ע"י המבוקש בארץ. אבל העבירה בה מואשם נקש (מעורבות ברצח אזרח ערבי) בוצעה בעיר בתנסון בצרפת.

עו"ד נקש מציין, כי ניתן להפעיל את הסעיף לאור העובדה שנקש ביצע גם בארץ כמה עבירות ביניהן התחזות בשם רודי אטלן ומעורבות במעשה שוד ליד ירידה. לדבריו "עקרון שלטון החוק מחייב להתחשב בכל הוראות המחוקק".

עו"ד רוט גילה כי נמסר לו מלישכת שר המשפטים הצרפתי, שהם מעוניינים בחלופי אגרות בין שרי המשפטים של שתי המדינות, שיאפשרו את העמדתו של נקש לדין בצרפת והחזרתו לישראל בתום המשפט.

משפט בעיר בתנסון

בתשובה לשאלה כיצד ניתן יהיה למנוע פגיעה בנקש אם יוסגר לצרפת לתקופה מוגבלת, אמר אמש פרקליטו, עו"ד רוט, כי "אין ספק שבתקופה קצרה של שלושה חו-דשים בלבד בהם צפוי להערך המשפט, אפשר לנקוט אמצעי אבטחה כדי למנוע פגיעה בחייו של ויליאם נקש, אולם במשך תקופה ממושכת של שנים זהו מבצע מסובך ובלתי מעשי".

לפי החוק הצרפתי חייב המשפט להתנהל בעיר בתנסון בה ביצע נקש את פשעו.

השבת

(סוף מעמוד 1)

ביד קשה נגד כל הפרות סדר או הפגנות ללא רשיון. בנוסח האזהרה שנמסר לפרסום נאמר: "למשטרת י-רושלים נודע שהעדה החרדית מתכוונת לערוך אספות תפילה רבות ללא רשיון. המשטרה מוסרת בצורה חד משמעית, כי תנקוט בצע-דים תקיפים, נגד כל מפר סדר, וגם נגד מתפללים אשר יתפללו, מחוץ לתחום גדרות השבת. המשטרה תנקוט בצעדים בכל מקום בו יופר את החוק ולא יתואמו עם המש-טרה".

העדה החרדית, מתכוונת לקיים הערב ואולי גם מחר, עשרות עצרות תפילה ברחובי העיר, במחאה על הקרנות, הסרטים בלילות שבת בעיר.

חברי הבד"ץ חתמו

אתמול, לראשונה זה כחודש, חתמו חברי הבד"ץ, בית דין צדק של העדה החרדית, בשמם, על המודעה הקוראת לקיום עצרות התפילה. בשבועות האחרונים היתה חתומה על המודעות "העדה החר-דית" או "הוועדה המארגנת". חתימה אישית של ראשי הבד"ץ מתפרשת בחוגים חרדים, כהחרפה נוספת של המאבק.

נוסח הדברים במודעה שעליה חתומים אנשי הבד"ץ, חריף אף הוא מבעבר באופן מיוחד: "...בתבע עלבון השבת הנורא מיד העריצים הדורים מחלליה האכזריים, מחובתנו לעשות חשבון נפש, אם יצאנו ידי חובתנו למחות למען קדושת השבת המח-וללת נוראות..."

אתמול סמוך לשעה 22:00 הוצתה ניידת משטרה של [illegible] בתוך עמוס במאה שערים. נגרם נזק רב. המשטרה פתחה בחקירה.

שלושה סרטים — הערב

הערב יוקרנו סרטים בקולנוע אורנע, בסינימטק ובבית יצחקי, כמו כן יתקיימו מופעים בבית שמואל ובצוותא. בית אגרון לא יקרין הערב סרטים, בשל יציאת הקבלן, מפעיל האולם, לשירות מילואים. המשטרה נערכת גם השבת בכוחות מוגברים כדי לשמור על הסדר.

אתמול קיימה המפד"ל בירושלים "עצרת לקירוב לבבות ולמען קדו-שת השבת". בעצרת השתתפו כ-2000 איש ונאמו בה פעילי התנועה בירושלים, ושרים בכנסת. בפתיחת העצרת נאמרה תפילה לשלום המדינה ולשלומם של חיילי צה"ל. הרב הראשי לישראל, הרב אברהם שפירא אמר, כי "הפגיעה בשבת קודש בירושלים היא חמורה ביותר. קדושת השבת וקדושת ישראל — חד הם", אמר הרב הראשי והוסיף: "בלי שבת אין ישראל". הרב שפירא קרא להשפיע "מקל של נועם, בהתמדה ובהשתדלות. איננו נא-בקים על אינטרסים, אלא על קיום ערכי", אמר הרב הראשי.

לא שאבעס אלא שבת

הח"כ הרב יוסף בורג אמר כי "הקהל המפגין כאן היום, ניצב כאן לא בזכות האבנים הבודקות, אלא בזכות האבנים שבו את טירת צבי וגוש עציון. איננו צועקים שאבעס, אלא שבת, שבת המלכה".

ערפאת ומשה עמירב

(סוף מעמוד 1)

כדי להיפגש עם יאסר ערפאת, ואף הציג המנה שיש לו מערפאת.

עמירב ציין, כי הוא מקיים זמן רב שיחות עם פלשתינאים מתונים, כדי למצוא הנהגה פלשתינאית מתונה, שמסכים לרעיון האוטונומיה. בשי-חות אלה העלה הצעה משלו לאוטו-מיה מורחבת יותר מזו שהוסכם עליה בקמפ דייויד. לדבריו, ד"ר נו-סייבה איננו איש אש"ף, ועמו הגיעו גם להסכמות שונות. השיחות "משכם, לאחר שהפלשתינאים ראו בהצעה בסיס הגיוני לדבר עם אנשי הליכוד.

[illegible]

עמירב ציין, כי יש חברים בליכוד הסבורים, שאפשר להגיע להסדר עם הפלשתינאים, שהם הדיבו שלנו, על בסיס של זכות הגדרה לפלשתינאים בירדן והשגת שלום בלי חלוקת הארץ. לדעתם יהיה קשה יותר להגיע לשלום עם המלך חוסיין.

הדובר חוסיין, כי השיחות נמש-כות זמן רב בחשאיות, ואין ענין לפרסמן, כי הדובר רק מזיק. הוא התייחס לנושא בעקבות ידיעה על כך, שהתפרסם היום במקומון היר-ושלמי "כל העיר".

בידיעה נאמר, כי עמירב דיווח על השיחות לחברי הכנסת אהוד אולמרט ודן מרידור, וכי הם שוחחו עם סרי נוסייבה. כן נאמר, שיחם המגעים היה הדו איש שלום, שנפגש עם ערפאת בוועידת ז'נווה. לדברי המקומון נפגש עמירב גם עם סלח, בוחייקה, עורך העתון "אל שעב", המזוהה עם הקו הרוגמאטי שלאש"ף.

בלשכת "מכם" נמסרה גם תגובתו של ח"כ דן מרידור, כי הוא לא נפגש עם פייסל אל-חוסייני ועם סרי נוסייבה, ואל ייפגש בעתיד עם שום איש מאנשי אש"ף.

חיפוי של מסוק־קרב

(סוף מעמוד 1)

המסוק ופעלו בהתאם להנחיות שהעבירו אליהם עד להילוך.

ההילוך נמשך זמן רב יחסית. ההתקלות היתה בשעה שבע בערב ורק עם אור ראשון נסתיימו פעולות הילוך הסריקות. הסיבה לכך היא שחוסר הוודאות בעניין גורל המפקדים שהוגדרו כנעדרים עד למציאת גופותיהם, הכתיב פעולות הילוך זהירות וכן תנאי השטח הקשים הכבידו אף הם על המחלצים. התחקירים כוללים את כל הגורמים שהשתתפו בפעולה ועם סיום יוסקו המסקנות הדרושות לגבי הפעילות בעתיד.

אתמול נודע כי אחת הסיבות שחיילי צה"ל לא חולצו מיד מהשטח היה ידיעות סותרות לגבי גורלם של המפקדים ולכן לא פתחו מיד חיילי צה"ל באש מאזורים שונים לעבר המקום שבו ארעה התקרית.

חיילי צה"ל גילו בתחילת השבוע מצבור של אמצעי לחימה באזור הכפר שבעא לא-הרחק מהמקום בו ארעה שלשום התקלות.

האזור בו ארעה תקרית הדמים בין המחבלים לבין חיילי גבעתי נתון בחלקו לשליטת הכוח הסורי.

בצה"ל טוענים, כי כוחות "יונ-פ"ל מונעים מהם להקים במורדות המערבים של החרמון מוצבים שבע-חותם תמנע המתנכלים להגיע לאזור זה שהוא מקום מסתור נוח.

ביוניפ"ל דוחים טענות אלה ואומרים, כי התקלות עם המחבלים היתה באזור שאינו נתון לשליטת וכי צה"ל מעולם לא ביקש להקים מוצבים באזור זה.

"חופשה מאורגנת"

(סוף מעמוד 1)

מקצועי לסיבוב שיחות נוסף כדי להגיע לנוסחה שתאפשר כינוס צוותי המשא ומתן לשלב הסיום של הדיונים המתמשכים למעלה מחצי שנה. הרעיונות, שהועלו בין השניים, הועברו לידיעתו של שר האוצר משה נסים השוהה בארצות הבריות. אם השר יסמך את ידו על עיקרי ההצעות, עשויים לכנס את צוותי המשא ומתן במוצאי שבת.

האוצר מתנגד לשילוב

וודאי הבדלים רבים זה שבועות כיצד לגשר בין תביעת ההסתדרות לקצר הן את שבוע העבודה והן את מיכסת שעות העבודה תוך כדי תש-לום תוספת שכר בגבולות עלות כוללת של 5%, בעוד האוצר מתנגד לשילוב בין האלמנט של קיצור מיכסת העבודה בתוספת שכר ומציע כנגד זה אחת משתיים.

הפשרות המסתמנות אמורות לפרוש את התוספת הן את קיצור מיכסות העבודה על פני תקופה של למעלה משנת ההסכם, ובאופן זה לתת גם לממשלה את הכיסוי הפורמלי להחלטתה העקרונית להסכים לקיצור מיכסת השעות בתנאי שההסכם יהיה לשנתיים.

אשר להתנגדות האוצר להחיל את ההסכם על החברות הממשל-תיות, השניים מעבדים נוסחה לפיה חלק מתוספת המפעליות יקוזז מתוספת השכר שתינתן בהסכם המסגרת ויוסכם בין הצדדים, כי בשנים הבאות תעשה רוויזיה שתוציא את החברות הממשלתיות העסקיות מהסכמי המסגרת בשרות הציבורי ואולי יקשרו אותם להסכמי המסגרת במיגזר העסקי.

הסתדרות הפקידים עותרת לפנות גם להסתדרות עובדי המדינה לשקול להצטרף לחופשת המוצאה החל מיום א' הקרוב.

ישראלים במיפגש

(סוף מעמוד 1)

גם שגריר מצרים בארה"ב אשרף גורבל הוא יימשך שלושה ימים באתר סמוך ליד וואשינגטון.

אנטיפוב וביילין נפגשים

הכינוס בנושא מדיניות בריה"מ במזרח התיכון, המאורגן על ידי "מכון אינדיק למזרח התיכון", אמור לשמש למעשה הבמה לקראת פגישת פרס-שוואדרנדזה בשבוע הבא. במרכז השיחות יעמדו המחלוקת בין ישראל וארה"ב לבין בריה"מ בעניין כינוס הוועידה הבינ-לאומית וכן יחסיה של בריה"מ עם סוריה ויחסה למלחמת המפרץ.

על פי בקשתו של ראש המשלחת הקונסולרית הסובייטית יבגני אנטי-פוב, תתקיים היום פגישה ראשונה בדרג מדיני עם אנשי המשלחות. אנטיפוב יתקבל לפגישה אצל המנכ"ל המדיני של משרד החוץ ד"ר יוסי ביילין ותהיה זו למעשה פגישת פרידה לפני שובה של המשלחת למוסקווה בעוד כשבוע-יים. נראה כי בין נושאי השיחה תהיה הציפיה הישראלית לאישור סובייטי לביקור משלחת קונסולרית מישראל במוסקווה.

בירושלים מעריכים כי שר החוץ שולץ יבקש בפגישתו עם פרס בשבוע הבא שישראל וידידיה בארה"ב ימתנו את המאבק נגד עיסקת הנשק עם סעודיה, בתמורה לביטול חלק מהרכיבים. אתמול דווח למשרד החוץ בירושלים על החלטה שנתקבלה בהנהלת ארגון איפ"אק לדחות את פניית הממשל להסיר את ההתנגדות לעיסקת הנשק עם סעודיה. לקראת דיון שיתקיים בממשל ביום שני הבא על הצעה שתובא לקונגרס בעניין זה. החליטה איפ"אק לפתוח במערכה רחבה נגד כל עיסקת נשק עם סעו-דיה.

זכו בפיס

בהגרלת רב-פיס של מפעל הפיס מס. 38/87 שהתקיימה ביום 17/09/87 זכו הכרטיסים הבאים:

ב"וילה + וולוו" זכה המספר 473200

בסך 10,000.00 ש"ח זכו המספרים: 004360; 157724; 323401; 326982; 396241; 517465; 537867; 801386.

בסך 1,000.00 ש"ח זכו המספרים: 058087; 081789; 083551; 086434; 088855; 100212; 101106; 106278; 119688; 120171; 129490; 142767; 176006; 210831; 218478; 231681; 276844; 285623; 293495; 295663; 327138; 375674; 393427; 399566; 416159; 422088; 426649; 431093; 434770; 456013; 460443; 466693; 472809; 491753; 492349; 495355; 504355; 504478; 511857; 526257; 526645; 565590; 595009; 647490; 657904; 664263; 666424; 681297; 700711684658; 700953; 751411; 770604; 772884; 802401; 811381; 815828; 830470; 839141; 847311; 860653; 876541; 877972; 898167.

בסך 200.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 2855; 6724; 8739; 8982.

בסך 100.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 071; 657.

בסך 25.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 004; 323; 412; 664.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיי-מים בספרה 4; 6; 9 זכו בסך של 2.50 ש"ח.

הקומה הארצית | הארץ | חדשות

אורט ישראל

דרושים

ירושלים

למכללת אורט – גבעת־רם ליד האוניברסיטה העברית טל. 02-533141

★ **מהנדסי אלקטרוניקה** להוראה ולהנחיית פרוייקטים

★ **מורה למחשבים** ידע באסמבלר של WAX-750

אשקלון

לבי"ס תיכון טכני אורט אפרידר, טל. 051-33735

★ **מורה לאלקטרוניקה** (לכתות גבוהות) רצוי מהנדס או הנדסאי

★ **מורה/מדריך לחשמל** משרה חלקית

בת־ים

למרכז חנוך אורט רח' ניצנה 13 /א

★ **מורה למכניקה** (חצי משרה)

★ **יועץ/ת חינוכי/ת**

★ **אחות בי"ס** (משרה חלקית)

רמת־גן

לקרית חינוך אורט עיריית ר"ג רח' אריה בן־אליעזר טל. 03-775171, 03-771995

★ **מורה לאנגלית**

★ **שרטט/טכנאי מכונות** (בוגר מגמת מכניקה – אפשרי)

★ **מחסנאי חשמל ואלקטרוניקה**

★ **ספרנית בית־ספר**

נתניה

לבי"ס תיכון טכנולוגי אורט [illegible] טל. 053-333744

★ **מורה למתימטיקה** (חצי משרה)

עכו

לקרית חינוך אורט – עכו טלפון 04-911795, 04-912304

★ **מהנדס/הנדסאי**

★ **אלקטרוניקה** (להוראה בכיתות י"ב–י"ג)

★ **מורה למכניקה** מקצועות עיוניים ומעשיים

כרמיאל

לבית חינוך תיכון מקיף אורט ע"ש הורוביץ, רח' צה"ל 103 טל. 04-987888, 988804

★ **מורה לאנגלית** (לחטיבה עליונה)

מכון אדם יועצים לכח־אדם

עבור לקוחנו, מוסד פיננסי גדול, דרוש

כלכלן־חוקר

לתפקיד בכיר במחלקת המחקר.

המועמד: מוסמך בכלכלה ומנהל עסקים; נסיון מוכח במחקר כלכלי; הכרת שוק ההון; כושר ביטוי בכתב ובע"פ; שליטה בשפה האנגלית (רצוי).

מקום העבודה בתל־אביב.

לפנות בכתב, בפירוט קורות חיים ונסיון, למכון אדם, רח' פינסקר 12 תל־אביב 63421. – סודיות מובטחת –

לוז

חברה תעשייתית לתכנון ולבנית מערכות הפקת חשמל מאנרגית השמש.

כלכלן/אנליסט לתכנון אסטרטגי

בעל התפקיד יסייע בפיתוח ובעדכון מערכות ממוחשבות (בעזרת תוכנת P.C.) לניתוח כלכלי, פיננסי וטכנולוגי בתחומים שונים הקשורים בפעילות השוטפת והעתידית של החברה. התפקיד כרוך בכתיבת דו"חות.

הכישורים הנדרשים:
- תואר שני בכלכלה או במנהל עסקים
- רקע אקדמי בתחום מדעי או הנדסי יהווה יתרון
- נסיון בעבודה עם מחשב
- שליטה מלאה באנגלית

המשרה מיועדת לנשים ולגברים כאחד. מקום העבודה - ירושלים. נא לשלוח פירוט קורות חיים בשפה האנגלית למחלקת כח-אדם, לוז-תעשיות ישראל ת.ד. 2929, ירושלים 91025. – סודיות מובטחת –

האור של המחר. היום.

LUZ

לרשת מלונות מ.ג.ג. מלונות נופש בישראל

דרוש

גובה

באזור תל־אביב והסביבה לצורך חלוקת חשבונות וגביה (מסוכני נסיעות) בעל ידע בחשבונות

לקביעת ראיון, נא להתקשר לטלפון 02-221341 ולבקש את צבי

דָּרוּשׁ וּמְבֻקָּשׁ בִּדְחִיפוּת
תַּקְצִיבַאי. / אַתָּה הוּא? אוֹ
אַתְּ הִיא? אוּלַי וְהַלְוַאי! /
אִישׁ מַשְׂכִּיל וְיָעִיל שֶׁצָּבַר
נִסָּיוֹן / אִישׁ מְנַהֵל פִּרְסוּמִי
וּמְחֻנָּן בְּדִמְיוֹן, / אִישׁ
אַחֲרַאי וּמְסֻדָּר, אִישׁ מָסוּר
וְחָרוּץ / הַיָּכֹל לְיַצֵּג עִנְיָנִים
כְּלַפֵּי חוּץ, / אָדָם שֶׁיְּטַפֵּל
בְּמַסָּע רַב מֵמַד / וְיִשָּׂא אֶת
כֻּלּוֹ עַל כְּתֵפָיו, לֹא יִמְעַד, /
שֶׁחָשׁ כִּי מֵיטַב יְכָלְתּוֹ לֹא
מֻצְּתָה / וְעַכְשָׁיו מְעֻנְיָן
לְהוֹכִיחַ אוֹתָהּ.

דחף

03-622547, עפרה

מכון מ.ש.פ. שירותים פסיכולוגיים

עבור אחד מלקוחותינו— מפעל משגשג ומבוסס למוצר צריכה ביתי פופולרי

דרושים

מנהל מדור המכירות וההדרכה

משרה 0500

תחומי אחריות: בקרת תפקוד הסוכנים והמוכרנים, פיקוח על מלאים ומחזורי מכירות (יומי, שבועי, חודשי), טיפוח רמת השירות, סו"ם בדרג ניהולי

כישורים: ניהול וארגון ברמה גבוהה מאוד, נסיון מוכח של 5 שנים לפחות בענף המכירות וניידות גבוהה

מפקח מכירות

משרה 0550

תחומי אחריות: פיקוח על נקודות מכירה, מתן פתרונות לבעיות היומיומיות, תאום בין ייצור למכירות, דיווח שוטף למרכז בקרה, ניידות גבוהה

כישורים: נסיון מוכח בענף המכירות, כושר ארגון, כושר קבלת החלטות במהירות ובמצבי לחץ, וניידות גבוהה

מועמדים(ות) בעלי כישורים מתאימים המעוניינים באתגר מקצועי והכנסה נאותה (בהתאם לכישוריהם) מתבקשים לפנות בכתב־יד תוך פירוט מהלך חיים, נסיון מקצועי והשכלה, לת"ד 13012 ירושלים מיקוד 91130

קופת חולים מכבי

דרושות

אחיות מוסמכות

1. לסניף ירושלים – בעלת הכשרה בבריאות הציבור
2. לסניף בית שמש – אחות מוסמכת בעלת נסיון

בדבר פרטים נא לפנות לסניף קופ"ח "מכבי" ירושלים טל. 02-224471

למשפחות קניפל בע"מ (המכללה הפיננסית) בת"א

דרושים

כלכלנים

בעלי תואר ראשון/שני במנהל עסקים ניהול כלכלה.

נא לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 606 בראשל"צ עבור אילן

לאכסניית הנוער תל־אביב

דרוש

הנדסאי

לתפעול ותיחזוק מערכות אלקטרו מכניות (חשמל אינסטלציה ומיזוג אויר) במבנים

הכישורים:

★ הנדסאי מוסמך בוגר בי"ס מקצועי מוכר

★ נסיון מוכח של חמש שנות עבודה מגוונים באיזור תל־אביב חובה

נא לפנות בכתב בצרוף מסמכים לנאוה לוי אגודת אכסניות הנוער ת.ד. 1075 ירושלים 91009

דרושים

מבקרי/ות איכות

תושבי הוד השרון והסביבה לעבודה ב־3 משמרות במפעל

נא לפנות טלפונית 052-38111 [illegible]

מכון דור מיון אבחון פסיכולוגי

מה התחום המקצועי המתאים לך?

אבחנה להתאמה מקצועית והכוונה תעסוקתית ע"י:
- מבחנים פסיכוטכניים ומבחני אישיות.
- ראיון עם פסיכולוג.
- שיחת יעוץ והכוון מקצועי ותעסוקתי. (עלות כוללת 170 ש"ח)

פנה למכון דור בטל. 295445 או 290510

מחפש/ת עבודה?

שלח/י קורות חייך לרח' יהודה הלוי 108 ת"א מיקוד 65276 לידי שושי, ואנו נפנה אותך ללא תשלום למקומות עבודה בתחומים שונים

לפנות מכון דור יהודה הלוי 108 ת"א טל: 03-290510, 03-295445

למסגרית ירושלים

דרוש

בעל מקצוע מעולה בתחום האלומיניום

אפשרות לשותפות

02-669750, 02-859540 – ניסים

דור־כימיקלים בע"מ

קבוצת דנקנר

דרוש:

מכשירן - אלקטרוני

לעבודה במכשור ובקרה תעשייתי הכולל ציוד מתקדם ו חשב

★ בוגר בי"ס מקצועי ו/או בית הספר הטכני של חיל האויר.

★ רצוי עם נסיון בתעשיה הכימית.

על המועמדים המתאימים לפנות בכתב־יד בפרוט קורות חיים ונסיון קודם לפי הכתובת הר"מ

– סודיות מובטחת –

המודעה מתייחסת לגברים ונשים כאחד.

ת.ד. 10036 חיפה. מיקוד 26110

מכון דור מיון אבחון והשמת כ"א

עבור ארגון אלקטרוניקס

דרושים

מכנאים/הנדסאים וידאו

בעלי ידע באחד התחומים:

★ מערכות וידאו מקצועיות וביתיות

★ מערכות טלויזיה במעגל סגור

★ מצלמות טלויזיה

לפנות החל מיום א' לטל. 03-779127 לאתנה

לחברה למכוניות בירושלים

דרושים

מכונאי רכב מנוסים

בוחן רכב במוסך

נהג — איש אחזקה

לפנות לת"ד 3341 או טלפונית 535111

לפנימיה לחינוך מיוחד בירושלים

דרוש

מורה לחקלאות

לעבודה בין השעות 2.00-4.00 בצהרים בימים א'-ה'. לפנות בשעות הבוקר לטל. 02-430998

מכון דור מיון אבחון והשמת כ"א

עבור לקוחנו חברה מובילה למיכון וציוד משרדי באזור תל־אביב

דרושה

מזכירת מחלקת שירות

משרה מלאה (5 ימי עבודה בשבוע)

התפקיד דינמי ומלא אתגר מצוה למועמדת אשר לה—
- ניסיון בהכוונת צוות לטכנאות שירות
- כושר ניהול משא ומתן עם לקוחות ועמידה בלחצים
- יוזמה ויכולת עבודה עצמאית
- ידע בסיסי באנגלית

לפנות מכון דור של 290510, 03-295445 יהודה הלוי 108 תל אביב

מתנ"ס גן־יבנה

דרושים

עובדים לתפקידים בחינוך הבלתי פורמלי

א. רכז נוער, מורה מוסמך/מדריך מוסמך רצוי בעל תואר אקדמאי לתחום החינוך בעל נסיון מוכח בעבודה עם נוער + רכב.

ב. רכזי שלוחות (בבתי ספר ממלכתי וממלכתי־דתי) מורה מוסמך בוגר קורס מינהל – רצוי תואר מוסמך בוגר קורס מינהל רצוי תואר אקדמאי בתחום החינוך בעל נסיון בריכוז פעילות אומנות/תרבות ספורט לילדים ומבוגרים.

המעוניינים יפנו בכתב יד בצירוף תעודות והמלצות לפי כתובת המתנ"ס ת.ד. 110 גן־יבנה מיקוד 70800. פניות יתקבלו עד לתאריך 31.9.87 רק פונים מתאימים יענו. הנהלת המתנ"ס.

רנואר שרותי כח־אדם

★ **מסגר רתך** קורא תוכניות בעל מקצוע לעבודה בשכר גבוה

★ **חשמלאי תעשייה** מוסמך

★ **עוזרי חשמלאים**

★ **מכונאי רכב**

★ **מכונאי תעשייה** ידע בהידראוליקה

★ **פנאומאוטיקה**

☎ 04-251954, 04-728549

מועצה מקומית מבשרת ציון

מחלקת החינוך

דרושות

גננות — ו/או מורות מוסמכות

לגיל הרך לשנה"ל תשמ"ח לגן־מועדון בין השעות 12.30-16.00

בדבר פרטים נא לפנות למנהל המח' לחינוך מר אשר רביב טל 02-342991-2-3

למפעל באזור חיפה

דרוש

מחסנאי טכני בכיר

- נסיון קודם בתעשיה – הכרחי.
- ידע בניהול מלאי ממוחשב.
- ידיעת השפה האנגלית.
- כושר ניהול צוות עובדים

על המועמדים לפנות בכתב יד. ולפרט קורות חיים ונסיון בעבודה (רצוי לצרף המלצות) לת.ד. 4496 חיפה לציין ע"ג המעטפה עבור משרה 87/106 לאגף כ"א

רק מועמדים מתאימים ייענו

– סודיות מובטחת –

המודעה מיועדת לגברים ונשים כאחד

דרוש

איש שיווק דינמי

בעל רכב ובעל נסיון לעבודה בתל"ל

לפנות בכתב יד עם פרטים מלאים: ת.ד. 31868 ת"א סודיות מובטחת

היחידה למעורבות חברתית · דיקנט הסטודנטים

האוניברסיטה העברית בירושלים

פרוייקט הבוגרים - השכלה למבוגרים

דרושים

מורים לספרות אנגלית, לשון, ידע עם ומדינה להוראה בשעות הערב באוניברסיטה בהר־הצופים של אוכלוסיה בגיל 21-40 בפרוייקט יחודי עם אתגר חברתי

דרישות: תואר אקדמאי, תעודת הוראה, נסיון בהוראה לבוגרים

נא לפנות לרותי, טלפון: 882367/4/6

هكذا من الأجل

הבלוס הארצי | הארץ | חדשות

רנואר שרותי כח אדם

* **מסגר רתך** קורא תוכניות, בעל מקצוע, לעבודה בשכר גבוה.
* **חשמלאי תעשיה מוסמך**
* **עוזרי חשמלאיים**
* **מכונאי רכב**
* **מכונאי תעשיה** בעל ידע בהידראוליקה ופנאומטיקה

04-251954 04-728549

למשרד יבוא - יצוא דרושה:

מזכירת מנכ"ל

ניסיון 10 שנים לפחות. שליטה מלאה בשפה האנגלית, בעלת הופעה נאה. משרה מלאה ומעלה (בהתאם לצורך) המתאימות תפנינה לטלפון 3-2-668191-04 למרסל

דרוש **מפעיל למחשב** I.B.M/ 36

ידע באחזקה תיפעול ותכנות

נא לפנות בצירוף קורות חיים לת.ד. 181 חיפה 31001 ולציין: "מפעיל מחשב"

דרושים:

1. **מעבדת תמלילים מנוסה** חורדמיל 4.18 / אינשטיין רצוי ידע באנגלית שעות עבודה: 14.00 — 8.00
2. **צעיר בוגר בי"ס טכני** במגמת אלקטרוניקה / חשמל
3. **סטודנטים / נשים** לעבודה נמישה בבית.

דרישות: עברית מעולה, אנגלית טובה כתב ברור שמיעה תקינה. נא לפנות בכתב לת.ד. 44881 חיפה מיקוד 31448

תפרון יצואני הלבשה התחתונה דרושות למחלקת פיתוח:

* **הנדסאית יצור/ פקידת תפ"י** בעלת נסיון ודינמית למשרה מלאה.
* **גרפיקאית/ ביצועיסטית** למשרה מלאה
* **בחורה דינמית** לעבודה אדמיניסטרטיבית לצורך יצואי תפחור. במשרה מלאה
* **אחראית למחלקת תפירה** בעלת נסיון, למשרה מלאה

שעות עבודה לכל המשרות [illegible] 7086 10/4 טל' [illegible]

RS שרותי כח אדם — השרות המומלץ 1987

או. אר. אס בכירים

★ **מהנדס חשמל תעשיתי** 3 שנות נסיון לפחות, בתכנון מתקנים תעשיתיים, ידע בתחום מתח־גבוה ואוטומציה.

★ **הנדסאי חשמל** נסיון בתכנון מתקנים תעשיתיים.

★ **מנהל מחלקה ביצור** כישורים - הנדסאי תעשיה וניהול /בוגר קורס מנהלי־עבודה. נסיון בניהול, נסיון בשיווק ומכירות חושב - קריות, עכו, נהריה

★ **טכנאי מיזוג אויר** בעל נסיון בחשמל.

★ **הנדסאי/ טכנאי כימיה** לעבודה בבשמרות + שבתות אפשרי למתחילים

★ **איש מכירות** בתחום ריהוט ומיכון משרדי בעל רכב, נמרץ

מחלקה משרדית

★ **מזכירה** שפת אם אנגלית, הדפסה באנגלית על מעבד תמלילים

★ **מזכירה בכירה** שליטה מלאה בשפה האנגלית הדפסה - עב'/אנג' – נסיון על מעבד תמלילים והפעלת טלקס רקע בהנה"ח - קבועה.

★ **פקידה טכנית** נסיון במעבד תמלילים עב'/אנג' מאזור עפולה מגדל העמק.

מחלקה טכנית

★ **עובדי יצור** דתיים לעבודה זמנית

★ **עובד/ת נקיון** ל־6־8 שעות ביום

★ **עובדת מטבח** ל־4 שעות ביום, לתקופה ממושכת.

★ **טבח/ית מנוסה** מאזור עכו קריות

מועמדים מתאימים יפנו לאו. אר. אס.
סניף חיפה — רח' הרב הרצוג 2 ת.ד. 5346 טל' 663703 04-664002
סניף הקריות — מרכז צבר ודוד 29 קרית ביאליק

דרושים לחברת שיווק - תקשורת

מקדמי מכירות

לאזור הצפון תנאים טובים טל' 04-227074 בין 9.00 ל־2.00

לבתי תלמיד בירושלים דרושים/ות

1. **רכזים ומדריכים** לעבודה חברתית
2. **מדריכי חוגים** במקצועות: מחול, בלט, חלילית, דרמה, אומנות, ספורט, מחשבים, אלקטרוניקה, תעופה וטבע.

פרטים: רח' יפו 19
טלפון: 228171 שלוחה 259

לחברה מסחרית בינלאומית לסניף חיפה דרוש/ה

פקידה לגביה טלפונית

בעלת רקע בהנה"ח ורמה גבוהה של סבלנות אדיבות והיגיון

המתאימות יפנו אל טלפון: 04-666889 לקביעת ראיון

למוסד חינוכי פסיכולוגי בירושלים דרושה

מזכירה בכירה

1. נסיון בניהול משרד
2. שליטה טובה בעברית ואנגלית כולל הדפסה

מועמדים יפנו בציון קורות חיים לת.ד. 3160 ירושלים. – סודיות מובטחת –

לספלנדיד השכרת רכב דרושה

מזכירה בכירה

★ ידיעת אנגלית על בוריה (שפת נוספת יתרון)
★ הדפסה על מעבד תמלילים
★ כושר ארגון וניהול משרד
★ נסיון קודם - יתרון

רחוב המלך דוד 10 ירושלים

למשתלת חישתיל אשקלון דרושים

עובדי יצור לעבודה קבועה

חיילים משוחררים עד גיל 25 מתבקשים להגיע עצמאית למשתלה באזור התעשיה הדרומי אשקלון — לשמעון

סינמטק ירושלים דרוש

מקרין

★ גיל 45־40 ★ בעל רקע טכני ★ משרה מלאה, במשמרות ★ מגורים בירושלים ★ התחייבות לעבודה בטווח ארוך

לפרטים בטלפון — 724131

בבית אבא חושי, נ"ש דרושות

1. **פקידה** לחצי משרה * עם ידע בהנה"ח
2. **רכזת חוגים** לחצי משרה

בדבר פרטים נא לפנות לאסתר טלפון 04-227850, 04-229278

דרושה

תדמנית

נא לפנות טלפונית

06-571633

דרוש

מחסנאי

בעל רקע טכני לחלקי חילוף מוצרי חשמל ביתיים ידע בעבודה עם מחשב I B M

לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים והמלצות ת.ד. 4800 חיפה סודיות מובטחת

דלתא DELTA

גליל תעשיות בע"מ

למפעלנו בכרמיאל דרושים:

1. **מחסנאי** יוצא צבא עם נסיון במערכות ממוחשבות. לפנות ליעקב ארקין
2. **מחסנאי טכני** למחלקת סריגה.
3. **מחסנאי חומרים** במחלקת סריגה.
4. **מכונאים**— רקע בסריגה יתרון.
5. **חשמלאי תעשיה**

בדבר פרטים לפנות לטלפון 986911 מריאנה

קריירה שרותי כח אדם

לסניפנו בתל־אביב ורחובות

★ **פיסקאי** ראש ענף הנדסת בחינה והעברות ביול. נסיון 5 שנים באלקטרואופטיקה ופתוח ציוד מדידה ושיטות מדידה.

★ **מהנדס בקרה** לפתוח מערכות סרוו בתקרובות, נסיון 3 שנים, ידע במעגלים אנלוגיים וספרתיים. הכרת מערכות מיוצבות — יתרון.

★ **מהנדס / הנדסאי אלקטרוניקה** להפקיד שווק. נסיון קודם — רצוי. ידיעה אנגלית ברמה טובה.

★ **טכנאי / הנדסאי / מהנדס מכונות** להתכנן מכני — עבודה זמנית.

★ **טכנאי / הנדסאי אלקטרוניקה** לעבודה בתחום הבקרה. נסיון של שנתיים בפתוח מעגלים אנלוגיים וספרתיים.

תל־אביב דיזנגוף 155. טל. 03-240291/2.
רחובות, הרצל 185. טל. 08-465331.

הכח שלנו הוא כח אדם, קריירה.

לסניף "תנובה" נתניה דרוש

מקדם מכירות ושיווק

הכישורים הדרושים:

- השכלה תיכונית מלאה
- נסיון מעשי מוכח של 3 שנים לפחות בקידום מכירות ושיווק
- בעל רשיון נהיגה לרכב פרטי, רצוי בעל רשיון למשאית
- בעל יכולת לקיום יחסי אנוש תקינים
- תושב העיר נתניה וסביבתה הקרובה

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב למחלקת המנגנון של "תנובה" מחוז ת"א ת.ד. 282 תל־אביב 61002 ולציין בכתב קורות חיים ונסיון מעשי בעבודה ולצרף המלצות.

– סודיות מובטחת –

קופת חולים מכבי

דרושים לעבודה במחוז הדרום:

1. רופאים בכל המקצועות — למשרות שלמות ו/או חלקיות
2. אחיות/ים מוסמכות/ים ומעשיות/ים — למשרות שלמות או חלקיות
3. פיזיותרפיסטים/יות — למשרות שלמות ו/או חלקיות

המעוניינים יתקשרו אל הרופא המחוזי — ד"ר שני או למנהלת המחוז — גב' זהבה גביש בטלפונים: 952088, 956222, 35858, 39587, 057-78945

ל"אימפריה של קולנוע" דרוש

מנהל / מנהלת בנס ציונה

תנאים טובים למתאימים
להתקשר: 5-03-7520140

מדוגר בע"מ חברה לציוד רפואי שמורת לעבור למשרדיה החדשים ב: רח' היצירה 29 רמת־גן טל: 7510915, 7510195

זקוקה למקדמי מכירות בתחומים הבאים:

* פיזיותרפיה * ציוד חירום והצלה
* פרמצטיקה, ביולוגיה, דיאגנוסטיקה

וכן: כתבנית/מדפיסה קלדנית מנוסה

פניות אל משרדנו בבארלווזרב 58 ת"א טל: 221726, 225083

דרושים

סוכני מודעות

לשבועון "אל־סינארה" העיתון החשוב והנפוץ ביותר במגזרים הערביים משני צידי הקו הירוק! תנאים מצויינים למתאימות ולמתאימים

נא לפנות למר דאוד כותאב: אל־סינארה, סניף ירושלים, בניין אהדאם רח' אל רשיד (ליד הדואר) טלפון — 02-281218

לחברת שקם בע"מ לחנות גבעתיים דרושים/ות

קופאים/יות

הכישורים הדרושים:

1. ידיעה טובה בעברית וחשבון
2. השכלה 10 שנות לימוד לפחות
3. גיל 23-45 שנה
4. הדרכה במקום

מועמדים/ות מתאימים/ות יפנו/תפנינה למר יצחק המר חנות שקם גבעתיים. טל' 319172 בימים א'-ה'.

לסניפנו באשדוד

דרושים

למחלקה הטכנית

★ פיזיקאי - תואר ראשון בתחום האלקטרו־אופטיקה
★ הנדסאי/טכנאי מיזוג אויר
★ הנדסאי/ טכנאי מכונות
★ חשמלאים מוסמכים לאחזקה
★ עוזרי חשמלאים
★ מסגרים +קריאת שירטוט
★ כרסמי C.N.C למשמרת ב'
★ חוטמ - נסיון בויראנאפ

למחלקה המשרדית

★ מזכירה בכירה עברית /אנגלית + הדפסה
★ מעבדת תמלילים אנגלית - נסיון בתוכנה א. ב
★ קלדנית אנגלית

למתאימים שכר הולם ותנאים סוציאליים כחוק
בדבר פרטים נוספים נא לפנות לסניפנו באשדוד, רוגוזין 8 אשדוד
או בטל: 08-532221, 08-533644

דנאל בע"מ החברה לשירותי כח־אדם

תל־אביב, באר־שבע, ירושלים, רחובות, אשדוד

למושב אורות דרוש

גזבר / מזכיר

נדרש: ידע בכספים והנהלת חשבונות, רצוי: נסיון קודם בתחום המושבים.

להתקשר בשעות העבודה 08-582292, 08-584989. אחרי שעות העבודה לגדעון: 08-587503

שופר־סל

לסניף נוה־שאנן חיפה דרוש/ה

אחראי מחלקת חלב

המעונינים מתבקשים לפנות למנהל הסניף רח' בצנלסון פינת מגדלי נוה שאנן, חיפה

עיריית כרמיאל מחלקת הגזברות דרוש/ה

מתאם מיכון

★ בוגר לימודי הנדסאי מחשבים
★ בעל נסיון של 3 שנים לפחות בשטח עיבוד הנתונים
★ נדרשת יכולת גבוהה לעבודה עצמאית
★ העובד יעסוק כמתאם בין העיריה ללשכת שירות לעיבוד נתונים וכן בפיתוח תוכניות ויוזמות בתחום המחשבים במחלקות העיריה.
★ העובד יועסק ע"י החברה לאוטומציה ובתום תקופת נסיון יידרש להתגורר בכרמיאל.

מועמדים מתאימים יפנו למחלקת הגזברות בעיריה בשעות העבודה 04-987961

לחברת נסיעות

מנהל/ת חשבונות

עם ידע במחשב P.C.
סופרגס טורס, רח' שמאי 17
טלפון: 02-242961, 02-248563 (לפנות לשי או פרלה)

ל"דנאל" רחובות

לפוד המשרדית

★ מעבדת תמלילים אנגלית הגבה א"ב לעבודה בקריית המדע משרת עבודה נמישות
★ פקידה + בגרות בעלת רקע במחשבים מעל גיל 25 לעבודה באזור גדרה
★ מזכירת קבלה דינמית, שליטה מלאה בשפה האנגלית + עיבוד תמלילים באנגלית לעבודה קבועה בקרית המדע
★ פקידת מחסן מעל גיל 40 לעבודת ניהול מלאים באזור גדרה (רצוי ידע במחשב)
★ פקידה כ"א אחרי שירות צבאי + הדפסה במעבד תמלילים תכנה א"ב למשרה מלאה בראשל"צ

לפוד הטכנית

★ עובדי ייצור בוגרי 12 שנ"ל. פרופיל גבוה לעבודה באזורים: ראשל"צ, נס ציונה
★ קודח מתכת למשמרת שניה
★ אלקטרונאי להרכבות בעל נסיון

[illegible]

דנאל בע"מ החברה לשירותי כח־אדם

תל־אביב, באר־שבע, ירושלים, רחובות, אשדוד

"תנאי שרות" בעבודה

לעבודה עם "תנאי שרות" בוחרים בחברת התרופות הבינלאומית. לך יציבות ובטחון תעסוקתי, אשר זכה כדי שנה בפרס "התעשיה היפה" ואשר כעשרים בטווליכות עבודה גדולים חקיים.

למפעלינו בנתניה דרושים:

★ **מפעילים** - בוגרי תיכון במגמה מקצועית לאחר שרות צבאי מלא... יכולת קריאה באנגלית-הכרחית.

★ **עובדות לחדר סטרילי** - רצוי בגיל 50-35 יכולת קריאה באנגלית הכרחית.

הכשרה ימי עבודה בשבוע, שתי משמרות. נא לפנות לאביק בע"מ, אזור כח אדם. או טלפנו למזכירת טל. 053-29666.

אביק בע"מ

הכדור בידיים שלך

לחברת יעוץ המתמחה בתחום יחסי ציבור ויעוץ פוליטי דרושה

מזכירה מעולה

לניהול אדמיניסטרטיבי של המשרד
★ ידיעת אנגלית על בוריה הכרחית

נא לפנות בכתב־יד לת.ד. 33263 תל־אביב עם פירוט קורות חיים ונסיון קודם

- סודיות מובטחת -
נא לציין על המעטפה עבור "מזכירה"

לחברת מזון בהקמה באזור חולון

דרושים טבחים

למטבח קר וחם

מועמדים בוגרי "תדמור" או בעלי נסיון של 3 שנים מתבקשים לפנות למר גור אברהם, רח' שנקר 3 קרית אריה פ"ת טל: 03-9243166

מודעה זו מיועדת לגברים ונשים כאחד

לחברה עתירת ידע צעירה ודינמית במרכז הארץ שעיקר המצרתה מיוצאת לחו"ל

דרוש

מנהל מחקר ופיתוח

השכלה: מהנדס אלקטרוניקה עם התמחות בתחום המחשבים

דרישות:

– נסיון מוכח בן 10 שנים לפחות בניהול פרויקטים ו/או מחקר ופיתוח בתחום הרלוונטי
– יכולת מערכתית, שילוב תוכנה וחומרה
– יכולת העברת מוצר משלבי פיתוח ליצור (כולל ניהול צוות הנדסה)
– יכולת בנית תוכניות עבודה, תקציבי פיתוח וניהול מעקב פרויקטים
– בעל כשר אירגון
– בעל ידע בפיתוח רכיבים
– יתרון לבעל נסיון בתחום הגרפיקה הממוחשבת

● משרה רבת אתגר.
● תנאים טובים למועמד המתאים

נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 6609 ת"א מיקוד 61066

– סודיות מובטחת –

א.ו.ת. אספקה ותעסוקת כח אדם בע"מ

גם לך כדאי עם א.ו.ת!

★ מזכירות עברית אנגלית
★ קלדניות מנוסות
★ מעבדות תמלילים
★ מנהל חשבונות 2/3
★ פקידת תביעות מנוסה

טל: 03-203052/3 03-280078

לחברה למרכזי תרבות וספורט (לנוער ולמבוגרים) בע"מ

דרוש יזם חברתי לתפקיד

מנהל למתנ"ס באופקים

דרישות התפקיד:

* השכלה אקדמאית (ב.א. לפחות) תעודת עובד קהילתי * נסיון מוכח באר־גון מינהלי וכלכלי בתחומי רווחה * יתרון לבעלי נסיון בחינוך הבלתי פורמלי * נכונות לעבודה בשעות לא שגרתיות * מגורים במקום תנאי הכרחי.

יש לפנות בכתב בצירוף קורות חיים, שמות ממליצים ופירוט הניסיון אל עמי שגב, החברה למתנ"סים, גבעת ג'ונס, ירושלים 91034. על הפניות, בציון המקום המבוקש, להגיע עד ל־2.10.87. ייענו מועמדים מתאימים בלבד

יש עבודה בחברת החשמל

לתחנת הכח "רוטנברג" באשקלון דרושים/ות:

לקורס מפעילים/ות לעבודה במשמרת

כישורים נדרשים:

★ בוגרי/ות 12 שנות לימוד.
★ מסיימי/ות שרות בצה"ל.
★ בריאות תקינה.
★ מגורים באשקלון.

המועמדים/ות יעברו מבחני קבלה. למסיימי/ות הקורס מובטחת עבודה קבועה בחברת החשמל.

מהנדס/ת סביבתי/ת

כישורים נדרשים:

★ תואר ראשון בהנדסה כימית או מכנית.
★ תואר שני או השתלמות במדעי הסביבה או הנדסה סביבתית.

הנדסאים/ות–טכנאים/ות מיכשור ובקרה, חשמל, אלקטרוניקה, כימיה.

מגורים באשקלון והסביבה.

לבורנט/ית כימיה

מגורים באשקלון והסביבה.

המעוניינים/ות יפנו בכתב בצרוף קורות חיים, אל מחלקת כ"א תיפעול דרום, רח' החשמל 14 ת"א.

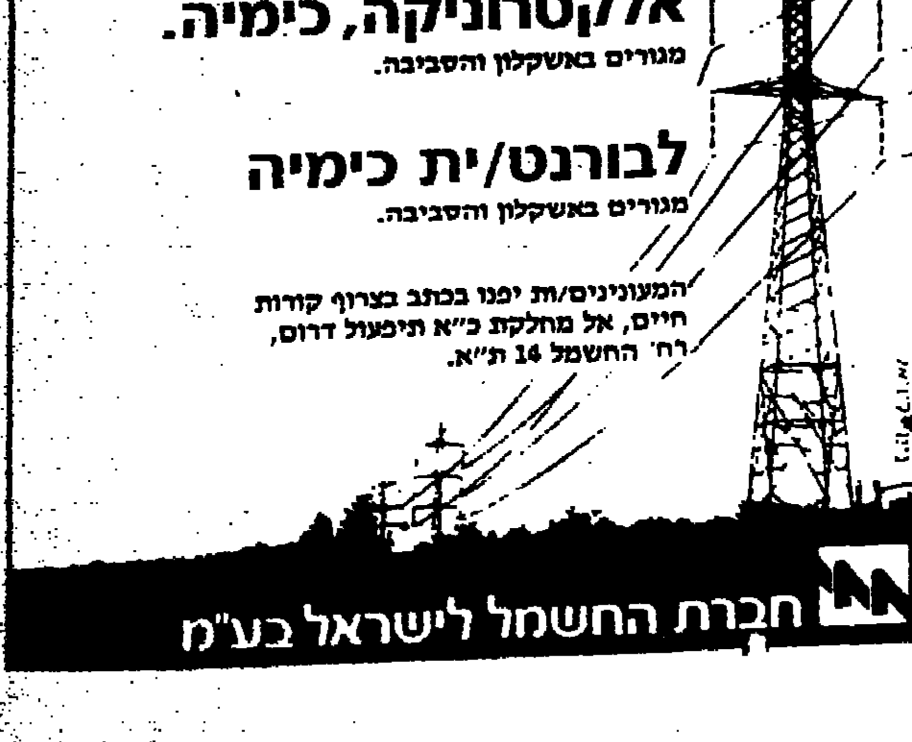

חברת החשמל לישראל בע"מ

לצה"ל דרושים

עבור חיל הים:
מנופאים לאזור חיפה ואשדוד

א. בעלי רשיונות למנופי אומגה/לימה, כושר הרמה 20 טון ומעלה
ב. עד גיל 32
ג. בעלי כושר גופני תקין
ד. השכלה 10 שנות לימוד ומעלה
בדבר פרטים יש לפנות
טל' 03-693717 לרחל

חשמלאים מוסמכים

במעמד עובדי צבא לעבודת אחזקת מערכות בכל הארץ
נתונים נדרשים:
א. גיל עד 30
ב. לאחר שירות צבאי
ג. ניסיון של שנתיים כחשמלאי מוסמך
בדבר פרטים יש לפנות:
* בצפון הארץ טל' 04-691468
* במרכז הארץ טל' 02-245572
* בדרום הארץ טל' 057-691307

תדיראן

חטיבת הקשר

דרושים

עובדות ייצור בתחום האלקטרוניקה: מלחימות למעגלים מודפסים
בעלות נסיון בלבד

★ מקום העבודה – חולון
★ תנאים סוציאליים
★ תנאי עבודה וסביבה טובים, כולל ארוחות
★ הסעות מאורגנות ע"י המפעל

נא לפנות לתדיראן / חטיבת הקשר, רחוב השופטים 26, חולון. טלפון: 03-5574433 לפנות לזהבה. 03-5574304 לפנות לנחמה. המשרות מיועדות לגברים ונשים

למפעל במפרץ חיפה המייצר מוצרי צריכה
דרוש/ה

משווק/ת

כישורים נדרשים:

★ נסיון בעבודת שיווק קודמת
★ רצוי בעל/ת השכלה אקדמאית בנושאי שיווק
★ בעל/ת כושר שכנוע במכירות

למתאימים/ות יינתנו תנאים טובים מאד
נא לפנות בכתב: יד לת.ד. 44416 חיפה
עבור "משווק"
* סודיות מובטחת *
הודעה זו מתייחסת לנשים וגברים כאחד

לבנק ישראל בתל־אביב
דרוש

איש אחזקה למערכת אלקטרו־מכנית, מבוקרת מחשב

הכישורים הדרושים:
1. טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה בעל רקע במכניקה.
2. בעל ניסיון מוכח באחזקת מערכות אלקטרו־מכניות מתוחכמות.
3. ידיעה טובה של השפה האנגלית ויכולת קריאה של ספרות טכנית בשפה זו.

התעסקה תהיה על פי חוזה מיוחד

המעוניינים יפנו בכתב עד ליום 27.9.87 למדור כח אדם בבנק ישראל, תל־אביב, רח' ליליינבלום 37.

על הפונים לצרף קורות חיים

לחברת קוסמטיקה ותיקה
דרוש
למרכז ודרום הארץ

נציג מכירות

* הופעה נאה ותרבותית
* ידיעת שפות * כושר ביטוי בכתב ובע"פ
* יכולת עבודה יום ארוך
* רשיון נהיגה בר־תוקף

לפנות בפרטים מלאים לת.ד. 4060 חיפה

משרד העבודה והרווחה שירות מבחן למבוגרים מחוז באר־שבע
דרוש/ה

קצין/ת מבחן למבוגרים

השכלה: עבודה סוציאלית,
· מדעי ההתנהגות, פסיכולוגיה
הדרכה מקצועית צמודה.
למתאימים – תנאים נלווים טובים ואפשרויות קידום
על המעוניינים לפנות לת.ד. 5863 ב"ש או לטל' 057-34826 לשושנה ניר

מדריך הארץ

יום שישי

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנת מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
באר־שבע 781111
הרצליה 052-81333
רחובות 08-451333
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'-ה' * 20.00-8.00
ביום ו' * 15.00-8.00
טלפונים: 03-433300
"שקמה" – שירות רפואי לבית
קורות ביקורי בית של רופאים במקרים לילדים ותינוקות בשעות 24-19
טל' 03-7549111 "בקפר" קוד מנוי 222
שר"ן * שירות רפואי נייד
ירושלים (24 שעות ביממה) כולל רופאת עיניים
מוקד יום * 660585, 669531-02
מוקד לילה שבת וחג * 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן
תל אביב, מוקד יום * 218820, 218898
מוקד לילה * 651011 מנוי 3752 ול־השאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ד
מרפאה; שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב:
בר טכבא 49 טל' 03-284649 פתוחה בימים א-ה בין 21.00 עד 23.00 יום ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00 שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל' 294869, 285822-03
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות חגים בין השעות 9.00-24.00 אחרי הצות בתאום טלפוני בלבד
מרכז מידע לקרובנות אונס 24 שעות ביממה:
תל־אביב טל' 234819.
ירושלים טל' 02-245554
חיפה טל' 04-660111
קשב לבית –
עזרה מיידית לנפגעות תקיפה ושיקום ושיעור בבית.
מרכז רפואי הרצליה פיתוח 052-548575
7549111 איתורית 1500
שר"ן – עזרה ראשונה נפשית: (24 שעות ביממה)
ירושלים 669911
חיפה 04-672222/3.
תל־אביב 03-5461111
ילדים הנוער 261113
חיפה 04-672222/3
נתניה 35316
באר־שבע 057-48111.
מרכז רפואי בני יעקב 03-223958
מרכז מידע למטבי לחץ
מטעם "מעגלים"
א רה 11.00-13.00
ב רד 16.00-18.00
רח' מאפו 13 תל־אביב
ארגון לשירות אנוש * חברה מיוחדת לשירות הציבור בבית דן 24 שעות ביממה
טל' 03-5461727/8

השער למלחמה בסמים – הסברה וסיוע לחולים מידע מוקלט 24 שעות בטלפון 03-290101, 03-203121, קו פתוח בכל יום ב' 19.30-23.00, ת.ד. 20633 תל־אביב

תורנות בתי חולים

תל אביב
דוקה – (ילדים,פנימית)
איכילוב – (כירורגיה)
ירושלים
הדסה ע"כ – (נשים, כירורגית, אורטופדית, א.א.ג, עיניים)
שערי צדק – (ילדים, פנימית)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
בס פרישמן 66 237326
מעיין חיים סניף במלון שר' ירושלים 98 יפו 822986
ירושלים
אמר מרכז מסחרי ק. יובל 415841
חיפה
הנשיא שד' הנשיא 33 353312
חולון
אסותא סוקולוב 4 5058197
בת ים
ב"י בת ים הנביאים 3 5515671
הרצליה
פינצי חובת ציון 43 783821
נתניה
קופ"ח כללית ברנדייס 51 611123
הקריות
היכר קרן היסוד 73 ק. ביאליק 704185
רחובות
מעיין חיים בנימין 40 456212
חדרה
קופ"ח כללית הטשילד 335884
מרכז מידע וייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי – ייעוץ ומידע בנושא חברות, משפחה, מיניות – אבטפי וציונה
תל־אביב: ימים ב' ג' ד' – 16.00-19.00.
יום ו' שעות 8.30-11.00
רמב"ם 9, טל' 5101511/2
חיפה: ימים א', ד' – 16.00-19.00
רח' הסמודים 14 טל. 81520

יום שבת

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים:
מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנת מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
באר־שבע 781111
הרצליה 052-81333
נהריה 923335
רחובות 08-451333.
בת ים 585555
חולון 803133
לוד־רמלה 08-221022
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'-ה' * 20.00-8.00
ביום ו' * 15.00-8.00
טלפונים: 03-433300

תורנות בתי־חולים

תל אביב
דוקה – (ילדים)
איכילוב – (פנימית, כירורגית)

ירושלים
הדסה ע"כ – (פנימית, כירורגית, אורטופדית, עיניים, א.א.ג)
בקור חולים – (ילדים, נשים)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
הבימה דיזנגוף 17 288465
מעיין חיים סניף במלון שר' ירושלים 98, יפו 822986
בנב"ק שד' הבלך בזרג' 54 280644
בנב"ק מעיין חיים
ירושלים
ברושת והבמה הב"ג 28 523191
בנב"ק מרי פלוס בר אילן 2 822237

חיפה
הנשיא שד' הנשיא 53 353512
חולון
קופ"ח עין יהב 2 884854
בת ים
כוור הבימה רייך 20 583360
רמת גן
הן הבוטינסקי 99 7514434
נתניה
קופ"ח לאומית סמילנסקי 9 338053
הקריות
ניצן מרדכי נביר כפר ניצן ק. ים 751680
רחובות
הנגב הרצל 196 473950
חדרה
קופ"ח כללית רוטשילד 335884

מרכזי מידע – אגד
02-304304 03-432777 04-549121

הסנה
מוגש כשירות לציבור על ידי
חברה ישראלית לביטוח בע"מ

זמן הדלקת הנרות

	כ"ש	מ"ש
ירושלים	5.05	6.17
תל אביב	5.23	6.19
חיפה	5.16	6.18

למפעל תעשייתי בגומי
עובדים/ות
תנאים טובים למתאימים
טל: 08-551068
08-557678

MP'S
דרושים

1. **מחסנאי** עם ניסיון
2. **פקיד/ה בהנה"ח** + ידע בהפעלת מחשב
3. **מוכרים/ות** לדוכן "שקם" בקניון
4. **בחורים נמרצים** לעבודה במחסן מכירות

לפנות לטלפונים:
03-202589, 204394
רח' קרליבך 29 תל־אביב

למרכזים הקהילתיים ברמת־השרון
דרוש

רכז נוער

הכרחי ניסיון והכשרה בחינוך הלא פורמלי ובעבודה קהילתית, כושר ארגון וביצוע, נסיון בעבודה עם נוער, נכונות לעבוד בשעות לא שיגרתיות.
משרה: מלאה.
שכר: בהתאם לכישורים.
המעוניינים יפנו לגילנה כהן למילוי שאלונים עד 30.9.87 במתנ"ס לוי רחוב ארלוזורוב 20 רמת־השרון.

לפנימיות מנו"פ דרושים:
פנימיה חינוכית לנערים ובנפרד לנערות
דרושים/ות:

* מרכז/ת פנימייה
* מדריכים/ות
* עובד/ת סוציאלי/ת
* אם בית
* מרכז חינוכי – מרכזיה חינוכית – חינוך משלים
* מינהלן

בדבר פרטים נא לפנות לטל 04-825146 או 04-823112

אלדור מחשבים בע"מ

לאלדור מחשבים בחיפה
דרושים

טכנאי שירות למחשבים
וציוד הקפי עם ידע
ונסיון באלקטרו-מכניקה
ידיעת השפה האנגלית
ו/או גרמנית - יתרון
רשיון נהיגה - חובה

נא לכתוב לת.ד. 25018 ת"א 61250
או לטלפן 03-335684 למלי

תשלובת דנשר
לחברת תמרוקים
דרושות

דיילות יופי
לאזור חיפה והצפון
* הופעה נאה * מעל גיל 30 *
נא לפנות מיום א'
טל' 03-9233273 לשושי

לקופ"ח מאוחדת – לסניפנו בראשון־לציון
דרושים

רוקחים/ות או עוזרי רוקחים/ות

אנו מציעים: ★ תנאי שכר טובים
★ עבודה קבועה

אם את/ה מעונין/ת הנך מתבקש/ת לפנות למר כ"א רח' ארלוזורוב 100 ת"א
טל' 03-233251/2 סודיות מובטחת

לאולפן לבגרות בבאר־שבע דרושים

מורים

להכנת כתות לבגרות בשעות הערב במקצועות הבאים: מתמטיקה אנגלית, לשון, תנך, גאוגרפיה ספרות עברית ופיזיקה.
רק מורים בעלי נסיון בהכנת כתות לבגרות מתבקשים לפנות לטלפונים:
057-73146, 057-71690.

להב"ר למרכזי תרבות וספורט (לנוער ולמבוגרים) בע"מ

דרוש יזם חברתי
לתפקיד

מנהל
למתנ"ס יבנה

דרישות התפקיד:

● השכלה אקדמאית (ב.א. לפחות) ● תינתן עדיפות לבוגרי תכנית שורש ● נסיון מוכח בארגון מינהלי וכלכלי בהיקף רחב ● יועדף נסיון במינהל חינוכי ובחינוך המשלים ● נכונות לעבודה בשעות לא שיגרתיות ● מגורים במקום תנאי הכרחי.

יש לפנות בכתב בצירוף קורות חיים, שמות ממליצים ופרוט הנסיון אל עמי שגב, החברה למתנ"סים גבעת ברנס ירושלים 91034.
על הפניות, בציון המקום המבוקש. להגיע עד ל־25.9.87
ייענו מועמדים מתאימים בלבד.

ORS שרותי כח אדם

לאו.אר.אס רחובות
דרושים

למחלקה המשרדית

★ **חבר/ת פורטוגזית:** עבודה מגוונת לחצי משרה
★ **מזכירת קבלה:** דילמית ומיומנת, שולטת בשפה האנגלית + הדפסה, לעבודה קבועה ברחובות
★ **מזכירת יבוא + יצוא:** ניסיון בעמילות מכס + דוקומנטים
★ **אנשי הדרכה + מכירות:** למחשבים אישיים משכורת + אחוזים לעבודה קבועה
★ **פקידה עוזרת למנהלת כ"א:** הדפסה בעברית + יכולת עבודה עם קהל
★ **מזכירת שיווק:** ניסוח + הדפסה באנגלית + יכולת עבודה עצמאית
★ **עובדת ייצור:** לעבודה ברחובות + ראשל"צ

למחלקה הטכנית

★ **מהנדס מכונות:** לניהול צוות עובדים לעבודה מגוונת וקבועה
★ **טכנאי/ הנדסאי מכונות:** ניסיון בתכנון חלקים במכניקה עדינה
★ **טכנאי / הנדסאי ייצור:** נסיון 5 שנים במדידת זמנים + תקני זמן
★ **הנדסאי חשמל / אלקטרוניקה:** נסיון בתכנון מערכות חשמליות תעופתיות
★ **איש מכירות:** נסיון במערכות מיזוג אוויר, משכורת + אחוזים לעבודה קבועה
★ **הנדסאי מכונות:** במגמת מיזוג אוויר, קיימת אפשרות ללא ניסיון
★ **הנדסאי אלקטרוניקה:** למחלקת פיתוח עם ידע בתחום הדיגיטלי
★ **מפעילים בכירים:** לעבודה קבועה ומעניינת
★ **מבקר איכות אלקטרו־מכני:** לבדיקות מדגמיות לעבודה הקבועה
★ **נהג רשיון ג':** עם נסיון, להובלת סחורה, לעבודה קבועה – תנאי שכר טובים
★ **מלגזן:** לעבודה קבועה ברמלה
★ **מפעילי CNC:** לעבודה מעניינת עם תנאי שכר טובים
★ **הנדסאי אלקטרוניקה:** נסיון בתעשיה בתחום ייצור אלקטרוני (ניהול מח' יצור)
★ **מנהל עבודה:** נסיון בניהול, עדיפות בענף הטכסטיל
★ **עובדי ייצור:** לעבודה קבועה, ארוחות + הסעות

לפנות לאו.אר.אס רחובות הרצל 187 קומה ב' טל: 08-450630. משרדנו פתוחים רצוף משעה 08.00 עד 19.00

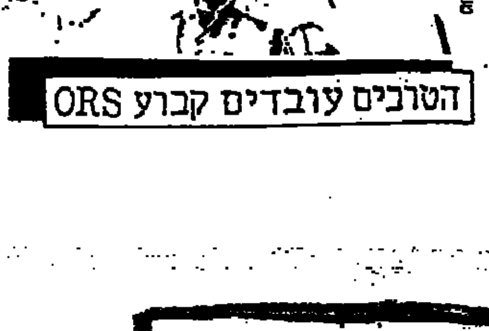

הטובים עובדים קבוע ORS

אימפריה של קולנוע · **אימפריה של קולנוע**

לאור הרחבת פעילותנו בתחומי האלקטרוניקה הביתית
דרושים
לסניפנו בכפר־סבא, רעננה, הרצליה ובת־ים

מנהלי סניפים

הכישורים הדרושים:
★ בן שלושים לפחות
★ הבנה טובה של מוצרי חשמל ואלקטרוניקה ביתית
★ רקע ונסיון קודם במכירות
★ כושר ניהולי ויכולת בין־אישית גבוהה
★ רצון ויכולת לעבודה קשה ואחראית ליום עבודה ארוך

מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד ל"אימפריה" בית אבגד, ז'בוטינסקי 5, רמת־גן, 52520

פי.סי.בי. בע"מ ייצור מעגלים מודפסים

למפעלנו המעסיק 200 עובדים ומייצר מעגלים מודפסים לתעשיית האלקטרוניקה המתוחכמת
דרושים

עובדי ייצור

בוגרי בתי ספר מקצועיים
שיוכשרו להפעלת מכונות קידוח C.N.C

המודעה מתייחסת לגברים ונשים כאחד
ת.ד. 631 מגדל העמק מיקוד 10556
טלפון 06-541051 מח' כח־אדם.

פז

דרוש
מפקח אחזקה ובינוי באזור תל־אביב

הכישורים הדרושים:
* הנדסאי אזרחי (בניין), תואר ממוסד מוכר.
* ניסיון של 8 שנים לפחות.
* כושר הבעה בכתב ובע"פ בעברית.
* רישיון נהיגה.
תנאי שכר בהתאם לכישורים.
נא לפנות בכתב יד בפירוט קורות חיים וניסיון קודם לת.ד. 434 חיפה מיקוד 31003 עבור משרה מס' 7/87.
סודיות מלאה מובטחת.

פז חברת נפט בע"מ

לחברת קוסמטיקה בינלאומית
דרושות

דיילות, נשות מכירה

הכשרה תינתן למתאימות (קורס נערך ב־21-22.10)
בדבר פרטים טלפון: 051-32332

כפיר מעליות דרוש
בחור עם רקע טכני
לעבודת מעניינת בשרות למעליות
רישיון לקטנוע חובה
טל 052-33701, 052-448212

לאזור המרכז והצפון דרושים

* **מתכנתים**
עם ניסיון בזמן אמת
* **מהנדסים והנדסאים**
בתעשייה וניהול
טל 052-916724, 052-442379

בזוני אברהם
משרד לתכנון ופקוח
דרושה
דירה להשכרה בקרית מלאכי
טל בבוקר: 08-587148
בערב: 08-585997

לחנות סטימצקי בהרצליה
דרושה
מוכרת
בשעות אחה"צ.
מלל יוסר
ידיעת אנגלית חובה
מגורים בהרצליה – יתרון
לפנות לחנות סטימצקי רח' סוקולוב 33 הרצליה

סטימצקי

למתפרת רונטל
דרושות
תופרות
מקצועיות תנאים טובים למתאימות.
טל: 08-430927
ערב: 08-553844

לחברה קבלנית גדולה לבניין
דרוש
לעבודה בירושלים
מנהל עבודה מנוסה
לטלפן: 02-813899, 02-810883

לארבע מערכות בע"מ
העוסקת בציוד בקרה ממוחשב ובמערכות בקרת ייצור
דרושים:
1. **מהנדס מחשבים ובקרה מתחיל**
2. **הנדסאי מחשבים ובקרה**
* בתפקידי מכירות ותמיכה טכנית בלקוחות
נדרש: ידע במחשבים ובקרה, גישה שיווקית
לפנות בכתב יד לת.ד. 13044 תל־אביב 61130

עירית כפר־סבא
דרושה
מנהלת מדור המזכירות

הכישורים הדרושים:
השכלה תיכונית לפחות, ידיעת השפה העברית על בוריה, כושר ארגון וניהול צוות עובדים, כושר הבעה בעל־פה, כושר ניסוח של מכתבים, דוחות ופרוטוקולים, ידיעה טובה ונסיון בני־הול עבודות משרד, לרבות משרד ממוכן והפעלת מעבד תמלילים.
על המעוניינות להגיש את מועמדותן בכתב למזכיר העיר, עד לתאריך 30.9.87.

יצחק ולד
ראש העירייה

עירית הרצליה

דרושם:
* **מדריכי אומנות, דרמה, מחול ואחרים**
נא לפנות למחלקת תרבות טל' 052-541841
* **למוסדות חינוך בעיר**
דרושים:
אבות בית ו/או תחזוקנים
למשרה מלאה
נא לפנות למח' המנגנון טל 052-88343

המטוויות המאוחדות לישראל בע"מ
ז'בוטינסקי 92 פתח־תקווה
דרוש

אחראי למחסן תוצרת מוגמרת

★ נדרש ידע רב במחסנאות
★ עדיף רקע בטכסטיל
★ 5 ימי עבודה בשבוע

נא לפנות למנהל המפעל 03-9226225 לדני

לחברת סטימצקי
דרושים
עובדים למחלקת עיתונים
ידיעת אנגלית חובה
לפנות למשרד הראשי
בית הדר, רח' הרכבת 22 ת"א
לכוח־אדם

Melia
חברה בינלאומית לנסיעות

חברת נסיעות בינלאומית
דרוש/ה
פקיד/ה לתיירות יוצאת
BOOKING CLERK
על המועמד/ת להיות בעל/ת ניסיון מוכח בענף של לפחות שנתיים.
פניות לטלפון 20/240845 (ישיר)
– סודיות מובטחת –

למפעל תמרוקים באזור השרון
דרושים

* **עוזר מחסנאי**
גיל עד 35
* **עובדי ייצור**
מגורים באזור השרון
לפנות ישירות "ברברה ולף" בע"מ, רעננה, אזור התעשיה, רח' עמל 38, משעה 10.00 עד 15.00

עירית אשקלון

דרוש
עובד לטיפול בנפגעי סמים

הכשורים הדרושים: בעל תואר ב.א. באחד המקצועות: עבודה סוציאלית, פסיכולוגיה, קרימנולוגיה, מדעי ההתנהגות, נסיון בעבודה מעשית.
★ תנאי שכר טובים למועמדים המתאימים
★ לפנות – בכתב יד למזכיר העיר, עירית אשקלון ת.ד. 9001.

صكنا من الامل

صكنا من الأمل

חדשות כלכלה

כ־500 עובדי מעבדות בבתי"ח ובמירפאות באיזור הדרום ישבתו ל־48 שעות — מיום א'

מאת עדנה אריזור
סופרת "הארץ"

יותר מ־500 עובדי המעבדות, בבתי"ח ובמירפאות באיזור הדרום, ישבתו ל־48 שעות, החל מיום ראשון בשעה 6 בבוקר.

השביתה תקיף את בתי החולים "סורוקה" בבאר שבע ו"יוספטל" באילת, בתי חולים גריאטריים באיזור, מעבדות קופ"ח ומשרד הבריאות במירפאות האיזוריות ומעבדות ביה"ס לרפואה באוניברסיטת בן גוריון. בבתי החולים יעבדו המעבדות במתכונת שבת.

מזכיר הסתדרות הביוכימאים והמיקרוביולוגים, אשר גולדשלגר, הודיע, כי העילה לשביתה היא סחבת בדיונים עם המעסיקים, על תנאי השכר. בשבוע האחרון התקיימו דיונים עם קופ"ח, בהם הוכיחו, לטענתו, המעסיקים חוסר רצון לסיים את המו"מ.

בעקבות הסחבת, החליט מטה המאבק של הסתדרות הביוכימאים והמיקרוביולוגים לחלק את הארץ לאיזורים גיאוגרפיים, ולהשבית בכל פעם איזור אחר. אחרי ראש השנה, מתוכננת השבתת המעבדות בבתיה"ח תל־השומר, בילינסון, השרון, המירפאות המחוזיות של גוש דן.

בכך מקווה מטה המאבק, לאלץ את המעסיקים לפתוח במו"מ ענייני על סיפור השכר. לדבריהם, לא ייתכן, כי עובד מעבדה מתחיל (דרגה 1) מקבל שכר משולב של 400 שקלים ברוטו, והוא נאלץ לקבל השלמת הכנסה לשכר מינימום של 525 ש"ח.

סוכני הגאז מאיימים בשביתה

טוענים שנוכו להם מקדמות בניגוד לסיכומים

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

סוכני הגאז מאיימים לפתוח בשביתה בערב ראש השנה, בטענה שחברות הגז ניכו מחשבונותיהם מקדמות שהגיעו להם, בניגוד לסיכומים שנערכו עם מינהל הדלק.

מזכיר ארגון סוכני הגאז אבי פרידמן, מסר כי הצעד בו נקטו חברות הגאז הפתיעה אפילו את ראש מינהל הדלק שמעון גלבוע, שהבטיח לטפל בנושא.

סופר "הארץ" מציין כי רק לפני חודשיים הסתיימה שביתה של סוכני הגז בעקבות חילוקי הדיעות בעניין גובה העמלות. עתה מאיימים הסוכנים לפתוח בשביתה על רקע אחר.

פיתוח ישראלי: עוף רזה

העוף דל־השומן ישווק גם בחו"ל ע"י משקי עופות לרבייה

(ע). עוף דל־שומן, פרי פיתוח ישראלי חדשני, ישווק בקרוב בעולם ובארץ. פיתוח זה הוא אחד ההישגים האחרונים של איגוד משקי עופות לרבייה המציין בימים אלה 50 שנה ליסודו. על כך מסרו מנכ"ל האיגוד, דוד צור ויאיר וולקן, במסיבת עיתונאים שנערכה אתמול בתל אביב.

הגנטיקאי של האיגוד, גדי צייטליק, מסר כי בקרוב ישווק עוף "רזה" בתפוקה זהה מוגדלת ואיכות בשר מעולה.

דוד צור מסר, כי האיגוד מאגד 26 משקי רבייה ופיתוח בארץ ומחזורו הוא כיום 60 מיליון דולר. היצוא מסתכם ב־10 מיליון דולר.

יאיר וולקן מסר, כי באחרונה נערכו הסכמים עם מצרים בהיקף של 5 מיליון דולר. המכירה לסין דרך הונג קונג היא בהיקף של 100 אלף דולר לשנה, וכן לניגריה, קמרון תורכיה אוסטרליה ודרום אמריקה.

"כימיקלים לישראל" יגייס 45 מיליון ש' בהנפקת אג"ח

שב לשוק איגרות החוב הישראליות אחרי שנתיים וחצי

מאת יונתן שרמן

קונצרן "כימיקלים לישראל" שב לשוק איגרות החוב הישראליות ומתכוון לגייס סכום של 45 מיליון שקלים בהנפקת איגרות חוב בעוד מספר שבועות. כי"ל הפסיק לגייס כספים בשוק זה לפני שנתיים וחצי, כאשר שערי הריבית החלו להאמיר, ופנתה לגיוס כספים בחו"ל, באמצעות הלוואות ללא ערבויות מקבוצת בנקים.

כי"ל הגישה אתמול את תשקיף ההנפקה לרשות לניירות ערך.

ההנפקה עצמה תיעשה על ידי כי"ל מימון ההנפקות, ותהיה בקרבת "כימיקלים לישראל".

ההנפקה עצמה תהיה בדרך של מיכרז. תמורת ההנפקה מתוכננת לביצוע תוכניות השקעה בכל חברות "כימיקלים לישראל".

יצוין, כי בשנה האחרונה גייסה "כימיקלים לישראל" 50 מיליון דולר משלוש קבוצות בנקים — מקבוצה אירופאית שבראשה עמד הבנק האמריקאי "בנקרס טראסט", מסינדיקט של בנקים שבראשם עמד בנק צרפתי ומסינדיקט שבראשו עמד בנק הולנדי.

נחנך מיתקן חדש להפקת קיטור מפחם

מאת יהודה שרוני

מפעל השמנים [illegible] בפתח תקוה חנך אתמול מתקן חדש להפקת קיטור מפחם, בהשקעה כוללת של 750 אלף שקל. מנהל המפעל עזרא ברנר מסר כי המפעל צרך עד היום 5400 טון מזוט, והוא יצרוך מעתה 8000 טון פחם.

שר התיירות: אין כל כוונה לשנות תקנות טיסות השכר

★ קרא לטפח תיירות הסלקטיווית, המכניסה מטבע חוץ "אין ביטחון שהגברת התיירות העממית, נוסח יוון וספרד תגדיל הכנסות המדינה במט"ח

מאת א. קרן
סופר "הארץ"

"אין כל כוונה לשנות את תקנות טיסות השכר", אמר אתמול שר התיירות, אברהם שריר, בפגישה עם פאנל חברות התעופה הסדירות הפועלות בישראל. השר הביע דעתו, כי יש לטפח את התיירות הסלקטיווית, המכניסה מטבע חוץ, ודבר התואם את מדיניות חברות התעופה.

השר אמר עוד, כי אין ביטחון שהגברת התיירות העממית, נוסח יוון וספרד, אכן תגדיל את הכנסות המדינה במטבע חוץ. הוא עמד על הצורך להדק את שיתוף הפעולה בין הפאנל לבין משרדו.

יו"ר הפאנל, ישעיהו הרסית, מנהל סניף ישראל של אל־על, הדגיש כי חברות התעופה יעמידו לרגל חגיגות הארבעים להקמת המדינה את מספר המקומות הדרוש בטיסות, וכי לא יהיה מחסור במושבים במטוסים, כך שכל מי שירצה יוכל להגיע ארצה לחגיגות. הרסית ציין, כי השנה היתה שנה מבורכת לתיירות, וכי חברות התעופה עמדו בכל הדרישות.

דובר הפאנל, אלי מסר, מנכ"ל נתיבי אוויר אוסטריים בישראל, העלה בפני השר את הצורך בהקטנתו או ביטולו של מס הנסיעות, במיוחד לנוכח העובדה, שתנועת התיירות לישראל הולכת וגואה. מסר הציע לשר לערוך בדיקה במדיניות מס הנסיעות, ולשנותה.

יו"ר ועדת המשנה של הפאנל, נתן הגר, מנכ"ל חברת ס.א.ס, עמד על הצורך בהקמת מערכת לפיתוח בתי מלון ברמה של שלושה כוכבים, לעידוד תיירות עממית נוסח יוון וספרד לישראל.

הסינדיקט מייקר ב־10% את יהלמי הגלם — מאוקטובר

היהלומים המלוטשים עשויים להתייקר בכ־4%

מאת אברם צהר

הנהלת סינדיקט היהלומים החליטה להעלות את מחיר היהלומים הגולמיים ב־10% בממוצע, כך נודע ממקורות בסינדיקט. העלאת המחירים תיכנס לתוקף כבר מראשית החודש הבא.

סינדיקט היהלומים הבין־לאומי, שמרכזו בלונדון, שולט על כ־80 אחוז משוק היהלומים הגולמיים בעולם. החלטתו להעלות את מחירי האבנים הגולמיות תגרום, על כן בהכרח, לעלייה כללית של מחירי כל היהלומים הגולמיים בעולם כולו.

העלאת מחירי הגלם על ידי הסינדיקט תיכנס לתוקף כבר בראשית החודש הבא, מיד עם חלוקת ה"סייט" היהלומים החדש של הסינדיקט לסוחרים ולתעשייני היהלומים. הסינדיקט מחלק מדי שישה שבועות בערך, בין מספר מצומצם של "בעלי זכויות" ("סייטים") את כמויות היהלומים שהוא מעוניין לשווק. "בעלי הזכויות" הללו מקבלים חבילת יהלומים סגורה ("בוקסה" בעגה המקצועית), שעליהם לרכוש ללא זכות בחירה, במחיר שקובע הסינדיקט. מועד ה"סייט" הקרוב, של חלוקת ה"בוקסות" נקבע ל־5 בחודש הבא. באותו מועד יידרשו היהלומנים לשלם מחירים גבוהים ב־10% מאלה ששילמו לפני כחודש.

להעלאת מחירי הגלם על ידי הסינדיקט יהיו השלכות גם על תעשיית היהלומים הישראלית. היהלומנים הישראליים קולטים מדי שנה קרוב ל־50% מכל תפוקת היהלומים הגולמיים של הסינדיקט. העלאת מחירי הגלם תגרום לעליה בהוצאות הייצור של היהלומנים בארץ ובעקיפין, גם לעליית מחירי היהלומים המלוטשים, שהם מייצרים. מאחר ועלות הגלם מהווה בערך כ־40% מסך כל עלויות הייצור והשיווק של היהלומים המלוטשים, העלאת מחירי האבנים הגלמיות בכ־10% תגרום לעליה של לפחות 4% במחירי היהלומים המלוטשים.

יו"ר חדש לחב' "אפריקה ישראל להשקעות" — ביום א'

★ מועצת המנהלים תתכנס למנות אחר, במקומו של שלמה גרופמן הרקע: המתח שנוצר בינו לבין היושב ראש הפורש

מאת אריה לביא
סופר "הארץ"

מועצת המנהלים של חברת "אפריקה ישראל להשקעות", שבשליטת קבוצת בנק לאומי, תתכנס ביום ראשון כדי למנות יושב ראש חדש לחברה במקומו של שלמה גרופמן, שחזר לכהן כמנכ"ל החברה, עם פרישתו מראשות החטיבה לשירותים פיננסיים בבנק לאומי.

מעריכים כי מנכ"ל בל"ל צדיק בינו, יפעל לבחירת אחד ממקורביו לתפקיד יושב ראש החברה, כדי שיוכל בדרך זו לפקח ישירות על חברת אפריקה־ישראל. זאת — על רקע המתח שנוצר בינו לבין היושב ראש הפורש שלמה גרופמן.

פורמלית התפטר גרופמן מתפקיד ראש החטיבה לשירותים פיננסיים בבל"ל, על רקע חילוקי דעות עם בינו צדיק לגבי איוש תפקיד מנכ"ל

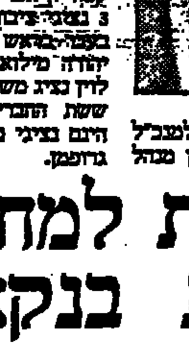
שלמה גרופמן

החברה. צדיק ביקש למנות למנכ"ל החברה את אריה ניסים, סגן מנהל סניף תל אביב של בל"ל, בעוד שגרופמן ביקש למנות את שמשון הראל, מי שהיה מנהל החברה להשקעות של בנק לאומי.

לישיבה הדחופה שזומנה ליום ראשון, יגיעו מדרום אפריקה שלושת חברי מועצת המנהלים של החברה המייצגים את המשקיעים הדרום אפריקאים. השלושה הם: ד"ר לואיס שיל, יו"ר אחת מהחברות ההשקעות הגדולות בדרום אפריקה, מקל כץ, נשיא הארגונים היהודיים בדרום אפריקה הדיר וסמן. בדירקטורין אפריקה ישראל יושבים גם 3 נציגי ציבור - אלון גרופל, שעמד בעבר בראש לשכת רואי החשבון, יהודה מילוא, מנכ"ל תה"ל ויעקב לוין נציג משקיעים זרים בארץ. יתר ששת החברים במועצת המנהלים הינם נציגי בל"ל ובכלל זה שלמה גרופמן.

הטבות למחזיקי מניות בנקאיות בתוכניות "הפועלים"

מאת אריה לביא
סופר "הארץ"

בנק הפועלים מציע הטבות מיוחדות למחזיקי המניות הבנקאיות שבהסדר, ובין היתר: תשואה מוגדלת בכל תוכניות החיסכון של הבנק בהפקדה חד פעמית. הסדרי נזילות משופרת בתוכניות החיסכון והבטחת תשואה צמודה על כספי החיסכון.

מחזיקי מניות בנקאיות שיצטרפו לתוכנית החיסכון "מסמן תשואה", יוכלו לקבל שער פדיון מוגדל על המניות שברשותם. במסגרת הסדר זה, יקבל החוסך עבור כל 100 דולר של מניות בנקאיות, לפי שווין באוקטובר 1983, 117־114 דולר — בהתאם לתקופת החיסכון שלו, במקום 112 דולר שיקבלו מחזיקי המניות, לפי תנאי הפדיון המקוריים.

בנוסף לשער פדיון מוגדל, יהנה החוסך בתכנית זו גם מנזילות משופרת כעבור 12 חודש. בתום תקופה זו, יוכל לקבל ריבית על כספי החיסכון בשיעור של 70% מריבית הדו"ר יציגה. בתום 15 חודש יקבל ריבית של 80% מריבית הדו"ר וכן הלאה. תנאי ריבית אלו הם גבוהים מהתנאים הרגילים של התכנית.

הסדר ייחודי נוסף מאפשר לחוסכים ב"מסמן תשואה" להנות, כנגד הפקדותיהם בתכנית, מהפקדה משלימה על חשבון הבנק לתכנית החיסכון שלהם. סכום ההפקדה על חשבון הבנק יגדל ככל שתקופת החיסכון ארוכה יותר.

סטף ורטהיימר עובר לירושלים

— לנהל "מנועי בית שמש"

מאת נורית כהנא
סופרת "הארץ"

התעשיין סטף ורטהיימר, יעבור בקרוב להתגורר בירושלים, כדי לנהל את מפעל מנועי בית שמש. עם זאת הדגיש ורטהיימר כי אינו מתכוון לוותר על מגוריו בכפר הוורדים בגליל, שהוא היה אחד ממייסדיו.

סטף ורטהיימר

ערך את המהדורה: חיים טל

לארכיטקטים, ליצרני עבודות אלומיניום ולרוכשי בנייה

עידן חדש בענף האלומיניום

קומפלט + הדרכה + מידע = הכל תחת גג אחד

1 קומפלט — קיימים במרוכז - פרופילים, אביזרים, אטמים, מבלסים, קטלוגים ותצוגת דגמים בבתי המסחר המורשים למכירת פרופילי קליל.

2 הדרכה — קליל הקימה 4 מרכזים לייעוץ טכני והדרכה - תצוגה במקום, אפשרות לייצור דגם. חופשי - ללא תשלום. הביקור בתיאום מראש.
איזור המרכז — ארפל 03-808734, 805320 | איזור ירושלים — אלמיר 02-854468 | איזור הדרום — רופל 057-73124, 33124/5 | איזור הצפון — קליל 04-700424, 710957

3 מידע — קטלוגים הכוללים שרטוטי הרכבה, פרופילים, אביזרים, אטמים ומבלסים ניתן לקבל במפעלנו, במרכזי ההדרכה, ובבתי המסחר המורשים למכירת פרופילי קליל.

מוצר איכות נושא של קליל

פתרון חדשני לבנייה יוקרתית

קליל 7000

דלת/חלון הזזה 3-2 נתיבים
דלת/חלון הזזה לכיס

קליל 7000 מתאפיין ב:
- איכות, יציבות וחוזק מירביים
- אטימות ונוחיות בתפעול לאורך שנים
- פירזול חדשני
- קל לייצור ולהרכבה

החלונות עמדו בבדיקות התאמה של מכון התקנים הישראלי לדרישות ת"י 1088 "חלונות אלומיניום"

פרופילי קליל 7000 מוגנים במדגמים רשומים
סימן הזיהוי הבלעדי של פרופילי קליל ≡ 3 פסים

קליל פרופילי אלומיניום

קליל תעשיות בע"מ ■ ת.ד. 210 קרית מצקין ■ 28114 ■ טל: 700424, 710957 (04) ■ טלקס 471537 KLIL IL ■ פקס: 711160 (04)

המפלגה הליברלית (בליכוד)

בפרוס השנה החדשה

מוזמנים חברי מוסדות המפלגה

להרמת כוסית

ביום שלישי כ"ח אלול תשמ"ז (22.9.87), בשעה 11.00 לפנה"צ, בבית המפלגה אולם "מירנבורג", רח' אבן גבירול 68, תל־אביב.

בברכת שנה טובה

מאיר הוברמן
מנהל המזכירות הארצית

Vent פאר תוצרת איטליה

מבצע! 20% הנחה

מאווררים זו מונים, שואבים לבית, לתעשיה, למקלטים ולמסעדות דגמים "4 עד "48

elicent

"המאוורר" לאוורור טוב יותר

יעוץ חינם טל: 03-301524, 393335

"מפעלים פטרוכימיים בישראל" קווי טלפון חדשים.

ביום שישי 18.9.87 יוחלפו מספרי הטלפון שלנו.

המספרים החדשים:

מירכזת: 04-457457
פקסימיליה: 04-457371

מפעלים פטרוכימיים בישראל בע"מ.
ת.ד. 99 חיפה 31000
טלקס 45110

אפריים קסטיאל ובניו

SLAEDS, ARDUAZ, SCHIEFER

צִיפְּחָה

ריצוף פנים וחוץ וציפוי קירות

יבואן: א. קסטיאל ובניו

טלפון: 836334, 824624, 825815, 03-812527

א. יצחקי
חב' לבנין והשקעות

מציעה למכירה:

1. **בשיכון צמרת** בתל־אביב
קוטג'ים יוקרתיים

2. **ברמת השרון** שד' ויצמן 10 בבנין מפואר דירות 4 חדרים מרווחות – 125 מ"ר

משרד: ה' באייר 64 (ככר המדינה)
תל־אביב, טל' 454207־8

שרותי אחזות ערסיא ואבשים(?)

רפאלו

שרות מהיר ומקצועי

של אחיות וסטודנטים(הבשיה)
בכל הארץ 24 שעות

053-342676

מקום בצמרת

שכונת היוקרה בלב ירושלים

ההלה ההרשמה לשלב ג' (והאחרון)

פיתוח סביבתי ייחודי.
נוף מרהיב. ו־70 דיירים
מצמרת העיר ירושלים עושים את השכונה
לטובה ביותר בבירה

קוטגים, פנטהאוזים ודירות יוקרה 4,5,6 חד'.

השכונה הטובה ביותר **אוכלוסיה נבחרת**	בין 70 המשפחות המתגוררות בשכונה — מנכ"לים של משרדי ממשלה; שגרירים ואנשי משרד החוץ; פרופסורים ואנשי הסגל האקדמי; אנשי עסקים ותעשיינים; אנשי תקשורת ובעלי מקצועות חופשיים.
השכונה הטובה ביותר **השקעה כדאית**	עליית ערך הנכס הגבוהה ביותר בשנתיים האחרונות בירושלים.
השכונה הטובה ביותר **בעלות פרטית**	21 דונם בלב ירושלים עם פיתוח סביבתי מפואר.
השכונה הטובה ביותר **נוף מרהיב**	הנוף הנשקף — מוזיאון ישראל; הכנסת; והמצלבה.
השכונה הטובה ביותר **בטחון מירבי**	גישה ישירה מהמכונית למעלית בחניה מקורה ומוארת 24 שעות ביממה, עם שער כניסה חשמלי המופעל בשלט רחוק.
השכונה הטובה ביותר **שמירת ערך הנכס**	חברת אחזקה לטיפוח השכונה ואחזקתה התקינה.
השכונה הטובה ביותר **איכות חיים**	חדרי מגורים עד 50 מ"ר עם חלונות צרפתיים אל הנוף; רצפת שיש, תריסי אלומיניום עם בידוד פוליאוריטן
השכונה הטובה ביותר **שכלולי שנת 2000**	מערכת לקליטת 4 ערוצים, קליטת T.V. מלוויינים, תקשורת מחשבים.
השכונה הטובה ביותר **עיצוב לפי דרישה**	תכנון ועיצוב פנים לפי דרישה לרוכשי קוטגים או פנטהאוזים ע"י ארכיטקט החברה.

מקום בצמרת — אתה רוכש דירה ומקבל שכונה יוקרתית שלמה.

מכירות — משרד — רח' ש"י עגנון 14, ירושלים, טל': 699911; 667464; 02-699531
אמבסדור — נדל"ן בע"מ, טל': 02-668101 אנגלו־סכסון — טל': 02-221161

הארץ

הלוח הארצי

הארץ חדשות

קבלת מודעות:
רח' הנגב 4, ת"א
טל: 03-371261
המחיר למלה
ביום שישי וערבי חג
10 ש"ח כולל מע"מ

חדשות העיר | **כלהעיר צומת השרון** | **כאן והם** | **הלוח הבטוח**

כלהעיר ירושלים

דירות למכירה

קבלנים מציעים

● ברמות, דירות 3 חדרים (לאכלוס) 5–3 חדרים, וקוטג'ים 4 חדרים, "נדל" שלומציון המלכה 4, 227775, 223840

● ברמות, דירות 3 חדרים (לאכלוס) 5–3 חדרים, וקוטג'ים 4 חדרים, "נדל" שלומציון המלכה 4, 227775, 223840

● במבשרת החדשה, קוטג'ים, 3.5 עם גינות ומרפסות החל מ־138,000 בלעדי ל"אנגלו־סכסון" 221161 (מלרין) (1418)

● קוטג'ים בארנונה־תלפיות 4.5–5 חדרים, גג עם יפה, עליות גג צמודה, "עצמאות" 534177 (1436)

● בבית־הכרם: 1) 8 חדרים, חצר, גינה צמודה, חניה, 325,000 דולר. 2) וילה 7 חדרים, 420,000 דולר. (0716) 232843

● ארנונה, גוף נרחב: 1) קוטג' 7, מעלית, גינה, חניה, 295,000 דולר. 2) קוטג' 6, גינה, חניה (0715) 232843 245,000 דולר

● בהר־נוף 6 + חדר אוכל + גינה, צפוק 637401 (0853)

● שיכון בגעתן בחבעתן, רמת שרת, דירות ... (0774) 763946 ,668997 ,690005

דירות למכירה

● בהר נוף מטחאמ 5 מפואר + 4 חדרים (0720) 668101

● 4 בגילה, מסודרת, 2 בקרנוער (1429) 853936 ,763298

● בשאר הגיר, קוטג' תבותה שלוש דירות, 2 חדרים 522622 בתול

וילות ובתים

● קוטג'ים ברמת־שרון רחוב שדי עשון הגדול ... 431930 16.00

● בגבעת התחמושת, 4 חדרים, מחיר 175,000 "אנגלו־סכסון" 221161 (מלרין)

4 חדרים ויותר

● בקטמון־הגב, מרווחת, 4 חדרים, כניסה נפרדת 633206 אחוזה

● בבקעת מרדכי, 4 חדרים כפולים 786689 ,861784 ,100,000 מיידי

● בגילה, יפהפיה, מסודרת, נוף מרהיב, כניסה מיידית 634332

● גילה בכרכב, 3 קומ יפה נוף, מרפסות 766534 ,352520

● סלניה, 4.5 גדולים, חניה, מחסן, כניסה מיידית 215,000 "אנגלו־סכסון" 221161 (מלרין)

● בהר נוף, בהזדמנות 4.5 ק"א 100,000 בלעדי תיווך 418325

2.5–2 חדרים

● בתלפיות השמחה 2 + גינה והסקה פרטית + מחסן 72,000 "כוכ" 243105/6 (מלרין) (0985)

● בתלפיות 2.5 + מרפסות + ארונות + דוד"ש + אפשרות בניה 432759 (0755) 415613

1.5–1 חדרים

● בגבעת הצר 1.5 קק סאמר 42,000 דולר 240311 ,534515 (1303)

דירות בשכ"ח

● בעקרות מבנה עם חצר 1000 מ"ר להשכרה 855824 (0983)

3–3.5 חדרים

● בבקעת מרכזית, 3.5 ק"ד מסודרת, דודש, הסקה נפרדת 525147 ,277466

2.5–2 חדרים

● בקרית שמואל 2 מרווחות, ק"ק 221161 "אנגלו־סכסון" 72,000 (מלרין) (1103)

קוטג'ים

● ברמות, קוטג' מפואר + גינה, 6 בשלבי גמר 819990 (0668)

פנטהאוזים

● בבקעת חדש, כ־140 מ"ר + 70 גג + מחסן "קורה" גב 6/ 633295 (1025)

● בקטמון הישנה 5.5 קומה שלמה חדשה 255,000 בלעדי ל"במאוויס רחביה" 666218/9 (1172)

דירות מרוהטות

● שותפה לשלושה חדרים, בבניה צרפתית, כניסה במכבמבר 636902

● בארנון הנציב (דירה) 3 קק + גינה מסודרת 720002 ,412559

● ביפה נוף 3 מראות, שקטה ארונות 350, בחודש 661936 בתול (1484)

● ברמות קוטג' 5 חדרים, מיוחדת מיידית מתוכרת 233211 (1529)

● בגבעת הבירה, 6 מרוהטת, קומפלט 800 מיידי שחרור (0980) 222317

● בבית הכרם 4.5 + טלפון מרוהטת מיידי 531724 (0979)

● 4 חדרים בבוסתנאי 24 קטמון הישנה מרוהטת ללא דמי תיווך, 244539 כל השבוע 343266 (1039)

● ברחביה שדרות ברנשיימר, דירת 3.5 חדרים לסטודנטים 471713 (1048) 03

● 3 + דוד"ש גא. ק"ד ברמת־שרת 431102 ,02-787959 ,03-444096 (1049) 02

● ברחביה, לחוצים 3, מקסימה לתקופות קצרות 240620 (0885) 524988

● בתלפיות, 3.5 שקומות ללא תיווך 240052־3 בתול (0614)

● בקרית משה 3.5 + טלפון + הסקה דירתית + מרפסות ק"ב (0601) 817280

● בתלפיה לשנתיים בלבד!! 5 מרוהטת קומפלט לשנה + אופציה, מעלית + חניה "מוטי קוצר ושות'" (0806) 225588 ,247937

● לרגל שבתון, 4.5 גינה ומרפסות ומכשירי חשמל 630047 (1112)

● בבית־הכרם, לסטודנטים, חדר בחים תמורת טיפול בילד אחה"צ (1113) 664759 ,528092

● ברחביה 2 מרווחים, 350 מראש, "כוכ'ילי" 244008 ,232742 (1305)

● בתלפיות 4 + פ"א, ק"ב, מרוהטת ... 714202 (1185)

דירות בדמ"ם

● לצעירים 3 בכרכב עם גינה יפה ומרוהטת 232449 (0978)

● ברחביה, דירת חדר 3 והנוף מדהים 723223 (0977)

● בקריות־הים 2.5 בדמ"מ, דירה 2 מדורות, 25,000 דולר

● לצעירים!! רחביה השקטה 3, ק"א, מכטסטית "רומן־כנסים" (0842) 634077

● חדר מסומן + מטבח שינה + חצר ומחסן 02-915054 ,245849 (0632) 03

● ברחל'ם, כ־60 מ"ר, חצר, משופץ מיידי, ישיר 631056 (1067)

● מקור־ברוך 4, כניסה נפרדת + גינה 75,000 "תוכניות" (1304) 233211

● בהר"ג בכרכב, 2 חדל + ארונות ק"ב 249033 בערב (1182)

● לצעירים 3 בכרכב עם גינה יפה ומרוהטת 232449 (1241)

● בתלפיות המזרחית 3, דוד"ש, ק"ב 665878 ,240722 לא בשבת (1398)

● בהזדמנות, דירת 1.5, בתלפיות 02-718238 ,02-247652 (1414)

● ברחביה (אלפסי), 3 מרפסות יפיפיה 65,000 דולר 632743 (1414)

● בתלפיות 2, ק"ק, 22,500 242916 ביה 632026 עבודה (1421)

● בתלפיות בדמ"מ 1.5 יפיפיה 923485 בבית 920330 (1514) 04

ביקוש דירות

● דרושה באכלה דירה בת עד 6 חדרים, רצוי באזור בקעה, 639718 (1434) 630642

● מבוגרת מחפשת לשכור דירת 3–1.5 או בשכונות 252826 (0976)

● בעמק־האדומים דרושה דירה בשכות 3־2 חדרים לזוג ללא ילדים (0624) 351470

● משפחה אמריקאית מחפשת 4 חדרים, בקרית־משה/קטמון/רחביה "קהדרבבנד" 632040 (0887)

● זוג צעיר מחפש בית (3), באזור שקט, להשכרה 03-265748 (1361)

● דירה, ק"ק, 4, כניסה נפרדת, מלח ב"ב 761540 ,421885 (1373)

● דרושה דירה בשכות בכרכב וד־סביבה לרשותי, 3 שקטה 630412 פרטי

מתקבלות הזמנות ללוח כל העיר 02-247118 לבעלי כרטיס אשראי ויזה וישראכרט

מכוניות

● אחסון רכב כלל ביטוח לתקופת ארוכות וקצרות 528912 (1399)

משאיות

● לחברת יפי את שדי דרושה משאית רכינת, אפשרות לעבודה נדירה, 526288 ,526298 (0537)

● משאית מקאר 600 1974 מצב מצוין 344686

● מתמחות: מסחריות, ופיקטות מכל הדגמים באסיאני עד 60 חודש 03-811073

● פורד אמריקאי מסחרי 6 צילינדר 1981, סובארו סטיישן 1400 1976 661151 לאליקר

אודי

● 80 אוטומטי + מזגן 1982 שנה בעבודה: 221421, בבית: 760760 (0974)

● אודי 80 1987 חדשה + אפשרות החלפה 242202, 232203 (0975)

● 80, 1983, מבצע אוטומטית 38,000 ק"מ 720398, 526049 (0792)

● אודי 80, 1600, חדשה, 1987 + מזגן + תוספות 850132 (0817)

● 80, 1600, 1987, לבן, 0 קילומטר 867687 בתול (0681)

● אודי 80 1600/80 אוטומטית 1982 710751 78,000 בתול (0667)

● 80, 1600, 1987, 0 ק"מ, אפשרות החלפה 690462 (0647)

● 80, 1300, 1985, ראשונה + מזגן + מערכת מרעפה 420283 (0589)

● 100, 1976, אוטומטי + מזגן + רדיוטייפ + אזעקה, מחירון 859833 (1069)

● 80, 82, 1300, בהזדמנות מחירון, במצב מעולה 438543 (1070)

● אודי־100, סי.סי. 1986, במצב מצוין 821778 בתול (0888)

● 80 אוטומטי + מזגן 1982 שנה עבודה 221421, בית 760760 (0974)

● 80, 1976, אוטומטי, במצב מצוין, מחיר מחירון 714202 (1186)

● 80, 1983, מצב מכני מעולה 221078 (1257)

● האודי 80, 1987, חדשה + אפשרות החלפה 242202, 232203 (1267)

● אודי 80, 84, ראשונה במצב מצוין!! 525511 (1378)

אוטוביאנקי

● נורמל 1979 116000 ומורת, צבע, מחירון 862748 בתול (0973)

● לנוער 1979, ראשונה, 88,000 אוברול בהזדמנות!! 342431 (0972) (בתול)

● אוטוביאנקי עלית אל.אקס. 1984, 35,000 + טסט 241951 (0701) 637098

● נורמל 1979 116,000 שמורה, צבע, מחירון, 862748 בתול (0973)

● אבריס 1050, 1980, מחירון 107,000, ראשונה, שמורה (1115) 763192

● אוטוביאנקי 1979, להשכרת כחודש + אפשרות החלפה 242202 (1264) 232203

● אוטוביאנקי 82 שלישית 85,000 ק"מ מחירון 761567 (1400)

● אוטוביאנקי 1984, יד שניה, מחירון, במצב מצוין 764447 (1422) 343665

● אוטוביאנקי עלית 1984, יד שניה כחדשה 666616 ,410173 (1449)

● אוטוביאנקי לנוער 1986 כחדשה + אפשרות החלפה 242202 (1531) 232203

● לנוער, 1984, במצב מעולה, מחירון 721230

אופל

● אסקונה 83 1300 אס.מצב מצב טוב 765151 (0971)

● אסקונה שמורה 1300 1984 דלוקס מנוע אס 411926 (0734)

● אסקונה שמורה דלוקס מנוע אס 411926 (0660)

● אסקונה 1982 אוטומטית ראשונה מעולה בהזדמנות 410268 (0661)

● קורסה 1985 3 דלתות ראשונה 536524 ,344008 ,68,000 (1055)

● אסקונה 1300/5, 1984, שנית 816617 ,241833 39,000 (0890)

● קדט 1300, 1983, אוטומטית כחדשה + מערכת 666646 (0889) 418645

● קדט 1300 מנוע אס + מזגן 1985 242034 ,638949 30,000 (1116)

● אופל אסקונה 1982 כחדשה + אפשרות החלפה 242202 (1263) 232203

● קדט 1300, 1986, 5 דלתות ראשונה 851722 ,854763 (1363)

● קדט 1300 1984 שניה אוטומטית + מזגן, מצויינת 811177

● קדט רמלה, 1984, ראשונה, מחירון, 5 דלתות 812831

● אסקונה 1984 ג'י.אס, קומה מצן תוספות 341661 58,000 (1452)

● אסקונה 1300/5 1983 ראשונה תוספות 695370 ,537515 (1530)

אוסטין

● מטרו, 1300, 1983, ראשונה טסט לשנה, תוספות 855288

● אוסטין מטרו־ויניר 1969 מתמחה + בראנו טלפון: 815729

● מטרו 1300, 1982, 69,000 ק"מ מחירון 345597 בתול

● מטרו, 1300, 1984, מחירון 60,000 ק"מ, מצוינת 719404 (1368)

אלפא

● אלפא סוד 1982 + 1983 יפיפיה + אפשרות החלפה 232203, 242202 (0794)

● סוד, 1200, אס.טי, 1983, שמורה, מעולה למבינים 636247 (1117)

● סוד, 82, שניה, טסט 7 חודשים 720159 ,765868 ,100,000 (1334)

● אלפארומיאו 33, 1200, 1984 ראשונה + מערכת 432781 (1374) בתול

● אלפא סוד 1976, מצב טוב 432827 ,663101

● סוד, 1982, ראשונה, 59,000 רדיוטייפ, מצויינת, יפהפיה 715667

● רומיאו 75 1800, 1987 + מזגן + חלונות חשמליים, מטלי + סטריאו 282430

אמריקאיות

● ביואיק 1978 כחדשה בהזדמנות + אפשרות החלפה 242202 (0970) 232203

● אלקטרה 1979 מנוע חדש + אפשרות החלפה 242202 (0969) 232203

● אולדסמוביל אומגה 1981 205 פתוח מהמחירון 723995 (0798) 711157

● כחולה, פונטיאק 77, מזגן, מחירון 665591 ,461873 (0740)

● אולדסמוביל אומגה 1981 205 פתוח מהמחירון 723995 (1306) 711157

● ביואיק, סקיילרק, 1978, כחדשה + אפשרות החלפה 242202 (1258) 232203

● אלקטרה, 1979 + מנוע חדש + אפשרות החלפה 242202 (1259) 232203

ב.מ.וו.

● ב.מ.וו 1987 + 1988 מודל + אפשרות החלפה + תשלומים 232203, 242202 (0968)

● ב.מ.וו 315, 1983, ראשונה, מצב מצוין 711157 ,723095 (0799)

● 1800, 1984, 60,000, מזגן + תוספות 666242 ,660482 (0808)

● מכונות ראשית קמבו 1988 ביתוף ליום מקון חולטון 536151 שלוחה 3151 ובחזן רמפר בחנ (1118)

● ב.מ.וו, 1987 + 1988 מיידי + אפשרות החלפה 242202 (1261) 232203

דייהטסו

● שריד 1000 1983 5 + מזגן 801211 ,630805 חיים (1343)

● שרמט, 1300, 1984, 5 הילוכים + מזגן 44,000 636091 ,633205

● שריד, 1983, 74,000 ק"מ, מצב מצוין, מחירון 418603 (1433)

דלתא

● לרגל נסיעה, דלתא 1979 מכוני מצוין 863117 בערב

ווקסהול

● שבט 1979, 1300, מחשבה, אוברול, טסט, מצויינת 786087 בתול

וולבו

● וולבו 340 ג'י.אל 1985, ראשונה, במצב טוב מאוד 717446

● 144 אי, 1974, אוטומטית + מזגן + תוך כה מחירון 761039

● וולבו 1979 אוטומט + מזגן + אפשרות החלפה 242202 (0966) 232203

● 1975, מנוע 2000, אוטומט במצב מצוין 815635 (0602)

● ג'י.אל 79, 2000, שניה + מזגן כחו, 136,000 ק"מ 856077 (1307)

● וולבו 1974 אוטומט + מזגן + אפשרות החלפה 242202 (1260) 232203

● 244, אוטומט, 1979, כחודשה, מזגן, הגה כח 716059 (1453)

מנדרים

● מלף קאדי פולקסווגן 1984, מצויינת, מחיר מחירון 632578

● טנדר פיג'ו 404, 1972, מנוע 1982 + ארגז 760441

● פולקסווגן קאדי, 1984 + אפשרות החלפה 242202 (1533) 232203

מלבוש

● מלבוש סימקה 1979 כחדשה + אפשרות החלפה 242202 (0965) 232203

● הורייזן אל.אס, 1300, 1983, 5 דלתות, מצויינת, 53,000 + רדיוטייפ 232885 ,788137 12,300 (0616)

● מלבוס, אס.אס.קס, 1981, מפוארת אוטומט + מזגן + תוספות (1071) 801574

● סלבה, שלוחה, 1982, 1300 + אפשרות החלפה 242202 (1271) 232203

מנדרים

● 404 טנדר 8־1979, ארגז פיברגלס, מסודרות 662634 בתול (0895)

טרקטורים

● למכירה מתפרקים אוטומטיים 60 בתול ג'י.טי.בב, מדול 1983/84 + מסיט 526298 ,526288 (0545)

לנציה

● 1300, 82, מצב מעולה 56,000 ק"מ 718817 (0611)

מסחריות

● טרנזיט 1978 אוטובוס + טסט + מדפים לשווק 816258 אודי (0964)

● טנדר פלו 504 + ארגז 114,000 ק"מ, שמור 240468 (0963)

● פורד טרנזיט 1974 מצב טוב, טסט, צבע, טלפון 411861 (0960)

● טרנזיט 1985, ארגז, ראשונה, לנוטעים, כחודשה 416645 (0698) 664633

● טרנספורטר 1986, 50,000 ק"מ, שניה, טסט, 35,000 ש"ח (1119) 699265

● טרנספורטר סוף 1985 + תוספות 525754 + מושבים וחלונות (1209) (בתול)

● פולקסווגן טרנספורטר 84 מצב מצוין 130,000 ק"מ 868118 (1282)

● פורד טרנזיט 83, מסודרת לנוסעים, מכני מצוין 912630 (1389)

● דבל קבינה, 1986, אוטומטית 35,000 שח 853938 ,423474

● טרנספורטר קומבי 85 קיטו + מזגן במצב מעולה 766281 ,718472

● טרנספורטר, 1986, 30,900, ראשונה, מושבים, חלונות 817071 בתול

● טרנספורטר 1986 + 1982 בהזדמנות + אפשרות החלפה 242202 (1534) 232203

סובארו

● סטיישן 1600, 78, מצב מצוין + רדיוטייפ 866689

● סובארו, 1981, 1600, שניה 361576 97.000

● 1300, 1986, ראשונה, 25,000 ק"מ, טסט פברואר 711598

● 1800, ג'י.אל.אס, אוטומטית, 1983, מחירון + תוספות 420079

● 1300, 1983, ראשונה, כשופה, מצויינת 354026 ,221258

● סובארו 1300, 1986, 14,000 ק"מ 720646 ,246009

● 1300, 1986 ראשונה + מזגן 15,000 ק"מ מחירון 789551

● 1600, 1982, סטיישן, ראשונה, 76,000 מחירון, מצויינת 760138

● סובארו 1800 1981, אוטומט + מזגן, 77.000 ק"מ 789857

● סובארו 81, 1600, אוטומטית, ראשונה, מעולה, מחירון 724072

● 1800 ג'י.אל.אף אוטומטי, 81, רביעית, מזגן מחירון 667364 ,867181

● 1300, 1983, מצויינת, 82,000 מחירון 864496 בתול אחה"צ

● 1979, 1600, מצויינת + טסט + מזגן מנוע 76,000 432728

● סובארו, 1300, 1982, ראשונה רדיו 865326 לא בשבת

● סובארו 1985 1300 ג'י.אל 24000 ק"מ בלבד 760866 (0959)

● סובארו 1300 1982 + 1983 + אפשרות החלפה 242202 (0958) 232203

● סובארו סטיישן 1979 בהזדמנות + אפשרות החלפה 232203 (0795) 242202

● סובארו 1300, 1987, ראשונה 249018, 221598 (0699) 786858

● 1300, ג'י.אל 1981 + רדיו 764573 150,000 (1072)

● 1600, 1979, סטיישן, אוטומט, טסט, שניה, 90,000 763356 (1073)

● 1600 ג'י.אל 1982 מחירון 50,000 (1155) 912267

● סובארו, 1300, 1982, מצויינת + אפשרות החלפה 242202 (1269) 232203

● 1300, 1983, ראשונה, 54,000 ק"מ שמורה 411508 (1473)

● סובארו 1300 סוף 1982 ראשונה, 778904 ובעבודה 695579 (1536)

סוסיתא

● רום כרמל, 1981, בהזדמנות + אפשרות החלפה 242202 (1535) 232203

סיאט

● סיאט מלגה 1986, ראשונה + אפשרות החלפה 242202 (1537) 232203

● סיאט מרה 5 דלתות 1984 ראשונה, 60,000 534811

● סיאט מלגה 1200 מטלי, כחדשה 1987 417183 ,720518 (0877)

● מלאגה 1987 חדשה מחירון 639486 ,762794 בית (0683)

סיטרואן

● ב.אקס.טי.אר.אס, 1987, רדיו סייפ צבע מטלי 765727 (0617)

● ג'י.אס, ספישל, 1978, מכני מעולה, 931875 בתול, זכריה (1121)

● סיטרואן פלאס, סוף 1984, ראשונה, מעולה + טסט 431787 (1188)

● ג'י.אס.אי, פאלאס, סיטסוק 1982, שניה 410661 בית 243684 (1382) עבודה

● בי.אקס 16 אר.אס. 1987 חדשה 5,000 ק"מ 723204 (1401)

● בי.אקס, סי.אר.אס, 1600, 1985, 60,000 ק"מ כחודשה 412435

● ויזה, סופר, 1983, ראשונה, 36,500 מצב מצוין 521673

● פלאס, 1300, 1984/5, שניה + סייפ 48,000 מצויינת 789406

פולקסוואגן

● לסה סי.אל, 1300, 86 ראשונה, מטאלית 438014 בערב (1485)

● פולקסוואגן מטורי מודל 82 מחיר מחירון 941826 (1538) 941003

● גולף 5/1100 1981 שניה, מזגן + אזעקה בית 724145, עבודה 219322

● לסה 1600 אוטומטית 1985 36.000 ק"מ ראשונה מצויינת 666339

● גולף 5 דלתות מנוע 1100 שלישית מעולה 434237

● גולף, 1300, 1985, ראשונה, מעולה (34,000) בערב 917675

● תפסיות, 73, שלישית, מכנית מעולה, מחירון 722713

● גולף 76 טסט לשנה 1100 חמישה דלתות 420542

● דבל קבינה 82 מצב מעולה 383028 בית 537824 בערב (0957)

● פאסאט סטיישן 1975 בהזדמנות + אפשרות החלפה 242202 (0956) 232203

● גולף 1100 1982 ראשונה + אפשרות החלפה 242202 (0955) 232203

● בהזדמנות! גולף 1100, 1977 מעולה 853269 ,861534 (0703) 822639

● גולף 1100 שמורה כחדשה 82, חיים 232269 (0625)

● גולף 5, 1500, 1978 + טסט לשנה מצויינת 661744 (0615)

● תפסיות, 1963, מנוע משופץ 1976, במצב טוב 412345 (0612) בערב

● גולף 1500, 1979, אוטומטי + מערכת במצב מצויין!! (0750) 410067

● תפסיות, 1972, 1285 סטק 195.000, מחירון, מצויינת, (1075) 419486

● תפסיות, 1300, 1973, מנוע 1982, מחירון 238246 ,823327 (2 בלוח אוטומטית מצויינת 1981 80,000 יד שניה 866667 (1150)

● תפסיות, 1973, מנוע 1987, לרגל נסיעה!! 225588 ,421421 (1336)

● טרנספורטר, 78 שפשלים וד לונות, מכני טוב + צבע (1251) 248850

● תפסיות, 1973, 1300, יד שניה 115,000 מחירון 765755 (1277)

● גולף, 1982, 1100, ראשונה + אפשרות החלפה 242202 (1265) 232203

● פסט סטיישן, 1975, בהזדמנות + אפשרות החלפה 242202 (1270) 232203

● תפסיות, 1972, 1200, שמורה, מחירון 526260 ,558536 (1402)

פורד

● פורד סרוטוס 1986 + 1978 + אפשרות החלפה 242202 (0954) 232203

● סיירה, ליזה מחירות, תשלומים, 1984, 1600, ראשונה 817678 (0815)

● קורטינה ג'י.אל, 1982, 52.000 ק"מ רדיוטייפ, מחירון (0736) 421095

● פיאסטה, 1984 + תוספות מסודפות ומצויינות!! מהשכרה (0684) 361810 ,113,500

● סיירה 2000 ג'י.אל, 1984, ראשונה, 80,000, מזגן (0896) 721910

● פיאסטה, 84, 950, 43,000 ק"מ שניה 765912 בתול (1124)

● פיאסטה, 1984, 1100, ראשונה, 31,000 טסט לשנה 867497 (1125)

● קורטינה 1300, 1982 ראשונה 812613, 222819, 66,000 (1143) בתול

● קורטינה, 1976, סטיישן + טסט, אפשרות החלפה, 342971 (1310) 353610

● פורד סרוטוס, 1978 + 1984 + אפשרות החלפה 242202 (1255) 232203

● מיידית זכות לפורד סיירה, 1600, 536151/3151 ,786115 1988 (1128)

● קורטינה, 1982, 1300, מצב מצוין, 58,000 ק"מ 424272 (0851)

● פיאסטה אל, 1100, 1983, ראשונה, 31,000, 420792 (1451) 431262

● ברנדה רשוי 1979 גיר מחדש 761165 ,765966 ,775216 (1488)

● פיאסטה אל 1983, ראשונה, מצוינת + טסט 722959 (1539) 635179

● פיאסטה אל 1100, 1984 טסט לשנה, מצב מעולה 858687

● פיאסטה, 1979, מצויינת, שלישית, מכנית מעולה 353420

● פיאסטה, 1987, קלמטטר נמוך, ראשונה, תוספות, מחירון 819270

● פיאסטה, 84, 1100, ראשונה, 39,000 מעולה 632032 בתול

פיז'ו

● 104, 1981, 73,000 423845 בית בתול 230665 עבודה

● פיז'ו 404, 74, יד־ראשונה 630925 בתול 246758

● 504, 1978, ראשונה, מצב מצוין 584430 ערב 431731

● 104, 82, 70,000, ראשונה 10,000 ש"ח 712779 בתול

● 104, 1983 + אזעקה + רדיוטייפ מחירון 557552 ,766123 אייזן

● 305 אס־אר (1470) 1981 76,000 ק"מ מצויינת 723768

● 104, 84, 1124 48,000 ק"מ מחירון 813695 בערב (0951)

● 104, 1976, מכני מנוע 3900 ש"ח 222319 ,241910 (0950)

● 504 1983 אוטומט, מזגאר + אפשרות החלפה 242202 (0949) 232203

● 504 1982 מהשכרה אוטומטי מזגן, חלונות חשמליים 418645 (0697) 664633

● פיז'ו 104 1981 82,000 טסט מאי מחירון 718722 (1079)

● 104, 82, ראשונה, 35,000 ק"מ 247782 ,810924 (1123)

● פיז'ו 505, 1983, 70,060 ק"מ מחירון ספורטי 867977 (1309)

● 505 ג'י.אל 1984, ראשונה, הגה כח, מטלי, מצויינת 761476 (1190)

● פיז'ו 204, 73, מנוע משופץ 2400 ש"ח 699880 (1229)

פיאט

● רגטה, 70 אס, 1986, 4500 מחירון 539063 בתול (0953)

● פיאט 127 1986 כחדשה + אפשרות החלפה 242202 (0947) 232203

● פיאט 131 1978 + 1979 + אפשרות החלפה 242202 (0946) 232203

● פיאט ריטמו 1979 מובת, 1100 טסט לשנה 411861 (0945)

● אונו 60 1986, 10,000 ק"מ + מזגן + רדיוטייפ 699623 (0944)

● פיאט 128 1979 1300 + אפשרות החלפה 242202 ,232203 (0793)

● פיאט 124 1974 מצויינת + אפשרות החלפה 232203 (0796) 742202

● 850, ספיידר, 1971, 903, מכני מצוין + טסט 719956 (0818)

● ריטמו 70, כחודשה, סוף 86, 11,000 ק"מ, מחירון 852232 (0723)

● אונו 70 1986 ראשונה ומטייזל + טסט 857360 (0686)

● אונו 60 1986 10,000 ק"מ + מזגן + רדיוטייפ 699623 (1050)

● רגטה, 1300, 1986, מהשכרה כחדשה + מזגן 666646 (0897) 418645

● פיאט 600, יד שלישית, 1968, 1300 ש"ח 669529 (1126)

● 127/2, 1982, 65,000 ק"מ שמורה למחירון 857810 בערב (1127)

● רגטה חדשה, 70 אס, 1987, 1300 + מזגן 723444 (1154)

● סטיישן 127 1981 65,000 שלישית, מחירון 854684 (1165) בערב

● ריטמו 75, סופר, 1300, 1983, 80,000 שמורה 342461 (1217)

● סופר מרפיוריו, 131, אוטומטית 1981, 84,000, 1600, מחירון (1247) 713202

● 131, 1978 + 1979, אוטומטי + אפשרות החלפה 242202 (1262) 232203

● פיאט 127, 1986 + 1987 + אפשרות החלפה 242202 (1266) 232203

● רגטה אס, 1986, 10,000 + טסט מפוארת + תוספות, מחירון (1371) 761104

● 133, 79, במצב מעולה טסט לשנה, מחירון 523074 (1376)

● חיוכת להימכר אוטו 60 אס. 86 (1403) 347231

● פיאט, 127 סטיישן, 1982, 60,000 + טסט, 931015 בתול (1450)

● פיאט ריטמו, 1982, בהזדמנות + אפשרות החלפה 242202 (1540) 232203

● רגטה, 1986, אוטומטי כחדשה + אפשרות החלפה 242202 (1541) 232203

● ריטמו גובה, 1983, 71,000 ק"מ, ראשונה 635179 ,722959 (1542)

● 128, 1979, אוברול + טסט לשנה במצב טוב 856136

● 127, 1982, ראשונה טסט לשנה מכני מעולה 765681

● פיורינו, 1981, אוברהול, מכני מצוין, בתול 242614 ,345006

● 127, 1982, 72,000 שלישית, טסט לשנה 412644

● 127, 1982 + רדיו, 3 דלתות, 54,000 ק"מ 414575

● אונו 60 סופר, 1987, מיוחדת בהזדמנות, מחירון 352603

● פיאט פנדה, 82, מצויינת, כחדשה, 868313 60,000

● 127/2, 1981, שלישית, מכני מצוין מחירון 663407 ,786129

● 127, 1982, שניה 713870 בית 226385 עבודה

רנו

● 9, 1100, 1983, טסט לתצרשנה + רדיוטייפ, מצויינת 865476

● 4, 1982, ראשונה, טסט לשנה, 62,000 מחירון 536802

● 5 5 84, ראשונה, אוטוסט, 1400, 867157 ,24,000

● רנו 9, סי.טי, 1982, 54,000 343611

● 5/5 טי.אל 1983, ראשונה, טסט לשנה 630961

● 11 שניה 1983 מעמנת 70,000 ק"מ + טסט + מערכת 17,500 ש"ח 352322

● 12, טי.אר, אוטומטי, 74, טסט, 822858 לא בשבת (1543)

● 5, 1979 + רנו 4 + אפשרות החלפה 232203 ,242202 (1544)

● 18, ג'י.טי.אס 1983 השמולת כת, מזגן, מחירון 722326 (0797)

● 5 סופר 1250 שניה, 1987, טסט לשנה 554961־08 בתול (0626)

● 9, סי.טי, 1100, 1982, 56,000 ק"מ 638289 ,666548 (0618)

● רנו 5, 1982, יד־ראשונה, 52,700 ק"מ 410236 (0603)

● 5, 1982, 3 דלתות 53,000 ק"מ, רביעית 422713 (0595)

● 9, אוטומטית, 1400, ראשונה, 1983 + ציקלולים!!! 788216 (1083) 760423

● 9, סי, 1983, ראשונה (מהשכרה) מחירון 351274 בערב, בתול (0898)

● 5, 9, סי.טי, 1983, ראשונה, מצב מעולה 525086 (1236)

● 5 1983 3 דלתות 5 הילוכים יפה 633981 (1206)

● רנו 6, 1977, מצויינת + אפשרות החלפה 232203 ,242202 (1273)

אופנועים

● מגלס 350 1963 יפהפיה, מצב גדיר + טסט 663061 (0610)

● סוזוקי אקס, 1986, כחולה, שמורה במצב מצויין 341828 (0606) 233407

● גלי 50, 86, כירות, 5,000 ק"מ 691465 ,723466 (1128)

● הונדה 250, 82/83, 10,000 ק"מ, מיוחדת כחודשה 632527 (1159) בועז

● למכירה יאמהה 350, 1983, מצויינת, מחירון 411172 (1372) אלון

● בהזדמנות סוזוקי איקס 50 1985 מצב מעולה 630974 (1507)

ביקוש רכב

● מעוניין לקנות כל סוגי המכוניות תשלום במזומן 242202 (1256) 232203

הצעות עבודה

● לחברה קבלנית דרוש מנהל עבודה לעבודות פיתוח + הנדסאי ממשלתי 241852 ,241894

● לסטודיו לאמנות וניפול בחומר דרושים עובדים לייצור 280541

● מנהל/ת חשבון מנהיר־תיבנית מ־13.00–8.00 למשרד ער'י. שלטות בהדפסות עברית. להתקשר רק אחה"צ 234186 ,228926

● מנהלים לוח־תלמידים תושלמה משרה מלאה 528111 למחלקה כ"א

● 1 עובדים בעלי רשיון נהיגה לעבודה במאפייה + פקידה ויודע בהנהלת חשבונות 859989 מראשון בערב 637960

● פקיד־ה להנהלת חשבונות סוג 2 למשרה מלאה!!! 423998 ,414731

● לישוב בגעון דרושה למשרד ממגורים לצורך ממשלה, עבודה, קרמיל 16.00–13.30 361482 ,361911 בבוקר

● לרופא ישראלי דרושה מזכירה עברית, אנגלית בחצי משרה

● לרופא ישראלי דרושה מזכירה אנגלית בחצי משרה

● לשון יומי דרושה פקידה מלכנית

● למזכירות ...

● למשרד תיווך דרושים סוכנים 286545

● לחברה המובילה בתחומה דרושים ...

● למוסד אמריקאי דרושים עובדים ביכוון החברי אנגלית 284465

● דרושה מזכירה בקיאה בעברית

● דירות להחלפה ...

● אדריכל, מבנאי, אדריכלות פנים ובנין 431553 סימור (0939)

● יוצאי יחידות קרביות וקורס פיקודי לעבודה בטחונית (0937) 523212

● דרושים נהגי שליחים + רשיון לקטנוע 633761 ,699141-2 (0936) בתול

● לבית בריאות מסג'יסטיות מקצועיות ומתלמדות שכר גבוה (0935) 221434

● להורי שלטים דרוש מטר דיגמי בעל נסיון 243213 (0933)

● דרוש סבל מקצועי למסעדה (0932) 713076 לא בשבת

● מקודת מכירות עם נסיון + ידע בשפה האנגלית 247083 (0931)

● מתקינים לדלתות פלדה/מקלחונים ומהיצות עץ עצמאי + נסיון ורכב 247081 (0930)

● שליח בעל קטנוע לשליחויות בירושלים 537360 ,537157 (0929)

● לאגרס מבוגרים פקידה לעבודה לפי שעות 221979 (0927) 223033

● לבית קהילה דרושה מזכירה לאחה"צ 763176 (0926) 761656

● עבודת נקיון בית לעבודה קבועה שכר גבוה 228104 (0924)

● לגנא במטון קבנים לעבודה במשמרות 5400057 (1052) 03

● להותסל ישראל סניף ירושלים דרוש למטבח + אנגלית + רכב 225362 ,244539 (1051)

● דיילות יפי לסוכנות אמריקאית ...

● לבית ...

صكنا من الاهل

הלוח הארצי הארץ חדשות

המשך ירושלים

● לחברה לקוסמטיקה בבלאומת דיילות משכורות גבוהות 813701 מ־ 16.00 (0654)

● מוכר לכלי עבודה ובנין עם נסיון ● רשיון נהיגה 713878 (0664)

● לפרוייקט מעניין דרושים רוכשי מודעות. תנאים טובים 231061 (0669)

● למשרד ברוקס דתי דרושים במרי ישיבות הסדר לפרוייקט מעניין 226345 (0671)

● לפטוליבם, עזר למחלק גז בעל רשיון ג׳ 222032 231010 (0687)

● לדפוס בינעיסקית גרפיקאית תנאים טובים 231783 (0688)

● יהודיה דרושים לצהרון משפחתון 14.00–11.00 660866 665077 (0706)

● לפנויה לימי משרה • נסיון בהדפסה וידע בהנהלת להתקשר

● דרושה סייעת לגיאנקולוגית • נסיון במשרה מלאה 225080 (0708)

● לאגודת בית לכל ילד דרושים: 1) מורים מדריכים למועדון טיפולי לילדים לחצי משרה 18.00–13.00 ובחופשות מבוקר עד הצהריים. 2) מטפלים/ות בבשכורות למעון טיפולי לילדים. עדיפות לסטודנטים ו/או בעלי רקע בחינוך מיוחד. 661966 מיום א׳. (0718)

● למכון יופי במרכז העיר דרושה מעולה למשרה מלאה 419191 (0726)

● דרושות מטפלות מקצועיות. משכורת 2000 ש״ח לחודש 244826 (0728)

● עובדי/ות נקיון לבקר ו/או אחה״צ תנאים טובים 242024 248161 (0730)

● לבית־אל ב׳ מטפלת דתית 976533 07.30–13.30 976401 (0735)

● לבורכז קהילתי גילה דרושה מזכירה לאחה״צ בשעות 15.30–20.00 ידע ונסיון במעבד תמלילים וכבקבלת קהל 763176 761656 (0926)

● למכללה לחינוך ע״ש דוד ילין דרוש/ה מזכיר/ה ביה״ח במשרה מלאה לסגן המנהל בדירוג אחיד או מח״ר. 533111 (1082)

● מזכירה למשרד אדריכלים בהדפסה ברבע/אנגלית 827906 (1083)

● לעורכת־דין. מזכירה־טכנאית הדפסה מעולה לי־5 בקרים • מעניין אחה״צ 666807 227570 (1084)

● להוצאת ספרים מעולה למעבד תמלילים למשרה מלאה 713536 (1085)

● לרופאים דרושים מדריכים מסיימים לשחיה ושיפור 414896 (1086)

● ● דיילות מכירה רווחים גבוהים לאבזרי אופנה 226378 (1428)

● מזכירה עבור בחברה דרושה לשעות הבוקר 226227 241564 (1132)

● מזכירה לשתי מחלקות עם שפת 228106 (1166)

● להברה לרכב דרושה פקידה עם ידע באנגלית ובהתחשבנות 713888 718885 (1144)

● פקידה/מזכירה נסיון על מעבד תמלילים אנגלית • יתרון 713969 718308 (1145)

● דרושה עוזרת לגנון ילדים 528057 20.00–18.00 (1152)

● למעבד קהילתי מרושה עובדת 18.00–15.00 285035 289229 (1153)

● דרוש עובד 5 שעות אחה״צ לחברת אריה 224745 (1158)

● דרושות ותיקות עם נסיון 525691 (1161)

● למסבריה טכני מכירות, עמלות גבוהות • פקידת מכירות 532131 (1163)

● מנהלת השבונות צעירה נסיון בהפעלת חשבשבת בירושלים 655910 (1332)

● למוסד דתי, יוצאי משרדי מזכירה טלפוניסטית, ספרנית 711554 715767 (1331)

● פקידה עם רשיון לופטה למשרה מלאה 231783 (1330)

● לסניף סיטונאי בירושלים מנהל רקע מסחרי • ידע בתחום קורות חיים בכתב יד לת.ד 380 ת״א (1333)

● לדפוס פריטנים דפס מסכה לחמדה 700 לעבודות איכות 539662 (1341)

● סטודנטים למשפטים, רצינים, לחצי משרה בבקרים 221252 (1344)

● איש תחזוקה בחצי משרה לבריס תיכון. טלפון 722874 (1191)

● טכנאית בעלת מוזירות גבוהה אנגלית יתרון 523310 521025 (1192)

● 2 סייעות לרופא שיניים במרכז העיר, למשרה מלאה וחלקית 224772 (1193)

● לדפוס במרכז העיר דרושים דפס אופסט וגרפיקאית בינעיסקית/ים 24611 (1227)

● דרושים פועלים לקטיפת ותיית למעלה דה פסכנה. 539826 (1233)

● למפעל דרושה פקידה – נסיון 722277 715645 (1220)

● דרושה מוכרת למתפרה וסידורים ״דנה״ הישיבה 4, אפלה (1214)

● לעבודה בשליחויות • רשיון קטנוע, בעל טלפון 787703 בערב. 533302 (1207)

● מוכרה • הדפסה עם נסיון במשרד נסיעות 16.30–08.00 240439 (1249)

● לחברת יריד דרוש נער להרכבת כוכבים 531900 (1204)

● מזכירה שפת אם אנגלית • שליטה בעברית • הדפסה טובה על מעבד תמלילים בשתי השפות. 5 ימים 16.30–08.00 240389 (1250)

● לחברה לשיווק ספרים דרושים/ות צעירים/ות • נסיון להפצת ספרים (רכב יתרון) למשרדים מים רווחים גבוהים 245121 225036 (1200)

● קלדנית • הדפסה על מעבד תמלילים • נסיון עם רקע בתוכנה 5 ימים 16.30–08.00 240439 (1248)

● דרושות מוכרות מסכות רצינות ואחראיות להיס״טוריה״ 20 (1252)

● מיידית סטודנטים ותיילים משוחררים לעבודה בקיבוצים 882230 (1311)

● למסדירי שירות הרכותי פרסומת ילדים/ות צעירים/ות מתאימים/ות 03־614528 (1312)

● לחברה לבוגלה דרושים נהגי סריילרים מאזור המרכז 911082 (1313)

● למפעל אלקטרוניקה עובדי/ות ייצור מבוגר ירושלים ונועלה אחורים 354004 (1314)

● לנגרית ביואן בעים דרושים עובדים מקצועים • נסיון 823341 (1315)

● מעדית נוערית מסכה רסלית להפעלת מחשב בחברה לשקעות 383745 (1316)

עוזרות ומטפלות

● מטפלת לבן שנה ברחבות (עדיף בבית) א–ה 7.30–3.30 632041

● דרושה אשה הגונה צרפתית, שומרת כשרות לעזרה בחיי היום יום עבור אישה מבוגרת. דיור במקום הכרחי. תנאים טובים לפנות לאלי 935225 935152 לעבודה.

● דרושה מטפלת ל־2 תינוקות • נסיון בבית (המלצות) 344811 (1506)

● מטפלת לילד חמוד בגיל א־ה. 667306 12.30–16.30 (0925)

● בחורה לטיפול בתינוק, שעות גמישות, מספר ימים בשבוע. 722398 (0827)

● למשק בית אשה נקיה והרוצה לפחות 3 פעמים בשבוע. אבל משפחה דתית במרכז העיר. 224774 (0876)

● מטפלת לבת 5 לשעות 15.00–11.00 ברמת שרת 633917 (0650)

● מטפלת לילד חמוד בגיל א־ה 667306 12.30–16.30 (0925)

● אשה תרוצה ותמטה לניהול משק בית נסיון בישול נוספ 5 שעות כל יום ושישי שעתיים. שכר גבוה 719268 (1240)

חבר

● למחלקה המשרדית:

● דרושה פקידה כא רקע בגי השבים הראומיניסטרציה עם ראש פתוח. הדפסה ע/א מיידית. (1044)

● קלדנית מעולה. ידע בהתוהדש ואנגלית 17.00–08.00 4 חודשים (0722)

● מנהל/ת שת ב׳, בעל שלוש שנות נסיון. לעבודה מיידית (0637)

● צעירה לעבודות משרדיות, הדפסה עברית • ידע באנגלית, 5 ימים, עבודה קבועה (0636)

● פקידה יבואו וייצוא • נסיון. אנג־לית 5 ימים (1351)

● מדפיסה מעולה, 21.00–14.30 קבוע מיידי (1355)

● למחלקה הטכנית:

● מפעילים לעבודה בייצור, ידע באנגלית, לסוות ארוך, 5 ימים. (1065)

● טכנאי כימות, לעבודה קבועה. 5 ימים. מיידי (1046)

● פקיד/מחסנאי, ידע בקריאה/כ־ תיבה באנגלית, רצוי ידע במחשב (1047)

● אחיות לעבודה נוחה וכיפית, יתרון לאחיות מוסמכות (0638)

● לבורנט סטודנט לביולוגיה, גישה לבעלי העבודת מעבדה, נסיון באי־ מוטולוגיה יתרון (0639)

● מסגר סכנו. אפשרי ללא נסיון. בריתוך, לעבודה ללא משמרות (0640)

● צבע לצביעה תעשייתית בפתגת, רצוי נסיון בתחום (0641)

● עובדי פח, נסיון בתפעלת גליו־ טינה ומכונות כיפוף. מיידי (0721)

● כימאית, נסיון בעבודה אנליטית בתעשיה 3 שנות נסיון (135)

● לבורנטית, נסיון בעבודה אנלי־ טית בתעשיה הבנת אנגלית טכנית (1353)

● חרטים מקצועיים, לעבודה מיי־ דית קבועה (1354)

● אסיסטנטית לרופא שיניים, אפשרי ללא נסיון. מיידי (1356)

● אנשי מכירות בעלי יוזמה מעל 24. אפשרי סטודנטים עם 3 ימים פנויים בשבוע לרציניים בלבד

● כתבניות/מעבדות תמלילים בוא לבדר אפליגו מה השכר. לתקופות עבודה מיידית ומשתלמת (1501)

● מלצר לעבודה קבועה במשמרות תנאים טובים (1502)

● טכנאי הנדסה תיקול למשרה מלאה מיידי, תנאים טובים (1503)

● איש מכניקה עדיפה (נוער או כרטס) עדיפות לבעלי נסיון (1504)

תינבור

● רח׳ שמאי 12 כניסה א׳, קומה ד׳, 240438־9 דרושים:

● קלדנית עם ידע בהנהלת • נסיון להוסיף קבועה(1034) 11.00–15.00

● פועלי יצור בלתי מקצועיים • ידע מינימלי באנגלית (1035) 240438

● משויח עם נסיון לעבודה קבועה (1036)

● איש אחזקה מכנות • נסיון בתעשייה (0764)

● חשמלאי ראשי • נסיון בתעשייה (0765)

● גרפיקאית בינעיסקית • נסיון בעיצוב עיתונים (0766)

● רח׳ שמאי 12 כניסה א׳ קומה ד׳, 240438־9 דרושים:

● מזכירה שפת אם אנגלית • שליטה בעברית • הדפסה טובה על מעבד תמלילים בשתי השפות. 5 ימים 08.00–16.30 (1244)

● מזכירה • הדפסה עם נסיון במשרד נסיעות 08.00–16.30(1245)

● קלדנית • הדפסה על מעבד תמלילים • נסיון עם רקע בתוכנה 5 ימים 08.00–16.30 (1246)

אביב

● החבצלת 5, ק״א, 787231 02־228238 דרושים:

● סבה מנוסה למשרה קבועה (1284)

● מעבדת תמלילים • ידע בתוהדש (1285)

● פקיד/ת קבלה למשרה קבועה • נסיון (1286)

● סגן מנהל קבלה • נסיון (1287)

● מנהל חשבונות מנוסה (1288)

● מנהל חשבונות ראשי • נסיון בתי חום המלונאות (1289)

● מבקר מזון ומשקאות, נסיון מוכח (1290)

● מלצרים •נסיון לעבודה במשמרות (1291)

● עובדות ייצור מנוסות/בלתי מנו־ סות באלקטרוניקה (1460)

● פקיד שכר לטיפול ברישום שעות עבודה והשכרות (1461)

● עוזר טבח, למשרה מלאה (1462)

● מזכירה אנגלית עברית, נסיון בתלמוד (1463)

מנפאואר

● למנפאואר ירושלים, רח׳ ההבצלת 5, דרושים:

● למחלקה הטכנית:

● חשמלאי ראשי לעבודה עצמאית במפעל, נסיון באחזקת מפעל תעשייתי, רקע במכונות אלקטרוניות, 3 שנות נסיון, מיידי 233436

● צבע, בעל נסיון בכל שוני הצבעות, מיידי 233436

● כימאי/לבורנט לתקופה ארוכה, לעבודה במעבדה 233436

● מקיד מחסנאי בעל רקע במחשב. אנגלית טובה/אנגלית • קריאה הכרחי, לתקופה מתמשכת. מיידי 233436

● מפעילי מכונה לתקופה ארוכה, ידע באנגלית, מיידי 233436

● מכונאי רכב, נסיון מוכח בעבודה, לתקופה ארוכה 233436

● איש אחזקה/מסגר מכנו, רצוי ידע בחשמל, הבנת השפה האנגלית, קריאה וחובר טכני, מיידי, לתקופה ארוכה 233436

● מהנדס תעשיה וניהול, אפשרי גם ללא נסיון. לעבודה במשא ותן כוח אדם, ניתוח תהליכים, שכר עדיף, התחלת העבודה/מיידית 233436

● טכנאי הנדסת ייצור, נסיון בבקרי מנוע מידות, מיידי, לתקופה ארוכה 233436

● מהנדסים (מא 100) 3 שנות נסיון חברות, לתקופה מתמשכת 233436

● מסגרים/רתכים בעלי ידע, לתקופה קצרה ו/או ארוכה, שכר גבוה, מיידי 233436

● מט פלאות, בעל רשיון ב׳, לעבודה במשמרות, לתקופה ארוכה, מיידי 233436

● מנהלת משרד בעלת יוזמה ותפוף משרה מלאה השכלה מינימלית – בגרות רשולות רצוי ידע במחשבים 384305 (1317)

● דיילות למוצרי איפור רווח 50% ממחיר המכירה 242551 (1318)

● נהגי • רקע טכני למעבדת טכמות כריכה/רשיון נהיגה 525483 (1319)

● סוכנים להפצה בערב גם למגזר הערבי. רווחים. 538288 (1320)

● למשרד תיווך רציני סוכן/ת • נסיון ותנאים טובים 247853 247833 (1321)

● לאושמר בבית ממעל עוזר מדע מזכירה מנוסה, שליטה מלאה באנגלית/עברית, כולל הדפסה. 824071 מאיר (1322)

● לבריס תיכון מורה לאנגלית בעלת תואר 539608 539646 (1323)

● סוכן בעל נסיון להפצת ספרות משפטית 233114 ,02־232141 02 (1359)

● לחברת נקיון דרושים עובדי נקיון בוקר, אחה״צ 233775 228484 (1362)

● למשרד תיווך, סוכן • רכב. תנאים טובים למתאימים 661595 (1366)

● קלדנית (אינטנסיבי) עברית/אנג־ לית, משרה מלאה/חלקית 228453/4 (1379)

● עובדת לחנות־כבע, משרה מלאה ידע בטבעונות 226976 (1390)

● לגלריה לעתיקות עובדת עם רקע באומנות עתיקה, דוברת אנגלית (1404)

● למכון קשישים דרושה אחות (1405)531660 523792 8.00–13.00

● דרושה מכר/ית לנסיעה עם נסיון 413146 413104 (1406)

● לחברה מסחרית אשר מכירות למשרה מלאה 535252 מלל (1407)

● לחברת שיווק, מחסנאי־נהג, דינאמי. רקע בחשמל 534719 (1408)

● למפעל טקסטיל דרושה מזכירה ראשית אנגלית שוטפת עברית כולל הדפסה משרה מלאה 5 ימים בשבוע. אורים 718469 מיום ראשון (1409)

● מתפעת השלמה הכנסה אחה״צ 1000 ש״ח לבעלת רמון ויכולת 384338 לחיים (1410)

● מתפעת עיון, סיפוק, כסף רק עם רצון לעבודה קשה 384338 לחיים (1411)

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ״א־1981

לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה.

המעבידים צפויים לעונש על־פי החוק.

● דרושים/ות מגישים/ות אוכל לבית־הארחה שעות גמישות תנאים טובים 223251 (1431)

● מיידית מניות, נבחרת ומיידית לעבודה מעניינת ומשתלמת לפי שעות ידע מינימלי בהדפסה, לפנות בכתב יד ת.ד 101 סבוק (1427)

● דרוש מנהל חשבונות מנוסה סוג 2 • הכולכה 383675 384655 (1416)

● לחברת לביד רפואי מזכירה טיפוח 17.00–08.00 5 ימים ידיעת אנגלית • הדפסה חובה 528211 (1419)

● מטפלת למען ״כפר אוסטיו״ 5/8 משרה 246855 ,241798 352511 (1423)

● דרושה פקידת קבלה למשרה מלאה. שליטה בעברית, ובאנגלית חכרותית רצויה ידיעה טובה בהדפסה. 442301 (1481)

● רצפים לעבודה מיידית בשכר ייש לכות ארוך 413759 מ (1480)

● דרוש חשמלאי מוסמך לעבודות אחזקה בבנין בהל 442383 (1479)

● לחברה בתחום נכות מוסמכת ומספלות מנוסות. מל: 717877 (1478)

● למוסך דיזל עמרות דרוש טכנאי בעל נסיון. 855966 (1472)

● למוסך דיזל עמרות דרוש מנהל מחסן חלפים. 855966 (1471)

● למוסך דיזל עמרות דרוש נהג רכב למשאיות ואוטובוסים. 855966 (1470)

● לקרן לירושלים: מרכזנית כבקרנות מעולה לשעות 12.00–16.00 698027 (1444)

● לבי״ס מקיף, מורה לחינוך בג במעגל אופנה. 222291 (1445)

● לחברת ביטוח דרושה פקידה • נסיון קודם מוכח של 3 שנים • ידע בהדפסה בעברית • ידע בהתעסוקת הנהלת מ״ר 246777 (1466)

● דרושה בהמיטות כתבנית, ידע בשתי שפות. 222639 (1448)

● לקייטרינג אלעזר, טבח/ית. תנאים טובים. 931191, ובערב: 931713 בחול לחיים (1447)

● דרושה אסיסטנטית • ניסיון בצילומי רנטגן למשרה מלאה בבהשצת שיניים. 234679 (1456)

● נער בגיור מקצועי עם נסיון • עזר 342141 344811 (1505)

● 1. פקיד־קופאי לעבודה עם מחשב, ידע בהנה״ח וידיעת אנגלית. 2. מנה״ח סוג 2 ידע בנושא משכורת. לשני התפקידים הכרחי נסיון וראש פתוח. למשרה מלאה 636503־ נירול (1512)

● למפעל גדול במעלה אדומים דרושה מזכירה/פקידה למשרה מלאה. עדיפות למגורים במקום הב־ סביבה לפנות 353115 851317 (1545)

● למוסד ציבורי דרוש נהג מתנדב מוסמך 663808 663663 (1546)

● למוסד ציבורי דרושים מתרימים לאזור ירושלים 663808 663663 (1547)

● למכון הריטמן דרושה פקידה למשרה מלאה 699418/9 ליהודים (1548)

● מתנ״א מגמת למסעדה בתקום ורבולתי 669351 13.00–17.00 לדפנה (1548)

● שוטף כלים למסעדה בתקום ורבולתי 669351 13.00–17.00 לדפנה (1549)

● דרושה אשה בגילאים 22–65 למגורים ועזרה קלה בדירת קשיש בשכונת יוקרה ירושלמית, לבירור תנאים: 822981/2 631741 (1550)

● למשרד תיווך תיק מנהל/ת בתנאים טובים 232742 244006 (1551)

● לחברת בדיקה דרושים נהגים בעלי רשיון חלוך (טרייסס) תנאים טובים למתאימים. לפנות ביום 6־ 716105, ובערב 858760 רונן (1552)

● צעירות ונשות לשרותי ליווי לאנשי עסקים בשעות הפנאי 383393 (1553)

● שליחים בעלי רשיון נהיגה לקמ־ טנע משמרות • אחזוג ב׳ 527740 (1554)

● מזכירת מנוסה לחנות רהיטים. משרה מלאה, אנגלית חובה 713983 722643 (1555)

● מנהלת חשבונות ופקידת ימא לחברת מתאשים, קסמאות, נסיון בהנהח״ש ממוחשבת 221544 242156 (1556)

● בארנציות, רצוי נסיון • מלצריות כבאר־שגעות. יפוי 2422945 (1557)

● כבאג מרכז המחשב מזכירת למשרה מלאה בלבד!! 240926 (1558)

● למסעדת הצב דרושה מטפלת ועיוזדות מסבה. קנאי הגליל: 456066; בגעת ערפות 816811; רמות אלון 567457; נוה יעקב 853265; מעלות צייר 342437; מעוגת 858813; בגעת זיקים 341260; בולה המבך 765327 (1559)

מוכרים/ות

● חברת צעצועים מחפשת נבחרת שטאנה בביתון מתשלום פרשת חברות עם נציגי החברה. 724125 (0717)

עוזרות ומטפלות

● מהנדס עתידות נחתה עתידות ידע במחשוב, לתקופה ארוכה, מיידי 233436

● שרטט אלקטרוניקה בעל נסיון לעבודה קבועה, לתקופה ארוכה, מיידי, שכר גבוה 233436

● אנשי מכניקה, בוגרי בתי ספר מקצועיים. נסיון קודם־יתרון, לתקופה ארוכה, מיידי 233436

● עובדי יצור לעבודה קבועה, לתקופה ארוכה. ידע באנגלית, מיידי 233436

● מסימים/ות נסיון של שנה לפחות במעגלים מודפסים, ידע בקריאת נגרים, מיידי 5 ימים בשבוע 233436

● מבקרי טיב בוגרי בתי ספר מקצועיים, עבודה במשמרות, נסיון קודם־יתרון, מיידי, לתקופה ארוכה 233436

● מנהלת מחלקת יחצ״, אנגלית טובה, נסיון בניהול צוות עובדים גדול, למפעל יצרני, מיידי, לתקופה ארוכה 233436

● טכנאי כימיה, לעבודה במפעל אלקטרוניקה, מיידי, לתקופה ארוכה 233436

● למחלקת הפלסטיק:

● הדרכות, נסיון מוכח, לעבודה במשרה חלקית ו/או מלאה לתקופה ארוכה, מיידי 233436

● מנו אל מנפאואר בהקדם – יש משולבות

● למחלקה משרדית:

● כתבניות אנגלית מנוסות, שפת אם אנגלית 233436

● מזכירה עברית/אנגלית • הדפסה לעבודה מעניינת, לאוטובוס קורס עיבוד תמלילים 233436

● כתבניות עברית מנוסות לפחות, קורס עיבוד תמלילים/ימיט 233436

● מזכירות עברית • הדפסה יכולת עבודה בשעות גמישות 233436

● מעבדות תמלילים עברית מנוסות 233436

● מעבדות תמלילים אנגלית שפת אם אנגלית, מנוסות 233436

● מעבדות תמלילים אנגלית/עברית מנוסות 233436

● מלוה־מטפל לנכה צהל, רווק, דתי • רשיון נהיגה, רצוי בעל נסיון 233436

דנאל

● בן־יהודה 7, 242801 ,7־222176־02

● מזכירות כתבניות מנוסות ופ־ ליטה במעבד תמלילים. יכולת לעבוד שעות נוספות.

● מלחימים/ות מחווטים/ות להלחמות בקרת רכיבים תנגים ומעגלים מודפסים.

● מסגרים רתכים עד 7 ש״ח לשעה.

● חרט כרסם טיאנקו־מי פרופיל 72 ומעלה.

● מהנדס מכונות לתכנון. 2–5 שנות נסיון

● מבקרי טיב בענף המתכת לעבודה במשמרות.

● מלגזן • רשיון ג׳ למפעל תעשייתי.

● חדרניות למלון 07.30–16.30 אפשרי ללא נסיון. שכר גבוה תנאים טובים.

ביקוש עבודה

● נערצת ואחראית נסיון בניהול עסק והנהח״ש מעוניינת ב־3/4 משרה ת״ד 2260 ירושלים

● בעל טרנזיט, לכל סוגי התובלות, בכל חלקי הארץ 434728 (0815)

עסקים

● בשכח מכבסה עבודות • מכונות חדשות־ ברמת • אשכול מיידי־ 818150 (0917)

● מבנה 240 מ״ר במשכה הרצופה מתאים לכל מטרה 125,000 דולר ״אנגלו סכסון״ (מלדי) 221161 (0919)

● חנות ״ממגבר״ – פונה סופשית בכיוו – הפצה לחנויות. 711748 (0918)

● בוטיק מלאלא בית • חנות • רשיון לתוספת קומה. 525421 412714 (0879)

● בהזדמנות צעד קוסמטיק חדש לבית קפה 818601 248430 (0878)

● סוכן משקים • חנות במרכז העיר להקמת תרכה ומחשב בהלקמית 523027 535997 (0761)

● להברת שמירה דרוש מנהל מכירות, שותפות ברווחים 787312 228238 (0784)

● דרוש מפיץ למוצרי בניין יהו־ דיים מתוצרת גרמניה 635135 (0631)

● מבנה מסר 200 מ״ר • הוגם לתשכרת להקמת 524437 (0705)

● מסעדה במרכז העיר להשכרה • מחסנים, 248846, 433379 430720 (1096)

● שרשראות, צמידים, טבעות ועגי־ לים ותוכים במפרא־ה בעשי־ סוכנות 344637־ בערב (1097)

● למכירה מסעדה במרכז, כולה או מתאימה. 245245 (1157)

● בשכה במהודריוהודה (מכוח) ק״ק, מרוות 529344 428306 בהול (1338)

● למכירה מזון מלאפל קוטמה • קליוטנסורה, במרכז 221091 854548 (1194)

● מזנק ומסעדה בעין כרם. 500 מ״ר. 1200 מ״ר, קרקע למכירה 240412 בבוקר (1195)

● דוכנים בוטיק משמש במרכז העיר • תכולה 764273 241567 (1235)

● בדמ״פ, במרכז שתי דירות צמ־ דות, אפשרי לעסק 231602 (1369)

● בדמ״פ 2.5 ק״ב במהודרה, מתאימה למשרד/עסק. 341291 (1456)

● מבנה בן 10–50 חדרים לקניה/לשכירה לטווח ארוך 527350 (1561) 526354 (בהול)

● לשכירה, חנות צמצומים גדולה, המבנה בשכ״ח 46,000$ 719917

● לרגל נסיעה מכון רפואי מוסמך, מסוטגל 232925

הלוואות

● הלוואה מיידית, בנוכח משכונתך בגרעון בנוא, ללא ערבים שרותי שיקוף יפו 82. קח שעות המשרד 09.00–14.00 בבוקר 16.00–18.00 בשישי 384641 סגור

● הלוואות עד 5,000 ש״ח ללא ריבית עד 25,000 ש״ח בריבית מסובסדת. החזר עד 5 שנים 522822 (0630)

● הלוואות ללא ריבית 9,000– 1,800 ש״ח טלפון 234845 (0691)

● הלוואות לכל מטרה בריבית של 234228 246014 (1092)

חנויות

● חר גר, במרכז המסחרי הגמית, מסודרים, אולם מכונות, אפשרויות להשקעה. ״אנגלו סכסון״ 221161 (1030)

● למכירה בסיק • תכולה. כבר דביה בית הכרם 534649 762957 (0921)

● לרציניים: למכירה חנות בבי־ תבוה משופצת • חשמל־כח. 634077 (0841)

● למכירת, אטליז • מוניסיון בב־ תנה־יהודה. 223582 421880 בערב. 430578 (1095)

● דרושה מספרה מעיידית לקניה בדמ״פ או בהשכרה 710734 (0672)

● בבית־שמש, להשכרה חנות 18 מ״ר. 1505 915188 (1135)

● בעיר גנים למכירה כורה עם ציוד • טלפון ופרנסה. 423073 (1148)

● למכירה בסיק • תכולה כיכר דניה בית־הכרם 534649 762957 (1164)

● לטווה ארוך פרוסות, פרחוי־ ת, בשכ״ה. בלעדי לאמבסדור 668101 (1213)

● 44 מ״ר • אפשרות לגלריה, במיקום אבסולוטיבי 244006 232742 (1329)

כספות

● מוסד בירושלים מעוניין לרכוש כספת גדולה לפנות ת.ד 5157 ירושלים (0692)

מוצרי־חשמל

● טלפון אלחוטי 5 ק״מ, קומפקט־ דיסק סוני 345766 (0733)

מזגנים

● מזגן חסכוני האפס חדש באריזה 529822 לא בשבת (0812)

מחשבים

● ספקטרודוידאו 728 K, מוניטור, שולחן, לוח גרפי וסייפ 712176 (1140)

● תואם אי.בי.אם, חדש באחריות במחיר מציאה 931460 בהול

סאונות

● יצור שיווק הרכבת סאונות פיניות ביתיות ״אלידן בע״מ״ 639693 (0633)

עתיקות

● שוק עתיקות נסח אירופה חדש בירושלים מחיים לא תקדים מכירה מיוחדת להגים אכזיב הקסנה חלני המלכה 15 242662 (1413)

פסנתרים

● פסנתר גרמני שוור במצב טוב, בהזדמנות 432551 (0912)

● בהזדמנות למכירה פסנתר אנגלי יפהפה במצב טוב 815877 (0666)

● בל־פסנתרים, $1000 תגרה, חש־ לומים ואחריות, דוד ילין 39. 381444 (1098)

● פסנתר אנגלי ״דיימנד״ במצב טוב, בהזדמנות 766356 (1099)

● ״הפסנתר״ מכירות, קניה, כיוונון עם 40 ירושלים 632958 (1283)

● ״הפסנתר״, מכירות, קניות, כיוונון. עם 40 ירושלים 632958 (1564)

מוצרי־חשמל (המשך)

● ברמ״ע, ברחובות. סופרמרקט • מחסן 660833 533624, בהול(1364)

● מכלת בשכיה באזור תוזי פרנטה בשפע 721915 בערב (3483)

● ברחב׳ חנות בשכונה העיר במחיר מעלה ״רומן נכסים״ 634077 (1562)

● הר נוף, במרכז מסחרי להשקעה חנויות, אולם, מרכז תשני. ״אנגלו סכסון״ 221161 (מלדי)

מגרשים

● בבית הכרם לבנית עצמית לרציניים בלבד ״שוסי קוצר ושות׳״ 225588 247937 (1033)

● ״מציאה השוק״ בטלה אחוזים, שלב ב׳ עם מגרש דו משפחתי לבנייה מיידית. כולל תכניות במחיר חסר תקדים 222317־9 ״שרוך״ (0922)

● מציאה! מגרש 200 מ״ר בבית־ הכרם. להשקעה 24,000 634077 (0840)

● בבית־הכרם לבניה עצמית לרציניים בלבד ״שוסי קוצר ושות׳״ 225588 247937 (1105)

● בקריתטאשה, בשכונת־שאול מחסן מגרש קטן 285503 10.00– 17.00 (1134)

● מגרש גדול בגבעת־שאול 780 מ״ר 433004 דולר 45,000 (1216)

● לרציניים, מעוניין במגרש לבניה בגילה, רמת־שרת 669327 416924 (1487)

מחסנים

● דרוש מחסן כ־100 מ״ר ק״ב במרכז ירושלים 228321־2 (0652)

● להשכרה מחסן באזור משטרה גרמנית 100 מ״ר 661873 665591 (0741)

● דרוש מחסן בגבעת־שאול 150 מ״ר • גישה לרכב. 522241 (1093)

● לאשפא דרוש מחסן 100־150 מ״ר סמוך להאר הגרכז שרהוב זה, 247761 247753 לפנות לשמוליק (1094)

● מחסן/תעיה, ליד שטראוס, 13 מ״ר מיידי 633766 (1136)

● משרד • מחסן, במרכז • טלפונים פתוח לשבעת 244743 (1513)

משרדים

● דרוש משרד בן חדר וחצי עם טלפון 436569 632272 (0923)

● למכירה משרד (בטאבו) בבית הכרם ק״ק כניסה מיידית 410140 (0762)

● דרוש שטח של 150 מ״ר בשכירות למכללה לתושבים 234661 (1205)

● בבן יהודה 4 חדרים • מטבח • הול 900 $ 244783 (1325)

● במרכז 4, חדלים ק״ק לתקופה ארוכה 865220 אהרצ (1367)

● חדר גדול בבית משרד • טלפון, מרכז העיר 245469

● להשכרה משרד, 2 חדרים • טלפון בבית הכרם 527740/1/9

ירושלים

רהיטים

● כורסאות וכסאות מכמורק, בהזדמנות טלפון 813478

צילום

● למכירה נקון אף 2 אש מצב מצויין עדשה וזיקלאר 70–210 סדרה אחת. 631479 (0779)

קיט ונופש

● יוכו בנואבה עילות שקטה • גינה אוגוסט־ספטמבר 342536 342116 (0634)

● בתי נופש באבניחיל ים ובריכה מבצע לחודש שכל ולתנים מאל־ קליק 053־25513 (0644)

● נופש וטילים לזוגיים בחול המועד סוכות בטאריכים 13–21 אוקטובר לאזור הר הנגב 175 ש״ח למבוגר, 125 ש״ח לילד. המחיר כולל הסעה, הדרכה, לינה וכלכלה. פרטים והרשמה 523662 525179 (1565)

● הדר שינה קומפלט • ארון • כא • המזר גז 810173 מ 15.00– 17.00 (0825)

ריפוי והדיה

● אל תמשיך לקרוא!!! בדיסקוסיות לעיסוי/ליווי מאלטופיות 7522844־ 03 (0911)

● אל תמשיך לקרוא!!! בדיסקוסיות לעיסוי/ליווי מאלטופיות 7522844־ 03 (1053)

● ״פלשר מסל״ אנטיפי מהמה מקצועי מנאות המלך־גורב״. 31 (0910)

● ״פלשר מסל״ אנטיפי מהמה מקצועי מנאות המלך־גורב״. 31 (0910)

תכשיטים

● למכירה לתכשיטנים מכונת יציקה צנטרפוגלית חמור 539512 טסי (1232)

רפואת שיניים

● אסיסטנטית לרופא שיניים, לאחה״צ והשישי־בבוקר 234506 761710 (0894)

לרשונות עבודות ברחביה

● למרפאה עבודות ברחביה דרוש רופא שיניים. 664881 ,02־34159־ 052 (1090)

מקררים

● מדירוגר עם קופסק מצויין 750 ש״ח 813695־ בערב (0913)

● להשכרת בכורש 14, 4 גדולים לכל מטרה 865220 (0605)

● מקרר הלבר 4 קופות במצב טוב, בהזדמנות 861835 (1197)

חימום והסקה

● במבצע! 990, תנורי ארובה גרמניים, ״דאוס־אדייר״ משאבות לניקוי דלק ב.בא. 300 ״אקולוסר״ ב־6730900 ,04־227988 ,02 (1430)

מכונות־תפירה

● מכונת תפירה מסחרית ״ברדר״ במצב מצויין 423360 בחול (1464)

סיעוד

● אחות מוסמכת מעוניינת לטפל בחולים בביתם או בבי״ח 911919 (1560)

ספורט

● סולם שוודי • 2 ספות תגיד ספורט כחדשים 711026, 304731 (1415)

שידוכים

● כהה אינטליגנטית ואיכותית, 28, בעוסים לנישואין עד 40. משרד ״לי־את״ 631994, מ־8.30– 19.00 (1041)

● אקדמאי 35 נאה ומבוסס בב־ תאימה לנישואין עד 33. משרד ״ליאת״ 631994, מ־8.30– 19.00 (9040)

● בסוח ״בנה קיקר״ שידוכים לדתיים ומחלקה לחילוניים שטראוס 20/ב׳ שלכין 242428 (0908)

הברזית

● לאנשי עסקים נערות נאות ואינטליגנטיות לליווי וביכוי ״אסקורט״ 383676

כאן הדרום — אזור הדרום

הלוח הארצי

דירות למכירה

4 חדרים ויותר

● ביבנה 4 מרווחת • שני הצרות ומרפסות • דוד־ש 02־827582 16084803א

● באמריוד 120 מ״ר • מחסן 53000 דולר 051־32037 לא בשבת 160744173

● ביבנה 4 מרווחת שני הצרות ומרפסות • דוד־ש 02־827582 161459173

● באשדוד בד׳ 1/2 4 חדרים מסודרת ללא תיווך 08־557408 לא בשבת 161821173

● 4.5 בלבון ארן אשדוד • תוספות 08־557450 161527173

● באשדוד במרכז סונורון 1/2 4 חדרים 08־557251 161624173

● בהזדמנות בק. מלאכי 4 חדרים 96 מ״ר • טלפון 08־582970 161932173א

3 – 3.5 חדרים

● דירה 3 חדרים פינתית באזור מרכזי 08־586028 160731173א

● בק. מלאכי בהזדמנות כירה 3 חד כניסה מיידית 23,000 דולר 26796־ 051 161030173א

● למכירה דירת 3 חדרים ביבנה • טלפון • דוד־ש מחיר 26,000$ 08־559763 08־430787 162422173

● דירה למכירה 72 מ״ר מסודרת 051־883757 קב 162204173א

שותף/ה

● מעוניין בשותפה סולידית ונאה למגורים משותפים בראשל״צ 03־995040 160954173

ביקוש דירות

● מעוניין בוילה דו־משפחתית באזור ״א אשדוד 08־550687 לא בשבת 161940173

מכוניות

● משאות מסחריות ופרטיות מכל הדגמים באזור עד 60 חודש 03־811073 161224173

אאודי

● בהזדמנות אוטומט אאודי 80, 87, 2,000 ק״מ עם כל התוספות 44,000 ש״ח 08־558895 161621173

● אודי 80 סי.די. 86 • 1600, מגן אוטומט 08־525597 161743173

● אודי 1300 1986 • תוספות עבודה 3־27102־051 בית 34707־ 051 161830173

אופל

● קדט 1300 1983 ראשונה 45,000 ק״מ 051־897683 לא בשבת 160655173

● אסקונה 1300 S 5/38 מסלל, שניה 65,000 , 20,000 08־558611 161648173

אלפא רומיאו

● אלפאסוד 81 54,000 ק״מ מצב מצויין 08־522904 160759173א

אמריקאיות

● שברולט בליזר 80 • מסס מגן 08־525673 162018173

ב.מ.וו.

● 518 ,79 מצב מצויין בית 739632 עבודה 9233391 161342173

● ב.מ.וו 1600 שנת 72 במצב טוב 051־39076 162005173א

דייהטסו

● שרמנט 1600 אלבוי 1985 68,000 • טסט • מצב כמו אוטומטי מהירוך 08־582210 160550173א

הילמן

● סטיישן 1984 245 דיזל אוטומ־ טית ראשונה מצויינת לא בשבת 051־34485 161003173

סובארו

● אנטבר 1400/77 מצב מצויין 051־55691 160603173

● דיזל 1300 1982 מצב מצויין 08־585264 160634173א

● סובארו 1300 ראשונה 52000 ק״מ במצב מצויין 051־27297 160937173

● חייבת למכור סובארו סטיישן אופ״ 1 1972 פתוח מהוחרון 051־882687 161558173א

● סובארו בסט״ 85 מצוינת 45,000 ק״מ 051־31502 161722173א

סיאט

● מלגה ליאול 1200 86 מצב טוב אפשרות להחלפה ברכב זול 08־557377 162624173

מכירות ושירותים

● ״התריס״ שירות לתקוני תריסים 24 שעות 227955 635170 (1196)

● פרחים לשזורי טמיטה מהולה, קים יום בבכירה לקהקים ואנשת לראש־השנה. אפשר לזכר בית ״שראלית דירוגם ״לילך בן מימון״ 637193 634111 5 (1221)

● חויוך לקראת הסכמי גירוש, תמיכה בקבוצות למשתפים לפני אחרי מסירת הגט. מסרה 662865־ 02 (1381)

● ליור, כתבי יד או דיסקטים, איכות, מהירות ואמינות 635035־ (1424)

● מהבאוז, למכון תיעוד עטפים. ברסה בבחות בבטוח (0758)816949

● הנחה״ש ממוחשבת וידנית, אפשרי דוח״ות מע״מ בלבד 539784 (1337)

● חדש! מגן ל״ראי 8000 ב״סירוף מקפיא ״פריגינדר״ 12 קוב 721507 (0787)

● מכונת גליה אמריקאית חדשה (פוא 1) ״כריכלצי״ 3 ראשים 18,000 225724 (0807)

● מכונת דפוס מססטר משפטון במצב מצויין 249211 (0659)

● אוצר הקליסים קלאסיים ואופרה, סוכסביוב, וגוף, מציאות 699566 (0690)

● מכונת גליה אמריקאית • אחריות 1950 דולאר 718272 245115 (0907)

● סלוויזה ״סוני״ מכונת כביסה קונסטרוקציה כלי בית 717446 (0880)

● תכולת דירה לרגל נסיעה מקרי־ חשמל. הוזיסים 743069 (1137)

● למכירה תולעת כמלוש במצב מעולה בהזדמנות 714812 722125 (1138)

● 4 שלמנות עבודה לסדנא לנגרי־ ות/לסטנרות • מגירות 539957 539709 (1139)

● מכונת קישול רבע גליון 1600 ש״ח. מכונת איסוף הדשות 4000 מכלנות לחות אלקסק 1000 ״ביתי־ מיגר״ 539662 (1342)

● תנור עצים ״וסמודרד 100״ מצויין 865692 קלוריות 12,500 (1412)

● קומה רוסמת במצב סוב (מבוגר) 813478

● תכולת־דירה, לרגל נסיעה, כחדשים בהזדמנות 351870

● 2 קשות רשמות חדשות בהזד־ מנות, קסט טקטי. 700 באחריות 866681

● חדר שינה שליפאזא מרוהב ביר־ פו. במחיר הזדמנות חגבה לראוזה 666554

● מגזן • שולחן • 8 כסאות • תנור בישול ואפיה 764071 אחה״צ

● למכירה מגזן מגזן במצב טוב 2.40 בבנוע חום 826755

● תכולה דירית בהודיעצומ 18/22 בשישי־17.00־13.00 ובשבת־ 17.30–20.30

● שולטן מהולים מהוכור 90 על 190, כסא שרכסס, מחשב תואם אי.בי.אם בהזדמנות 931460 (בהול)

● למכירה קומפקט דיסק פילפס 150, טלפון 410372

● מכונת צילום במגילה מקסיקה כמעט חדשה 2115 226385

● מקררים, מקפיאים וציוד חדש למיינירמרקט 941826 (סמי), 941003 (1563)

קונים

● מעוניין במכשיר גבר מרבת בחנות בגדים, 240468 (0909)

בעלי־חיים

● למכירה גורי סלוקי בגיום מלוך 845730 שוף 21.7.87 (0915)

בריאות

● רפלקסולוגיה ארומטית, טיפול בגעוות גב, כאבי ראש • התמחות בטיפול בילדים. 352760 (1162)

טלויזיות וידיאו

● קניה, מכירה, תיקון, השכרה מטוסט חדש לבי־ויזיאו. מערכת סטרא. 247136 (0914)

טלויזיות

● תיקון טלויזיות, בכות חלקות באחריות, וידיאו • מערכות 244262 (1253)

כלי־נגינה

● למכירה אורגן דיגיטאלי במצב מעולה 410733 (1043)

● אורגן דיגיטאלי • פולים ביי־60 בג׳אה.אם, כחדש 720422 (0852)

● שייף סקסד 4 ערוצים, כחדש 637073 (1168)

סיטרואן

● סיטרואן ויזה 83 מסס לשנה 160824173א 051־883194

פולקסוואגן

● חיפושית שנת 74 מצב מעולה 160855173 08־533553

● חיפושית 1960 בהזדמנות 33818־ 051 160814173

פורד

● פורד אסקורט 74 1,100/6 במצב טוב 162057173א 08־534739

● ברסה 1972 מצויינת משרד־ לשעבר 051־39534 לא בשבת 162555173

פיאט

● פיאט 131 1600 1979 22682־ 051־22385 לא בשבת 161204173

● פיאט 127 80 במצב מצויין 08־533512 08־551888 162321173

● פיאט ריטמו 85 סראל 1300 1982 ראשונה 39962־ 051 162350173

פיז׳ו

● 104 1983 במצב טוב מאוד מחיר מחירון 160512173א 08־551342

● 305 1982 60,000 ק״מ • תוספות מצב מצויין 08־585985 162010173

רנו

● רנו 9 84 יד ראשונה בהזדמנות 08־531159 08־559044 160921173

● רנו 5 1983 מצב מעולה 33933־ 051 160636173

● בהזדמנות רנו 4 מודל 78 במצב מצויין טלפון 051־889128 לא בשבת 161330173

מסחריות

● האונטנס 1972 דבל קבינה • טסט אפשרות להחלפה. 051־24990 161343173

● פולקסווגן דבל 1985 יד ראשונה 08־584694 161545173

אופנועים

● אופנוע סוזוקי 50 86 6,000 ק״מ, 4,000 ש״ח 08־561296 161430173

ביקוש רכב

● מעוניין בסוסקטא סטיישן ממע פורד שנורה בלבד 69־67 535625־ 08 161750173א

הצעות עבודה

● לבית מאפה דרושה עובדות בע־ לות ידע בענף הבישול 26376, 051־25864 051־27729 160849173א

● תופרות מקצועיות לפרסים בית • 051־27970 עבודה • 051־28467 160859173

● דרוש קונדיטור במתמחה בבנקים למוצרים לבחה 25864־ 051־27729 ,051־26376 ,051 160932173א

● דרוש בעל רשיון לטטוסים 161142173 051־22221

● לנגריה דרוש נגר מקצועי ומר 161235173 051־22578

עוזרות ומטפלות

● דרושה עוזרת/מטפלת • לינה בהא • המלצות 800 ש״ח 655150־ 03 161150173

● דרושה אישה עם המלצות לניהול משק בית 08־552718 162142173א

● בחורה לעבודות בית • טפר־סמה מגורים במקום (במוכון) 9327730־ 03 162751173

ביקוש עבודה

● חינם להושיים ראשונים, סיעול בפיגורים והנהח״ש ממוחשבת. 08־522627 אילן. 161025173

● חינם תחושיים ראשונים, סיעול בפיגורים והנהח״ש ממוחשבת. 08־522627 אילן. 161103173

● לימוד מקצוע טבחות ב־100 שעות סקיצות חינם. 051־25401 162147173

● מעוניין לשכיר כל עסק פעיל עבר בענף הבשר לפנות לדני 08־586431 160508173

● משה קונסטרוקטור אמריקאי בהשכות הרכבות יזואה מחכמת לקראת החגים – ברנזרת עמות שגות. בלבכיסם סלוחים המוקיס מסמרות ותיכות הכוחות, שמות סוהרים ותקוות רגש מחבנית והוכית סים כמוצרים מוחים ותאספנות בארגון סמיכות המתנה וימי הולדת להתראות 08־539143 161105173א

● להשכרה בקריית גת מבנה 240 מ״ר • מגרש • מים וחשמל בנוסף גלגצור טלפון 051־881595 161926173

חנויות

● חנות 27 מ״ר בשוק העירוני באשקלון 051־25603 161116173

● חנות פאלפל באשדוד בשכונה העירי למכירה 08־561369 בהול 161408173

משקים

● משק • וילה חדשה 08־559765 160804273א 051־23488

● למכירה מכונת צילום סמסמים X • 21 בגזור הזדמנות 686840־ 03 160601173

● ציוד קוסמטי חדש אחורה 051־53541 160836173

● מכירה אלקטרונית • טלפון משכללת מאנר ״ממנתיך״ דגם 20־ 24 באריאל 051־33189 161039173

● למכירה 250 כיסאות במצב טוב מושב אביגדור 08־581515 161705173

● למכירה תכלת מכולת מקורה, קופה רושמת, חיתוך נקניק אלקטרוני, סודים, סכבה 534638־ 08־553956, 08 בערב 162107173

מקררים

● מקפיא קריסטל מצב חדש 08־453415 161904173

קיט ונופש

● באילת דירה משפ 08־476762 161627173א

דרושה לרשות שמורות הטבע

דרוש

פקח מכוני מיים

הדרישות: ידע בנושאי מים, רקע בטבע וידיעת הארץ. רצוי נסיון קודם בעבודת שדה, רשיון נהיגה, בריאות תקינה. יוצא צבא. מגורים באיזור גוש דן.

המעוניינים: יפנו למלוי שאלונים עד לתאריך 27.9.87. רח׳ קלמן מגן 4 הקריה תל־אביב, טלפון 03־211463 או בר׳ ירמיהו 78, ירושלים

לאתגר חינוכי בירושלים

דרוש

מדריך חברתי

לקבוצת נערים באומנה

רצוי בעל תואר ראשון בעבודה סוציאלית או חינוך

פרטים בטלפון: 02־536202

או – 02־536047, 02־531934

להברת שיווק מוצרי אומנות ותכשיטים בתל אביב

דרוש

סוכן מכירות

לאזור חיפה והצפון + רכב

תנאים סובים. לפנות בכתב + קורות חיים ת.ד. 164 טירת הכרמל

מעוניין להרויח כ־3000 ש״ח לחודש?

דרושים לנו בירושלים

מקדמי/ות מכירות

למערכת פרוייקט עירונית

דרישות התפקיד:

★ לאחר שרות צבאי עד גיל 35

★ כושר בטוי ושכנוע

★ נכונות לעבודת שטח מעניינת ולא שגרתית

העבודה מתאימה גם לסטודנטים ו/או מורים בחופשה.

הכנה והכשרה תינתן למתאימים ע״י החברה.

לקביעת מועד לראיון נא להתקשר בימים ו׳־ב׳ בשעות: 09.00־17.00 לטלפון: 02־226514

08.00־12.00 לטלפון: 02־5633976

אוניברסיטת חיפה

דרושים/ות

כתבן/ית עברית

★ ידיעת הדפסה בשפה העברית.

★ רצוי ידע בעיבוד תמלילים.

כתבן/ית אנגלית

★ שפת אם אנגלית

★ ידע בעיבוד תמלילים.

אפשרות למשרות מלאות וחלקיות.

בפרטים נוספים להתקשר לאוניברסיטת חיפה אגף כח־אדם טל: 04־240886.

למפעל בשר באזור חיפה

דרושה

מקדם/ת מכירות

בענף מוצרי בשר כשר ומזון קפוא

רכב צמוד, שכר + אחוזים

לפנות בכתב־יד בציון פרטים אישיים ונסיון לת.ד. 1409 / מ. חיפה

לשטיחי כרמל

דרושים/ות

נציג׳/ות מכירה

באזור גוש דן, הצפון וירושלים

משכורת חודשית + אחוזים. אפשרות לרווחים גבוהים לבעלי יוזמה ויכולת. לקביעת ראיון נא לפנות לטל׳ 4־707111־03, 04־721558

02־226274

חבר

המרכז הגדול לכוח אדם מקצועי

רח׳ ינאי 6 ירם טל. 02־225154

דרושות

כתבניות

עברית/אנגלית

למשרות שכר מצויין + תנאים סוציאליים

אפשרות לעבודה קבועה

זמיד

שרותי כוח־אדם בע״מ

למשרות קבועות/ממושכות/ עפ״י החוזה אישי

דרושים/ות

מהנדסי אלקטרוניקה
מנוסים לאזור השרון

מהנדסי תכנה מנוסים לאזור השרון

תכנתים מנוסים לאזור השרון

מהנדס כימאי למו״פ/ ייצור
נסיון בשטח הפלסטיקה. לגוש דן

מהנדס מכונות לאזור השפלה.
רצוי נסיון בהפעלת מערכות תיב״ם

הנדסאי/טכנאי מכונות/תוג׳
למשרה ממושכת באזור השפלה

מפעיל מחשב 38 – I.B.M
מנוסה לאזור השפלה.

תל־אביב: בן יהודה 26 טל. 03־289505

רחובות: הרצל 202 טל. 08־473832

אשדוד: רוגוזין 22 טל. 08־535455

חיפה: החלוץ 3 טל. 04־670373

ק. ביאליק: צומת צבר טל. 04־709284

קביעות בזמניות של זמיד

למרכז שקום מקצועי מגדל אור בק. חיים

דרושים

עובד סוציאלי שקומי

להפעלת תוכנית לשיקום מקצועי של בני נוער מוגבלים, כולל איתור, בניית תוכניות, וקשר עם הקהילה.

מדריך/ה לסדנת משרדאות

להכשרת נכים מסוגים שונים במזכירות, כתבנות, תמלילנות, חשבונאות והכנתם לסיווג מקצועי.

מדריך לסדנה יצרנית

להדרכת נכים מסוגים שונים בעבודות הרכבה, קידוח הברזה, כביסה והכנתם לשוק העבודה

בעלי הכישורים המתאימים מתבקשים להתקשר לקביעת ראיון לטלפונים 04־727713, 04־721345 עד 1.10.87 או אחרי 18.10.87

זמיד

שרותי כוח־אדם בע״מ

לסניפנו בחיפה ובקריות לאיזורים בהרחיה/חדרה/ עפולה/חיפה

דרושים/דרושות:

שרברבים
רתכי צנרת
חשמלאי בנין
נגרים מנוסים
עוזרי שרברבים

חיפה: החלוץ 3 טל. 04־670373

ק. ביאליק: צומת צבר טל. 04־709284

תל־אביב: בן יהודה 26 טל. 03־289505

רחובות: הרצל 202 טל. 08־473832

אשדוד: רוגוזין 22 טל. 08־535455

קביעות בזמניות של זמיד

אפגל

חברה להספקת ציוד לסטודנטים בע״מ אשר לה סניפים בקרית הטכניון, בפקולטה לרפואה בהדגלים, אוני׳ חיפה, אוני׳ באר־שבע.

דרוש

סמנכ״ל

הכישורים הדרושים:

● כושר ניהולי

● ניסיון של 3 שנים לפחות בניהול כוח־אדם

● ידע בחשבונאות ובתכנון פיננסי

● נסיון בטיפול בלקוחות ובספקים

● יכולת ליצירת קשרים מסחריים בארץ ובחו״ל

● רצוי בעל השכלה על־תיכונית

בפרוט קורות חיים ונסיון נא לפנות למנהל קרית הטכניון, חיפה מיקוד 32000 עבור – ״משרת סמנכ״ל״.

אלסינט

לחטיבת הייצור בהרצליה דרושים:

אנשי שרות ואינטגרציה

משרה מספר 660182

כישורים נדרשים:

* מהנדס/הנדסאי אלקטרוניקה

* נסיון בעבודה עם מערכות ממוחשבות

* נסיון בתחום RF.

* נכונות לעבודה מאומצת

* אפשרות ליציאה בעתיד לשרות בחו״ל

* אפשרות להשתלבות בעתיד בפיתוח.

מהנדסי תכנה

בעלי נסיון במערכות + RSX – 11M

לפיתות סורק ממוחשב במערכת מרובת מחשבים העובדת בזמן אמת בסביבה מרובת משימות.

1. משרה מספר 660204
מהנדס תכנה בכיר. רקע בפיזיקה – יתרון.

2. משרה מספר 660192
תכניתן מערכות הפעלה.

3. משרה מספר 660210
*נדרש נסיון של 2 – 3 שנים.

למשרות מהנדסי התכנה בלבד ניתן לפנות גם טלפונית בשעות העבודה אל ד״ר אריה גולד. טלפונים 052 – 541762, 541122

אנא פנה בצרוף קורות חיים, ת.ז. ומס. משרה למדור גיוס ת.ד. 550 חיפה, 31004

מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד

אלקטרוניקה בשרות הרפואה

העיר צומת השרון

תל אביב גוש דן והשרון

דירות למכירה

● בירושלים 1 1/2 ק"ק עם כל הנוחיות 02-613631 ,02-277730 170253243

● ברמלה 4 ק"ק כלולה + חדש יפה ומסודרת 03-374153 18523424א

● בעיר 3 בהזדמנות ק"ג מסודרת ומרווחת מיידי !!! 08-470846 14414327א

● בכרמיאל מול הפסלים 4 ק"א מסודרת תוספות 04-987584 17173527א

● בבאר שבע בקריית 116 מ"ר + שירותים כפולים 04-212170 19403007א

● בקריית גת של לכיש 4 ק"ק 051-881921 דולר 42,000 15564014ב

דירות נופש

● למכירה בעיר 3 חדרים דירתי נופש 03-9227289 170132243

● בגבעתיים גדול 5 חדרים קוטג' 023,000 לא בשבת

וילות ובתים

● למכירה קוטג' בשיכון דן כניסה מיידית + סאבו $265,000 170342243 03

● בנתניה 3 115 מ"ר + 1/2 1 דונם אפשרות בניה 052-24796 170422243

4 חדרים ויותר

● 4 ק"ב, בפינים, 03-225685 בערב 03-398967 ללא תיווך 171345243

בתי כפר ומשקים

● משק + וילה במושב 03-613601 ,03-7524290 17265527ו

קבלנים מציעים

● דירות איכות 3,4,5 בבניה במגוון 60 ולא ההדרים 03-224602 235764 18251983ב

חוזה / מציע

תל אביב

גוש דן

3—3.5 חדרים

2—2.5 חדרים

1—1.5 חדרים

איזור השרון

חולון ובת"ים

תיווך בורגשוב 37
03-296215

להשכרה / מכירה מבנה תעשייתי, 2 קומות בדרום תל־אביב

להשכרה אולם בשטח 150 מטר למחסן או לבריה

למכירה / השכרה 3 בר־חוב ביתאל, בנוה־שרת ק"ב + טלפון

לא מכרת
לא שילמת
רק לוח העיר
קבלת מודעות
20.00-8.00 מ־
03-371261

קידמה
שרות חדש !!!
שיטה מהפכנית למכירת דירה !!!
חינם !!!
הכתב לנו בטלפון את כל פרטי דירתך
לפרטים טל: 03-5449772

תיווך וקסלר
03-259796
03-217432

תיווך הבנה
רש"י 7 רמת־גן
7517074 ,7523521

תיווך בית פלוס
טל: 03-286522

טוביה לשם
03-481387

קונים זהב
ויהלומים גדולים
יהודה הלוי 143 ת"א
טל 03-235924
ZAMLER

מרצפות שנהב
מרצפות שיש
צבוי קירות
מדרגות
מיצבים בשיש טבעי!
טל: 03-9221663

صكنا من الاهل

הלוח הארצי | הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

1—1.5 חדרים

ראשל"צ

4 חדרים ויותר

2—2.5 חדרים

3—3.5 חדרים

נתניה

4 חדרים ויותר

2—2.5 חדרים

3—3.5 חדרים

דירות בשכ"ח

דירות מרוהטות

דירות בדמ"פ

חדרים מרוהטים

שותף/שותפה

לוח העיר

"לא מכרת לא שלמת"

קבלת מודעות לבעלי כרטיסי אשראי

☎ 290697 293648

ביקוש דירות

מכוניות

אאודי

אוטוביאנקי

אוסטין

אופל

אמריקאיות

לוח העיר

לא מכרת לא שילמת!

קבלת מודעות ללוח הארצי באמצעות כרטיסי אשראי או באבן גבירול 66 ת"א (ליד קולנוע גת) טל 03-219149 03-218713

נשמח להישמע

איטוצ'י

אלפא רומאו

ב.מ.וו.

דלתה

ג'יפים

וולוו

דייהטסו

וקסהול

טלבוט

לנצ'יה

מוריס

מיני מינור

מרצדס

נ.ס.או.

סובארו

מודעה באחריות

כל מודעה מתפרסמת ללא תוספת מחיר אפילו חודש. אם אחרי חודש עדיין לא מכרת יוחזר לך כספך בחזרה. המבצע חל לגבי פרסום בלוח העיר בלבד ולגבי נכס אזור ת"א, גוש דן והשרון. במקום החזר כספי ניתן לפרסם את המודעה חודש נוסף. בקשות לביטול מודעה, החזר כספי או הארכה לחודש נוסף במקום החזר כספי, יתקבלו במשרדי הלוח בימים א'-ד' בין השעות 08.00-15.00 עד שבועיים מתום 4 שבועות פרסום.

לוח העיר רח' הנגב 4 ת"א טל: 03-371261

המשך ת"א גוש דן והשרון

● סובארו 1800 בי.אל.אף. אוטומטי, מזגן, מיטלי, שנה 24596-050 162937272

● 1300 ,1986 שנה מצוינת + תוספות 15,000 ק"מ 03-791348 162953274

● 1600 1979 סטיישן אוטומטית 27,000 ק"מ אחרי אוברול 25583-052 03-220203 163203277

● 83, 1300 מצב מעולה + מזגן 03-5526323 ש"ח 13,500 165135272

● 1984, 1400, אוטומט, מזגן, מקורית מצב מעולה 03-5525672 175915271

● סובארו 1300 אוטומטית ראשונה כחול מטלי 10,000 03-7519751 180635272

● 1300, 1982 שנכל 38,000 מכני מצוין + תוספות 052-552097 193426271

סיאט

פורד

מודעה באחריות
לא מכרת
לא שילמת
רק בלוח העיר
379-379
★ ובנוסף לכך 2 סופי שבוע זוגיים יוגרלו בין המפרסמים כל שבוע בטל זה

סימקה קרייזלר

פולקסוואגן

סיטרואן

סוזוקי

סוסיתא

פיאט

קבלת מודעות
לא שלמת
03-380644

קונטסה

פיז'ו

רנו

מנודים

משאיות

מסחריות

טרקטורים

קרוואנים

אופנועים

הלוח הארצי | הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

● באוזה 78 בעיר 594152 בכבית שבת 175036271 848109

● קוסאקי מנלה יחיד בארץ אפשרות התלמה סרכב 03-5321537 180052271

● R 750 שנה 1987 9000 ק"מ, הסמכה 181350273 03-320430

● סוסטוס בגווס 1983 15,500, 1200 ש"ח + הלוים 03-476976 194312272

● בהזדמנות הונדה 400, 1982 + תוספות מצב מעולה 03-782365 193657272

● סוסטוס ראלים 1987 ראשונה 800 קם + תוספות 03-339735 194536271

● הונה 150, 71 דרבי 50 83 מבוינים 03-599495 200209271

● סוסטוס פיאגיו סי 85 במצב טוב מאוד 055-91836 200330271

● הונדה D.T. 1986 125 אינדורו 1983 03-5400010 200751273

● סירת באוזה 87 בהזדמנות 03-376877 03-382804 170338314

● באוזה 81 מצב מעולה סטס לשנה 03-292908 03-492646 170406314

● דרבי 50 אבבי. 1986 + ביטטון 75 + קרבורטור 20 03-581914 173127314

● באוזה 79/80 במצב מצויין + סטס לשנה 03-229780 173255314

● סוזוקי איקס דו משוב 86 כחול 173536311 03-906943

● וספה פיאגו במצב מעולה 46,000 ק"מ ראשונה 03-376860 לא בשבת 173827312

● גילרה כביש 79 כח 25 221242 03-234757 רונן 173939312

● באלי 125 1981 + סטס מצב מצויין בהזדמנות 03-775710 190945312

● הוקסי 600 סיגאל 1983 + ארגזים + תוספות 3-322442 20180631א 03-427098

● סוזוקי ג'י.אס. 850 + אקים. אביזרים מיוחדים 03-249442 202403314 03-251153

● סוזוקי אקס 50. 85 מבחוזה + סוסטוס פ'אגו 83 840813 202756314

שרותי רכב

● מכנאק לרכל פניות רוחצת אוטומטית כולל פוליש ווקס למכוניות בסגולה פ"ת. אצל "שאירקר" ברח' שמלה מול בית היוצר טל: 03-9341131 מחירי המבצע לחודש בלבד! רק 5 ש"ח למכוניות פרטיות רק 8 ש"ח למסחריות 001540174

הצעות עבודה

● דרושה אישה עם רכב. גמול 40 תמלת. לניהול מסעדה 5 ימים במשרה מלאה 03-444472 165933244

● דרושה סבתא/ות מבשלת לבית קפה בתל-אביב 03-249311 171155244

● לבורוש הדוי אשת השלה לד דרוש איש אחזקה לביסים או מוכנות סלמונים 08-220765 08-249856 173643243 08-249860

● לשסיוי מגריה ברמת-גן דרושים בהיסוס ספורים מקביל. טלפון: 174010243 03-7516258

● דרושת מלצרית ממסות אחרי צבא לבוקר וערב 03-424837 174121243

הלוח הארצי — ...

קריירה שרותי כח אדם

לסניפינו בת"א, נתניה, רחובות

● מחלקה טכנית

● כרסמים חרטים קונבנציונליים מנוסים, פרופיל צבאי גבוה.

● ראשי שרות חשמל מבכום, עם פרופיל צבאי גבוה.

● טכנאי/ות אחזקה, בוגרי בי"ס מקצועי 4 שנות, לעבודה במשמרות בפתח-תקוה.

● דפסי אופסט, בוגרי בי"ס מקצועי לעבודה משמרות

● מבקרות איכות, בוגרות תיכון, לעבודה בשתי משמרות.

● לקבוצת תעשייתית, בוגרות בי"ס מקצועי במנגנות להרכבות.

● עובדי ייצור בוגרי 11-10 שנות לימוד, לעבודה משמרות.

● בוגרי 12 שנות לימוד, יוצאי צבא, רשיון נהיגה.

● ע. חשמלאים מהחליים.

● חשמלאים מוסמכים מנוסים, לעבודת משמרות.

● מרכיב מכני לעבודה זמנית ברמת השרון.

● חוטי לחוות חשמל לעבודה ברעננה.

● מחלקה משרדית

● תלליניות מנוסות עברית, עברית/אנגלית, הודעה או א"כ.

● מלוחימים/ות להלחמת מעגלים מודפסים, יוצאי/ות צבא.

● מזכירה: אנגלית/עברית, ידיעה טובה של השפה האנגלית, הדפסה טובה בשתי השפות, עדיפות לבעלת ידע במעבד תמלילים.

● מלחימות/מחוזות נסיון ב-wire-up וקריאת שרטוט.

● מכונאי אחזקה למכונות אריזה פורסים.

● מרכזנית מנוסות.

● צבע תעשייתי.

● קלדנית — תמלילניות.

לסניפנו בתל-אביב

● מחלקה משרדית

● חשב/ת שכר, נסיון בחישוב שכר ממוחשב.

● מנה"ח סוג 3, נסיון תעשייתי.

● מוכרת מנוסה למשרות מכירות רצוי נסיון במכירות היהיטם.

● פקידה עם נסיון בנהול ספר קופה והתאמות בנקים.

● שליח/ה בעל/ת קטנוע לשליחויות ועבודות משרדיות.

● מחלקה טכנית.

● אלקטרונאים בוגרי בי"ס מקצועי 4 שנה.

● מסגר אחזקה למפעל תעשייתי.

● פחח תעשייתי

● בוגרי 12 שנות לימוד, יוצאי צבא, בעלי רשיון נהיגה.

● מנהל עבודה, בוגר קורס המכון לפריון העבודה למנהלי עבודה. נסיון תעשייתי.

● מנהל מחסן תוצרת גמורה. נסיון תעשייתי, בעבודה דרך מחשב.

לסניפנו ברחובות

● מכונאים לקוי ייצור אוטומטיים, בוגרי בי"ס מקצועי 4 שנות במגמת מכונאות, מכשירנות, מכניקה, בקרה. נסיון 3 שנים, גיל 25-35.

● מפעיל מכונה להזרקת פלסטיק, בוגר בי"ס מקצועי 4 שנה, נסיון קודם. לבוגרי קורס הזרקת פלסטיק — עדיפות. גיל 25-35, למשמרות.

● מסגרים מכביים לבניית מכונות, בוגרי בי"ס מקצועי 4 שנה. נסיון 5 שנים בבניית מכונות, ידע בסיסי בפיקוד שמבי, אוטומציה ופנאומטיקה. גיל 23-35, לעבודת משמרות.

● עובדי ייצור בוגרי 12-9 שנות לימוד לעבודה משמרות, גיל 25-35.

● חשמלאי מוסמך מנוסה לעבודת משמרות ביבנה.

● מפעילי מכונות תעשייתיות, בוגרי 12-10 שנות לימוד מקצועי. נסיון תעשייתי. גיל 25-35.

לסניפנו בנתניה

● אלקטרונאי מנוסה באחזקה, בתעשייה. לעבודה במשרה מלאה.

● מבקר איכות מכני, נסיון בתעשייה.

לסניפנו בחיפה

למחלקה הטכנית:

● לאיזור מהריה א) טכנולוג מזון מנוסה ב) טכנאי מזון / כימיה לניהול יחידה במפעל מזון.

● הנדסאי כימיה לשילוב מרפ ותחזוקה — במפרץ.

● חשמלאי מוסמך עם ידע בלוחות פיקוד אוטומטים — לאיזור עתלית.

● מכונאי אחזקה, בוגר מקצועי.

● צבעי טכסטיל — לאיזור עפולה.

● שרברב עם נסיון בצנרת מים וביוב.

● חשמלאים וע' חשמלאים להרכבת מעליות (הכשרה תנתן תוך כדי עבודה!)

● עובדים בלתי מקצועיים — לעבודות קבועות עם תנאים סוציאלים.

המחלקה המשרדית:

● פקח עידוד — לאיזור הקריות.

● מנהלי עבודה בוגרי בי"ס מקצועי לתפקיד אחראי משמרת (רצוי נסיון בתחום האריזות) באיזור עמק יזרעאל.

● מנהח"ש סוג 3 ומעלה.

● מזכירה — שפת אם אנגליה (+ הדפסה).

משרות קבועות, תנאים מצויינים, הסעות וארוחות.

תל-אביב, דיזנגוף 155. טל. 03-240291/2

חיפה, הרצל 22. טל. 04-672549

נתניה, שמואל הנציב 17. טל. 053-338901

רחובות, הרצל 185 טל. 08-465331

הכח שלנו הוא כח אדם, קריירה.

לקליטה בקיבוץ מתארגנת

קבוצת רווקים/ות בעלי השכלה ומקצוע בגילאי 32-20 מצרפים סטודנטים שנה אחרונה

03-435450

03-262521

מיום ראשון

מכונאי דיזל

לציוד מכני כבד

ניסיון 5 שנים + רשיון נהיגה

רצוי מאזור ת"א — תנאים טובים —

03-380342

גפן משאבי אנוש

4 מהנדסי תעשיה וניהול — באזור המרכז — תיכנון מערכי מפעל. בחיפה — ריכוז פרויקטים

3 הנדסאי/טכנאי יצור תעו"נ, שיפור שיטות ותקנון

טכנאי מכונות, 2 מכונאי אחזקה 5-4 שנים בתעשייה — ידע בפניאומטיקה, 2 מוסמכים — ידע ברישוי חשמל, קריאת שרטוט

2 חשמלאים פיקוד ובקרה, עוזרי חשמלאים ר-6 עובדי יצור לעבודת הרכבה.

2 מנהלי חשבונות ל-ר' 2, מנה"ח עצמאיים. ניסיון במקור, פקידות ...

מזכירות — הדפסת עברית אנגלית כדורית IBM, קלדנות, פקיד רישוי ...

4 רתכים, 3 חורטות תעשייתיות, 4 נגרים בוגרי מקצוע ידע בקריאת שרטוט.

6 מנהלי רשיון ב' לחלוקת מזון ... 15 מזון ומעלה לעבודה ...

4 אנשי מכירות — ציוד משרדי, אספקה למחשבים (שכר יסוד + אחזקת רכב + ארוחות)

לרשת שיווק: איש קידום לחנויות. 5 מנהלי חנויות ר"ש קופאיות 6 מקודמות מכירות

בעלה 47 תל-אביב 63304 טל' 03-650467 .03-455484 הזמנים אליונו או שלחו תולדות חיים בדואר!

בתי-ספר לנהיגה

● 84/1600 + מונ מכוסה עם/בלי תלמידים 03-5561111 152201173

חלפי רכב

● לגוס חלפים משומשים לכל סוגי הרכב. קונה רכב לפירוק 194845073 03-377654

● מבצע מנועים + חלקים לרכב חצי אל באחיזה! שוק החלפים - טמש מסובים 190059104 03-744380

דפוס

● דפס אופסט עצמאי מנוסה לעבודה חלקית בשעות נוחות אפשרי פנסיונר 155631273 052-22539

הנהלת חשבונות

חרטים/מסגרים

חשמל / אלקטרוניקה

מכונאים / הנדסאים

נוריה תפירה

אחיות

יהלומים

● לחטיבה מלטשה 29 מבלות חדר היונוד (אפשרות גם חלקית) 190205244 03-440346 בערב

מוכרים/ות

מזכירות

סוכנים/ות

מחסנאים

נגרים

נהגים

ספרים/יות

עובדי מתכת

שרטטים וגרפיקאים

רפואת שיניים

מורות וגננות

עובדי סעד

● עוסי כללי ורפאוי ע"י סוציאלי (גם לבית הלקנות) 03-7526739 175237274

עוזרות ומטפלות

פועלים/ות

● פועלים לשכוח הכלסטיקה ובלתי מקצועיים בתנאים טובים למפעל פרסי בחולון 03-801121/3 145224274

פקידים/ות

● למשרד עורכי-דין בתל-אביב. פקידה כתבנית, עברית, אנגלית, אחרי צבא למשרה מלאה

המשך ת"א גוש דן והשרון

● פקיד/ה/מזכירה + נסיון למשרה מלאה 03-287670 מ-13.00 עד 13.00
20183424א

● כתבנית/מעבדת תמלילים למשרה חלקית, רצוי בצהריים 458201
15293727א

● לחברה לעבודות מבנים דרושים/ות 1. פקיד/ה יצוא בעלת נסיון, 2. פקיד/ה בכירה בתחום מטען אויר בעלת נסיון 03-450333
160229273

● פקידה מזכירה עם נסיון והכרות בעבודה במשרד בקריה-ארצה...
15574327

● לבית כרמל ברמת גן דרושה פקידה בשעות 14.00-20.00 03-707111
180942271

עבודות

● שכר דיפור למשרד "אמור" (עזר) פנה לבעל רכב 03-494952
185441102

מודעות

אלקטרוניקה

ציוד

שיעור

מקרר

שיפוצים

שירותים

אותיות דביקות

קופות רושמות

מוצרי חשמל

ספרים

מערכת סטריאו

צילום

דיפוי והדיה

ציוד והאזנה

בריאות

בריאות ימדהמלה

טיולים

מיסנים

תכשיטים וכלי כסף

ניקוי ופוליש

חיטוי והדברה

מלונות ונופש

נופש וקייט

רהיטים

רהיטי-חכים

הלוואות

למכירה מיידית

כ-32 דונם אדמה חקלאית בגוש 6351 חלקה 22 (סגולה - פתח-תקוה)

בהצעות רציניות - כלל מחיר רכישה שלא יפחת מ-2.5$ למטר לפנות לת"ד 7800 ירושלים 91077

מציעים למכירה

חקלאות

מבני תעשיה

משרדים

מגרשים

אולמות

חניות

בתי מלאכה

מחסנים

שמרטפות ואבטחה

ביקוש עבודה

מקדמי מכירות

● לחברת אלמו מכירות דרושים אנשי מכירות... 03-7512329/30
16564324א

עסקים

כפ"ס : התחיה 14/1 טל. 052-442379, 916724

נתניה : שטמפפר 7 טל. 053-616633

פ"ת : מונטיפיורי 41 טל. 03-904913

ת"א : נחמני 9 טל. 03-291940

רחובות: הרצל 176 בחצר קומה ב' טל. 08-587361, 08-454117

מועדון אשראי ארצי

הלוואות לשכירים

הלוואות לרכישת רכב

הלוח הארצי · הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

● גדיד: ספת "לאוריב" מתכת ריבועי עם משענת 4000. 03-296507

● ספת עור + כורסאות מאסליה, חדש מציאה! 03-295814

● חדר ל־2 ילדים + ארון + מיטות + שולחנות כתיבה 052-454586

כלי נגינה

מחשב

חיות בית

ציפוי אמבטיות

מדיח כלים

וידאו

מוני אויר

רוצים לקנות

טלוויזיות

מכונות תפירה

תנורי אפיה

מכונות כביסה

אסטרולוגיה

לקראת החגים

חגים

הבריות

בתי־זוג

בריזה

סידור

חימום והסקה

דיפות נגזות

טיטנים

שיעור

בניה קלקטיבית

דמי"פ

אבדה

וילות ובתים

שידוכים

5 חדרים ויותר

נרשמו לנישואין

הלוח הארצי · הלוח הבטוח · חיפה והצפון!

דירות למכירה

4–4.5 חדרים

3–3.5 חדרים

2–2.5 חדרים

1–1.5 חדרים

דירות בשכ"ח

קריות

וילות ובתים

נצרת

נליל

דירות למכירה

דירות בשכ"ח

מכוניות

אודי

אלפא רומאו

ב.מ.וו.

אוסטין

אופל

אוטוביאנקי

הלוח הארצי · הארץ חדשות · לוח העיר

קבלת מודעות · לא מכרת · לא שילמת · מ־8.00 עד 20.00

מבצע מדהים · פרסום פון · 03-727630 · 03-738707 · לבעלי כרטיסי אשראי

למחפשי עבודה בחיפה ובצפון

דנאל

שרותי כח־אדם למשרדינו בחיפה דרושים/ות

עבור לקוחותינו בחיפה
- מזכירה עברית אנגלית בהכרת שפת אם עם ידע במעבד תמלילים WORD MILL
- מכונאי רכב כבד מוסמך עם תעודה לנהול מוסך
- מהנדס מכונות לאחזקה
- מהנדס מיכשור ובקרה לאחזקה
- מהנדס כימיה מנוסה לתעשיה
- הנדסאי/טכנאי כימיה
- מחסנאי — ידע בחלקי טרקטורים ורשיון נהיגה חובה
- מנהלת חשבונות סוג 2 + הדפסה עברית
- עובדים בלתי מקצועיים

עבור מוסד חינוכי בק. טבעון
- רכז חקלאות — פלחה ורפת
- רכז תוכניות ערב בבוסר רצוי נסיון באדמיניסטרציה
- בוגר/ת לפעולה תרבות וחינוך רשיון נהיגה הכרחי

ללקוחותינו בכרמיאל
- מקלידה מנוסה ברמה צבאית תושבת צפת/כרמיאל
- מנהל/ת חשבונות עצמאי/ת סוג 3, 2
- כתבנית עב/אנ ברמה שפת אם.

ללקוחותינו בנהריה
- מכונאים/מסגרים לאחזקה
- מפעילי מכונות לקו ייצור
- פקידה מנוסה עם ידע בהדפסה אנגלית — חובה
- עובדי ייצור בענף המתכת או בוגרי הטכני של חיל אויר

- עובדי ניקיון לעבודה קבועה
- חרש קונבנציונלי
- משחזן כלים.

ללקוחותינו בעפולה
- הנדסאי/טכנאי תעשיה וניהול נסיון בהפ־
- פקיד משלוחי יצוא — נסיון בדוקומנטציה הכרת הליכי יצוא
- שרטטי תיכ"ם — סביבת עבודה נוחה
- חשמלאי ראשי עם הנהגה
- הנדסאי ייצור לנהול משמרת
- מכונאי רכב/הנדסאי.
- מהנדס/הנדסאי כימיה
- מהנדס כוח
- חשמלאי מוסמך
- מנהל משמרת נסיון באדמיניסטרציה ונהול עובדים
- הנדסאי/טכנאי מכונות
- מכנאי קירור

ללקוחותינו בטבריה
- חשמלאי ראשי — ברמה גבוהה
- מהנדס ייצור להתכנן — מנוסה
- מהנדס כימיה — לניהול העבודה

ללקוחותינו בעכו
- עובד אחזקה רקע במסגרות

ללקוחותינו במעלות
- מכנאי מיזוג אויר בעל ידע ונסיון בבעיות קירור בעל תעודת חשמלאי מוסמך — יתרון.

למתאימים — תנאי שכר הולמים ותנאים סוציאליים מלאים!

מתאימים מתבקשים לפנות למשרדינו
רח' נורדאו 4 ק"ג 04-672968/9

הצעות עבודה

- מהנדס הנדסאי חשמל ניסיון בהתקני התעשיה האוטומטית, ת"ד 9219 חיפה
- דרוש לטפל בנכה גבר חזק + רשיון נהיגה, פרטים אישיים, עבודות קודמות לינטל ת"ד 4146 חיפה
- דרוש מוכר לחנות כלי לים. חצי יום 511450
- דרושה עובדת לפרמצת קיים בחדר ועזרה לרופא 662633 ובבית 520075
- מוכרות לחנות מיוחדת. הופעה נאה, גיל מ־28, שעות עבודה נוחות. להתקשר רק א' ב' ד' ה' 13.30 15.00 04 640455
- דרוש טבח בעל ידע באוכל מקסיקני סלפון 258215
- למשרד עו"ד דרושה מזכירה לשעות אחה"צ ושישי בבקר. רצוי ניסיון במעבד תמלילים. לפנות 666188
- לארנאר צורך לאמבות ורפיקה, דרוש־ה עובדית לשעות מפתלות, ארלוזורוב 2 חיפה
- לבוטיק בת לעוגבאים בכרמל דרושה אחה"צ לשעות ערב ולילה. 04 383405
- דרוש חרש לפני משרה, שעות גמישות. אפשרי גם יוני. טל 660224
- מסגר/רתך. ניסיון 5 שנים לפחות. "איחורור הנדסה". טל. 660224
- דרושה פקידה לעבודה עם קהל בחיפה, בוגרת, דיקנית האחראית לאחר צבא, ידע בהדפסה קורות חיים לת"ד 44647 חיפה
- סניף הגדול בחיפה דרושה אשת מכירות ליום עבודה מלא. רכב חובה. "טוניטיק", 258222, 247987
- לחברה בחיפה דרושה פקידה/מזכירה עב/אנ כולל הדפסה + ידע בסיסי בהנהלת, רשיון נהיגה חובה. לפנות בכתב בצירוף ניסיון קודם לת"ד 4868 חיפה עבור משרה סל' 720
- דרושות תופרות מנוסות לאופנת נשים למתאימות שכר גבוה טל (81) 641560
- מוכרות מנוסות בעלות הופעה נאה לרשת בגד הקריות 700888־04 (81)
- דרושים מכונאי רכב בעלי נסיון של 5 שנים לפחות בתנאים טובים (81) 575771־04
- לרב בריא עבד פקידת מכירות לעבודה במשרד במשמרות משכורת גבוהה 913120־04
- מכירות לעבודה מצג יונת עדיי פת שפה אם אנג לאנ/ידיעת עברית קידומי הגליל בע"מ 977117־04 לגאפיה
- כבשאים למפעל מבוסס ומסקרים אחראיים לאנשי מקצוע מתאימים. קידומי הגליל בע"מ 977117־04 לדני
- דרוש עובד רציני עם רקע טכני שכר הולם לפנות אים סלפון 223690
- למגן בזיעד דרושים מוכשמינות מכירות לאיזור הקריות והסביבה עמלות גבוהות (81) 668837
- לחברה העוסקת בהסעות דרושים נהגי אוטובוס בעלי ניסיון יוצאי צבא בלבד - סדרן בעל ניסיון לפנות טל 914332־04 910024־04 ובערב (81) 914155
- למעונה האזורית "חוף הכרמל" דרושים לגנוני ילדים אחה"צ מורים לחוג עבודות מכשירים, אורגן, גיטרה וחלילית. להתקשר בבוקר: 842031־ (81) 04

יש חדש בטייסט אוף סצ'ואן

שפים סינים
עם תפריט גדול

מטעמים וניחוחות בסגנון סיני מקורי
מעשה ידיו של צוות סיני מקורי
העונג להיך ולעין

מעכשיו בשתי מסעדות יוקרה

טייסט אוף סצ'ואן בכפר שמריהו
מרכז מסחרי כפר שמריהו
טל: 052-70448

טייסט אוף סצ'ואן בסקאלה
מרמורק 10 מול היכל התרבות
טל: 246000, 225007

כי יש חדש בטייסט אוף סצ'ואן

המשך חיפה

- ב.מ.וו. 316 87 אוטומ' סיוו, מנוע 1800, בתקופת האחריות. 10000 ק"מ. מחיר מחירון טל. 255528 04
- ב.מ.וו. 315 83 יפהפיה + כל התוספות מחירון + מזגן 211737 בעבודה 231771 (81)
- 315 סוף 1983 ראשונה 45,000 מטאלי + תוספות מחירון 515087־ (81) 04 386325־ 04
- ב.מ.וו. 1602 1973 מחירון מצב מכני טוב טל. 570512 (81)
- 318 ראשונה, אוטומ' סיוו, 40,000 קמ', טסט. 372939־04 339696־04 (81)

דייהטסו

- דייהטסו שרייד 1986 13000 ק"מ, אוטומטי, מזגן 243421 (81)
- שרייד 1983 יד שניה במצב טוב, 60,000 ק"מ. 243517־04

וולוו

- וולבו 244 גי אל 1981 מזגן + הגה כח 385721 04 או 381507 04
- וולבו 144 אוט 1969 אוטומט טסט לחצי שנה + במצב מצויין + גיר 918723 04
- 340 נדירה, 1985, 24,000 קמ' 5 דלתות תוספות וטסט 718332־04 (11)
- וולו, ג'יאל 244, 79 מצב מעולה, 933482־04
- וולו 76 אוטומט, מזגן, מנוע חדש, מצויין, 740722, 04 663235־04 סחר

טלבוט

- טלבוט סמבה 1982 65000 ק"מ לפי מחירון 245681 לא בשבת
- הורייזן 1984 יד ראשונה 54000 ק"מ במצב מצוין. מחירון. 932605־ 04

מרצדס

- למכירה/החלפה מרצדס 1976 מונית לשעבר. + טסט לשנה מצויינת (81) 454046
- 2 1985 לבן ראשונה + תוספות + אפשרות החלפה, כחדשה 510542 (81) 04 534242 04
- מרצדס 220 1970 גיר רגיל 4 צילינדר מצב מצויין 702231־04

סובארו

- 1300, אוטומטי, ספטמבר 86' + מזגן - אזעקה, מעולה, ראשונה, (81) 661316 ,334569
- סובארו 1300/85 מצב חדש 20,000 ק"מ כחול מטאלי, 227164
- 13 1986 יד ראשונה כסף מטאלי 18,000 קמ' + טסט 335184־06 (81)
- 16, 83, 36,000 קמ' יד ראשונה 237269־04 לא בשבת וחג
- 1600 ג'י אל 85' ראשונה 85000 כחדשה, 682 שניה 24000 246742
- סובארו 1300 1981 יד ראשונה שמורה טל. 336636־06
- סובארו 1800 81 סטיישן אוטומט + מזגן - אזעקה ותוספות מעולה! 523061
- סובארו 1300 1986 מטאלי במצב מצוין כחדשה מחירון 256184
- סוברו 1300 ,81 68000 ק"מ במצב טוב, שניה + טסט 242418
- סוברו 1300 1986 ראשונה 11500 ק"מ טסט לשנה מחירון 246903
- סוברו 83' 1300 דיאל. יד שניה מצב מצוין סלפון 226872
- סובארו 1300 1982 בעבודה בבוקר 533935־04
- סובארו 1600 1983 + מזגן מבריק נהוגה במצב מצויין 387516 246827
- סובארו לנסר 1000 1985 ראשונה צבע מטלי במצב מעולה 04 987774
- סובארו 1300 1985 כולל מזגן 30,000 ק"מ שנית 976962/3־04
- סובארו 1600 1983 יד ראשונה שמורה 46,300 ק"מ + תוספות (40) 667026־04
- סובארו 1300, 81 שניה מצב מעולה, שמורה במיוחד 77,000 ק"מ. 383616־04
- סובארו 83, 1600 אוטומטית 40,000 יד ראשונה מטאלי מצויינת 237160־04
- סובארו 1300, 87, מטלי 9,000 ק"מ 571857
- סובארו 78, די אל 1400, אחרי אוברול שנית מצב מצוין + טסט 233803 ־04
- סובארו 1987 חדשה 1300 + מזגן 300 ק"מ 27,000 ש"ח 256348
- סובארו 1300 ,82 68000 ק"מ סלפון בבוקר 572530־ 06 בערב 572864־06
- סובארו 1600, 1983 יד ראשונה שמורה. 46000 ק"מ + תוספות (40) 667206־04
- סובארו 1300 ,82 68000 ק"מ סלפון בבוקר 572530־ 06 בערב (11) 572864־06
- סובארו 1300 1982, שניה חצטו הכסאי מעולה 64,000 ק"מ 919601־ (11) 04
- סובארו 1300 ,84 יד ראשונה בעבודה 723432 בבית 386107
- סובארו 83 1600 אוטומטית + מזגן יד ראשונה 728035־04
- 13, 82, טסט 12 חודש שניה + רדיו + אזעקה מצב נדיר 225103־04
- סובארו קאמטם 79 1600 5 הילוכים סלפון 373875
- סובארו דיאל 1400, 1978 מצב מצויין יד שניה 255091
- סובארו 83, 1300, במצב מצויין מחיר מחירון 334737
- סובארו 1980 ג'י-אל אם 5, 1600 2 דלתות 81,000 ק"מ 385323־04
- 16, ג'י.אל 5, 84 יד שניה, טסט + מזגן + סייפ (81) 703991־04
- 14, די.אל. 1979 יד שלישית מטאלית ושמורה מעולה 532596־04
- סובארו 1600/5 1981 82,000 ק"מ מצב מעולה 529268־04 668194־06
- סוברו.אוטו.1972 מכני מצויין 375588
- 13 1984 במצב טוב אפשרות לאשראי, לכל הטסט 6415475 (81) 04 253968
- 13 1983 במצב מצויין 65000 ק"מ + רדיו סייפ שניה + טסט 783318 (81) 04
- סוברו קופה 86' + מזגן במצב מצויין סלפון 440902 (81)
- סוברו לנסר 10 1985 24000 ק"מ יד ראשונה 239089
- סוברו, 81, 1600, מצב מעולה + מזגן + סטריאו טסט לשנה. 448545־04
- 13, 1984, 42,000 קמ' יד שניה כסף מטאלי שמורה. 705401־04
- סובארו 1600 ספורט לי' אוריסי הרטופ 1978 יד שניה במצב מצויין מחירון. 713142־06 701894־04
- 13 דיאל, 83, מטאלי מצב מכני מעולה. 56,000 קמ', מחירון. (81) 717344־06
- 13, 1982, 5 הילוכים שניה מצב מצויין 732608־04 714807־06
- 13 1986 + מזגן + טסט לשנה ראשונה 14,000 קמ' + תוספות 719978־06
- סובארו סטיישן 1600 1980 12,500 ש"ח סלפון 757297
- סובארו 1800 ג'יאל.אמ. 1983 יד ראשונה 570770־ 06 220164־04 (81)
- סובארו ג'יאל. 1600 7500 במצב טוב 1982 צבע מטאלי 590223־06 (81)
- סובארו. רקס 700 83' שניה כחדשה 574305־06 (81)
- סובארו 1983 1600 יד ראשונה במצב מכני וחיצוני מצוין 338072־ 04
- סובארו 1600 סטיישן 1979 מצויינת, 89,000 ק"מ מחירון 708858־04
- סובארו 1600 78/2 הרדטופ 5 הילוכים טסט לשנה מעולה ע"פ 706198־04 ב' 982612־04
- סובארו 85, 1300, אוטומטי + מזגן 26,000 ק"מ מצב מצוין 705551־04
- סוף 82, 1300, יד שניה במצב מכני וחיצוני מעולה 759189־04 (81)
- סובארו 1982 יד ראשונה 862302־04
- 82 מטלי כחולה יד שניה 56,000 ק"מ במצב מצויין 443618־04
- 13 84 23,500 ק"מ מצויינת + טסט שני שמורה היטב 710194־04
- די־אל 83 1300 40,000 ק"מ טסט לשנה ראשונה במצב טוב 705636־ 04
- סובארו 1300 ,82 במצב טוב בבית 717901 בעבודה 755373 לא בשבת.
- סובארו 1987 1300 8,800 ק"מ ראשונה מטאלי כסף + תוספות 723537־04
- סובארו. סטיישן 1600 שניה מזגן + רדיו־סייפ + מצבר מצב מעולה 706383־04

סיאט

- סיאט איביזה 86, 1200 + מזגן ראשונה 252497 239449 לא בשבת.
- סיאט מלאגה ג'יאל. 1200, 1987 ראשונה 5 דלתות + תוספות 754305 (81)
- בדיקה לקניה לכל סוגי הרכב פתוח בשבתות מוסך סובארו כביש א.פ.טר. 722011, 723719
- מלגה 1986 1.2 ג'יאל 15,000 קמ' ראשונה + מזגן 762933־04 (81)

סיטרואן

- סיטרואן סי. אר. אס. 16 בי אקטס 1986 24000 ק"מ מזגן אדרי' גלגלי הגה כוח גג חשמלי 35000 ש"ח (81) 04 382007
- ביאקס, 1600 + מזגן + רדיו + סייפ 1987 יד ראשונה 8,000 06 542388
- סיטרואן ויזה סופר אי 1983 80,000 ק"מ יד שניה + תוספות 12,000 ש"ח 935476־04 (81)
- סיטרואן ג'יאס.אי. פאלאס 1982 מטאלי 447290־04 בבית 727252־04 בעבודה לא בשבת (81)
- סיטרואן ויזה 1124 82 מכאני מצויין מטופלת 936623, 727783 מחירון (81)
- סיטרואן פאלאס ג'יאס' אי 84 במצב מכאני מצויין + טסט לשנה (81) 227454
- סיטרואן ג'יאס־אי 1500 1984 ראשונה 59,000 ק"מ 720269־04 (81)
- ביאקס 16 אי.אס. 1987 3000 ק"מ + מזגן אדריגלי + תוספות טל. 723688
- סיטרואן ביאקס־אי אס מטלי ספטמבר 86 12,000 ק"מ כחדשה 705806־04

סימקה קרייזלר

- סימקה 1000 1974 אחרי אוברול טסט לשנה 2500 ש"ח 331330
- סימקה קרייזלר 1978 מצב מכני טוב 04 982720 אחרי השעה 16.00
- סימקה 1100 1978 4 דלתות 810751־04

פולקסוואגן

- פולקסווגן הטסטלה־ סטלה 1975. בבוקר 533935 בערב 254438־04
- חיפושית 1974 טסט ל־6 חודשים מצב מכני מצויין 988987־04 986192־04
- מיסה 1982/1600 אוטומטי סיוו, ראשונה מזגן מקורי + תוספות. (81) 535253־04 534587/8־04
- פולקסווגן חיפושית 72, 1285 טסט לחצי שנה + רדיו + חימום מחירון 238107
- פולקסוואגן פאסט סטיישן 1300 יד שנייה במצב מעולה 1982 (11) 536197־04
- פולקסווגן גולף 1300 סי שנת 82 במצב מעולה 60,000 ק"מ 668837
- פולקסווגן גולף 3 ,1100-1978 יד שניה סלפון 714267 (81)
- חיפושית ג'י שלישית 1302 מצב מכני מעולה מנוע מחודש 225441 04
- פולקסוואגן חיפושית שנת 83' מצב מכני מעולה + טסט 233414 04 (81) 04 724833
- חיפושית 1972 1302, מצב מכני מעולה 244621
- פולקסוואגן פאסט ג'יאל.אס. 1600, 81, ראשונה, 70,000 קמ'. 894729־04 894795־04
- חיפושית 66' 1300, טסט לשנה מכנית ותצוגה מצב יפה 226194
- פולקסוואגן גולף ל־5 1100 1979 יד שלישית במצב מעולה 258368 מחירון
- פולקסוואגן פאסט סטיישן 1972, 1600 אוטומטי 926674־04
- כפל קבינה 1986 יד ראשונה 36,000 בעבודה 790351־06 לא בשבת (81)
- פאסט 1981 5 דלתות + מזגן מעולה מחיר מתחת מחירון רק 15% 256590־06
- גולף 1100, 1980 5 דלתות יד שניה במצב מעולה 753953־06 (81)
- חיפושית 1300 יד ראשונה שנת 1973 אוטומטי נצח 1285 709104־ 04
- פורד סיירה 1987 1300 ראשונה 10000 ק"מ מחירון + תוספות (81) 446348־04
- פיאסטה אל 78 במצב מכני מצויין אחרי צבע 732467־06

פורד

- פיאסטה 84' מטאלי כחדשה 35,000 קמ' + ווס מת, טסט לשנה (81) 387039
- פורד פיאסטה 84' מעולה 373040 662188
- פורד פיאסטה 957 בי"ג 1978 טסט לשנה 816956־04
- פורד פיאסטה 950 1983 במצב טוב + טסט 46,000 קמ' 232757־04
- קרטיגיס, קורטינה 1600 אל 1982 אוטומטית, מזגן יד שניה 90000 טסט לשנה 727450 04
- קורטינה 1300 1982 בבוקר 254438 04 בערב 533935 04
- פיאסטה 84 אל שניה, טסט 35,000 ק"מ. שישי 705633 04 שבת 701914 04
- פיאסטה 78 שמורה היטב, מצב מכני מעולה, טסט + אזעקה 727722 04
- אריקה 1200 1983 יד ראשונה 45,000 ק"מ 713382־04 (81)
- פורד פיאסטה אל שנ' 78, 957 במצב מצויין 230270
- פורד סיירה 83 1600, מזגן יד ראשונה חברה 443334 04
- פורד אסקורט אריקה בינוני 1982 טסט לשנה 23,000 ק"מ יד ראשונה 755289 04
- אריקה 1100, 1985 יד ראשונה 45,000 ק"מ 711283־04 (81)
- חייבת למכור סיירה סי' אל 87, 5 1600 הילוכים שמורה 10,000 ק"מ (81) 719305־04
- פיאסטה 85 "מונקל" אל + מזגן מהאוטמט 39000 ק"מ 538642־04 573545־04
- אריקה 82 "סלון" 1300 מירוה הזדמנות 573545־04 538642־06
- פיאסטה 1987 שמורה, ראשונה, מגג עתיד + תוספות 664072 לא בשבת (81)
- פורד טאונס, 1973, אוברול + גיר חדש + צבע ופחחות 5500 931482 (81) 04
- פיאסטה ב' 1983 שלישית, מהשכירה, 85000 ק"מ 12000. 669295 04 242929
- פיאסטה 1100, 1986, ראשונה, 24000 ק"מ במצב טוב + תוספות 246556
- פורד אסקורט 1974 1100 6 דלתות מצב מכני מעולה 04 238340

פיאט

- פיאט אונו אס.אל 1986 1300 יד ראשונה + רדיו סייפ, טסטרים 21,000 ש"ח 713295 242205
- פיאט אונו 1984 1600-131 טסט 50,000 ק"מ ראשונה 663798 523548
- פיאט 127 1979 2 דלתות טסט במצב. 816956־04
- פיאט 127/3 1981 במצב מצויין טסט לשנה 717026־04 815550־04 לא בשבת (81)
- פיאט ריטמו 1100 1979 יפהפיה טסט לשנה + צבע + מצבר כחדשה 918506־04
- אונו 70 אס.אל. 1300, 1986, 21,000 קמ' ראשונה 375552־04 643333־04
- פיאט 127 1975 שמורה במצב טוב 04 717772
- למכירה פיאט אונו 60 אס 1986 יד ראשונה 12000 ק"מ 763381 04 (81)
- פיאט 127 1981 5 דלתות מצב מכני מעולה 961667־ 04
- פיאט אונו 60 1986 ראשונה 03 412929 04 811805
- פיאט 127 1983 שניה 58,000 ק"מ במצב מכני מעולה 921369 04
- בהזדמנות ריטמו נובה 138 ,83/ 1300 שניה אדום לית 336150־04 (81)
- פיאט 128 1982 מעולה, כחדשה, שניה מתכירה מחירון פחות 20% 642354־04
- 131, 1600 אוטומט, 81 95,000 ק"מ שלישית, טסט לשנה שמורה (81) 763631־0
- 127/3 שנת 81, יד שלישית במצב מעולה 733583־04
- פיאט 128 ,1982 54,000 ק"מ יד ראשונה מצב מצויין 334217־06
- פיאט 127, שנת 83, טסט לשנה 53,000 ק"מ מצב מעולה 539644
- פיאט 127, 83, שלש דלתות סטיישן מצויינת 222603
- פיאט אונו 45 1984 5 דלתות 52000 טסט יפני מחירון 228480 (81)
- אונו 70 אס.אל 1987 10,000 ק"מ ראשונה מטאלי + תוספות 237036־ (81) 04
- פיאט 127, 1982 במצב מצויין + תוספות 221674 04 237151־04

פיז'ו

- 305 1500 1983 70000 ק"מ מחירון במצב טוב 04 338418 04 672665
- 305 1981 יד רביעית פרטית יפה 80000 + רדיו סייפ 330730 ,04 04 514890
- 305 1984 שייה 37000 ק"מ + טסט + מערכת מכני מצוין 989252
- פז'ו 505 1982 אוטומטית 85000 ק"מ רדיו סייפ טוב מחירון 254977 (81)
- פז'ו 305 83' יד ראשונה טסט לשנה טל 253115
- פז'ו 205, 1986 מרופא, 14,000 ק"מ טסט לשנה סלפון 247053־04
- פג 305 גי אל 1983 יד ראשונה + מזגן כחדש 2 919621 04 שמואל /שוקי
- פג 505 1984 מנכה עדל + כל התוספות ראשונה 37,000 ק"מ (11) 212248
- פז'ו 505 2000 ירוק מיטל אוטומט + מזגן, הכל חשמלי יד ראשונה טסט לשנה מצב מצויין מחיר 53,000 ש"ח 667257 בעבודה, בבית 258385
- פיז 305 גי אל 82 שלישית מצב מכני מעולה + טסט 989674 (81) 04 980247
- פאר 104 מנוע 1124 84 ראשונה מטלי 40,000 ק"מ מצויינת 718990 04
- פג'ו 305, 82, 57,000 ק"מ מצב מצויין 726593־04
- 104, יד ראשונה דגם 1982 במצב מצויין 717704־04
- פג'ו 504 '81 אוטומטית יפה מהשכרת אחרי אוברול מעולה (81) 257053 212831
- 304 סטיישן 1978 יד שניה במצב מצוין טל. 524305 04
- בהזדמנות פג'ו 305 ,82 יד שניה, שמורה 210377
- 504 אס.אר. 1984 אוטומטי מזגן + חשמליים מטכנ"ל. אפשרות החלפה 253197־04
- למכירה פג'ו 7.ג'י. מודל 78 סלפון (81) 797941־06
- 305, 1300, 1982, ראשונה מרטית + רדיו שמורה כחדשה 933489־04 (81) 846922־04
- אסקונה 5 דלתות ג'י.אל.אס. 86' כחדשה אפשרות להחלפה ב־83/4 236331
- בהזדמנות אסקונה ברלינה 1983 1300/5 אס שניה, + טסט 521012 (81).
- קאדט 1300 1987/4 אי.אס. ראשונה 7,500 קמ' חדשה להלסוף (81) 720245־06
- אסקונה 1300 ,84 30,000 קמ' + מזגן ראשונה 554320־06 לא בשבת (81)
- אסקונה 83, 1300 אס. לוקס. 65,000 קמ' שניה במצב מעולה (81) 547160־06

רנו

- רנו 18 1980 אוטומטי 1440 מזגן 86.000 קמ' 223394 982597
- חיפה לימוסר רנו 9 1250 1986 שנייה 20,500 ש"ח 979513־04
- רנו 12 אוטומטית 1979 במצב מצוין אפשרות להחלפה בזולה 933497־04
- רנו 5 1300 1979 במצב נדיר שנייה + טסט 211711
- למכירה רנו 14 מודל 82 במצב טוב מחיר מחירון 335031
- רנו 9 1983 1400 + מזגן + חופת חשמלית בימים א־ה' 910032 (81) 04
- רנו 12 סטיישן 1976 3 דלתות במצב מכני וצבע מצויין 04 914736 (81)
- רנו 5 /5 1982 1108 61,000 ק"מ ראשונה שמורה 925850־04 אחה"צ
- רנו 5 81 שמורה היטב סלפון (81) 254337 663161 לא בשבת
- רנו 9 סקס. 1983, 47,000 ק"מ מצויינת 247966־04 לא בשבת.
- רנו 11, ספורטינג שנת 87 + מזגן + טסט סלפון 239689 (81)
- רנו 9 סי־טי 83, אדומה, ראשונה טסט בבסי רדיו סייפ 711561 (81)
- רנו 5, 1983 ראשונה מצב מצויין + טסט 58,000 ק"מ 531028־04
- רנו 14 שנת 82 טסט לשנה יד שניה 663868 536315 (81)
- 9 אוטומטי 1984 מזגן + חלונות + נעילה חשמליים מחיר מחירון (11) 385065־04
- רנו 5 שנת 82' דגם טי. אל. במצב נדיר 523991 525186
- 9. ספרינטר + מזגן + רדיו טייפ ראשונה 27000 ק"מ מחיר: 21,500 ש"ח 04 725684 (81)
- רנו 5 1982 ראשונה 67000 ק"מ מחירון 227951 (81)
- 18 1982 אוטומטית + מזג. שניה, פחות ממחיר חין. לא בשבת 222889־04
- רנו 14, 1982 50,000 קמ' יד ראשונה מצוינת סלפון 330192
- רנו 5 1981 מצב מכני מצוין מטאלי + מערכת סטריאו סלפון 825372־04 925189־04
- רנו 18 אי.אס. 1600 ,1979 אוטומטי 90,000 קמ' 824553־04
- רנו 11 ספורטינג 86' 14,500 קמ' + מזגן מחירון סלפון 376568
- רנו 18, 79' אוטומט מזגן חלונות ונעילה חשמליים. טסט 524954 (81)
- במחיר כדאי! רנו 11 1250 1987 14,000 קמ' באחריות 238396
- 5 3 דלתות 1108 1983 שניה + טייפ - טסט לשנה 254473
- סוף קיבוץ 111 הדסיה: סמוליק הנהג מסך: אירים. עידן והמכן לפרי דור
- 18, ג.ט.ס. 82 אוטומטי + מזגן + צמיגים - אזעקה 75000 ק"מ 914187־04
- רנו 4, 78 יד שלישית במחיר הזדמנותי 711565־04
- רנו 5 86 יד ראשונה 727693־04

נגררים

- סנדר 504 1981 טסט לשנה מחירון בבית 452593 בעבודה 938696
- סנדר פגז 404 + ארגז 1987 מצב מעולה 978552 338486 691578
- סנדר פגז 404, 1986 עם ארגז סגור + ספסלים, יד ראשונה 47,000 ק"מ. בעבודה 670991־04 בערב 537637־04

מסחריות

- טרנספורטר 87, ראשונה, 24,000 ק"מ, חלונות וספסלים. טרנספורטר 85', חלונות וספסלים ראשונה, 87,000 קמ'. 728833־04 515183־04 במצב משרד.
- טרנספורטר 1987 שמורה 15,000 קמ' 703535־04 בשעות העבודה 710336־04 בערב (81)
- פולקסוואגן דבל קבינה טנדר 1985 יד ראשונה טסט לשנה 46,000 ק"מ 765974־ 04 (81)
- למכירה מתקן פח נייד צבע כתמר במידות 5.0 448561 טל. 2.80

משאיות

- "פורד דיזל 1210 ,1978 "0910 1977 + רשיון להובלת גז 934555־ 04 384483־04 (81)
- משאית פורד 9/10, 79, מצב מצויין סלפון 985841־ 04 בערב

אופנועים

- סוזוקי 650, 64, במצב טוב טסט לשנה סלפון: 243313 ,255852
- למכירה הונדה 400 שנת 79 במצב מצויין 713963־04

אם בנכם או בתכם הגדולים
עזבו את הבית ואינם מנויים
על "הארץ", יש לנו עבורכם הצעה מפתה –
תנו להם מתנה – מנוי לחצי שנה
על עתון "הארץ" – וקבלו אתם
מחשב כיס במתנה מ"הארץ".

הארץ – מתנה שתזכיר להם את הבית.
טלפון: מחלקת קידום ופיתוח 03–5121340

הארץ
עיתון לאנשים חושבים

א.ק. פרסום ושיווק.

אוטו — מחירון המכוניות בעריכת מגזין

דגם	'87 מחיר שוק	'87 מחיר מומלץ	'86 מחיר שוק	'86 מחיר מומלץ	'85 מחיר שוק	'85 מחיר מומלץ	'84 מחיר שוק	'84 מחיר מומלץ	'83 מחיר שוק	'83 מחיר מומלץ	'82 מחיר שוק	'82 מחיר מומלץ	'81 מחיר שוק	'81 מחיר מומלץ	'80 מחיר שוק	'80 מחיר מומלץ	'79 מחיר שוק	'79 מחיר מומלץ
קטנות																		
אוטוביאנקי	18	18.5	16.2	16.5	13.5	[illegible]	[illegible]	11.5	10.5	10	9.5	9	8.3	8	7.4	7	6.5	6
פולקסווגן פולו	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	20	19	17.6	17.5	16	15	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	10.5	10	[illegible]	9
פורד פיאסטה	23.5	23	19	19.5	17	17	16	14.5	13	11	11.5	9.5	10	8	9	7	8	6
פיאט 127	16	–	15	–	14.1	14	13	12.5	12.1	11	11	9	9.5	7.5	8.5	6.5	7.4	5
פיאט פנדה	–	–	–	–	–	–	10	14	9	12.5	8.2	11	–	–	–	–	–	–
פיאט אונו 55/60	21.5	23	20.5	21	17.5	19.5	15.3	17.5	14	15.5	–	–	–	–	–	–	–	–
פיאט אונו 70	23.5	24.5	21.5	22	19.5	20.5	17.1	19	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
פיז'ו 104	–	–	–	–	–	–	13.4	13.5	11.5	12	10.5	10.5	8.5	9.5	7	8	6	7
פיז'ו 205 1.1	24	25	20	22.5	17	21	15.6	19.5	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
רנו 4	–	–	–	–	13.5	14	11	12.5	10	11	8.5	9.5	7.8	8.5	6.5	7	6	6
רנו 5	22.2	22	19.1	19.5	17.5	16	14.2	13.5	13	12	11.5	11	10	10	9	9	8.2	8
קומפקטיות																		
אופל קדט 1.3	33.2	30	29.5	26	26.5	22.5	22	17	19.5	15	17.3	13.5	13	12	11.2	11	9	6.5
אלפאסוד 1.2	–	–	–	–	–	–	–	–	14	16.5	12.3	14.5	9.5	13	8.2	11.5	7	10
סיאט רונדה 1.2	–	–	16	17	15	14.5	13.5	10.5	12	9	–	–	–	–	–	–	–	–
סיטרואן דיאן	16.5	18.5	14.5	16	13	14	11.5	12.5	10	11.5	8	10	7	8.5	5.5	7	4.5	6
סיטרואן GSA	–	–	–	–	18.5	20.5	16	18.5	14.5	16.5	12	14	10.5	12.5	7	10	6	8.5
סימקה 1100	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	8.5	7	6.5	5.5	4.8	4.5
פולקסווגן חיפושית	–	–	–	–	21.5	19	19.5	17	17	14	15.2	12	13.2	10	11.5	9	10.5	8
פולקסווגן גולף 1.3	34	33	27.5	28.5	23.5	25.5	21.5	23	21	19	18.5	16.5	15.5	14.5	13.8	13	11.5	11.5
פולקסווגן גולף 1.6 אוטו'	38	37.5	33.5	33	31	29	27.5	26.5	24.5	21	21	18.5	17	16.5	16	15	14.4	13.5
פורד אסקורט 1.3	28.4	25	25.4	20	22.4	17.5	20.5	20	18.5	17	17	14.5	15.2	12.5	10.2	7	8.7	6
פיאט 128	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	9.2	11	8.3	10	7.3	9	6.4	8
פיאט 124	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	9.3	9.5	7.3	8.5	6.5	7.5
פיאט ריטמו 60	–	–	20.3	20	17.2	17	15.2	14	13.5	12.5	12.3	11.5	11	10	9.2	9	8	8
רנו 12 1.3	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	9.7	9	9.1	7.5
רנו 14	–	–	–	–	–	–	–	–	14.1	15	11.4	13	9.5	11	7.5	9.5	6.4	8
רנו 11 1.1	26.1	23	22.1	20	17.8	17.5	15.6	15	13.5	13	–	–	–	–	–	–	–	–
רנו 11 1.4	28	24	26.2	21	22.1	18.5	20.4	16	17.5	14	–	–	–	–	–	–	–	–
משפחתיות																		
אודי 80 1.3	–	–	31.4	28.5	28	24	24	20	22	17	18.5	14.5	16	12.5	12.5	11	11.1	9.5
אודי 80 1.6	42.3	40	40	33	36.7	28.5	33.6	24.5	27.5	21	23.1	18	20.4	15	16.5	13	13.7	11
אופל אסקונה 1.3S	32.3	31.5	27.5	27.5	25.8	23.5	23	20	20.2	17	17.5	14.5	–	–	–	–	–	–
אופל אסקונה 1.6 אוטו'	36.5	36	33	31.5	31	27	28.1	23	25	20	23	17	18.2	11	15.8	10	12.7	8.5
ב.מ.וו 316	48	45.6	44.5	40	42	36.5	37	33	34.5	30	26.8	23.5	22.7	20	18.8	17	16.1	15
ב.מ.וו 318i אוטו'	62	55	52.5	47	49	42	46	37	40	33	27.5	25	25	22	22.8	19	18	17
דייהטסו שארמאנט 1.3	26.8	25	22.4	20	18.8	16	16.4	13.5	14.5	11.5	12.3	10	–	–	–	–	–	–
סובארו 1.4/1.3	24.5	23.5	23.1	20.5	20.5	18.5	16.5	14.5	14.5	13	13.5	11.5	12.5	10.5	11.7	9.5	8.4	7.5
סובארו 1.6 אוטו'	27.2	27	25.7	23.5	24	21	23.4	16.5	19.6	15	16.9	13.5	14.5	12.5	12.4	11	9.8	8.5
סיטרואן BX16 אוטו'	35	34	32.2	30	27.5	26.5	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
פולקסווגן ג'טה 1.3	35.2	33	30	28.5	25	24	22.1	20.5	18.6	15.5	16.5	13.5	14.3	12	12	10	10.5	9
פולקסווגן פאסאט 1.6	41	39	36	32.5	32.2	27	28.5	23	24.5	19	21.8	16	18	13.5	15.5	11.5	12	10
פורד קורטינה	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	16.5	12.5	14.5	11	12.5	10	9	9
פורד סיירה 1.6	34.5	36	33.5	31.5	31	27	27.2	23	24.2	19.5	–	–	–	–	–	–	–	–
פורד סיירה 1.8 אוטו'	46	48	43	41	40	35	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
פיאט 131 1.3	–	–	–	–	–	–	18	19	16.5	15	14	13	12.5	11.5	11	10.5	8.5	9
פיאט סופרמירפיורי	–	–	–	–	–	–	24	23	21.5	19	18.1	16	15.6	14	13	12	9	10.5
פיאט רגאטה 70	27.5	27	24	22	21.5	18	18.5	15	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
פיז'ו 305 1.3	27	28	24	24.5	22.1	21	17.8	18	15.3	15	13	13.5	10.9	12	10	10.5	8	9.5
פיז'ו 305 1.6	38	36	33	31	29	27	24.5	23	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
רנו 9 1.1	23	22.5	21	18.5	17.6	15.5	15.1	13	13.2	11	11.5	9.5	–	–	–	–	–	–
רנו 9 1.4	26.6	26.5	25.5	21	23.5	17	19.5	15	16.6	13	14	11	–	–	–	–	–	–
רנו 16 TX	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	4.5	9.5
רנו 18 1.4	–	–	–	–	–	–	24.9	17	20.2	15	15	13	12.1	11	9.9	9.5	9	8
רנו 18 1.6	–	–	–	–	31.3	23	25.2	19	21	18.5	17.2	15	13	13.5	11.8	11.5	11	10
סאלון																		
אודי 100 1.6 אוטו'	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	20.5	15.5	19	13.5	16.7	12	15	10.5
אודי 100 1.8 אוטו'	71	65	65	55.5	54	47	48	40	41	35	–	–	–	–	–	–	–	–
אודי 100 2.2 אוטו'	110	102	95	87	87	79	74	61	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
אופל רקורד 1.8 אוטו'	–	–	36	33	31	26	25.8	20	20.8	16.5	19	14	14.5	12	13	10.5	11	9
אלפטא 1.6	–	–	–	–	–	–	22.5	27	20	23	16	20	12	17.5	10.3	15	9.3	13
ב.מ.וו 518 אוטו'	62.5	55	54.5	47	48.5	40	41.5	33.5	36.5	28.5	31	24.5	26.5	20.5	22	17.5	18	15
ב.מ.וו 728i אוטו'	–	–	112	110	98	93	88	77	66	66	55	53	45	42	35	33	26	26
וולבו 240 1.8 אוטו'	–	–	50	42	43.5	36.5	36	30	30.5	26.5	27	23	22.6	19	20.5	15	–	–
וולבו 240 2.0 אוטו'	71	79	63	65	57	53	48	44	41	35	34.5	29	30.5	24	25	20	22.4	16
וולבו 760 אוטו'	150	133	122	110	103	90	82	73	70	60	–	–	–	–	–	–	–	–
מרצדס 190E אוטו'	111	113	109	96	91	82	80	70	66	59	–	–	–	–	–	–	–	–
מרצדס 200 אוטו'	121	521	111	108	93	95	83	65	66	53	53	44	43	38	38	29	30	23
מרצדס 280S אוטו'	–	–	153	148	136	130	129	112	114	105	110	88	86	63	70	55	60	46
פיאט 132 אוטו'	–	–	–	–	–	–	–	–	23	20	20	17	15	14.5	10.2	11	8.4	8
פיז'ו 504 1.8 אוטו'	–	[illegible]	43	36	40	30	34	25	28.5	21	25.1	18.5	21.5	15.5	17.5	13.5	13.5	12
פיז'ו 505 1.8 אוטו'	52.8	48.5	44.6	40.5	43	34	36.5	29	29.5	24	25.1	20	22	17	18.5	15	–	–
פיז'ו 505 2.0 אוטו'	73	65	64	53	54	43.5	48.8	36	38.2	28.5	31	24	27	21	21.5	18	–	–

שרד החברה שלך למימון רכב

כסף צריך לחץ בעסק · לא בכביש
בוא למשרדינו, בחר בתכנית המתאימה לעסקך וסע בשלום.

חיפה, רח' העצמאות 104, טל: 04-532588, 520451
תל־אביב, היכנות טנטר, טל: 03-288855, 287072
חדרה, הרברט סמואל 59, טל: 06-324758
נתניה, סמילנסקי 21, טל: 053-618748

אנו יכולים לסייע לך להגשים חלום · החלפת המכונית הישנה בחדשה יותר או הוספת מכונית שניה למשפחה. נסיעה טובה.

صكنا من الرمل

صكنا من الوحل

הלוח הארצי

הארץ חדשות

המשך חיפה

● דרוש לספרה בחור דרושה ספרית מקצועית לעבודה באחוזים. 04-722385 04-527689

● חצב, מטפל, את לעבודה קבועה יומיומית בשעות הבוקר בקריות 04-245742

● חשמלאי בניין עם נסיון בעבודה צבורת וחוטים 251390

● לעבודה מיידית, מנהלת חשבונות סוג 3 נסיונה. עבודת באזור עצמאי. 04-704385 704382

● 1. מזכירת כאוכם הצעה חרסינה, 2. פקידת מחסן, 3. מכונאי לעבודה מחסן לחצי יום. 10098 ת.ד. חיפה (81)

[illegible]

קריירה

שרותי כח אדם

לסניפנו בחיפה דרושים/ות

* מנהל מחלקת חשמל/ מהנדס חשמל למפעל מזון באזור העמקים, בעל 5 שנות נסיון בניהול מערכת אחזקת חשמל במפעל תעשייתי.
* טכנולוג מזון בעל 5 שנות נסיון למפעל באזור נהריה.
* טכנאי מזון/כימיה לניהול יחידה במפעל מזון באזור נהריה.
* הנדסאי כימיה לעבודה בסביבה בעלת מצויינות.
* חשמלאי מוסמך בעל ידע בלוחות פיקוד אוטומטיים. למפעל באזור עתלית.
* מכונאי אחזקה בוגר ב"יס מקצועי 4 שנתי.
* מנהל עבודה לתפקיד אחראי משמרת למפעל באזור עמק יזרעאל. רצוי נסיון בתחום האריזות.
* חשמלאים/ע חשמלאים ללימוד מקצוע הרכבת מעליות.
* צבע טכסטיל למפעל תעשייתי באזור עפולה.
* שרברב בעל ידע ונסיון לניהול מערכת מים וביוב.
* עובדים/ות בלתי מקצועיים
* מנהלי חשבונות עצמאיים בעלי סוג 3 ומעלה.
* מזכירה שפת אם אנגלית, ידע בהדפסה.
* פקח חוקי עזר עירוני.

חיפה, הרצל 22 טל: 04-672549, 04-642950

הכח שלנו הוא כח אדם, קריירה.

● 10 לחודש + נסיעה לחו"ל + קורס על חשבוננו + רווח עבודה לשנה. מקומות פנויים למתחילים למבחן בריאות, מראשון 644025 04 (81)

● דרושים לעבודה במפעל מסודר + השעות + אזור עבודה אלומיניום עם רקע בעף. 711130 04 702934 04

● דרושים טכנאים / רתכים עם ניסיון בעבודות פח למפעל מסודר באיזור מפרץ חיפה 711130 04, 702934 04

● אשה ל-3 שעות ברחוב מסדה, לבישול ניקיון וכביסה לאיש בודד. 332447 דרוש, מלבד ליל שבת.

● פקידה נאה לסוכנות נסיון קודם בשיש או קרמיקה 511489, 911898

● לספרה בכרמל דרושה מניקוריסטית מעולה 382768 בבית 381025

● לשרד פרסום בכרמל דרושה פרסומאית + נסיון אפשרות לשותפות ת.ד. 6239 (81)

עוזרות ומטפלות

● אשה אחראית לטיפול עצמאית + משק בית + לינה חלקית 255266 חיפה בערב

● באחוזה מטפלת / מבשלת ליום בכל השבוע 14.00 11.00 512701 04 (81)

● מטפלת לתינוק ולילדה בן 4 פעמים בשבוע 7.15 14.00 233937

● אשה למשק בית באחוזה 4 פעמים בשבוע 3 שעות בצהריים 252849

● במתנס ברב קוק לילדה בן בבוקר ובצהריים 737383 04 (לא בשבת)

● מטפלת בק. ביאליק מלצרה לי"א ימים 7.00 14.00, ו' 11.30 7.30 אחרי ארבע 733491 04

● דרושה מטפלת מסורה לתינוקת בת חודשיים באחוזה 253895

● דרושה מטפלת לתינוקת בשעות 15.30-6.45 בקרית חיים המערבית 728414 04 סבני ישראל טל.

● דרושה מטפלת לשני ילדים בר 12.00-16.00 בקבוצתיון 731723 04

● עוזרת בית בחיפה פעם / פעמיים בשבוע 672584 מיום א' בבוקר

● מטפלת לבת כיתה א' 5 פעמים בשבוע בצהריים 246501 בערב

● בהעמקה השנה לארוחה לשם 11.00-15.00 לקחת ילדה מגן + בישול קל 256283

● למשרד בהדר מנקה פעמיים בשבוע להתקשר מיום א' 526603

● מטפלת לשעות 12.30 עד 15.00 בקריית חיים מערבית 728141

● בכרמליה אשה אחראית לניהול בית וטיפול בשני ילדים. 10 15 384426

ביקוש עבודה

● כתבנית מעולה מבצעת כל סוגי העבודות עברית אנגלית 709595-04 (81)

● כתבנית מעולה מבצעת עבודות עברית אנגלית עיבוד תמליל עבודות מדעיות 709595-04 (81)

● מכונאי רכב מוסמך מחפש עבודה (81) 223743

● מעונינת לטפל בילד/ה בשעות הבוקר בביתי 445306 לטיפל (81)

● צעירה אסתטית ומסודרת מעוניינת לטפל בילדים או עבודה בחנות (81) 333277

עסקים

● להשכרה משרד / מלביה / סטודיו 2 חדרים בהרכז הכרמל 500 $ מרכז התיכון שד' הנשיא 129 ק"א 389850-04

● למכירה מסעדת קונדיטוריה מאו מהיר נוסח אמריקה ברח' הנשיאה 37 חיפה פרטים 667482-04 723228-04 (לא בשבת) ערב או צילה (81)

● להרבות השקעות בהקמה דרושים משקיעים כנגד מניות ת.ד. 647 ק. ביאליק (81)

● מפעל מתכת 30 עובדים מעוניין בשותפות עם בעל מקצוע בתחום העיבוד השבבי מסוגי מכונות עמיקה, כביסה, עבודות פח ומסגרות מודרנית. אחראי על כל תהליך הייצור במפעל ת.ד. 10188 מפרץ חיפה

● למכירה תחנת רחיצה לרכב אוטומטית משוכללת עבודות והוד 04 252683 258272

● מפעל טקסטיל (פעיל) קטן למכירה, קומבינציה / מימון 04 671425

● בעכו סגנון: 1. דירה 5 ח' 2. 4 חדרי משרד בחגות 35 מ"ר (כולם חדשים) 254355 04 (81)

● למכירה קו בלעדי למוצרי בשר תקציב מוכח מובטחת 730929-04 922416-04

חנויות ועסקים

● בוטיק למכירה בקריית מוצקין ברחוב משה מעץ (81) 716733

● למכירה "בית טבע" כולל בשכת (81) 336914-04

● למכירה חנות מרכזית במגדל הנביאים 30 מ"ר סלפון 645932 (81) 672083

● בחל"ב בית בהדר 150 מ"ר ק"א בשרות בן פריון (גול ושני ש"ו) מתאים לכל מטרה 337961 529936

● בלמה פארק עמק בתה ריח להשכרת דוכנים 925014 04 928598 04

● מוניטין חנות ומחזור המהות בוטיק בעיר: * חנות במרכז הכרמל מחזורת וזמה לכל מטרה 6950 $ במרכז אחוזה מטבע חנות אפשרי בגדי ילדים, מעליות, לא למלון 800 $ * מוניטין היפות מרכז הכרמל שד' הנשיא 119 380505 מרכז אחוזה חורב 14 258222

● למשכנה בהדראי חנות מרכזית + ויטרינה בשכירה 1100 ראשוני אוקה 382457 04

● ברחוב בלפור פינת הרצל חנות להשכרה 1400 $ מפתחות זמינות לסיים דר' דישראלי 4 טל. 253273

● חנות בולה + סלפון במרחאר לכל מטרה בשכרה זמינות. לב' מרזאר 32 חיפה טל. 665643 643677

● להשכרה בחמ"ב חנות בגודל 35 מ"ר בתוספת מחסן גדול בשער פלמר 663064 04 בין 9.00 11.00 בערב 258676

● למכירה חנות באנגאוזי רכב + לקוחות ומוניטין 221245-04 932823-04 (11)

● להשכרה חנות חמרי בניין וחשמל פעילה לטלפן משבת סלפון 532772 (81)

● לרגל נסיעה בקריות להשכרה חנות לבעלי חיים פעילה ורווחית + תכולה + אפשרות סכוך 87 229220-04 (81)

● בשכונתאוליה 140 מ"ר ק"א למשרד / עסק + השקעה 33,000 ש"ח + 540 $ בשכירה (81) 666251

● דרושות הנות מפעל באיזור הקריות והמפץ 641062 671381

● למכירה בהדה סכוך מרכז עליון חנות פעילה בתחום המזון 573892-04 (81) 06

● חנות למכירה בהמ"ע למסירה מיידית במרכז רחוב החלוץ. 529003 04

מגרשים

● בדניה ב' ברח' שומך באחוז מציאה 70,000 $ שנגון הצמוד ב"ש" (81) 335243-04

● מציאה! חצי מגרש בדניה ב' מחיר סופי 552,000 דוד לשיכ' דר' דישראלי 4 טל 247926

● למכירה מגרש 1,400 דונם בכרמל הגרכזי מתאים לקבלנים, בניה קולקטיבית פרטים: דיבלמה, ריבנות דרך חים 5 טל 384444 380551/2

● לאלי סוכנות נכסים דרושים מגרשים ובתים בודדים לקומבינציה או לקניה. שרות ישוך מקצועי. דרך עכו 23 מוצ קין. 701567-04

● דרושים מגרשים בקריות לבניה בקומבינציה. 725376-04 723716-04

● למכירה בק. ים בכנה ביחוד שלד + שטח כולל במקום מרכזי 750496 (81) 04

משרדים

● משרדים להשכרה בהדר העצמאות (בניין ברקליס) בלעדית: ריבלמה, ריבנות דרך חים 5 טל 380551/2 384444

● 1 ממלד משרדים ברחוב הרצליה 28, 04 533954 533935

● להשכרה משרדים ברחוב הרצל 1 + סלפון 708268 04

● להשכרה משרדים בעיר התחתית + סלפון + מיזוג 708268 04

מכירות ושירותים

● חרוש קשה הובלת הבו לת יום יומי מהמנקן לאזור המרכז 924772 04 (81)

● הדפסות איכות במעבד תמלילים עברית ואנגלית לעסקים, מוסדות ופרטיים "דוקם" 230393 (81)

שיפוצים

● "זיוים אחזקה ושפוצים" חשמל אינסטלציה שיש ובניה מקצועית ואמינות 729645-04

● "זיוים אחזקה ושפוצים" חשמל אינסטלציה, שיש ובניה, מקצועיות ואמינות 729645-04

בריאות

● לרשת מרפאות שיניים דרושים רופאי שיניים 662783, 673547 (81)

● נפתחה קליניקה בפיקוח של מומחה מתל אביב לבעיות גב וכר פיים 228328-04 (81)

מחשבים

● קומודור 128 + כונן תוכנים + אחריות לפרטים 376455 04 בשעות הערב (81)

● למכירה קומודור 64 דגם מכולים + מדפסת במצב מצוין סלפון 380778 04 (81)

וידאו

● למכירה מצלמת וידאו אם "3 כולל אביזרים חדשה באריזה 923331 04 (81)

● מציאה! מצלמת וידאו "שרף" מגוית אוטומטית + זום 990 ש"ח 228184-04

יד שניה

● כורש 2 מיטות נוער + ארון כל גול 350 ל"א 223152 04 (81)

● מקור מעולה לגרל אלקטרוק שנת ייצור 82 400 ש"ח 527476 (81)

● בקריש לו 3.5 חדרים ק"ב + כותון 702630-04 (81)

● בהדר עכו 3.5 מערבית + דרש + מחסן + מטבח כפרי + פ"א 704855 (81) 06

● בקריית חיים מערבית ברח' סרמוק 3 ח' + פ"א מסודרת 730287 701583 04 (81) 04

● במתנקין 3 + פ"א ק"ב מערבית מסודרת + מזגן + טורנים + מחסן 700181 04 (81)

● בק. חיים כברי 6 גול המערקה ק"א + טורנים + סלמון 3.5 ח' מסודרת 701494 04 (81)

● מחשב טקסס אינסטרוד מנסס כנמו חדש + תוכנה + טייפ 500 ש"ח 333245 04 (81)

● מקרר גי אי 18 מטבח כביסה או אי ג' חמר קלו ריק פודצ'ונסטור סוסטר אבו מצוצים 242748

● תנור אפיה + כיריים "פיליפס" מצוין 400 ש"ח לא בשבת 231647-04

● בהזדמנות מערכת קלאסית מבזר חדשה כולל מזוודה 400 ש"ח 511888-04

● מערכת אוכל לקפה נאגלית ל' 12 (-350) + תנורי חימום 10 (100.-) 373816

● אוכ בסבב מעולה אפשרות לב' סוח 380 שקל 668425 לא בשבת.

● ספות נוער, ארון 4 דלתות שכיח 3.5 שלטן כוננה 377024 2.5

● אביזרי וכלי-בית מגלמה וקטן, מוצרי חשמל, צופד לכלב תוד 385218

● תנור "קאוסר" בן שלש 600 ש"ח 252747 (81)

● מגון פוליסטר יפה + שולחן לטלוויזיה ולכן ערכת מחשב 400 ש"ח 763218 (81)

● קומודור 64 + מוניטור + טיפ ומשחקים במצב מצוין 500 ש"ח 384381 04 (81)

● פ"א 120 ש"ח מיטה נוער מקר 330 מכונבת 60 טילפון 120 717601

● חוד שינה קוסמלט מפוחסות לבנה 600 ש"ח 708832-04 (81)

● מקרר הדיראון 440 כחדש (דויראן חשמ) 700 ש"ח 210405-04 (81)

● בהזדמנות מיטה אקוס סית ישוסה בהדשה + כיטי 250 ש"ח טל. 713369-04 מפני.

מכירות

● מקרר אמקור 15" שהנב וכלי זיה כחדשים הזר הקודם אכה 377025

● להוצות מדפי עץ + עגע דים וקונסולה. לבית מקרר אמקור 11 758055 04

● לגנים בהזדמנות כלים ומבסת מחיטול נפריץ רוזיסים מוס א' 910362 04

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א-1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים סבלותו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה
העבריינים צפויים לעונש על-פי החוק.

לעיתון צומת השרון
דרושה
מדפיסה
מעולה
לעבודה במשמרות
נא לפנות לטלפון 052-911110
לרותי

לעיתון "הארץ"
דרושים
מחלקים
בעלי קטנועים לחלוקת עיתונים בשעות הבוקר המוקדמות בת"א
מתאים גם לסטודנטים
להתקשר 5121331 — מאיר

למשרד אדריכלים ברעננה
דרושה
אדריכלית
טל' 052-35776
052-451683

לחברה מסחרית גדולה בחיפה
דרוש:
מנהח"ש ראשי
עם נסיון מוכח
כישורים: * ניהול צוות עובדים
* נסיון בהנהח"ש ממוחשבת
יש לפנות בכתב לת.ד. 848 חיפה סודיות מובטחת

לבית-ספר תיכון
דרוש/ה
מורה לאנגלית
במשרה מלאה
נא לפנות בכתב
ת.ד. 3633 ירושלים

לעבודה משרדית
בעלת אתגר
בגרות חובה
וידיעת אנגלית ברמה גבוהה
04-729452
ת.ד. 33997 חיפה

למשרד אדריכלות מוך
דרושה
פקידה כללית
הדפסה במחשב
אפשרות ליום עבודה מלא
03-483906 03-484336

לחברה למוצרי צריכה דרוש:
איש מכירות
עדיפות לבעל רכב
ו/ובעל נסיון קודם במכירות.
בכתב פרטים נא לשלוח לת.ד. 413 קריית-אתא, במערך קורות חיים

לבי"ס במגמת מוסיקה
דרושים
★ מורה לחינוך מיוחד עם נסיון, משרה מלאה
★ מורים למוסיקה ומגמות, הקלטות, חינוך מוסיקלי - משרה חלקית
02-424859

למשרד בנייה בכרמל
דרושה פקידה ליום עבודה מפוצל + ידע בהדפסה לפנות 12.00-9.00 253587 (רותי)

ל"אימפריה של קולנוע"
דרושים
★ נהג/ מחסנאי
★ שליח
עם רשיון ג'
להתקשר ל- 03-222420

לעסק יהודי בענף בריכות נוי, מזרקות ומפלי מים
דרושה
אשת מכירות
מנוסה + רכב
משכורת + עמלות
שעות גמישות
052-532765 בוקר

דרושה
פקידה טכנית
לחברה לייצור שיווק ויצוא
* עברית
* אנגלית חובה
* כרבה פרטים נוספים נא לפנות לטל
03-371256

לפרויקט פרסומי
מיוחד
אנשי מכירות
* נסיון במכירות (לפחות שנה)
* פניות מעבודה נוספת
* הופעה נאה
* רכב חובה
* תושבי קריות - צפונה
טלי ביום א' משעה 04-644989 08.30

לפרויקט תקשורתי מרתק
דרושה
מזכירה אירגונית
תכונות נדרשות:
★ כושר אירגון והסדיר-יבור
★ יכולת הבעה בכתב ובע"פ
★ אינטליגנציה
רצוי ידע בכתבנות
המתאימות תתלוות חיים בכתב יד על נייר הלק.
נא לפנות למלוי או לפנות טלפון 02-221341
קו עשר 59 56 בין 09.00-15.00

לחברות תקשורת ארציות לסניף חיפה
דרושים
★ אנשי מכירות מנוסים
★ אנשי מכירות מתחילים
★ מקדמי/ות מכירה
לעבודת שטח
תנאים טובים למתאימים
טל: 04-258217

דיילים לבקורת מכירות
בימי חופש
03-267111/2/3
לפנות לאתי

לחברה קבלנית
דרושים
1. מהנדס ביצוע בעל נסיון לגמר מלון 5 כוכבים
2. טכנאי בנין נסיון קודם מועמדים מתאימים
מתבקשים לפנות בין 8.00-15.00
03-228954, 220287

למכבסת חמי הגליל טבריה
דרוש
חשמלאי מוסמך
פרטים בטלפון 04-797941
לבקש את מר נתן

הצטרף לנבחרת
מקימים נבחרת של אנשי מכירות בשטח הפרסומת. מחפשים עובדים ועובדות המוכנים להקדיש זמן ומאמץ לאיסוף מודעות לעיתונות הרואה אור בארץ ובחו"ל.
המעוניינים מתבקשים לשלוח קורות חיים לת.ד. 20126 תל-אביב, עבור ש"ע 61201

דרושה
מרכזנית
מקצועית
נא לפנות
לעדנה
טל: 03-253211

אנו מחפשים
מהנדס / הנדסאי אלקטרוניקה
לתמיכה טכנית בלקוחות נסיון בחומרה חובה (רצוי בתקשורת) שליטה טובה באנגלית
04-641235

שף ומטבח בגנים
דרוש/ה
קלדן/ית
ידע בהמחו"ש כולל הדפסה
המעוניינים יפנו טלפונית 02-535211 לציפי
09.00-11.00

למפעל הזיתי תמן
אגודה שיתופית בע"מ
דרוש
צבעי רהיטים
בעל ניסיון
פרטים בטל' 04-977597

עיסוקית בנ"מ
חברה לשירותי כח אדם עבור אחד מלקוחותינו
דרושים
1. טכנאי לתקנת מערכות תקשורת
2. נציגי מכירות
טל: 052-444342

לעיתון הארץ
דרושים
סוכנים
באזורים:
גוש שגב ומעלות
להתקשר 04-670696

אם דרושים לך עובדים בתל-אביב, גוש דן והשרון

איפה כדאי לפרסם מודעת דרושים?

בדוק והשווה

מחיר
המחיר לאינץ' ביום ו'

מחיר - הזול ביותר

העיר	ידיעות	מעריב
105 ש"ח	160 ש"ח	160 ש"ח

קוראים
אחוז קוראי העיתונים (מבוגרים ביום ו')
לפי סקר חשיפה לאמצעי תקשורת שנערך עבור איגוד המפרסמים בישראל 1986

תפוצה - הגדולה ביותר

העיר	ידיעות	מעריב
71%	64%	24%

יעילות
מס' העתונים שבהם מתפרסמת המודעה

יעילות - הגדולה ביותר

העיר	ידיעות	מעריב
העיר הארץ חדשות צומת-השרון	ידיעות דבר בלבד	מעריב בלבד

מודעות דרושים ב"לוח העיר" עולה הרבה פחות ומגיעה להרבה יותר קוראים בדיוק באזור שבו נמצאים העובדים הדרושים לך.
לכן לוח העיר הוא היום הלוח הגדל ביותר במדינה!

מסקנה
מודעות דרושים כדאי לפרסם ב:
לוח העיר
זה עובד!

מכון ב"ר (רשת מרפאות ארצית)
דרוש
מנהל
לסניף ירושלים והדרום
התמצאות בשיווק, אדמיניסטרציה ופיננסים
נא לשלוח קורות חיים
לרמב"ן 43 ירושלים
פרטים נוספים בטל' 02-669513 (גיורא)

למשרד עורך דין דרושה
מזכירה
הדפסה טובה להתקשר בין השעות 16:00 - 19:00
בלבד טל: 08-531155

המועצה המקומית מבשרת־ציון
המרכז הקהילתי
דרושים
א. 2 מנהלי שלוחות למרכזים הקהילתיים במעוז־ציון ובמבשרת "ים" במשרה מלאה. דרישות התפקיד: תואר אקדמאי בחינוך ובעבודה קהילתית, או בעל תעודת מדריך מורה בכיר עם נסיון בחינוך בלתי פורמלי.
ב. רכז/ת חוגים במשרה מלאה. דרישות התפקיד: תואר אקדמאי או מדריך מורה מוסמך בעל/ת נסיון בפיקוח ובהפעלת חוגים במוסיקה ובאמנות.
ג. מדריך קידום נוער בחצי משרה. דרישות התפקיד: בעל תעודת מורה/מדריך מוסמך לפחות או השכלה אקדמאית.
לקבלת פרטים נא לפנות למשרדי המועצה המקומית למחלקה לחינוך. טלפון 345038 ורדה או 392054 אריה.
אלי בנימין
סגן יו"ר הועדה הממונה

להברה מסחרית גדולה בחיפה:
דרוש:
מנהח"ש ראשי
עם נסיון מוכח
כישורים: * ניהול צוות עובדים
* נסיון בהנהח"ש ממוחשבת.
יש לפנות בכתב לת.ד. 848 חיפה — סודיות מובטחת

דרוש/ה
מנהל מחקר בכיר
★ P.H.D בכימיה
★ נסיון של 10 שנים במחקר בתעשיה הכימית
★ נסיון בניהול צוות עובדים
נא לפנות בכתב בפרוט קורות חיים ונסיון לת.ד. 4496 חיפה ולציין ע"ג המעטפה עבור 146
- סודיות מובטחת -

לחברה למתנ"סים בע"מ
דרושה
מזכירה בכירה
למנהל האיזור במחוז חיפה
כישורים:
√ בוגרת 12 שנות לימוד (יתרון לאקדמאית).
√ לאחר שירות צבאי.
√ ידע בהפעלת מעבד תמלילים וניהול משרד ממוחשב.
√ שליטה מלאה באנגלית.
√ נכונות לעבודה בשעות לא שגרתיות.
√ עבודה במשרה מלאה
טל' 04-239415
לעמוס או אילן
04-238133

מכון דור
עבור לקוחו
ארגון אלקטרוניקה
דרוש/ה
שליח/ה
רשיון לרכב + אופנוע.
בוגר/ת צבא
תנאים הולמים למתאימים/ה
לפנות מכון דור
03-295445, 290510

באזור התעשיה
יהוד
דרושים
1. חשמלאי לשרות לדיזל גנרטורים עם נסיון בפיקוד.
2. חשמלאי תעשיה להתקנות גנרטורים
☎ 03-5365999

למפעל כימי במפרץ חיפה
דרוש
הנדסאי/טכנאי כימיה
להפעלת מתקן נסיוני במקור
* נסיון קודם אינו הכרחי
לפנות לת.ד. 10067 מפרץ חיפה 26110

הכרמל
צומת קרית־אתא
דרושים:
מחסנאים
בעלי תעודת בגרות גילאים 30-35
נסיון מוכח במחסנאות
לפנות במקום בימים א'-ב'
בין השעות 10.00-12.00 למר אהוד בן נעים

לחברה לבניין
דרוש
הנדסאי בניין
עם נסיון של שלוש שנים בביצוע
☎ 08-531393

דרוש
סטודנט לומד ערב
לעבודה בבקר. רצוי בעל רקע בקשר.
המעוניינים יפנו לצבי 08-535310, 08-532154

דרוש/ה
מנהל/ת שווק מנוסה
למשרה מלאה. העבודה מיידית
רצוי נסיון בכח אדם + רכב
תואר אקדמאי - יתרון
נא לפנות בכתב בפרוט קורות חיים ונסיון לת.ד. 4496 חיפה
לציין ע"ג המעטפה עבור מס' 3131

דרושים
למפעל מזון באזור עפולה
דרושים
1. מנהלי משמרת
★ כושר ניהול צוות עובדים קטן
★ רצוי נסיון בתפקיד דומה
★ יכולת לעבודה עם מחשב
★ נכונות לעבודה במשמרות
2. טכנאי אלקטרוניקה
★ ידע ונסיון בספקי כח למתח נמוך
★ ידע ונסיון במערכות מבוקרות ע"י בקר
★ יכולת לעבודה עם מחשב
3. מכונאי
★ טכנאי מכונות או מכונאי בעל נסיון
★ ידע ונסיון בשיפוצים ותיקונים מכניים
★ נסיון בפנאומטיקה
4. מפעילי מחשב
★ ידע ונסיון בעבודה עם מכבשים
★ ידע ונסיון בעבודות מכונאות
5. פועלי ייצור - להפעלת מכונות ממוחשבות
לכל המשרות: השכלה תיכונית
עברית מגבה ושליטה סבירה באנגלית
עדיפות לתושבי עפולה והעמקים.
מועמדים יפנו בצירוף קורות חיים בכתב יד - עם פרטים על השכלה ונסיון לת.ד. 1211 חיפה
- סודיות מובטחת -
מודעה זו מתייחסת לגברים ונשים כאחד

למפעל מתכת בתחום העיבוד הבלתי שבבי
ד ר ו ש
מנהל תפעול וייצור
בעל ידע ונסיון בעבודות פח, כבישה, משיכה עמוקה, מסגרות מדויקות, תכנון מתקנים ומבלטים וכו'. עדיפות לבעלי נסיון בעבודות למערכת הבטחון אפשרות לשותפות.
נא לפנות בכתב־יד אל ת.ד. 10188 מפרץ חיפה 26111

אלסינט
למחלקת הרכש בחטיבת הייצור בחיפה דרוש:
קניין
לרכישת רכיבים בארץ ובחו"ל.
כישורים נדרשים:
* נסיון בניהול מו"מ.
* ידיעת השפה האנגלית.
* רקע באלקטרוניקה - יתרון
משרה מס' 713120
אנא פנה בצרוף קורות חיים, ת.ז. ומס' משרה
למדור גיוס ת.ד. 550 חיפה 31004
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים באחד.
אלקטרוניקה בשרות הרפואה

הסנה
חברה ישראלית לביטוח בע"מ
ליחידה המרכזית לביטוח חיים
דרושים
מועמדים/ות
לקורס סוכני ביטוח חיים
אנו מציעים:
- קריירה עצמאית בעלת הכנסה גבוהה
- אפשרויות קידום לתפקידי ניהול מכירות ושיווק
- הכשרה מקצועית ברמה גבוהה ע"ח החברה
- סיוע מקצועי צמוד במהלך העבודה
- גיבוי של חברת הביטוח הגדולה והדינמית בישראל
אנו דורשים:
- שאפתנים בעלי בטחון עצמי ותקשורת בין־אישית טובה
- בעלי רצון להשקיע זמן ומאמץ בעבודה
- בעלי השכלה תיכונית ומעלה רצויה אקדמאית
- גילאי 45 - 25
★ המועמדים המתאימים יתקבלו לאחר מיון קפדני
לקביעת ראיון אישי נא להתקשר החל מיום א':
לטלפונים 250763, 251376, 251377
- סודיות מובטחת -

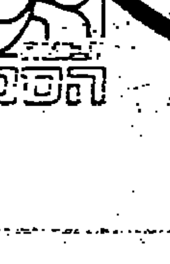

תעשיות רכב בע"מ
דרוש לנו:
הנדסאי/טכנאי "יצור
הכישורים הדרושים:
* נסיון בעבודה בענף המתכת.
* ידע ונסיון בחקר זמנים, קביעת תקנים, שיפור שיטות והנדסת ערך.
למתאימים מובטחים תנאי העסקה מיוחדים בהסכם אישי.
נא לפנות ישירות או טלפונית למנהל כח אדם.
נצרת עלית ת.ד. 535 טל. 06-558111

לתעשייה הצבאית
באזור המרכז
דרושים/ות
01/62 עובדי ייצור בלתי מקצועיים לעבודה במשמרות:
דרישות המשרה:
1) 10 שנות לימוד לפחות
2) לאחר שירות צבאי
3) בריאות תקינה (פרופיל 72 ומעלה)
01/62 עובדות ייצור:
דרישות המשרה:
1) 10 שנות לימוד לפחות
2) בריאות תקינה
מועמדים העונים לדרישות המשרה מתבקשים לפנות ליחידת התעסוקה של התעשיה הצבאית, רחוב הארבעה 16 תל־אביב,
ביום ראשון 20.9.87 בשעה 08:00 בבוקר
נא להביא תעודת זהות, פנקס מילואים ותעודת שבוי ו/או תעודת פטור.
על כל עובד/ת יהיה להצטייד במועד מאוחר יותר בטופס שליחה של שירות התעסוקה במקום מגוריו.
(הסעות למפעל וחזרה מבנימינה בצפון עד אשדוד בדרום).

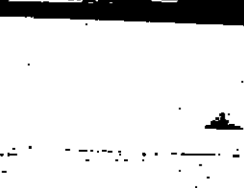

התעשיה הצבאית

למפעל תעשייתי בתלפיות
דרוש
בודק בטחוני
לעבודה קבועה של 5 ימים בשבוע
מועמדים בעלי השכלה תיכונית
ללא עבר פלילי עד גיל 45
יפנו מיום ראשון, בין השעות 12:00-17:00
לאריאלי, טלפון 02-717225
למתאימים שכר נאה ותנאים טובים
עדיפות לבעלי רקע משטרתי וכדומה

עמל
לסדנה לימודית בחיפה
טלפון בערב: 04-387741
בבקר: 04-513626
לסדנה לימודית דרושים
מורה לחשמל רכב "משרה
מורה למכונאות רכב "משרה
מורה לפעילות גופנית "

לחברה העוסקת ביבוא ושווק
דרוש/ה
לעבודה במשרה מלאה
מנהל חשבונות ראשי
הכישורים הנדרשים
1. נסיון של 5 שנים בניהול מערכת חשבונות של חברה העוסקת ביבוא ושווק
2. ידע בהפעלת מערכות ממוחשבות
3. יכולת עבודה וניהול עצמאיים
בדבר פרטים נא לפנות לאשר
02-534121

למפעל תעשייתי באזור חיפה
דרוש/ה
מחסנאי/ת טכני/ת
הכישורים הנדרשים:
★ בוגר 12 שנות לימוד במגמה טכנית
★ ידיעה מושלמת בעברית וידיעת אנגלית טובה (קריאה וכתיבה)
★ נסיון בעבודה מספר שנים כמחסנאי טכני במפעל תעשייתי
★ גיל 30-40
★ בעל/ת רשיון נהיגה
התפקיד כרוך גם בעבודה פיזית
מקום מגורים בחיפה והסביבה הקרובה בלבד-
מתבקשים לפנות רק מועמדים העונים על הקריטריונים הנ"ל. נא לפנות בצרוף קורות חיים מלאים לת.ד. 4496 חיפה 31044 (עבור מס' 1100)
— מודעה א מתייחסת לגברים ונשים כאחד —

Audi
צ'מפיון מוטורס (ישראל) בע"מ
יבואנים כלליים של פולקסווגן ואודי
דרוש
במוסך המרכזי ב"ב
בוחן רכב
★ בוגר בי"ס מקצועי בעל ותק ונסיון במכונאות של לפחות 5 שנים רצוי ידע באנגלית טכנית
נא לפנות למר מאיר דאי 03-785111

למועצה אזורית משגב
דרושים
★ **רכז/ת חינוך ותרבות קהילתי**
בעל/ת כושר אירגוני וידע בנושא תרבות
★ **פסיכולוג/ית חינוכי/ת**
לניהול תחנת ש.פ.י
בדבר פרטים נוספים לפנות לחנה
טל' 04-902312

לחברה קבלנית בהוד
דרושה
מזכירה
* עברית שוטפת, יכולת הדפסה
* עיבוד תמלילים
* נסיון בניהול משרד
משרה מלאה
טל' 641263, 04-663707

Audi
צ'מפיון מוטורס (ישראל) בע"מ
יבואנים כלליים של פולקסווגן אודי
בסניף בת־ים
דרושים
מכונאי רכב
בוגרי בית ספר מקצועי
בעלי 5 שנות נסיון לפחות
נא לפנות למר דוד כהן
☎ 03-5516235

קרוסל Carousel
רשת חנויות האופנה המובילה בישראל
לסניף רעננה
דרושים
במשרה מלאה לעבודה קבועה
1. פקידה + ידע בהנה"ח
2. מחסנאי אחרי צבא
3. מוכרות וקופאיות
טל: 03-791990 לבקש את רמי

יערות הכרמל
מלון לחופש, נופש והחלמה
פקידה
השולטת שליטה מלאה בגרמנית כולל הדפסה
דרושה לנו
במשרה מלאה (בשעות גמישות)
המתאימות מתבקשות
להתקשר: 04-229144
בין השעות 9.00-13.00

מאגרי אנוש בע"מ
שרותי כח אדם
סניף אשקלון
בנין הדר רח' הרצל 20
טלפון: 051-26539
דרושים
★ **מחסנאי טכני מקצועי**
לשעבר מפ"ס בנדל לניהול מחסן
★ **איש אחזקה**
מתמצא בריתוך, מכניקה, חשמל, הידראוליקה
★ **מפעיל קו יצור** כשר טכני - בתעיד ראש צוות בוגר תיכון, יוצא צבא
בעל רשיון טרקטור רצוי תושב **אשדוד**
★ **עובדי דפוס מקצועיים** עד 1800 ש"ח
★ **טכנאי בעל רשיון**
חשמלאי מוסמך למערכת חימום בעל רשיון ,יונה
★ **תופרות מקצועיות**
עד 1000 ש"ח רצוי תושבת **קרית מלאכי**
★ **מכונאי אחזקה** המתמצא באחזקת מכונות קיטור מערכת מיזוג ואינסטלציה
נסיון מקצועי הכרחי
★ **משחיז כלים** היודע לעבוד על פי שרטוט
★ **מנהלי עבודה**
בעלי תעודת הנדסאי או טכנאי מכונות או תעשית וניהול
נסיון מוכח של כ־5 שנים
★ **מפעילי C.N.C ומרסמים**
★ **עובדי ייצור** בוגרי 12 שנות לימוד
★ **מסגר מכונות** בעל מקצוע מעולה עם ידע בקריאת שרטוט טכני
★ **נגרים מקצועיים** היודעים לעבוד על פי שרטוט (הכנת ארונות מטבח)
★ **בוגרי צבא** המעוניינים ללמוד מקצוע נדרש **דפוס** ולהשתכר יפה
מסגרים, רתכים, חשמלאים וכד' בעלי נסיון מוכח
תנאים טובים למתאימים
פנות כל יום רצוף מ־08.00 - 18.00
ביום שישי מ־08.00 - 13.00
טלפון: 051-26539

מוסד הטכניון
למחקר ופתוח בע"מ
טכנאי/ת הנדסאי/ת
למעבדה לחומרים בחקלאות העוסקת בהיבטים השונים של מכניקת קרקע בחקלאות.
הכישורים הדרושים:
נסיון בעבודות מעבדה והפעלת ציוד מעבדתי.
יועדף בוגר/ת קורסים ביחסי קרקע - צמח ו/או מכניקה של קרקע.
רצוי בעל/ת נסיון בעבודות שדה.
לאחר שרות צבאי.
מכרז מס' 70/87
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב בצירוף העתקי תעודות המפרטות את ציוניהם אל מחלקת משאבי אנוש, מוסד הטכניון למו"פ בע"מ, קרית הטכניון חיפה - 32000, עד יום 22.9.87 בציון מס' המכרז.

---

arkia ארקיע
לעבודה בשדה התעופה עטרות
דרושים
עובדים/ות
במשרה חלקית או מלאה, בוגרי 12 שנות לימוד, עם תעודת בגרות מלאה, שליטה טובה בעברית ואנגלית, יתרון לדוברי גרמנית וצרפתית, לאחר שירות צבאי מלא, מצב בריאות תקין, הופעה נאה.
המתקבלים לעבודה יעברו קורס אינטנסיבי בן שלושה שבועות.
העבודה מגוונת וכוללת פריקת והעמסת מטוסים. (העבודה עשויה להתאים לסטודנטים הפנויים 4 פעמים בשבוע בצהריים).
ועדת הקבלה תתקיים ביום ראשון 20.9.87 בין השעות 14.00-15.30 במלון פונטסה ים.
יש להצטייד בתעודות.

דפוס גרפ־פרס בע"מ
דרושים
גרפיקאי/ת ביצועיסט/ית
נסיון בעימוד ספרים ועיתונים — הכרחי
דפוס גרפפרס בע"מ, טל' 02-822831-2
ארזי הבירה 48, ליד מעלות־דפנה (שלמה)

לעבודה בישובי פרוזדור ירושלים
דרושים
1. עובדי נוער וקהילה
2. רכזי קינים
3. מדריכי חוגים
מועמדים מתאימים בעלי הכשרה ונסיון יפנו:
02-534212, 02-551957 למיימון

טופולסקי ובניו
יבוא ושיווק חרסינה וכלים סניטרים
צ'ק פוסט – חיפה
דרושה
ק ל ד נ י ת
★ נסיון של 3 שנים לפחות בעבודה עם מחשב I.B.M.-P.C.-36
★ ידע בהנה"ח
★ ידע בעבודות משרד, הדפסה אנגלית/עברית
תנאים טובים
— סודיות מובטחת —
לפנות רק בכתב יד עם ציון מס' טלפון לת.ד. 7421 חיפה 31074

עיריית תל־אביב־יפו
לעיריית תל־אביב־יפו
דרושים
מורים לחטיבות הביניים ולחטיבות העליונות בגמ"ש.
- מתמטיקה (משרה אחת) אנגלית (2 משרות) פיזיקה (... שרות) כלכלה (10 שעות) ציור (6 שעות) הבנת הנקרא (1/2 משרה לפי שעות אפקטיביות) מדריך שלח
- מ"מ ל־3 חודשים מאוקטובר: מתמטיקה לכיתות ז' - ף
נא לפנות (יש להביא תעודות) למינהל החינוך, הנוער והתרבות, בניין העירייה חדר 227 בימים ב' או ד' 08:30 - 13:00
- לבי"ס תיכון ערב - אנגלית הכנה לבגרות (6-4 ש"ח) ספרות - הכנה לבגרות (6-4 שעות) לפנות לגב' רות דקל בימים א.ב.ג. 17:00-21:00 טל: 216749, 256593
- למרכז למידה לשעורי עזר לתלמידי ז' - י"ב. לעבודה בשעות אחה"צ (15:00-20:00) בימים א.ב.ד. דרושים מורים למתמטיקה, פיזיקה, אנגלית וצרפתית
נא לפנות לטל: 438737
למרכזים מוסיקליים וקהילתיים
- מדריכים לטרום־מוסיקה
- מדריכים לחלליות
- מדריכים למנדולינות
נא לפנות בין השעות 09:00 - 12:00 למר בני יובל או גב' צילה מרכזי עיריית תל־אביב חדר 1117 טל: 438743, 438853
לאגף לרפואה ציבורית בעיריית ת"א - יפו
1. אחיות מוסמכות לעבודה בתחנות לבריאות המשפחה, בתי ספר, גני ילדים ומועדוני קשישים.
2. אחיות מוסמכות + פיזיותרפיסטים לעבודה בשיקום שכונות
נא לפנות לטלפון 295411/33 למזכירות בין השעות 07:03 - 14:30

דרושה
כתבנית מעולה
להדפסה בעברית
ועזרה בעבודות משרדיות
התחלת עבודה מיידית
לפנות בכתב לת.ד. 1009
ק. מוצקין 26102

למפעל תעשייתי במפרץ חיפה
דרוש
מסגר/מכונאי
נסיון 3 שנים לפחות
לראיון נא לפנות לטל' 04-724336/7

למפעל תעשייתי תהליכי גדול בחיפה
דרוש/ה
מהנדס/ת מכונות
★ בעל/ת נסיון של 5 שנים לפחות במפעל תעשייתי תהליכי.
★ בעל/ת ידע בשינוע חומרים.
נא לפנות בכתב בציון קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 4868 חיפה ולציין עבור משרה מס' 715.

לחברה בענף התמרוקים
באיזור התעשייה טירת הכרמל (ליד ההיפרשוק)
דרושה
קלדנית מעולה
★ להעברת חומר במחשב
למשרה מלאה 16.00 — 08.00
6 ימי עבודה בשבוע
נא לפנות טל' 04-573291
ולבקש את ישראל מנור

דרוש בדחיפות
מהנדס קונסטרוקציות
5 שנות נסיון בתכנון ובפקוח מבני בטון ומבני פלדה לתעשייה
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ובפרוט נסיון מקצועי
לת.ד. 705 מגדל העמק מיקוד 10556
— סודיות מובטחת —

דרושה
תדמנית
נא לפנות לטלפון
06-571633

פילת
דרושים
מקדמי/ות מכירות
תנאי העסקה:
• 5 ימים בשבוע • יום עבודה מקוצר • שכר קבוע וגבוה
• תמריצי שכר מפתים • אפשרויות קידום בחברה גדולה
● כרטיס טיסה לחו"ל לאחר כ־6 חודשים
הכישורים הנדרשים:
• לאחר שירות צבאי • עד גיל 27 • בעל/ת כו.ר התמצאות
• הופעה נאה, דינמית, • התמדה ונכונות -
לעבודה בלתי שגרתית למתאימים/ות הכשרה מלווה
לפנות לאורלי: חיפה 06-660575 06-525636

למעבדה לבדיקת איכות זרעים בחיפה
דרוש/ה
אגרונום/ית
ביולוג/ית
מאחד התחומים:
גידולי שדה - הגנת הצומח
בוטניקה
לפנות בכתב עם פרוט תולדות חיים ונסיון קודם "הזרע", חיפה ת.ד. 1565 מיקוד 31015 לידי גד טלע
סודיות מובטחת
רק הפניות המתאימות תיענינה
הזרע

صكنا من الاجل

הלוח הארצי

הארץ | חדשות

פילת — אגף מיון והשמה

עבור לקוח שלנו מפעל באזור המפרץ המונה כ־100 עובדים

דרוש/ה

חשב/ת שכר

הכישורים הדרושים:
* נסיון של לפחות שנתיים כחשב/ת שכר
* יכולת לעבוד באופן עצמאי
* רצוי רקע במערכת שכר ממוחשבת

נא להפנות קורות חיים מפורטים לפילת בע"מ, רח' ירושלים 24, חיפה 33131 – ולציין משרה מס' 5090.

סודיות תישמר בקפידה.

עמידר החברה הלאומית לשיכון עולים בישראל בע"מ מחוז הצפון

לסניפנו **בעכו**

דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות

כישורים:
סוג 1, 2, 3 בהנהלת, שליטה טובה בעברית

עדיפות לבעלי נסיון

המעוניינים יפנו בכתב למזכירות מחוז הצפון

רח' מאיר 2 חיפה

לטמבור בעכו

דרושה

פקידת ייבוא

כישורים דרושים:
שליטה באנגלית ועברית כולל הדפסה והפעלת טלקס

נא לשלוח קורות חיים + טלפון להתקשרות לאגף כח אדם לת.ד. 2238 עכו 24102

טמבור 50 שנות יצירה

לצבוע עם צבע

אימפריה של קולנוע — אימפריה של קולנוע

לאור הרחבת פעילותנו בתחומי האלקטרוניקה הביתית

דרושים

לסניפנו בקרית־שמונה, נהריה, קרית מוצקין, טבריה, חדרה, עפולה, נתניה, כפר־סבא, רעננה, הרצליה, בת־ים, ראשל"צ, רחובות, באר־שבע, אשקלון וקרית־גת

מנהלי סניפים

הכישורים הדרושים:
★ 12 שנות לימוד
★ הכרה טובה של מוצרי חשמל ואלקטרוניקה ביתית
★ רקע ונסיון קודם במכירות
★ כושר ניהולי ויכולת בין־אישית גבוהה
★ רצון ויכולת לעבודה קשה ואחראית ליום עבודה ארוך

מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד ל"אימפריה" בית אבגד, ז'בוטינסקי 5, רמת־גן, 52520

נילית בע"מ

תעשיות ניילון ופוליאסטר

דרוש:

מהנדס אנרגיה

למערכת אספקת אנרגיה מרכזית המייצרת חשמל, קיטור, חנקן טהור ומיזוג אויר תעשייתי בהקפים גדולים.

כישורים:
– מהנדס מכונות (עדיף במגמת אנרגיה).
– נסיון בתכנון ו/או תפעול מערכות אנרגיה

התפקיד כולל:
– פתוח וניהול פרוייקטים במשק האנרגיה.
– נתוח מצבים תפעוליים במתקנים ולימוד לקחים.
– שטור אנרגיה.

100 לתעשיה העברית

המודעה מתייחסת למועמדים ולמועמדות כאחד

נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים למחלקת כח אדם, ת.ד. 276 מגדל העמק 10500

סודיות מובטחת.

פרסום שפי

תעשיות אלקטרוכימיות (פרוטארום) בע"מ

אזור התעשיה הדרומי, עכו, ת.ד. 2357

רתך מסגר

* עם נסיון של כ־3 שנים
* ידע בריתוך בארגון – חובה

מכונאי ציוד מכני כבד

* עם נסיון מעשי של 6 שנים

חשמלאי/ טכנאי

* נסיון כחשמלאי ראשי ומעלה
* נסיון קודם של 4 שנים, רצוי בתעשיה

מחסנאי טכני

* הכרת חלקי חילוף לציוד וצנרת תעשייתית
* הבנת אנגלית טכנית
* נסיון קודם כמחסנאי

המעוניינים יפנו לששון מאחזקה, טלפון: 04-912231-6 (בין השעות 08.30–14.30) או בכתב

אינטל

אינטל אלקטרוניקה הינה החברה המובילה בישראל בתחום ייצור רכיבי VLSI למחשבים ולמערכות ספרתיות.

מזכירת מחלקה

★ נסיון בעבודות מזכירות וניהול משרד
★ יכולת ארגון פעילות מחלקתית ענפה
★ שליטה בעברית ובאנגלית
★ הדפסה שוטפת בעברית ובאנגלית
★ הכרת IBM PC – יתרון

פקיד/ת יבוא יצוא

★ ידע בהליכי שינוע בין לאומי, יבוא/יצוא
★ ידע ונסיון בהליכי שחרור מכס
★ שליטה בשפה האנגלית

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים מפורטים ובציון שם המשרה, תעודת זהות ומס' טלפון אל:

אינטל אלקטרוניקה בע"מ
ת"ד 3173 ירושלים 91031

ייצור מעגלים משולבים בישראל

—סודיות מובטחת—

מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד

רוצה להיות מצליחן?

נותרו 5 מקומות!

להימנות על העשירון העליון (שכר ומעמד)?

אתה בן 25 ומעלה
– בעל כוח רצון וכושר ביטוי?

התקשר מיד לטלפון 664928/9
המתאימים יוכשרו בקורס אינטנסיבי בן 3 שבועות

משרד המשפטים
דרושים
לפרקליטות מחוז הצפון ולמחוז חיפה

עורכי־דין

לפונים למחוז חיפה – להתקשר לטל' 645860־04 אל עו"ד לילי בורישנסקי פרקליטת מחוז חיפה.
לפונים למחוז הצפון (נצרת עילית) להתקשר לטל' 065־72027 אל עו"ד מרדכי למברג פרקליט מחוז הצפון.
למתקבלים למחוז הצפון – סיוע בתנאי דיור ונסיעה.

נשיונל סמיקונדקטור
National Semiconductor

אם מרחיבים פעילותנו

למרכז הטכנולוגי למיקרואלקטרוניקה שבמגדל העמק
דרושים

בוגרי 12 שנות לימוד ומעלה לתפקידי

מפעילי ציוד ממוחשב

משרה ניוד 5

נשים וגברים המעוניינים להצטרף לחברה צעירה ודינמית לתפקידים מעניינים ביותר ואשר:
– ניחנים ב"ראש פתוח" ויכולת למידה.
– מעוניינים לעבוד באוירה נעימה וחברתית.
– מחפשים מקום עבודה שונה המעניק לעובדיו אתגרים ותגמול הולם.

מודעה זו מופנית אליכם.

נדרשים גברים באזור.

טלפון לפניות 548626 – 06 או פניות בכתב בצרוף קורות חיים תעודות וציונים אל: נשיונל סמיקונדקטור בע"מ ת.ד. 619 מגדל העמק 10556 עבור מחלקת כח אדם ולציין את מספר המשרה וטלפון להתקשרות

תחילת העבודה מיידית!

מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד

פרסום שפי

נשיונל סמיקונדקטור
National Semiconductor

הצטרף לחברה המייצרת את המעגלים המשולבים של דור העתיד.

למחלקת כספים דרוש/ה:

מנהל/ת חשבונות משרה מס' 3580

האחראי/ת למערכת היבוא וספקי חו"ל.

כישורים נדרשים:
* ידע ונסיון בהכנה ורישום מסמכי יבוא.
* נסיון בהפעלת מערכת הנהלת חשבונות ממוחשבת.
* ידע בעריכת התאמת חשבונות.
* שליטה בשפה האנגלית ברמה בסיסית.

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים, תעודות וציונים אל: נשיונל סמיקונדקטור אי.סי. בע"מ ת.ד. 619 מגדל–העמק 10556 עבור מחלקת כח אדם, לציין את מס' המשרה וטלפון להתקשרות.

מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד

פרסום שפי

למרכז הרפואי שערי צדק ירושלים
דרושים

★ **טכנאית אולטראסאונד גניקולוגית** עם נסיון לחצי משרה
★ **רוקח/ת מוסמך/ת** + נסיון

פרטים בטלפון: 02-555427

למפעלי נמליס בע"מ
במפרץ חיפה
דרושים:

1. פקידת מכירות
עם נסיון מוכח במכירות

2. מנהל/ת חשבונות
סוג 2 לפחות + 3 שנות נסיון

על המועמדים לשלוח קורות חיים מפורטים בכתב יד לת.ד. 10286 מפרץ חיפה 26112

לסניפנו באשקלון
דרושים

1. **מהנדס מכונות**
נסיון הכרחי בתכנון ציוד אלקטרוני ניהול צוות עובדים. ניהול משרד טכני. שרטוטיה מערכות B־8 מערכות טלפוניה
2. **מתכנת מחשבים**
IBM סיסטם 36 R.P.G2 + נסיון
3. **צלם טכני, בוגר חיל האויר**
4. **מזכירה עברית/אנגלית**
שליטה מוחלטת בשתי השפות
נסיון של מס' שנים
עדיפות לבעלות נסיון בעיבוד תמלילים
5. **מזכירה אנגלית/עברית + רכב**
(שליטה מוחלטת באנגלית)
6. **איש גליוטינה, מפעיל לחיתוך נייר**
7. **דפסים**
8. **בחורים עם רקע טכני להכשרה במקצוע הדפוס**
12 שנות לימוד, לאחר שרות צבאי
9. **איש אחזקה, מסגרות**
מכניקה, חשמל, פנאומטיקה
(רצוי בוגרי בית ספר מקצועי)
10. **איש אחזקה, מכונאי/ מסגר אחזקה**
12–10 שנות לימוד, 5 שנות נסיון באחזקה תעשייתית בתחום מכונות מערכות קיטור, אוויר, פנאומטיקה והידראוליקה, מיזוג אויר ושאיבת אויר
11. **מחסנאי בעל נסיון מוכח בניהול מחסן גדול וחומרי גלם וטכסטיל**

למתאימים שכר הולם ותנאים סוציאליים כחוק
בדבר פרטים נוספים, נא לפנות לסניפנו באשקלון, הרצל 34, בית־גור
051-29896

דנאל בע"מ
החברה לשירותי כח־אדם

תל־אביב, באר־שבע, ירושלים, רחובות, אשדוד

לחברת תיירות בירושלים
דרוש

מומחה/ית לנסיעות

נא לפנות בכתב־יד בצירוף קורות חיים וניסיון קודם לת.ד. 7708 ירושלים 91076.

למתנ"ס קטמון ח"ט
דרושים

★ מפעילת צהרון

תאור: הפעלת מועדון חינוכי לילדי גנים בשעות 12.30 – 16.00
דרישות: גננת ו/או מטפלת מנוסה

★ גננת להפעלת גן מילוא

תאור: הפעלת גן עם דגש ביצירה ואמנות
דרישות: גננת מוסמכת או מורה בוגרת תיאטרון חינוכי או דומה יוצרת

בדבר פרטים: טלפון 02-410550, 02-412285
בשעות 9.00 – 13.00 עד לתאריך 30.9.87

ל־MP'S ספורט

דרושים

1. **מחסנאי** עם ניסיון
2. **פקיד/ה בהנה"ח** + ידע בהפעלת מחשב
3. **מוכרים/ות** לדוכן "שקם" בקניון
4. **בחורים נמרצים** לעבודה במחסן מכירות

לפנות לטלפונים: 03-202589, 204394
רח' קרליבך 29 תל־אביב

לחברה עתירת ידע בת"א ובאיזור השרון
דרושים

1. **מזכירת מחלקה**
בעלת כושר ניסוח עצמאי באנגלית, ידע בגרמנית יתרון
2. **מזכירה למחלקת יבוא**
אנגלית ברמה גבוהה הכרחי רקע ביבוא.
3. **כתבנית/מעבדת תמלילים**
עברית, אנגלית מעולה
4. **כתבנית/מזכירה**
עברית בעלת נסיון רב בהדפסות אתראית ודינאמית
5. **מלחימה – למעגלים מודפסים + חוטו**

פרטים בטל. 727284, 03-728561

סוכן ביטוח מתחיל!

אתה ודאי מחפש

[illegible]

פנה אליו לקביעת פגישה
פגישה האישית בבסס מתודרך בענף

טל' 04-662674

ברוש מרכז רכב וציוד בע"מ

סוכנות פורד Ford מוסך מורשה
אזור התעשיה קרית־ביאליק
טל. 04-761291

אנו מתרחבים וקולטים אנשי מקצוע

דרוש

מחסנאי בכיר לחלקי חילוף לרכב

בעל נסיון של 5 שנים בנושא

מועמדים מתאימים יפנו בטלפון ליהודית לקביעת ראיון.

ת.ד. 2727 חיפה 31071

או. אר. אס – סניפי חיפה והקריות

מברכת את עובדיה ולקוחותיה
ברכת שנה טובה ומבורכת

הדר מערכות זמן והדר בע"מ
חברת בת של תדיראן ו־F.E.J ארה"ב

למפעלנו בירושלים דרושים:

★ הנדסאי/ מהנדס אלקטרוניקה
– לפיתוח מקורות זמן ותדר
5 שנות נסיון

★ מרכיב מכני
– לעבודות הרכבה עדינות ומתוחכמות.
– בוגר בי"ס מקצועי במגמת מכניקה עדינה (מכשירנות)
– לאחר שרות צבאי

★ מזכירת מפעל
– דרוש נסיון קודם בניהול משרד (רצוי במפעל תעשייתי)
– ניסיון בטיפול בכ"א
– ידיעת השפה האנגלית, והדפסה עברית־אנגלית
– יכולת לעבודה במשרה מלאה

לפרטים נא לפנות לדוקטור יפים בראש
טלפון 02-822621, 02-822750
פניות בכתב צרוף קורות חיים ונסיון מקצועי, נא לשלוח לת.ד. 179 חולון 58117

– מודעה זו מיועדת לגברים ונשים כאחד

לחברה עתירת ידע בת"א ובאיזור השרון
דרושים

1. **מהנדס/הנדסאי אלקטרוניקה**
רקע בשיווק בחו"ל, אנגלית ברמה גבוהה
2. **מהנדס/הנדסאי חשמל** – 5 שנות נסיון בתחום חשמל לבניה או במשרד תכנון
3. **טכנאי אלקטרוניקה** – עם נסיון או ידע בשעונים אנלוגיים או דיגיטליים
4. **מחסנאי** – בעל רשיון נהיגה ב'
5. **חשמלאי בנין** – בעל נסיון

פרטים בטל: 727284, 03-728561

מעצב/ת גרפי

רק ברמה טכנית גבוהה ביותר

רצוי נסיון בדפוס והצגות
☎ 03-5465242 לדן או טובי

מועצת הפירות (ייצור ושיווק)

דרושים

1. קצין פיקוח בצפון

הדרישות:
- יוצא יחידה מבצעית בדרגת קצין (עד רס"ן)
- נסיון פיקודי וניהול צוות.
- מצב בריאותי תקין
- בעל רשיון נהיגה וטלפון ביתי
- גיל עד 40
- מקום מגורים חיפה או סביבה
- נכונות לעבוד בשעות עבודה בלתי רגילות בתנאי ניידות

ההתקשרות תהיה על בסיס חוזה עבודה מיוחד לתקופה של לפחות שנה אחת

2. מפקחים בדרכים

- בתפקידי ראשי צוותים ועוזרים לראשי צוותים

הדרישות:
- יוצאי יחידות קרביות ו/או בוגרי קורסים פקודיים בצה"ל
- מצב בריאותי תקין
- 12 שנות לימוד
- רשיון נהיגה וטלפון ביתי
- ידיעת השפה הערבית יתרון
- נכונות לעבוד בשעות בלתי רגילות
- מקום מגורים ת"א והסביבה חיפה והקריות

העבודה כרוכה בניידות רבה התקשרות תהיה על בסיס של חוזה עבודה מיוחד לתקופה של לפחות שנה אחת

מועמדים מתאימים יפנו בכתב בצרוף תמונה אישית, צילום תעודת שחרור מצה"ל והתעודות המאשרות השכלה והשתלמות אל מחלקת הפיקוח, רח' החשמונאים 119 ת"א

רק פונים מתאימים ייענו

יותר טוב מנפאואר

לסניף חיפה – המוח המשרדית

מזכירה ע/א

+ טלקס + עבוד תמלילים וורדמיל, מנוסה, לעבודה באזור עפולה (לפנות לברוריה)

פקיד/ה יצוא

מנוסה, הכרת דוקומנטציה ועמילות מכס. אנגלית חובה. עבודה ממושכת באזור עפולה. (לפנות ליהודית)

–שכר גבוה ותנאים סוציאלים כחוק–

העצמאות 104, א–ה 8:00–14:00
טל: 04-530051

מנפאואר
MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל־אביב • חיפה
באר־שבע • רחובות

מדליון הכסף ניתן כאות הוקרה והכרה למצטיינים שבין עובדי מנפאואר

לאינטר אלקטריק
דרושים

חשמלאים מוסמכים

בעלי נסיון בחשמל תעשייה
המעוניינים יפנו לטלפון 06-574434 או לת.ד. 609 נצרת עלית

שופר־סל

לסניפי חיפה והקריות
דרושים

מנהלי מחלקות ירקות

מועמדים בעלי נסיון מתבקשים לפנות למר חיים שטייברגר בשופרסל צומת קרית אתא ביום ראשון 20.9.87 בין השעות: 14.00 – 17.00

מודעה זו מיועד לגברים ונשים כאחד

הארץ

יום ו' כ"ד באלול תשמ"ז
18 בספטמבר 1987

המערכת, ההנהלה, מחלקת המודעות, ההפצה והמנויים: תל-אביב, רחוב זלמן שוקן 21, טל' 5121212 ת"ד 233 מיקוד 61001 פקס' 810012 — טלקס 33748
ירושלים: רחוב הבצלאל 2, טל' 224245ב, ת"ד 273 מיקוד 91002
חיפה: רחוב נורדאו 20 טל' 661166ב, ת"ד 5259 מיקוד 51052
המו"ל: הוצאת עתון הארץ בע"מ, רח' זלמן שוקן 21, תל-אביב
העורך: גרשום שוקן   עורך המשנה: מתי גולן
סגני עורך: משה ורדי, ברוך לוי
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחויבת בהחזרת כתבי-יד
HA'ARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel – P.O.B 233, Tel. 5121212

בשורה ואזהרה בצדה

העוקבים מקרוב אחרי ההתפתחויות במשק לא יגלו חידושים גדולים בין דפי הדו"ח של בנק ישראל על ההתפתחויות הכלכליות בחודשים האחרונים. מאז אמצע 1986 לערך יש סימנים של פעילות כלכלית נמרצת יותר במגזר העסקי, המבשרת לא רק גידול מואץ בתוצר הסחיר, אלא גם שינוי במבנה התעסוקתי של המשק לטובת המגזר העסקי. החשיבות הפעם איננה במידע, אלא במקור המידע: בנק ישראל בוחן את הנתונים מקרוב דרך עדשות ביקורתיות, ומסקנותיו אינן מבוססות בדרך כלל על הסתכלות אימפרסיוניסטית וגם לא על אינטואיציה, אלא על עובדות ומספרים.

יחד עם הסיפוק על המסקנות המעודדות — המעידות כי המשק אכן עלה על ראשיתו של נתיב הצמיחה — חשוב להאזין לאזהרות. האזהרה העיקרית נוגעת לרפיפותה של היציבות. אם יש התחלה של צמיחה במשק, הרי הקרקע שבה נשתלה היא קרקע היציבות; ללא יציבות אין כל סיכוי לתנופה חדשה בתחום ההשקעות והרחבת התוצר. אולם היציבות עדיין רחוקה מלהיות מובטחת, והנתונים הרלוואנטיים לעניין זה אינם רק מדדי המחירים החודשיים לעצמם, אלא בעיקר מה שעומד לידם ומאחוריהם.

בראש ובראשונה יש להציב אלה מול אלה את מדדי המחירים בישראל ואת יעדי הסחר העיקריים שלה. קצב ההתייקרות השנתי בישראל הוא 18—20 אחוזים, ובארצות המערב העיקריות הוא 4—6 אחוזים. הפרש זה אינו יכול להתמיד למשך חודשים רבים בלי שישראל תתאים את ערך המטבע המתייקר שלה כלפי המטבעות של יעדי הסחר העיקריים. בתחילת השנה עלה יפה הניסיון לבצע פיחות ריאלי (כלומר פיחות שאינו מתורגם מיד לעליות מחירים חדשות) אך הצלחה זו אינה מובטחת גם בעתיד, ובכל פיחות טמונה סכנה של ערעור היציבות. כדי להימנע מכך דרוש מאמץ למנוע התייקרויות לא-מוצדקות בכל תחום ותחום.

אחד התחומים האלה הוא השכר, בעיקר במגזר העסקי. המאבק העיקש שמנהלת הממשלה כמעסיק ציבורי כדי למנוע העלאות שכר מוגזמות במגזר הציבורי הוא למעשה מאבק על היציבות: אם תיפרץ חזית השכר במגזר השירותים הציבוריים, היא תיפרץ במוקדם או במאוחר גם במגזר העסקי, והתוצאה תהיה מחזור חדש של גידול עליות ומחירים.

בעוד הממשלה מפגינה קו תקיף בתחום השכר, היא מגלה יד קלה מאוד בתחום חשוב אחר — תחום המחירים שהיא אחראית להתבצעותם: מתברר שוב ושוב שערכוני מחירים של מוצרים ושירותים המצויים בשליטה או בפיקוח של הממשלה, הם אחד המקורות העיקריים לאינפלציה הנוכחית. אין להתפלא שכאשר הממשלה מייקרת שירותי תקשורת בעשרות אחוזים, ואגרות שונות במאות אחוזים — מוסיפה האינפלציה להיות דו-ספרתית. בעניין זה מפירה הממשלה כלל ישן: נאה דורש (מאחרים) — נאה מקיים (בעצמו). את המחיר היקר, תרתי משמע, משלמים כולנו.

גורבצ'וב אופטימי

בעוד שבוואשינגטון ובז'נבה מתנהלות שיחות מקבילות בין ארה"ב וברה"מ על הסכם לחיסול כל הטילים לטווח הבינוני והבינוני-קצר, השמיע מנהיג ברה"מ מיכאיל גורבצ'וב את אחד מנאומיו האופטימיים ביותר לגבי סיכויי הידברות במכלול הרחב של פירוק הנשק. מעבר לתחום הנידון עתה, בצעד לא שגרתי העלה גורבצ'וב הצעות ורמזים מרחיקי-לכת מאלה ששר החוץ שלו, אדוארד שוורדנדזה, דן בהם עם עמיתו האמריקאי ג'ורג' שולץ, ושגרירי שתי מעצמות-העל מתדיינים על פרטיהם בשיחות על פתרון "אפס כפול".

גורבצ'וב הביע תקווה שההסכם על חיסול טילים לטווח בינוני ובינוני-קצר יושג עד סוף השנה. הוא הוסיף כי הוא אופטימי שמנקודה זאת אפשר יהיה להמשיך במשא ומתן על צמצום ב-50 אחוז של הנשק האסטרטגי (טילים לטווח ארוך) ובהקשר זה לא הזכיר, בפעם הראשונה, את שאלת "מלחמת הכוכבים" של ארה"ב.

ימי פומפיי הראשונים

מה אפשר ללמוד מהילולה של איזו חברת ביטוח ומדוע לא אבטח את עצמי אצלה

מאת גדעון סאמט

בלי קשר עניני, רק באסוציאציה למעצרים השבוע של יו"ר דירקטוריון "הפניקס" דוד חכמי ושל בנו יוסף, המנכ"ל, נזכרתי בידיעה שהתפרסמה יום לפני כן על חגיגת עובדי חברת הביטוח הזאת. כמאה אלף דולר הושקעו בבריכת הנאה מגונת ל-1,250 המוזמנים. חשבתי לעצמי שאכן יש לפעמים איזה יחס הפוך בשמחות: הנטייה לעשותן גדולות ומשכרות יותר ככל שיש יותר צרות להשכיח. השמחות כלפי צמרת החברה אינן נעימות, ואנחנו גם שומעים כל הזמן שהענף כולו בצרות. הנה, למשל, בעוד עובדי "הפניקס" טובלים בהנינה של עושר, עומדים להעלות לנו את דמי ביטוח הרכב בגלל קשיי הנזילות של המבטחים.

כיוון ש"הפניקס" ישמש לנו כמשל בלבד, נסתפק רק בעוד שורות אחדות לתיאור האירוע. על עיצובה של הילולת המזון והבידור דווקא במוזיאון הארץ, מוסד-תרבות לכאורה, לא נתעכב: זה שייך למשל אחר.

סוכני החברה ואנשי הנהלתה נעו ברחבות מפקדת פיקוד-זאבי בינות לתפאורות, למזנונים ולבארים, שכל אחד מהם היה שקול כנגד הרבה—הרבה פולי-סות. ארבעה ביתני אוכל הוקמו, ומייקה הידיעה בעיתון: הסיני (צ'ולנט?), נורווגי, מונגולי (סטייק טרטר) וארגנטיני. באחרון ניצלו שנים-עשר כבשים על שיפודים. ומה שבטוח — בטוח, כדי למנוע סירחה מיוחדת מהמסובים, שירתו אותם כמאה מלצרים ומבוזים. התרבות בכל זאת לא קופחה, ואגב הנגינות והלהטוטים שעשעו את הסועדים והאמנים שלך הגשים ותזמורת הטיילת של תל-אביב.

* * *

בכל אירוע כזה יש משהו גם, אפילו אם הפעם — בהשוואה לכמה מחתונות הצמרת/יוקרה — לא הטילו נקניקיות מבושק ושרימפס לא נורו בתותחים. אבל בניגוד להורות המותרת לבעלי-הון פרטיים להתפלש בכספם כרצונם, באר דיבר באופן ברור הכספי שלך בידי אנשים — הש־כנים שלה — הטוענים שהם נזקקים ממצוקה כספית כי אין די כמה שנגבה ממך.

אלא שגם ההילולות והצניעות אינם הפעם עיקרו של דבר. שורש העניין הוא בכך, שחברה במצוקה שוקעת בהיאוש-הרגש: שקונצנטרציה רגעית, התפתחות קלה משכיחים אצלנו את תורת התבונה.

אנחנו מעין פניקס כזה, עוף חול שקם עכשיו מהאפר הכלכלי של עצמנו — לא אחרי אלף שנה אלא לפני שמלאו שנתיים לשיא המשבר — ונהגו כאילו סכנת השריפה-מחדש מכנו והלאה.

הממשלה, מכוונת זאת, עדיין בסוד במידה רבה. היא מקפידה על כללי והידות והיסכון. אם תהיה לנו השנה אינפלציה של 17—20 אחוז, ההישג הגדול הזה יבצע מתבנת צעירה. אפשר להמשיך להיות מודאגים גם מהרמה הנוכחית: ההתייקרות התלת-ספרתית השכיחה מאיתנו שאינפלציה דו-ספרתית נחשבת בארצות המערב באיום כלכלי חמור. אבל על מה שקרה עד כה בתחום זה אפשר עדיין לברך.

החשש הוא מהנהגה ברחוב. הישראלים מרגישים כמי שחזרו לימים הטובים, תראה שהם בטריס של פיצוי עצמם על קורבנות העבר: הידקו מספיק את החגורה ועכשיו אפשר גם לטוס. לכן יש השנה עלייה של 20 אחוז בנסיעות לחו"ל. ואם אין סיבה להכניס סיבה למתיהמלון בארץ, אין זה כיוון שהישראלים מעדיפים אותם, בהסכבות, על חו"ל: הם מבלים בעולם וגם — הפסיקו להיות סגובים — קופצים לאילת.

על מעלותיה המופלאות של צריכת התרבות כבר אמרו כמעט הכל. אבל היא סוג נוסף של הוצאה פרטית המגיעה לרמות מדהימות. לפי סקר אונסקו, בישראל נמכרו בשנה שעברה 3,000 כרטיסים למופעים על כל 1,000 תושבים בוגרים — יותר מפי שלושה מהשיא העולמי באירופה. לפני שנתיים בכו בעלי המסעדות שאין קליינטים. עכשיו הלקוחות בוכים שאין שולחן פנוי.

הצריכה הפרטית הריאלית תעלה השנה, לפי אומדן, ב-6—7 אחוזים. ב-85' היא ירדה ב-17. תוספת השכר יעלו את ההכנסה הפרטית הריאלית לנפש בכ-4—5 אחוזים. אבל מלבד זה יש "בצינור" גורמים נוספים, שהולכים לא השפיעו עדיין וחלקם עוד לא אירע. הם מאיימים על הישגי המשק: ההורמות למושבים ולשאר המגזרים הנפעלים במצוקה; עליית השכר בשירותים הציבוריים שתשולם בדיעבד מאפריל; המיחזור של מניות הבנקים שבהסדר — אפילו אם רק 30 אחוז יופנו לצריכה, יוזרמו לשוק כמוצי מיליארד שקלים.

יש כבר עכשיו מידה מסוכנת של אינפלציה כבושה, הנחבאת מתחת לתג-מחיר מטעים. מחירי הדלק נמוכים באופן מלאכותי. התעריפים ליצרנים והמונופולים גולגו בגלל המחיר הלא-ריאלי לצרכן של מוצרי דלק, קמח, חלב. השנה הבאה תהיה שנת בחירות, תקופה מאוד לא מצלחת להחלטות נוקשות בתחום ההוצאה הממשלתית.

* * *

אפשר, מול הסימנים האלה, לעשות "פומפיי", להגוג את ימי פומפיי הראשונים שלאחר עידן הדוק החגורה. אנשי "הפניקס" הראו לנו השבוע איך, הם היו בחברה לארטוקה גדולה. יש דרכים אחרות, אך למרבה האכזבה אי-אפשר לצפות שבני אדם מן השורה ישתכנעו, באופן קיבוצי, בתועלתן. עיקרון ההנאה הפרטית הוא מהדחפים העזים ביותר בטבע האנושי. האולם התנהגות כלכלית נבונה איננה מעשה ספונטאני. התפקיד מוטל, לכן, על הממשלה, ועיצות יש לה מספיק.

אני חושב כרגע שוב על "הפניקס". פיתחתי, הראי כמו רבים אחרים, חשד עמוק כלפי גופים שמאבדים את חוש המידה, שמשתכרים מהצלחתם ואוי השיכרון משאירים להם בראש גם כאשר ההצלחה נמוגה. אני נרתע ממוסדות שיש להם משיכה כה עזה להראוותנות ומעצור כה חלש בפני ריסון עצמי, אפילו כשהרוחן חיוני ליציבותם. אני חושב על המבטחים האלה, על הילולתם ועל הביטחון העצמי השגוי שלהם, ורואה את הסכנה לרחוב הישראלי. לא הייתי מבטח את עצמי אצלם.

יש אלוהים

(או הקרב האבוד עם הדתיים)

מאת יואל מרקוס

אורי בלוי: אחד משני האנשים השולטים במדינה

ב"ה

בניגוד לכל מה שאומרים הכופרים תיפח רוחם, והאתיאיסטים ימח שמם — יש אלוהים; לא שיש לי על כך מידע ממקורות מוסמכים. גם אין אישור רשמי מדובר הממשלה, הקבינט — שבו ודאי היה נמצא להצעת החלטה בנושא זה רוב מוחלט — אף הוא לא קיבל החלטה שיש אלוהים. אבל סימנים רבים בשטח מאשרים את הידיעה המרעישה הזאת מעל לכל ספק.

רק אצבע אלוהים למשל יכולה היתה לגרום לנס המופלא שאין שני לו — חוץ ממדינות שבהן תופס קולחל עלומים את השלטון בכוח — שמיעוט משתלט על מדינה, מכופף את זכותו הבסיסית של האזרח לחופש בחירה ומשית עליו גזרות קשות מנשוא. רק אלוהים בדרכיו הנסתרות יכול היה לרקום את מערכת הצירופים המופלאה הבאה:

● נשיא מדינה המטיף לכך שאופיה של בירת ישראל יהיה פחות או יותר כפי שהחרדים רוצים לעצמם.

● ראש עיר, שיותר מכל רוצה שקט בעירו, ומאפשר לחרדים לקבוע את אורח החיים של החילונים ואת אופיה של העיר.

● מפלגות דתיות שהגיעו לשיא כוחן דווקא בעת ירידתן האלקטוראלית ודווקא בתקופה שבה מכהנת ממשלה עם גב פרלמנטרי אדיר, שיכולה היתה להסתדר יפה גם בלעדיהן.

● אוכלוסיה, מעדות המזרח בעיקר, מסורתית ברובה, שאף כי אינה מקפידה על המצוות אינה רואה פסול במדינה בעלת צביון דתי.

● המיזוג — אצל חלק מהאוכלוסיה — בין אמונה דתית לבין קנאות לאומית.

● הישענותה של האידיאולוגיה המדינית של אחת משתי מפלגות השלטון על התנ"ך ועל סיסמות דתיים-מיסטיים.

● יישור השורות של המחנה הפוליטי הדתי-ציוני עם המחנה החרדי האנטי-ציוני. עקב כך נוצרה ברית מוזרה בין אלה שאינם מכירים במדינה ולוחמים ברעיון הציוני, לבין המחנה הלאומי.

* * *

פעם היה האיזון האקולוגי-תיאולוגי במדינה די ברור. היו ציונים ולא-ציונים. היתה מפלגה אתאיסטית גדולה שהקימה את המדינה ושלטה בה שנים רבות, וקבוצה קטנה של חרדים שחיה את חייה ללא קשר עם המדינה. באחת משכונות ירושלים התרכזו אנשי נטורי קרתא, שלזכותם ייאמר שנשארו נאמנים לעצמם עד היום. הם לא הכירו במדינת ישראל והם אינם מכירים בה גם עתה — לא בחוקיה, לא במוסדותיה, לא בתקציביה ולא במטבע שלה. במשך הזמן צמחה בפריפריה שלה קבוצה שנייה, הידועה בשם "העדה החרדית", שבניגוד לנטורי קרתא לא רק היה מתרומות מחו"ל, אלא מופעלת רוחנית משלט-רחוק מחצרות אדמו"רים באמריקה, שגם בעיניהם מדינת הציונים היא מוקצה מחמת מיאוס.

אגו"י קיימה גם היא את מצוות אי-הכרה בציונות. אך השכילה לנצל את המדינה מבחינה כלכלית. לא כדאי להתרשם מהביטויים של ר' שפירא — מי שיקרא עיתוני אגו"י בשנת הארבעים למדינה, יגלה בהם מאמרים חריפים ביותר נגד ה"ישות הישראלית". החב"דניקים, מסיבובים פעילים שבנו את ליבותיהם של כמה וכמה מגדולי האתיאיסטים בארץ, גם הם כהד דרום "א-ציונים", מסתייגים מהמדינה ואינם רוצים להיות מעורים בה.

לזכותה של מפא"י ההיסטורית ייאמר, שניצלה משבר ממשלתי ב-1951 כדי להיפטר מחברות אגו"י בממשלה ומשיתוף הפעולה עמה. השכילה לבסס את שותפותה עם המזרחי והפועל המזרחי, ציונים שלקחו חלק פעיל בבניית הארץ. בתמורה שילמה להם לארמעט תחת מסווה הבלוף הקרוי "סטטוס-קוו". זאת גם כדי להשאיר את הדתיים האנטי-ציונים במיעוט ובבידוד באיזור מגוריהם בירושלים ובבני ברק.

מאז קרו כמה דברים: האוכלוסיה החרדית שגדלה מאוד — הן בגלל ריבוי טבעי עצום והן בגלל עלייה מכבי-מינם — החלה יוצאת מהגטאות. היא מתפשטת ברחובי ירושלים ומנסה להכתיב את אורחות חייה. למנוסה החרדי הצמוד ש"ס (שאגב גם בעיניים לא תוציאו, מראשיה הרואה שתם ציונים), שלה הקנתה הממשלה את היכולת להוציא לפועל את משאלותיהם של החרדים. ועל אלה נוספו החוזרים בתשובה, שהמירו ציונותם בפונדמנטליזם דתי והמשתמשים בניסיונם הצבאי לכיבוש יעדי החרדים.

* * *

המפנה חל בבחירות 1977, כשבגין בעצת זבולון המר — מייסד הציונות הדתית הנאצית, שקיווה לכבוש את השלטון במפלגתו על-ידי הורדת העבודה מהשלטון — צירף את אגודת-ישראל לקואליציה. הדבר נעשה באמצעות ניפוח ה' תקציבים לישיבות ובמתן הכרה ללא-ציונים כחלק מהשלטון, כמו גם ביצירת תהרות בהקצבה דתית, שהתאימה במקרה גם לאידיאולוגיה של חרות. בגין הלאומן נתן למתנגדי המדינה ולסרבני הגיוס את הלגיטימציה, את מנגנון הסחיטה, את התיאבון הגדול לכוח ואת הביטחון העצמי.

זהו צחוק הגורל. מה אני אומר? אצבע אלוהים. ששני האנשים השולטים באמת במדינה היום הם בעצם אורי בלוי — מנהיג נטורי קרתא, שיתענה ארבעים ימים וארבעים לילות אם ירושלים תהיה בעזרת ה', תחת שלטון ירדן, ויהודה משי-זהב, המכונה קצין המבצעים של העדה החרדית. שני חרדים קיצונים שכל המחנה החרדי, כולל הרבנים הראשיים מקבלי המשכורת מקופת המדינה, מיישרים לפיהם את השורות.

אין עוד זכר למה שקרוי מחנה דתי שפוי — אלא כוח מאפיונרי שעולה בידו להשליט את שלטון ההלכה במדינה. החשש שהקרב על ירושלים החילונית אבוד, ויש מקום לדאגה שהחרדים ישתלטו בהדרגה על נשמתה של המדינה כולה. ראשית, משום שהם מיעוט לוחם ששום דבר אחר כאן אינו מעניינם. ואשר קשה יהיה להתישו גם בגלל שהוא נהנה מתמיכת חילונים בעלי כוונות טובות. שנית, ובעיקר, משום שהם מחזיקים את המפתח, כ"כוח חוסם" או "כוח מכריע", לקואליציה שתקום אחרי הבחירות הבאות; משום שהתעדרדות המדינה מסתדרת יפה עם האידיאולוגיה של הליכוד. ומאיימת על עקירת מפלגת העבודה מהשלטון לזמן רב. ומשום ששני אלה הפכו גם את שמיר וגם את פרס לשומרי שבת, לאוכלי כשר, לחובשי כיפות, לנבבעים ולמתרפסים לאורך כל הדרך בפני המחנה החרדי.

האם דיסה כזאת יכלה להתבשל בלי אלוהים?

מי פוחד מערפאת?

כמו בצד הישראלי, גם בקרב הפלשתינאים מתנהל ויכוח אם יש להיפגש עם ציונים

מאת זאב שיף

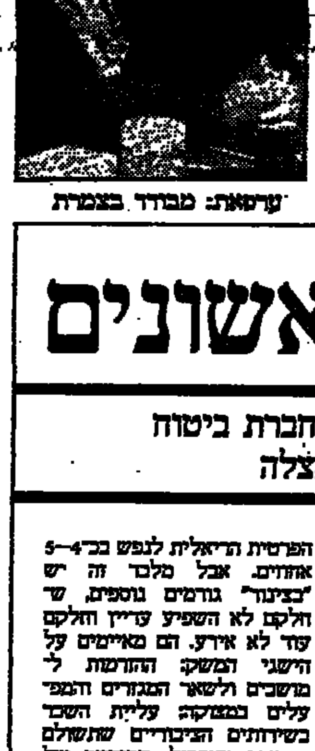

ערפאת: מבודד בצמרת

אפילו ילבש ערפאת טלית, יניח תפילין, יישא בידיו את דגל ישראל ויקרא להסכם שלום עמה, יהיו אצלנו רבים, רבים מאוד, שיטענו כי אין כל חדש במה שהוא אומר ועושה. לא יתכן דבריו קבע, אלא העובדה שישראל איננה רוצה בכל משא ומתן עם הפלשתינאים. לישראל אין למעשה דבר ממשי למכור להנהגה פלשתינית כלשהי. אחרים, בעיקר בקרב המערך, יטענו כי התנגדותם לאש"ף נגזרת מרצונם לדבר עם חוסיין. זאת, מתוך הנחה שהמלך הוא שידבר בעבורנו עם הפלשתינאים ואש"ף, ושהמשטר ההאשמי יכון לעד מבלי שיחול כל שינוי מהותי לנו.

למרבה האירוניה, מרביתם של התומכים במשא ומתן עם ירדן יודעים בלבבם כי מה שישראל רוצה למכור לחוסיין מספיק בקושי לצעד ראשון בהסדר עם הירדנים. לא לשלום. פתרון של מרבית המפלגות אינו רק ממשא ומתן עם ערפאת והפלשתינאים, אלא גם מחוסיין וירדן, בוועידה בינלאומית או בוועידה אחרת.

המאלף הוא שויכוח דומה, מקביל, מתנהל גם בצד הפלשתיני. השאלה העומדת אצלם על הפרק היא, אם יש טעם להיפגש עם ישראלים-ציונים. גם בצד הפלשתיני יש מתונים וסרבנים, ואלה שניתן לכנותם פרגמטיים. שני הצדדים, הישראלי והפלשתיני, נוקטים אותו סגנון וכמעט אותו מטבעות-לשון. האשמות כמו "בוגדים" נשמעות בשני המחנות. כמו אצלנו, גם בין הפלשתינאים יש הטוענים כי עצם הנכונות להיפגש ולדבר עם הצד השני נותנת לגיטימציה לציונות ולישראל. גם אצל הפלשתינאים נשמעים קולות מקבילים הטוענים כי הפגישות עם הצד השני לא יעזרו, כי ישראל אינה רוצה למעשה בפתרון הסכסוך והיא נוקטת תחבולות כדי להרוויח זמן.

לא לשמוע את הבגינות

הדומם מכתביהם, והא, שהצד הפלשתיני, מנהיגים וחוקרים באוזה, עוקב בקפדנות רבה אחרי מה שמתרחש ונאמר אצלנו. מתרגמים מאמרים וספרים ומאזינים לשידורי הרדיו והטלוויזיה ולדבורים הנאמרים בכנסת. לדעתי, עיסוקם עולה על זה שלנו באשר לנעשה בצד הפלשתיני. כמה ממנהיגי הפלשתינאים משוכנעים כי אצל הישראלים מתחולל שינוי באשר לכיבוש ואולי גם באשר לסכסוך בכלל עם העם הפלשתיני. נראה כי רושם זה הם שואבים בעיקר מהוויכוח המתנהל אצלנו על הסכנה הדמוגרפית, או מהוויכוח במלאות עשרים שנה למלחמת ששת הימים ותוצאותיה, או מהתגובה העיתונאית לפרסום ספרו של גרוסמן "הזמן הצהוב"; נטייה למתינות אל מול הקצנה שמבטאים כהנא ותומכיו בליכוד.

עוד קודם לכן, אחרי ההפגנות הגדולות בישראל בעקבות הטבח בסברה ושתילה והקמת ועדת חקירה, אמרו כמה ממנהיגי אש"ף כי ייתכן שנראים בישראל סימנים לתחילתו של מפנה. אחד האינטלקטואלים הפלשתינאים, מחמוד דרוויש, אמר בקשר לכך: "החברה הישראלית נמצאת היום בפסק-זמן של נכונות להאזין. מצב זה חדש שיהיה לנו קול בעל כושר ביטוי מדוקדק. נכונות זו של הישראלים ההוגים לעתידם, מצטלבת בדאגה לשאלת קיומנו. זו נכונות שעשויה להישמט מידיהם ומידינו כאחד. כך יקרה אם נשאירה כטרף להתייחסות מקלה או למגורות אדישה מצדנו. שכן, הרוח הנושבת בחזית האויב היא מעניינת".

יש לזכור כי במועצה הפלשתינית ב-1977, כאשר נתקבלה החלטה על קיום קשרים עם הצד שכנגד, דובר על "כוחות יהודיים דמוקרטיים ופרוגרסיביים" ולא על ישראלים. התנאי היה שכוחות אלה יילחמו בציונות. בהחלטות של המועצה הפלשתינית האחרונה, ה-18, שהתכנסה באפריל השנה, דיברו כבר על הצורך לפתח יחסים עם כוחות דמוקרטיים ישראליים התומכים במאבקו של העם הפלשתיני נגד הכיבוש והתפשטות הישראלית.

ברור כי התרגום להחלטה זו, מצד ערפאת ואחרים, הוא שנכללים בה גם מגעים עם ישראלים-ציונים. לצורך כך אף הוקמה ועדה מיוחדת, שתפקידה לעסוק בשאלת המגעים עם גופים ואישים ישראליים.

מבודד בצמרת

בוויכוח זה התגבשו כמה קבוצות. החלוקה מעניינת מבחינת האישים. על הסרבנים הקיצוניים, כמו החזית העממית של חבש והחזית הדמוקרטית, אפשר לומר כי הם מונעים על-ידי סיבות אידיאולוגיות המוכרות לנו מכבר. הללו טוענים כי לכל דו-שיח עם ישראלים, קל וחומר משא ומתן, יש להתנגד. הם מוכנים פה ושם להסכים למפגש כלשהו, אם בפעולה הסוה או במהלך שאמור לגרום להחלשת החברה הישראלית. מנגד עומדים התומכים, המצדיקים כיום קשרים עם ישראלים, אפילו ציונים, בתנאי שאלה יהיו נכונים להסכים לעקרון ההגדרה העצמית של הפלשתינאים ולכך שאש"ף הוא נציגם.

למרבה ההפתעה, ערפאת מבודד בצמרת אש"ף, סגנו אבו ג'יהאד ופארוק קדומי, למשל, נמצאים בצד האחד של המפקפקים-המתנגדים, מי שנמצא בקבוצתו הם אישים כאבו מאזן, שהוא כנראה האחראי מטעמו לקשרים עם ישראלים. אחרים הם המשורר מחמוד דרוויש, עסאם שאקר ובלאל אל חסן. אבו מאזן אמר בראיון: "אנו מוכנים להידבר עם כל ישראלי המכיר באש"ף כנציג העם הפלשתיני. אין חשיבות לכך אם הוא אחראי פוליטי או פעיל שכונות. אין חשיבות לאיזו מפלגה הוא משתייך. אין זה חשוב אם הוא רואה עצמו כציוני או לא".

אחרים בצמרת אש"ף מתנגדים למהלכו זה של ערפאת. הבולט ביניהם אינו דווקא סגנו אבו ג'יהאד, אלא יועצו האישי אל חסן, שבעבר נודע במתינותו ובהתנגדותו לפעולות טרור של אש"ף מחוץ לגבולות המזרח התיכון. הללו טוענים כי המגעים יגרמו נזק לפלשתינאים. הישראלים עדיין אינם בשלים לכך, והמהלך יורע מחלוקת במחנה הפלשתיני. לדבריהם, יהיו מדינות, בעיקר באירופה המזרחית, שיראו בכך צידוק לחדש את היחסים הדיפלומטיים עם ישראל. כך למשל בעקבות הפגישה בבודפשט, שהם התנגדו לה, קשרה הונגריה יחסים עם ישראל.

אין ספק כי אלה הקוראים למגעים ולקשרים עם החברה הישראלית ולא רק עם השמאל הקיצוני אצלנו, חושבים גם במושגים של תעמולה ובין השאר מגמתם להביא לפיצול במחנה הישראלי. אך כבר נראה כי המהלך נועד גם לצרכי שכנוע והשפעה. ומתוך תקווה לשכך את הפחדים בישראל מפני משא ומתן עם אש"ף. משום קורה במחנה הפלשתיני ומתנב

רייגן: אושש את מעמד הנשיאות

תחיית המת המדומה

המפגן הימי במפרץ הפרסי וחתימת הסכם לחיסול טילים עם הסובייטים הם הצלחות מובהקות של נשיא ארה"ב

מאת א. שוייצר

בעוד שישראל סובלת, כהרגלה, באדירה של פרם חגים, קם העולם מסביב לתחייה: בראשית ספטמבר (חג העבודה בנוסח האמריקאי) נפתחת העונה הפוליטית ויש מה שיעסיק את הגויים: להזכיר רק שני עניינים, ההתרחשויות במפרץ הפרסי, וחשוב עוד יותר, הניתור מעל למשוכה האחרונה בדרך על פירוק הטילים הלא-אסטרטגיים באירופה. יש בהם כדי לרתק אליהם תשומת לב. כך, הואיל ומלבד חשיבותם לגופם, הם מסמנים שינוי מוחשי במדיניות הפנים של ארצות הברית.

מאז ראשית הקמתה מתנהל מאבק, פעם בכפפות משי ופעם בכף וציפורן, בין הנשיא ובין בתי המחוקקים, שנושאו היא חלוקתו בפועל של עוצמת השלטון, אשר על פי החוקה, מחולקת בעיקרון שווה בשווה בין זרועות המדינה, לחקיקה, לביצוע ולשיפוט. כדי לא להאריך, הגיע הנשיא לשיא שלטוני בתקופת לינדון ג'ונסון, אך בשלהי כהונתו הוחל להסתמן המפנה, שקיבלה את ביטויה המלא כשעה שהקונגרס גרם להפלתו של הנשיא ניכסון.

מאז יש משיכת חבל, עם יתרון קל לבתי המחוקקים. עד אשר בא רייגן, אשר נראה היה כי הצליח לשוב ולהטות את הכף לטובת הנשיא. אך משהתקרבה כהונתו לקיצה, פתח הקונגרס בתקפת נגד: המשבר המלאכותי במידה ידועה סביב אירא-קונטראס, שבו הקונגרס היה מאשים ושופט כאחד, החזיר את הנשיא לשפל. עתה נראה הגלגל שב ומתהפך: במפרץ הפרסי וליד שולחן המו"מ על פירוק הטילים הלא-אסטרטגיים, כובש לו מחדש הנשיא, כשנה לפני פרישתו מן הפוליטיקה, מעמד ויוקרה שעל פי מראית העין רק תמול שלשום, נראו אבודים.

מיקרוב המפרץ

כפי שנכתב במקום הזה לפני שבועות אחדים, ברית המועצות כפתה, בהסכימה להחכיר מכליות לכוויתיות ולהשיט בלויית אניות הצי שלה, על ארה"ב לנהוג כמוה — ולא סתם, אלא כמעצמה למעמד ההגמוניאלי בחלק זה של העולם. בבירור, הקונגרס התנגד לדגלול המכליות הכוויתיות, שלדיו הדרה המכשל: לא קוטל קנים, אלא סאם נאן הגדול, התייצב בראש המתנגדים.

עמו ובעקבותיו יצאו בגנות המהלך פרשנים ידועי שם רבים, אשר ציירו בצבעים קודרים שואה מלחמתית. שעל פי תסריטה, האיראנים יעשו שימוש בצי האמריקאי, הגבול האמריקאי על כך יצית מלחמת גוג ומגוג בין מעצמות העל. המבקרים עוד הוסיפו לעג לאימה, על שארה"ב נגררת לאסון בהגנה על האירופים — הם צרכני הנפט מן המפרץ — בעוד שאלה עצמם מסרבים להשתתף בליווי המכליות.

הנשיא רייגן לא נרתע מכל אלה — ובשעת הכתיבה הולכת ומתאשרת הערכתו את מאזן הרגלול. לאיראנים כנראה יש יותר שכל ישר משיש למבקרי הנשיא: בהעריכם את עוצמת האש הטמונה בצי האמריקאי כנגד מה שעומד לרשותם שלהם, הם נמנעים בקפידה מכל התקלות. ולא זו בלבד: לאחר שסירבו באופן מופגן להצטרף לאמריקאים בליווי המכליות, שלחו הבריטים, הצרפתים ואפילו ההולנדים והאיטלקים, אוניות צי שלהם למפרץ, שהפך עתה, במפגן עוצמה ימית מרשימה מאד, למין ימה פנימית של ארצות נאט"ו. ולמבקרי הנשיא לא נותר אלא למלמל נבואות זעם על מה שעוד עלול לקרות, וכן להתדיין עד כוש בבתי משפט אמריקאים בסוגייה, אם היתה או לא היתה, סמכות לנשיא לשגר את אניות המלחמה בלי לבקש רשות מן הקונגרס.

האמנם מחרחר מלחמה?

במערב, ובמיוחד בארצות אירופה, היתה קואליציה רבת השפעה, שמאז ראשית כהונתו טרחה להדביק בנשיא רייגן תו של מחרחר מלחמה. כיוון שהוציא הון עתק על חימוש ושיקום הכוחות המזוינים, והואיל והרשה לעצמו להשמיע בפומבי דעות על הסובייטים בתוכן ובסגנון הנהוגים אצלם, נראתה דעה זו אמינה, מה עוד שהדוגלים בה התעלמו מאופיו של האיש, כאופיה של המדינה שבראשה הוא עומד, ובעיקר מן המודעות האמריקאית (והסובייטית) כי בעידן כלי הנשק הגרעיניים עושים את המלחמה בין מעצמות העל למבצע התאבדות הדדית. אנשי הנשיא, גם בשעה שצבעו את הסובייטים בשחור משחור, טענו תמיד, כי יריביהם יבואו לשולחן הדיונים רק כשיראו ויירא: ליבון אחר. אמריקה צריכה להתחמש כדי שתוכל לנהל משא ומתן.

הלך מחשבה זה זכה כבר — כפי שמתגלה לעיני כל בגיבושי החן המדיניים בין ה"ה שוורדנדזה ושולץ — לאישור ברגיש: את החתמת הסופית יטביעו עליו הנשיא רייגן והמזכ"ל גורבצ'וב, כנראה עוד השנה. מה שהולך ומתאשר הוא בעל בסר כפול: עמדת הנשיא קלעה למטרה. יותר על כן, הנשיא התגלה כיחיד היכול לנהל מדיניות חוץ אפקטיווית. לא רק בגראנדה, אלא גם בקביעת יחסי ידידות תוך דו-קיום עם מעצמת העל הסובייטית. הצריך להוסיף כאן, שאף כי המלאכה עדיין כרוכה גם לאחר חיסול הטילים הלא-אסטרטגיים, הרי ההסדר שכבר הושג, הולם את התפיסה האמריקאית, המכוונת מאז שליחות מזכיר המדינה ואנס לוולדיווסטוק ב-1978, לא להקפאה אלא להקטנה בפועל של מספר הטילים בעלי חימוש גרעיני.

* * *

הנשיא רייגן נראה לא רק מתאושש מן השפל של פרשת איראן-קונטראס. הוא גם אושש את מעמד הנשיאות מול הקונגרס, תוך שגנב את בגדי יריביו הדמוקראטים. אלה הציגו את עצמם מאז ומתמיד כאלופי השלום — והנה עתה, הנשיא הרפובליקאי הוא אשר יחתום על ההסכם עם גורבצ'וב על חיסול הטילים הלא-אסטרטגיים. ומן הסתם, ייתן גם את האות למשא ומתן על הקטנת מספרם — עד כדי מחצית — של הטילים בעלי הטווח הבינגלאומי. ויש יסוד לסברה, שאין מחדש את הסיכויים, שנראו קודם לכן קלושים, של מעמד המפלגה הרפובליקאית במירוץ על הנשיאות העומד להיפתח בשבועות הקרובים: הישגים לא רעים לאיש בן 76, העומד לסיים את דרכו.

■ הגדלנו את כח האדם, הרחבנו קוים והכפלנו את כושר הייצור של המפעל פי חמישה ולמרות הכל, הפרלינים והטירולים נחטפו ואזלו. אנו ממשיכים לעשות כמיטב יכולתנו להגביר את הקצב.

■ בעקבות התקנת קו הייצור החדיש ביותר בעולם, עדיין אפשר להשיג את מרבית הטעמים של טבלאות שוקולד אינטרמצו.

■ אנו גאים על תרומתנו להעלאת רמתו של השוקולד הישראלי ושמחים להיווכח כי קהל צרכני השוקולד למד להכיר בהבדל.

ורד הגליל

בברכת שנה טובה ומתוקה.

صكنا من الاهل

מקורות מדיניים / עקיבא אלדר

מהגורן ומהיקב

התחזית המדינית לשנה הבאה תהיה נאמנה יותר, אם תתייחס אל מעשיו של מתאם הפעולות בשטחים, שמואל גורן, שהובילו את אפרים סנה אל סוף הדרך הצבאית, או לדברים שנאמרו השבוע במועדון "היקב" של חרות. נראה, כי אירועים שוליים לכאורה אלה משמעותיים יותר מהתוועדותו הלילית של יוסי אחימאיר עם צ'רלי ביטון, או פגישותיו הקרובות של שמעון פרס עם עמיתיו ג'ורג' שולץ ואדוארד שווארדנדזה. אלה כולם יעצבו את העתיד המדיני הקרוב.

ועידה: מוטב להמתין

האמריקאים, שהשליכו את יהבם בתקופה מסויימת על גילויי פתיחות מצד שר האוצר וחבר הקבינט משה נסים לרעיון הוועידה הבינ"ל, שמעו השבוע מפיו — באה"ב — כי "מוועידה כזו לא היה יוצא שלום עם מצרים ולא ייצא שלום עם ירדן". בוואשינגטון מעריכים שלממשלת האחדות אין תוכניות להתפרקות מוקדמת, וערב בחירות לנשיאות לא יתכבד הממשל היוצא בלחצים בעניין הוועידה, שעלולים לאיים על שלמותה של ממשלה זו.

הגורמים רמזו באחרונה, כי לדידם מוטב להמתין לשנת 1986. עד אז יתפנה אולי נשיא נוח יותר מבחינתם את מקומו של רונלד רייגן, ואפשר שגם בישראל יוליכו הבחירות לממשלה גמישה יותר.

ח"כ עוזי לנדאו מהליכוד, שגינה את הדובר שקיבל מסר משליחו של ערפאת, מבטא היטב את התחושה בקרב אוהדים ומקורביו של ראש הממשלה. במחשבה שנייה, לא היה יצחק שמיר שולח את דוברו לביתו של ביטון ומעודד בכך ספקולציות בדבר מגעים אפשריים עם אש"ף. אחרי פגישותיו עם שמיר, לא היה הצליח הרומני קונסטנטין מיטאה, מהמר על שינוי כלשהו בעמדתו של ראש הממשלה בנושא זה.

בפגישה שקיימו השבוע סיכמו שמיר ופרס במילה "שטויות" את המסר מערפאת. שניהם מאמינים — איש איש וטעמו עמו — בהידברות עם ירדן. תגובתו החריפה והמהירה מדי של שר ההסברה הירדני לידיעה המוכחשת על הצעת ערפאת למו"מ ישיר, חיזקה אמונה זו. יש מידה רבה של נאיביות, אם לא איוולת, בתקווה שמחמת החשש שמא ערפאת ושמיר יעקפו אותם משמאל, יזדרזו חוסיין ופרס להסיר את המכשולים האחרונים המפרידים ביניהם. גם בסוף שבוע זה, המשוכות הגבוהות ביותר על מסלול המשא ומתן ממוקמות היטב בחוגים השולטים באש"ף ובליכוד.

ראש הממשלה, בעידודם של דן מרידור ואהוד אולמרט, החליט לנקוט יוזמה שאם לא תועיל לעניין השלום, לא תזיק ליחסי הציבור שלו. במחנה שמיר מודאגים מתדמית ראש הממשלה הפאסיווי, ובהתייעצויות פנימיות גובשה הצעה לגייס למענו מחדש את רוח קמפ דייויד. המזרח־ביניים ומודלים של שלטון עצמי עמדו במרכז שיחותיו של שמיר עם השליח האמריקאי צ'רלי היל. על־פי הנחיות שקיבלו שגרירי האיזור בפגישה עם ריצ'רד מרפי בלונדון לפני שבועות מספר, משוחח השגריר תומס פיקרינג עם בכירים בליכוד על הסדרי־ביניים, וזאת בצד שיחותיו עם פרס ואנשיו על דרכים לצמצם את הפערים בעניין הוועידה הבינ"ל. דיווחיהם של השגריר האמריקאי בירדן ושליחים אחרים אינם מלמדים על מפנה בעמדתו הידועה של המלך חוסיין.

שמואל גורן: מעשיב

אפרים סנה: מתפטר

בזכות "שלטון עצמי"

מועדון "היקב" סיפק השבוע רקע אידאולוגי למאבקיו (הכנים לדברי מקורביו) של שמיר לנער את האבק מעל רעיון האוטונומיה. ה"בון טון" בחרות בתקופה האחרונה, הוא הוקעת הטרנספר של מיכאל דקל בנשימה אחת עם הוועידה של פרס, ובצד דיבורים בזכות שלטון עצמי ל"ערביי ארץ ישראל". כאן הם יכולים להרשות לעצמם להפגין מידה רבה של רוחב־לב וליברליות: כל עוד שמואל גורן יושב בטוח בלשכת מתאם הפעולות בשטחים, אין לדידו של הליכוד הבדל רב אם בלשכת השר יושבים יצחק רבין או משה ארנס. האחרון הדריש את גורן למוליפו בממשלת האחדות יחד עם מדיניות הסיפוח הזוחל. אפרים סנה, האיש שהופקד על־ידי רבין (למורת־רוחו של גורן) על ביצוע מדיניות "הכיבוש הנאור", סולק גם הוא מהדרך.

בעוד שמעון פרס עוסק ביוזמות לעתיד הרחוק עם ירדן והפלשתינים, טענו חברי־כנסת ואף שרים במערך, ובהם יעקב צור ועזר ויצמן, כי במציאות היום־יומית מנוהלת מדיניות קולוניאליסטית. בחסות מפלגתם, שותפה בכירה לממשלה, ומשרד הביטחון המופקד בידי אחד משריה, חודשו המעצרים המינהליים, הגירושים, הריסות הבתים והסגירה הסיטונית של אוניברסיטאות. גורן לא איפשר לסנה לחדש את המדיניות שהנהיג בשעתו בנימין (פואד) בן אליעזר — עידודם של מתונים, ובהם תומכי הפתוח כמו חנא סניורא ומוסטפה נטשה. המתאם (שמצאו ב"זרועות הביטחון"), השליך יהבו על מספר מלחכי פינכה, ובהם ראשי־ערים הידועים כמשתפי פעולה עם ישראל והזקוקים להגנה צמודה של חיילי צה"ל.

סנה ניהל ויכוחים ארוכים עם גורן בדרכו אל מינוי שלושה ראשי־הערים שהודחו את קציני צה"ל. המתאם הזהיר את רבין מפני תגובתם של הרב לוינגר וחבריו למינוי ערבי לעיריית חברון, והצליחו לעכב את המינויים במשך חודשים ארוכים. הוא בולם בהצלחה כל יוזמה כלכלית של ערביי השטחים שאינה מתיישבת עם האינטרסים של יזמים ישראליים. ראש המינהל האזרחי התנגד להפקעת הזיכיון מחברת החשמל המזרח־ירושלמית והאחרונה. למתן זיכיון לאגודת מטיפים נוצרית לקידוח ליד הרודיון.

רבין דיבר השבוע בזכותם של "ניואנסים" וחופש הביטוי של פקידים וקצינים הפועלים בשטחים. מקורות בכירים מעידים, כי ה"ניואנס" של סנה נעצר במקרים רבים בלשכתו של גורן בטרם הגיע לאוזניו של השר, הקבינט, הממשלה או התקשורת. כאשר אלה עוסקים בידיעות מגרות על מפגשים חשאיים עם המלך, שליחים סודיים מצ'אושסקו ושיחות רמות־דרג בעניין הוועידה הבינלאומית האוטומית, יכול גורן לבצע באין מפריע את מדיניות הסיפוח.

דיפלומטיה לחכ"ים מתחילים

לדידו של חבר הכנסת צ'רלי ביטון אין הבדל גדול בין מו"מ ישיר לבין ועידה בינלאומית במסגרת לשיחות אש"ף־ישראל בכפוף לשלוש הנקודות של ערפאת. הוא נכנס למשרדו של ד"ר נמרוד נוביק במשרד החוץ, הצביע על כותרת של כתב המקומון הירושלמי "כל העיר", שלוחה אל ביטון בנזונה, המפרסמת את המסר המדויק של ערפאת, ואמר "זה בדיוק כמו שכתוב כאן".

קשה להניח שלמסר מוצווה היה סיכוי רב להיקלט בירושלים, אך המהומה שעורר ברדתו אל היער, גבהה במידה רבה את ההצגה מתוכנן ומשמעותו של עוד ניסיון הידברות. כעבור כמה ימים פרצה שערוריה זוטא בקהילייה הדיפלומטית הישראלית בוואשינגטון סביב הטענה שח"כ שמחה דיניץ העלים מפני השגריר משה ארד מסר של שמעון פרס לעמיתו ג'ורג' שולץ. דומה כי קשה לחכ"ים לשקוע באנונימיות של הפגרה הארוכה, עד שהחלו מלקטים שליחויות דיפלומטיות רוויות כותרות.

במשרד החוץ הציע מישהו להכריז על ריצ'רד מרפי כעל אתר תיירות מוכר. כל שר וחבר כנסת המכבד עצמו (מי מהם לא?) שמגיע לאה"ב בהזמנת המגבית, או הבונדס, או ג'ויסי, מקפיד לפקוד את משרדו של מנהל מחלקת המזרח התיכון במשרד החוץ בוואשינגטון. האופנה האחרונה היא ליטול בדרך לחו"ל ו/או בחזרה גם מסר, רצוי בכתב, לראש מדינה או לפחות לשר בכיר.

מכאן סלולה הדרך אל העמוד הראשון. והיה אם שב הח"כ ממדינה שאינה מקיימת קשרים דיפלומטיים עם ישראל, משתפרים סיכוייו להיכנס ל"מבט" עם בשורת "כינון יחסים קרוב". המאזינים מתרשמים שחבר הכנסת כבש את לבם של מארחיו בקסמיו, עד שנתרצו סוף סוף לפתוח שגרירות בישראל.

ניסיונם של אנשי משרד החוץ מלמד כי בכמה מקרים שאירעו בשנה האחרונה שיבשו ה"כיח־דיפלומטים לעת מצוא, בהבל פיהם, פרי מאמץ רב שנים של מגעים חשאיים והדיים. ח"כ רפי אדרי יצא לטוגו שבאפריקה, בברכתו של שר החוץ, ונועד בתיווכו של ידיד, יורד ישראלי, עם הנשיא איאדמה. פחות מימה לפני ההכרזה המתוכננת בבירה לומה, העניקה הטלוויזיה הישראלית לח"כ אדרי את מלוא האשראי להישג הדיפלומטי הצפוי. למחרת הוליס איאדמה לבטל את ההודעה. אנשי משרד החוץ נאלצו לעמול במשך שנה שלמה עד ששיכנעו את נשיא טוגו לנצל את ביקור ראש הממשלה ביבשת להכרזה על היחסים.

ח"כ פנחס גולדשטיין, יו"ר ועדת הספורט של הכנסת יצא להודו עם נבחרת הטניס של ישראל, לפקח מקרוב על מהלכי הכדור הצהוב. להזמנה להודו קדמו מאמצי שיכנוע רבים, שהגיעו עד ללשכת ראש הממשלה רג'יב גנדי, להוצאת אשרות כניסה לספורטאים, למלווים ולעיתונאים. מנסרוד וגליקשטיין שבו ארצה מוכים וחבולי ראש, גולדשטיין חזר במנצח: קשה היה למצוא עיתון שלא־הביא מפיו את בשורת תשוקתם של ההודים להדק את הקשרים עם ישראל.

נדמה היה כי אכן הם רק חיכו לגולדשטיין כדי לספר על כך לעם ישראל. ימים אחדים אחר־כך נמסר רשמית מהדרגים הבכירים ביותר בהודו שיחסים עם ישראל אינם באים בחשבון כל עוד היא מסרבת לפתור את הבעיה הפלשתינית וגו'.

בחודש שעבר נסע ח"כ אהרן נחמיאס בלוויית רעייתו, ילידת הונגריה, לביקור בבודפשט. שעה קלה לאחר שובו נתבשרה העיתונות הישראלית שסגן שר החוץ ההונגרי הבטיח לסגן יו"ר הכנסת כי משרדי האינטרסים אכן יוקמו בתוך כמה ימים. באותו זמן כבר היו מונחים אצל פקידי משרד החוץ, שקיימו מגעים שקטים במשך השנה, סיכומים מפורטים על טכס החתימה בברן.

שעות אחדות אחרי פרסום דבריו של נחמיאס, הודיעה בודפשט על דחיית הטכס. הפקידים נשמו לרווחה משהתברר כי המחאה ההונגרית הצטמצמה לדחייה של שבוע אחד.

יש גם אחרים. למשל ח"כ מיכה חריש, שעמד במשך שנים בראש המחלקה לקשרי חוץ של מפלגתו. הוא הכשיר בהתמדה שקטה את הדרך לכינון היחסים עם ספרד ומוסיף לתרום לביסוסם. מישהו (לא חריש) סיפר לי השבוע שהתעשייה האווירית חבה לו חלק נכבד מהעסקים הטובים שלה באוסטרליה.

יפאנים למען יהודי בריה"מ

בתוך מבול הדיווחים על יפאנים אנטישמים, הגיע לירושלים דיווח מהיועץ המדיני בשגרירות בטוקיו ובו סיפור יוצא דופן: משלחת רמת דרג של חברי פרלמנט מהמפלגה הסוציאל־דמוקרטית, ובראשם יושב ראש המפלגה, ביקרה באמריקה, במוסקווה. עם שובם התברר כי בשיחה עם סגן הנשיא ומיצ'ב, התלוננו היפאנים על יחסם של הרוסים ליהודי בריה"מ. ומיצ'ב לא הסתיר את תדהמתו ופלט "ממתי גם היפאנים דואגים ליהודים?".

במקביל דיווח השגריר הישראלי ביפאן, יעקב כהן, על דברים נחרצים שהשמיע שר החוץ קורנאדי בגנות האנטישמיות והגזענות. היה זה בתשובה לשאילתה בעניין גל הספרים הטוענים שקיימת מזימה יהודית עולמית נגד העם היפאני. לדעת השגריר, הצהרת שר החוץ והשאילתה שהולידה אותה, הם תוצאה של המלצת השגריר היפאני בוואשינגטון "לעשות משהו" נגד גל הספרים האנטישמיים.

הליגה למניעת השמצה בארה"ב מפעילה מזה שנים לחצים כבדים על היפאנים, בלווית רמזים על פגיעה במעמדה של טוקיו בקונגרס. הליגה מבקשת — עד כה ללא הצלחה רבה — לסייע לישראל להסיר את החרם היפאני על יבוא סחורות מהארץ. במשרד החוץ ובליגה למניעת השמצה למדו שהאיום היהודי־אמריקאי אינו עושה רושם רב מדי על היפאנים. לפיכך הוחלט לנסות עתה גם שיטות רכות יותר כמו שיגור משלחת תעשיינים לשיחות מעשיות בטוקיו.

על שטחים ואנשים / אורי ניר

ביקור הווזיר

במקרה, לגמרי במקרה, נפתרה השבוע בעייתו של עבדאללה מחמוד עואם מכפר יאסוף שליד טול־כרם, ורק משום שהיה במקום הנכון ובזמן הנכון.

עבדאללה עואם ממתין כבר כמה שנים לאישור בקשת "איחוד משפחות" שהגיש לממשל הצבאי. אשתו האהובה נמצאת בגולה, והוא כאן בגדה המערבית. היא רוצה לבוא הנה לחיות עם בעלה, והוא יודע שאם ייצא מהגדה, יש סיכוי טוב שלא יוכל לחזור. ביקש שיאפשרו לה לבוא הנה ולהיות תושבת השטחים, אבל נענה בסירוב. הסיפור מוכר. יש אלפים ורבבות כאלה בשטחים, מגישים בקשת "איחוד משפחות", עוברים תהליך מייגע של ביורוקראטיה, המתנה, דחיות, אבל בה מתשובה שלילית (בלי ציון סיבה), ושוב הגשת בקשה, ושוב המתנה.

השבוע — כנראה — הסתיימו סוף־סוף ייסוריו של עבדאללה. ביום שלישי בצהרי היום, עומד הבחור ומשוחח עם כמה חברים ליד ה"כסבה" של שכם. פתאום ניכרת תכונה ב"כסבה", ומתוך ההמולה מתקדמת לעברו פמליה ענקית של קציני צבא בכירים, אנשי ביטחון, עיתונאים וצלמי טלוויזיה. בטבורה של פקעת האנשים מהלך אדם מוכר, שהכל סובבים סביבו. אכן, שר הביטחון הישראלי, יצחק רבין, ודווקא אל עבדאללה הוא פונה בדברים: "מה שמך, איפה אתה עובד, יש לך בעיות מיוחדות?". עבדאללה מגיע וידיו רועדות. אך הוא אוזר עוז ולהפתעת הנוכחים אומר: "כן, יש בעייה".

עבדאללה מגולל את כל סיפור הבקשה של "איחוד המשפחות". ועוזריו הנאמנים של הווזיר רושמים את שמו של עבדאללה, והמנהל ראש מרגיע. הם אומרים לו שיהיה בסדר, שהעניין יוסדר. השר ממשיך לסייר בכסבה, לפתור בעיות גדולות של אנשים קטנים, ועבדאללה נותר בפה פעור: "זה באמת־ובתמים זה באמת יסתדר?", הוא שואל כלא מאמין.

היו עוד שלושה אנשים בשכם ביום שלישי, שהופתעו מאוד כשניגש את השר רבין. שלושה אישים פרו־ירדניים משכם זומנו לפגישה בבניין הממשל הצבאי. לא הודיעו להם עם מי ולא על מה, רק ביקשו שיתייצבו. הגיעו, והנה לפניהם שר הביטחון הישראלי. אחד מהשלושה יצא מהפגישה חיוור כמו סיד. "לא דיברתי מלה אחת בכל הפגישה", הוא נשבע אחר־כך במשרדו, "לא יודע למה הזמינו אותי, אני לא פוליטיקאי ולא כלום. לו ידעתי מראש שזה רבין, לא הייתי הולך". האיש הזה כבר היה מטרה לפידומים מרוששים בעיתונות הפלשתינית, אומר עליו שהוא "סוכן", שהוא פועל נגד אש"ף, וגם איימו עליו. רק היה חסר לו עכשיו להיפגש עם השר הישראלי.

למעשה, בפגישות כהוגג הזה כמעט תמיד לא מגלים מראש ל"נכבדים המקומיים" — כפי שנהוג לכנות אותם — עם מי הם עומדים להיפגש. השלטונות נמנעים מפירסום מוקדם בשל נימוקים ביטחוניים ומשום החשש שהאישים יסרבו להגיע, או שיפלו פתאום למשכב. ואולי, אולי גם מבקשים למנוע תור ארוך של מבקשי בקשות שימתינו לווזיר ב"כסבה" המקומית.

על טוהר הלשון

בלשנים, חוקרים ואנשי ספרות מהשטחים וממזרח־ירושלים עוסקים בימים אלה בהקמתה של ה"אקדמיה ללשון הערבית" בירושלים. המוסד הזה ישמש כעין שלוחה פלשתינית של האקדמיה ללשון הערבית, שסניפיה פזורים ברחבי העולם הערבי, והמפורסמים שבהם שוכנים בקהיר, רבת עמון ובגדאד.

ראש הוועדה המכינה של האקדמיה הוא ד"ר אסחאק מוסא אל־חוסייני, בעצמו חבר בסניף המצרי של האקדמיה ללשון הערבית. ד"ר חוסייני מונה כמה מהמטרות העיקריות של המוסד החדש: בראש ובראשונה — שמירה על טהרתה של השפה הערבית, תוך שיתוף פעולה עם הסניפים האחרים בעולם הערבי בתחום הפעילות הזה. שנית — שיפור ושכלול דרכי ההוראה של השפה הערבית, והגברת המודעות לצורך בכתיבה צחה בעיתונות המקומית. המטרה השלישית שמציין ד"ר חוסייני, משקפת היבט ייחודי של מצב השפה הערבית בשטחים. "בכוונתנו לערוך מחקר מעמיק של הלשון הערבית ושל קשריה עם הלשונות השמיות, במיוחד אלה הקיימות כיום בארצנו".

החיכוך בין העברית לערבית מעסיק גם חבר אחר בוועדה המכינה, הסופר והמשורר עלי אל־חלילי. הוא מרגיש את היבטה השלילי שבתופעה הזו. "מלים ומושגים מן העברית חודרים בעוצמה רבה לשפה הערבית", קובע אל־חלילי. "אפשר היום לשמוע את בני הדור הצעיר מדברים בלשון מעורבת, משלבים עשרות מושגים מהעברית בערבית שלהם. רק השבוע שמעתי שניים עומדים בתחנה המרכזית ומדברים על 'תחנה' ו'אוטובוס', ואת שתי המלים האלה אומרים בעברית. הבעיה היא שלדור הצעיר אין אפשרות של ממש להעשיר את אוצר המלים הערביות שלו בגלל הניתוק היחסי של הקהילה הפלשתינית בשטחים מיתר חלקי העולם הערבי".

רעיון נאה הוא להקים אקדמיה ללשון ערבית בשטחים, אך נראה כי אפשר להמר שמוסד כזה בשטחים יהיה מנוכר ותלוש עוד יותר מעמיתו העברי שבתוך הקו הירוק. כוחות הכיבוש פועלים בעוצמה רבה בתחום הלשון, וגם בה זוחל בהתמדה הסיפוח. אפשר להבחין בשני תחומים עיקריים שבהם מסתננת העברית אל תוך הערבית של תושבי השטחים: תעסוקה וביטחון. הערבית ה"מקצועית" של פועלים מהשטחים מלאה, עד כדי כך במושגים מהעברית, עד כי ערבי זר פשוט אינו מסוגל להבין את הנאמר. צעיר מעזה סיפר לי על בן משפחה שלו שבא לעזה מכווית במסגרת ביקורי הקיץ, ולא הצליח להבין שיחה של בני המשפחה על חוויות מהעבודה. מושגים כגון "אל־בעלאבית" (בעל הבית), או מלים כגון מברשת, מברג, ודומותיהן נכנסו מזמן ללקסיקון הערבי הפלשתיני.

במישור הביטחוני, מתלוות ל"עברויזאציה" של הערבית נימות ציניות, לגלגניות. אוסף המונחים העבריים בתחום זה משמש חלק מהווי ה"ביטחוני" העשיר של הצעירים בשטחים. בדו־שבועון המזרח־ירושלמי "אל־עודה", למשל, מתפרסם טור קבוע של הווי כלא, מעצר והתנגשויות עם כוחות הביטחון, ששמו "בטחוניאת" (כלומר — עניינים ביטחוניים). המלה "בעיית" חודרה עמוק לערבית. "בלגאן" גם היא נפוצה למדי, וממנה נגזר התואר "בלגאנג'י" למי שמוכר כעושה בלגאן. עוד דוגמאות: "מחסום" (מחסום), "מינשאל" (כינוי לבניין הממשל הצבאי) ו"מכשיר" (מכשיר קשר).

יש תחומים שבהם אין לערביי השטחים ברירה אלא להשתמש במונחים עבריים, משום שהאובייקטים שאליהם מתייחסים המונחים הללו פשוט אינם קיימים בשטחים: "רמזור", ואפילו "אל־סאמתנה" (אסימונים) חדרו עמוק ללקסיקון של תושבי השטחים. בשטחים כמעט שאין רמזורים או טלפונים ציבוריים.

כיצד מתמודדים עם הבעיה הדמוגראפית

כמה חוקרים אמריקאים כינסו בשבוע שעבר מסיבת עיתונאים בנושא שהוגדר "עינוי ילדים פלשתינים בידי גורמי הביטחון הישראליים". שלושה נערים ממחנה הפליטים דהיישה סיפרו על ניסיונם הקשה במתקן החקירות "פארעה", הדברים הוכחשו מניה וביה מפי המקורות הביטחוניים המתאימים.

שש־עשרה עדויות של ילדים ונערים ממחנות פליטים בשטחים קובצו בחוברת שהחוקרים הללו חילקו בין העיתונאים. מחברה שניים קוני דולה, היא נכתבה בידי כמיל נאצר ודינה לורנס. הוא איש אקדמאי אמריקאי ממוצא ערבי, ששהה במשך כשנתיים בגדה ועבד כתב בעיתון "אל־פג'ר" באנגלית. היא אנתרופולוגית וצלמת אמריקאית.

לא מן הנמנע שבחלק מהעדויות יש שמץ של אמת, בעוד שחלקן האחר נשמע בלתי־אמין לחלוטין. מה שברור הוא שעורכי המחקר, שהתיימרו להיות אובייקטיביים, אינם לגמרי בלתי־משוחדים, אם לנקוט לשון המעטה שבהמעטה.

לראייה, די בבחינת רמת הסיפרים של השניים, כפי שהיא משתקפת בהקדמה לחוברת: "שורשי של היחס שבין הישראלי כמעגה לבין הפלשתיני כמעגה נעוצים ברעיון המדינה היהודית עצמה". הכותבים ממשיכים ומתארים את הבעיה הדמוגראפית המאיימת על ישראל, ואז מגיעים למסקנה הכל־כך בהירה, המסבירה את "הנטייה" של "הקלגסים" הישראליים להתעמר בילדים פלשתינים: "האיום הממשי למדינה היהודית אינו הפצצה שבידי הטרוריסט, אלא התינוק.. הפלשתינים מתרבים, ואילו היהודים, בעיקר אלה ממוצא מערבי, אינם מתרבים.. האם זו יכולה להיות הסיבה לכך שכל פלשתיני, ובמיוחד הפלשתיני הצעיר, נחשב אוטומאטית 'אויב' בעיני הישראלי? שהרי החייל הישראלי המרסס את נעליו בפניו של ילד פלשתיני מביע בכך את שאיפתו לחסל את העתיד המתפתח הזה, העומד בניגוד לעתידו שלו".

נ. באמת.

הקשר האמריקאי / צבי בראל

הרהורי ועידה

וואשינגטון

ריצ'רד מרפי, עוזר לענייני המזרח התיכון של שר החוץ, הוא דיפלומט זהיר ומנוסה במיוחד כאשר מדובר בהופעות פומביות כמו מתן עדות בפני ועדות הקונגרס. כך נהג גם ביום שלישי, כאשר העיד בפני חברי תת־הוועדה לענייני המזרח התיכון. במין נונשאלנטיות אופיינית קרא מרפי את הודעתו הכתובה, שעל־פיה ממשיך הממשל במגעיו עם נציגי ישראל וירדן כדי לקדם את תהליך השלום. לכאורה, אמירה יבשה שאינה חורגת מהאפרוריות שבה מתייחס דובר מחלקת המדינה לנושא, אך למעשה גילה כאן מרפי לראשונה הזהיר לב מדיני שכדאי לשים אליו לב.

לציון לשבח מיוחד זכתה הפעם ירדן, אשר, לדברי מרפי, ממשיכה להיות מחויבת לתהליך השלום. האיזכור המסורתי, לשם איזון, בדבר מחויבותה של ישראל, נעדר מההדהר דעה. חודשיים בלבד חלפו מאז עדותו הקודמת של מרפי בפני אותה ועדה, אך השינויים בסגנון ניכרים. "בדקנו כיצד יכולה ועידה בינלאומית להביא למשא ומתן ישיר", אמר אז מרפי. "פרטיה של ועידה כזאת אף זכו לתמימות דעים מעודדת... אנו מקווים שניתן יהיה להתגבר על חילוקי הדעות (בישראל) ואנו נמשיך לעבוד עם מנהיגי ישראל והשותפים האחרים כדי להוביל את התהליך קדימה".

חודשיים לפני כן, ב־19 במאי, העיד מרפי כי חלו התפתחויות חשובות ומעודדות בתהליך השלום, הגם שנותרו מספר בעיות לא־פתורות. בכל הזדמנות הוא לא נתן לתקווה המיידית לשקוע.

השבוע הוא לא הזכיר את ההתקדמות ולא את התקווה ואף שמו של שמעון פרס כמטפחה של התקווה נעלם, באורח לא־אמפתי. חסרונה של התייחסות חיובית צרמה גם באוזנו של יו"ר תת־הוועדה, לי המילטון, שבשאלה ישירה ביקש לדעת אם שמיר המית את הוועידה הבינלאומית. מרפי, שבעבר הגדיר את ההבדלים בין שמיר לפרס כניואנסים, ולעתים אף ציין את שמו של שמיר כמי שמחויב לא פחות מפרס לתהליך השלום, התחמק דקות ארוכות בטרם השיב, ולבסוף גם לא השיב. הוא רק הפטיר כי הממשל ממשיך במגעיו עם הצדדים.

פומבית, איש בממשל לא יאמר שהוועידה מתה. כששאלתי אם הנושא יעלה בפגישות בין שר החוץ ג'ורג' שולץ לעמיתו הסובייטי אדוארד שוורדנדזה, קיבלתי כמה תשובות. אחת קבעה כי לא יהיה זמן לדון בנושא משום שסדר היום עמוס מדי. שנייה גרסה כי הנושא יעלה רק אם הסובייטים יעלו אותו — כלומר, לאמריקאים אין עניין לבזבז עליו את זמנם. שלישית, אין טעם להעלות את הנושא משום שעמדות הצדדים ידועה. המשיב הרביעי ביקש לדעת מדוע אני שואל, "כלום חל שינוי כלשהו בממשלת ישראל?" — בממשלת ישראל; לא אצל הסובייטים, הירדנים או הפלשתינאים. וזהו אולי גם הסיבה שחברי תת־הוועדה בקונגרס לא העמיקו לחקור את מרפי על סרבנותה של ישראל. ידידים הרי צריכים לדעת מתי לשתוק.

ואשינגטון אינה מתייחסת ברוח מנות להגיגים של רעיונות לא־מעשיים, גם אם הם חיוביים ומועילים. העובדה שמרפי לא הזכיר את שמעון פרס בעדותו האחרונה אינה מקרית. להבדיל מעדויות קודמות, שבהן צוינה פוריותו הרעיונית, גמישותו והתקווה שקרנה ממנו, נמחק הפעם שמו כאילו היה לא נוגע בעניין.

"תוכנית מרשל שלו היתה הרי לבדיחה, רעיון איכות החיים בגדה נשרך בלי סוף, איגוד בינלאומי למלחמה בטרור נפל בטרם קם, דיאלוג בין "לביא כן, לביא לא" לא הוסיפו לו כבוד; הוועידה הבינלאומית נתקעה בשל חולשתו הפוליטית, ומה קרה להבטחה הדרמטית בדבר הבחירות שיוקדמו? צריך להיות מציאותיים", אמר פקיד בכיר. וכשפקיד בממשל אומר "צריך להיות מציאותיים", הוא מתרגם ביטוי דיפלומטי לביטוי המוני.

ואשינגטון המדינית, קצרת הזיכרון ההיסטורי, העוסקת בהווה המיידי, בשעה הקרובה וברגעים הבאים, יודעת אמנם שהקליידוסקופ הישראלי אינו יציב ויכול להשתנות. אבל ניסיונה לימד אותה שאי־אפשר לראות דרכו שתי תמונות בעת ובעונה אחת. מה שרואים כרגע הוא מה שחשוב, וכרגע רואים את שמיר. עם כל האחרים רק מדברים בינתיים.

דברים בשם אומרים

הוא צעיר, נאה, חשוב ובעל אמצעים. בגיל 29 נבחר לסנאטור הדמוקראטי של מדינת דלאוור. ובגיל 44 הוא רוצה להיות נשיא. ג'וזף ביידן, יו"ר ועדת המשפטים של הסנאט, נחשב גם לאחד הנואמים המוצלחים ביותר במפלגה הדמוקרטית. אלא שדווקא כישרון זה נהג בו השבוע כחרב פיפיות.

על צד המזל הטוב, זימן לו הנשיא רייגן הזדמנות יוצאת מן הכלל להסב אליו את מצלמות הטלוויזיה חינם אין כסף. רצונו של רייגן למנות את השופט השמרני שבמחלוקת רוברט בורק לבית המשפט העליון העמיד את ביידן כלוחם בשער, ראש הגנית של שוחרי זכויות האדם והאזרח, מגן השחורים והנשים, מי שנשלח לעקור את הרייגניזם מעתידה של אמריקה.

בנאום פתיחה מבריק, חריף בסגנונו ובעושר ביטויו, תקף ביידן את הפילוסופיה המשפטית של השופט בורק — פסקי הדין שלו, שכמה מהם גבלו בגזענות, הפרשנות שהעניק לחוקה — ואת האפשרות שבורק נועד בעצם למלא שליחות מדינית, לא משפטית. גם שאלותיו של ביידן, שהוכנו במשך סוף שבוע שלם בסיוע עוזריו, הביעו רמה גבוהה של מחשבה, ידע וכישרון רטורי גדול.

אלא שבעוד מופיע במסכי רשתות הטלוויזיה והופך לשם דבר ברחבי ארה"ב, גילתה העיתונות הכתובה פן לא ידוע בכישוריו של הנואם המוצלח הזה. "ניו יורק טיימס" האשים את ביידן שבאחד הנאומים שנשא במדינת איווה, הוא העתיק ללא בושה מנאומו של מנהיג הלייבור הבריטי ניל קינוק. הציטוט עצמו לא עורר בעיה, אלא העובדה שהוא לא טרח לציין שהוא מצטט מישהו.

יומיים לאחר מכן האשים "ניו יורק" את ביידן כי פעמיים ציטט בנאומיו את הנשיא המנוח קנדי ואת רוברט קנדי מבלי לתת להם קרדיט. ביום רביעי בחדשות הערב הביאה רשת הטלוויזיה סי־בי־אס קטע מנאומו של יוברט האמפרי, שצוטט במלואו בנאומו של ביידן, גם הפעם ללא איזכור המקור. רשת הטלוויזיה אף טרחה להזכיר כי ביידן הואשם בפלאגיאריזם עוד בהיותו סטודנט בבית הספר למשפטים של אוניברסיטת סירקיוז. אבל החקירה זיכתה אותו.

אחרי פרשת גארי הארט, ובעקבות הפרסומים על ההעתקות של ג'וזף ביידן, המסקנה היא אולי שאמריקה אינה מוכנה עדיין לנשיא בשר ודם עם חולשות אנושיות. היא שוב רוצה סופרמן.

הבוגר

דייויד סמית היה אמור לסיים את בית הספר התיכון בלונג איילנד ביוני 1986, בשבת. היה אמור, משום שהוא, כנער יהודי שומר מצוות, הבהיר להנהלת בית הספר הלא־יהודי שלא יוכל להשתתף בטקס הסיום בשל קדושת השבת, ודרש מבית הספר לשנות את מועד החגיגה. ההנהלה סירבה. סמית עתר לבית המשפט. בית המשפט, בראשות השופט ג'ייקוב מישלר, קבע שבית הספר ישנה את מועד הטקס, כדי לא לפגוע בחופש הדת של סמית.

נאט הנטוף, בעל טור ב"וואשינגטון פוסט", נטל את מקרהו של סמית ואת הכרעת בית המשפט כאות לכך שהחוקה האמריקאית עדיין ממלאת את יעודה.

המעניין הוא שבתוך בליל הטענות של בית הספר נאמר כי סמית קורא בשבת בספרי חול במקום להגות בתורה, ובכך הוא מערער את טענתו בדבר היותו יהודי שומר מצוות. סמית הביא להגנתו את אביו הרב, שהסביר לבית המשפט מדוע אין בכך חילול שבת, ובית המשפט קיבל את הטענה. הנימוק יכול לשמש אולי גם בחזיתות ידועות אחרות: "אמונות דתיות אינן חייבות להיות מקובלות, הגיוניות, עקביות או מובנות לאחרים כדי לזכות בהגנת התיקון הראשון לחוקה". כך בארץ הפלורליזם.

ai Ansa International
השכרת רכב
למכירה
דגמי
1986
אם מחדשים את צי הרכב שלנו
מציעים למכירה מכוניות:
★ דייהטסו סופר קורה
★ דייהטסו שרייד
רגילות ואוטומטיות
★ דייהטסו שרמנט 1300
ממוזגות
★ ★ ★
אחריות ל 3 חודשים או 5,000 ק"מ
למנוע ולתיבת ההילוכים
★ ★ ★
תצוגה ומכירה:
רח' המסגר 38 תל־אביב (במגרש)
סיור וטיול בע"מ

NON-RESIDENT AMERICAN UNIVERSITY DEGREES
It is possible – it is honestly possible – to earn good, usable Bachelor's, Master's, Doctorates, even Law Degrees from recognized American universities, without ever going to America. The time involved can be quite short, and the cost surprisingly low. May I air mail you free information, without obligation? Dr. John Bear, 41011 Little Lake Rd., Suite 285, Mendocino, CA 95460, U.S.A. Telephone: (707) 937-4226

יצא לאור
ספר שהוא מסמך
דו"ח ולד
קללת הכלים השבורים
עמנואל ולד

אל"מ עמנואל ולד היה ראש המחלקה לתכנון ארוך־טווח במטכ"ל. הוא נתבקש על־ידי הרמטכ"ל, משה לוי, לכתוב דו"ח על בניין צה"ל לאור הניסיון של שלוש המלחמות האחרונות.

בדו"ח הוא חושף ליקויים חמורים בצה"ל ומראה כיצד לא הפיק הצבא לקחים ממלחמה למלחמה וכיצד הולך כוחו המבצעי ופוחת עד כדי סיכון יכולתו לעמוד מול אתגרים אפשריים בעתיד.

עמנואל ולד מציג בספרו כיצד מתקבלות החלטות בדרג המדיני, שעליו מוטל לקבוע את המדיניות האסטרטגית של הביטחון הלאומי; מהם מחדלי דרג זה הנדרש לשאת באחריות לרמתו היורדת של צה"ל.

כאשר נודע בצה"ל שהדו"ח הוא ביקורתי ביותר, ניסה הרמטכ"ל למנוע את הדיון בו במטכ"ל. כתוצאה מכך התפטר אל"מ ולד מצה"ל, והנושא הגיע לוועדת חוץ וביטחון של הכנסת ועורר סערה ציבורית.

מן העיתונות:
"רבין הורה למטכ"ל לדון בדו"ח ולד" (הארץ 19.5.86).
רבין: "בדוח של ולד יש ניתוח מעניין וגם עובדות מדאיגות על צה"ל" (מעריב 19.5.86).
הרמטכ"ל: "דיברו עלי כעל טומטום שקרא את דו"ח ולד והשליכו לפח" (על המשמר 11.6.86).
רפול: "ולד הוא אקדמאי שלא יודע לזחול בשדה קוצים תחת אש" (מעריב).
מוטה גור: "כתוב מצוין. עם הבנה. לא אתי לא מוסרי" (חדשות 23.5.86).
"תביעת ולד לחקירה היא חומר נפץ פוליטי" (אבא אבן. ועדת חוץ וביטחון).
"דרוש דיון ציבורי על צה"ל" (זאב שיף, הארץ).

ש
הוצאת שוקן / ירושלים ותל־אביב

מוזיאון ישראל, ירושלים
מתנת חברות

חברות במוזיאון ישראל היא מתנה מיוחדת במינה. היא מעניקה הוויה מהנה למשך שנה תמימה, משקפת את טעמו של הזוכה בה ותורמת לטיפוח אחד האוצרות הלאומיים החשובים ביותר.
תוקף מנוי המתנה מספטמבר 1987 עד דצמבר 1988:
משפחתי (כניסה חופשית להורים ולילדיהם עד גיל 14) 94.- שקל
יחיד 50.- שקל
זוג גמלאים 50.- שקל
גמלאי יחיד 40.- שקל
שוחר – הטבות מיוחדות לשוחרים 275.- שקל

חברות במוזיאון מקנה:
★ כניסה חופשית למוזיאון ישראל, להיכל הספר ולמוזיאון רוקפלר
★ הנחות במחירי קונצרטים, סרטים, הצגות תיאטרון ובחנויות המוזיאון.
★ קבלת דפדפת מידע חודשית
נא למלא את הטופס המצורף בצרוף הצ'ק והאיחולים האישיים

אגודת השוחרים והידידים
מוזיאון ישראל
ת.ד. 1299 ירושלים 91012
מתנת החברות מיועדת ל:
שם ________ משפחה ________
כתובת ________
עיר ______ מיקוד ______
תוכן האיחולים ________

שלושה קולות בחשיכה

מאת רומן פריסטר

האם יש להוקיע אותם, להדביק להם תווית־אזהרה מיוחדת, לבודדם כמו שבודדו בעבר את המצורעים? מחלת האיידס מעלה, בצד היבטיה הרפואיים, גם את השאלה של תיחום גבול ברור בין זכויות הפרט לזכותה של החברה להגן על עצמה

קול א': החולה

"איך מצאת אותי? מי נתן לך את השם, את מספר הטלפון? אתה רואה — אי אפשר לסמוך עוד על אנשים. היום אתה, מחר העיתון שלך, מחרתיים כל המדינה. אולי תפרסם גם את התמונה שלי, כדי שהבריות ברחוב יזהו אותי במבט ראשון ויעברו למדרכה שממול?"

לפני מספר שבועות בלבד נודע לו שהוא נגוע באיידס. הוא בן שלושים פלוס, גבר נאה (המחלה לא נתנה בו עדיין את אותותיה) והוא יודע שעליו למות. אבל את המוות לא הזכיר כל עיקר. הוא השתמש במונח שאול ממילון הרופאים: "אני יודע שזו מחלה טרמינלית", אמר. כאילו היה בהגדרה הלועזית דבר־מה שמרחיק את מוחשיות המוות.

לאמיתו של דבר, כלל לא היה שקוע בהרהורי מיתה. אולי מפני שבינתיים הסבל הפיסי קטן יחסית. ההווה מדאיג אותו, לא העתיד. כעבור זמן, כשהמחלה תשיגהו, גילה שאין לאדם ברירה אלא להשלים עם הלא־נתון־לשינוי. "כל מה שאני רוצה עכשיו זה להבטיח לעצמי חיים נורמליים, כל עוד אפשרי הדבר. לא להקדים לפחד הנכסיה פנוי מפני תגובת הסביבה". זו, כמובן, הסיבה לכך שעתה, כשהוא יושב מולי בבית־קפה תל־אביבי, אינו פוסק מלהפציר על אודות מקור־המידע שלי. האם דלף הסוד מהתיק הרפואי שלו? האם סיפר על כך אחד מבני המעט שהוכנסו בסוד הדראמה שלו? כשהתעורר בלבו החשד, כשפנה לרופא, הבטיחו לו סודיות מוחלטת. גם בני המשפחה נשבעו לעולם לא לגלות את "הדבר הנורא הזה".

"אני מתחיל להצטער שהלכתי להיבדק", הוא אומר. "אילו שמרתי את סוד המחלה לעצמי, לא הייתי רועד עתה מפני סכנת החשיפה. לאמיתו של דבר, מה הייתי מפסיד? בין כה וכה אין לי מרפא. מה שמפחיד אותי זו הבדידות והאימה לגבי חולי האיידס. כולם כותבים על קונדומים ועל מזרקים מזוהמים; למה אינכם כותבים על כך שאנחנו לא מעבירים את המחלה בלחיצת יד... אתה יודע, כשניגשת לשולחן הייתי סקרן לראות אם תושיט לי יד. אילולא עשית זאת, לא הייתי מדבר אתך..."

אנחנו מזמינים קפה ועוגה והוא תוהה בקול: "אתה חושב שהמלצרית היתה משרתת אותי אילו ידעה?" אחר כך הוא מספר בארוכה על בית הוריו. הם לא התכחשו לו. הוא גר בדירה שכורה אבל סועד על שולחנם. "אמא מתעקשת שאמשיך לאכול אצלם, כמו לא קרה דבר. היא חושבת שלא שמתי לב שיש לה בשבילי מערכת כלים נפרדת. אני מעמיד פנים שהכל בסדר. בעתיד, כשלא אוכל עוד לתפקד, אוכל לסמוך על עזרתם. אני הבן שלה. אבל האחרים?"

"אני עובד בחברה לא גדולה, סך הכל שלושים איש. כולם — צווארון לבן. אנשים אינטליגנטים. ברגע שיוודע לבוס שלי, יפטרו אותי. שמעתי על מורה שפוטר ממשרתו. דווקא לא ביוזמת מנהל בית־הספר אלא בגלל ההורים. הם הודיעו שלא ישלחו את ילדיהם לכיתה שבה מלמד אחד כזה. גם אם הבוס שלי יגלה הבנה, אינני מאמין שכך יהיה עם חברי למקום העבודה. איך אסביר להם שאין כל סיבה לחשוש? שהמחלה אינה עוברת על הציבור, כמו דבר בימי הביניים. עמיתי יראו בי מרעיל בארות, כמו שראו, בעת המגיפות, את היהודים. בסדר, היום הם לא יוכלו להעלות אותי על מוקד. סתם ינדו אותי. יזרקו אותי אל תוך החשיכה הגדולה של הבדידות.

"קראתי בעיתון על בית מגורים מיוחד לחולי איידס בלונדון. אנשים כמוני, שמחלתם נחשפה, מרוכזים, גרים שם ביחד עד שבא רגע האסיפה. כתבו שזה פתרון טוב, שהם מאושרים. לגבי אין זה אלא כלא חמישה־כוכבים. כעין מושבת־מצורעים נוסח המאה העשרים. אתה מאמין שבעל הבית שלי ימשיך להשכיר לי את דירתו אם יידע את האמת? שבעל המכולת לא יבקש ממני לקנות את הלחם ואת הסוכר בחנות אחרת? ואולי גם הבוס הטוב שלי יגיד: 'שמע, אני מבין אותך, אבל אם זה יוודע ללקוחות, הם ידירו את רגליהם ממשרדי החברה'... אני מכיר את כל התסריטים. לאף אחד אין הפי־אנד".

קול ב': הרופא

לפני זמן־מה גילה ד"ר אליעזר רחמילביץ', מנהל המחלקה למחלות דם במרכז הרפואי הדסה בירושלים, כי אחד הפציינטים שלו, חולה המופיליה, לקה גם באיידס. "האיש נפטר. כשנודעה סיבת המוות לגרושתו, היא באה אלי בטרוניה: מדוע לא הזהרתם אותי? בדקנו אותה ומצאנו שהיא נקייה מהנגיף. אבל השאלה עדיין מנסרת בחלל האוויר. כלל ברזל הוא לשמור על הסוד הרפואי. בא אדם, מתפשט לפני ועומד בערומיו, הכל מה שנאמר ביני לבינו חייב להישאר בינינו. אלא שלפעמים נוצרת דילמה. השתיקה עלולה לגרום נזקים לאחרים. הבעיה קיימת לא רק בנוגע לחולי איידס. זכור לי מקרה של חולה סרטן. משפחתו התעוררה לפני שלא ידע שקצו קרוב".

בשנת 1983 ניתוספה איידס לרשימת המחלות המדבקות שחלה עליהן חובת דיווח למשרד הבריאות. אלא שגם שם נשמרים הפרטים בסודיות. מסביר ד"ר רחמילביץ': "אפשר לטעון שעם מסירת הדיווח הזה יצא הרופא ידי חובתו. אבל אינני מתייחס לחוק כי אם למצפון. לגבי דידי קובעת השאלה, אם המידע שאני מחזיק ולא מעביר הלאה עלול לסכן חיי אחרים, או לא.

"בוודאי לא הייתי רץ לשכנים ולא הייתי נחפז כל־כך להודיע למעבידים, כדי שיוכלו להיפטר מהעובד החולה. אדרבה, אם ישאל אותי המעביד מה לעשות, אסביר לו שאין סכנה במגע יומיומי עם החולה, או עם נושא הנגיפים, ואין כל עילה לפיטוריו. לא אלך לספר להורי הפציינט, שהרי אין הם מקיימים אתו יחסי מין, אינם מזריקים איש לרעהו ובאכילת צהריים בצוותא אין כל איום על בריאותם. אבל מה על החבר הקבוע של ההומוסקסואל, למשל? מה על בעל לאישה שגילינו את המחלה בגופה? על חוג נרקומנים שהחולה מבלה בו? ומה על בעל תפקיד מרכזי בחיים הציבוריים או הכלכליים שהמחלה עלולה לפגוע בכושר שיפוטו ולהמיט בסופו של דבר אסון על המוסד שהוא עומד בראשו?

"החברה אינה נותנת לי מענה לכל השאלות המוסריות האלה. אבל אני, כרופא, אראה עצמי במקרים כאלה משוחרר מן החובה לשמור על הסוד המקצועי ואעשה כמיטב יכולתי כדי להזהיר את הנתונים בסכנה.

"בראש ובראשונה אנסה, כמובן, להשפיע על החולה — או על נושא הנגיפים — שינהג באחריות, שיימנע ממגע מיני, שבעצמו יזהיר את מי שצריך להזהיר. אבל באיזו מידה אפשר לסמוך שאכן יעשה כעצתי? שוחחתי בארוכה עם מנהל מרפאת איידס, אחת משבע שנפתחו ליד בתי־החולים, ושמעתי מפיו שכמה מנושאי הנגיף, חולה המופיליה צעירים, צחקו לו כשביקש מהם להשתמש באמצעי מניעה. הם אמרו לו מפורשות שלא איכפת להם. אם יש נקודת אור כלשהי בסבך הבעיות הללו, הרי היא טמונה בעובדה שמחלת האיידס אינה נפוצה אצלנו כמו בארה"ב או בצרפת. יש הגזמה בעוצמת הפחדים. הבהלה הציבורית, הדיפוי הציבורי של חולי האיידס, ברוב הכלל אין להם על מה להסתמך במציאות. בדקתי 100 חולים שלי שכל אחד מהם קיבל בממוצע 100 מנות דם, וכל הבדיקות היו שליליות".

קול ג': הציבור

מבין 4500 אסירים שדמם נבדק נתגלו 30 נושאי נגיפים. 13 מהם שוחררו בינתיים, 17 ממשיכים לרצות את עונשם. בעקבות כך ביקש שירות בתי הסוהר לכפות בדיקה מעבדתית גם על הסוהרים המשרתים בכלא באר־שבע. אחרים מהם התנגדו. הם ראו בכך פגיעה בזכויות הפרט.

בשיחה עם שרת הבריאות גילה קצין רפואה ראשי תא"ל יהודה דנון כי מספר חיילים שנתגלו אצלם נגיפי איידס, שוחררו משירות חובה בצה"ל. השרה השיבה כי רצוי לבדוק את דמם של כל המתגייסים לצבא.

חמש חברות ביטוח גדולות בארה"ב תבעו מחברות הביטוח בישראל הנהנות מביטוח־משנה אצלן לא למכור פוליסות ביטוח חיים למי שנמנה עם קבוצות הסיכון הגבוה. אי לכך הוסיפו החברות לטפסיהן שאלות כגון: האם קיימת אי־פעם יחסים הומוסקסואליים? האם השתמשת בסמים משכרים? (בארה"ב אסורים שאלונים כאלה על־פי החוק, הרואה בהם חדירה לתחום צנעת הפרט).

* * *

אלה רק שלושה מקרים מתוך רבים המעלים בחריפות את שאלת זכויותיו האזרחיות של חולה איידס. אפשר להגדיר את הנושא כבעיה של תיחום גבול ברור בין זכויות הפרט וזכותה של החברה להגן על עצמה. רות גביזון, מרצה למשפטים באוניברסיטה העברית ולשעבר יושבת הראש של האגודה לזכויות האזרח, רואה בכך אתגר שהחברה טרם השכילה להתמודד אתו. היא מחפשת את המענה בהקבלה היסטורית:

"אני רואה דמיון רב בין איידס לבין עגבת. גם עגבת מועברת בקשר מיני וגם היא פגעה — בשנים שבהן לא נמצא לה עדיין מרפא — והיא היתה מחלה טרמינלית — בילדים ובאנשים תמימים. למרות זאת, אפילו בימי הביניים לא הוקיעה החברה את חולי העגבת ולא נידתה אותם. למיטב ידיעתי, בשום מדינה לא חלה עליהם חובת אשפוז כפוי ולא נדרש בידודם. לכן אני מתנגדת בתוקף להדבקת תוויות כלשהן לחולי איידס בישראל ואני רואה בחומרה את הניסיונות לכפות בדיקה, אפילו נעשה הדבר במסגרות היררכיות כמו שירות בתי הסוהר או צה"ל. דרך אגב: בשעתו היתה כוונה לחוקק חוק שיאפשר בדיקת חובה של כל המשרתים בצבא לגבי השימוש בסמים. האגודה לזכויות האזרח הביעה את התנגדותה ואני שמחה לציין שנימוקינו נתקבלו בהבנה".

גביזון מודעת לדילמה המוסרית של רופאים המתלבטים בין חובתם לשמור על סודיות לבין רצונם להגן על החברה. "יהיו הנימוקים אשר יהיו, שמירת הסודיות המוחלטת היא אינטרס תועלתני מאוד ולחברה יש אינטרס מובהק לקיים אותה. שהרי באין שמירה על זכויות הפרט בתחום הזה, לא יהיה לחולי האיידס כל מניע מתקבל על הדעת לבקש עזרה רפואית. אולי יש היגיון מסוים בדרישה לאסור על החולים האלה לקיים יחסי מין, אבל אינני רואה כל דרך לאכוף עליהם חוק כזה בלי לאסרם או לבודדם במוסדות סגורים אחרים.

"עתה החברה חייבת להשאיר לנגועי איידס את האופציה לקיים חיים תקינים מלאים עם חולי איידס אחרים. הפחדים הרווחים בציבור הם פתח מסוכן לגישה מוסרית פסולה. כך, למשל, הפונדמנטליסטים הדתיים מנצלים אותם כדי לנגח כל יחסי מין שלא במסגרת הנישואים. עם זאת, אסור להתעלם מן הפחדים האלה. אני מודעת לעובדה שקשה מאוד לעמוד מול לחצים ציבוריים הנובעים מרגשות פחד. התשובה היחידה היא בהסברה נאותה, הן בקרב הציבור והן בקרב החולים.

"אולי כדאי להזכיר כי לחולי איידס רבים מתגלית האמת על מצבם אחרי שכבר הדביקו אחרים. החברה נוטלת על עצמה סיכונים רבים. זה טבעה. תאונות דרכים מפילות קורבנות רבים בהרבה מאיידס. אני מאמינה שהחברה שלנו יכולה לקבל על עצמה גם את סיכון האיידס, בתבונה, מתבונה — ובלי היסטריה המונית".

* * *

קראתי לכתבה זו "שלושה קולות בחשיכה", כי נושא האיידס, למרות הפרסום האדיר שזכה לו באמצעי התקשורת ובחוגים הרפואיים, ממתין עדיין לפתרונות בתחום החברתי. ועד שלא תואר החשיכה המעיקה הזאת, אולי ישמש לנו את אזהרה מעשהו של דדה אברג'יל, ספר מבאר־שבע שהשמועה על היותו נגוע בנגיף המחלה הרחיקה ממנו את לקוחותיו. עד שברוב ייאושו תלה בחלון הראווה של מספרתו תעודה רפואית ושלט: "אין לי איידס".

הם ואנחנו: ערבים בישראל (י')

בין שתי ערים

האם תהפוך נצרת עלית לעיר מעורבת?

מאת רן כסלו

מבחינה מסויימת מהווה נצרת עלית מיקרוקוסמוס של מדינת ישראל כולה — כך טוענת ניבה פורן, מזכירת העירייה בעיירה השכנה לנצרת הערבית, העיר הערבית הגדולה ביותר בישראל. ה"בעיה המסויימת", שאליה היא מתכוונת, קשורה קשר אמיץ בשכנות הקרובה הזאת ובתהליכים הנובעים ממנה. ליתר דיוק: ההגירה המתגברת של ערביי נצרת לנצרת עלית, ותוצאתה העכשווית: יותר מ־10 אחוזים מתושבי העיירה, כשלושת אלפים בני אדם מתוך כ־27 אלף, הם ערבים.

פורן, אשה נמרצת המקרינה תחושת אחריות כמייצגת עיר שלמה, שוקלת בקפידה כל מלה ומשגיחה שדבריה יירשמו במדויק, כראוי לנושא רגיש. "המגורים פיסית של הערבים במספרם הנוכחי, יחסי השכנות שביניהם לבין התושבים היהודים, לא מהווים בעיה", היא אומרת. "השאלה היא שמירת ייחודה של נצרת עלית, על פי המסורת והיעדים שלשמם הוקמה: יישוב עברי בגליל וקליטה מאסיבית של העלייה".

גם לפעולות קבוצת "כנע", קבוצה ימנית שבמטה הקימה רעש לא קטן סביב הבעיה, ולאלימות שנלוותה אז לפעולותיה, מתייחסת מזכירת העירייה באותה דרך של הכרזות כלליות: "הרוב בנצרת עלית אינו חושב שצריך למצוא דרך להוצאתם של הערבים מהעיר, או לנקוט בצעדים שאינם מעוגנים בחוק ישראלי, כפי שרוב תושבי מדינת ישראל לא מצדדים בפעולות שאינן מעוגנות בחוק או במוסר היהודי. אך קיימת שאלה מה יקרה אם באחד הימים תאבד נצרת עלית את אופיה היהודי".

ובכך, כאמור, רואה פורן בנצרת עלית את המיקרוקוסמוס של מדינת ישראל כולה, על בעיותיה הדמוגראפיות — עם או בלי השטחים.

* * *

כאמל ראחר, עורך־דין ועסקן ציבור בנצרת ערבית (הוא אחד הפעילים המרכזיים ברשימה מתקדמת), רואה את הדברים כפשוטים יותר, מבלי להיכנס לבעיות כלל־ארציות. כמעט כעניין השבטנאי גרידא. נצרת ערבית מונה היום כ־60 אלף תושבים ויושבת על 7,000 דונם שטח מוניציפלי, עם תוספת של עוד 5,000 דונם בשטח שיפוט שאינו מותר לבנייה. נצרת עלית, בעלת 20 אלף תושבים בלבד, יושבת על 20 אלף דונם שטח מוניציפלי, טוען ראחר.

יש בדבריו של ראחר הגזמה מסויימת — בשני הכיוונים — לגבי מניין האוכלוסין. אוכלוסייתה של נצרת ערבית עוברת כנראה במקצת את 50 האלף (לפי השנתון הסטטיסטי נמנו בה ב־1985 47.1 אלף תושבים), אך היא רחוקה עדיין מ־60 אלף. בנצרת עלית מתגוררים, לפי נתוני העירייה, כ־27 אלף איש (השנתון הסטטיסטי העמיד, אגב, אוכלוסייתה ב־1985 על 25.5 אלף תושבים). אך ההגזמה אינה מסתירה את התמונה הכללית: קיים חוסר יחס ברור בהתפתחות שתי הערים השכנות והתנאים שנוצרו בכל אחת מהן.

בשנות קום המדינה עברה נצרת תהליך התפתחות מואצת, לא ברוקו מבוקרת ואף לא רצויה לתושביה המקוריים. בתחילת 1948 היתה זו עיירה קטנה, המונה כ־13 אלף תושבים, בעיקר נוצרים, והיתה בה אוכלוסיה יחסית ושייכים לקבוצה מוצבית כלכלית מהגבוהות שבין ערביי הארץ. מלחמת תש"ח הביאה לעיר גלי פליטים מכפרים ערבים שונים, מוסלמים בעיקר, שנעזבו על־ידי תושביהם עם פרוץ הקרבות. כך, במשך שנה אחת גדלה אוכלוסית נצרת ל־20 אלף איש, כאשר שליש אוכלוסייתה הם פליטים, שנשארו תקועים בעיירה במעמד "נפקדים נוכחים".

גם בשנים הבאות היתה נצרת כאבן שואבת לאוכלוסיה כפרית מהסביבה הקרובה או רחוקה יותר — כולל אוכלוסיה מבוססת מכפרים נוצריים — אך בסופו של דבר שנה האופי הערבי שלה לחלוטין. נצרת היום אינה עוד עיר נוצרית, כפי שהיתה לפי המסורת שלה. כ־60 אחוז מתושביה הם מוסלמים דווקא. יש בכך גם בעיה חברתית: התושבים הנוצרים, הוותיקים והחדשים כאחד, שייכים מבחינת הכנסתם והשכלתם לעשירונים הגבוהים, בעוד כמעט כל התושבים המוסלמים מרוכזים בעשירונים הנמוכים.

בעיה אחרת שנוצרה בגלל תהליך הגידול הזה היתה בעיית דיור חמורה. לא יהיה זה נכון לטעון שלא נעשו מאמצים לפתור בעיה זו בשיטה של בנייה ציבורית. עטאללה מנצור, עיתונאי, חבר מערכת "הארץ" ותושב נצרת, מספר סיפור מאלף על ניסיון ראשון לפתרון הבעיה הזאת. באמצעית שנות החמישים הגיע לנצרת מצרפת כומר בשם פול גוטיה. הוא היה אחד מאותם "כמרים פועלים" שניסו לשלב בצרפת שאחרי מלחמת העולם השנייה עבודת כפיים ואורח חיים פועלי עם כהונתם הדתית.

גוטיה מצא בנצרת מצב מזעזע. חלק ניכר מאותם פליטי תש"ח המשיך להתגורר עדיין בתנאים־לא־תנאים: בכנסיות, במנזרים, באולמות של אכסניות צליינים. הוא לא רק הזדעזע, אלא גם פעל לתיקון המצב. פנה למשרדי ממשלה שונים והצליח לקבל קרקע לבנייה. השטח שקיבל היה שייך בזמנו למיליונר ערבי בשם שלה, הופקע מידיו על־ידי האנגלים ועבר לרשות מדינת ישראל. גוטיה אירגן מבין הפליטים קואופרטיבים שבנו את הבתים לעצמם, ונאמן לעקרונותיו כ"כומר־פועל", עבד בבניין יחד עמם. הבנייה החלה ב־1958 ונמשכה כ־10 שנים. כך הוקמה בנצרת "שכונת הפועלים הערביים", ובה כ־500 דירות בבתי קומות — שכונתו של הכומר פול גוטיה.

גוטיה עזב את ישראל ב־1967 ועבר לבראזיל, שם מצא לו כר פעולה חדש. עם עזיבתו הופסקה גם הבנייה במסגרת שבה החל — בעצם, הופסקה כל בנייה ציבורית בנצרת — לעשר שנים תמימות. היה זה אברהם עופר, שר השיכון בממשלתו של יצחק רבין, שהעלה מחדש על סדר היום את בעיית הבנייה הציבורית בנצרת. יש אומרים שעל החלטתו השפיעה לא מעט התחלת התהליך של התנגנות ערביי נצרת לנצרת עלית. מכל מקום, עופר עצמו לא הספיק לבנות. את תוכניותיו התחילה להגשים אחרי 1977 ממשלתו של מנחם בגין.

מאז נמשכת בנייה ציבורית בנצרת, במתכונת בנייה לזוגות צעירים בשני ריכוזים — "שכונת החורשים" ו"שכונת שגלר", בשכנות לשכונה ראשונה שנבנתה ביוזמתו של הכומר גוטיה. אלא שכל זה בא מאוחר מדי ומעט מדי. לנצרת מתווספים מדי שנה כ־400 זוגות צעירים, רעבים לדיור. הבנייה הציבורית מספקת להם בקושי 200 דירות בשנה. 200 הזוגות הנותרים מוסיפים את בעיית הדיור, הנפתרת בעיקר באמצעות בנייה פרטית. כך נוצרה נצרת של היום: עיר צפופה, שמחצית ממנה אינה מחוברת אף לרשת הביוב, בלי שטחי ירק, בלי מוסדות ציבור, בלי מועדוני נוער ראויים לשמם, בלי אפילו בריכת שחיה אחת או אולם ספורט אחד לרפואה. וכאן נכנסת לתמונה נצרת עלית.

* * *

באותה שנת 1958, שבה החל גוטיה בבניית בתי הקואופרטיב בנצרת, נחנכו ברוב הפאר בתים ראשונים ביישוב החדש, נצרת עלית. היישוב תוכנן שנתיים־שלוש קודם לכן, למען שתי מטרות. הראשונה קיבלה עם הזמן את השם "יהוד הגליל". השנייה היתה ביטחונית מובהקת: להקים יישוב שישלוט מקרוב על ריכוז ערבי גדול, העיר נצרת. המטרה השנייה היתה בעצם הקובעת, לפחות בכל הקשור למיקומו של היישוב — בקרבה מרבית לעיר הערבית, על פני הגבעות המשקיפות על נצרת ממערב — ומשום כך היה משרד הביטחון, לא מוסדות מיישבים רגילים, הגוף היזום של נצרת עלית.

לעיר החדשה הועמדו שטחי קרקע נרחבים, בחלקם במאגר אדמות המדינה והיתר מהפקעת קרקע ביישובים ערביים בסביבה, ובהם נצרת עצמה. כדי להבטיח איכות מיוחדת לעיר, להבדיל מעיירות פיתוח אחרות, נערך גיוס מתיישבים גם בתוך האוכלוסיה הוותיקה בארץ, שהוחזה את הגרעין הראשוני של העיר, שתקלוט בני עליות שונות שנשלחו אליה. בסופו של דבר נבנתה עיר נאה, שבה שדרים רחבים ורבעים של בתי־קומות עם אזורי וילות, ובה כאלף דונם שטח ירוק של גנים ציבוריים וחורשות. לנצרת עלית של היום, ליד מפעלי תעשייה רבים, יש שתי בריכות שחיה, אחת מחוממת וסגורה והאחרת פתוחה, מתנ"ס מהגדולים בארץ ומגרשי ואולמי ספורט בשפע.

אפשר לטעון, כמובן, שגם נצרת המקורית הרוויחה לא מעט מהקמת העיר היהודית בשכנותה. "אין לתושבי נצרת בריכה משלהם, וכדי להתקרר קצת בימי קיץ הלוהטים הם פוקדים בהמוניהם את הבריכה בנצרת עלית", מספר עו"ד ראחר. "בנצרת אין איפה לטייל, ומשפחות שלמות פוקדות את הגנים הציבוריים למעלה. ואין אלה הקשרים היחידים. במפעלי נצרת עלית עובדים כאלף ערבים, בחלקם הגדול תושבי נצרת תחתית (אין בנצרת אף מפעל תעשייה ראוי לשמו), תושבי נצרת עלית עושים קניות בעיר התחתית, ובכך תורמים לא מעט לשגשוגה המסחרי".

אך לשכנות הזאת יש גם צדדים אחרים, פחות סימפטיים. השכנות הקרובה והפער העצום ברמה המוניציפלית בין שתי הערים מעוררים בעוצמה יתר את רגשי הקיפוח של ערביי נצרת. בין העירייה, הנמצאת בשליטת רק"ח, ובין מוסדות המדינה מתנהל ויכוח מייגע מי משני הגורמים אחראי למצבה הירוד של נצרת הערבית. האמת נמצאת כנראה במקום כלשהו באמצע, אך כל זה אינו משנה את העובדות ולא מקטין את הפער הבולט לעין. כה גם שהמרחק בין שתי הערים הלך במשך שנים והצטמצם, עד לטשטוש הגבולות ביניהן, והן הפכו בעצם ליחידה גיאוגרפית אחת.

* * *

למרות המאמצים הכספיים הרבים שהושקעו, למרות המפעלים הלא מעטים שהוקמו עם נצרת עלית נהנית כמעמד אזור פיתוח א', המעמד שנבצר כמובן מנצרת הערבית, למרות החזות הנאה והחידושים הכבכטיים איכות חיים סבירה בהחלט, לא הפכה נצרת עלית לאטרקציה עבור יהודים מבוססי הארץ. גם גלי העלייה הלכו והצטמצמו. כך קרה שבמשך שנים היה גידול האוכלוסיה בנצרת עלית אטי מאוד, ומאזן ההגירה הפנימית שלה היה אף שלילי. רק בשלוש־ארבע השנים האחרונות נטה המאזן הזה למאוזן, אך גם היום עומדים לרשות המועמדים היהודים להתיישבות במקום, או לעולים כאולי יגיעו, עשרות רבות, אם לא מאות, דירות ריקות.

ברור מאליו שבמצב כזה נוצר בנצרת עלית שוק רחב של דירות מיד שנייה — לקנייה, או להשכרה. ברור, לא פחות, שהקונים, או השוכרים בכוח, היו בעיקר ערביי נצרת תחתית, הסובלים ממצוקת הדיור ומהשירותים המוניציפליים הירודים בעירם. התופעה שהצטמצמה בתחילת שנות השבעים למקרים בודדים, הפכה לפני שמונה־תשע שנים לזרם הגירה מהעיר התחתית לנצרת עלית. הרוכשים והשוכרים לא היו אותם הפליטים המוסלמים שפקדו את העיר בתש"ח, או אף בניהם — לנצרת עלית עברו נוצרים בני מעמד בינוני ומעלה, לרוב נוצרים משכילים ובעלי אמצעים.

אחד הראשונים מהם היה לוטפי משעור, עיתונאי ואיש עסקים מצליח, המוציא לאור את העיתון "אל־סינארה", שבתוך חמש השנים האחרונות היה לעיתון הגדול ביותר בשפה הערבית בארץ (כ־60 אלף עותקים). הוא נכנס תחילה, עוד ב־1974, לדירה בבית בקומות, קנה כעבור מספר שנים וילה בשיכון צבא קבע, וגרם להתקפות הראשונות מצד השכנים הוותיקים. התקפות נבעו כאשר רכש בשכונה דירה נוספת עבור בת־דודו מרי, רופאה במקצועה. התקפות נעשו חריפות עוד יותר כשרכש באותה השכונה בית שלישי, הפעם ביתו של מרדכי אלון, המייסד וראש המועצה הראשון של נצרת עלית, שעזב את העיר לאחר שאיבד את ראשותה (את הבית השלישי מכר משעור בינתיים, משום שהיה צריך כסף להשקיע בעסקיו).

ההתקפות נרגעו בינתיים. התושבים הסתגלו לשכנים החדשים — ולא רק בשיכון צבא קבע, אלא גם בשכונות אחרות, אליהם נכנסו ערבים רבים. בשכונת קרגוורין, למשל, ישנם גושי בניינים שרוב תושביהם ערבים. פה ושם נשלחים אליהם מכתבי נאצה, מלכלכים את דלתות דירותיהם בכתובות "ערבים החוצה". אך בסך הכל המצב נסבל. "האוכלוסיה של נצרת עלית היא אוכלוסיה סולידית, והולכת באלימות", טוענת ניבה פורן, מזכירת העירייה.

אלא שכל זה נכון במצב הנוכחי, ועלול להשתנות אם גל ההגירה מהעיר התחתית לעיר העלית יתגבר במלוא העוצמה. הגל הראשון אמנם שכך בשנה־שנתיים האחרונות, אך לא פסק לגמרי. גם היום עוזבים יהודים את נצרת עלית. האלה שמוכרים או משכירים את דירותיהם לא מפרסמים את ההודעות בעיתונים העבריים דווקא, אלא בעיתונו של לוטפי משעור.

גאולת הקרקע 1987

מאת גדעון אלון

קק"ל רכשה השנה מערבים עשרות אלפי דונמים קרקע בתקציב כולל של כמיליון דולר • כיצד ולשם מה נרכשות האדמות?

הרחק מהזרקורים, כמעט בחשאי, אבל באינטנסיביות ובהיקפים לא מבוטלים, ממשיכה הקרן הקיימת לישראל במבצע "רכישת מקרקעים בארץ־ישראל והעברתם לבעלות העם", כפי שקובעת האמנה שנחתמה ב־1961 בינה לבין הממשלה. ב־1987 אין נוקטים אמנם את שיטות "גאולת הקרקע" שהנהיגו מייסדי קק"ל ב־1901, שהרימו על דגלם את הסיסמה להיות "המכשיר הלאומי לגאולת הקרקע", ורכשו קרקעות מוזנחות וחרבות או אדמות ביצה. אבל גם היום רוכשים אנשי קק"ל רבבות דונמים של קרקע מבעליהם הערביים. רק השנה הוקצבו כמיליון דולרים בתקציב קק"ל לרכישת אדמות, בעיקר בגליל.

בבעלותה של קק"ל שלושה מיליוני דונמים קרקע בכל רחבי הארץ. כל הקרקעות שעליהן הוקמו היישובים היהודיים מאז ראשית ההתיישבות בעמק יזרעאל וברצועות החוף, בעמק בית שאן ובנגב, הן אדמות הלאום, בבעלות קק"ל, שהוחכרה אותן למינהל מקרקעי ישראל.

עו"ד אברהם הללי, מנהל מחלקת הקרקעות של קק"ל, מעורה בתחום זה משנת 1952, כשהיה אחראי על רישום זכויות ומקרקעין בגליל ובמשולש. זה 25 שנים הוא "מר קרקעות" של קק"ל ויועץ משפטי של אגפי הכשרת הקרקע והייעור. הללי מדבר בלהט רב על חשיבות גאולת הקרקע, אבל הוא מודה שמאז קום המדינה הצטמצם קצב רכישת הקרקעות, על אף שהצרכים בקרקע זמינה להתיישבות עדיין גדולים.

כ־35 אחוז מהקרקעות בגליל הן היום בבעלות פרטית, בעיקר של האוכלוסיה הערבית. הכפריים הערביים אינם נלהבים למכור את אדמותיהם לקק"ל מכמה טעמים: א) מצבם הכלכלי השתפר ואין הם רוצים לממש את רכושם. ב) מאז אושר חוק המקרקעין ב־1969 הוסדרה הבעלות על הקרקעות. הולך הכפריים הערביים לפתוח ולעבד את אדמותיהם ולא רצו למכור אותן. ג) הכרזתו של ראש הממשלה לשעבר, מנחם בגין, כי לא יופקע עוד אף דונם של אדמה ערבית, הסיר את חששם של הכפריים הערבים שאדמתם תופקע. ד) בשנים האחרונות גברו רוחות הלאומיות בקרב הערבים והם מסרבים למכור אדמות ליהודים.

דוגמא אופיינית לכך היא הכפר עראבה בגליל התחתון, מצפון לבקעת נטופה. רוב תושביה מוסלמים המתקיימים מחקלאות. הללי, דובר קק"ל דוד אנג'ל ואני יוצאים לסיור באזור בקעת בית נטופה ומשקיפים על אדמות הכפר המעובדות, שעצי זית ניטעו עליהן. קק"ל השקיעה מאמצים אדירים כדי לנסות לשכנע את בעלי הקרקעות בעראבה למכור לה 200־300 דונם הסמוכים לכפר, כדי לאפשר לרשות המצפה החדש אשבלין, שמתיישביו עלו באחרונה על הקרקע. אבל תושבי עראבה מסרבים בתוקף למכור את אדמותיהם. "אין לנו עניין בכך", הם אומרים. גם הצעה להעמיד לרשותם קרקע חלופית באזור אחר, תמורת החלקות הסמוכות לעראבה נדחו על הסף. באשבלין עדיין מתגוררים המתיישבים במבנים זמניים שהוקמו על אדמת מדינה, אולם לא תהיה להם אפשרות להתרחב, אם תושבי עראבה לא יחזרו בהם מסירובם. "אנחנו במצב קשה המונע את פיתוח היישוב" אומר הללי. "מצב דומה קיים גם במצפים אחרים. כל זה קרה מפני שאנשי מחלקת ההתיישבות הזדרזו להעלות את המתיישבים על הקרקע ללא תכנון מוקדם ובטרם הובטחו להם קרקעות מספיקות. זו עלולה להיות בכייה לדורות".

הללי מתקומם נגד טענות נפוצות, כאילו במקרים כאלה נוהגת המדינה להפקיע את הקרקע הדרושה לפיתוח הישובים היהודיים על ידי הוצאתם או גזילתם מבעליה החוקיים: "לקק"ל אין שום סמכות להפקיע קרקע. על פי החוק רק לממשלה יש סמכות להפקיע, או להכריז על קרקע פרטית שהיא מיועדת לרכישה לצורכי ציבור, כלומר להקמת מרכז מסחרי, כביש או בית כנסת, אבל בשום אופן לא להקמת ישוב. ההפקעה חייבת להתבצע רק אחרי שנכשלו הניסיונות לרכוש את הקרקע מבעליה במחיר הוגן או לתת לו קרקע חלופית באיזור אחר. גובה הפיצוי נקבע על ידי שמאי מוסמך".

כיצד בכל זאת, למרות הקשיים, מצליחה קק"ל לרכוש רבבות דונמים מדי שנה מבעליהם? כיצד נוצר הקשר בין אנשי מחלקת הקרקעות של קק"ל לבין הכפריים? לקק"ל יש אנשי קשר לאינפורמציה בתוך הכפרים, המספקים להם, תמורת דמי תיווך, מידע על מי שמעוניין להשיא את בתו וזקוק לכסף מזומן, למי נולד בן והוא מעוניין להרחיב את ביתו, וכדומה. אנשי מחלקת הקרקעות נפגשים עם בעל הקרקע ומתחילים לנהל עמו מו"מ.

מספר הללי: "רכישת קרקע היא עסקה כלכלית לכל דבר. חייב להיות קודם כל מפגש של רצונות. כשאנו נפגשים עם בעל הקרקע אנחנו מציעים לו תשלום מלא בעבור הקרקע שבבעלותו (כ־500 דולר לדונם אדמת מרעה, 2000־3000 דולר לדונם של אדמה מעובדת). לפעמים אנו מציעים לו קרקע חלופית באיזור אחר, בדרך כלל מתאימה לצרכיו. אופיינית היא הדוגמה שנקטנו ליד הכפר עלבון."

אברהם הללי: מר קרקעות

אנחנו מגיעים לעלבון, השוכן בגליל התחתון, ממזרח לבקעת בית נטופה, בסמוך לאדמות הכפר. מצפה חלקת אדמה מטופחת המשתרעת על 600 דונם ועליה נטועים עצי זית. "השטח הזה נרכש בזמנו על ידי קק"ל", אומר הללי. "זו היתה אדמת טרשים לא מעובדת. במשך השנים עיבדנו את השטח, נטענו בו עצי זית בהשקעה של 250־300 דולר לדונם. עכשיו כשהשטח הזה פורח, הצענו לבעלי הקרקע החוקיים מעלבון לעשות עסקת חליפין. תמורת השטח שבבעלותנו שיועבר לרשותם, הם התבקשו להעמיד לרשותנו שטחי קרקע טרשית, הצחיחה הרשומה כקניינם באזור אחר בגליל. במקרים כאלה אפשר לקבל שני דונם אדמת טרשים תמורת כל דונם של אדמה מעובדת. הכפריים נענים להצעה ברצון מפני שהעסקה כדאית לשני הצדדים. הם מקבלים אדמה מעובדת עם עצי זית ליד ביתם ותמורתה מעבירים לבעלותנו אדמה סלעית שאנו זקוקים לה להקמת יישוב".

אבל יש שיטות מתוחכמות ומפותחות עוד יותר שנוקטת מחלקת הקרקעות ביוזמתו של הללי. הם מפתחים שטחי קרקע קטנים שנרכשו בזמנו בשולי הכפרים הערביים במחירים נמוכים של 300־400 דולר לדונם, משקיעים 3000־4000 דולר בהכשרתם לבנייה, תוך קבלת כל האישורים מרשויות התכנון.

במקרים כאלה לא מציעים אנשי קק"ל "לחזור" אחרי בעלי הקרקעות הסמוכות, אלא אלה מגיעים ביוזמתם אל משרדי מחלקת הקרקעות ומבקשים לנהל מו"מ על רכישת הקרקע המאושרת לבנייה, שערכה האמיר פי 15 לעומת מחירה בעת הרכישה. "על פי מחירי השוק הנהוגים כיום," אומר הללי, "אפשר לקבל כיום 15 דונם אדמת טרשים תמורת כל דונם קרקע שניתן בו אישור בנייה".

אך למרות השיטות המתוחכמות קיים מחסור חמור בשטחי קרקע להתיישבות יהודית בגליל. "אנחנו זקוקים באופן חיוני לפחות לעשרות אלפים דונמים נוספים, כדי שיהיה אפשר לבסס את הישובים החדשים ובעיקר את 43 המצפים שהוקמו בשנים האחרונות על אדמות קק"ל וסובלים ממחסור חמור בקרקע," אומר הללי. הוא מתרעם על המדברים כביכול על פעולה מאורגנת של אש"ף נגד מכירת אדמות על ידי ערבים לקק"ל בגליל: "שנים רבות אני מסתובב בשטח ומעולם לא נתקלתי בפעולה מאורגנת של אש"ף שמטרתה לאלץ את הכפריים הערביים שלא למכור לנו קרקע או להימנע מביצוע עיסקות כלשהן עם קק"ל. במרוצת השנים רכשנו לעצמנו שם של גוף אמין מאוד בעסקות שאנו מבצעים. לא מעט כפריים ערבים אמרו לי שהם מעדיפים לעשות עסקה אתנו מאשר עם השכן הערבי שלהם, מפני שהם יודעים שמקק"ל הם יקבלו את מלוא כספם או השטח שהתחייבנו למסור במסגרת עסקת חליפין, ללא שום בעיות ועיכובים".

קק"ל קונה קרקעות בלטרון ובגוש עציון

אנשי מחלקת הקרקעות של קק"ל אינם מרחיבים את הדיבור על פעילותם מעבר לקו הירוק. רשמית הם אומרים: קק"ל אינה קונה קרקעות בשטחי יהודה ושומרון. אבל למעשה מעורבת קק"ל גם ברכישת קרקעות בשטחים, באמצעות החברה־הבת שלה "הימנותא". היא רכשה קרקעות באזור לטרון, גוש עציון, הנבי סמואל שליד ירושלים וכן באזור יתיר שבדרום הר חברון.

ברכישת קרקעות מעבר לקו הירוק הפעילים שונים, מכיוון שהממשל הצבאי, באמצעות האפוטרופוס, הוא הגוף היחיד הרשאי לרכוש אדמות. חברת "הימנותא" שרכשה במרוצת השנים ניסיון ומיומנות רבה ברכישת קרקעות בשטחי המדינה, מקבלים תקציבים מהמדינה באמצעות הממשל לצורך רכישת האדמות בשטחים.

מדוע רוכשת קק"ל קרקעות מהמדינה?

קק"ל המגייסת את כספיה מתרומות של יהודים עשירים בחו"ל, אינה נוהגת רק לרכוש קרקעות בבעלות פרטית מערבים, אלא גם מהמדינה. זמן קצר אחרי קום המדינה רכשה קק"ל מהמדינה מיליון דונם קרקע (אדמות מדינה) ושילמה תמורתם מחיר מלא שנקבע לרכישת נשק מצ'כוסלובקיה. זאת בנוסף לשני מיליוני דונם קרקע שנרכשו על ידי קק"ל מאז ראשית המאה ועד קום המדינה.

מדוע מעוניינת קק"ל להעביר לבעלותה שטחים שבבעלות המדינה? כלום יש לכך משמעות סימבולית בלבד או שיש לכך גם משמעות מעשית? מסתבר שבקק"ל מייחסים לכך חשיבות רבה. לדברי גורמים בכירים במחלקת הקרקעות, "נכסי קק"ל הם קרקעות הלאום היהודי שנועדו אך ורק לקליטתו של העם היהודי ולישובו בארץ. לא בכדי נאמר באמנה שבין הממשלה וקק"ל שקרקע שנגאלה לא תימכר שוב לעולם והבעלות עליה לא תועבר לשום גורם. המשמעות המעשית היא שערבים לא יוכלו לעולם לתבוע כי יאפשרו להם להתגורר על אדמות המצפים."

הזאבים והכבשים

גוף חדש מחפש סטאטוס קוו חדש: פרוטוקול הדיון הראשון

מאת נדב שרגאי

וגר זאב עם כבש? לא — עדיין לא. אברהם גל, איש ירושלים ופעיל ר"ץ, עשה אמנם השבוע את הבלתי־ייאמן לכאורה: בחדר אחד ישבו לדיבור בליל שלישי האחרון איש נטורי קרתא עם איש מפ"ם, איש ש"ס עם רב רפורמי, אשת מפו"ל ורב מאגודת ישראל. כשר עם טרף, טהור עם טמא, בוחנים איש את רעהו בסקרנות, ומקשיבים. ההסכמה העקרונית הראשונה כבר הושגה — גינוי של אלימות מכל צד וסוג שהוא. הסכמה בעלת ערך סמלי בלבד, שאולי, רק אולי, תגרוף גם את הקצוות ברחוב הירושלמי, המתלהט כל־כך בשבועות האחרונים.

גם במישור הארצי התקיימה הידברות, בהבדל אחד בולט: החרדים לא באו. הם לא הוזמנו. השאיפות במישור הארצי יומרניות הרבה יותר: החלפת הסטטוס קוו בנושאי דת ומדינה באמנה חברתית חדשה. יוזם ההידברות, שר הדתות זבולון המר, יושב בראש המועצה החדשה, שהרכבה מבטיח עניין, אם גם לא תוצאות (ראה מסגרת). הישיבה הראשונה הוקדשה להשמעת קווי מסגרת לדיון ולציפיות מההידברות החדשה. פרוטוקול הדיון הגיע לידי.

עו"ד מירון אייקסון, מרכז המועצה החדשה ויועץ השר המר, מגדיר תחילה את תכליתה: "ייעשה כאן ניסיון להעניק לדברים משמעות מעשית. יש שאיפה שהגוף הזה יגבש מסקנות בכל התחומים, ואם יהיה צורך אף יתערב במוקדי סכסוך בערים השונות, יבוא במגע עם הצדדים ויציע פשרות, מתוך הוגכרים כאן נבחר גם ועדה שתגבש מסקנות רעיוניות, אבל העיקר צריך להיות — דברים מעשיים".

מטריה זמנית

השר המר מגדיר את המטרה העיקרית: "40 שנה הן פרק זמן של מבחן, שמא הגענו כבר לנקודה שבה לא ניתן להמשיך ולהיות בצוותא. הסטטוס קוו היה מטריה זמנית, שלא נוצלה להתמודדות נכונה עם הבעיות המצויות תחת כנפיה. כעת יש ליזום אמנה חברתית חדשה. לא להמשיך עוד במצב של סטטוס קוו, מצב שהוא למעשה הפסקת אש. אם ניקח לדוגמא את עניין השבת — צריך ליצור תכנים נכונים לאופי השבת ולא לבנות מערכת של לחצים ולחצים־נגד, ולתת לעניינים להתגלגל מעצמם".

עונה ד"ר כרמי יוגב (מנהל גמנסיה הרצליה): "יצירת אמנה כזו שעליה מדבר השר, דורשת רצון טוב דווקא מצד הדתיים. החילונים אינם מוכנים — הם חולק — להיות תחת שלחן ערוך מישו. היהדות היתה תמיד פלורליסטית וידעה להתאים את עצמה למציאות המשתנה. הסטטוס קוו אינו עניין הלכתי, ויש להתגבר למצב שבו יכובד גם הדתי של כל צד.

ד"ר אבי רביצקי (חוג למחשבת ישראל, אוניברסיטה עברית) מתייחס לדברי הד"ר יוגב: "כאשר החילונים מציעים פלורליזם — הם למעשה אינם מציעים כל פשרה. כל צד מרגיש היום שיש סוף לרצונו מצד השני. פשרה אמיתית יכולה להיות רק כאשר כל צד משלם מחיר כבד". רביצקי סבור, כי הציונות ומדינת ישראל הן תוצאה של אובדן המבנה המשותף הדתי של העם היהודי. הסטטוס קוו, מנתח רביצקי בדיעבד, נבע מציפייתו של כל צד להיעלמותו ולכשלונו של משנהו. כל צד היה בטוח שהצד השני כל כך חלש, שהוא ייעלם בסופו של דבר. עברו 40 שנה וכל צד נותר במעמדו. חוק משווה נדמה לצד השני. כעת יש לחתור למשהו שונה מהסטטוס קוו. התורה ניתנה לדורות. הסטטוס קוו — לא.

הרב ישראל לאו: ד"ר יוגב, איתך עוד יש לי על מה לדבר. אתה יודע מה זה שלחן ערוך ומה זה רב. השאלה היא, אם הדור הצעיר שאותו אתה מלמד יודע זאת... בעיקרון — צריך לקיים הידברות. כיום יש עוד עם מי לשבת ועל מה לדון; קיימים אנשים מהצד החילוני בעלי ידיעה ודעה ביהדות ורצון להידבר. אי קיום הידברות כזאת, חס וחלילה, יסכל אפשרות של הידברות כלשהי בעתיד.

לאו ראה את שורש הרע בנידות האישיות לראשי הערים, "שהפכו את הבעיה לקריטית. שכן בערים השונות חלו פירצות שונות בתמורות של הסטטוס קוו. במשך השנים סבלנו מהסטטוס קוו, אך היה זה הרע במיעוטו. צריך להגיע במועצה זו להצעות מעשיות לדרך קיום בצוותא, במנותק מהלחץ המפלגתי של שנת בחירות ולחץ תקשורתי: אני מציע למשל, שהמקורות הנוגעים לשבת יהפכו לחוקים ממלכתיים. החילוניים עשויים להביא לכיתתיות הולכת אמיתי בעם".

יוסף לפיד: "...קשה הכמעט בלתי אפשרי לדבר על תוצאות מעשיות מהמפגש הזה. בין היושבים כאן אין הסכמה בכלום, מלבד הרצון שהמצב חמור. קיים חוסר כבוד הדדי חמור. הדת מגיעה אל הציבור רק דרך הטלוויזיה ובאופן שלילי. דרושים הסברה ולימוד של הדת, מבלי לעודד פחד מפני החזרה בתשובה... אצל הדתיים יש אי־כבוד מוחלט לחילונים. לא מכבדים את זכותו של החילוני להיות על פי רצונותיו. זכותו של אדם להיות לפי דרכו. הינה תורה כבדה ומכובדת בפני עצמה... מבחינה מעשית אני, כמו נשיא המדינה, מוכן לוותר על קריעה בשבת, למרות שאני חושב שצריך להיות קולנוע מסוים בשבת. בתמורה אני מצפה מאנשים דתיים לגלות הבנה לצרכים שלי..."

הסופר אהרון מגד מבקש להסיר אשליות: "אני שואל את עצמי מה מטבעו של הפורום הזה ומה תהיה השפעתו. עצם הישיבה שלנו ביחד מצביעה על יכולת של הידברות.

פרופ' רות גביזון (האגודה לזכויות האזרח): "אני סקפטית באשר למימוש הרעיון. יהיה קשה להגיע להסכמה. יש להתמקד בתחום המעשי... אני לא מפחדת מהקיצוניים, הם ממילא לא יידברו. אם תתגבש מחויבות אמיתית — הקיצונים לא מאיימים אותי. הדתיים אליהם צריך להיות 'מחוץ לתחום'...". פרופ' גביזון מבהירה את יחסה לסוגיית הפרדת הדת מהמדינה: "אני לא חושבת שבמדינת ישראל צריכה להיות הפרדה בין דת ומדינה". ההסכם הרצוי, על פי גביזון, הוא "הסכם שניתן לעמוד מאחוריו, גם מהבחינה הערכית ולא רק מהבחינה הפוליטית". אל בעיות כמו מיהו יהודי, רשות הרבים, מעמד אישי ונשואין, יש לגשת באופן כולל, ולא לבודד אותן אחת לאחת. יש להתייחס לעניין כאל עסקת חבילה. צריך גם לדבר את החשדנות שיש כיום לצד האחד כלפי השני. בשלב הנוכחי, אין לחפש נוסחאות או המלצות משותפות, כאשר כולם עדיין מחזיקים בקונספציות שעמן הגיעו.

הרב יואל בינק (עופרה, גוש אמונים) מדבר על כפייה חילונית: "כשמדברים על כפייה דתית, שוכחים שיש גם כפייה חילונית. כל מה שהנוער הדתי רואה מחוץ לביתו הוא טלוויזיה ועיתונים ותרבות המערב. בכפייה רבה מגיעים הדתיים באויים מהחוגים הללו, כך שגם כפייה חילונית קיימת למעשה". ועוד: "יש ערך לפורום גם אם רק ידברו. הפורום יכול לשמש כעבודה לרעיונות עבור הפוליטיקאים שצריכים לקבל החלטות. יש לפנות לכיוון הפרקטי ולא לכיוון האידיאולוגי. בדיון אידיאולוגי לא נגיע להסכמה. מה שצריך להדריך אותנו הוא החשש המעתיד לקיום ביחד של היהודים כאן בארץ. 40 שנה של סטטוס קוו — זה דור. צריך לבנות ביחד הסכמות שישאו אותנו לדור הבא. השאלות הן קיומיות, הרמה כל פיקוח נפש... הבעיה אינה תרבות או דפוסי בילוי בשבת בירושלים, אלא הרבה מעבר לזה".

הא"ל נחמיה דגן (קצין חינוך ראשי של צה"ל לשעבר): "המצב רע מאד ועלול להוביל לשפיכות דמים... אי־אפשר להתעלם עוד מהקיצונים. הם עובדה קיימת בשטח. צריך לקבוע עמדה גם לגביהם... בקשר לסטטוס קוו — אין פלא שהוא לא מחזיק מעמד. מפליא שהוא קיים כל־כך הרבה שנים. צריך לגבש אמנה חברתית דתית־חילונית, ולהעביר אותה לעם כחקיקה או כהצעה במסגרת פוליטית או כל מסגרת אחרת שתעניק לאמנה הזאת תוקף. ההידברות העובדתית היא חשובה כשלעצמה, וגם מתוכה יש לשלוח מסרים החוצה".

הרב שמחה קוק (רב העיר רחובות): "אני מצטרף לדברי נחמיה דגן לגבי סכנת התפוררות מבית. המיוחד הקיים בינינו לא יפסק כל עוד קיימים יהודים שומרי־מצוות ויהודים שאינם שומרי־מצוות. זה נתון העמוק. אבל יש לצאת מתוך נקודת־הנחה שרוב העם היושב בציון רוצה במסורת.

אבל הבעיות האמיתיות הם עם אלה שלא באו, ולא יבואו לעולם, ומשני הצדדים... הדרך היחידה היא להביא הדרית בצורך בהידברות. אני אומר — יש לי זכות, ובכל זאת אני מוותר עליה לצורך החיים המשותפים..."

בעיניים חרדיות

יתד נאמן, גיליון ה־13.9.87, תיאור אירועי השבת האחרונה: "זעם רב במיוחד בציבור החרדי בא לידי ביטוי בצומת בר־אילן, צפניה, כשהמשטרה ללא רחם הפציצה בגז מדמיע את האזור. כ־48 פצצות גז נזרקו למתנק במשך כל השבת. נשים וילדים נזקקו לטיפול רפואי, כשמדי פעם יוצאים תושבים ועושים את דרכם לעבר בתי־החולים באיזור". "כמו כן השתמשה המשטרה בעשרות פצצות ברחוב שבטי ישראל, כשבשעה 10.15 היא זרקה פצצות גז... את כל השכונה... המשטרה נקטה בפרובוקציות... ובברוטליות".

"...פצצות גז מדמיע נזרקו לעבר התושבים והבתים, החל מהשעה 12.00 בצהריים ועד חשכה. ...פעמיים, בשעות 3.30 ו־6.15 פרצו שוטרים ומשמר הגבול לרחובות עלי הכהן, חנה ואלקנה, והיכו ללא רחם בעוברים ושבים. נשים נפלו עם עגלות תינוקות והאנדרלמוסיה השתלטה באיזור זמן רב... לשיא הברוטליות הגיעו מעשי המשטרה בעת שסגרו את רחוב צפניה בגדרות תיל — דבר הנעשה רק כאשר מקום מוכרז כמקום סגור מלחמתי או נגוע..." — (גיליון ה־13.9.87) המודיע תיאור אירועי השבת האחרונה: "הזוועות וטמטאותיה של ירושלים הלכנו אתמול כשלג סליחות, שבהם היו עשר... רבבות תושבה... בתי הכנסת... המודיע בכל רחבי העיר התורקם, מקצה העיר ועד קצה השני, לרוחבה ולאורכה... כמה מרהיב היה המראה, ספרדים ואשכנזים, תימנים, תוניסאים, מרוקאים, בלב אחד סלסלו לפי הנוסחאות שלהם: כתר יתנו לך ה'. ואיזה כתר גדול יותר, נהדר יותר, מרהיב יותר ומרגש יותר, אם לא כתר שבת". "הקולות גברו ועלו מתוך יראת הרוממות. הם לא נפחדו משפעת הקלגסים שהקיפו אותם מכל עבר. היו ביניהם שבעיניהם יזד משטמה. היו ביניהם גם כאלה, שהתקשו להסתיר התרגשותם ובסתר מחו דמעות התרגשות... אלה ברכב ואלה בסוסים ואנו בשם ה' אלוקינו נזכיר — הספידו רבים בכאב, למראה הסוסים והרוכבים שיצאו מאורותיהם להגן על מחללי שבת".

כישלון ראשון

הניסיון הראשון של המועצה לצאת בקריאה מוסכמת נכשל. הנוסח שלהלן הוסכם אמנם על דעת הרוב, אולם הרבנים התנגדו לו: "המועצה ליחסי הדתיים והחילונים קוראת לבני המחנות בירושלים לייסב את סכסוך הקולנוע בדרכי שלום. בהיותה היהדות של ירושלים מקובלת על כל הגורמים המעורבים בסכסוך. לכמות זו ניתן להעניק פירושים שונים, אך השימוש באלימות בוודאי שאינו פותר את המחלוקת. החוגים החילוניים צריכים לכבד שלום בית ולוותר על הצגות קולנוע בהחרזות בלילות שבת בירושלים. אך אין לכנוע בהם קיום פעולות תרבות. המועצה קוראת לבני הצדדים להימנע מהפרות חוק".

ההרכב

חברי המועצה שנבחרו בדיון הראשון הם: זבולון המר, הרב צבי טרקס — ר"מ במכון הרטמן, אהרון מגד, תא"ל נחמיה דגן, פרופ' רות גביזון, ד"ר כרמי יוגב, המשוררת עליזה גרינברג — אלמנתו של אורי צבי גרינברג, הרב יואל בינק, ד"ר אבי רביצקי, הרב ישראל לאו, יוסף לפיד ויהושע אלכסון — מו"ל בני עקיבא.

נעדרו מסיבות שונות: א. ב. יהושע, אברהם הירמן, אלי לנדאו, לובה אליאב, הרב אהרן ליכטנשטיין, אמנון שפירא, עדי בויה עלי, פרופ' אהרן אנקר ופרופ' בן שלמה.

صكنا من الاصل

صكنا من الاجل

האפיפיור
מוחה דמעה:
נמצא
בכל מקום

הרועה המעופף

יוחנן פאולוס השני הוא האפיפיור הנוסע ביותר בהיסטוריה, הדברן ביותר, המצולם ביותר בטלוויזיה; רועה רוחני וגיאו־פוליטיקאי המעורר תחושות חזקות בקרב מעריצים ומבקרים

מאת קנת וודוורד

Newsweek

מיוחד ל"הארץ"

מסע הצליינות השני של האפי־ פיור לארצות־הברית הבטיח מלכת־ חילה להיות סוער הרבה יותר מאשר מסעו הראשון לשם ב־1979. אז הוא היה בבחינת תופעה חדשה: האפי־ פיור הפולני הראשון. מאז קנה שם כאפיפיור הנוסע ביותר בהיסטוריה, הדברן ביותר, המצולם ביותר בטל־ לוויזיה, רועה רוחני וגיאו־פו־ ליטיקאי המעורר תחושות חזקות בקרב מעריצים ומבקרים. היעדים שהוא מעמיד בפני הכנסייה הקאתו־ לית הם משמעת, סדר, מחויבות וצייתנות. אמות־מידה אלה מנחות אותו גם כאשר הוא צופה על צאן מרעיתו האמריקאי, וברור שאין הוא אוהב כל מה שהוא רואה.

האפיפיור מצטייר לפעמים כמי שנמצא בכל מקום. ואכן, הוא נוסע לעתים כה קרובות — בממוצע, מסע מדי כל שלושה חודשים — עד כי קשה לעמוד על השינוי שדילוגיו ברחבי העולם הוללו באפיפיורות. במשך מאות שנים לא עזבו האפי־ פיורים את רומא, אלא אם מאונס, בעטיו של כוח פולש, כמו פיוס השביעי חסר האונים (כיהן מ־1800 עד 1823) שנחטף בידי נפוליון. בת־ קופות מודרניות יותר נעקץ האפי־ פיור יוחנן ה־23 ביתוש המסעות, אך כף רגלו לא דרכה מעולם מחוץ לגבולות איטליה. האפיפיור פאולוס השישי הביישן יצא לתשעה מסעות במשך 15 שנים. אך הוא היה נוסע לא מנוסה ולא נלהב. "אל תעכבו את אישיותו הצבועה ושפלת הרוח" — צעק ב־1964 כאשר נראה היה שהמון של הודים נרגשים עלול לרמוס אותו בבומביי.

לעומת זאת, קארול וויטילה ביקר כמעט בכל קצות תבל עוד כאשר היה הארכיבישוף של קראקוב. ב־1966 הוא האריך מסע לארצות־ הברית בכמה חודשים, ביניהם כי עליו לבקר קהילות פולניות־ אמריקאיות שונות. וויטילה המבולה גם רצה להזמין קרדינלים ובישופים רבי־השפעה לבקר אצלו בפולין. אומר פקיד ותיקאן: "בסביבות 1978, אנשי כנסייה רבים מאוד כבר הכירו את הסימפטאות הדהובות הנודדים של קראקוב; עובדה שיש בה כדי להסביר מדוע כאשר נפגש חבר הקרדינלים כדי לבחור אפיפיור באותה שנה, יכלו רבים מהבוחרים לומר כי הם מכירים אישית את המועמד.

כעת בהיותו אפיפיור — אומר ארכיבישוף יאן שוטה, אחד מאנשי אמונו הקרובים — וויטילה "חש כי הוא מחויב לנסוע, הפעם כמיסיונר. הוא רוצה לעשות את האפיפיורות זמינה לאנשים רבים כמידת האפ־ שר". אך בעשותו זמן כה רב בדר־ כים שינה יוחנן פאולוס השני באורח בלתי נמנע את העמדות הגלובליות של הוותיקאן, את האדמיניסטרציה שלו, ואת הדרך שבה מסריו מוע־ ברים תקלסים למעשה. את עצם התדמית של רועה רוחני.

אירופה מאוחדת ונוצרית

המיסיונר: אפיפיור היוצא למס־ עות כה רבים חייב לטפל בענייני מדינה לא פחות מאשר בענייני נש־ מות. הוא לא רק נוסע ברחבי העולם יותר מכל שליט אחר בן זמננו, הוא גם השפיע על מדיניות־הפנים של מדינות כה שונות כפולין או הפילי־ פינים. נכונותו לשחק בכדור פוליטי עודדה בישופים אחרים, בעיקר בעולם השלישי, לחקות את פעי־ לותו. ברגע המכריע של המהפכה בפיליפינים תמך הקרדינל סין בקוראזון אקינו — בברכת האפי־ פיור. זה האחרון גם תומך במאמצי הקרדינל של דרום־קוריאה, סטיוון קים, והקרדינל של צ'ילה חואן פראנציסקו פרסנו להחזיר את הדמוקרטיה על־ידי כינון ברית פו־ ליטית בין מנהיגים צבאיים וב־ חשבים מתונים, אנשי עסקים ופו־ ליטיקאים שוחרי רפורמות שאינם מרקסיסטים.

אומר אריק האנסון, איש מדעי המדינה שכתב לא מכבר ספר בשם "הכנסייה הקאתולית בפוליטיקה העולמית": "בתור הארכיבישוף של קראקוב, הוא טיפל במשטרים אוטוריטריים במשך 20 שנה ובכך הוא מבין יותר מכל". אולם עמדתו של האפיפיור אינה מיתרגמת לתמי־ כה אוטומטית בדמוקרטיות מערביות. הוא לא גילה, למשל, אהדה בשבוע שעבר לקריאתו של רונאלד רייגן לתמיכה מוסרית במ־ דיניות הממשל התומכת בקונטראס. אחד הנושאים המרכזיים המעסיקים אותו הוא אחריותן של מדינות המוזית הצפונית של כדור הארץ לחלוק בעושרן עם המדינות העניות בחלק הדרומי. נושא אחר הוא זכויות־האדם.

אך היהלום בכתר הבין־לאומי של האפיפיור הוא חזון של אירופה מאוחדת — נוצרית מחדש — המשתרעת מהאוקיינוס האטלנטי להרי אוראל. שלב אחד יהיה סוף הפילוגים בין אירופה המזרחית והמערבית. שלב שני — התפייסות בין הקאתולים והנוצרים־האורתו־ דוקסים בגוש המזרחי.

השפעתו של ראצינגר

המורה: אם האפיפיור שנוי במח־ לוקת כמדינאי, הוא בדרך כלל זוכה לדברי שבח כהוגה. פילוסוף, מ־ שורר, מחזאי ובלשן — ככל הנראה שום אפיפיור אחר בתקופה המודר־ נית לא היה מצויד בכישורים אינטלקטואליים יותר ממנו. האפי־ פיור הנואם ללא לאות, נשא פעם 25 נאומים ביום אחד. וכפי שאומר בהתפעלות נשיאה לשעבר של אוניברסיטת נוטר דאם הקאתולית, תיאודור הסבורג שהתלווה אליו: "כל אחד (מהנאומים) היה שונה". אולם בכתיבה מגיע האפיפיור רק לעתים נדירות לשגב של האנציק־ ליקה פרי עטו של יוחנן ה־23 "שלום עלי אדמות". או לטיעוניו האלגנטיים של פאולוס השישי במכתבו על מחויבותן של המדינות העשירות לעניות.

סגנונו של יוחנן פאולוס בכתיבת מסמכים אפיפיוריים כולל נימה אישית וחשיבה מורכבת, אך חומר עיוני ומאורגן בצורה גרועה לצורכי מסמך אפיפיורי. עם זאת, אנציק־ ליקה אחת שלו — "על העבודה האנושית" — ראויה לעמוד לצד הכתבים הטובים ביותר של קודמיו. אנציקליקה זו שפורסמה ב־1981, בתקופת שיא המתחים בין המשטר בפולין וארגון הפועלים "סולידר־ יות", היא ברגמון טיעון תיאולוגי על כבוד העבודה והגנה מוצקה על זכויות הפועלים לקבל חלק בבע־ לות על אמצעי הייצור. אך האפי־ פיור ידוע יותר מכל כמורה הלכה בתחום המוסר המיני — בנושאי הפלות, אמצעי מניעה, גירושין, וההומוסקסואליות.

למעשה, חלק גדול ממה שהעולם רואה כתורתו של האפיפיור הוא פרי מחשבתו של הקרדינל יוזף ראצינ־ גר, העומד בראש "הקהילה למען הדוקטרינה של האמונה" שעליה מוטל לספק את הפירוש "האותנטי" לרפורמות של מועצת ותיקאן־2, ולנקוט אמצעים משמעתיים נגד תיאולוגים המעזים לצאת חוצץ נגד פירוש זה. אך כמה מהחוקרים והמ־ לומדים הטובים ביותר של הכנסייה מאשימים כי ראצינגר הקיף עצמו בפקידים ובייעצים שמבחינה תיאו־ לוגית נופלים בכישוריהם מאלה שאת ספריהם הם שופטים. הבעייה היא שבאווירה הקונפורמיסטית שיצרו האפיפיור והקרדינאל רצינגר, מעטים מהחוקרים המעולים מוכנים לעזוב את האוניברסיטאות של אירופה או ארצות־הברית למען קריירה באוניברסיטאות הכנסייתיות של רומא. אי לכך מאגר התיאולו־ גים שממנו שואב הוותיקאן את פקידיו ויועציו ירד באיכות ובמ־ גוון. וירידה דומה נרשמת באווירה האינטלקטואלית של רומא.

המינהלן: בתוך המדינה־העיר הקטנטנה נשמעים קולות אחרים שלא הכל בשורה מתחת לכיפה של סט' פטרוס. במסדרונות הוותיקאן מלחשים כי "האב הקדוש נוסע יותר מדי". בכך אין הכוונה לומר שהוא מבלה בחו"ל, אלא להשפעה הנודעת למסעותיו המתמידים על ענייניה השוטפים של הקוריה, שירות עובדי המדינה הכורעים תחת עומס העבו־ דה. כפי שמסביר זאת בכיר ותיקאני "שום דבר חשוב לא נעשה כאשר האפיפיור אינו כאן, והרגע שהוא חוזר כולם מתכוננים למסע הבא".

מרבית המשקיפים מקרוב של הוותיקאן מסכימים, כי בניגוד למורה רבו פאולוס השישי, יוחנן פאולוס השני אינו נוטה למלאכה אדמיניסטרטיבית. "הוא מרגיש צורך להיות בתנועה, וזה דבר שהוא עושה כהלכה", אומר בישוף אמרי־ קאי. "הוא מינה לפיכך אנשים חזקים לעמוד בראש המחלקות בוו־ תיקאן, אמר להם לנהל אותן, ואמר שאינו רוצה לשמוע על המתרחש".

עירוב סמכויות מבוך

הבעייה היא שלאפיפיור הנוכחי יש גם דעה ברורה מאוד בדבר זכויות־יתר שלו. התוצאה היא שקרדינלים ובישופים המנהלים מג־ עים שוטפים עם הוותיקאן אינם יכולים אף פעם להיות בטוחים מהי מידת הסמכות שיש באמת לכפופים לאפיפיור. על־פי המבנה הארגוני של הוותיקאן, האיש החזק ביותר אחרי האפיפיור הוא מזכיר המדינה הקרדינל אגוסטינו קאסארולי. כל המתרחש בוותיקאן אמור לעבור דרך משרדו. אולם לראצינגר יש מוקד כוח נפרד משלו. כתור ראש הקהילה לדוקטרינה של האמונה והאלטר־אגו האידיאולוגי של האפי־ פיור, הוא דורש להיות אחראי להכרזות שמפרסם הוותיקאן. התוצ־ אה היא עירוב סמכויות ותחומים שהתגלה לא אחת כמבוך.

כמה מבעיות הוותיקאן הן כה ברורות עד כי הקוריה לבדה אינה יכולה לפתור אותן. המטרידה שבהן היא גרעון התקציב. מוקדם יותר השנה הודיע הוותיקאן כי על־פי האומדן יסתכם הגרעון ל־1987 ב־63 מיליון דולר. משבר התקציב אילץ את הוותיקאן לחזור על הפתחים. הכנסייה המערב־גרמנית מממנת את ספרייתו. שיפוצים בבז־ יליקה של סט' פטרוס הושלמו הודות לתרומות של מסדר אבירי קולומבוס; ובצעד שהיה נחשב בז־ מנו בלתי אפשרי, נאלץ הוותיקאן לבקש מרשת טלוויזיה יפנית לממן את שיפוץ הקאפלה הסיסטינית.

הדיפלומט: מטוסו של האפיפיור נקרא, בצדק, "רועה 1". מכל התפקידים שהאפיפיור חייב בהם, החשוב ביותר הוא הרועה הראשי של צאן מרעיתו. יש בישופים מקו־ מיים המוצאים בביקורי האפיפיור תמריץ לצאן מרעיתם, כמו גם אפשרות שהרועה הראשי יפקח עיניו לפרספקטיבות שונות מאשר אלה שבסביבתו. בכך יש המטילים ספק. "הוא מקשיב", אומר בישוף אמריקאי שעבר גם בתוך הוותיקאן, "אך האם הוא שומע?" האפיפיור אינו אדם המושפע ממחאות ומהפ־ גנות. אין לו גם אהדה לפמיניסטיות קאתוליות ותשובתו בשבוע שעבר לכומר שביקש כי הכנסייה תבדוק את נושא נישואי הכמרים, היתה לייעץ לכמרים לחפש מימוש וסי־ פוק בישו, לא "ברווחה גופנית או פסיכולוגית".

אך הוא אינו יכול להתעלם ממורת־הרוח הגדולה של נשים קאתוליות, שחלקן כה רב בעבודת הכנסייה. אולי כלב ולב הכריז זמן קצר לפני מסעו על כוונתו "להעניק לנשים חלק גדול יותר בסקטורים השונים של עבודתה האפוסטולית של הכנסייה".

מוסר כפול

ככומר, האפיפיור הוא במיטבו עם צעירים. יותר מרבית האנשים בני גילו הוא מתייחס בסובלנות למו־ סיקה שלום לסוגיה, והוא אוהב לחבק ילדים. כאשר רקטור הקתד־ רלה בסאן־אנטוניו הציע כי 30 ילדים "יגישו פרחים לאפיפיור בטקס השבוע שעבר, נאמר לו שרצוי להגביל את המספר לארבעה. האפיפיור, הסבירו אנשי הוותיקאן, לא יוכל להתאפק מלחבק את הילדים, ולחבק 20 מהם "צריך זמן רב מכפי שמתיר סדר היום הגדוש שלו.

אולם עובדה זו אינה משפיעה על המסר שמאחורי מסעותיו המתמי־ דים: להזכיר לקאתולים כי חובתם הראשונה במעלה היא ללכת בע־ קבות ישו. באירופה המזרחית, במ־ קומות מסוימים באמריקה הלטינית ובקרב הכנסיות הצעירות יותר באפריקה, מנסה האפיפיור לעודד את הנוצרים במאמציהם לדבוק בבשורה, חרף עוני ורדיפה. אך במ־ דינות אירופה המערבית ואמריקה הצפונית הוא לעתים קרובות הנוזף המוכיח.

כמה בישופים אמריקאים מתלונ־ נים גם על המוסר הכפול של האפי־ פיור: הוא מותח ביקורת על קאתו־ לים אמריקאיים המתעלמים מחוקי הכנסייה שאינם לרוחם, אך שומר על שתיקה כשמדובר באירופים הנוהגים כך. בעיקר בפולין הקאתו־ לית, שם, כפי שציין ארכיבישוף אחד, מספר ההפלות המלאכותיות עולה על מספר הלידות. לרוע מזלו של יוחנן פאולוס, עדויות רבות מצביעות על כך שרוב שלם של קאתולים התבגרו בשנות ה־70 מבלי שידעו משמעת מה היא, מצד כנסייה או הורים, תוך שקיבלו ללא כל ביקורת את אמות־המידה שמכ־ תיבה תת־תרבות־נוער ממוסחרת. "איבדנו אותם", מודה בישוף ממערב התיכון. התקווה היא, כמובן, שהאיש המרבה לטוס ב"רו־ עה 1" יוכל להנחות אותם בחזרה אל הכנסייה.

בורמה: מלחמת אלפיים השנה

עדיין מוקדם מדי לדעת אם תיפתח הדרך לפיתרון של מלחמת האזרחים הממושכת ביותר באסיה

מאת פראנסיס דארון

Le Monde

מיוחד ל"הארץ"

מאנארפלאו, בורמה

הגנרל נה ווין רחוק מאד מלש־ כנע את לוחמי הגרילה השונים בבורמה, השוחקים את צבאו מזה עשרות שנים, בכנות התלהבותו החדשה לרפורמות: "זו אחיזת עיניים אצלו. הוא רוצה לקבל אשראי מערבי חדש. המשטר בראנ־ גון אינו יכול לתקן את עצמו", אומרים ראשי אחד מארגוני הגרילה הוותיקים ביותר במדינה, ארגון המיעוט הלאומי קארן בגבול תאי־ לנד. במטה הראשי שלהם במאנארפ־ לאו כלב הג'ונגל, אין הם מוכנים לייחס למשטר כל ריכוך עמדות ביחס אליהם כל עוד אין הוכחות מוחשיות לרצונו הטוב. לוחמי הגרילה האלו, שנטלו את הנשק לי־ דיהם ב־1949, דורשים, כמו מרבית שאר ארגוני הגרילה במדינה, את ביטול החוקה של ממשלת נה ווין ואת הקמתה של פדרציה שבתוכה יהיו ללאומים השונים סמכויות רחבות יותר ויכולת של ממש להתייצב כנגד הלאום הבורמי הדו־ מיננטי.

עם זאת הם מודים שהיו סממנים מאד בלתי רגילים בנאום שהשמיע לאחרונה נה ווין המחזיק בשלטון מאז 1962. חודשיים לפני יום השנה ה־40 לעצמאות בורמה, (ה־4 בינואר) הודה האיש החזק של המאה, הנראה לחזק זה רבע מאה בין אני מאמין של תכנון כלכלי ריכוזי ופתרון צבאי לבעיית ההתקוממויות (תרי־ סר ארגוני גרילה שונים החל מקו־ מוניסטים וכלה בלוחמים מכל הגוונים למען אוטונומיה ועצמאות של מיעוטים שונים), כי הוא בחר בדרך הלא נכונה.

התקוממות זעם על העוזרים

בתוקף תפקידו כיו"ר המפלגה היחידה במדינה — תפקיד רב השפעה יותר מתפקיד נשיא המדינה ממנו התפטר — קרא נה ווין ב־10 באוגוסט לרפורמה בביורוקרטיה המשותקת, המושחתת, המבודדת מהעולם והכושלת אותה הקים. כל הסימנים מראים שהשליט הזקן (בן 76) סבור כי ארצו נמצאת כעת בס־ כנה. לא לחינם הורה לפרסם את נאומו בכל אמצעי התקשורת הרש־ מיים. איש אינו כופר בכך שבורמה נמצאת במשבר. המדינה ביקשה מהאו"ם להיכלל ברשימת המדינות הפחות מפותחות. זו הפעם הראשונה בהיסטוריה המודרנית שלה ניצבת בורמה מול מחסור בדגנים.

המדינה שבזמנו ייצאה נפט, תיאלץ כעת ללא ספק לייבא אותו. מאגרי המטבע הזר יספיקו לדברי מומחה מערבי לשבועיים בדיוק. האוכלוסיה המונה 37 מיליון איש (הכנסה שנתית לגולגולת 180 דולר) חיה באינפלציה רשמית בת שתי ספרות. העסקה כל קשר לכלכלה האמיתית "הכבושה" רובה ככולה על ידי השוק השחור. אם אפשר לקרוא כך לשוק המתנהל בי־ דיעת כולם ולעיני כולם. כתירוץ לכישלון צורב זה של האידיאולוגיה הרשמית, "הדרך הבורמית לסוציא־ ליזם" — תערובת לא סימפטית של עקרונות ריכוזיים ובודהיזם, של בודהיזם ודיקטטורה צבאית — הסתפק הגנרל באמירה שהאופציות שהתחייבו לפני 25 שנה אינן בהכרח הטובות ביותר כיום. הוא ביקש כי בקונגרס הבא של המפלגה, האמור להיערך תוך שב־ תיים יוגש דין וחשבון ללא כחל ושרק על השגיאות שבוצעו.

דגל המדינה לצלילי התזמורת

האוטוקרט הזקן הידוע בהתקפות הזעם שלו על עוזריו, נתן להבין שהפעם אין ברצונו לקבל דו"ח שבח והלל כפי שמוגש לידו קבע. "אם הדיווחים נכתבים על סמך עובדות כוזבות, יהיה זה קשה לתכנן תכניות נכונות לעתיד". אין זו הפעם הראשונה שבה נה ווין מנסה לנער במ־ קצת את הביורוקרטיה, אך מעולם לא עשה זאת בפומבי בצורה כה נחרצת. עוד יותר מפתיעה העובדה שהוא אפילו העלה אפשרות של תיקונים בחוקה "במקום בו יהיה הדבר הכרחי". היכן? זאת לא אמר.

השאלה הגדולה היא אם הוא חושב או לא על הסדרים שיאפשרו את תום הלוחמה. ראנגון מוציאה למעלה מרבע מתקציבה שלה למאמץ צבאי מתמיד נגד כ־60 אלף לוחמי גרילה השולטים יותר על כש־ ליש משטח המדינה המשתמשים במשאבים הטבעיים השופעים במר־ בית אזורי הגבול. גם אם דרישות המורדים יכולות להיראות אוטו־ פיות, הם עדיין מצליחים לרתק את צבא הממשלה ולהעמידו במצב הכן מתמיד ויקר. ההתקדמות שהשיגה ראנגון השנה במאבקה נגד ארגונים אלו רחוקה מלהיות משמעותית ובלתי הפיכה.

כדי לעמוד מול הלחץ הגדל של החיילים, כמה מארגוני גרילה אלו — ביניהם הגדול ביותר מבחינה מספרית, ארגון הקאצ'ינים באזור הגבול הצפוני עם סין — חתמו על ברית שיתוף פעולה צבאית עם ארגון הגרילה הקומוניסטי המונה כ־10 אלפים לוחמים חמושים היטב שעד לאחרונה עדיין היו תלויים בפקינג. לוחמי הקארן, פרוטסטנ־ טים אדוקים מאד ואנטי קומוניס־ טים מאד, מסרבים לחתום על ברית זו ובמחאה עזבו ביולי את נשיאות החזית הלאומית הדמוקרטית, הגוף הסמלי למדי אליו השתייכו כל תנועות הגרילה של מיעוטים לאו־ מיים.

אין זה משנה את העובדה שאין ללוחמי הגרילה האלו שום כוונה לנפץ את ההסכמה האנטי ממשל־ תית המאחדת את כל הארגונים, הב־ מידות שונות והדגשים שונים גם כשר־ ליש מאוכלוסיית המדינה. ה־ אופטימיות שתמיד גילו הקארנים עדיין בולטת במאנארפלאו. "להלחם נגד ממשלת בורמה מזה קרוב ל־40 שנה ללא שום סיוע מחו"ל, זאת כאשר ראנגון מקבלת סיוע זר רב המשמש נגדנו. אם כך נמשיך", אמר לנו בו מיה, המפקד על כ־4000 לוחמים צעירים החמושים במיגוון של נשק מכל הסוגים מהשוק השחור המשגשג של תאילנד.

הגנרל נה ווין: יו"ר

אך הקארנים המודעים לבידודם מנסים כעת ליצור מגעים עם קבוצות שונות. המועצה הלאומית של עמים ילידים בקנדה שמעה דובר שלהם ביולי. הם פנו גם להתאחדות הבריטית נגד העבדות והם אפילו שוקלים יצירת קשר עם "הליגה האנטי קומוניסטית העול־ מית" "על אף השם הרע שיצא לה".

עדיין מוקדם מדי לדעת אם תיפתח הדרך לפיתרון של מלחמת האזרחים הממושכת ביותר באסיה.

להוציא תקופה קצרה של משא ומתן, שנפסקה ב־1963, טאן אונג, אחד מוותיקי המרד של הקארנים, כיום האיש מס' 2 בארגון, אומר כי המורכבות הרבה של הבעייה הלאו־ מית הבורמית היתה הסיבה היחידה לשיחות שנמשכו 45 ימים בעוד שמלכתחילה היה ברור שאי אפשר ליישב בין עמדות ראנגון והמורדים. "היינו צריכים להתהלך אחד אחר השני מול נה ווין כדי לשמוע אותו אומר לכל אחד אותו דבר" — על עליונות הלאום הבורמי שאינה עומדת למשא ומתן.

בציפייה להבהרת כוונות המשטר מתנחמים המורדים בהרי בורמה העילית כי בסופו של דבר סובלת ראנגון מהמצב לא פחות מלוחמי הגרילה. וכאשר השמש שוקעת מאחורי גבעת מאנארפלאו, וכאשר לוחמי הגרילה הקטנים במדים נקיים מניפים לצלילי תזמורת את הדגל של מדינה זו בה איש אינו מכיר וכאשר הספנים משתיקים בר־ געים אלה את מנועי הסירות שלהם על נהר מוקי ומנהיגי הקארן מתאספים ושרים יחד המנונים לאל הנוצרי, אתה נזכר שהמלחמה על בורמה העילית מתנהלת בהפסקות מזה 2000 שנה.

אגרת הקודש של כבוד קדושת אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש בפרוס שנת תשמ"ח

(תרגום מאידיש)

ב"ה, ערב שבת־קודש פ' תבוא,
ח"י אלול, ה'תשמ"ז
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל
בכל מקום שהם

ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

כידוע מהווה כל חודש אלול תקופה של הכנה לקראת ראש־השנה ולקראת השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה, בכלל. לכן הרי זה זמן של חשבון־נפש רציני, ובמיוחד בשנים־עשר הימים האחרונים של החודש, החל מיום ח"י אלול, שהחשבון בימים אלה בפרט הוא יום לחודש: כל יום הוא יום חשבון לחודש מסויים של השנה החולפת ועוברת — ח"י אלול קשור לחודש תשרי שעבר, י"ט אלול לחשוון, וכך הלאה.

במיוחד בשנה הנוכחית שהיא שנת שמיטה, שבת לה', נדרש חשבון מעמיק יותר מבשנה רגילה, וביחוד כאשר תחלתה (ה"ראש") של השנה, יום ראש־השנה, חלה ביום שבת־קודש, דבר ש"רומם" וקידש עוד יותר את כל העניינים, כולל של חיי יום־יום, בשנה החולפת — לדרגה נעלית יותר של קדושה.

נדרש, איפוא, חשבון־צדק אמיתי ביותר, עד כמה היתה ההתנהגות, בימי וחודשי השנה החולפת, תואמת את דרישת התורה בזמן זה, ומה ניתן לתקן, להשלים ולשפר בכל האמור — במיוחד בימים האחרונים של השנה, כדי שיהיה אפשר להתחיל את השנה החדשה ברמה המתאימה.

* * *

כבר דובר בהזדמנויות קודמות — אך הדגשה נוספת בזמן המתאים מועילה תמיד — שחשבון־הצדק, וההחלטות הנובעות ממנו, צריכים להקיף את כל שלושת העמודים: תורה, עבודה וגמילות חסדים, אשר על שלושתם יחד עומד וקיים העולם הגדול, וכן "העולם הקטן" של כל יחיד. וכדי שכל אחד משלושת "העמודים" יהיה כפי שצריך להיות נדרשת בכל אחד מהם קביעות, קביעות בזמן ובמקום, וכך — ו"העיקר" — קביעות בנפש:

תורה: נוסף על קביעות־עתים לתורה כפשוטה (שיעורים סדירים וקבועים בתורה, ביום ובלילה) צריכה להיות קביעות בנפש, שכל מה שנלמד בתורת ה', תורת חיים (= הוראה בחיים), יחדור ויקיף את כל המציאות וההכרה של האדם, עד כדי — "גדול לימוד שמביא לידי מעשה", מעשה המצוות, ושהדבר ישתקף בפועל בכל ההתנהגות בחיי יום־יום, גם אחרי הלימוד.

עבודה: נוסף על כך שתהיה תפלה בזמנה ותפלה בציבור, צריכה ה"עבודה שבלב זו תפלה" להקיף ולמצות את הלב והנפש, שה"דע לפני מי אתה עומד" יתבטא בפועל, עד שיהיה "כל מעשיך לשם שמים" גם לאחר התפלה.

וידועה תורת הבעש"ט (שיום ח"י אלול הוא יום הולדתו) ש"כל האדם צריך לעבוד השי"ת בכל בחינותיו... מפני שהשי"ת רוצה שיעבדו אותו בכל האופנים". וזה בעצם גם תוכן המלים הראשונות של התפלה — ההודאה מיד עם היקיצה מן השינה: "מודה אני לפניך מלך" — שהאדם יזכור תמיד כי הוא עומד לפני מלך מלכי המלכים, הקדוש ברוך הוא.

גמילות חסדים: נוסף על החסד והצדקה בפשטות, כולל הדבר הן חסד בגופו ובנשמתו, הן חסד בממונו, בין לעשירים ובין לעניים. גם עשירים ועניים ברוחניות:

וכל האופנים צריכים להיות חדורים באהבת ישראל אמיתית, על בסיס ה"כלל גדול בתורה": ואהבת לרעך כמוך.

וידועה תורת אדמו"ר הזקן (שגם ח"י אלול הוא יום הולדתו) ש"ואהבת לרעך כמוך" הוא כלי ל"ואהבת את ה' אלוקיך"; הקשורים באהבת התורה.

* * *

לכל האמור — החשבון־צדק, ההחלטה, המעשה בפועל בהשלכת כל זה עד כדי הרמה והגבהה לדרגה של "שבת" — ישנה ההקדמה וההבטחה של תורתנו, תורת חיים: "איני מבקש אלא לפי כחן", הקב"ה דורש מן האדם לפי כחותיו, וכל אחד ואחת, מקטן ועד גדול, מקבלים מן הקב"ה את מלוא הכחות כדי למלא את רצון הקב"ה בשלימות ובשמחה.

והחיזוק מיוחד בא לכל זה בחודש אלול, הזמן שבו י"ג מדות הרחמים מתגלות ומאירות את כל אחד ואחת — ואף אם אין האדם חש בכך בגלוי ממש (בכלל גשמיות העולם ובכלל חושך הגלות) הרי הנשמה חשה בכך — באור פני מלך חיים, הארת הפנים של הקב"ה, כפי שאדמו"ר הזקן מסביר בהרחבה את טיבו היחודי של חודש אלול במשל של תקופת היימצאות ה"מלך בשדה", ובלשונו:

"משל למלך שקודם בואו לעיר יוצאין אנשי העיר לקראתו ומקבלין פניו בשדה, ואז רשאין כל מי שרוצה לצאת להקביל פניו, והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם, ובלכתו העירה הרי הם הולכים אחריו".

ומיום ח"י אלול מוכנסים יותר חיים וחיות פנימיים בכל ענייני אלול, כידוע.

* * *

יהי רצון, שכל אחד ואחת יתבונן יותר ויתעמק במשמעות הדברים והאפשרויות הבלתי רגילות שימים אלה מביאים אתם, וינצלו אותן במלוא המדה.

במיוחד כיון שהרי מתקיים בכל אחד ואחת: "פנה אלי וחנני תנה עוזך לעבדך".

ובוודאי יוסיף כל האמור עוד יותר בהכתיבה והחתימה טובה לשנה החדשה, בכל הדרוש לכל אחד, לעצמו ולבני ביתו, בתוך כלל אחינו בני ישראל — שליט"א.

בכבוד ובברכה להצלחה בכל האמור
לשנה טובה ומתוקה
בגשמיות וברוחניות גם יחד

מנחם שניאורסאהן

ערב שבת־קודש: שהוכפל בו טוב — בראשית א, כה. שם, לא. חוקתי עה"פ שם, לא. וראה רמב"ן שם. וראה לקו"ש חכ"ד ע' 641 הערה ד"ה עש"ק.

ערב שבת־קודש... ח"י אלול: זמן ההכנה לח"י אלול. ע"ד מאמז"ל (ע"ז ג, א) מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת.

ערב שבת קודש... התשמ"ז: ראה לקו"ש שם הערה ד"ה עש"ק... התשד"מ.

שבת־קודש... ח"י אלול: יום הולדת את שני המאורות הגדולים, הבעש"ט בשנת נ"ח (וראה לקו"ד כרך א לא, א ואילך. ספר השיחות ה'תש"ג ע' 146. שם ע' 188) ורבינו הזקן בשנת ק"ה (ראה ספר השיחות שם ע' 188) — ספר השיחות שם ע' 141 ואילך. וראה לקו"ש חכ"ד ע' 178 ואילך. ובהנסמן שם, שיחת ש"פ תבוא, ח"י אלול שנה זו. ולהעיר, אשר רשב"י (ות"ח בכלל) איקרי שבת (זח"ג קמד, ב. כט, א. וראה ברכות מז, סע"ב. שבת קיט, א).

פ' תבוא: ראה לקו"ש שם ע' 64 הערה ד"ה פ' תבוא. לקו"ש תבוא שנה זו הערה 1.

פ' תבוא... ח"י אלול: להעיר מתורות הבעש"ט במסוקי ריש פרשת תבוא שנאמרו בש"פ תבוא ח"י אלול (כהקביעות דשנה זו) תרנ"ב ("היום יום" ח"י אלול. כתר שם טוב (הוצאת קה"ת) הוספות סי' ג).

ביאור תורה הראשונה — ראה גם לקו"ש שם שיחה לח"י אלול ס"ה ואילך (ע' 183 ואילך). ביאור ב' תורות הראשונות — שיחת ח"י אלול התשי"ז. וראה אוה"ת להה"מ (הוצאת קה"ת) ר"פ תבוא (נז, א ואילך). ד"ה והי' כי תבוא באוה"ת תבוא (כרך ה) ע' בנט ואילך. ד"ה זה דח"י אלול התשל"ז.

אלול: הראשי־תיבות בתיבה זו — ראה לקו"ש ח"ט ע' 297 ואילך. חכ"ד ע' 177. שם ע' 313־14. קונטרס שיחת ש"פ ראה התשמ"ז סא"ד. ושי"נ.

חודש אלול... הכנה לקראת ראש־השנה: ראה לקוטי מהרי"ל הל' ימים הנוראים. לי"ת להאריז"ל עה"פ (תצא כא, יג) ובכתה גו' ירח ימים (וראה אוה"ת כרך ב ס"ע א"ג ובכתה"ג שם). סוד אריח ר"ס תקפ"א.

חודש אלול... חשבון־הנפש: סה"מ אידיש ע' 75. 78. 129. ובכ"מ.

בשנים עשר הימים האחרונים של החודש... יום לחודש: ספר השיחות ה'תש"ג ע' 177. שם ע' 179.

בשנה הנוכחית... שמיטה: ראה מכתב יום שלשים לחודש תשרי שנה זו, ובהנסמן בהערות שם.

שנת שמיטה, שבת לה'... ראש השנה... שבת־קודש: להעיר, אשר שנת השמיטה, שבת לה', ויום השבת שייכים זל"ז, ובמחז"ל שבת לה', כשם שנאמר בשבת בראשית — תו"כ (הובא בפרש"י) עה"פ בהר כה, ב. וראה ראב"ע ורמב"ן ועוד שם.

שבת לה': בהר שם, ד.

תחלתה (ה"ראש") של השנה, יום ראש־השנה: ראה לקו"ת תבוא מא, ג. נצבים מז, א"ב. דרושים לר"ה נח, א"ב. עטרת ראש שער ר"ה בתחילתו. אוה"ת דרושים לר"ה (כרך ה) ע' ב'עו ואילך. ובכ"מ.

ולהעיר, שגם יום ח"י אלול (יום החשבון דתשרי הו"ה העבר) חל בשנה זו בש"ק.

חשבון־צדק אמיתי ביותר: ראה מכתב ערב ח"י אלול התשמ"א (לקו"ש חכ"ד ע' 641 ואילך)

הדגשה נוספת בזמן המתאים: להעיר ממחז"ל (מכילתא הובא בפרש"י עה"פ יתרו יט, כב). שמזרזין את האדם קודם מעשה ומזרזין אותו בשעת מעשה.

שלושת העמודים... עומד וקיים העולם הגדול: אבות פ"א מ"ב. שם מי"ח. וראה לקו"ת שלח מט, ב. ד"ה על שלשה דברים הש"ת (ע' 160 ואילך). ולהעיר, אשר ג' העמודים נרמזים הם (גם) בהר"ת דאלול — ראה בהנסמן לעיל הערה ד"ה אלול.

"העולם הקטן" של כל יחיד: עולם קטן זה האדם — תנחומא פקודי ג. זח"ג לג, ב. הקד' ת"ז (ק, ב. קא, א). וראה אדה"ז ספל"א. לקו"ת במדבר ח, סע"א ואילך. ולד' ב' סה"מ תרכ"ו ע' קכו.

תורה... קביעות־עתים: ראה גם תניא פל"ד.

קביעות בנפש: ראה לקו"ד כרך א ז, א (בשם אדה"ז): עפ"י דרך החסידות צריך להיות הקביעות לא רק בזמן לבד כ"א שיהי' הקביעות בנפש.

תורת חיים (הוראה בחיים): ראה זח"ג נג, ב: תורה, אמאי אקרי תורה בגין דאורי וגלי במאי דהוה סתים דלא אתידע. חיים, דכל חיים דלעילא בה אתכלילו ומינה נפקין. וראה רד"ק לתהלים יט, ח. גו"א ר"פ בראשית.

גדול לימוד שמביא לידי מעשה: קדושין מ, ב.

עבודה שבלב זו תפלה: תענית ב, א. רמב"ם הל' תפלה בתחלתן. סהמ"צ להרמב"ם מ"ע ה.

דע לפני מי אתה עומד: ראה ברכות כח, ב.

כל מעשיך לשם שמים: אבות פ"ב מי"ב. רמב"ם הל' דעות ספ"ג. טושו"ע או"ח סרל"א. וצע"ק שבטוש"ע אדה"ז או"ח סקנ"ו ס"ב השמיטו (אבל מציין בסוגים לטוש"ע או"ח פ"ז וכו"ם להרכבים פ"ה, שבשניהם מקשר הנ"ל עם "בכל דרכיך דעהו" — שהובא בטוש"ע אדה"ז שם).

וידועה... הבעש"ט: צוואת הריב"ש בתחלתה (ס"ג)

שיום ח"י אלול הוא יום הולדתו: בענין יום הולדת של צדיקים — ראה באריכות לקו"ש ח"ה ע' 86 שהו"ג להערה 1. ושי"נ. וראה ג"כ בעניננו (ח"י אלול): ספר השיחות התש"ג ע' 89 ואילך. שם ע' 186. נתבאר באריכות בלקו"ש חכ"ד ע' 178 ואילך.

המלים הראשונות... מיד עם היקיצה מן השינה: להעיר מכתר שם טוב פרי"ב (כז, ב"ד) ע"ד גודל ענין דיבור הראשון בקומו משנתו ואיך שהוא משפיע על כל היום. ולהעיר מפתגם כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, אשר ה"נקודה" (ובאחרי הובת "כתמלה") שב"מודה אני" צריך לפושטה (פאנאנדערשפרייטן) על כל היום כולו — שיחת יום אחש"פ תרצ"ו בסעודה ס"א (נדפסה ב"כרם חב"ד" גליון ג. ניסן שנה זו ע' 25). קונטרס ענינה של תורת החסידות ס"ט.

מיד עם היקיצה מן השינה מודה אני: סדר היום בתחילתו — הובא בבאור היטב או"ח ס"א סק"ה. טוש"ע אדה"ז או"ח מהדו"ק ס"א ס"ה. מהדו"ב ס"א ס"ו. סידור אדה"ז לפני "מודה אני".

גמילות־חסדים... בגופו ובנשמתו... בממונו: ראה סוכה מט, ב. פרש"י תכינו יתה לאבות פ"א מ"ב. וראה ד"ה אשר ברא (המשכו) ד"ה כל הנהגה תרפ"ט פ"ד ואילך ופ"ה ואילך (סה"מ קונטרסים ח"א כג, א ואילך).

גמילות־חסדים... בין לעשירים בין לעניים: סוכה שם.

עניים ברוחניות: ראה נדרים מא, א: אין עני אלא בדעה. כתובות סח, א: עני — עני בדעת, עשיר — עשיר בדעת. וח"ג רע"ג, ב.

כלל גדול בתורה ואהבת לרעך כמוך: קדושים יט, יח. תו"כ (והובא בפרש"י) עה"פ. ויתירה מזו: זו היא כל התורה כולה — שבת לא, א. וראה תניא פל"ב.

וידועה תורת אדמו"ר הזקן: הובאה בהוספות לסה"ל תהו"ם עמ' רט. "האמיתי" תורת " עי' מת (קמח, ב). אגרות־קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג ע' תנו. קונטרס תורת החסידות ע' 24. "היום יום" ו' תשרי. ספר השיחות הש"ת ע' נ. וראה ספר הערכים־חב"ד כרך א ערך אהבת ישראל סי"ו ושי"נ.

ואהבת לרעך כמוך... ואהבת את השם אלקיך... הקשורים באהבת התורה: וראה ספר השיחות הש"ת ע' 2 ואילך. לקו"ש ח"ב ע' 499. ספר הערכים שם

ואהבת את השם אלקיך: ואתחנן ו, ה.

איני מבקש אלא לפי כחן: במדב"ר פי"ב, ג

בשלימות: ראה במקומות שהובאו באוה"ת לך ד"ה ומלכי צדק (עו, ב ואילך).

ובשמחה: ראה ד"ה שמח תשמח התשמ"א (קונטרס י"ג אלול תשמ"ו) סי"ב. ושי"נ.

חודש אלול... י"ג מדות הרחמים מתגלות: לקו"ת ראה ד"ה אני לדודי הא' ס"א ולב, א"ב. ד"ה זה הב' ס"א (לג, א). שם ד"ה ושכתי כדכד הא' פ"א (כז, ד). מאמרי אדה"א"צ דברים ח"ב ס"ע תבב ואילך. ובהנסמן שם בהערה ד"ה הנזכר בספרי הקבלה.

באור פני מלך חיים: משלי טז, טו וראה לקו"ת ספפי צג, ב.

כפי שאדמו"ר הזקן מסביר בהרחבה: בלקו"ת ד"ה אני לדודי הא' שם.

רשאין: נתוסף ומבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר בסה"מ לך אמר לבי (בסה"מ השי"ת ע' 166). השי"ח ע' 285). ראשא"ו ויעבור.

ובלכתו העירה: ברי"ה תשרי־ת בי שכונ"ת (ראה לקו"ת שם ד"ה אני לדודי הא' ובסוד"ה הנ"ל הסוף).

הרי הם הולכים אחריו: שגם ע"ז ניתנו הכחות במלוא המידה.

ומיום ח"י אלול ואילך מוכנסים... וחיות: ראה שיחת ח"י אלול ה'תש"ב (לקו"ד כרך ג ע' 946 ואילך. ספר השיחות ה'תש"ב ע' 122 ואילך).

במלוא המדה: ראה כתובות סז, רע"א.

פנה אלי... לעבדך: תהלים פו, טז

הכתיבה וחתימה טובה... ולשנה טובה ומתוקה: ראה בהערות למכתב ח"י אלול התשמ"ד בכתבו וש"נ.

בגשמיות וברוחניות: ראה לקוטי לוי"צ אגרות ע' רעג

המירוץ על הילטון

שרות

DER SPIEGEL

מיוחד ל"הארץ"

השליחים מגרמניה המערבית מי־ לאו את תפקידם בשקדנות. בקפ־ דנות הם בדקו את טורי הספרות הארוכים בתוך בנק ההשקעות פרסט בוסטון, קראו סקרים מקיפים וקיימו קשר טלפוני רצוף עם המשרד הראשי בקלן. שם ציפה בדריכות מנהל לופטהאנזה, הנס רונאו, לתוצאות עבודת הבדיקה והחקירה. היא אמורה היתה לגלות מה ערכה ומצבה של רשת מלונות הילטון הבין־לאומית. השליחים התבקשו למהר. רשת בתי המלון היוקרתית עמדה פעם נוספת למכי־ רה. רונאו סבר כי יש לו סיכויים טובים לרכוש את הילטון ובדרך אגב להפוך כך את חברת התעופה שלו לאחת מחברות המלונאות הגדולות בעולם. השבוע אמורה היתה מועצת המנהלים של לופט־ האנזה לדון ברכישה בת 1.1 מי־ ליארד הדולרים. "הילטון", אמר רונאו, "יכול לתרום תרומה חשובה להבטחת עתידה של לופטהאנזה".

אולם אפשר היה למחוק את הסעיף הזה מסדר היום. רשת המלונות כבר נמכרה; המתחרה היה מהיר יותר. בשעה שאנשי לופט־ הנזה אספו נתונים בניו־יורק, הדביק אותם הבריטי סיריל סטיין. היה זה ב־10 בספטמבר.

טיפול אישי

סטיין עומד בראש הקונצרן הלונ־ דוני לאדברוק. קונצרן זה מנהל את רשת משרדי ההימורים הגדולה ביותר בעולם, וכן 63 בתי מלון, בעיקר בבריטניה. שלא כרונאו, התייחס סטיין לעיסקת הילטון מלכתחילה כעניין המצריך את טי־ פולו האישי. בתחילת ספטמבר הוא טס לניו־יורק ונשא ונתן במישרין עם פראנק אולסן, העומד בראש אלג'יס, הבעלים של הילטון. הוד־ בר בהרהאם אלג'יס, שבין השאר מחזיקה בבעלותה את חברת התע־ ופה השנייה בגודלה בארצות־ הברית יונייטד איירליינס, את חב־ רת השכרת המכוניות הגדולה ביותר בעולם הרץ, וכן את קונצרן המלונות ווסטין, רכשה את הילטון אינטרנשיונל לפני תשעה חודשים בלבד במחיר המרשים של 982 מי־ ליון דולר. בחברת קלימ, שם כבר נשאה ונתנה ההנהלה על ההורים, מנע הדירקטוריון ברגע האחרון את הרכישה.

אולם האגוז הזה היה קשה מדי לאלג'יס. הפסדים, בעיקר בחברת התעופה יונייטד, אילצו אותה למהר

סיריל סטיין: ניצח

ולמכור שוב את רשת המלונות. מעוניינים היו די והותר. "קיבלנו פניות מיותר מ־30 מפעלים", מסר אולסן. לצד לופטהאנזה ולאדברוק, התעניינו ברכישת הרשת גם חברות תעופה כגון ג'פאן אייר ליינס וחברת התעופה הסקנדינבית סא"ס, וכן אילי מלונאות כמו הייאט ומאריוט. ההחלטה אמורה היתה ליפול בת־ חילת אוקטובר במעין מכירה פומבית בפרסט בוסטון בניו־יורק. עד

או סבר רונאו שיש לו זמן. אולם סטיין לא היה מוכן להסתכן בהרפתקה של מכירה פומבית. איל משחקי המזל התייצב ב־10 בספט־ מבר במשרדו של אולסן. הוא הציב בפניו הימור פוקר: או שאלג'יס תמכור את הילטון "עוד באותו יום" או שלאדברוק פורשת מהמירוץ. "ההצעה האחרונה" שלו — 1.07 מי־ ליארד דולר. היא אמורה לכלול את כל 92 מלונות הילטון ב־44 מדינות וכן את אחד המלונות הטובים ביותר של קבוצת ווסטין בטורונטו.

מחיר גבוה מהשווי

המחיר נראה לאולסן אבל הוא רצה להרהר בדבר. "משחק פוקר כה מהיר" אינו הוגן כלפי שאר המעוניינים. סטיין לחץ. הוא רצה, התעקש הבריטי, "החלטה סופית עוד היום". בשעות הערב המאוחרות הגיעו השניים להסכמה. בשלב זה עוד ניסו אנשי לופטהאנזה לברר כמה בדיוק שווה הילטון. הם עדיין לא באו לידי משא ומתן ישיר עם הנהלת אלג'יס.

סיריל סטיין משלם בכל זאת מחיר גבוה יותר מהשווי של רשת המלונות. איל המלונות האמריקאי ביל מאריוט, העומד בראש רשת מלונות המצליחה בעולם כולו, לא היה מוכן "בשום פנים" לשלם יותר מ־650 מיליון דולר תמורת הילטון.

קשה לאמוד את המחיר הריאלי של הרשת. נכסי נכרי דלא ניידי כמעט שאין לה. על רוב המלונות במנהטן או בדיסלדורף, בלונדון או בטוקיו, אין זיכיון. כך שילם איפוא סטיין בעיקר תמורת שם החברה והארגון המיומן שלה. בשם הטוב רוצה הבוס החדש להשתמש גם לצורכי המ־ לונות הקודמים שלו. רבים מ־63 המלונות של לאדברוק יעשו להיל־ טונים. החברה גם מתכוונת לבדוק אם העסק הבסיסי הרווחי שלה — קזינו ומשרדי הימורים — יוכל להתבצע במלונות הילטון. כדי להב־ טיח ביצוע חלק ללא תקלות, אמורים במהירות האפשרית שניים ממנהלי המלונות של לאדברוק לקבל לידיהם את הניהול הבכיר של הילטון בניו־יורק.

לרונאו נותרה נחמה פורתא. כי שום חברת תעופה אחרת לא השיגה אותו במירוץ על הילטון. שכן זה זמן־מה כוללות חברות התעופה הגדולות בשירות שהן מספקות, לבד מכרטיס טיסה גם מיטה במלון. ואולי בכל זאת עוד תוכל העיסקה של לופטהאנזה עם הילטון לצאת לפועל. אמנם סטיין ואולסן הגיעו לידי הסכמה, אך החוזה ייחתם רק בסוף אוקטובר. זה הזמן שלו נזק־ קים עורכי־הדין של שני הצדדים לניסוחו. ורונאו חושב בקול רם: "לא תהיה זו הפעם הראשונה שכוונות הילטון מתבטלת ברגע האחרון".

חריקות / זאב יפת

סליחה, טעות בניתוק

בתחילת החודש גילה ה' עתנאי והסופר שבתאי טבת כי הטלפון בביתו שבק חיים לכל חי ומרגע זה מצא עצמו במרכזו של סיפור בלהות בירוקרטי.
לאחר שהטלפון שלו נדם ניסה טבת להתקשר — מטלפונים ציבוריים ומבתי שכנים — לשירות התיקונים 16. מובן ש"16" היה תפוס כל הזמן. לאחר עשרות ניסיונות הצליח להשאיר הודעה מוקלטת. חלפו יומיים ודבר לא אירע. לאחר עשרות ניסיונות חיוג נוספים, הצליח להשיג את השירות, ואז נאמר לו: "יצא כרטיס עבודה לתיקון הקלקול". כעבור יום נוסף אמרו לו "היינו בביתך אבל לא היית". איש לא טרח להודיע לי שעלי להישאר בביתי, זעק טבת. הוא ביקש לדבר עם המפקחת. המתין רבע שעה על הקו ולבסוף הבין שהוא ממתין לשווא. במהלך כל שיחותיו, אומר טבת, היתה התייחסות אליו כאילו הוא טרחן ונודניק, הבא בטענות לארמון קיסר.
כתום שבעה ימים הצליח להתקשר עם המפקחת. אז נאמר לו, שהטלפון אינו מקולקל אלא נותק בגין אי תשלום חוב בסך 56 שקל. "אבל הרי יש לי הוראת קבע בבנק לתשלום חשבון הטלפון", יבב טבת. "אתם הרי מתעסקים עם טלפונים. למה לא טילפנתם אלי לברר העניין, אולי אתם טעיתם, אולי הבנק טעה? טבת נוטה לשלם את 56 השקלים והטלפון חובר.

טבת: 16 לא עונה

ביקשתי לברר בהנהלת בזק מדוע היה על טבת לעבור שבעה מדורי גהינום. במשך שמונה ימים, עד שהטלפון שלו חובר. עוד שאלתי אם בזק נוהר ברשימות מנויים בעלי הוראת קבע לתשלום החשבונות בבנק, האם מישהו מעיין ברשימה זו בטרם ניתנת הוראת ניתוק.
יעקב שמיט, מנהל המחלקה לתלונות הציבור, ערך בדיקה יסודית. סיכום בדיקתו: "הטלפון של טבת נותק בטעות... ב־2 בחודש זה נותקו אלפי מנויים במרכזות צפון ת"א, שלא שילמו חשבונותיהם. הטכנאי טעה, ניתק ללא כל בדיקה את הטלפון של טבת במקום לנתק טלפון אחר. כשטבת התלונן הוצא כרטיס עבודה. תלונתו הועברה לבוחן, הלה הורה לטכנאי לבדוק. הטכנאי לא בדק. רק ראה שכתוב "נותק בגלל אי תשלום" ודיווח על כך למטונה. ברגע זה הטעות הונצחה וטבת נכנס לקטיגוריה של מפגרי תשלום. זו טעות מצערת בת שמונה ימים. אנו מכים על חטא, נפיק לקחים. אנו מתנצלים בפני טבת. מקרים כאלה פוגעים בתדמית שלנו".
אומר טבת: "טעות אנוש יכולה לקרות, ולא על כך אני זועם. קורה שמנתקים טלפון בטעות, אבל מדוע אי־אפשר להשיג את מס' 16, מדוע אמרו לי שטכנאי ביקר בביתי לתקן הקלקול, מדוע אמרו לי שאני חייב כסף והריצו אותי לבנק. מדוע כל התהליך נמשך שמונה ימים רצופים. וכיתי לתשובות אידיוטיות בכל מהלך מגעי עם בזק". עוד הוא מוסיף, כי בזק גאה במיכשור המודרני שלה ובמחשבים הגדולים, אך בפועל הללו משמשים שסיה שמתחתיה מטאטאים את כל המחדלים. כל זמן שהנהלת בזק וחבר עובדיה לא יבינו שמתפקידם להגיש שירות יעיל ואדיב ללקוחות, ימשיכו תקלות מעין אלה שאירעו, לו למרר את חיי האזרחים.

"המומחים" של הטכניון

במסגרת הכתבה "עדים מומחים" שפורסמה במדור זה בסוף יולי, דווח על אנשי מקצוע המופיעים בבתי־המשפט כעדים מומחים ומעידים עבור אלה ששכרו אותם. חלק לא מבוטל מהכתבה עסק באנשי הטכניון בחיפה ובראשם המהנדס הבכיר סמיר משרקי, שלגביו קבע בית המשפט כי "הגיש חוות־דעת מטעה ביודעין לבית־המשפט".
הטכניון החליט, משום־מה, להתעלם מהעניין. המוסד לא הגיב, לא הורה לגורמים האחראיים לפתוח בבדיקה.
השבוע אירעה התפתחות חדשה. הגיעה לידי חוות־דעת מומחה בחתימת משרקי. הלה נשכר על־ידי בית־חרושת למרצפות לבדוק תלונות לקוח שטען כי קיבל מרצפות פגומות. חוות־הדעת המלומדת שלו קבעה חד־משמעית: "ניתן להסיק בהוראות כי פגם זה אינו קשור לייצור המרצפות". המומחה הטיל את האשם על הלקוח שהשתמש בחומרי־ניקוי חריפים.
המתלונן פנה למכון התקנים, אשר הורה לתחנה לחקר הבנייה בטכניון לבדוק ביסודיות את העניין. והנה, בניגוד גמור לחוות־דעתו של "העד המומחה", כתב ד"ר קורין, ראש אגף הבדיקות בטכניון, דו"ח מפורט שמסקנתו היתה: "ניתן לקבוע באופן חד־משמעי שסיבת התופעה היא בשימוש בחומר בלתי־עמיד לייצור מרצפות. ואין להאשים את בעלי־הבית בטיפול לא נכון במרצפות".
שלחתי את שתי חוות־הדעת הסותרות להנהלת הטכניון. הפעם, כנראה, לא יכלו הגורמים האחראיים להמשיך לעצום עיניים. תגובת ההנהלה: "כמהנדס בכיר בטכניון אסור למשרקי לבצע עבודות פרטיות ללא אישור והוא לא ביקש אישור. אסור לו להגיש חוות־דעת על טפסים רשמיים של הטכניון". נאמר לי, שבימים אלה האחראים לו, כולל ד"ר קורין, שוהים בחו"ל. כשיחזרו יבדוק הטכניון ביסודיות את מעורבות עובדיו במתן חוות־דעת של מומחים, תמורת תשלום, לבתי־המשפט ואף יבדוק כיצד אירע שבתי־המשפט ציינו לא־פעם שהוגשו להם חוות־דעת שקריות, בעוד שהן אמורות להיות מקצועיות ואובייקטיביות.

פצצת־זמן ושמה "הסכם שירותים"

החברה הקבלנית חיים שמי — השקעות בע"מ, בונה בפתח תקוה פרוייקט יוקרה בשם "מגדלי הנשיאים". [illegible] פרטית. יש להניח, שכל המעוניין לרכוש דירה בפרוייקט יבדוק היטב את המחיר, המיפרט וטיב הבנייה. עם־זאת, הניסיון מלמד שרבים אינם בודקים כי מודיות את "הסכם השירותים", הוא ההסכם לניהול השירותים השוטפים בבנייני הפרוייקט. בשנים האחרונות נעשים הסכמים אלה יותר ויותר פופולאריים בבניינים יוקרתיים. חתימה על הסכם זה בלא בחינה מדוקדקת של תוכנו, עלולה להכניס את הדייר לצרות צרורות לאורך שנים.
"הסכם השירותים" שמציעה חברת שמי לקוני הדירות הגיע לידי, והוא פחות או יותר זהה להסכמים שמציעים קבלנים אחרים. כבר ממבט ראשון נראה ההסכם כמקל עם הקבלן וכמחמיר עם קונה הדירה. העברתי את ההסכם לעיונו של היועץ המשפטי של המועצה הישראלית לצרכנות ולעו"ד נחמן הרנשטיין, מומחה לעסקי נדל"ן.
חוות־הדעת המקצועיות של שני המשפטנים [illegible] הקבלן היא שיטת הקוסט פלוס 20% דמי ניהול. שיטה זו מהווה תמריץ שלילי לחיסכון, מה גם שאין כל ביטחון שהשירותים לא יוזמנו אצל גופים הקשורים לקבלן. לפי שיטה זו, ככל שגדלות ההוצאות, גדלים הרווחים. זה טוב לקבלן, רע לקונה הדירה.
להחברה ניתנת זכות להודיע על הפסקת ההתקשרות עם הדיירים, ואילו לדיירים לא ניתנת זכות דומה. עצם הקניה, מדובר בחוזה לכל הדיירים: אם ימכור את דירתו והקונה החדש לא ירצה לחתום על הסכם השירותים, הרי הבעלים הראשון ימשיך להיות קשור עד יום מותו בהסכם. לדייר אין כל זכות לקבוע את היקף השירותים שיסופקו לו או את מחירם. הכל נתון בלעדית לשיקולי החברה. ההוצאות, לפי ההסכם, יתחלקו באופן שווה בין הדירות, שלא לפי גודלן. יש בכך משום העדפה לבעלי דירות גדולות, ובמיוחד לבעלי הפנטהאוזים.
הקבלן, חיים שמי, רואה את הדברים באור שונה [illegible] לתפוס את הדיירים באותה חווה שלא יבוא אחד מהם ויקבל את המוח, לא ירצה לשלם כמו האחרים. צריך לשמור על הפרוייקט, צריך לטפל בדיירים במסגרת שלא יהיו בלבולי ראש. אני הולך להרוויח על חברת האחזקה? אני משלם 50,000 דולר לחודש משכורות, אני צריך בלבול ראש בשביל עוד אלפיים־שלושת אלפים דולר לחודש? פעם ראשונה אני עושה חוזה כזה, העתקתי אותו מקבלן אחר".
המלצת המועצה לצרכנות — הפתרון הטוב ביותר הוא שמניות חברת השירותים יוחזקו בידי בעלי הדירות. ואם לא ייוצר ניגוד אינטרסים בינם לבין בעלי החברה ספקית השירותים השוטפים. בכל מקרה אחר, יש לבדוק היטב כדי לדעת מראש לקראת מה אתה הולך, האם אתה מוכן להוציא מדי חודש סכומי כסף גדולים שמישהו זר יקבע את גובהם.

המשטרה בעד עברייני תנועה (המשך)

במדור שפורסם בשבוע שעבר הבאנו את סיפורם של אזרחים רחובותיים שהבחינו בנהג פרוע המבצע עבירות תנועה שסיכנו חיי אדם. כאזרחים שאיכפת להם התלוננו במשטרת רחובות. כעבור חודשים ארוכים קיבלו הודעה רשמית, שלפיה, לאחר בדיקה, הוחלט לסגור את התיק. זאת בלא ששני העדים המתלוננים הוזמנו למסור את עדותם במשטרה.
מתברר שאין זה אירוע חריג. גדעון ויגרט מרחוב הרב ברלין 22 בירושלים, מוותיקי יחידת יס"ם במשא"ז מרחב ירושלים, מספר כי היה עד לשתי עבירות תנועה של נהגים, כולל עקיפה על פס הפרדה כאשר ממול הופיע רכב, ואך כנס נמנע אסון. לתלונות צירף תרשימים ושמות עדים נוספים. לאחר חודשים רבים, בלא שאיש טרח להזמינו למסור עדות, הודיעו ראש לשכת התנועה במרחב לכיש שהוחלט לגנוז את שתי התלונות.
גם דן טל מרחוב נחמיה 32 בחיפה היה עד, בסוכות אשתקד, לעבירת תנועה חמורה — אי־ציות לתמרור עצור. באותו מקרה הגיבה המשטרה כמעט הסתיימה באסון. דן הגיש תלונה למשטרה, שירטט את מקום האירוע, ציין את השעה, את מספר הרכב. עד היום לא קיבל כל אישור לתלונתו, ומובן שאיש לא זימנו כדי למסור עדות.

בית ברל — הכסף והמכונית

בשעתו סופר במדור זה על ח"כ אהרון הראל (מערך), המשמש גם כמנכ"ל בית ברל. ואשר בתוקף תפקידו זה העמיד המוסד לרשותו מכונית פורד גדולה. הראל הגיע עם מכוניתו הצמודה לישיבות הכנסת, ועם זאת קיבל כח"כ הוצאות אחזקת רכב עבור רכבו הפרטי.
בית ברל שקוע בחובות כספיים מעיקים. לא מכבר חזרו הראל ורעייתו ממסע בארה"ב, שם ניסה הראל לגייס תרומות כספיות למוסד. בסוף החודש הוא שוב עומד לצאת לארה"ב. בינתיים, החליף הראל את מכוניתו הצמודה במכונית משנת הייצור האחרונה, ובאותה הזדמנות גם הוחלפה מכוניתו הצמודה של ח"כ אבא אבן, שלה צמוד גם נהג. גם מכונית סגן המנכ"ל הוחלפה. עובדי בית ברל מתלוצצים: "אנו דומים למדינת ישראל. בספרים אנו מופיעים כבעלי חובות מעיקים. ראשינו רצים לחו"ל ולמפלגה, מתחננים לעזרה, ובו בזמן הם חוגגים, מחליפים מכוניות, נוהגים בכלי־רכב מרנינים עיניים." דוברת בית ברל הגיבה ב"אין תגובה".

חברה בשתי וועדות

בעיריית רחובות שוררים זה זמן רב אי־סדרים. באחרונה הושלמה הכנת דו"ח פנימי שמשרד הפנים מסרב לפרסמו, אך עותק ממנו הגיע לידי. לפי הדו"ח טענת העירייה כאילו היה לה בסוף 1986 גירעון שוטף בסך 6 מיליון שקלים אינו נכון, ולכן גם לא היתה הצדקה לבקש אישור להעלאת מסים בגובה של 40% באמצע השנה.
במקום למנות ועדה קרואה לעיריית רחובות — וראשי משרד הפנים הצהירו לא־פעם שזו כוונתם — החליט משרד הפנים למנות ועדת־חקירה שתבדוק ותסיק מסקנות לגבי תיפקוד העירייה והעומד בראשה, יחזקאל הרמלך. בראש הוועדה העמיד חיים קוברסקי, לשעבר מנכ"ל משרד הפנים. בוועדת החקירה שלושה חברים, אחת מהן היא טניה שפאניך.
ואולם טניה שפאניך והרמלך חברים בוועדה לבדיקת ניגודי אינטרסים של נבחרי ציבור, ועדה שהוקמה על־ידי משרד הפנים והמרכז לשלטון מקומי. כך נוצר מצב מביך. יום אחד נפגשת טניה עם הרמלך, והם דנים כידידים בנושאים הקשורים לתפקודם באותה ועדה, ולמחרת יושבת טניה בוועדה אחרת הדנה בתיפקודו של הרמלך כראש עיר, כאשר מסקנות ועדה זו יקבעו לשבט או לחסד את גורלו הפוליטי. במשרד הפנים ערים לבעיה זו, ואומרים שגברת שפאניך מסוגלת לעשות הפרדה בין שני התפקידים. השאלה היא כמובן, מדוע צריך אדם להתאמץ להוכיח שהוא בסדר, כאשר הרבה יותר פשוט היה למנות אנשים שונים לשתי הוועדות.

כספת

יעול היוקרה

כמו בכל שנה, גם השנה מקבלים עובדי המדינה יומן כיס, אלא שהפעם — הפתעה. במקום היומן המסורתי, יקבלו משרתי הציבור "יומן יעול" חדיש ומתוחכם, בהפקת נציבות שירות המדינה והמכון לפריון העבודה והייצור.
מטרתו של המכון בהפקת "יומן היעול" חורגת מענייני יעול ופריון גרידא. את היומן החדש — האמור להתחרות ב"סטן סטארס" היוקרתי — המציא ופיתח לא אחר מאשר יוסף דוריאל, העומד בראש המכון לפריון העבודה, והוא בעל הזכויות הבלעדי על המצאת היומן החדש. שבו, שלא כמקובל, נפרסים הדפים.
נציבות שירות המדינה הפיקה כ־40 אלף יומנים בעלות של שני שקלים ליחידה. האם יש קשר בין מעמדו ותפקידו של הממציא לכך שגוף ממשלתי מפיק את המצאה?
יהודה לבנון, דובר נציבות שירות המדינה ומי ששדך את היומן לצורכי שירות המדינה, מרגיע: "דוריאל הציג בפנינו את היומן וביקש שננסה אותו למשך שנה. הוא ויתר על זכויותיו לשנה זו, והעמיד לרשותנו אופציה לשנה שאחריה".
לבנון מספר כי עד כה התפלגו התגובות על היומן החדש בין אוהדים נלהבים לשוללים קיצוניים. וגילה שהיו שהחזירו אותו בדואר. "בעוד שנה" הוא מבטיח, "נערוך משאל בכתב ונבדוק את התגובות באופן רציני".
לממציא היומן, שוויתר בינתיים על תמלוגים, אין על מה להצטער. היומן החדש יופק ללא הוצאות, מבחינתו, לציבור רחב, ועוד יהיה מי שיערוך סקר לבירור מידת הצלחתו. בשנים הבאות ניתן יהיה אולי לשווק את היומן לציבור הרחב בכסף מלא. אלא שהממציא דוריאל אומר: "אין לי שום כוונה לעשות כסף מהיומן. יתכן אמנם שנשווק אותו בעתיד בחו"ל, אבל בארץ אני מוכן להסתפק ביוקרה".
(אבי גנאור)

אין כעסקי מזון

בני אדם אוהבים לאכול, ומכאן שעסקי מזון הם עסק מאוד בטוח. איש העסקים הקנדי דוד עזריאלי, יזם רשת הקניונים, הימר נכון כאשר העדיף מקום נרחב לעסקי מזון בקניון שלו ברמת גן. לא רק זאת, אלא שחברתו שותפה חצי חצי עם רשת אפרופו בהפעלת המסעדות בקניון.
למסקנה שעסקי המזון הם דבר בטוח הגיע גם איש הביטוח שלמה אליהו, המקים את פרויקט גן העיר. בדומה לעזריאלי, גם אליהו החליט שעסקי המזון הם דבר בטוח. הוא לא ימסור את המסעדות, בתי הקפה והבארים לניהולם של אחרים.
השבוע נודע שהאחים רוזנמן מחדרה נכנסים גם הם לעסקים של מרכזים מסחריים ומקימים "קניון" בחדרה. נכון, גם הם החליטו שעסקי המזון הם הדבר הבטוח ביותר, וגם כאן הם יופעלו ישירות על־ידי "בעל הבית".
כאשר העסק בטוח, חבל להתחלק עם שותפים.
(אריה לביא)

הג'מבו מושך הריבית לטווח ארוך

ב"ימים הטובים" הם היו הבנקאים סוגרים ביניהם את שערי הריבית בארוחות צהרים רשנה, בחדר האוכל הפרטי של אחד מהם. הימים האלה חלפו, נקווה מבלי שוב. התחרות בין הבנקים נטושה כיום במלוא עוזה. בנק הפועלים היה הראשון שהעלה לפני שבועיים את הריבית על פיקדונות ג'מבו שקליים, ובעקבותיו הלכו גם הבנקים האחרים.
בנק לאומי נאלץ עקב כך להעלות את הריבית על האשראי שהוא מעניק ללקוחותיו בדרך הבאה: לשלושה החודשים מ־2 אחוזים לחודש ל־2.25 אחוזים לחודש, ולחצי שנה מ־2.25 אחוזים לחודש ל־2.50 אחוזים לחודש. הבנק חדל לתת אשראי שנהג לתת, רק לפני שבועיים, לתקופה של שנה.
עצה: אל תמהרו לנצל אשראי זה. הריבית עוד תרד.
(יהודה שרוני)

מסתורי תכנית החיסכון

בנק המזרחי מגיב על דברים שנכתבו כאן לפני שבועיים: מסקנת "כספת" כי מבצע החיסכון של בנק המזרחי, המכסיה הטבה בצורה של שלושה מדרים, מעניקה לחוסך הטבה של שני פרומיל לשנה, נשענת על ההנחה שהמדובר בתכנית לחמש שנים.
בפועל, המדובר בתכנית לשנתיים, בריבית של 4.25 אחוזים, כך שההטבה היא בגובה של חצי אחוז לשנה. קיים גם מסלול לחמש שנים, שבו אכן, ההשפעה של שלושת המודים נמוכה יותר, ואולם שם הריבית גבוהה ב־0.7 אחוזים לשנה.
(יהודה שרוני)

עונת המעבר יפה למזגנים

בענף המיזוג ממליצים להתאזר בסבלנות ולהמתין מספר חודשים לפני הזמנת המזגנים. הסיבה לכך היא, שמחירי המזגנים כיום גבוהים יחסית, וטיב השירות בהתקנתם אינו משופר, בגלל הביקוש הגדול בעונת הקיץ.
יודעי דבר מציינים כי תופעה זו חוזרת על עצמה גם בחורף, כאשר קיים ביקוש ער למזגנים הכוללים גם מתקני חימום.
מכאן שהעונה המומלצת לרכישת מזגן היא עונת המעבר, שבה אין ביקוש רב למכשירים אלה.
(יונתן שרמן)

זיכוי על תרומה — 35 אחוזים

[illegible] להעביר את כללי מס הכנסה ביחס לזיכויים על תרומות. מס הכנסה מכיר בתרומה למוסדות מוכרים. החל בסכום מסויים (50 שקלים בשנה שעברה), המעניק לתורם זיכוי של [illegible] קמים [illegible] הולה, [illegible] במבצע [illegible] למימוש פרוייקטים שונים, כמו הקמת תחנות הסעה מדרגניות, או גיוס כספים לנפש של יהודות שונות. בהתרומות זו כדאי [illegible] 35 אחוזים מסכום התרומה, [illegible] שלאותו תורם היה להתחייב במס. הדבר נכון הן לגבי חברות והן לגבי אנשים פרטיים.
(יונתן שרמן)

קופת המעון פועלת

כשהבאתי בתחילת השבוע את בתי נועה, בת השלוש, למעון של נעמ"ת בפתח תקוה, בישרה לי המטפלת כי עלי להמציא 10 שקלים למגבות, 18 שקלים לנבנית ו־50 שקלים עבור ספרים ומסיבות. הסכום האחרון כבר קוזז (בלי הסכמתי) מדמי הקדימה ששילמתי עוד באפריל השנה.
אין זה הכל. כשיש מסיבה במעון (ימי הולדת, חגים שונים), ההורים מביאים תקרובות שונות, על־פי רישום המנוהל על־ידי מנהלת המעון. לקראת סיום השנה נאספים מההורים כספים לקניית מתנות לגן, לעובדות וכו'. בשנה שעברה נתבקשנו לתרום 15 שקלים למעון ילדים שיפתח בקרוב בעיר; מי שסירב "זכה" במבט עויין ממנהלת המעון.
כאמור, 100 שקלים נגבו ממני באפריל כדמי קדימה עבור הזכות של נועה להימנות על באי המעון. 35 שקלים הם דמי הרשמה. כמו באוניברסיטה (גם שם לוקחים דמי הרשמה, הסבירו לי במרכז נעמ"ת בתל אביב), ו־50 שקלים קוזזו, כאמור, עבור ספרים ומסיבות. לגבי השאר — מסתורין. אחרי כל התשלומים האלה, למה משמשים התשלומים החודשיים, הנעים בין 189 ל־240 שקל בחודש?
דוברת נעמ"ת אורנה ביבר הסבירה כי הגבייה עבור מגבות היא לפי החלטת ועד ההורים בעד "אחידות מגבות"; הצורך בגבייה היה נמנע, לדבריה, לו ההורים היו מביאים מהבית מגבות בצבע אחיד.
באשר ל־50 השקלים עבור מסיבות וספרים, נעמ"ת פ"ת אינה רשאית לגבות סכום זה והכספים יוחזרו להורים בהקדם. למעונות נעמ"ת בפ"ת יישלח מבקר נעמ"ת, כדי לבדוק את הקורה במקום.
(נורית אמיתי)

לגמור אוניברסיטה בעזרת הבנקים

השנה, כמו בכל השנה, מרדיפים הבנקים על ההטבות שהם מציעים על ציבור הסטודנטים במוסדות ההשכלה האקדמאים. העיתוי אינו מקרי: השבוע התבקשו 20 אלף הסטודנטים באוניברסיטת תל אביב לשלם את התשלום הראשון עבור שנת הלימודים החדשה.
ההטבות ניתנות בעיקר בצורת הלוואה בריבית מוזלת. במקרה של הלוואות צמודות, הריבית השנתית היא של 10 אחוזים. אם ההלוואה אינה צמודה, הריבית היא פריים + 1 אחוז.
ושיהיה ברור, ריבית זו היא הטבה של ממש, כי הריביות המסחריות ללווים רגילים גבוהות בשני אחוזים לפחות. גם סטודנט שאינו מתמחה דווקא במדעים המדוייקים יכול להגיע למסקנה כי כדאי לפתוח חשבון במספר בנקים, וכך לגמור את שנת הלימודים בשלום.
(יהודה שרוני)

מועצת רואי החשבון הולמת שוב

מועצת רואי החשבון ידועה מאז ומתמיד כגוף הדואג לאינטרסים של חבריה. המועצה התפרסמה במבחניה הקשים המכשילים, אשר נועדו, ומכל מקום מצליחים, לצמצם את מספר הסטודנטים הבאים לרשיון ראיית חשבון.
כעת נמצאה דרך חדשה להקשות על הסטודנטים שסיימו את לימודיהם ומבקשים לקבל את התואר רואה חשבון.
האגרה על מבחני המועצה הועלתה ב־733 אחוזים, מ־18 שקל למבחן במועד האביב ל־150 שקלים במועד הסתיו. סיום לימודי ראיית חשבון, הכולל לפחות שני מבחנים של המועצה, יעלה כעת לסטודנטים 300 שקלים, במקום 36 שקלים רק לפני חצי שנה.
משרד המשפטים, האחראי על המועצה, מסביר את ההעלאה התלולה בכך שמחיר המבחנים לא עודכן מאז יולי 1985, ושבוטלה הסובסידיה למבחנים.
אגב, לא רק סטודנטים ישלמו יותר, אלא גם רואי חשבון שכבר זכו בדיפלומה: אגרת הרשיון השנתית שלהם הועלתה על־ידי המועצה מ־66 ל־600 שקלים. ההבדל הוא שלרואי החשבון המוסמכים יש ממה לנכות את האגרה כהוצאה, ופירוש הדבר שכמחצית מדמי האגרה תשולם על חשבון מס הכנסה.
(יונתן שרמן)

קיסריה — ללמוד מאלי לנדאו

חוף הים בקיסריה העתיקה הוא ללא ספק אחד החופים היפים בארץ. הוא שייך לחברה לפיתוח קיסריה, בשליטת קרן רוטשילד, וגם המחירים הנגבים בחוף זה, המוגדר כחוף פרטי, מתאימים לרוטשילדים: 7 שקל כניסה למבוגר ו־5 שקלים כניסה לילד. מחירים המוכרים יותר בריכת שחיה מאשר חוף ים.
על הכרטיס מופיע משפט הראוי להילמד בבתי ספר לניהול עסקים: "מכונות בל הטבאות ללא תשלום נוסף. אך אין הנהלת החוף מתחייבת לספק שירות זה".
כאשר ביקרתי השבוע בחוף הוא היה כמעט ריק. השרותים המובטחים, לפעמים, היו בשפע. לא כן דבר שלא נכלל בהכנסה ונראה כמעט מובן מאליו: ניקיון. מצב החוף לא התאים כל כך למה שמוגדר חוף פרטי־נמלים "הנבנים יותר לבלונים", האר פיינים לחוף ים בישראל, היו בשפע.

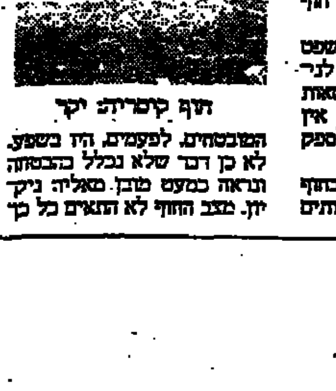
חוף קיסריה: יקר

בעניין זה יכולים אנשי קיסריה ללמוד מראש עיריית הרצליה אלי לנדאו. לנדאו ממקד על חוף ארוך פי כמה מהמפרץ הקטן של קיסריה, והוא דואג שהחוף יהיה נקי ובקר, למרות שהחוף "של לנדאו" הוא ציבורי ותושבי הרצליה נכנסים אליו ללא תשלום (מהאורחים גובים 1.5 שקל בלבד למבוגר).
לנדאו אומנם חוסם כבישים ומתנכף עם אנשי מס ההכנסה, אך בעניין ניקוי חופים הוא יכול ללמד את האחרים.
(אריה לביא)

א. לווינטהל ושות' סוכנות בטוח בע"מ
E. Loewenthal & Co. Insurance Agency Ltd.

הננו שמחים להודיע על

פתיחת משרדנו בירושלים

הפתיחה החגיגית תערך ביום כ"ז אלול תשמ"ז (20.9.87), בין השעות 18.00–20.00, במשרדנו ב"חצר המלך דוד", רחוב דוד המלך 19, ירושלים.

טלפון: 224279, 224268, 02־224286

נשמח לראותכם עמנו

משרד החינוך והתרבות

האגף לחינוך על־יסודי — המחלקה לבחינות

הודעה ל"נבחנים החיצוניים" (האקסטרנים)

א. נוהל הרשמה

1) **לנבחנים חדשים**
פתיחת תיקים לנבחנים חדשים לקראת מועד חורף תשמ"ח תסתיים ביום רביעי ז' בתשרי תשמ"ח (30.9.87) לשם פתיחת תיק על הנבחן לבוא אישית לשלוחת המחלקה באזור מגוריו ולהביא איתו:
א. תעודת זהות ממשלתית (מסמך אחר לא יתקבל)
ב. דמי פתיחת תיק בסך 37 ש"ח

2) **לנבחנים ותיקים**
א. נבחנים שפתחו תיק נבחן חיצוני בעבר ומעוניינים לגשת לבחינות במועד חורף תשמ"ח ירשמו לבחינות בסניפי בנק הדואר אך ורק באמצעות שוברים מודפסים על ידי המחשב. ההרשמה תתבצע בין התאריכים 1 בספטמבר – 31 באוקטובר 1987. דמי בחינה בגרות 23 ש"ח.
ב. נבחנים שאין בידיהם שוברים מודפסים כל"ל יזמינו שוברים באמצעות השלוחה בה נמצא תיקם לא יאוחר מ־30.9.87.
ג. את הפעולות הבאות ניתן לבצע לא יאוחר מ־30.9.87:
החלפת מקצוע או רמת בחינה.
שינוי כתובת.
העברת תיק ממחוז למחוז.

ב. הבחינות בכתב
א. בחינות הבגרות במועד חורף תשמ"ח תתקיימנה בין התאריכים י"ז בכסלו תשמ"ח 8.12.87 – י' בטבת תשמ"ח 31.12.87
ב. במועד זה תתקיימנה בחינות בגרות חיצוניות אך ורק במקצועות המפורטים בלוח הבחינות.

להלן לוח הבחינות

יום ותאריך	מקצוע הבחינה	סמל שאלון	חלק	שעת התחלה	שעת סיום
שלישי י"ז בכסלו תשמ"ח 8.12.87	פיסיקה – 2 יח"ל פיסיקה – 3 יח"ל	35 84	– –	15.00 15.00	17.00 18.00
חמישי י"ט בכסלו תשמ"ח 10.12.87	ספרות ערבית לערבים ערבית לדרוזים	05 73 67	– א ב א ב	15.00 15.00 17.30 15.00 17.30	18.00 17.00 19.30 17.00 19.30
ראשון כ"ב בכסלו תשמ"ח 13.12.87	חיבור עברי	03	–	15.00	17.30
שלישי כ"ד בכסלו תשמ"ח 15.12.87	ידיעת העם והמדינה עברית לערבים עברית לדרוזים	94 72 66	– א ב א ב	15.00 15.00 17.30 15.00 18.00	17.30 17.00 19.30 17.30 20.30
חמישי כ"ו בכסלו תשמ"ח 17.12.87	היסטוריה היסטוריה לערבים היסטוריה לדרוזים	24 42 [illegible]	א ב א ב א ב	15.00 19.00 15.00 18.00 15.00 18.30	18.30 20.00 17.30 19.30 18.00 19.30
שני ל' בכסלו תשמ"ח 21.12.87	אנגלית – 5 יח"ל אנגלית – 4 יח"ל אנגלית – 3 יח"ל	09 81 11,82	– – –	15.00 15.00 15.00	18.30 18.00 18.00
רביעי ב' בטבת תשמ"ח 23.12.87	גיאוגרפיה	29,70,80	א ב	15.00 17.30	17.00 18.30
חמישי ג' בטבת תשמ"ח 24.12.87	תנ"ך	06	–	15.00	18.00
שלישי ח' בטבת תשמ"ח 29.12.87	מתמטיקה 3 יח"ל מתמטיקה 4 יח"ל מתמטיקה 5 יח"ל	08,78 86,87 07,77	– א ב א ב	15.00 15.00 18.30 15.00 18.30	18.30 18.00 19.30 18.00 20.30
חמישי י' בטבת תשמ"ח 31.12.87	ידיעת הלשון	02	–	15.00	17.00

בחינות לעולים חדשים
1. בחינות בע"פ לעולים חדשים יתקיימו רק בשאלונים בהם מתקיימות בחינות בכתב בהתאם ללוח הבחינות לעיל.
2. הבחינות בע"פ לעולים חדשים תתקיימנה מיד לאחר הבחינות בכתב (בתחילת ינואר 88). הודעה על תאריכים מדוייקים תשלח לנבחנים העולים החדשים.

חומר עזר מותר בשימוש בבחינות

סמל השאלון	שם השאלון	חומר עזר מותר בשימוש
06	תנ"ך	תנ"ך שלם ללא פירושים תרגומים או תוספות
09	אנגלית (5 יח"ל)	מילון אנגלי־אנגלי מאושר השימוש במילון אחר טעון אישור הפיקוח על הוראת האנגלית
81	אנגלית (4 יח"ל)	מילון אנגלי־אנגלי מאושר השימוש במילון אחר טעון אישור הפיקוח על הוראת האנגלית
82 11	אנגלית (3 יח"ל) אנגלית (3 יח"ל)	מילון אנגלי־עברי או אנגלי־ערבי
08 ,78	מתמטיקה (3 יח"ל)	1. מחשבון (המבחן תוכנן כך שלשימוש במחשבון משוכלל אין יתרון משמעותי) 2. לוחות לוגריתמים מאושרים ע"י משרד החינוך והתרבות 3. דפי נוסחאות (מצורפים)
86 ,87 07 ,77	מתמטיקה (4–5 יח"ל)	בשני החלקים: 1. מחשבון (המבחן תוכנן כך שלשימוש במחשבון משוכלל אין יתרון משמעותי) 2. לוחות לוגריתמים מאושרים ע"י משרד החינוך והתרבות 3. דפי נוסחאות (מצורפים)
29 70 80	גיאוגרפיה	בחלק א': 1. אטלס כללי (כלל אוניברסיטאי) 2. מפה של א"י 1:250000 3. מפה גיאולוגית של א"י 1:500000 או 1:250000 בחלק ב': אטלס כללי (כלל אוניברסיטאי)
84	פיסיקה (3 יח"ל)	לוח לוגריתמים, מחשבון או מחשב אישי. דפי נוסחאות וקבועים פיסיקליים – המצורפים לשאלון
35	פיסיקה (2 יח"ל)	לוח לוגריתמים, מחשבון או מחשב אישי. דפי נוסחאות וקבועים פיסיקליים – המצורפים לשאלון

פרט לחומר־עזר הנ"ל אין להביא לבחינה ואין להשתמש בכל חומר נוסף. כמו כן, כל הספרים וחומרי־העזר הנ"ל חייבים להיות נקיים מרשימות.

לתשומת לב הנבחנים!
א. הכניסה לאולם הבחינות תהיה אך ורק עם הצגת תעודת זהות ממשלתית לשם זיהוי. חייל במדים בשירות סדיר או קבע יורשה להציג תעודת קצין או חוגר. נבחנים שלא יזהו באמצעות אחת מהתעודות אלו לא יורשו להיבחן. לא יתקבלו פנקס מילואים, פנקס קופת חולים, אישור משרד הפנים על הזמנת תעודת זהות, תעודת שוטר, תעודת סטודנט, רשיון נהיגה חדש וכד'.
ב. עפ"י חוק הגבלת העישון במקומות ציבוריים אסור לעשן בחדרי בחינות ובין כתלי בתי־הספר בהם מתקיימות בחינות הבגרות.
ג. לא יורשה לנבחנים להיכנס לחדרי הבחינות עם כלי נשק או עם מכשיר קשר (גם אם הנבחן הוא שוטר או חייל במדים).

אנו מאחלים הצלחה לכל הנבחנים

صكنا من الاهل

תרבות וספרות

ההיסטוריון של ההיסטוריה

עם מותו של ארנאלדו מומיליאנו (1908 — 1987)

מאת יורם ברונובסקי

מסות רבות, או גם מחקרים, של ארנאלדו מומיליאנו נפתחים באנקדוטה או בהערה אוטוביוגראפית קלילה. כאשר יכתוב על "קאסיודורוס והתרבות האיטלקית של זמנו" (1955) יתחיל כך: "כאשר אני מבקש להבין את ההיסטוריה האיטלקית, אני עולה על רכבת ונוסע לראוונה...". וכאשר ישרטט דיוקן קלאסי־כבר של ההיסטוריון רוסטובצף (1954), יפתח את דבריו כך: "ספר ההיסטוריה החברתית והכלכלית של האימפריה הרומית מאת מ. רוסטובצף הופיע בשנת 1926, בעודני תלמיד. עד מהרה ניתן לי הספר על ידי מורי, ועד היום לא נשכח ממני הרושם שהספר עשה עלי..." כשאתה פותח בקריאתה של מסה כזאת גורמת לך שלפניך מעין "אסאי" בנוסח אנגלי, בטעם המאה השמונה־עשרה: נוח לקריאה שאננה בגינה, מלא הערות משעשעות ואכסצנטריות. אך עד מהרה אתה מגלה את הטעות. הפתיחה האנקדוטית, הסגנון הקליל והשנון הם רק כלי־עזר להבאתו של הקורא לתוך בעיה היסטורית מסובכת ומוקשה, בדרך־כלל כזאת שעוד לא נגעו בה, או לפריסתה של תורה היסטוריוסופית הנתונה בהקשר עשיר וסבוך כמין יער־עד. עד שרק מדריך בקי ביותר — ובטוח בעצמו ביותר — יהיה מסוגל להדריך אותך בשבילים. עד מהרה אתה עובר מן הגינה שבה ישבת לקרוא כדרך של מסות אלגנטיות, כך, לרוח היום — כאמור, נוסח קיקרו בגינתו ("אם גינה לך וספרים, אינך חסר דבר") — לחדר־הספריה, לוקח עיפרון ביד ומתחיל להדגיש ולסמן ולהוציא ספרים נוספים מן המדף. מתחיל ללמוד על קאסיודורוס ועל השפעת המוצא הרוסי של רוסטובצף על חשיבתו ההיסטורית. בקיצור, אתה מתחיל ללמוד בהדרכתו של מורה מחונן ביותר. או, בעצם, אינך נוהג כך, אתה נשאר בגינה וקורא שם על טיוליו של מומיליאנו בראוונה ובשבילי התרבות האיטלקית של המאה השישית שבה פעל מחברה של "ההיסטוריה הגותית" קאסיודורוס. אפשר שתנהג כך או תנהג כך, בשתי תקופות שונות של חייך. דבר אחד ודאי: קריאת מסה של מומיליאנו, או ספר מספריו, תנחיל לך תמיד הנאה שלמה, הנאה ולימוד, שצירופם הוא סימן לאמן הגדול ביותר בתחומו, לפי הרמז הנודע שרמז הורטיוס במכתבו על אמנות הפיוט.

כאשר שמעתי על מותו של ארנאלדו דאנטה מומיליאנו באחד בספטמבר, בגיל 78, חשבתי בצער קודם־כל על כך שמת מורה־אמן שכזה, ורק אחר־כך חשבתי על מותו של מי שהוא אל־נבון גדול ההיסטוריונים של ההיסטוריוגראפיה. במובנים מסוימים כמעט מכונן הענף הזה של מחקר־ההיסטוריה. הרי בכל חיי שמעתי רק שתי הרצאות מקריות של מומיליאנו — והן לא היו מסובבות כל־עיקר, אפילו מבולבלות ומבולבלות היו ועד שלהתשתי על אותו של חבר ישראלי שישב לידי שראוי לקרוא לכרצה "מלמליאנו") — ורק בפגישה אישית קצרה שזכיתי בה לפני כשנתיים יכולתי להתוודע לאותה ערנות מיוחדת של חוש חריפות ששיחו של מומיליאנו הצטיינה בה תמיד, לדברי מכריו הוותיקים, ושהחלה לשפוע מיד לאחר שאחד מתלמידיו, שהוא חברי, הציגני לפניו כישראלי. ישראל והישראלים היו אחת מאהבות־חייו הגדולות של היהודי־האיטלקי הנפלא שהיה מומיליאנו. שמקובל לומר עליו כי בשנים האחרונות של חייו נעשה העולם היהודי, החדש והישן, מרכז עולמו ומחקרו. זה לא מדויק, לדעתי, שכן מתחילת דרכו היה לו עניין גדול ביהדות, כמעט באותה מידה שהיה לו עניין בעולם הקלאסי, אך משהו יש בזה. הוא ניסה, למשל, לדבר עמי עברית, ובעצם דיבר בה, תוך שהוא אומר כי את העברית שלמד פעם שכח לגמרי, אלא שלאחרונה הוא לומד קצת מחדש... כך או כך, הקשר אל ישראל היה חשוב לו ביותר, והוא זכר תמיד לטובה מיוחדת את השנה שעשה בירושלים כמרצה־אורח באוניברסיטה העברית. מבחר מסותיו האנגלי הראשון, "מחקרים בהיסטוריוגראפיה" (1966), הוקדש ל"עמיתי בחוג ללימודים קלאסיים באוניברסיטה העברית בירושלים".

יתכן, עם זאת, וכבר בלי קשר ישיר עם ישראל והישראלים, שבעשורים האחרונים נעשה מומיליאנו יהודי עוד יותר משהיה. משהו כעין התהליך שמאבחן פרוסט בגיבורו היהודי, סוואן, חל גם בו. תולדות משפחתו החשובה מפיימונטה, אחת המשפחות הגדולות של יהדות איטליה, החלו להעסיק אותו ביותר, וכן גם בכלל תולדות יהודי איטליה תפסו פתאום, לזמן מה, את מרכז התעניינותו. ומי יודע אם לא היה פונה לתחום המרוחק מתחומו המוקדם העיקרי, העולם ההלניסטי הקלאסי, אלמלא הדיסציפלינה המחקרית שגם אותה ידע לכפות על עצמו. על כן הסתפק בחיבורן של הרצאות אחדות בנושאים "פרטיים" אלה, וביחוד בנשיאתה של הרצאה נהדרת בשם "יהודי איטליה", זרועה הבחנות היסטוריוגראפיות עקרוניות, וכמו־כן באנקדוטה מחיי המחבר ("הוריי דיברו בלשון הפיימונטית ביניהם. ועמנו, עם הילדים, דיברו איטלקית. וכך היינו אחיותיי ואני דוברי האיטלקית היחידים בעיירתנו הפיימונטית הקטנה, וזכינו להתפעלות רבה מצד תושביה על יכולתנו הלינגוויסטית. כאשר גדלתי חזרתי לדבר בדיאלקט הפיימונטי בבית עם הוריי, אך לא עם אחיותיי"). גם בהרצאה זו הוא הוכיח לרוב את אבותיו, ואף ציין שאין הוא ההיסטוריון המקצועי הראשון במשפחת מומיליאנו המתעניין בתולדות משפחתו. "קדם לי מישהו הטוב ממני, קרובי המנוח ארתורו קארלו ג'מולו, מומיליאנו מצד אמו וקאתולי־סיציליאני מצד אביו..." וכך הלאה וכך הלאה (ההרצאה נדפסה ב"ניו יורק רביו אוף בוקס" של 24 באוקטובר 1985. שנים אחדות קודם לכן פרסם מומיליאנו באותו עיתון את מסתו על ספרו של גרשם שלום "מברלין לירושלים", מסת־רצנזיה שבינתיים נהפכה גם היא לקלאסית).

ישראל והישראלים היו אחת מאהבותיו הגדולות של היהודי־האיטלקי ארנאלדו דאנטה מומיליאנו־ מורה־האמן וגדול ההיסטוריונים של ההיסטוריה, שמתחילת דרכו גילה עניין ביהדות, אף שתחומו העיקרי היה העולם ההלניסטי והקלאסי, ואשר בסוף דרכו נעשה לו העולם היהודי, החדש כישן, מרכז עולם ומחקרו.

אבל, כאמור, ההתעניינות ביהדות ובעולם העברי ניכרת ביצירת מומיליאנו מתחילתה או כמעט מתחילתה. חיבורו השני החשוב היה המחקר "קווים ראשונים בתולדות המסורת על המכבים", שהושלם בשנת 1930 ויצא בהדפסה חדשה בשנת 1968. קדם לחיבור זה, שלצורכו שקע החוקר הצעיר, תלמיד באוניברסיטת טורינו, במקורות עבריים ויהודיים־יווניים מן התקופה ההלניסטית, ושהיה רק הראשון בשרשרת הארוכה של חיבוריו בנושאים אלה, חיבור על אודות עקרונות הקומפוזיציה של "תולדות המלחמה הפלופונסית" של תוקידידס (1930). למעשה, שני הספרים המוקדמים הללו מציינים את שני נתיבי מחקרו של מומיליאנו למשך חמשים השנים הבאות. התקופה ההלניסטית היתה במרכז התעניינותו ה"קלאסית" (זה מתייחס לחיבור השני על המסורת המכבית) ובה נגע במחקריו הארוכים יותר, דוגמת ספרו המקסים "חכמת זרים: גבולות ההלניזאציה" (1975) ובמסות רבות. אך דומה שנושא החיבור הראשון, חיבור שמכבה בעצם, על תוקידידס, מציין את מה שנעשה לתרומתו העיקרית של מומיליאנו להיסטוריוגראפיה המודרנית. כי מתחיל היסטוריון־ההיסטוריה להשמיע את קולו. וכי היסטוריון־ההיסטוריה יודע מומיליאנו, בראש ובראשונה, במשך יותר מחצי המאה של פעילותו השופעת.

כיום העיסוק בהיסטוריוגראפיה ובפילוסופיה־של־ההיסטוריה הוא נפוץ ביותר ומעטים מערערים על הלגיטימיות שלו, ויש אף המעמידים שהוא עיסוק נפוץ מדי והוא מתחיל לאיים על המחקר ההיסטורי ה"אמתי", מחקר העבר כפשוטו. אבל כאשר עמד מומיליאנו על כך שאין דבר כזה — "מחקר העבר כפשוטו" (אף שיש היסטוריונים שעדיין טוענים לקיומו) — חקר ההיסטוריה של ההיסטוריה נחשב לגחמה או להתחמקות מעבודת־מחקר רצינית, וראוי שלא לעסוק בו כחלק לגיטימי של לימוד ההיסטוריה. בעצם, גם זה אינו נכון: זה זמן לא מועט קיימת היתה ההיסטוריה של ההיסטוריה. אלא שתפקידיו וגבולותיו של התחום לא הוגדרו, והעבודות שנעשו בו לא זכו להערכה רבה במיוחד. אחת מזכויותיו של מומיליאנו היתה בגילוי ספרי ההיסטוריה של ההיסטוריה. רבים מהם נשכחו, רובם ככולם גרמניים.

אכן, אך טבעי הוא שהמחקר הגרמני הקלאסי יהווה את מוקד התעניינותו ההיסטוריוגראפית של מומיליאנו, מי שהפאשיזם גירשו מאיטליה (בשנת 1936) ומי שכתב כמה מן ההערות החריפות ביותר על הבשורות של הנאציזם בהיסטוריוגראפיה הגרמנית. אחרי ככלות הכל: הגרמנים הם שהמציאו, בעצם, את הענף הזה שבו הגדיל מומיליאנו לעשות, ובעבודותיהם המאובקות של מבשריו הגרמניים, ששמותיהם אומרים כה מעט אף להיסטוריון בדימינו, עוסקות עבודותיו היפות והמרתקות ביותר של מומיליאנו. כזה הוא חיבורו על דרויזן, המלומד שהטביע את המונח "הלניזם", כזה הוא חיבורו על פרידריך קרויצר, מייסדה של ההיסטוריה של ההיסטוריה הקלאסית, חיבור שהוקדש — ולכאורה טעם של פאראדוקס יש בהקדשה זו — לזכרו של ליאונה גינצבורג "שהומת בבית־כלא ברומא ב־5.2.1944" (גינצבורג, בעלה של הסופרת נטליה גינצבורג, הומת בידי הנאצים. ראה עליו בספרו של סטיוארט יוז "אסירי התקוה" שראה לאחרונה אור בספריית אפקים ב"עם עובד"). קרויצר, הנשכח היום כמעט לגמרי, כתב את הספר שבו ראה מומיליאנו את ההתחלה, הוא החיבור "אמנות ההיסטוריה של היוונים בתקומתה ובהתפתחותה" משנת 1803.

בעמוד הראשון של המסה הזאת על "פרידריך קרויצר וההיסטוריוגראפיה היוונית" כותב מומיליאנו דברים אחדים שראוי להביאם: שכן הם זורעים אור על המגמה שלה ההיסטוריוגראפיה וגם ההיסטוריוסופיה במשך מאתיים השנים האחרונות, ובאותה מידה הם זורעים אור על בחירתו של מומיליאנו בתחום שבו בחר, תחום ההיסטוריה הקלאסית ופנייתו בהמשך דרכו לחקר ההיסטוריה של התחום עצמו. וכך כותב מומיליאנו במסה משנת 1946 (לשנה זו מתייחסת, אם כן, המלה "עכשיו", אבל הדברים נכונים גם ל־1987): "ההיסטוריה העתיקה היא עכשיו ענף נידח של חקר־ההיסטוריה. היא תוכל להחזיר לעצמה את יוקרתה שאבדה לה רק במידה שהיא תהיה מסוגלת לשוב ולהציג תוצאות שתשפענה על כוליותה של ההשקפה ההיסטורית שלנו. אחת הדרכים לכך היא, פשוט, בהחזרת המגע עם אותם הסופרים של העבר שהתייחסו לנושאים הקלאסיים כנושאים בעלי חשיבות חיונית להיסטוריה בכללה". ומומיליאנו ממשיך ומתאר את קרויצר כמי ש"היה מודע לחלוטין לכך שהיוונים הם שהמציאו את מה שאנו מקבלים אותו כהיסטוריוגראפיה של ממש. אך גם שכל הבנה להיסטוריוגראפיה היוונית אינה אפשרית בלא תפיסה יסודית של עקרונותיה הכלליים של ההיסטוריוגראפיה".

וכך, יצא מומיליאנו להשיב לבני־ימינו את המגע עם סופרי־העבר שהתייחסו לנושאים הקלאסיים כבעלי חשיבות חיונית להשקפתנו ההיסטורית בכללה. הוא כתב על שורה ארוכה של היסטוריונים, מהם נידחים (כאמור) ומהם נודעים מאוד, כגון גיבון או ראנקה או מומזן או רוסטובצף, ואף רבותיו האיטלקיים, דוגמת גאטאנו דה סאנקטיס, ראש מוריו באוניברסיטה, או בנדטו קרוצ'ה. כל מסה כזאת היא מונוגראפיה מצוינת בזעיר־אנפין, שמחברים אחרים היו מפתחים אותה לכרכים עבותים (ואכן: יותר מספר אחד נוצר כפיתוח של רמז בחיבורו הקצר של מומיליאנו, כגון המונוגראפיה על דרויזן מאת ב. בראבו). חיבוריו הקצרים יחסית הללו של מומיליאנו, הכתובים איטלקית ואנגלית וקצתם גם גרמנית, כונסו במשך השנים בכרכים גדולים המופיעים ברומא מאז שנת 1955 תחת השם שהוראתו "תרומות להיסטוריה של המחקרים הקלאסיים ושל העולם העתיק", והידועים במקוצר, בין יודעי דבר, בשם "קונטריבוטי" (המלה הראשונה של הכותרת האיטלקית). עד כה ראו אור תשעה כרכים גדולים כאלה של ה"קונטריבוטי", ובין מסותיו של מומיליאנו מן השנים האחרונות יש די לעוד שני כרכים לפחות. (להיות בעליהן של כל תשעת הכרכים הוא חלומי הלא־צנוע זה שנים. בינתיים יכולתי לרכוש רק שניים מן הכרכים, גם הם לא כסדרם, ועלי להסתפק בביקורים רגלי לספריות ציבוריות. אגב, בשעתו הייתי בא לקרוא בכרכי ה"קונטריבוטי" על המדף הפתוח של ספריית האוניברסיטה בתל־אביב; הכרכים הללו הם אוצר בלום, מופלא, של חקר התרבות בכללה. מעולם לא היססתי לחשוב אותם — אני מכיר רק חלק מהם, כמובן — כ"ספרים שהייתי לוקח עמי לאי הבודד", האגדי. אך, מצד שני, מה צורך בספרים חיוניים כל־כך באי הבודד, הריק־מאנשים? אכן, אלה ספרי ההיסטוריה מן החיוניים יותר המצויים על המדף ההיסטורי המודרני. שני מבחרים מתוך ה"קונטריבוטי" הופיעו כבר באנגלית, כרך אחד בצרפתית. ומה בעברית? לא שמעתי עד כה על תכנית להוציא בארץ ולו מבחר מכתבי מומיליאנו, אף שכמה מסות שלו ראו אור, בעיקר בצורת מבואות (כגון, המבוא לספר ההיסטוריה של אמיאנוס מרקלינוס, בתרגום שרה דבורצקי).

ייתכן שכרכי ה"קונטריבוטי" הם באמת תרומתו המלאה והעשירה ביותר של מומיליאנו לתרבות זמננו. אך הוא לא היה מסאי בלבד. אף שהיה מסאי שמיזג את קסם המסה האישית, הכמעט מתנטית, עם דיוקו של המחקר השיטתי והחמור ביותר, עם בקיאות מדהימה בתכלית. הוא חיבר גם ספרים ארוכי־יריעה, כגון הביוגראפיה של הקיסר קלאודיוס. בכל אשר כתב מתגלה תכונת האמן שהיה, זו התכונה ששימרה עד ימינו את כתביהם של היסטוריוני העבר הגדולים ביותר, הקדומים ביותר (הוא כתב הרבה על הרודוטוס, ועל תוקידידס, ואף יותר מכך על הרצפציה של כתבי השניים במשך הדורות). חיבור מרתק במיוחד הקדיש מומיליאנו לספר הביוגראפיות הקיסריות הקרוי "היסטוריה אוגוסטה" ("בעיה לא פתורה של זיוף היסטורי: מחבריה של היסטוריה אוגוסטה") המקדים את גילויו, או שמא פתרונותיו, של ההיסטוריון האוכספורדי הגדול רונלד סיים באותו נושא.

פרשה לעצמה, שרק לרמוז לה אפשר כאן, היא התייחסותו של מומיליאנו לתרבות הגרמנית ולמדע הגרמני הקלאסי. הוא חב למדע הזה את חינוכו המדעי, ומראשית לימודיו הירבה לקרוא את המחקרים הקלאסיים של המאה התשע־עשרה והשמונה־עשרה הגרמנית. אך לאחר בוא הפאשיזם במולדתו, והנאציזם בגרמניה, היה לו קשה להתנתק מבשורות למגמות הללו בעצם המדע הזה, ומצא בהם נטייה למפשטות יתר של כמה מגדולי ההיסטוריונים הגרמניים של הקלאסיקה (לרבות ורנר יגר), עם השנים נעשה יצר זה של חיפוש סימנים ונטיות לחשיבה המכשרת את הנאציזם, או אף עולה בקנה אחד עמו, למעין אובססיה קלה של מומיליאנו שלא תמיד היו תוצאותיה משביעות רצון ביותר. הוא נכנס לכמה פולמוסים מתוקים, שיסודם באובססיה זו, וכנגד הוויכוח שלו עם התאוריות של חוקר־הדתות והאנתרופולוג הצרפתי ז'ורז' דימזיל.

ארנאלדו מומיליאנו היה מאותם חוקרי־הקלאסיקה וחוקרי־התרבות בני המאה העשרים שהצירוף המיוחד, לכאורה האנטיתטי של יהדותם ופנייתם לתחום התרבות היוונית־רומית דווקא, יצרו שלמות רבת־קסם. הדוגמאות הידועות ביותר של הצירוף הזה, וההשלמה המקסימה, הם שוב כמה מלומדים גרמניים דווקא, כגון הרמאן פרנקל (שגם עליו כתב מומיליאנו מסת־זיכרון יפה), על פי הרוב יהדותם "הפריעה", מבחינה עיונית או מעשית, לקאריירות המדעיות שלהם, כולם גלו מגרמניה, ומומיליאנו גלה לאנגליה לאחר שפוטר ממשרתו מסיבות גזעניות. אבל בעצם היתה יהדותם של הקלאסיקנים המעולים הללו — כלום יהיו עוד כמותם? מה שמתחולל בתחומים אלו בימינו אינו מבשר טובות! — הורו והבסיס של מפעלותיהם המפוארים בחקר יוון ורומי. לא בכדי חיפש מומיליאנו דווקא בישראל את ממשיכי דרכו בחקר התרבות בכלל, ובחקר הקלאסיקה האירופית בפרט.

דור נוטי־הגשרים

לקראת חלוקת פרס־ישראל לחיים גורי ומשה שמיר

מאת בני ציפר

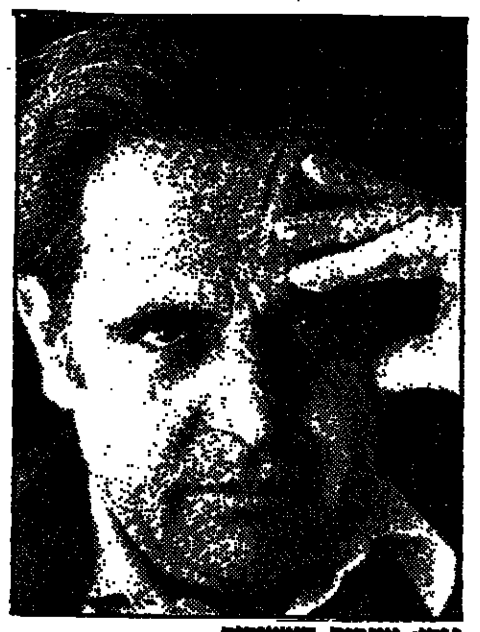

גורי: עצבת העשורים

שמיר: העבר כנחמה וכפיצוי

בסופו של דבר יש תמיד צדק פואטי מסוים בחלוקת תוני הפרסים הלאומיים שלנו. בזיווגם של משה שמיר וחיים גורי לצורך קבלת פרס־ישראל יש אף מן ההתאמה, ולא רק מפני ששניהם משתייכים לאותו דור ספרותי. היה זה שמיר, ברגע של הסתר־זעבוסי, לפני שמונה־עשרה שנה, שהגדיר יפה מכולם את גורי כמשורר של "עצבת העשורים", על משקל "שמחות־עניים" של אלתרמן. הימים ימי יציאת הספר "שושנת הרוחות" של גורי. "כשם שבאותה שמחת־עניים היה המת מדבר אל עולם החיים", כתב שמיר, "כך כאן דומה עליך שהחי מדבר אל עולם המתים... הוי מארצות החיים בא לבקר בין המתים בארצות המוות". מוטיבים של גולה, שואה וחורבן "אינם כתובים מתוכם, אלא מלבו של הבא אליהם מן החוץ, אולי להשיג ואולי רק להתבונן". בהרחבה של הרעיון: גורי הוא משורר של רגשי־האשם הישראליים כלפי העבר היהודי. כאבי־שירה שלו הם התשלום המילולי שמשלם החי, שהגיע אל המנוחה והנחלה, להעלות לרוחות האבות המתים, לרוח העבר המת. כאן מקור הפאתוס ההומרני הפלמ"חניקי של שירת גורי, המשייכת אותו לחוד מובהק כל־כך בשירה. זהו הפאתוס של המשורר אוהב־עליצתו הטבעית ועל אהבותיו בפני בית־דין סמוי של העבר. את האשמה הרומאנטית, הפאתטית, התיאטרלית הזאת, גילם גורי בשירתו באמצעות דמויות של מקולל־לים־מקראיים כגיחזי ויונה הנביא, הרדופים על־ידי אשמה שאינם רוצים בה והרודפת אחריהם עד קצווי ארץ.

גורי החל את דרכו כמשורר של אסכולת אלתרמן, אף כי שינה ברבות השנים את משקליו התואמים לדי־של הפרוזודי ה"מודרני" יותר, נשארה שירתו שירה של וירטואוזיות וקלילות היצגת־משחק, העמוסת ברי־טואנס־מבוון למטרים הקודמים שהוא מביאה. כלומר, הפאתוס והמבודה נשורים אצלו יחד באיקספריע, הדברים בולטים עוד יותר ביצירתו־בפרוזה, שהגיעה לשיא גיבושה ב"ספר המשוגע" (1974). קולאז' פיקארסקי קסום המעמיד במרכזו סופר כביכול המושך כדי צונו בחוטיו של תיאטרון־בובות אוגדי גדול, ומשלב ב־ [illegible] של אלתר־מן. במעברים שעשה גורי בין פרוזה לשירה, העקיבו המשעשע של השניים ניכר. והותם של "חגיגת־קיץ" ו"המסכה האחרונה" ואף של "שירי העת והעיתון" בהבדל האחד שאבחן שמיר: גורי, גם כשהוא משתעשע, ממיר את שמחת־העניים באותה עצבת העשורים האפיינית את המתחרטים־תמיד, מאשימי־עצמם־תמיד, ולו לשם הפוזה שבדבר.

במשה שמיר אינך מוצא את אותו המודר־אלתרמני שקיבל גורי בירושה מבעל "חגיגת קיץ", המסתגת במידה זו או אחרת את הפאתוס האופייני של בדירות. שמיר וכבדות ההבעה שלו, שמיר והצינות הספונו לערכים "חזיכיים", כאותם הצלות וגבורה ועוד ועוד. עשו שהיה לבעין אבאברניזם־הוי, המאלץ תלמידים לקרוא ללא־רושק, אלה את קלאסיקת "פרקי־אליק" שלו, ואלה את "מלך בשר ודם". לא הועילו לשמיר ניסיונות הפריצה מן הסטיגמה ה"מכוננת" שדבקה בו. "הגבול", למשל, ניסיון מזור שעשה שמיר בשנות השישים בתחום הרומאן האסטרי, נכשל. לא פחות מניסיונו של שמיר־האיש לפרוץ בעצמו, מאוחר יותר, אל תחומי הפוליטיקה. שמיר במיטבו הוא שמיר המביט על האקטואליה מבעד למודל מופת־כלשהו מן ההיסטוריה הרחוקה או הקרובה. "מלך בשר ודם" שלו הנחשב לפאר הרומאן ההיסטורי העברי. אך גם "כבשת הרש" והרומאנים האחרונים שלו מחיי־ההתיישבות וסרס המדינה, מאוכלסים גיבורים הקוקים לעבר כנחמה וכפיצוי על ארציותו ושטחיותו של ההווה. כבנר המלך ינאי, גיבור "מלך בשר ודם", הוי בעולם הרחוק מכל אמנה אסכטולוגית, עומד אידיאל מלכות־הצגה של בית דוד. וב"כבשת הרש", המסופר כביכול מפיו של אוריה החתי, הכמיהה היא אל עבר רחוק עוד יותר, של טרם היות מדינה ומלכות. בעבור שהוא אינו שונה במהותו מהסמר שמאחורי יצירתו של גורי, ושל בני דור הפלמ"ח בכלל. זהו חשבון הנפש הגדול של מי שרואים את עצמם כדור נוטי־הגשר שבין טרום־המדינה למדינה, בראותם את דמות הבשר־ודם של המדינה שהקימו במרייתה, שלא הביאה גאולה לאדם ולחברה. שמיר נמלט ממנה אל תחום הביניים של ההיסטוריה לספרות, [illegible]

שמחות קטנות ומכאובים גדולים

ציפורי צל
מאת דן־בניה סרי
הוצאת "כתר", 1987, 263 עמ'

מאת יוסף אורן

מבין כל השמות החדשים המצטרפים לסיפורת הישראלית, ראוי לתת את הדעת להופעתו של דן־בניה סרי. מאז ספרו הראשון "עוגיות המלח של סבתא סולטנה" (1981), שהיה בה מהסס, מלמד ספרו הנוכחי, השני, על התקדמות ניכרת הן בהתמודדות עם נושאי כתיבתו הטיפוסיים והן עם דרכי הסיפר שלו. בנושאי הכתיבה סרי מגובש יותר, ואין ספק שסיפוריו ניזונים מהווייה־תשתית עזה ואמתית. זו כה עשירה וכה גודשת אותו, שהוא נוטה, כדרכם מספרים מתחילים, שהכתיבה מתפרצת אצלם מתוך להט־שפע כעין זה, לבוטנות מסובכת. כגון אותו קובץ של פירורי־הוי בנובלה הראשונה (פרק ט"ו ב"אלף נשותיו של סימן־טוב"), שכל אחד מהם ראוי לפיתוח כסיפור נפרד. דוגמא מובהקת שעולה ברעיוני לכך, היא הופעתו של אמנון שמוש, שפיזר את השפע שגרש אותו בקובץ הראשון "אחותי כלה" וחזר מאוחר יותר להתפרנס באופן מתון מהווייה־התשתית הנושאית שלו ברומאן רחב־היריעה "מישל עזרא ספרא ובניו".

"ציפורי צל" כולל ארבעה סיפורים. שני הסיפורים הארוכים יותר ("אלף נשותיו של סימן־טוב" ו"חייה ומותה של רג'ינה מנסורה") שונים משני הסיפורים הקצרים יותר (הקצרים־ארוכים, ליתר דיוק: "אבא כובשת מלפפונים" ו"היום שבו סגרו את קולנוע סמוריז"). בשתי הנובלות הראשונות מצטמצם סרי בהווי הלוקאלי של שכונה ירושלמית, המצטיינת במסורת עדתית מובהקת, שאף אירעה נרמז שכבר נבעו בקיעים בחומותיה החסונות. הפער בין זמנם של שני הסיפורים האלה ובין זמן הסיפר שלהם עומד לשירותו של הקורא כדי להבין, שהתפרש הזמן אך התמיד את יציבותה וכוח עמידתה של הווית־חיים זו נגד פגעי "הקדמה" שפועלים על תרבות העדות (כל העדות, כולל האשכנזיות) בשכונותיה של המדינה. בשני הסיפורים האחרונים פונה סרי באופן ברור אל זמן מאוחר יותר, כחלק מהמאמץ (המיותר, לדעתי) להיפרד מהסיפור השכונתי־העדתי. באלה הוא מבליע את המוהים הלוקאליים, בתקווה להקנות לסיפורו כעין תוקף אוניברסאלי. האם צריך לפרש, שבכך הוא מחליש את כוחם של הסיפורים האלה לסמל מצב קיומי־אוניברסאלי שאליו נתכוון?

גם בדרכי־הסיפר נבדלים שני הסיפורים הראשונים שבקובץ משני הסיפורים האחרונים. בראשונים טווה סרי עלילה חסרת־יומרות. עיקרה עלילה היצגנית המסופרת בשובה ונוחת מפי מספר כל־יודע, המכחישה באמנות את ההווי המיוחד של השכונה הירושלמית והעדות המתגוררות בה. אמורתה של רוב הדיעה מאפשרת לספק את הנגעות המעטות, אותן שבהן מנסה סרי לארוג בארג הזה חוטים צבעוניים של רומאנטיקה ולצרף למסורת הפשוטה נופך של ארוטיקה וקמצוץ של מסתורין סוריאליסטי. עם הניסיון יודע סרי להציל את סיפוריו הבאים מאמצעים אופנתיים אלה, המבקשים לטעת עומק כביכול בהוויית־חיים שיש בה חן וגם עומק משלה. מאמצים אלה, להסתייע בתבליני־סיפור עכשוויים, גוברים בשני הסיפורים האחרונים בקובץ זה. תכנית כך מתחזקת היומרנות במבנה העלילה, שבעיקרה היא מסופרת כהפלגות־הזיות אל עולמן הפנימי של הדמויות, אל סיפורן ואל יצריהן.

האם נסתייע בהשוואה, שבקורותה ניסתה ההוצאה ל"מכור" לנו את ספרו של סרי. זו שהשוותה את סרי לעגנון וכינתה אותו כ"עגנון התימני" — הן עיקר כוחו של עגנון היה ביכולתו להתאים דרכי־סיפר לעלילות של סיפוריו. ואף מזור הוא שכל מי שמסוגל לכתוב אצלנו כיום בלשון מעט יותר רשנה מושווה מיד לעגנון. אין בין סרי ובין עגנון ולא כלום, ועניין תימניותו של סרי אינו ממין העניין כלל. אם מבקשים איזה דמיון בין סרי ובין אחד הקלאסיקונים של הספרות העברית, מוצדק יותר לסמן, שסרי ממשיך את המסורת הסיפורית של שלום עליכם. שלום עליכם השכיל באופן גאוני להפיק משמעויות אוניברסאליות, על טבע האדם ועל כוחות הגורל המשתעשעים בו, מהומור־סיפור לוקאליים. בשתי הנובלות הפותחות את הקובץ שלו, ניצב סרי על פתחה של אפשרות נפלאה כזו. וכבר הוא מצליח במסירה מימטית של דיאלוג עסיסי בין גיבוריו השכונתיים. שלום עליכם נתגלה כוירטואוז בחיבור הדיאלוגים הללו הן מההיבט הרטורי והן מבחינת נושא־השיח, וכבר הוא מצליח להציג את ההווי השכונתי באותה תערובת של המור ועצב, שכונתה על־ידי פרצנזו כ"שחוק ודמע".

כאמור, אפשר למחול לסרי על אותם תבליני־ארוטיקה, מסתורין וסיוטים סוריאליסטיים, המתגבבים על סיפורי־ההוי הטובים שיש בכוחו להציע לנו. ברבות הימים ילמד סרי גם דבר נוסף, שאין הכרח לשייב כל־הזמן את הקרקע התמלולי של הסיפור. מאבציו לדחוס צירוף פיגוראטיבי בכמה שיותר משפטים בפסקה של הסיפור אינם מעשירים אותה כלל. אמנם דימויי־סרות כאלה יוצרים מפגן צבעוני במקום שהם מופעלים, באותה פסקה מסוימת. אך הם מקנים ליריעת הסיפור השלמה מהודרות מגועצעת, כמזוכה. בחומרי ההווי שבהם הוא מטפל בשני סיפוריו הארוכים הטובים יותר בקובץ (עיניני זכרים ונקבות, שידוכים, נרגניות, אמונות טפלות, עיניני פרנסה, בעלי־נסים וכדומה) סיכב היתר של הקרקע התמלולי פועל כבש כמו בחקלאות. הסצנות הסיפוריות שופעות את כמות הפיגוראטיביות הדרושה, והשאר מקצתו מתגרף לריק ומקצתו משחית את הגבה.

כוחו של סרי רב יותר בעיצוב הסצנה הסיפורית הבודדת מאשר בארגון הסיפור השלם. הוא מצייד באורך הנשימה הדרוש לכתיבת סיפור ארוך, וגם בריתגעים האפי המתון והציגתו שדרוש ליריעת סיפור כזו. אך סרי טרם לבר את הכבת הגדיקה. זו מותנית בנכונות של כותב לוותר על הגמר־שדרף בכתיבתו לתועלת השלמות של היצירה כמכלול. כדי לעמוד בתביעה זו, מוטל על כותב לצנן במעט את האהבה העזה שהוא רוחש לכל מה שנטבע בעטו. אותה הוא מגיע אמנם להתמצא שמספקת את התכונה האגוצנטרית שבו כלפי הגבה, אך לפעמים גם פוגם בקסמיר יוזצה של יצירתו. כך אירע, למשל, לנובלה הארוכה מהארבע שבקובץ, ל"חייה ומותה של רג'ינה מנסורה", הלוקה בזרות ובססיות. סיפור זה היה מתגבש יותר אילו היה עובר קודם להדפסתו גם גיפוי וגם מיקוד של העלילה.

המוטיביה של סרי הן דמויות־אדם כנועות, מאבות כבילותן לתנאי־החיים הקשים ולגורלותיהם רצווי־אסורנות. צעקו של עצב עוטה בשל כך על כל הסיפורים. גיבורי סיפוריו רודפים הרדה מפני האסון הצפוי, כלומר בלתי־נמנע מכיסורוחיים הקודם שהם. כך היא חרדתו של נפתלי סימן־טוב לאשתו הורישה לפלורה, לאחר מה שאירע לנשותיו הקודמות. כן היא חרדתו של רחמים לבתו לתה לאחר האסון שבו יכול את בנו יששכר. גיבוריו מנסים ללחום בגזרת הגורל הנושפת כל הזמן בעורפם. שמחות הולשות כמו מתעקשות בהם שהגרתם יצליחו להערים על האסון שבצלו הם חיים בכסיים מהכיד. אך עד מהרה מתברר להם שאותן המרגות־שמחה רק העצימו את מכאובו של האסון, שהשלים את שליחותו המסתורית על אף הכל. יש בגיבוריו של סרי קסים בפתח הציפייה להגיחתו של האסון הב בסייעים בבריבים להשלמת כליותם. סימן־טוב מרעיל בשל כך את אשתו הורשה בסיפור הראשון בקובץ, וגיבור הסיפור האחרון, "היום שבו סגרו את קולנוע סמוריר", אינו נח עד שהוא נוגע באימה עצמה, הבוגע אל פער החתול שנלכד בקלנוע 'צבעו'.

מסע אל גבול האנושיות

העירומים והמתים
מאת נורמן מיילר
מאנגלית: חיים גליקשטיין
הוצ' זמורה, ביתן, 1987, 614 עמ'

מאת הנרי אונגר

כשנשאל הנדל כיצד עלה בידו לחבר בפרק־זמן קצר להפליא את האורטוריה "דוד המלך", הסביר: בתחילה התבססתי על באך. אך לא היה זמן לזה. אחר־כך אימצתי את שיטת באהלך התחבר שלא אספיק. לבסוף נשענתי על בראהמס. אם אנו שומרים את הביטוי "אמן" למי שמלטש את מושגיו לעצמו — נופל מיילר מתחת להגדרה. בחוצפה של אקלקטיקן מקצועי, הוא עיקל את רכושם הפואטי של אחרים. הוא לקח מדוס פאסוס את טכניקת "יומן החדשות" שנזקק לה לאפיון דמויותיו. הוא ליקט מסטיינבק שבר־עלילה ומדרייזר את מכונת התיאור הנאטוראליסטי שלא היסס להעניק לה גוון הכיתנואי בהגיעו לתיאור־קרב. הוא אימץ את הנושא של מאלרו — אדם מנושל מקליפותיו במחוזת־הספר של הוויה. אין בו דבר מקורי פרט לסיגנוזו. ואין לו משלו כלום זולת ההצלחה. בני דורו — אנשים כהוק, גור וידאל, אירוין שאו — גמרו אומר לחבר את "רומאן המלחמה האמריקאי". מיילר חיבר אותו. אנו יוצאים לברר האם עלינו לקרוא אותו.

"רומאן מלחמה" הוא בריה חמקמקה לגבי צליידי הגדרות. האם הכוונה לרומאן המתאר מלחמה? רומאן שמופיעה בו מלחמה? מבול הרומאנים שכיסה את אירופה אחרי מלחה"ע הראשונה הציג "ספרות מגויסת" במירעה. הם ניסו להוכיח שהמלחמה פסולה ושהיא ביזיון לאדם אך כלום היה מי שפקפק בכך? הם התפרצו לדלת פתוחה. וכל שהיה להם לומר כבר נאמר ביתר־הצלחה חמשים שנה קודם — ב"תו האומץ" של סטיבן קריין. הם חסרו גם את החוש לאבסורד שהיה בעוק לסיפול מפוכח בנושאם. ברומאן שלו מ־1839 — "מנזר פארמה" — מטיל סטנדאל את גיבורו פבריצ'ו לשעה של מבוכה אל תוך מה שמתבהר בדיעבד כקרב ווטרלו. סטנדאל — הגאסטרונום של הנפש, הבין מאה וחמשים שנה לפני שהרעיון הפך לנחלת־הכלל, כי המלחמה היא הוויה הטבעית של תיאטרון האבסורד. מתחת לאיצטלה של סדר מסתתר כאן הביטוי הפראי ביותר של ההוויה. היא הגילוי הסופי של האיראציונאליות שהתרבות תבעה לכאורה את חיסולה. רק כעבור מאה ושלושים שנה זכתה הסצנה הקטנה של סטנדאל להבשלתה המלאה — ב"מלכוד 22" של ג'וזף הלר. בחלל העולם כבר הדהדה ההצהרה של ארתור קסטלר שהאדם — המין הביולוגי היחיד שניחן בדחפים סואיסידאליים — הוא "טעות אבולוציונית". הבעיה לא היתה בעובדה העיקשת, הכפלת עצמה לאין־סוף של המלחמות, אלא בזה שהן נראות כה טבעיות, ואינן מעוררות כל תמיהה. אבל סוג זה של התייחסות עדיין לא נפוץ בזמן שמיילר סיים את הקולג' והחליט להיות סופר גדול. נפלה בידיו שעת כושר לדוש בבעיות גדולות, ובעיקר — בהווי האמריקאי שהמלחמה עטפה את מצוקותיו בגלימת הפטריוטיזם הרכה. המלחמה היתה עילה טובה להטיל את גיבוריו לתוך "סיטואציות־גבול". היא גם סמל טבעי — המתים הלא־עירומים ממלבושי הטרק של התנהגות נרכשת ומצפון יומיומי.

הקסנוניות טבעה באדים המהבילים של ביצות הטרופים הפאגית, ושאלות הקיום הגדולות צפו ועלו למעלה. "אני נולד ומת, אני שואל עצמי למה? מה המשמעות?" כל אחד ניצב כאן מול הטבע, מול אלוהים, ובעיקר — מול האמת נעוות־הפנים של עצמו. כך, הסאריים של קרופט שהונסוה בשנות המשמעת של רס"ר, מבשיל להוראות הסכה של שבבי יפאני. ומרטינז שראינותו מיצר על הפסד כמה דולארים בפוקר תולש שן זהב מפי חלל. סף החיה נעשה נמוך מאוד.

ברם, האינטואיציה של מיילר אמרה לו שהתמונה שלו זקוקה לקונקרטיות בשביל מוחשיותה, ויחד עם זה לסימבולים כדי להפכה אוניברסאלית. היתה נחוצה כאן ההשלכה הגדולה, הקומה שמעל לפיסות החיים המקריות — הקומה של ההכרה. במסורת האמריקאית שלטו מזה מאתיים שנה שני זרמים ספרותיים ששטפו באפיקים נפרדים. כשמיילר למד בהרווארד עוצב טעמו הספרותי במסכה הפריחה הנאטוראליסטית. זו התחילה עם "מקטיג" החזק של פרנק נוריס, גלשה לתוך המאה שלנו עם הרומאנים של סינקלייר ודרייזר, והגיעה לשיאה בידי שני חתני־הנובל סינקלייר לואיס וג'ון סטיינבק. אבל הגילויים הגדולים של הפיוט האמריקאי צצו דווקא במסלול השני, המאגי, וגדולי המספרים של אמריקה — מהותורן דרך מלוויל ועד פוקנר — נחו דווקא שם, בטריטוריה של הטראנסצנדנטי. מיילר שאף לסינתזה, לקשת קשת נטורליסטית ולשלח ממיתרה חץ אלגורי. לדבר על מלחמה קונקרטית לגמרי, שריח הבשר, הדם, הבוץ, רחש הנמלים, ובאושת הגוויה המתבקעת משמשים לה סולם לטפס אל הספרות העליונות של ההויה. הוא חשב שמצא סלע לנוח עליו בין שני הזרמים. והוא ניפץ אליו את ראשו.

האמצעי היותר פשוט שמיילר נקט לצורך זה היה לעצב "פלסון" ששלושה־עשר חייליו הם עולם ומלואו, ולמצער — מלואה של אמריקה. הסלת עזגן הכלליות ב"מיקרוקוסמוס" היא תחבולה ותיקה במחסן־העתיקות הספרותי. מה"פלסון" של מיילר עולים ניחוחות וויטמניים. תמצא כאן את החוואי מהמערב־התיכון, את הסוחר מהעיר הקטנה, את האינטלקטואל הווכן מרקליני־הכרך ואת הפרוטוריקאי מה"סלאמס" של אותו כרך עצמו. האירי־היהודי והקאתולי, נער שטרם יבש משפחתו של ההויה הציניקן רודף־נשים. אם אני מערבב קטגוריות, הרי זה מתוך כוונה להבליט את המשימה שנטל מיילר על עצמו. הוא ביקש למסא בתריסר גיבוריו לא רק מקומות־מוצא, מעמדות ואידיאולוגיות, אלא דתות שלמות, תתי־תרבות והפסי־

מיילר: שאיפה לסינתזה

חיים. הוא החזיק כרטסת עבור כל דמות ושרטט מפות הנדסיות של מפגשים אפשריים. הטכניקה של "מכונת הזמן" אפשרה לו לשבץ אין־סוף תמונות קטנות לתוך הקו העלילתי הראשי, ובאופן זה הועמדה כל דמות בקודקוד פירמידה של צורת־חיים אחת. זוהי וואריאציה מעניינת על התאווה של בלזאק וזולא להקיף עם שלם בזמן נתון. היא מעוררת פליאה כשמביאים בחשבון שלא עמד לרשותו של מיילר מחזור בן כרכים רבים, התפעלות — כשמביאים בחשבון שעמדו לזכותו רק עשרים וחמש שנות חיים. הניסיון של מיילר הוא כישלון, אבל הוא כישלון מפואר.

סיבת הדבר היא שגרעיני הסימבוליקה, במקום להנץ מתוך קרקעו של החומר הנאטוראליסטי, מודקרים מתוכו כשמסורתם רשומה על פניהם, וזה מקנה להם ארשת אוילית. המלרה של הפרטי והסמלי — הטבע, הג'ונגל, הנמלים האיום האורב בחשכה, הבעיקר — הסר שההעפלה אליו נופכת למשאת נפש — מבשילה רק למהנה. הר שאינו הר בלבד יכול להיות סמל גדול, כמו שהיה מובי דיק — מטושטש ודו־משמעי. אנו מוזים את הנבכוזות הוו כמשהו שיש לכבוש, אולי משהו פנימי. אולי היצר ואולי אלוהים. אבל הכל תלוי בטקסטורה הפיוטית ורוחשת מעבר לתיאור — זו המכשרת להטיל את הפרטים למצולת הנפש. הנאטוראליסט המסתפק ביציקת "פיסות החיים" לבין קירות הבדיון, אינו חש באיום זה המרחף תמידית מעל לראש הלירקן. פיצג'רלד הצליח להכניס בתוך לילות הנשף שעורך גטסבי לכל הזרים האלה, המגיעים במכוניותיהם, את כשפי גסיסת הסקסופונים ובעלי הפז של המתוללות. את הפיוט הזה לא עלה בידי מיילר לשמוע. הרימזים הפאבלוביים שלו מתגברים בורותם. סמליו מודקרים כבטע זר. כיבוש הר הרי סואלי נשאר אובססיה של הגיבורים ולא מגע אישי שלנו עם הרע הקודשה. הריבוי העצום של סמגונתיו מפזר את האחורות המינימאליות של דימויים. ה"נאטוראליזם הסגנוני" שלו, שמסורתו להניח לגיבור לדבר בשפתם כדי שיישמע אותנטי, מאציל לרבים מרפיו צביון של פארודיה על דפים לא פחות גרועים של סטיינבק. אבל — אולי ראוי לחפש את הצלחתו של מיילר היכן שהיא נמצאת — בדיון שלו בבעיות קיום אמריקאיות שהעניק להן צלילות פרובוקאטיבית. כמי שגמה ברצועה הפוליטית שבין רוזוולט ומקארתי, היה מיילר רגיש במיוחד להגדרת האינדיבידואליזם הגובל משמאלו באנרכיה ומימינו בדיקטטורה.

במהלך הספר מנהל האינטלקטואל הליבראלי הירן ויכוח אמתי עם גנראל קמינגס, שהוא נציג משכיל של אותו פולקיזהה שהסמל קרופט הוא נציגו הברוטאלי. הטיעון של קמינגס אומר, שיסוד האדם בתאוות השלטון ואידיאלים הם בגידה בטבעה. נקודת הפתיחה של "מוסריות הכוח" היא ההנחה ש"הילד נולד כמלך העולם וכל חייו הוא שואף לכבוש אותו מחדש". נקודת הסיום היא פאשיזם כמסקנה פוליטית הגיונית. אמריקה במקום הפולחן של האינדיוידואל היא קרקע אידיאלית לגידול הזן הזה של פאשיזם רומאנטי, המעודד את ההמונים להיות הדום לרגלי היחיד. פאשיזם אינו אלא הטכניקה שבאמצעותה כובש האינדיוידואל את מקומו, שאינו מכיר בסייגים מוסריים מאורי־עניים. דברים אלה מפיו של קמינגס המעריך את היטלר, קרובים למלים ששם לורנס בפיו של ג'רלד קריץ' מ"נשים אוהבות". בוויכוח זה שכלו של מיילר מצדד בהירן, אך לבו נוהה אחר קמינגס. המודרים שלו מובסים תמיד, הצד האפל מנצח תמיד. המסע של קרופט לכיבוש ההר הוא ריטואל הדואי של "גבר", ביטוי שבעברית כמו בלאטינית קרוב אצל "גיבור". המסקנה מתבקשת בעצמה. שלטוב ולפאשיזם. לסובלני ולצווק. אין סיכוי בעולם המהלך על רגלי שנאה וברוטאליות.

התפריטאי שבמיילר אנס את איש המוסר שבו. הוא יצא לתוך ונמצא מבוך. וזה בדיוק הישגו של מה

סוף בעמוד ב' 7

העורך: אברהם רמון

שבוע של ספרים
מאת בני ציפר

תרגום

זהב קולומביה, רומאן
מאת חיימה מאנריק
מאנגלית: מיכאל אביב
הוצאת זמורה, ביתן, 1978, 169 עמ'

לולא היתה העלילה אלימה ואכזרית כל־כך, אפשר היה לדמותה לקומדיית סלפסטיק אופיינית. הסופר הקולומביאני חיימה מאנריק לקח מעט מן האוטומא־טיות המסורתית של הקולנוע בראשיתו, מעט מן ההו־מור השחור של הסוריאליסטים הצרפתיים והרבה מן הצורך לנקום במולדתו נקמה אישית, כמעט אישפא־לית. "זהב קולומביה", המבוסס מן הסתם על ניסיון אישי שעות למסריטים, הוא סיפורו של סנטיאגו, קולומביאני צעיר מן הסוג הקרוי אצלנו "יפה נפש" (כמה קל לשחק את התפקיד הזה כאן, ומה כבד המחיר שיש לשלם בשבילו בארץ הדרומית בקולומביה). איתרע מזלו של סנטיאגו שנולד למשפחה מיוחסת, מאלה המהוות את האוליגארכיה השלטת, המחזיקה בקרקעות, סוחרת בסמים ואינה בוחלת בשום אמצעי להבטיח את שלטונה בברכתה הסמויה של ארצות־הב־רית. הבי־תמסמת להאמין בדמוקראטיה, כדי לשחק את המשחק הדמוקראטי ממנה האוליגראכיה בציניות ממשלת־בובות, וכך מתמנה סנטיאגו, מתוך כפייה ומ־תוך שוחד־נפש, לשר־הסברה בממשלה זו, ומוקלט בטלוויזיה טקסטים המוכתבים לו, בעוד הוא מסומם בקוקאין.

מאנריק בונה מזירות שאין דוגמתה עולם סאדיסטי המזכיר את ימי שקיעת הקי־רות הרומית. סנטיאגו חונק את אביו תוך אורגזמה אדירה ועושה מעשה־סדום בזונתו. הבדרו־לשלטון בוחרת לה אסירים פוליטיים כדי להקריב את לבם המפרפר לאלי־האינקה. עינויים מסמרי־שיער מסופרים כדבר שבשב־רה, והטוהרים האכזרי המטורף לא פוסח מקורבנותיו המסטריים משתלב באורגיית הדם והזרע בהרמוניה מפתיעה.

הבורלסקה ברומאן בולטת להכעיס, ומאנריק השתמש בה במינון גבוה, נרמה, כדי שלא יקראו את "זהב קולומביה" כספר תיעודי או כדו"ח אמנסטי. לכן כאשר, ב"coup de teatre" אותנו מצליח סנטיאגו להימלט לפאריס ובידיו סמלי המרי הקולומביאני, אין לדעת אם אין לקרוא גם את הגאולה הזאת באופן האירוני שבו כתוב הרומאן כולו. למרבה ההפתעה, התרגום טוב והעברית נקייה משיבושים.

מחזה

טרטיף, קומדיה בשלוש מערכות
מאת מולייר
עברית: אברהם שלונסקי
הביא לדפוס: אריה אהרוני
ספריית פועלים, יד שלונסקי, מהדורה פקסימילית של כתב־יד התרגום, מ־1932, 159 עמ'

זהו מולייר: תרגומו של שלונסקי ל"טרטיף" (שי־הוצג ב"הבימה" ב־1932) רחוק מן המקור המולייריאני כרחוק קולנוע "מוגרבי" (שבו העלתה ההצגה מאולם ה"קומדי־פראנסז" שבפאריס. תרגום מתורגן, מלא חיים, אבסטרקטי ומבריק, אך כל קשר עם הטקסט הקלאסי מקרי בהחלט. שלונסקי הירשה לעצמו לקצר ולהשר־מיט, לעבד ולשפר במיטב המסורות שהיו נהוגות באותם ימים בשדה התרגום בארץ. המש המערכות שהיו בגורד יהודית הכל יעקבר בתיאטרון הצרפתי של המאה ה־17, נהפכות בידי שלונסקי לשלוש מערכות קומפאקטיות, שהושמט מהן כל מה שהמתרגם סבור היה שיש בו מן השעמום (והשעמום, כלום אינו בעצם יסוד מוטר של הקלאסיקה?) ... המכביד מראש את העלילה), כמשו של דבר, שלונסקי שאב מן ... צביעותו של אביש־זורה, ... לזולותו את כל המרקם הפסיכולוגי העדין הקושה אכן את "טרטיף" למחזה גדול, מעבר לשערורייה ההיסטורית שהביאה לו את פרסומו.

טרטיף המעובד על־ידי מולייר, בתפאורת הבימוי, כ"ארזק מוזיק" מנסה להשתלט על נכסיו, ולבמוף גם על אשתו של בורגני צרפתי הגון ושמו אורגון, המעריץ את הנוכל המתחסד. אמנם טרטיף בא על ענשו ברגע האחרון, והסדר האלוהי והמלכותי שב על כנו, אך ביגוד לדעה הקדומה הרווחת בקרב מי שלא קראו את המחזה כהלכה, הדמות השלילית, הדמונית, אינה טרטיף – אלא אורגון, הסוגר לו התוהל להתפקד כאב וכראש משפחה ושורע בכך את הסדר הטבעי וה־אלוהי. מולייר מתריע אם כן כנגד החוטה השופה לא פחות מאשר כנגד הכומר הצבוע, ובעקיפין כנגד הדת בכללה, שמאחר שהיא מסיפה לציותנות, אינה נותנת לאדם כלים תבוניים להבדיל בין טוב לרע. לעומת זה, כל הקורא את שלונסקי נותר עם הרושם שמולייר תוקף את נציג הממסד הדתי, ושכל הגיבורים האחרים הם קורבנותיו.

על אף כל ההסתייגויות, הפקת הטקסט הפאקסימי־לי, בצירוף תמונות מההצגה המקורית, היא רעיון מלבב, שיש בו עניין גם לאוהבי שלונסקי וגם לאוהבי נוסטאלגיית תל־אביב הקטנה. אוהבי מולייר, כאמור, מוטב שיצפו בביצועים האורתודוכסים של ה"קומדי־פראנסז".

בית־ספר לנשים
מאת מולייר
מצרפתית: אהוד מנור
הוצאת בית צבי, רמת־גן
אוגוסט 1987, 103 עמ'

"בית־ספר לנשים" בנוסחו העברי הזה של אהוד מנור מעלה בימים אלה בתיאטרון. מנור אינו יכול, ונדמה גם שאינו מתיימר, להתחרות ביכולתו הלשונית של שלונסקי־המתרגם. אך הוא לפחות נאמן למקור ואינו מרשה לעצמו חירויות מהסוג השלונסקאי. מהירה של האמנות הוא שהטקסט כולו סובל במי־אפסים ומוביל למסקנה שקשה, כנראה, בתרגומים מן הצרפ־תית, למצוא את דרך המלך בין האמנות למקור לבין האכספרסיביות בתרגום.

"בית־ספר לנשים" נחשב זמן רב למחזה משני בהשיבותו ברפרטואר המולייריאני, והוזי להלוסיף עד לפני שנים לאדבות משיעורי הספרות בבתי־הספר הצרפתיים, מתוך שהיה גם ובוטה מדי בקניינים שבינו לבינה לטעמם של המחנכים של פעם, כיצד להסביר לתלמידים תמימים את האובססיה הדוחפת את ארנולף הזקן, גיבור המחזה, הרואה בכל אשה מבאפת־בפר־סבציה, ומעדיף משום כך לשאת לאשה את מי שגידל כל חייו כבתו ואיזה לקח היו צריכות נערות תמימות להפיק מדמותה של אנייס העדמונית, המוליכה שולל את מאהבה הרודני הזקן? אין זה, בקיצור, מחזה חינוכי במיוחד, מה גם שיש מקום לסברה שמולייר ביקש לגלם באהבתו הנואשת שעל סף גילוי־עריות שרוחש ארנולף הזקן לאנייס שהיתה יכולה להיות בתו, פרובלמאטיקה אישית. בשנת 1662, שנת כתיבתו של "בית ספר לנשים", נשא מולייר לאשה את ארמאנד בז'אר, בתה של אשתו־לשעבר, שהיתה צעירה ממנו בעשרים שנה.

ארנולף, כמסכה של מולייר, הוא לבן סטראוטיפי ומגוחך הרבה פחות משהוא נראה בקריאה ראשונה וב־מבט ראשון, ובסופו של דבר נרמה שאינו קומי בכלל. ארנולף של "בית ספר לנשים" הוא אבן ציון־דרך בתולדותיו של מולייר. עמו הצליח לחרוג לראשונה ממתכונת הדמויות הסטראוטיפיות של ה"קומדיה דל־ארטה" והוביל את אמנותו אל העומק התהומי הי־דועים שלה. מבחר השפה, עם זאת, זו עדיין "קומדיה דל־ארטה", בוולגאריות של הביטוי והתיכול התורי משחר של הלשון בביטויים עממיים ונועזים שהתקבלו בשעתו בתשואות בחצרו של מלך השמש. תרגומו של מנור מבליט את צר ה"קומדיה דל־ארטה" ומתעלם למחצה מן החלק המיוחד והטראגי־בעצם שיש במחזה.

מורשת

המדעים המדויקים בקרב יהודי־תימן
מאת י. צבי לנגרמן
הוצאת משגב ירושלים, המכון לחקר מורשת יהדות ספרד והמזרח, 1978, 182 עמ' + 5 עמ' תקציר באנגלית

בכל פעם שנדמה שלא נותר עוד דבר שלא נכתב על יהודי־תימן, בא חוקר וסופח על הפנים בממצא חדש. הפעם, מונוגראפיה המוכיחה את העניין המרובה שגילו חכמי־תימן במדעים המדויקים, ובפרט באסטרו־נומיה. לנגרמן, המגדיר את עצמו כחוקר בהיסטוריה של המדעים, מסייג את חקירתו במיעוט ההוכחות הכתובות, בגלל התיעוד המועט, מבוסס כאן הרוב על השערות היקשים עקיפים מתוך תעודות היסטוריות, ומכל מקום יש להניח, לדעת לנגרמן, שחכמי־תימן התעניינו במדעים מתוך שביקשו לחקות את הרמב"ם, שראה בלימוד המדעים חלק חשוב מן ההכשרה האנושית. ואין זה חידוש של הרמב"ם, שכן הראייה של המדעים והפילוסופיה כמקשה אחת אופיינית לתרבות האיסלאם של ימי־הביניים, ויהדות תימן לא יכלה שלא להיות מושפעת ממנה.

נתנאל בן פיומי, בן המאה ה־12, הוא הראשון מבין חכמי־תימן שכתביו הגיעו אלינו, המזכיר מדעים כגון אסטרונומיה, רפואה, ביולוגיה ומטאפיזיקה. אחריו ־ועד למאה ה־17 נכתבים בתימן כמה וכמה ספרים שיש בהם נגיעה במדעים המדויקים. עיקר המאמץ המדעי הזה מתרכז, כך מסתבר, באסטרונומיה ובמתמטיקה, שנמצאו להם שימוש בחישובי הלוח העברי. לנגרמן מונה 31 כתבי־יד מדעים שנכתבו בתימן, ועוד עשרות שירים וקטעים של חיבורים הדנים ישירות ובעקיפין במדעים. בחלקה השני של המונוגראפיה מובא במלואו ... בן המאה ה־16 ... חידוש החודש של הרמב"ם, חיבור אסטרונומי־מתמטי הממשיך את מסורת הרמב"ם באנאכרוניזם של 300 שנה.

כתב־עת

מאזניים, ירחון לספרות, כ"א, 3־4
עורכים: אשר רייך, חיים פסה
הוצאת אגודת הסופרים העבריים
יולי־אוגוסט 1987, 81 ע'

לשם שינוי פותח את המזכרת פיליטון היתולי התו־תום בראשי התיבות מ.מ. השר שיר הלל תבואים לב־ראפסודאיה, השואל "מה גורם לפריץ אריה זה של־כותר־בים שלא היה כמותו בתולדות הספרות העברית?" ה־תשובה מצויה חלקית בין דפי המזכרת, המאכלסת דברי־ראפסודאיה ודברים־של־טעם, חליפות. על הקורא לשי־פוט מה שייך לאיזה סוג.

מן הדברים האוטוריים שבחוברת צריך למנות את הרגנה (לאמר שירי יפאני) שכתב דן עומן על פגישה דמיונית של מרטין בובר, ש.ה. ברגמן, אלזה לסקר־שי־לר, א.ל. שטראוס ואברהם בן־יצחק. צריך אולי להיות יפאני כדי להבין במה מדובר. שני בדרגת האטוטוריות הוא אמנון נבות, היורה פה משה של פרוזה על עשרה טורים, בלי נקודות, פסיקים או פסקאות. כל זה קטע מרומאן שיראה אור בחורף. מן הדברים הארציים יותר: שירים של יאיר הורביץ, חיים גורי, איל מגד, סיפורים שונים, המסמך: אנתולוגיה קטנה של שירה וסיפורים מאיטליה, קאלווינו, מונטאלה, סבא, אונגרטי ועוד רבים.

בתחום העיון מגותח עזי צמח בפרוזוקאטיזיות, כ־דרכו, את הפזמון "בין נהר פרת לנהר חידקל" לביאליק, נורית גוברין בודקת את המבוא שכתבה אידה יאן לתרגום הרוסי של "מגילת האש" על רקע סיפור האהבה בינה לביאליק. כל זה רק חלק מהעושר הטמון בחוב־רת. העשויה בטוב־טעם.

זיכרונות

כי אוהיה ואספר
מאת גבריאל הלר
שכתוב ועריכה: יהודית רותם
הוצאת אבירם בזה, 243 עמ'

זהו סיפור זיכרונותיו של גבריאל הלר למן ילדותו בעיר פוסט שבקרפטו רוס, בחיקה של משפחה רבנית הונגרית, משפחת חזרית. אב סמכותי ומתמיד ואם שופעת־חום, ילדות מוגנה ונעימה, ילדות מוגנת, שנקטעת באחת עם הגירוש לאושוויץ, שם מופרדים הילד ואביו מעל האם והאחיות ומשוכים יחדיו בבלוק, כאן מתפתחים בין האב לבן, בלחץ הנסיבות הנוראות, יחסים מיוחדים במינם, וכפי שכותב הלר במבוא: "לח סיפורי, הדמות המרכזית על־פני הספר הזה, דמותו של אבי ר' בן־ציון הלר ז"ל, אשר הלכה לפני כמו עמוד האש במדבר..." אבל לא לאורך ימים הגנה הילד בצל אביו המגונן עליו בכל כוחו החוסף פתו מפיו למען יחיה הילד. בצעדת מוות נלקח גם האב לשרפות, והילד בן ה־14 נאלץ ללחום לבדו את המלחמה הנוראה.

פרקי הספר המספרים על התנסויותיו של הנער במ־חנות נקראים לעתים כמו מותח אבסורד, ובעיקר אותם פרקים של סוף הקץ, השעות האחרונות, קודם השחרור, כשפליטי המחנות מועברים ללא כל סיבה ממקום למקום, מיטלטלים אילך ואילך, כשחייהם של אחרים נחסכים במקריות גמורה וללא כל סיבה נראית לעין, בעוד אחרים מתים או נמצאים להורג. זהו מחזה מבעית, שהלר מספר בפשטות גמורה המעניקה כוח רב לסיפור.

יהודית רותם, שהביאה את הספר לדפוס, עשתה מלאכת־עריכה מצוינת.

גבריאלה דותן

גבול האנושיות

סוף מעמוד ב' 6

שביעה לו בנושא אחר – שם יצא לבדך תמצא מנהרה. נושא זה הוא הנשים. מעמדה המרכזי של מיילר כשבוא נפשה של האשה האמריקאית מעורר אירוניה מיוחדת. "העירומים והמתים" עוסק באלה שתכונת השפע הקיאה לתוך באר הקצאה והתסכול. הרוב הנשגב, שהנתש במלחמת החיים האגרסיבית, מחפש שעיד לעזאזל, ואם מדובר בגבר הוא מוצא שני מועמדים טובים: את בן המיעוט השייך לגזע נחות בצאתו, ואת האשה בביתו. הנוענות השוביניסטים הם מגנגנת־פיצוי תאומים, המרביקים תווית קולקטיווית במישהו שסבעי להתע־לל בו, שלגיטימי לקפח אותו, מישהו נמוך ממך.

הטיפול של מיילר בגזענות – שהקנה לו קוראים רבים ושנאות רבות עוד יותר – ממוסגר בעמדה זו. המין, כאצל לורנס לפניו ואפדייק אחריו, הוא בעל משמעות. תיאורי המין בספריו נובעים מתקופה ספר־ליסטית גבוהה. האקט המיני אינו קיים לעצמו, אלא הוא ביטוי לניכוח הברותי, לדקארנטיות פוליטית, לאפשרויות של טוב ורע. הגבר – לא האשה – הוא הקורבן העיקרי של פולחן הגבריות. היא מוכה, אך הוא חולה. האשה המחזקת כחפץ השייך לו לבדו, מהווה איום מתמיד בנכונותה למסור את החפץ לידי אחר. היא סמל של מעמד, כלי של התנגדות בפני גברים אחרים. זוהי הביקורת של מיילר – והן קוראות לו שוביניסט: לפמיניסט הגדול של הספרות מאז לי־סיסטראטה.

זהו מיילר הפאתולוג, המנפה הפסימי של חולות אמריקה הנעכבים. אבל אין הוא סאטיריקן ואין הוא נביא. הוא רק פובליציסט ממולח. הוא לא הצליח להקיף את המלחמה במונחים כאוטוריסטים, כי אולי אין הדבר אפשרי, והוא לא הצליח לגעת בה בסמלי הפיוס, כי הדבר היה בלתי אפשרי עבורו. כך שנותר בידינו רק ספר גדול אחד על מלחמות האדם. שהוא פרטי וכללי גם יחד – אותה מזיגה קשה וקוסמת. הוא נכתב על־ידי יווני, הלך זמן רב מאז. הוא נקרא "איליאדה".

תערוכות

האיל בסבך המלים

חיות האיל של אהרן כהנא, בית האמנים, ירושלים.

מאת ניצה מלניאק

אהרן כהנא: משיכה לאמנות ארצישראלית

טפח זעיר מיצירתו של אהרן כהנא (1905–1967), אמן מרתק שלא זכה לתשומת־לב מספקת בשנים האחרונות, מתגלה בתערוכה קטנה זו שהשיבותה עומדת ביחס הפוך לממדיה, שכן רוב מוצגיה נבחרו בקפידה רבה על־ידי החוקר ד"ר גדעון עפרת שהתמקד בנושא האיל ביצירת כהנא וגם כתב על מוטיב זה טקסט, המנסה לפתור את חידתו.

מסקנתו של עפרת היא שהאיל מבטא אצל כהנא העירוי כמיהה לכך. אין זו בהכרח המסקנה האפשרית היחידה, וזה בהתחשב בב־היותו המודעת של כהנא לארכיאה ולמשיכתו לאמנות ארצישראלית קדומה, כזולק בלתי־נפרד ממסורות אמנותיות שהתפתחו בתרבות המזרח. מוטיב האיל נפוץ בתרבויות אלה עד היום, טעון משמעויות רבות שיסודן בפולחנים קדומים, הן בקרב שבטי הרועים והן בקרב עובדי האדמה וקשור לפולחן הפוריות הברוך ביישראל והקרבה הזבח לאלוהות.

התמסרותו של כהנא למעצב הקראמי – בעיקר לעיצוב כלים, תמום בו השיג הישגים נפלאים – מסבירה גם היא את שילוב מוטיב האיל, ההוביב על קדרים וכיירים ... שוליה דמויות ראש איל, ... המשלים יהודיים שהן ... מחקריות ... הפיס בתערוכה.

לא נראה לנו שיש צורך לבודד את מוטיב האיל ולהציגו כראי להתייחסות נפרדת, בהתבסס על תאוריה שהומצאה לצורך זה. יש לראותו כחלק בלתי־נפרד מנושא העקדה והקרבן שבו עסקו כהנא ויוצרים אחרים בסמוך למלחמת השחרור ובשנים הראשונות לאחר קום המדינה, באינטנסיביות רבה כבכבשאים פן בלתי נפרד של המציאות בארץ.

על אף ההסתייגויות הללו ראויה התערוכה הצנועה לתשומת־לב מיוחדת בשל שלוש סיבות: ראשית, איכות המוצגים. תמונות־שמן אחדות בנושא העקדה, בהן שלוש מעבודותיו היותר־חשובות של כהנא ועבודות קראמיות יפות להפליא. שנית, הפתרון העיצובי המוצלח. הד כוונה לוויטרינה בלתי־רגילה להצגת כלי הקראמיקה. והסיבה השלישית, שהיא העיקרית, העלאת זכרו של כהנא, יוצר מקורי בעל שיעור־קומה, מי שהטמיע ביצירתו השאיפה במוצהר להשתלב במרחב השמי, את מיטב יסודות תרבות ארץ ופה, אותם רכש בגרמניה ארץ הולדתו ובצרפת שבה ביקר לעתים קרובות, ובה גם מצא את מותו, במפתיע, לפני עשר שנים.

איכויות תיעודיות

"נתיבים לארץ ישראל", אלבום תיאורי, הוצאת "אמנות־ארץ־ישראל", תל־אביב 1987.

מאת נסים מבורך

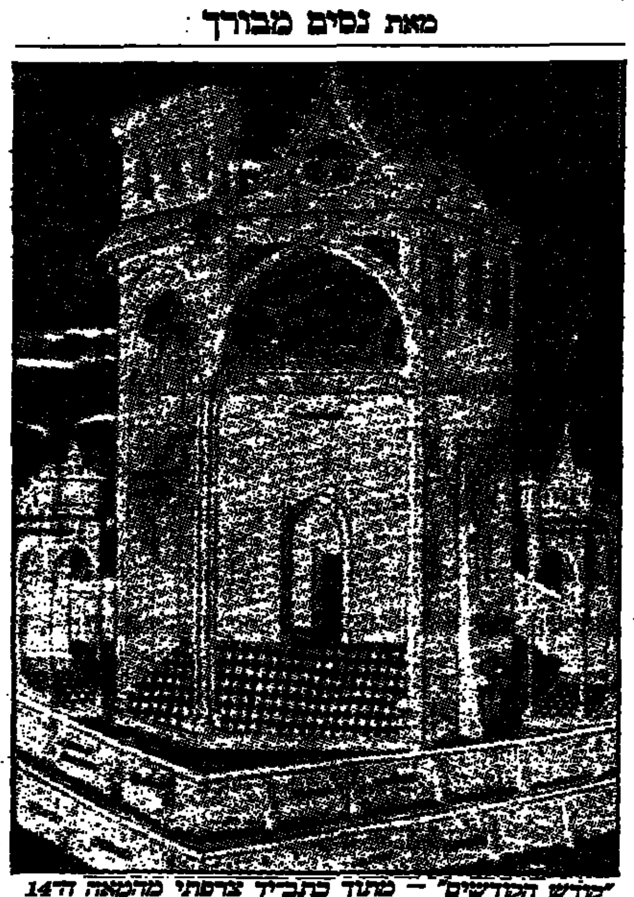

"קודש הקודשים" – מתוך כתב־יד צרפתי מהמאה ה־14

הקרטוגראפיה של ארץ־ישראל לתקופותיה וכן סיפורי הנוסעים עליה והאיורים ליומניהם, הם בב־חינת חומר מרתק, אשר תוקף השי־מוש הרב שכבר נעשה בו טרם גם לזה.

במקרה הנידון נעשה ניסיון לכלול בכרך אחד סקירה המתאמצת לכסות את תולדות הארץ מתקופת האבות ועד למאה הנוכחית. יש כאן מבט כולל, אם גם סלקטיבי, על כל תולדות־ישראל, והצגתן באמצעות חומר גראפיטי מצד אחד ושי־טוטי־אמנות מצד שני. שתי דרכים שכל אחת מהן מסוגלת להיות מרתקת כשלעצמה.

אפיינית, אם כן, למכלול זה היא העובדה שבמסגרת המבואות בכללו תולדות־ישראל כולן, משחר ההיס־טוריה הלאומית ועד להקמת המדינה בשני עמודים. וכך גם נושאי המסעות והקרטוגראפיה. לשון אחר, המדובר הוא בספר האמור לשמש במעלת אלבום מהודר, מצד אחד, וכמקור של מידע כללי, מאויר ומפורט באומר בצורה בלתי־מקפת מצד שני.

ברם, לבד המגבלות הללו, שהן קשות למדי, אינו מסוגל להתריק את חוויוניו של החומר המובא.

ויצרתו מתוך האיורים "מפת מדבא", שהיא רצפת־פסיפס ביזאנטית מן המאה הששית לספירה, שנתגלתה בתוך חורבות כנסייה בעיר העבר־הירדנית מדבא, וכן רפים מן האטלס "תיאאטרום אורביס טראראם" של אברהם אורטליוס, שיצא באנטוורפן במאה השש־עשרה. יצוינו כמו כן איורים של ז'אן פוקה ל"קדמוניות היהודים" של יוספוס, ציור של ירושלים משל קורנליוס דה ברוין (1698) ועוד.

בעמודים האחרונים לא נפקדו גם דמותו של הד"ר הרצל, רכוב על עיר, בחינת "צדיק ונושע הוא, עני ורוכב על חמור" (זכריה ט', ט'), או, לחילופין, במעמד המפורסם בצדו דית על גשר הריין בבאזל.

כל החומר הזה ערוך בעשרה שערים לפי מפתח כרונולוגי ותמאטי, מה שעוזר במקצת לנווט בתוך השפעה הזאת ולמנוע, לפחות חלקית, את אי־התפיסה בגין תפיסת המרובה.

מכל מקום, העיצוב הגראפי המ־קורית כשלעצמם מרתקים, הדפ־רוקציות, בולקן עם הטבעות־זהב. מסייעות לעיין לקבל מן האלבום הנסקר את ההתרשמות המלאה מאותם חומרי־יזאאיקה, עדיף הא־כיות החוויתיות והתיעוריות.

מוסד ביאליק ירושלים

ספרים חדשים

מחזור פיוטי ינאי לתורה ולמועדים, כרך שני
יוצא לאור לצירוף מבואות, פירוש וחילופי נוסחאות בידי צבי מאיר רביבוביץ.
בכרך זה הקרובות לבמדבר לדברים ולמועדים וכן מפתחות. 444 עמ' (בשיתוף בית־הספר למדעי היהדות ע"ש חיים רו־זנברג, אוניברסיטת תל־אביב).

צבי יעבץ
קיקרו והריפובליקה הרומית
רומא במאה הראשונה לפנה"ס. ע"א עמודים + 4 לוחות.

מהדורות והדפסות חוזרות

מאיר וייס: המקרא כדמותו
שיטת האינטרפרטציה הכוליית. מהדורה שלישית, מותקנת ומורחבת, 444 עמ'.

קונג פו־צה (קונפוציוס): מאמרות
תרגמו מן המקור הסיני: דניאל לסלי ואמציה פורת. הקדים מבוא והוסיף הערות: דניאל לסלי. הדפסה שנייה. 195 עמ' (מסדרת ספרי מופת מספרות העולם).

לאו־צה: דאו דה צ'ינג
תרגמו מסינית: יורי גראוזה ותנוך קלעי. הקדים מבוא והוסיף הערות: יורי גראוזה. הדפסה שנייה. 123 עמ' + 3 תמונות (מסדרת ספרי מופת מספרות העולם).

ספרים שיצאו לאור לאחרונה

פראנץ רוזנצווייג: מבחר אגרות ודברי יומן. 398 עמ'

אד"ם הכהן: שירי שפת קודש (מבחר). 268 עמ' (ספריית "דורות", מס' 57).

מיכה יוסף ברדיצ'בסקי (בן־גוריון): שירה ולשון – מבחר מסות ורשימות. 192 עמ' (ספריית "דורות", מס' 58).

המרכז למורשת בן־גוריון

בנימין פינקוס (עורך): יהדות מזרח אירופה בין שואה לתקומה (1944–1948). 452 + VI עמ'.

מחקרי משגב ירושלים במורשת יהודי ספרד והמזרח

יוסף אביב"י: בנין אריאל – מבוא לדרושי האלהי רבי יצחק לוריא זכרונו לברכה. על־פי כתביו ועל־פי כתבי תלמידיו ר' חיים ויטל זכרונו לברכה. ת"ק עמ'.

יוסף דן (עורך): תרבות והיסטוריה – לזכרו של פרופ' אינו שקי. 201 עמ' + XVII עמ'.

י. צבי לנגרמן: המדעים המדויקים בקרב יהודי תימן. 187 עמ'.

שמעון שורצפוקס (עורך): האליאנס בקהילות אגן הים־התיכון בסוף המאה הי"ט והשפעתו על המצב התרבותי.

מדיוני הקונגרס הבינלאומי השני לחקר מורשת יהודי ספרד והמזרח – תשמ"ה. 1 + 42 + XCV עמ' + 8 לוחות.

שונים

הרב שבתי אלפייה: מדרש משה – מדרשים ואגדות חז"ל על משה רבנו ע"ה ובני משפחתו. קצ"ג עמ'.

להשיג בבתי־המסחר לספרים ובמדור ההפצה של מוסד ביאליק, רח' פייר קניג 37, תלפיות, ירושלים, ת"ד 92, טל' 710554

ספרים טובים

מרגנית – ספרי מופת לילדים ולנוער

הסנוניות והאמזונות

ארתור רנסום הוא מספר בן זמננו (מת ב־1967), וסיפר־ריו על בני ווקר המכונים "סנוניות" ובנות בלקט המכר־נות "אמזונות" טבועים בחותם כפול – מצד אחד אלה סיפורי הרפתקאות מרתקים מלווים בניחוח המאות הקודמות, ומצד שני יש בהם מתמונת החיים של המאה ה־20 ומן הקצב האופייני לה. רנסום עצמו אייר את כל ספריו, ושלושה מהם השתלבו עד כה בסדרת מרגנית – ספרי מופת לילדים ולנוער, שבה ראו אור יותר ממאה ועשרה כותרים עד כה.

הים הנסתר

על ה"סנוניות" הוטלה משימה קשה: לשרטט את החו־פים שאליהם הוטלו כאילו היו חמישה רובינזונים אבודים ומשלחת־חקר בעת־ובעונה־אחת. אחת מתגל־יותיהם הראשונות היא טביעת־כף־רגל ענקית – כמעט כשל הפיל הקדמון, המסטודון. כך הם מתוודעים אל ה"צלופחים", שעיקר מעייניהם בפולחני שדים, בקרבנות אדם ובקודבות דמים – לשמחתן של ה"אמזונות" ולמגינת לבם של החוקרים, החוששים פן לא יספיקו לסיים במועד.

פיטר דאק

ההפלגה המתוכננת עם הדוד, שכינויו "קפיטן פלינט", הפכה להרפתקה שאינה נופלת מעלילת אי המטמון: המלח הזקן פיטר דאק הנוהה את הסנוניות והאמזונות אל אי הסרטנים ואל אוצר הפנינים שהוטמן בו; אבל בעקבותיהם נשף ג'ק השחור בספינתו, הצפע, והוא רוחש רק רע.

עמק הסנוניות

את "האמזונות" באה לבקר דודה זקנה, וזו לא איפשרה להן לבלות, ואילו ה"סנוניות" נאלצו להישאר על החוף: סוכתם טבעה! בדרך מקרה נתגלה להם העותק החבוי מעין כל, ומן המחנה שהקימו בו יצאו למסעות גילוי, לכיבוש פסגות הרים והרפתקאות אחרות.

זמורה־ביתן מוציאים לאור
דביר הוצאה לאור

אוהבי קונים ספרים
טריונפו
TRIONFO
03-269328 02-225359

ספר חדש לשנה החדשה
יצאה לאור מהדורה חדשה ומאוירת של
סיפורי הבעש"ט
מאת
ש"י עגנון

האיורים מאת אורי ליפשיץ הוזמנו למהדורה מיוחדת זו

ש

הוצאת שוקן/ירושלים ותל־אביב

הופיע!

לראשונה בשפה העברית פרימו לוי
"ואם לא עכשיו, אימתי?"

עלילת הספר מבוססת על סיפור אמת ומגוללת את מסכת הרפתקאותיהם של חבורת פרטיזאנים יהודים במהלך מלחמת הנקם האישית שלהם בנאצים.

ניתן להשיג את הספר בכל חנויות הספרים. להזמנות נא לפנות להוצאת עם עובד ת"א, גורדון 17ב' טל. 230840. ירושלים כ"ט בנובמבר 20 טל: 636765. להזמנות בדואר נא לצרף המחאה על סך 29 ש"ח והספר ישלח אליך.

יד יצחק בן־צבי
המחלקה לפעולות חינוך והדרכה

קורסים שנתיים בנושאים שונים בתולדות א"י ברחבי הארץ (הרצאות וסיורים) בשנת תשמ"ח. הקורסים יועברו ע"י טובי החוקרים מכל האוניברסיטאות בתחומים: גיאוגראפיה, ארכיאולוגיה, היסטוריה, מחשבת ישראל, אמנות, ארכיטקטורה, ספרות ועוד.

- בירושלים (באולם יד יצחק בן־צבי, רחביה):
  - הציורה הרוחנית בארץ ישראל מימי בית שני ועדות תקופת הגאונים, בימי ב', 19.30–21.30.
  - ספרות, תיאטרון וקולנוע בארץ ישראל בזמן החדש, בימי ג', 19.30–21.30
  - א"י בתקופה המוסלמית הקדומה (ממלכת הצלבנים), בימי ד', 19.30–21.30
  - עליה והתיישבות בזמן החדש (קורס בשפה האנגלית), בימי ד', אחת לשבועיים, 16.30–18.30.
  - זאת ירושלים (סיורים לסטודנטים ולמעוניינים), בימי ו', אחת לשבועיים, 8.30–12.30.
- בתל־אביב (בשיתוף עיריית תל־אביב)
  - עם ישראל בארצו – מחקרים חדשים (בבית עובדי העירייה, רח' מסבדיתנא 4), בימי ג' אחת לשבועיים, 19.30–21.30.
  - ישראל בארצו – תרבות יהודית או שיג ושיח (בבית אריאלה), בימי ה', אחת לשבועיים, 19.30–21.30.
- בחיפה (בשיתוף עיריית חיפה) באודיטוריום ע"ש רוטשילד:
  - ביצורים ואסטרטגיה בתולדות א"י, בימי ג', אחת לשבועיים, 16.00–18.30.
- בקרית מוצקין (בשיתוף עיריית קרית מוצקין): (בבית ההסתדרות)
  - מחקרים ותגליות בתולדות א"י, בימי ה', אחת לשבועיים, 20.30–22.30.
- בקרית שמונה (בשיתוף המ' האזורית גליל עליון, בית אדלשטיין והמע' הציונית בישראל):
  - הנגב וסיני (בית אדלשטיין), בימי ד', אחת לשבועיים, 20.30–22.15.
- בטבריה (בשיתוף עיריית טבריה):
  - הגליל בנבורות הדורות – מהתקופה העות'מאנית ועד המאה העשרים (במלון פלאזה), בימי א' אחת לשבועיים, 20.00–22.00.
- ברחובות (בשיתוף יד חיים ויצמן):
  - אמנות וארכיטקטורה בארץ ישראל מהתקופה הרומית־ביזנ־טית ועד המאה הי"ט (באולם ויקס), בימי ב', אחת לשבועיים 10.15 – 22.15

במכללת אחוה (בשיתוף מכללת אחוה, מועצה אזורית באר־טוביה):
- הגליל והגולן בנבורות הדורות (במכללת אחוה), בימי א', אחת לשבועיים, 20.15–22.15.

במכללת הנגב (בשיתוף מכללת הנגב ע"ש ספיר):
- גבולות א"י ותחומיה (במכללת הנגב), בימי ד', אחת לשבועיים, 16.15–19.00.

בבאר־שבע (בשיתוף המחלקה ללימודי המשך אוניבר־סיטת הנגב):
- טבריה הארץ כנרות (אודיטוריום 06, אוניברסיטת הנגב), בימי ג', אחת לשבועיים, 20.00–22.00.

בכפר־סבא (בשיתוף עיריית כפר סבא):
- ארץ ישראל בקבלה ובחסידות (בבית התרבות ע"ש רייזל), בימי ד', 20.30–22.30. סיורים באתרים מרכזיים. לתכני הקורס יערכו כסיכום להרצאות. הסיורים יתקיימו בחופשות בתיה"ס. למורים כל הקורסים מוכרים לגמול השתלמות. לצעירים עד גיל 30 – 25% הנחה בכל הקורסים. לבני זוג המשתתפים בקורס: 10% הנחה.

השתלמויות למורים בשנת שבתון ולמעוניינים
- בירושלים (באולם יד יצחק בן־צבי, רחביה):
  - לימודי א"י: שתי תכניות נפרדות בנות 224 שעות כל אחת.
  - א"י בין יוון ורומא, בימי ב', 8.30–13.15.
  - א"י בימי הביניים ועד שלהי תקופת המנדט, בימי ד', 8.30–13.15.
  - הכרת ירושלים מתקופת המקרא ועד חורבן בית שני, תכנית בת 112 שעות, בימי א', 16.30–19.15.
- בתל־אביב (בשיתוף עיריית תל־אביב):
  - תולדות ירושלים במאה העשרים (בבית עובד העירייה) תכנית בת 112 שעות בימי ב', 17.00–19.45.
  - א"י מתקופת המקרא ועד שלהי בית שני (בבית אריאלה), תכנית בת 224 שעות, בימי ג', 8.30–13.30.
- בחיפה (בשיתוף עיריית חיפה):
  - לימודי א"י (בבית אורדשטיין), תכנית בת 224 שעות, בימי ה', 8.30–13.30.

שנת הלימודים תיפתח לאחר חופשת חג הסוכות.

כמו כן נותרו מספר מקומות לכנס: "מרד בר־כוכבא, מחקרים ותגליות" שיתקיים בכל המתעד טוכות (11–13/10/1987) בבית ספר שדה הר גילה.

פרטים והרשמה: יד יצחק בן־צבי, ת.ד. 7660, ירושלים 91076 טל: 02-667675, 02-639170

לוח העיר
זה עובד!
קבלת מודעות בטלפונים
293648 290697

صكنا من الاهل

صكنا من الاحل

הטלוויזיה של השבוע / הדה בושם

זובין מהטה: יש לו עדיין זכויות בלשון בתזמורת

שחיטה לא כשרה

הפעם ב"מבט שני" ממש חינגה נוספת-דם. ואין הכוונה לנשף של הפילהרמונית החוגגת חמישים שנה להיווסדה. הנשף שצולם בצבעי שחור-אדום להדסים והצטייר כתמונה מסרט הוליוודי על אורגיה רומית. מהיכרות עם נשפים ישראליים מסוג זה אני משוכנעת כמעט שהיה שם די משעמם, למרות כל ה"נוצצים"-כאילו, שירדו אל העם מן הצמרות הזוהרות. אגב, היה חוסר-פרופורציה מבוזן בהצגתו של נשף זה, שנועד לאיסוף כספים לפילהרמונית — מטרה הגונה לכל הדיעות.

החינגה וההילולה הם סביב שחיטתה הפומבית של פרה קדושה, שלא לפי דיני הכשרות ובהתזת דמה למרחקים. פרדי גרובר יצא בהשראת המבקר המוסיקאלי חנוך רון לנתץ את מיתוס התזמורת הפילהרמונית. שם הכתבה, "ניגון זר", כבר מעיד שגם גרובר מודהה עם הביקורת הקטלנית של רון ובא לאמתה אימות חוזי ומילולי. פרט לכמה חצים מהוססים, כמדומה לא פגע איש עד היום במיתוס הפילהרמונית. גרובר חוגג ממש את הרס המיתוס, בכתבה ארוכה ואווילית.

ולא שאין מקום לביקורת על התזמורת הפילהרמונית. אבל הביקורת של גרובר חסרה בסיס, קנטרנית, כאמור לשמו. הוא מנסה להוכיח שהתזמורת לא הגשימה את חלום מייסדה, הכנר ברוניסלב הוברמן. למשל, היא ביטלה את הסדרה לפועלים. על עובדה זו, חוזרים אין־ספור פעמים, עד שהיא נהפכת למין סמל.

אני רואה לנגד עיני את המוני העמלים המדוכאים, המשווקים לתרבות ולמוסיקה, בנוסח סרטי המהפכה הרוסית, אבל הפעם בבריחה המונית מן המגגלים. זו גם הודעות נאותה למר גרובר לשוטט ברחובי הארץ ולעשות מין משאל-עם חד-צדדי, מבטון. אבל הוא מגלה רק אנשים שמוסיקה קלאסית איננה בראש מעייניהם. הם מעדיפים מוסיקת פופ או מוסיקה ערבית. המוסיקה הקלאסית משעממת אותם, והם לא שמעו מעודם את שמעם של פרלמן ומהטה. לפי גרובר, זו עדות מאשימה מאין כמוה שהתזמורת אכן בגדה בייעודה, ואין היא גורם מושך להמונים.

לא רק בישראל, אלא ברוב ארצות המערב, לפחות, המוסיקה הקלאסית היא נחלת מיעוט. הנוער, רובו ככולו, מעדיף מוסיקת פופ. אילו טרח גרובר, ולאחר שוטטות מרוכזת — עד למרחקי אילת — היה שואל את בני־שיחו אם שמעם על עגנון, עוז או א. ב. יהושע הגיע אליהם, בוודאי היה שומע תשובות דומות. האם זו הוכחה שהספרות העברית הכזיבה ונכשלה? האם על כך יש לרצוח אותה בסכין חדה, ולאחר-מכן לצפות בהנאה כיצד היא מתבוססת בדמה?

לא התזמורת השתנתה. אין היא "אי בודד", מנותק מן המציאות. המציאות הישראלית השתנתה. והתזמורת אחראית בתוך כך למוסיקה טובה ולרפרטואר נבון. במקרה הטוב היא אף תורמת לחינוך המוסיקאלי. אבל ודאי שאין היא אחראית לקהל הישראלי ולטעמיו. דווקא בתחום החינוך המוסיקאלי — שגרובר מבקש להקטין את רישומו למעט בחשיבות הישגיו — התזמורת עושה עבודה מצוינת ומטפחת כישרונות צעירים. קם בארץ דור של מוסיקאים צעירים ומוכשרים, יש תזמורות צעירות, ואינני מבינה על מה הלהג הזה בדבר חינוך לארנאות. את מי חייבת התזמורת לחנך, לדעתו?

גרובר אינו טורח להציב כנגד חנוך רון מבקר מוסיקאלי בעל דיעות נוגדות. הוא מביא כמה מחברי התזמורת שאפשר להרהר בקשר לעמדתם, ורון "שוחט" את מנהלה המוסיקאלי של התזמורת, המנצח זובין מהטה, בסגנון הבאסה הפרוע, המקובל בעיתונות הצהובה. לדברי רון, מהטה מיצה את עצמו, והמתנה הגדולה שהוא יכול להעניק לתזמורת כיום הנה, היא התפטרותו.

כאן מכניס גרובר לתמונה רוויית-הדמים את זובין מהטה עצמו. הוא מבקשו להשיב על ההאשמות. הרי לכם גסות רוח ממדרגה ראשונה: למהטה עדיין יש זכויות כלשהן בתזמורת! לבד מזה, מוקרן בתבנית קטע שצולם בישיבה של הנהלת התזמורת, והוא מוצג כאילו מהטה כדיקטטור. אבל אי־אפשר להבין במה מדובר שם בכלל. ואולי התזמורת אכן זקוקה למנהל אמנותי חזק וכריזמטי כמהטה? הרי קשה להאמין שמה שטוב לתזמורת הפילהרמונית הבין־לאומית הוא בבחינת רעל לפילהרמונית הישראלית. לצערי, אינני מבינה מה משמעותה של ההאשמה שהתזמורת "איבדה כל נוכחות". הרי נוכחותה דומיננטית בחיי המוסיקה בישראל ובעולם כולו.

אפשר להוסיף עוד כהנה וכהנה על כתבה אווילית זו, שהיתה חסרה איזון במתכוון וצורמת ביומרנותה. ההאשמות וההשמצות נערמו בה כערימות רפש. גם לא חסרה האשמה סמלנית כמו שהסיח הוילון ישראלי, אבל הרי הוא חוזר בה. צפינו גם בים השקיעה, והרי יצנו הסמלית של הדך הבודד, שהידתו התגלתה בסיום: הוא אחד הנגנים של התזמורת הדין להצאתו. ואולי הוא נמלט מ־מהטה?

אפשר לבוא בביקורת על התזמורת הפילהרמונית, אבל מגוחך לקבוע כבסיס לכל ההאשמות שהטחתו בה, כי היא "איבדה את הפשטות התמימות של ימי בראשית". וכי נשף התזמורת סימפטומאטי לכל דרכה. אם רון וגרובר מבקשים כי התזמורת תפתח את שעריה להמוני העם, אולי ימצאו לה אמצעי־קיום?

"ניגון זר" היתה כתבה מרושעת הפשית, בדרשת השמצות חסרות־בסיס שיצאה להרוג את המיתוס בגרון. אני תוהה על מיכאל קרפין, בעל בושק השרפה, שראה להפקיד כתבה זו ב"מבט שני". הרי לתזמורת הפילהרמונית יש גם כמה נקודות־אור, הלא היא גם תרומה משהו!

שרון דוהר שוב

כאשר הנושא הוא אריאל שרון, היוצא בהרחות חסרות מעצורים וכמעט ללא מתחרים (לפי הטלוויזיה) שום הולטה אינה תמוהה עוד. הטלוויזיה יוצאת לקראתו כמעט בכריעת ברך. היא מסקרת את המירוץ שלו למטר כאילו היה זה תשדיר שירות משולם. היה אפשר להבין אילו זכה שרון בכתבה לאחר הרצאתו השנויה במחלוקת באוניברסיטת תל־אביב. לארכבר; כלומר, לאחר החלק הראשון של גרסתו למלחמת לבנון. הרי עכשיו הוא מבטיח לדון בשלב אחר, שלא עסקו בו, פרק שני במורדה, שבו יככבו שרי המערך ופרס בראשם, וכותרתו: תקיעת סכין בגב האומה. בנוסח האומה היא אני (כלומר, שרון). בגרסתו החוקית, הבלעדית, יתאר כיצד מנע המערך הישגים במלחמת לבנון.

אבל עד אז, עומד לרשות שרון דן סממה, כמראיין. הלה אינו מצטייד אף במידע בסיסי להזים את דברי שרון שהופרכו מכבר. כך ניתנת לשרון בימה שערכה לא יסולא בפז, להשמיע את דבריו באין מפריע. כך נוהגו עם שרון וסממה, במשך יום סיורים של שרון בצפון הארץ. יחד עם הגרסה על הסכין בגב, מצהיר שרון בעוצמה מצא כי במישור אחד פרס הוא חבר הטוב; אבל במישור האחר, אין הוא נרתע מלראות בו א־ש'פיסט. כיצד מסוגל פטריוט כאריאל שרון לקיים קשרים חברותיים עם אויב העם והמדינה, שנעץ סכין בגב האומה בימי מלחמתה? סממה אינו מצביע כמובן על הניגוד הציני המבצבץ מדברי שרון.

כדרכו זורק שרון להלל סיסמאות ריקות מתוכן. אין־ספק למי מיועדות סיסמאות אלו והדומות להן. הרי שרון נוגה את עצמו. הוא כבר בדרכו אל הקלפי. הלביא משמש לו דגל אדום לתקוף שוב את שרי המערך, וגם את הממשלה כולה, כלומר, בריטה גם, גם את ראש הממשלה, יצחק שמיר. לאחר שחיסל חשבונות, הוא מבטיח להקים מפעלי תעשייה חדשים בצפון. אילו לפחות בתחום זה היה סממה נדרש לכלכלן, והיה מקשה ושואל את שרון: בימים שנסגרים מפעלי תעשייה בצפון בזה אחר זה, כיצד בדעת השר לפתוח מפעלים חדשים? על מה הוא מבסס הבטחות אלה? מהיכן יבואו המשאבים הכספיים הנדרשים? ועוד שאלה: האם גורלם של מפעלים אלה יהיה כגורל ההתנחלויות השוממות מאדם, שהוקמו ביו"ש? (צפינו בהתנגדו לויות אלו בכתבתו של איתן אורן, בסמוך לכתבה על שרון). האם הוא עומד להביא עלינו חורבן והרס גם בתחום הכלכלי?

אבל סממה שותה בצמא את דברי שרון, והתחושה היא שבכך לוודאי הכל עובר. דרכו של שרון להנהגת חירות ולראשות הממשלה כבר סלולה לפניו כנראה.

בנימין בגין: הזמן הציוני שנשכח מלב

הזמן הכחול

בנימין זאב בגין מסרב עדיין להשיב על השאלה הצפויה, הבלתי־נמנעת, שמראייניו אינם חדלים לשאול: מה תגובת אביך? בחיוך מאופק הוא מביע באותו מראיינו. בהורשות של הבנת (יום א'), המתעה על יכולתו לחזור שוב ושוב על שאלה זו. אבל מראיין זה אינו יוצא דופן בכך. בעקבות הופעתו של שרון באוניברסיטת תל־אביב, סילק בגין הצעיר חשבונות עמו, כאשר קבע במפורש — אם בשם אביו ואם בשמו שלו — כי יש שתי אפשרויות: או שכל שרי הממשלה שקרנים או ששרון שקרן. הוא אף הוסיף וקבע ששרון אינו נראה בעיניו האדם המתאים להנהיג את חירות.

בגין הצעיר יוצא נגד סגן השר דקל ורעיון הטרנספר שלו. לדעתו, רעיון זה מטשטש את הגבולות בין כהנא לחירות. בנימין זאב בגין אינו מזכיר כמובן את אביו, אף לא ברמז. יש דמיון ניכר בין השניים, אבל בגין הצעיר, למרות נימוסיו הטובים, איפוקו והתנסאותו המנומקת הגיגית, נראה ישראלי פיכח מאביו. הוא מדבר על הבסיס המוסרי של הציונות, שמנגד השר דקל מקעקעו ברעיון האנטי מוסרי שלו. מעודד לשמוע דברים ברוח זו מפיו של אחד מנסיכי חירות.

לעומת הזמן הצהוב, הוא מציג את הזמן הכחול — הזמן הציוני שנשכח מלב. השאלה אם קם בחירות מנהיג צעיר ומבטיח, נשארת ללא מענה. בגין הצעיר הוא נסיך לארמונות, המנסה לבנות את מעמדו. ואולם מתברר שהשם בגין שוב אינו מעורר חיל ורעדה בקרב עסקני חירות, שהשלימו עם הרעיון שמנחם בגין לא יחזור עוד לראשות המפלגה. שרון בוחר שלא להתייחס בינתיים להאשמותיו של בני בגין, אם כי אין ספק שיתייחס אליו, ועוד איך, ביום מן הימים.

חזון עקר ממעש

כמו שאריאל שרון יבנה ויפתח תעשיות חדשות בצפון, כך השקיע "הבונה הגדול" הון עתק בהתנחלויות ביו"ש. ומי מהימן לעדות יותר מאותו איש חירות שנותר יחיד באחת ההתנחלויות הנטושות? האיש אומר בבירור רבה: "אריק שרון רצה להראות שאפשר לבנות. אבל זו לא הצית התעלה ולא באים בשביכו חירות. צריך לדעת לבנות וליישב. וכאן זה סופה של הציונות".

שלושה מיליוני דולר הושקעו בהתנחלות ברכה בלבד. עכשיו גרות שם שתי משפחות, ולא רק בברכה. המצלמות של איתן אורן חושפות כזו אחר זו התנחלויות נטושות, בתים ריקים ועזובים, חממות הרוסות, ברזים נוטפים, גני ילדים ריקים, קוצים שרופים. ואין לשכוח את מנחת המסוקים שנבנה בשביל השרים הבונים והמיישבים, ובראשם שרון, שיגיעו לכאן לפרקים להפריח סיסמאות לאר־מניות. גם המבנה ריק ושמם. שני ערבים שומרים על התנחלות נוד הנטושה. מן הסתם הם צוחקים לעצמם, בראותם את הבתים שום בנו בשביל היהודים שלא יגורו בהם לעולם.

במערכה העקרונית הניטשת על יו"ש, ניצבים זה מול זה נסים זווילי, ראש מחלקת ההתיישבות בסוכנות, ובני קצובר איש גוש אמונים. זווילי אומר במפורש שכל היישובים האלה הם יישובים פורחים באוויר. אין להם בסיס כלכלי. אין בהם תשתית ומערכות יצרניות. לפנינו שיכונים בלבד, שיכונים ריקים מאדם. זווילי הוא מיישב ובונה של ממש. לעומתו, בני קצובר מופיע ברמות מסיף. קצובר קובע שאין זה עניין טכני אלא עניין ציוני. הוא דורש כמובן הקמתן של התנחלויות נוספות, בטענה המוכרת שיישוב שלא יקום היום, יש חשש שלא יוקם מחר. אבל זווילי וכמוהו רבים אחרים אינם מעוניינים בהקמת מגדלים פורחים. ודאי שהמטרה הקדושה אינה הקמת התנחלויות לערביי יו"ש בעתיד.

בכתבה חושפנית, מייאשת ומזעזעת אפילו את מי שמתנגד להקמת התנחלויות נוספות ב־יו"ש — מציג איתן אורן לצופים תמונה מחרידה על סופה של הציונות נוסח יו"ש. לשם כך, אין צורך בנסיגה וגם לא במלחמה. מגדלים פורחים ב־אוויר אין להם זכות קיום לאורך ימים. מי שמקים אותם מקומו על־ספסל הנאשמים — מפני שיש סכנה כי במעלליו הבטי האחריות, את החזון העקר ממעש מטיב לסמל נער ערבי רכוב על חמור, באחת ההתנחלויות השוממות, הנראה כדוהר אל עבר האופק במערב הפרוע.

הטייס־האביר

לא התכוונתי לצפות ב"סוף ציטוט", מפני שהנושא הפעם לא עורר בי עניין מיוחד: ספר ושמו "הליפת לחץ", עדויות של 37 טייסים, רובם טייסי־קרב. אבל כאשר הטלוויזיה פתחה מיד לאחר "שושלת", שאינני עוקבת אחריה, הסתובבתי עצמתית בפניה, ומתוך הרגל, צפיתי במסך. והנה הפתעה גדולה. זו היתה אחת התכניות האינטליגנטיות ביותר של "סוף ציטוט". השתתפו בה הד"ר יהודית ריכטר, פסיכולוגית ואשת טייס; אל"מ אורי דרומי; גיורא בדיב, ארכיטקט וטייס לשעבר; ועודד מרום, קבלן, סופר וטייס לשעבר. ארבעה בעלי יכולת חשיבה וכושר ביטוי, ללא יומרות. כל אחד מהם ניסה להאיר את אישיותם ומצבם של הטייסים, לאשר ולהפריך אגדות ומיתוסים.

היה מרתק להאזין לדיעות הנוגדות, לגלות שדווקא טייסים מעידים על עצמם כי "ההילה" המיוחסת להם אינה אלא קוד מבוצינציה של תכונות בינוניות, ואין טייסים חכמים (מלבד ריכטר) אלא רובם אנשים בינוניים. אבל הטייסים באולפן חוזרים ושוכנים בהן "כולם" ואינם מחזקים את התדמית. לשאלת "האם הטייס משלם מחיר בעבודתם?", הקבועים של "סוף ציטוט".

מצד אחר, בלטה בדיון הגישה הרומאנטית-ההירואית לטייסים, ההתייחסות אליהם כאל מטורפים או משוגעים לדבר, המודעים אמנם לטירופם. בגישה זו, הטיסה מתמעת כהתרחקות תינוק מן המציאות, כהתנגנות בלתי־פוסקת בזירה מתמודדת של סכנות. ומצד שני, היתה הגישה הספקנית של הד"ר ריכטר, הסבורה שטייסים אומנו בעצם לעשות את הדברים המטורפים, והם עושים זאת באורח מבצעי כמעט.

ובכל זאת, הגישה הרומנטית היתה השלטת בדיון. דוברה הראשי היה עודד מרום, הרואה בטייס את גלגולו של האביר, הזוהר תחושת שליחות גדולה (הרי מדובר בטייסים ישראליים) וקוד של התנהגות אבירית. גוף המתכת של המטוס נעשה חלק ממנו, כמו הסוס והפרש, במקרה האביר. נאמר שקרבות אוויר מרפשטים מאד מטבעם. סופר על אחוות לוחמים בין טייסים הנלחמים לחיים ולמוות, לבדם בשמיים, ועל הטייס שתקף את הכור בעירק עם ספרו של אנטואן דה סנט אקזופרי.

יהודית ריכטר מורידה את הגופים המרחפים אל קרקע המציאות. היא משמיעה מה לנשות הטייסים שכבנות אבירות קשה להן מאד לפתוח קריירה משלהן. ולסיכום, דיון יוצא־דופן עם ישראלים יפים.

מכתבים למערכת הארץ

בריה"מ: האומנם תמורה

גדעון לוי מלגלג ("הארץ" 10.9) על נתן שצ'רנסקי, המכונה בפיו "נתן החכם" על שאינו רואה את התמורה הגדולה המתחוללת בבריה"מ.

אין צורך לתאר את העשה באותה מדינה שאחרי שבעים שנות "עצמאות" נמצא בה עדיין העם בדיכוי נוראי.

אותו "נתן" החכם היה נתון שנים רבות במעצר זהותי רק מפני שרצה לקיים את תרבותו וביקש לעזוב את המדינה. הוא יודע ששחרורו ושחרורם של האחרים הושג רק כמענה גם על צורכי השלטון.

ברוך תירוש
תל־אביב

ב"ה: המשותף לצה"ל, עיראק ואיראן

לפני כשבועיים ייצגתי את ישראל בוועידת האו"ם לשמות גיאוגרפיים בקנדה. על הפרק עמדה הצעתנו לתת מעמד עצמאי לישראל במסגרת "קבוצת המומחים של האו"ם לשמות גיאוגרפיים", מעמד שווה לזה של כל הגוש הערבי, למשל.

המטרה הושגה, על אף התנגדות מדינות ערב, ולמרות שמסמך איראני כנגד ישראל שהופץ בין משתתפי הוועידה לפני ההצבעה פתח במלים "בעזרת האל". שגריר עיראק בקנדה, אשר הגיע לוועידה במיוחד (ולשווא) על מנת לסייע בסיכול תוכניתנו, הבהיר: "הנודה לאל על שישראל עדיין איננה יבשת". שני הדברים השאירו רושם שלילי על רוב המשתתפים.

סיפרתי את הדבר בעת ביקור בבית הכנסת הפורטוגלי במונטריאול. והנה, עם שובי ארצה, קראתי ב"הארץ" שגם צה"ל השתמש בנוסחה "בעזרת השם" במכתב פנייה אל ציבור מסויים. נראה שההקצנה הדתית ושרבוב שם השם בענייני מדינה וצבא מביאים לידי התקרבות רמות ה"תרבות" של ישראל מצד אחד, ושל איראן וארצות ערב מצד שני.

פרופ' נפתלי קדמון
האוניברסיטה העברית, ירושלים

יבנאל: מצבת זיכרון לציונות

הודעותי אך לא הופתעתי מהחלטת האגודה במושבה יבנאל להפסיק את פעילותה החקלאית, ומהסבריו של יואל צימרמן למניעי ההחלטה.

כאשר מפעל כלשהו נסגר או מצמצם את פעילותו, מזדעקים מיד כל קברניטי ההסתדרות, המוסדות, התנועות והמפלגות למיניהן, והמסך הקטן והעיתונות מלאה בעסקנים למיניהם הכומרים בפזמון המוכר והשבלוני על "לא ניתן להם להיזרק לרחוב ללא פיצויים מוגדלים ואחרים. לא נאפשר לסגור ו/או לפרק".

אך במקרה יבנאל אין ועד עובדים, הסתדרות, מועצת פועלים או מוסד אחר ועסקנים המזדעקים למערכה. כאן אין גם שפתיים לבחירות הבאות, המנדטים כאן מחולקים כראש בלאו הכי. אפילו המגזר החקלאי איננו מגיב כמעט ואיננו כולא מנהלים בשורדיה, אולי בגלל שלחלק האדי שלו כבר הובטחו הבטחות והוא מעדיף לשתוק.

ב־10 בספטמבר התייחס "הארץ" לעניין בידיעה של אברם צדר של מחאתו של נשיא התאחדות האיכרים והאשמותיו כלפי הממשלה. אך למחאות והאשמות אלו מול אדישות ממשלתית וציבורית צרת אופק כבר הורגלנו בעבר וכולן לא הניבו פתרונות אמיתיים.

מתכננים את "בית הציונות" בירושלים. אם החקלאות וההתיישבות ביבנאל ייפלו ואחריה יפלו עוד שכמותה (והלוואי שאתבדה) יש לתכנן להקים במקומו את מצבת הזיכרון לציונות ואף לאותם האוזניים השומעות והעיניים הרואות. הלב כואב והעין דומעת על כל היזעה והדם שהושקע ביבנאל ובגאולת אדמות הלאום.

מוטי בלוך
יו"ר אגודת חקלאי גבעת עדה
גבעת עדה

יין השמיטה — במחיר ההוצאות בלבד

הידיעה שהביא אברם צדר תחת הכותרת "יין מענבי שמיטה שנמסרו חינם בלחץ בד"צ נמכר ב־5 מיליון ש'" ("הארץ" 11.9). יוצרת את הרושם המוטעה שכותבי תריסר משקים דתיים, רובם משקים שבמצוקה, מסרו את יבול הכרמים שלהם ללא תמורה כספית ל"אוצר בית דין", ואותו אוצר בית דין הוא הנהנה מערך כספי של 5 מיליוני שקלים.

שנת תשמ"ז היא שנת שמיטה, ולכן אסורות בה עבודות חקלאיות רבות, וביניהן מלאכת הזמירה בכרם ובציר הכרמים בדרך בעלות. המשקים יסודות, שעלבים, מבוא חורון, גימזו, מתתיהו, כולם משקי פועלי אגודת ישראל. חלק ניכר ממתיישבי כוכב השחר, המגדלים ענבי יין, חיפשו דרכים להעביר את יבול כרמיהם לצרכנים מבלי לעבור על הלכות השמיטה.

לפי ההלכה יכול בית דין לקבל את היבול ל"אוצר" שלו ולחלקו לצרכנים בכמויות סבירות של צריכה, ללא עיסוק בסחורה. בית דין זה ממנה שליחים לבצור את הכרמים, וכן לייצר את היין ולשווק אותו בדרך המותרת.

המשקים שהוזכרו למעלה פנו לרב ניסים קרליץ בבקשה לקבל עליו את ראשות בית הדין להקמת "אוצר בית דין". הזמירה והבצירה בכרמים נעשתה בשליחות בית הדין. "כרמל מזרחי" קיבל עליו לייצר את היין תמורת החזר ההוצאות, ובעת נמצאים ברשות אוצר בית הדין כ־2 מיליוני בקבוקים של מיץ ענבים ויין, המתחלקים למשפחות שהוסיפו אותם. המחיר שמשלמים תמורת כל בקבוק איננו בא אלא לכסות את ההוצאות.

הרב קלמן כהנא
ירושלים

מוכרי האשליות

מתקפה כבדה ורעשנית של מוכרי אשליות מנסה למשוך את תשומת־לבנו. אדם המקשיב לרדיו או הצופה בטלוויזיה, מותקף ללא הרף על־ידי תשדירי פרסומת של מפעלי הגרלות שונים. לוטו, טוטו, מפעל הפיס, כולם מבטיחים למהמר עושר אגדי, מכוניות ווילות. מהפירסומים משתקף כאילו כל אחד זוכה — מעשה נסים של ממש.

אין זה כך. בודדים הם הזוכים בפרסים המוצגים, רבבות נופלים בפח־תאוותם ותמימותם. אין כל רע בשעשוע שבועי ובמעט מתח לפני ההגרלה, כל עוד המשתתף יודע מה הסיכוי שלו לזכות. היום משתמע ממבול הפרסומות כאילו החיים הקלים מונחים מעבר לפינה. טוב עשה "הארץ" כאשר פרסם את מאמרו של יונתן שרמן על הסיכוי הדל לזכות בהגרלות השונות.

הגיעה השעה לרסן את מוכרי האשליות, ולהצמיד אזהרה על סבירות הזכייה לכל כרטיס הגרלה.

אורן בר
כפר אז"ר

לא אמרתי

במאמרו "מספנה על פרשת דרכים" ("הארץ", 6.9) מייחס לי יהושע גלבוע את המשפט: "הוא טוען כי בכל 27 שנות קיומו שררה אנרכיה במפעל והגיעה לשיאה בימי המנכ"ל הקודם".

לא אני אמרתי את המשפט הזה וגם אין זו דעתי.

זאב אלמוג
מנכ"ל מספנות ישראל
חיפה

8 חודשי ביטוח בריאות חינם לסטודנטים בקופת חולים מכבי!

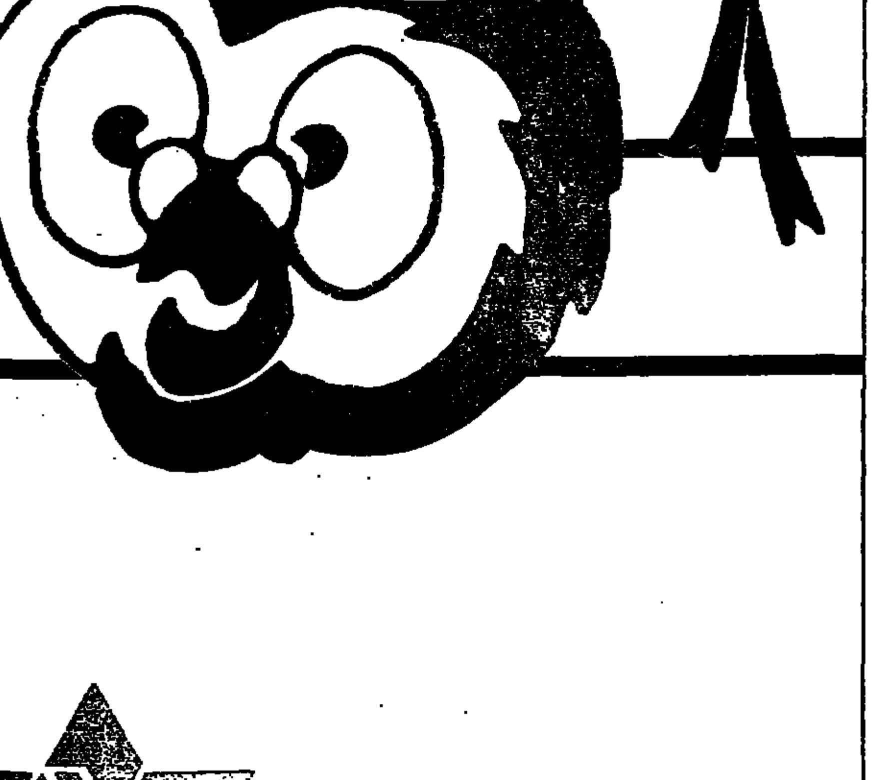

שלם עבור 4 חודשי ביטוח בריאות ותהנה משרותים רפואיים מלאים במשך 12 חודש!

תמורת **60 ש"ח** בלבד יכול עתה כל סטודנט, שעדיין אינו חבר בקופת חולים "מכבי", להצטרף לקופה ולהנות משרותיה למשך שנה שלמה מה-1 בנובמבר 1987 ועד ה-31 באוקטובר 1988.

המבצע מיועד לסטודנטים שילמדו בשנת תשמ"ח בתוכנית לימודים מלאה בכל אחד מהמוסדות להשכלה גבוהה בישראל.

סטודנט המעוניין להנות מהצעה זו מתבקש לפנות לסניף הקופה הקרוב למקום מגוריו ולהביא עימו אישור המוסד להשכלה גבוהה על היותו סטודנט מן המניין בשנת הלימודים הקרובה, תעודת זהות, פנקס מילואים ופנקס שבוי.

קופ"ח "מכבי" שומרת לעצמה את הזכות שלא לקבל לשורותיה סטודנטים מסיבות רפואיות בלבד.

"מכבי" - רפואה ברמה פרטית בקופת חולים ציבורית